

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

ABD VE İNGİLTERE'DE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yusuf ARSLAN

BURSA - 2014

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

ABD VE İNGİLTERE'DE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yusuf ARSLAN

**Danışman:
Doç. Dr. Ferhat PİRİNÇÇİ**

BURSA - 2014

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda 701116009 numaralı Yusuf ARSLAN'ın hazırladığı "ABD ve İngiltere'de Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi" konulu Yüksek Lisans Tezi çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, **23 / 07 / 2014** tarihinde 11:30 – 12:15 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **BAŞARILI** olduğuna **OYBİRLİĞİ** ile karar verilmiştir.

Üye
(Sınav Komis. Başk.)
Prof. Dr. Tayyar AR
Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Derda KÜÇÜKALP
Uludağ Üniversitesi

Üye
(Tez Danışmanı)
Doç. Dr. Ferhat PİRİNÇÇİ
Uludağ Üniversitesi

23 / 07 / 2014

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Yusuf ARSLAN
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Uluslararası İlişkiler
Bilim Dalı	: Uluslararası İlişkiler
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XV + 246
Mezuniyet Tarihi	: /.... /2014
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Ferhat PİRİNÇÇİ

ABD VE İNGİLTERE'DE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Bu tez, ABD ve İngiltere'nin kamu diplomasisi uygulamalarını karşılaştırmalı bir şekilde analiz etmektedir. Teorik çerçeve olarak karşılıklı bağımlılık yaklaşımının kullanıldığı çalışmada, devletler arasında karşılıklı bağımlılığın artması bağlamında ve küreselleşmenin etkisiyle diplomasi ve güç kavramlarının geleneksel anlamlarının değiştiği iddia edilmekte ve devletlerin kamu diplomasisine daha önce hiç olmadığı kadar ihtiyaç duydukları vurgulanmaktadır. Tezde, ABD ve İngiltere'nin örnek olarak seçilme sebebi, kamu diplomasisinin tarihsel gelişimi ve günümüzdeki uygulamaları dikkate alındığında, iki ülkenin kamu diplomasisi açısından diğer ülkelerden daha kurumsal bir alt yapıya sahip olmaları ve kamu diplomasisini yoğun bir şekilde kullanıyor olmalarıdır.

Üç bölümden oluşan tezde, ilk olarak karşılıklı bağımlılığın temel varsayımları, karşılıklı bağımlılıkla küreselleşme arasındaki ilişki ve karmaşık karşılıklı bağımlılık yaklaşımı açıklanmıştır. İkinci bölümde kamu diplomasinin temel dinamikleri teorik temelleri ve pratik örnekleri ile genel bir çerçevede irdelenmiş ve kamu diplomasisi ile ülke rejimi ve liderler, halkla ilişkiler ve propaganda arasındaki ilişki tartışılmıştır. ABD ve İngiltere'nin kamu diplomasisi kurumsal yapısı ve temel uygulamalarının irdelendiği üçüncü bölümde, her iki ülkede hükümetlere bağlı kurumlar ile hükümet-dışı gözüken ancak kamu diplomasisi konusunda aynı doğrultuda ve yoğun bir şekilde faaliyet gösteren kuruluşlar ön plana çıkarılmıştır. Ardından iki ülkenin kamu diplomasisi kapasiteleri 11 Eylül saldırıları örneği üzerinden karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilmiştir. Ayrıca kamu diplomasisi uygulamalarındaki kırılma noktaları, kurumsal altyapı arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuştur. Marka değeri indeksi, kamu diplomasisine yapılan yatırımlar ile bilgi ve iletişim altyapısına yönelik değerlendirmeler sayısal unsurlar kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Diplomasi, Kamu Diplomasisi, Yumuşak Güç, Akıllı Güç, Soğuk Savaş, 11 Eylül saldırıları, Karşılıklı Bağımlılık

ABSTRACT

Name and Surname : Yusuf ARSLAN
University : Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : International Relations
Branch : International Relations
Degree Awarded : Master
Page Number : XV + 246
Degree Date : /.... /2014
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Ferhat PİRİNÇİ

A COMPARATIVE ANALYSIS OF PUBLIC DIPLOMACY PRACTICES IN THE U.S. AND U.K.

This thesis analysis public diplomacy practices of the U.S. and U.K. comparatively. The thesis, which used interdependency approach, claims that the meaning of traditional diplomacy and power has changed drastically with the increase of interdependency and globalization process. That is why, the thesis emphasizes that for states, importance of public diplomacy has become vital more than ever before. When historical development and actual practices of public diplomacy are This thesis analyses public diplomacy practices of the U.S. and U.K. comparatively. The thesis, which used interdependency approach, claims that the meaning of traditional diplomacy and power has changed drastically with the increase of interdependency and globalization process. That is why, the thesis emphasizes that for states, importance of public diplomacy has become vital more than ever before. When historical development and actual practices of public diplomacy are considered, it is clearly seen that the U.S. and U.K. use public diplomacy quite intensely, and in terms of public diplomacy, they have a strong institutional background than other states. Therefore, the U.S. and U.K. are selected as samples in the thesis.

The thesis consists of three chapters. In the first chapter, basic assumptions of interdependence, relationship between globalization and interdependence, and the approach of complex interdependence are explained. In the second chapter, basic characteristics of public diplomacy are examined by focusing on its theoretical and practical dimensions. The relationship between public diplomacy and the concepts, such as governments, regimes, leaders, public relations, and propaganda are also discussed within this chapter. In the third chapter, institutions and basic practices of the U.S. and U.K.'s public diplomacy are examined with a special focus on post 9/11 era. In this regard, governmental institutions and non-governmental organizations that operate intensively in the same manner with government policies are taken into consideration. Additionally, public diplomacy capacities of both countries' are analyzed comparatively and the milestones of both countries' public diplomacy policies as well as the similarities and differences in the institutional infrastructures are exposed. Finally the evaluations on the brand value index, investments on public diplomacy, migration rates, and information and communication infrastructures are made by using statistical data.

Keywords:

Diplomacy, Public Diplomacy, Soft Power, Smart Power, The Cold War, The September 11 Attacks, Interdependence

ÖNSÖZ

Toplumlar arasında yaşanan problemler tarih boyunca her zaman mağduriyetler doğurmuş ve günümüzde de çeşitli problemlerden kaynaklı oluşan bu mağduriyetler hala devam etmektedir. İnsan hayatı o kadar kısa ki, bir mağduriyet edebiyatı veya propagandası üzerinden ömürler heba olup gidiyor. Bir bakmışsınız ki, gençlik yıllarında peşine takıldığınız bir ideoloji ile koca bir ömür geçip gitmiş fakat siz arkanızda birçok düşmanlıklar, kırgınlıklar ve uluslararası anlamda da kan ve gözyaşı bırakmışsınız. Tabii ki bu eleştirim, yüksek değerler içeren mefkûreler için anlaşılmasın, zaten kırılma da bu noktada yaşanıyor. İnsanlar ortak bir hedef etrafında toplanmaya dayalı fikirler yerine, nedense ayrılıklara odaklanıp “çıkar” temelli bir hayat sürmeyi ve bu çıkarlar için her yolu meşru görmeyi tercih ediyorlar.

Uluslararası düzeyde konuyu değerlendirecek olursak, devamlı olarak kapalı kapılar ardında asıl niyetlerin dışında bir takım planlar çevriliyor ve toplumlar farklı bahaneler ile oyalanıyormuş gibi bir algı insanda oluşuyor. Hâlbuki dünyanın kaynakları geçmişte olduğu gibi günümüzde de tüm insanlığa yetecek kadar yeterli düzeyde. Hep daha fazlasına sahip olma arzusu yüzünden ilgili ülkeler de dâhil olmak üzere birçok ülkede kaç nesil bu çıkar çatışmaları yüzünden yok olup gitti. Bunun önüne geçebilmek mümkün müdür? “Çiğ süt emen insanoğlunun” olduğu bir dünyada zor gözüküyor. Fakat ümitlerin diri tutulup “karanlıkta bir mum da olsa yakmak” gerektiği inancı insanı mutlu ediyor.

Toplumları oluşturan dinamiklere baktığımızda, Müslüman, Hıristiyan, Musevi, ateist, Alevi, Sünni, Şii, Türk, İngiliz, Alman, Arap, Yahudi, Kürt vb. liste uzayıp gitmekte... Ne kadar farklı yapıda olursa da hepsinin hayata bakışlarında, adam öldürme, çocuk ile kadın hakları, hırsızlık, çevreyi koruma, topluma saygı, işkence, tecavüz vb. gibi konulardaki ortak değerleri büyük oranda aynıdır. Ama nedense, biz toplumlar ve özellikle de devletler olarak büyük oranda aynı olan ortak noktalarda buluşup mutlu olmak yerine, az bir nispette bulunan farklılıkların bataklığında çırpınıp duruyoruz. İnsan fitratının olduğu bir ortamda bu bakış açısı çok idealist bir bakış olarak görülebilir fakat toplumlarda fedakârlık yapacak ve bu idealist bakış açısı etrafında birleşecek insanların sayısı ne kadar artarsa en azından o nispette de sıkıntılar az da olsa törpülenecektir. Her gün artı bir kişiyi mutlu edebiliyorsak ne mutlu bize...

Bu perspektifte tez konusu olan kamu diplomasisi ve yumuşak güç yaklaşımı daha normatif bir çizgi oluşturuyor ve yapıcı tabiatıyla insanları daha birleştirici bir rolü olduğu gözüküyor. Normal süreçte, “uluslararası terörizm” üzerine bir tez çalışması yapmayı planlarken saygıdeğer hocam Doç. Dr. Ferhat PİRİNÇÇİ'nin yönlendirmesi ile “kamu diplomasisi” konusuna

geçiş yaparak, bu alanı ayrıntısı ile değerlendirme imkânı bulduğumda, hayata bakış tarzımın da bütünleştiği anlamlı bir konu olması sebebiyle tezi hazırlarken zevkle çalışma imkânı buldum. Saygıdeğer hocam Doç. Dr. Ferhat PİRİNÇÇİ'ye gerek beni kamu diplomasisi alanına yönlendirmesinde gerekse de tez yazım dönemi boyunca danışman hocam olarak her yönden gösterdiği samimi desteğinden dolayı minnettarım...

Ayrıca lisans bölümüm dışında bir alanda yüksek lisans yapma imkânı bulduğum Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'ndeki, başta Bölüm Başkanı hocamız Prof. Dr. Tayyar ARI olmak üzere bütün hocalarımıza eğitim süreci boyunca uluslararası ilişkiler alanında kazandırmış oldukları vizyondan dolayı saygılarımı sunarım.

Tez yazım süreci gerçekten çok meşakkatli bir süreç ve medeni hali evli olan bir insan, bu dönemde sadece kendisi değil, ailesi de bir şekilde bu maratonda yer almak zorunda kalıyor. Bu süreçte, maddi manevi her türlü desteği ile yanımda olan sevgili eşim Tuba ARSLAN ile tatlı kızım Zeynep ARSLAN'a ve beni bu konuda devamlı şekilde motive eden babam, annem ve kardeşlerime şükranlarımı sunuyorum.

BURSA – 2014

Yusuf ARSLAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR	xi
TABLolar VE GRAFİKLER	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KARŞILIKLI BAĞIMLILIK VE DİPLOMASİDEKİ DÖNÜŞÜM

1. TEORİK ÇERÇEVE: KARŞILIKLI BAĞIMLILIK	5
1.1. Karşılıklı Bağımllılığın Temel Varsayımları	5
1.2. Karşılıklı Bağımllılık ve Küreselleşme İlişkisi	10
1.3. Karmaşık Karşılıklı Bağımllılık	14
1.3.1. İletişim Kanallarının Çokluğu	16
1.3.2. Hiyerarşinin Bulunmaması.....	18
1.3.3. Askeri Gücün Öneminin Azalması.....	19
1.4. Karşılıklı Bağımllılığa Yönelik Eleştiriler	20
2. KARŞILIKLI BAĞIMLILIK ÇERÇEVESİNDE DİPLOMASİDEKİ DÖNÜŞÜM	24
2.1. Geleneksel Diploması	24
2.2. Karşılıklı Bağımllılığın Artması ve Kamu Diplomasisine Duyulan İhtiyaç	27
2.3. Modern Anlamda Kamu Diplomasisinin Ortaya Çıkışı.....	31
2.4. Karşılıklı Bağımllılık Çerçevesinde Gücün Değişen Doğası	41
2.4.1. Yumuşak Gücün Kaynakları	46
2.4.1.1. Kültür	46
2.4.1.2. Siyasi Değerler	50
2.4.1.3. Hükümet Politikaları	51
2.4.1.4. Dış Politika	53
2.4.2. Yumuşak Gücün Vasıtaları	54
2.4.2.1. Devlet Kurumları	54
2.4.2.2. Hükümet Dışı Organizasyonlar.....	55
2.4.2.2.1. Değişim Faaliyetleri ve Eğitim Programları	59
2.4.2.2.2. Spor Faaliyetleri	61

2.4.2.2.3. Sanat Faaliyetleri.....	62
2.4.2.2.4. Ekonomik Faaliyetler.....	63
2.4.2.3. İletişim Teknolojileri.....	63
2.4.2.4. Medya, İletişim ve Uluslararası Yayıncılık	67
2.4.3. Yumuşak Güç, Çekicilik ve Markalaşma.....	74
2.4.4. Yumuşak Gücün Popüler Kültüre İndirgenmesi.....	77
2.4.5. Askeri Gücün Yumuşak Güce Etkisi.....	78
2.4.6. Ekonomik Gücün Yumuşak Güce Etkisi.....	80
2.5. Akıllı Güç.....	82

İKİNCİ BÖLÜM

KARŞILIKLI BAĞIMLILIK VE KÜRESELLEŞME BAĞLAMINDA KAMU DİPLOMASİSİNİN TEMEL DİNAMİKLERİ

1. TEORİDE KAMU DİPLOMASİSİ	84
1.1. Kamu Diplomasinin Muhatapları – Çift Taraflı Mekanizma	84
1.2. Kamu Diplomasinde Başarının Sağlanması	88
1.2.1. Diyalog	88
1.2.2. İşbirliği	89
1.2.3. Sivil Toplum Örgütlerinin Yardımlaşma Çalışmaları	90
1.2.4. Çıkar Amacı Gütmeyen Dış Politika ve Meşruiyet	91
1.3. Kamu Diplomasinin Bileşenleri	92
1.4. Kamu Diplomasinin Uygulanmasında Ülke Rejiminin ve Liderlerin Etkisi.....	98
1.5. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler	100
1.6. Kamu Diplomasisi ve Propagandanın Farkları	106
2. UYGULAMADA KAMU DİPLOMASİSİ	109
2.1. Soğuk Savaş Dönemi ve Öncesinde Kamu Diplomasisi	109
2.1.1. Birinci Dünya Savaşı Döneminde Kamu Diplomasisi	109
2.1.2. İkinci Dünya Savaşı Döneminde Kamu Diplomasisi	110
2.1.3. Soğuk Savaş Döneminde Kamu Diplomasisi	112
2.2. Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Kamu Diplomasisi Uygulamaları.....	118

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ABD VE İNGİLTERE'DE KAMU DİPLOMASİSİ

1. ABD'DE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARI.....	120
1.1. ABD'de Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	120
1.2. ABD'nin Kamu Diplomasisi Kurumları	127
1.2.1. Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı	129

1.2.1.1. Kamu İşleri Bürosu (PA)	130
1.2.1.2. Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu (IIP)	131
1.2.1.3. Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (ECA)	132
1.2.1.4. Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi (CSCC)	135
1.2.1.5. Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri İçin Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi (R/PPR)	136
1.2.2. Hükümet Dışı Kurumlar	136
1.2.3. Eğitim Faaliyetleri ve Değişim Programları	138
1.2.3.1. Fulbright Programı	139
1.2.3.2. Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (IVLP)	140
1.2.3.3. EducationUSA	141
1.2.3.4. Engelliler İçin Değişim Programı	141
1.2.3.5. Gençlik Programları	142
1.2.4. Medya, İletişim ve Hollywood Faktörü	142
1.3. ABD'nin 11 Eylül Öncesi ve Sonrasında Kamu Diplomasisi	144
1.3.1. Bush Dönemi ve Kamu Diplomasisine Yansımaları	144
1.3.1.1. 11 Eylül Saldırıları Işığında Kamu Diplomasisi ve Güvenlik	150
1.3.1.2. Irak Savaşı'nın ABD'nin Kamu Diplomasisine Yansımaları	159
1.3.2. Obama Dönemi Kamu Diplomasisi Uygulamaları	164
2. İNGİLTERE'DE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARI	166
2.1. İngiltere'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	166
2.2. İngiltere'nin Kamu Diplomasisi Kurumları	178
2.2.1. Devlet Kurumları	180
2.2.1.1. Dışişleri Bakanlığı	181
2.2.1.1.1. Demokrasi için Westminster Vakfı (WFD)	183
2.2.1.1.2. Marshall Bursları	183
2.2.1.1.3. Wilton Park	184
2.2.1.2. Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı (DCMS)	184
2.2.1.3. Uluslararası Kalkınma Bakanlığı (DfID)	185
2.2.1.4. İngiltere Ticaret ve Yatırımı (UKTI)	185
2.2.1.5. İskoç Yönetimi, Galler Meclisi ve Kuzey İrlanda	186
2.2.1.6. Savunma Bakanlığı	187
2.2.2. Hükümet Dışı Kurumlar	187
2.2.2.1. Visiting Arts	188
2.2.2.2. Visit Britain	189
2.2.3. Eğitim Faaliyetleri ve Değişim Programları	189
2.2.3.1. British Council	190
2.2.3.2. Chevening Bursları	192
2.2.3.3. Connect Youth	193
2.2.3.4. Connecting Futures	193

2.2.3.5. Arkadaşlık Programları	194
2.2.4. Medya ve İletişim Kanalları (BBC, BBC World News ve BBC Radio)	195
2.3. AB Üyesi Olmanın İngiltere'nin Kamu Diplomasisine Etkileri.....	199
2.4. AB Kamu Diplomasisi Kurumları.....	206
2.5. Kamu Diplomasisi Perspektifinden Irak Savaşı ve 11 Eylül Saldırıları.....	212
3. ABD VE İNGİLTERE'NİN KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	214
3.1. Kamu Diplomasisi Uygulamalarında Kırılma Noktaları.....	215
3.2. Kamu Diplomasisi Hedefleri ve Başarıları.....	218
3.3. İki Ülkenin Kamu Diplomasisi Kurumlarının Karşılaştırılması	220
3.4. İstatistikler Bağlamında Karşılaştırma	222
3.4.1. Marka Değeri Dağılımı	223
3.4.2. Ulus Marka İndeksi	224
3.4.3. Kamu Diplomasisi Yatırımları.....	225
3.4.4. Ekonomik Göstergeler ve Askeri Yatırımlar	226
3.4.5. İletişim Teknolojileri ve Bilimsel Çalışmalar	227
SONUÇ	229
KAYNAKLAR	236
ÖZGEÇMİŞ	246

KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AB	Avrupa Birliği
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.tz.	Adı Geçen Tez
AMIDEAST	America-Mideast Educational and Training Services (Amerika-Ortadoğu Eğitim ve Öğretim Hizmetleri)
ANC	Africa National Congress (Afrika Ulusal Kongresi)
AT	Avrupa Topluluğu
BBC	British Broadcasting Corporation (İngiliz Yayın Şirketi)
BBG	Broadcasting Board of Governors (Yayıncılık Yönetim Kurulu)
BDT (CIS)	Bağımsız Devletler Topluluğu (Commonwealth of Independent States)
Bkz.	Bakınız
BM	Birleşmiş Milletler
BTA	British Tourist Authority (İngiliz Turist Otoritesi)
C.	Cilt
CFR	Council on Foreign Relations (Dış İlişkiler Konseyi)
CIA	Central Intelligence Agency (Merkezi İstihbarat Teşkilatı)
CICEB	Consociato Institutorum Culturalium Europaeorum Inter Belgas (Avrupa Ülkeleri Ulusal Kültürel Kurumlar Konsorsiyumu)
CICs	Coalition Information Centers (Koalisyon Bilgi Merkezleri)
CMCU	Center for Muslim-Christian Understanding (Müslüman-Hristiyan Anlayış Merkezi)
CNN	Cable News Network (Kablolu Haber Ağı)
CPAC	The Cultural Property Advisory Committee (Kültürel Mülkiyet Danışma Komitesi)
CSCC	The Center for Strategic Counterterrorism Communications (Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi)
CSIS	Center for Strategic and International Studies (Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi)
CU	Bureau of Educational and Cultural Relations (Eğitim ve Kültürel İlişkiler Bürosu)
çev.	Çeviren
DAAD	Deutscher Akademischer Austausch Dienst (Alman Akademik Değişim Servisi)
DANIDA	Danish International Development Agency (Danimarka Uluslararası Kalkınma Ajansı)
DCMS	Department for Culture, Media and Sport (Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı)

der.	Derleyen
DfID	The Department for International Development (Uluslararası Kalkınma Bakanlığı)
DG EAC	The Directorate General for Education and Culture (Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü)
DNI	Director of National Intelligence (Ulusal İstihbarat Direktörü)
DRL	The Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor (Demokrasi, İnsan Hakları ve Çalışma İşleri Bürosu)
ECA	The Bureau of Educational and Cultural Affairs (Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu)
ECFIN	The Directorate-General for Economic and Financial Affairs (Ticaret, Genişleme, Kalkınma, Ekonomik ve Finansal İşler Genel Müdürlüğü)
ECHO	The European Community Humanitarian Aid Office (İnsani Yardım ve Sivilleri Koruma Genel Müdürlüğü)
ed.	Editör
EEAS	European External Action Service - Avrupa Dış Eylem Servisi
EUNIC	The European Union National Institutes for Culture (Avrupa Birliği Ulusal Kültür Enstitüleri)
FCO	Foreign and Commonwealth Office – İngiltere Dışişleri Bakanlığı
FLEX	Future Leaders Exchange Program (Geleceğin Liderleri Değişim Programı)
GLCMs	Ground-Launched Cruise Missiles (Zeminden Fırlatılan Gündümlü Nükleer Füzeler)
GMF	German Marshal Fund (Alman Marshal Fonu)
GSYİH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IGOs	Intergovernmental Organisations (Hükümetlerarası Organizasyonlar)
IIP	The Bureau of International Information Programs (Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu)
IMF	International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
INF	Intermediate-Range Nuclear Forces (Orta Menzilli Nükleer Güçler)
IVLP	International Visitor Leadership Program (Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı)
IVP	International Visitors Program (Uluslararası Ziyaretçi Programı)
KGB	Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti (Devlet Güvenlik Komitesi – SSCB)
MoD	Ministry of Defence (Savunma Bakanlığı)
MOOC	Massive Open Online Courses (Topluma Açık Birebir Dersler)
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
NBA	National Basketball Association (Ulusal Basketbol Kuruluşu)
NED	National Endowment for Democracy (Ulusal Demokrasi Vakfı)
NEPAD	The New Partnership for Africa’s Development (Afrika’nın Kalkınması için Yeni Ortaklık)

NGOs	Nongovernmental Organisations (Hükümetdışı Organizasyonlar)
NORDEM	The Norwegian Resource Bank for Democracy and Human Rights (Norveç Demokrasi ve İnsan Hakları için Çözüm Bankası)
NSLI-Y	The National Security Language Initiative (Ulusal Güvenlik Dil Girişimi)
OGC	The Office of Global Communications (Küresel İletişim Ofisi)
OIAA	The Office of Inter-American Affairs (Amerikan Ülke İşleri Ofisi)
OIC	The Office of International Information and Cultural Affairs (Uluslararası Bilgi ve Kültür İşleri Ofisi)
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe (AGİT – Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı)
OSI	The Office of Strategic Influence (Stratejik Etki Ofisi)
OSS	The Office of Strategic Services (Stratejik Hizmetler Ofisi)
OWI	Office of War Information (Savaşla İlgili Bilgilendirme Ofisi)
OXFAM	Oxford Committee for Famine Relief (Oxford Fakirlere Yardım Komitesi)
p.	Page (Sayfa)
PA	The Bureau of Public Affairs (Kamu İşleri Bürosu)
PHARE	(Poland and Hungary: Assistance for Restructuring Their Economies – Polonya ve Macaristan: Ekonomileri Yeniden Yapılandırma Yardımı)
RELEX	The Directorate-General for External Relations (Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü)
RFI	Radio France Internationale - (Uluslararası Fransız Radyosu)
R/PPR	The Office of Policy, Planning, and Resources for Public Diplomacy and Public Affairs (Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri için Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi)
S.	Sayı
s.	Sayfa
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency (İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı)
ss.	Sayfadan sayfaya
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
STÖ	Sivil Toplum Örgütleri
TACIS	Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States (Bağımsız Devletler Topluluğu için Teknik Yardım)
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange – (Teknik İşbirliği ile Bilgi Değişimi)
TIA	The Total Information Awareness (Toplam Bilgi Farkındalığı Ofisi)
TPUK	Trade Partners United Kingdom (İngiltere Ticaret Ortakları)
UGK	Ulusal Güvenlik Konseyi
UIM	Union Internationale de Maires (Uluslararası Belediye Başkanları Sendikası)
UKTI	UK Trade and Investment (İngiltere Ticaret ve Yatırımı)

UNDP	The United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Acil Yardım Fonu)
USAID	United States Agency for International Development (ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı)
USIA	United States Information Agency (ABD Bilgi Servisi)
USICA	United States International Communication Agency (ABD Uluslararası İletişim Servisi)
USIP	United States Institute of Peace (ABD Barış Enstitüsü)
USIS	United States Information Service (ABD Bilgi Servisi)
vb.	Ve benzeri
VOA	Voice of America (Amerika'nın Sesi Radyosu)
Vol.	Volume
vs.	Vesaire
y.y.	Basım yeri yok

TABLolar VE GRAFİKLER

	Sayfa
Tablo 1.	Ülkelere Göre Doğrudan Yabancı Yatırım Miktarı7
Tablo 2.	Mal ve Hizmetlerin İhracat ve İthalat Rakamları8
Tablo 3.	Ülkelerin İnternete Ulaşım Bilgileri12
Tablo 4.	Ülkelerin Yerel Para Birimlerine Göre Askeri Harcamalar19
Tablo 5.	Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi Karşılaştırma Tablosu39
Tablo 6.	Yumuşak Güç ve Sert Güce Yapılan Yatırımların Karşılaştırması80
Tablo 7.	Leonard'ın Kamu Diplomasisinin Üç Boyutu Tablosu92
Tablo 8.	Cull'ın Kamu Diplomasisi ve Psikolojik Savaş'ta, Zaman, Bilginin Akışı ve Altyapının Sınıflandırılması Tablosu97
Tablo 9.	İngiltere ile ilgili Ana Bilgi Kaynakları170
Tablo 10.	Interbrand'ın 2013 Yılı En İyi Küresel Markalar Top 100 Listesi223
Tablo 11.	2012 - 2013 Yılı Ulus Marka İndeksi Sıralaması225
Tablo 12.	Kamu Diplomasisi Yatırımları225
Tablo 13.	Gayrisafi Milli Hâsıla Ortalama Büyüklük Oranları226
Tablo 14.	Doğrudan Yabancı Yatırım Miktarı226
Tablo 15.	Mal ve Hizmetlerin İhracat ve İthalat Rakamları226
Tablo 16.	Yerel Para Birimlerine Göre Askeri Harcamalar226
Tablo 17.	Toplam Mal Ticaretinde Bilgi ve İletişim Ürünlerinin Oranları227
Tablo 18.	İnternete Ulaşım Bilgileri227
Tablo 19.	İnternet Kullanıcı Bilgileri227
Tablo 20.	İnternet Sitesi Sayısı227
Tablo 21.	İleri Teknoloji İhracat Rakamları227
Tablo 22.	Bilimsel ve Teknik Dergi Makaleleri228
Tablo 22.	Nobel Ödülü Sayıları228
Grafik 1.	Hükümetlerarası ve Hükümetdışı Organizasyonların Yıllara Göre Artışı11
Grafik 2.	Ülkelere Göre Marka Değeri Dağılımı77
Grafik 3.	2013 Yılı Marka Değeri Dağılımı224

GİRİŞ

Bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları toplumlar, zamanla aşiret, kabile, derebeylik, şehir yapısından sıyrılarak devletleşme sürecine yönelmişlerdir. Nasıl ki, bireyler bir araya gelerek belirli kurallara uyup yaşam alanlarında belli başlı standartlar oluşturduysa da zamanla bu standartların kabuğuna sığmayıp toplulukları devletleşme sürecine yönelttiği görülmektedir. Aynı şekilde, devletler de sayılarının arttığı dönemlerde uluslararası arenada etkileşim halinde bulunmaları sebebiyle, ilişkileri tanzim açısından belirli standartlar oluşturma ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu ihtiyaçlar listesi de tarihin akıp gittiği bir ortamda, yeni etkenlerin devreye girmesiyle, devamlı bir şekilde başkalaşım geçirmektedir.

Uluslararası alanda ilişkilerin tesis edilmesi, tarihsel sürece göre belirli aşamalardan geçmiştir. Geçmiş dönemlerde “güç” uluslararası alanda söz sahibi olma konusunda tek başına yeterli bir unsur olabilirken, belli dönemlerde stratejik konumda olan farklı coğrafyalara sahip olmak, belirli teknolojileri elinde bulundurmak, özellikli bir takım silahlara sahip olmak vb. gibi etkenler gücün belirlenmesinde etkili olmuştur. Fakat günümüzde Nye’in tabiri ile gücün değişen doğası, uluslararası ortamın başat aktörü olan devletleri farklı bir takım tedbirler almaya ve yeri geldiğinde de gücü paylaşmaya itmiştir.

Toplumlar, bilgi yönünden “bolluk paradoksunun” yaşandığı bir ortamda, eski dönemlerde olduğu gibi rahat hareket etme serbestliğini devletlerin elinden almıştır. Hesap verilebilirlik ve şeffaflık gibi unsurların arttığı bu dönemde, devletler kapalı kapılar ardında olsa bile bir takım kararlar alırlarken, toplumsal ve uluslararası kamuoyundan gelebilecek baskıları göz önünde bulundurarak hareket etmek zorunda kalmaktadırlar.

Bu doğrultuda, uluslararası kamuoyu ile iç toplumun baskısını hisseden devletler, toplumlarla ve birbirleri ile olan ilişkilerinde geleneksel tarzda uygulanan diplomasi yöntemlerini de değiştirmek zorunda kalmışlardır. Yeni dönemle birlikte devletlerin dışında yer alan özel şirketler, sivil toplum örgütleri, uluslararası kuruluşlar, medya kuruluşları vb. gibi aktörler de uluslararası sürecin belirlenmesinde söz sahibi olmaya başlamışlardır. Devletler her ne kadar başat aktör olma yönünü ellerinde buldursalar da artık alınan kararlar eski süreçte olduğu gibi tepeden inme tarzda onay görmemekte, yatay bir yapılanma şeklinde toplumların ve diğer aktörlerin ikna edilerek onaylarının alınması gerektirmektedir. Bu aşamada da uluslararası toplumu ikna etme konusunda, şu an için en uygun olan diplomasi biçimi ile güç unsurunun, “kamu diplomasisi” ile “yumuşak güç” olduğu değerlendirilmektedir. Çalışmada, kamu diplomasisi ile yumuşak güç konusunda en aktif şekilde faaliyet gösteren, ABD (Amerika Birleşik Devletleri) ile İngiltere’nin çalışmaları kapsamlı bir şekilde ele alınacaktır.

Uluslararası ilişkilerde aktörler arasındaki etkileşim ve bağımlılığın artması sebebiyle, Nye ve Keohane’in savunduğu, “karşılıklı bağımlılık” (Interdependence) ve “karmaşık karşılıklı bağımlılık” (Complex interdependence) çerçevesinde konu değerlendirilmeye çalışılmıştır. İnsanların birbirlerine olan ihtiyaçları ve bağımlılıkları ölçüsünde, toplumların ve devletlerin olduğu bilinmektedir. Geçmiş dönemlerde dünyadaki devlet yapılanmalarında, üst düzey devlet yetkililerinin dışında toplumlar,

genellikle bağımlılık konusunda, kendilerini devletlerine karşı bağımlı hissetmekteydiler. Fakat günümüz şartlarında, dünyanın “küresel köy” olduğu bir ortamda, sınırların ayrıştırıcılığı azalmış, teknoloji, haberleşme imkânları ve ekonomik anlamdaki gelişmeler neticesinde, toplumlar ve devletler birbirleri ile hem etkileşimlerini hem de aynı nispette bağımlılıklarını artırmışlardır. Aktörlerin ve bağımlılıkların arttığı bu dönemde, devletler diplomatik anlamda da hareket tarzlarını değiştirmek zorunda kalmışlardır.

Devletler geçmiş dönemde güç nispetinde birbirlerine bağlı iken son süreçte, özel şirketler, uluslararası baskı kuruluşları, medya kanalları, internet teknolojisinin sunduğu olanaklar vb. gibi etkenler bağımlılık konusunda ilişkiyi, devletlerin arasındaki çizgiden çıkarmakta ve daha geniş bir alana yaymaktadır. Bu bağlamda, karşısındaki aktöre kendisini doğru bir şekilde ifade edemeyen ve algıları düzeltmeyen aktörler, gelen tepkilere göre bağımlılık derecesi oranında zarar göreceklerdir. Kamu diplomasisi, bağımlılık kapsamında bu zararın azaltılmasında etkili bir unsur olacaktır.

“Kamu diplomasisi” ve “yumuşak güç” terimlerinin net bir şekilde ifade edilebilmesi için kavramsal tanımlamalar, tarihsel süreç ve geri plan konusunda açıklamalar yapılarak, sürecin, aktörleri ne şekilde kamu diplomasisi ve yumuşak güce yönlendirdiği belirtilmiştir. Bu açıdan öncelikle, devletlerin arasındaki ilişkilerin tanzim edilmesi konusunda en etkili yöntem olan “diplomasi” kavramı, tarihsel ve kavramsal anlamda ele alınmıştır. Diplomasi devamlı bir hareketlilik sürecinde olduğu için zamanla oluşan konjonktürel şartlar ve günümüzdeki gelişmeler ışığında kamu diplomasisine ihtiyaç duyulan sürece yönelme olmuştur.

Kamu diplomasisi de 20. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle ilk defa uluslararası ortama çıktığı yapısında, Soğuk Savaş sürecinin sona ermesi ile birlikte değişiklikler yapma ihtiyacı duymuş ve uluslararası literatüre “yeni kamu diplomasisi” terimi giriş yapmıştır.

Nye, geleneksel diplomaside güç ne kadar etkili bir unsur ise kamu diplomasisinde de “yumuşak gücü” (soft power) bu nispette değerlendirmiş ve ilerleyen süreçte de bunun ABD’nin uluslararası ortamı yönetmesi için tek başına yeterli olmayacağını beyan ederek, “yumuşak güç” ile “sert gücün” (hard power) bir arada kullanılması gerektiğini ifade eden “akıllı güç” (smart power) kavramını ortaya çıkarmıştır.

Çalışmada ayrıca, yumuşak gücün kaynakları olan, kültür, siyasi değerler, hükümet politikaları ile dış politika; yumuşak gücün vasıtaları olan, devlet kurumları, hükümet dışı organizasyonlar (değişim, spor, sanat ve ekonomik faaliyetler), iletişim teknolojileri, medya, iletişim ve uluslararası yayıncılık konuları ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Kamu diplomasisi çalışmalarında, aktörler karar aşamasında, hem kararı alırken hem de uygulanma konusunda, dış topluma olduğu kadar kendilerine vergileri ile destek sağlayacak olan iç topluma karşı da sorumludurlar ve uygulanacak politikaların bu muhatapların onayını alması gerekmektedir. Ayrıca muhataplar ile olan ilişkilerde kamu diplomasisinin başarıya ulaşması için “diyalog”, “işbirliği”, “sivil toplum örgütlerinin yardımlaşma çalışmaları”, “çıkar amacı gütmeyen dış politika ve meşruyet” işlevlerinin yerine getirilmesi önem arz etmektedir.

Kamu diplomasisinde başarının sağlanmasında, Leonard'ın sınıflandırmaya tabi tuttuğu kamu diplomasisinin üç boyutuna da dikkat edilmesi gerekmektedir. Öncelikli olarak konular, politik/askeri, ekonomik ve sosyal/kültürel anlamda ayırma tabi tutularak bu durumlarla ilgili başarılı sonuçların elde edilmesi için "reaktif" (saatler ve günler alan), "önleyici" (haftalar ve aylar alan) ve "ilişki inşası" (yıllarca sürebilen) çalışmaları yapılması gerekmektedir. Nye da aynı süreci "günlük iletişim", "stratejik iletişim" ve "uzun süreli ilişki inşası" şeklinde değerlendirmektedir. Planlamalar konunun türüne göre yapılarak buna göre kısa, orta ve uzun vadeli faaliyetlere girişilmesi gerekmektedir.

Cull'a göre de kamu diplomasisinde, "dinleme", "savunma", "kültürel diplomasi", "değişim diplomasisi" ve "uluslararası yayıncılık" alanında yapılacak çalışmaların, aktörlerin hedeflerine ulaşmasında başarıyı getiren unsurlar olacağı ifade edilmektedir.

Kamu diplomasisinin uygulanmasında etkili unsurlardan birisi de ülke rejimi ve ülkeye liderlik eden kişinin kamu diplomasisi çalışmalarına yaklaşımıdır. Çalışmada bu konuda örnekleri ile değerlendirilmiştir.

Kamu diplomasisi bir iletişim biçimi ve ilişki inşa etme süreci olması sebebiyle bu aşamada "halkla ilişkiler" alanında yapılan çalışmalar, kamu diplomasisinin birinci derecede önemiyet verdiği hususlar arasında yer almakta olup halkla ilişkilerin yönetsel süreçte kamu diplomasisinin tamamlayıcı unsuru olarak çalıştığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında değerlendirmeye alınan hususlardan biri de tarihsel süreç itibarıyla, 1. Dünya Savaşı, 2. Dünya Savaşı, Soğuk Savaş dönemi ve sonrası göz önünde bulundurulduğunda, psikolojik savaş ile propaganda yöntemleri üzerinden yaşanan tecrübelerden, kamu diplomasisine geçiş sürecinin nasıl oluştuğudur. Ele alınan diğer bir husus da kamu diplomasisi faaliyetleri ile propagandanın bir birine karıştırılmasının yanlışlığı üzerine olmuştur.

İlerleyen bölümlerde ele alınan konu ise, ABD ve İngiltere'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin genel olarak değerlendirilmesidir. Öncelikle, ABD'nin kamu diplomasisi alanında yaptığı genel çalışmalar ele alınmıştır. Ardından ABD'nin kamu diplomasisi kurumları, devlet kurumları (Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı ile alt birimleri), hükümet dışı kurumlar, eğitim ile değişim programları (Fulbright, Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı, EducationUSA vb. gibi), medya, iletişim ve film sektöründeki çalışmaları irdelenmiştir.

Uluslararası ilişkilerde kamu diplomasisi algısının değişmesinde Soğuk Savaş'ın sona ermesi nasıl ki kırılma noktası oldu ise, ABD'nin kamu diplomasisi algısının değişmesinde de aynı şekilde 11 Eylül saldırıları etkili olmuştur. Oğul Bush Dönemi'nde, 11 Eylül'ün akabinde, Afganistan ve Irak'a yapılan müdahaleler esnasında uluslararası hukuk kurallarına ve insan haklarına aykırı şekilde gerçekleştirilen uygulamalar, kamu diplomasisi ve yumuşak güç kapsamında ABD'nin uluslararası çevrede prestij kaybı yaşamasına sebebiyet vermiştir. Ayrıca, "demokrasinin götürüldüğü" yerlerdeki halkların terörist gruplara yaklaşmaları, ABD'nin kamu diplomasisi konusunda bir öz eleştiri yapmasına zemin hazırlamıştır. Devam eden süreçte, Obama döneminde yapılan çalışmalar, oluşan bu olumsuz havanın büyük oranda dağıtılmasında etkili olmuştur.

Çalışmanın devamında, İngiltere'nin kamu diplomasisi alanındaki çalışmaları genel kapsamlı bir şekilde ele alındıktan sonra, İngiltere'nin AB (Avrupa Birliği) üyesi olması sebebiyle, bu üyelik durumunun, İngiltere'nin kamu diplomasisi çalışmalarına olumlu veya olumsuz ne gibi etkilerinin olduğu irdelenmiş ve kısaca AB'deki kamu diplomasisi çalışmaları değerlendirilmiştir.

İngiltere'nin kamu diplomasisi çalışmalarını yürüten Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere diğer bakanlıkların bazılarının da yer aldığı devlet kurumları, hükümet dışı kurumlar (Visiting Arts, Visit Britain, özel sektör vb.), eğitim faaliyetleri ile değişim programları (British Council, Chevening bursları, Connect Youth, Connecting Futures vb.), medya (BBC - British Broadcasting Corporation – İngiliz Yayın Şirketi) ve iletişim kanalları incelenmiştir. Ayrıca İngiltere'nin, Irak Savaşı ve 11 Eylül saldırıları esnasındaki pozisyonu kamu diplomasisi perspektifinden değerlendirilmiştir.

Son olarak da, ABD ve İngiltere'nin kamu diplomasisi çalışmalarının kırılma noktaları, hedefleri, başarıları, kurumsal anlamda karşılaştırılması ve istatistikler üzerinden değerlendirilmesi yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KARŞILIKLI BAĞIMLILIK VE DİPLOMASİDEKİ DÖNÜŞÜM

1. TEORİK ÇERÇEVE: KARŞILIKLI BAĞIMLILIK

Uluslararası ilişkiler alanında meydana gelen hızlı değişimler, başat aktör olan devletlerin yöntem itibariyle farklı paradigmalardan uluslararası sorunlara yaklaşım göstermelerini gerekli kılmaktadır. Bu durumda, bazen devletlerin içerisinde yer aldığı durum sebebiyle mecburiyete dayalı olurken, bazen de gönüllülük esasına göre hareket edildiği görülmektedir.

Günümüz uluslararası ilişkiler ortamını geçmiş dönemlerdeki uluslararası ilişkilerden farklı kılan birçok unsur bulunmaktadır. Bunlardan birisi, aktörlerin sadece devletler olduğu alana, ekonomik, ticari, sosyo-kültürel anlamdaki gelişmelerden dolayı yeni aktörlerin de katılmış olmalarıdır.

Diğer değişim noktası ise devletlerin bazen çalışmalarını kolaylaştıran bazen de hesap verilebilirliklerini artıran, teknoloji ve bununla paralel nispette meydana gelen medya ve iletişim alanlarındaki gelişmelerdir. Günümüz dünyası artık küresel bir köy haline gelmiş olup dünyanın bir noktasında meydana gelen gelişmeden dünyanın her bölgesi anında bilgi sahibi olabilmektedir. Bu durum da devletleri politikalarında uluslararası ortamda daha dikkatli adım atmaya sevk etmektedir.

Ayrıca internet teknolojisi üzerindeki hızlı ilerleme ile birlikte sosyal paylaşım sitelerinin de artmasıyla artık bilgisayar ve telefon başındaki her birey, uluslararası ortamda meydana gelen gelişmelere anında müdahil olabilmekte ve devletler üzerinde toplumsal bir baskı oluşmakta, bu durum toplumları da yeni aktörler haline getirmektedir.

Meydana gelen yeni süreç doğrultusunda, devletler eski dönemlerde olduğu gibi hareket etme serbestiyetini kaybetmiş olup güç ve diplomasi alanında da yeni tanımlamalar ve hareket tarzlarına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu alanda birçok yaklaşım bulunmakta ve uygulanmakta olup, devletler aktör olarak yeni paydaşlarının bulunmasını göz önünde bulundurarak, askeri güce dayalı sorun çözme yöntemlerinin yetersiz kaldığının farkındalığı içerisinde daha çok ikna etme ve uluslararası kamuoyuna kendilerini doğru bir şekilde ifade etme yöntemini seçmektedirler. Bu yönetime en uygun hareket tarzının da güç anlamında “yumuşak güç”, diplomasi mahiyetinde ise “kamu diplomasisi” olduğu değerlendirilmektedir.

Uluslararası literatüre dâhil olan konulara teori düzeyinde yaklaşımlar getirilerek belirli bir sistematığe oturtulmaya çalışılmaktadır. Kamu diplomasisinin de teori düzeyinde, karşılıklı bağımlılık ile karmaşık karşılıklı bağımlılık teorileri, küreselleşme vb. gibi belirli alanlara yakın bir yaklaşım sergilediği görülmekte olup bu kapsamda kamu diplomasisinin ilgili teoriler ışığında değerlendirmeleri yapılacaktır.

1.1. KARŞILIKLI BAĞIMLILIĞIN TEMEL VARSAYIMLARI

Ortaya çıkan diplomasi ve güç kavramları, bazen kişisel anlamda ifade edilen değerlendirmeler neticesinde beslenip gelişirken bazen de ortaya çıkan belirli ideolojik yaklaşımlar ve teoriler bu

besleme mekanizmasında etkili olmaktadır. İçerisinde bulunduğumuz uluslararası ortamda, etkili bir unsur olarak gözlemlenen kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramlarına teori temelinde, Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye tarafından gündeme getirilen “karşılıklı bağımlılık” yaklaşımının yakın olduğu değerlendirilmektedir.

Çoğulcu (Plüralist) uluslararası ilişkiler literatüründe karşılıklı bağımlılık, dünya siyasetinde ülkelerarası veya farklı ülkelerdeki aktörler arasındaki karşılıklı etkileşimin şekillendirdiği koşulları ifade etmektedir. Yani karşılıklı bağımlılık; devletler ve toplumlar arasında çok sayıda etkileşim kanalının yarattığı bağlantı ve ilişkilerin, belirli bir hiyerarşik gündemden yoksun olan uluslararası sistemde neden olduğu karmaşık koşullar bütünüdür.¹ Bu karmaşık koşullar bütünü, devletler ve bir kısım aktörler için kimi zaman faydalı kimi zaman da zararlı sonuçları olabilmektedir. Fakat uluslararası ilişkilerin de bir şekilde en az zarar ile devam ettirilmesi gerekmektedir.

Karşılıklı bağımlılık, uluslararası alandaki aktörlerin birbirleri ile olan etkileşimleri neticesinde meydana gelen denge durumunu ifade etmektedir. Nye ve Keohane’a göre karşılıklı bağımlılık, uluslararası düzlemde hareket eden devletlerin ve diğer aktörlerin birbirleri ile olan etkileşimlerinden ortaya çıkan durumlardır. Frankel’a göre de devletlerin uluslararası arena da varlıklarını devam ettirmeleri için uluslararası sistemin bağımlılık kurallarına uygun şekilde hareket etmeleri gerekmektedir. Ülkeler ve aktörler arasında çıkarlara dayalı bir ilişki bulunmaktadır ve bu durumun zarar görmemesi için karşılıklı bağımlılık içerisinde dengeli hareket etmek bir mecburiyet haline almaktadır.²

Uluslararası ortamda mali anlamda 1960’ların sonu ve 1970’lerin başına denk gelen süreçte yaşanan krizler sebebiyle, uluslararası sistemde başat aktör olan devletlerin yetersiz kalmaları ayrıca dış politika konularının artarak yeni aktörlerin sürece dâhil olmaları ve karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin artması, devlet merkezli yaklaşımların sorgulanmasına kapı aralamıştır.³

Karşılıklı bağımlılık üzerine çalışmalar ilk olarak ekonomik anlamda meydana gelen gelişmeler doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşıma göre, ekonomik anlamda karşılıklı güçleri hemen hemen birbirine eşit ve etkileşim halinde olan ülkelerin, içerisinde buldukları hareket tarzından kaynaklı olarak eğer birbirleri üzerinde bir hassasiyet meydana gelme durumu söz konusu olursa, bu durumda karşılıklı bağımlılıktan söz edilmektedir. 1. Dünya Savaşı’ndan önce ifade edilmeye başlayan bu anlayışa göre, devletlerin arasında ticari anlamdaki ilişkilerin artmasının, barış ortamının tesis edilmesi hususunda önemli etkileri olacağı ifade edilmektedir. 1970’li yıllarda yaşanan ekonomik krizler, dolar paritesindeki hareketlilik, petrol fiyatlarındaki artma, Vietnam Savaşı’nın ABD kamuoyu üzerindeki yansımaları vb. gibi sebeplere dayalı olarak, karşılıklı bağımlılık teorisi uluslararası literatürde tekrar ön plana çıkmaya başlamıştır. Realist bakış açısı doğrultusundaki devlet merkezli yaklaşım ise, oluşan bu

¹ Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, **Power and Interdependence**, 3. baskı, New York, Addison Wesley Longman, 2001, s. 7.

² Abdulkadir Baharççek, The Impact of Recent Major Changes in International Politics for Turkey’s Security Interests, Thesis submitted to the University of Nottingham for the Degree of Doctor of Philosophy in International Relations, United Kingdom, 1993, s. 21

³ Ferhunde Hayırsever Topçu, **Küreselleşme ve Uluslararası Çevre Politikaları: Yönetimden Yönetişime Geçiş Sorunu**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007, s.94.

yeni ortamda, aktörlerin artması, bariyerlerin yıkılması vb. gibi sebeplere dayalı olarak yavaş yavaş işlevini yitirmeye ve yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.⁴

Tablo 1 - Ülkelere Göre Doğrudan Yabancı Yatırım Miktarı Tablosu (Net Giriş) (BoP - Ödemeler Dengesi - ABD \$)⁵

	1970	1980	1990	2000	2010	2013
<i>Almanya</i>	---	342.426.421	3.003.918.963	210.085.430.608	35.259.759.429	32.627.493.896
<i>Arjantin</i>	89.770.000	678.000.000	1.836.000.000	10.418.314.339	7.845.718.626	9.082.408.248
<i>Avustralya</i>	898.240.144	1.869.828.588	8.110.892.264	13.618.008.434	36.193.185.719	49.396.157.289
<i>Birleşik Dv.</i>	1.260.000.000	16.930.000.000	48.490.000.000	321.274.000.000	259.344.000.000	235.867.000.000
<i>Birleşik Kr.</i>	1.487.998.812	10.122.844.316	33.503.670.308	122.156.843.234	61.325.946.152	35.131.581.103
<i>Brezilya</i>	---	1.911.000.000	989.000.000	32.779.239.700	53.344.632.547	80.892.746.681
<i>Çin</i>	---	---	3.487.000.000	38.399.300.000	272.986.562.273	347.848.740.397
<i>Endonezya</i>	---	---	1.093.000.000	-4.550.355.286	13.770.580.771	---
<i>Fransa</i>	621.212.782	3.282.773.278	13.183.285.335	42.379.454.824	39.035.922.876	3.352.320.391
<i>Gü. Afrika</i>	333.605.988	-10.300.000	-75.722.412	968.831.356	3.693.271.715	8.118.153.643
<i>Gü. Kore</i>	---	6.000.000	788.500.000	9.283.400.000	9.497.400.000	12.220.700.000
<i>Hindistan</i>	---	79.160.000	236.690.000	3.584.217.307	27.396.885.034	---
<i>İtalya</i>	624.159.999	576.575.202	6.410.685.449	13.176.403.311	-5.287.645.795	13.126.395.561
<i>Japonya</i>	---	280.000.000	1.777.361.196	8.227.199.674	1.082.389.234	3.715.043.055
<i>Kanada</i>	1.826.057.132	5.813.313.577	7.580.601.938	66.144.235.753	28.596.270.782	62.605.693.311
<i>Meksika</i>	312.107.000	2.090.000.000	2.549.000.000	18.110.008.381	23.027.389.050	35.188.367.190
<i>Rusya Fed.</i>	---	---	---	2.714.230.000	43.167.769.100	79.261.869.452
<i>Suudi Ara.</i>	7.360.000	-3.192.312.800	1.861.333.333	-1.881.066.667	29.232.706.667	9.297.693.333
<i>Türkiye</i>	---	18.000.000	684.000.000	982.000.000	9.058.000.000	12.868.000.000

Tabloda, G-20 ülkelerinin, karşılıklı bağımlılık teorisinin uluslararası literatürde tekrar ön plana çıkmaya başladığı, 1970’li yıllardan günümüze kadar geçen süre zarfındaki doğrudan yabancı yatırım miktarı verileri ele alınmıştır. Tablodan da anlaşılacağı gibi, 1970’li yıllarda, ülkelerin birbirlerine olan ekonomik bağımlılıkları ile günümüzdeki bağımlılıkları konusunda ciddi oranda artış yaşanmıştır. Veriler içerisinde zamanla ilgili ülkenin içerisinde yer aldığı siyasi, ekonomik ve politik gündeme göre artış ve azalmalar olsa da genel olarak 1970’li yıllara oranla artışların meydana geldiği görülmektedir. Oluşan bu yeni süreç, her yönü ile aktörlerin birbirlerine bağımlılık sürecini artırmaktadır. Özellikle başat aktör olan devletler, ilişkilerini tesis ederken bu dengeleri göz önünde bulundurmaktadırlar.

Aşağıda yer alan Tablo 2’de de yine ekonomik veriler kapsamında, 1980’li yıllardan günümüze dünya genelinde, gelişmekte olan ülkelerde, az gelişmiş ülkelerde, AB, G8, G20 ve G77 ülkelerindeki, mal ve hizmetlerin ithalat ve ihracat rakamlarına yer verilmiştir. İthalat ve ihracatın uluslararası arenada artış göstermesi ekonomik ve karşılıklı bağımlılığın da artmasını tetikleyen en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Böyle bir ortam içerisinde aktörler, birbirlerine yönelik ilişkilerinde yaşanacak

⁴ Mustafa Aydın, “Uluslararası İlişkilerde Yaklaşım, Teori ve Analiz”, **A.Ü.S.B.F. Dergisi**, C. 51, S. 1, 1996, s. 97-98

⁵ Dünya Bankası Dünya Kalkınma Verileri - Son Güncelleme: 07/01/2014, <http://datbank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>, Erişim tarihi: 05.07.2014

olumsuz gelişmelerin ekonomik anlamda kendilerini zafiyete uğratacağı gerçeğinden hareketle dengeli bir şekilde hareket etme zorunluluğu hissetmektedirler.

Tablo 2 - Mal ve Hizmetlerin İhracat ve İthalat Rakamları (Milyon \$)⁶

	1980	1990	2000	2010	2013
<i>Dünya Geneli</i>	395659,5	831345,2	1521347	3891661	4700545
<i>Gelişmekte Olan Ülkeler (Az Gelişmiş Ülkeler ve Çin Hariç)</i>	68170,56	140385,2	314562,2	915742	1177413
<i>Az Gelişmiş Ülkeler</i>	3158,427	4149,682	7042,51	24851,82	34311,82
<i>AB Ülkeleri</i>	213848,1	405143,3	661023,5	1708040	1995997
<i>G8 Ülkeleri</i>	210590	451511,1	748711	1626714	1907854
<i>G20 Ülkeleri</i>	241409,5	513674,8	910642,5	2176636	2601254
<i>G77 Ülkeleri</i>	53954,82	95734,79	221861,4	792091,1	1004035

Uluslararası ilişkilerdeki geleneksel yaklaşımlara göre, uluslararası ortamın politikalarının belirlenmesinde egemen ulus devletlerin ilişkileri etkili iken, transnasyonalizm ve karşılıklı bağımlılık teorilerinin çerçevesinden konuya yaklaşıldığında, uluslararası ilişkiler, egemen olan ulus devletlerin ilişkilerinin yanı sıra “uluslararası örgütler, uluslararası örgütlenmeler, çok uluslu şirketler ve alt ulusal gruplar (ya da ulusal ve uluslararası baskı grupları)” arasında oluşan ilişkileri ve toplumların da etkili birer aktör olmaya başladıkları ortamda; toplumlar arasındaki ilişkileri ayrıca aralarındaki kültürel, eğitimsel, sportif, ticari, ekonomik, turistik vb. mahiyetteki ilişki ve etkileşimleri de kapsamaktadır. Böylelikle uluslararası politika, egemen devletlerin resmi kurumları vasıtasıyla yürütülen değil, bunun haricinde oluşan yeni aktörlerin de etkileşimleri neticesinde ortaya çıkan her türlü ilişki kaynaklı bir siyasal sürece dönüşmüştür.⁷

Keohane ve Nye, uluslararası ortamda meydana gelen değişiklikler ve yeni aktörlerin ortaya çıkması ile birlikte realizmin, egemen ulus devletlerin hâkim olduğu bir uluslararası ortamdan farklı olarak, günümüz şartlarındaki süreci yorumlama ve değerlendirmede yetersiz kaldığını ifade etmektedirler. İletişim, ulaşım, teknoloji, ekonomi, kültür alanlarında ortaya çıkan yenilikler ile birlikte transnasyonalizm ve karşılıklı bağımlılık teorisi günümüz şartlarının analizini yapmakta daha etkili olmaktadır. “Liberal çoğulcular” bu alanda, realizmin politik sınırları daha belirgin olan ulus devlet ilişkilerini yorumladıkları ortamın günümüz uluslararası ortamında mevcut olmayıp daha karmaşık bir hal aldığını, bu sebeple yetersiz kaldığını, “çoğulcu” ve “kapsayıcı” bir yaklaşımın daha etkili olacağını ifade etmişlerdir.⁸

Uluslararası ilişkiler alanında 1970’li yılların sonlarına doğru çoğulcu yaklaşım doğrultusunda ön plana çıkan, Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye’in savunduğu karşılıklı bağımlılık yaklaşımının, günümüzün karmaşık uluslararası ilişkiler ortamının analizini yapmada hala etkili bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Soğuk Savaş’ın sona ermesi ile birlikte dünyadaki dengelerin ciddi manada

⁶ Mal ve Hizmetlerin İhracat ve İthalat Rakamları, <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=25116>, Erişim tarihi: 05.07.2014

⁷ Tayyar Arı, **Uluslararası İlişkiler Teorileri: Çatışma, Hegemonya, İşbirliği**, MKM Kitabevi (6. Baskı), Bursa, 2010, s. 406

⁸ Gustaaf Geeraerts, “Analyzing Non-State Actors in World Politics”, **Pole Paper Series**, Cilt 1, Sayı 4, Ekim 1995, s. 4

değişmesine rağmen, devletlerin arasındaki ilişkilerin daha da etkileşim halinde olduğu günümüzde, karşılıklı bağımlılık teorisi de realizme göre daha etkili cevaplar verebilmektedir. Karşılıklı bağımlılık yaklaşımının, uluslararası ilişkiler alanında yaşanan problemlere tek başına cevap vererek, tamamen sağlıklı bir zemin oluşturacağı iddia edilmemekle birlikte bazı konularda, yöntemsel anlamda çözümü hedefleyen bir yol göstericilik yaparak teorik bir çerçeve çizdiği ifade edilebilir.⁹ Karşılıklı bağımlılık bakış açısının ve diğer yaklaşımların çizdikleri çerçeve, küresel düzeyde yaşanan uluslararası sıkıntılara çözüm üretebildiği takdirde genel bir geçerlilik kazanacak ve benimsenmeye başlayacaktır.

Uluslararası ilişkilerde, devletlerin arasında olumlu veya olumsuz anlamda mutlaka bir bağımlı olma süreci yaşanmaktadır. Bu bağımlılık süreci, Soğuk Savaş döneminde dünyanın iki bloklu yapısında, güçlü devletlerin tekelinde olan bir süreç iken, modern uluslararası ilişkiler bağlamında daha zayıf güçte olan devletler ve devlet dışı aktörlerin de sürece dâhil olması ile birlikte “bağımlılık” ilişkisi güçlü devletlerin lehine olan bir pozisyonun sınırlanarak karşılıklı bağımlılık şekline geçiş yapmıştır.

Bağımlılık, bir devletin dış politikalarının, çeşitli etkenler sebebiyle bağımlı olma durumundan dolayı başka bir devlet tarafından belirlenmesi şeklinde ifade edilirken, karşılıklı bağımlılık ise bu politika belirlenme sürecinin ekonomik, politik, toplumsal, güvenlik vb. gibi hususlar doğrultusunda karşılıklı etkileşim sebebiyle çift taraflı olarak oluşmasıdır. Keohane ve Nye, karşılıklı bağımlılık durumunun oluşması için “maliyet” unsuruna dikkat çekmektedirler. Karşılıklı bağımlılık bağlamında, etkileşim halinde olma durumunun, aktörlerde olumsuz bir etki oluşturması söz konusu olduğunda bu bağımlılığın oluşacağını belirtmektedirler. Aksi durumda etkileşim sadece fayda sağlamaya yönelik olup, olumsuz anlamda bir maliyet etkisi yoksa karşılıklı bağımlılık teorisi kapsamında olmayacağını ifade etmektedirler.¹⁰

Kamu diplomasisi yönünden değerlendirecek olursak, kamu diplomasisinde de karşılıklı etkileşim muhakkak ki söz konusudur ve yapılan çalışmalar neticesinde bir maliyet unsuru olmaktadır. Hatta mali anlamda finansman tedarik edilmediği sürece kamu diplomasisi çalışmasının etkin bir şekilde sürdürülebileceği söylenemez. Fakat bu maliyet durumu, kamu diplomasisi çalışmasının yapılmasının ardından muhatap aktöre çıkartılan bir maliyet değil aksine çalışmayı yapan aktörün temin etmesi gereken bir maliyettir. Bu yönü ile karşılıklı bağımlılık ile kamu diplomasisi arasında bir nüans farkı olmaktadır. Kamu diplomasisi, karşılıklı etkileşimin taraflar üzerinde olumsuz bir yansımaları ortaya çıkarmamakta bilakis her iki taraf için de olumlu yansımaları oluşmakta ve evrensel değerler kapsamında, askeri güçten uzak ortak noktalarda buluşma tasarlanmaktadır. Kamu diplomasisi çalışmalarını bir nevi “karşılıklı olumlu (pozitif) bağımlılık” olarak ifade etmek daha doğru olacaktır.

Karşılıklı bağımlılık ilişkisinin öne çıktığı bir uluslararası sistemde, iki devlet arasında olumsuz olarak nitelendirilebilecek herhangi bir gelişme, her iki taraf için de bazı sonuçlar doğurmaktadır. Ancak, her durumda iki devlet arasındaki ilişki, taraflardan biri için diğerine göre daha fazla önem arz

⁹ Muharrem Gürkaynak ve Serhan Yalçiner, “Uluslararası Politikada Karşılıklı Bağımlılık ve Küreselleşme Üzerine Bir İnceleme”, **Uluslararası İlişkiler**, Cilt 6, Sayı 23 (Güz 2009), s. 88

¹⁰ Arı, a.g.e., s. 406

etmektedir. Devletlerden birisinin (a) diğere (b) gereksinimi her zaman için daha fazladır ve bu durum diğere devlet (b) için önemli bir pazarlık gücü anlamına gelmektedir. Ancak, her koşulda iki taraf da ilişkinin sağlıklı biçimde devamı üzerine çıkar tanımlamalarına sahiptir ki, bu durum karşılıklı bağımlılık ilişkisini ortaya çıkarır. Bu anlamda, devletlerden birinin diğere ile olan ilişkisi üzerinde mutlak kontrole ve belirleyici bir pozisyona sahip olduğu bir asimetrik güç ilişkisinin yönlendirdiği “bağımlılık” (dependence) durumunun aksine; “karşılıklı bağımlılık” (interdependence) koşullarında, her iki taraf da farklı seviyelerde olmakla birlikte ilişkinin devamına yönelik istek ve çaba göstermek durumundadır.¹¹

Uluslararası ortamın günümüzde içerisinde olduğu şartlar dikkate alındığında, hiçbir devletin tam olarak bağımsız hareket edeceği ve hiçbir şekilde gelişmelerden etkilenmeyeceğini söylemek doğru olmayacaktır. Birçok aktörün ortaya çıktığı günümüz şartlarında, asimetrik bir ilişki biçimi vardır ve bu neoliberal yaklaşıma göre asimetrik karşılıklı bağımlılığın oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu durumda, uluslararası ortam içerisinde yer alan her aktör, az veya çok, bir şekilde bağımlılık mekanizmasına dâhil olmaktadır ve hatta daha az bağımlı olan aktörler, bağımlılıklarının az olması sebebiyle daha çok siyasal etki oluşturmaktadırlar.¹²

Bir başka ifadeyle, karşılıklı bağımlılıkta aktörler muhakkak ki birbirlerinden etkilenmektedirler. En güçlü olan devletler bile asimetrik güç ilişkisi sebebiyle zayıf bir aktör tarafından politikalarında değişiklik yapması hususunda zorlanabilir. Önemli olan, politika değişikliğinin ne kadar maliyet doğuracağıdır. Karşılıklı bağımlılık neticesinde oluşan duyarlılık, devletlerin uluslararası ortamda ne kadar rahat hareket edebileceğini belirleyen bir unsur olacaktır. Savunmasızlık zamanları ise, istisnai bir durum olarak, aktörün zor durumda olması sebebiyle daha fazla maliyete rıza göstermesine neden olacaktır.¹³

Devletler ve uluslararası sürece dâhil olan uluslararası şirketler gibi yeni aktörler, ilişki ve etkileşimlerinde çıkara dayalı bir yaklaşım sergiledikleri için, yeni süreçte ekonomik, politik, siyasi, askeri ve güvenlik kapsamında bağımlılığı tetikleyen unsurların artması sebebiyle daha kontrollü bir şekilde ve maliyet unsurunu göz önünde bulundurarak hareket etmektedirler. Oluşan bu yeni sürecin de uluslararası barışın tesis edilmesi anlamında gönüllü veya zorunlu olarak etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

1.2. KARŞILIKLI BAĞIMLILIK VE KÜRESELLEŞME İLİŞKİSİ

Karşılıklı bağımlılık ile küreselleşme kavramları zaman zaman birbirlerinin alternatifi gibi değerlendirilseler de normalde bir bütünün tamamlayıcı parçaları olarak işlev görmektedirler. Her ikisinin de icra alanı uluslararası ortam olmakla birlikte; karşılıklı bağımlılık, uluslararası düzeyde aktörler arasındaki bağımlılığa dayalı olarak ilişkileri dengeleyici bir rol oynarken, küreselleşme ise bu

¹¹ R. Harrison Wagner, “Economic Interdependence, Bargaining Power, and Political Influence”, *International Organization*, Cilt 42, No 3, 1988, s. 468-470 aktaran Gürkaynak ve Yalçiner, a.g.m., s. 75

¹² Haluk Özdemir, “Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme”, *A.Ü.S.B.F. Dergisi*, C. 63, S. 3, 2008, s. 131

¹³ Özdemir, a.g.m., s. 132

bağımlılığı da içerisine alan ve aynı zamanda destekleyen bir biçimde, uluslararası alandaki sınırları kaldırmakta, buna paralel olarak da bağımlılıkların derecesini artırmaktadır.

Önceden de ele alındığı gibi, 1980'li yıllara kadar uluslararası ortamın başat aktörleri devletlerdir ve ulus devlet perspektifinden yaklaşarak "egemenlik" ön plana çıkarılmaktadır. 1980'li yıllar özellikle de Soğuk Savaş'ın sona ermesi, bir kırılma noktası oluşturarak devletlerin "egemenlik" perspektifinden çıkıp birbirlerine olan ihtiyaçları çerçevesinde ilişkilerini düzenlemeye başladıkları görülmektedir. Keohane ve Nye'in "karşılıklı bağımlılık" (interdependence) dönemi olarak ifade ettikleri bu süreç, Soğuk Savaş sonrasında küreselleşmenin uluslararası literatüre dâhil olması ile birlikte etkinliğini daha da fazla hissettirmeye başlamıştır. Ekonomi alanında özellikle bu değişim hissedilmiş ve ekonomik anlamda oluşan bağımlılıklar, devletleri zayıf veya güçlü ayırt etmeksizin uluslararası sistemin çarklarına uyumlu bir şekilde hareket etmeye zorlamıştır. Neticede aktörler, işbirliği içerisinde hareket etme ve uluslararası ortamda da politikalarını bu ilişki biçimine göre şekillendirmek zorunda kalmışlardır.¹⁴

Küreselleşme, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra başlamış ve 1980'lerin ortalarından itibaren de kayda değer bir şekilde hız kazanmıştır. Küreselleşmenin hızla gelişmesinde iki önemli unsur etkili olmuştur. Bunlardan birisi iletişim ve irtibatın maliyetini daha da düşüren teknolojik gelişmeler, diğeri ise ticaret ile piyasaların liberal ortamının artış göstermesidir.¹⁵ Böylelikle, teknolojik imkânlar ile birlikte alternatif iletişim kanalları artmış ve toplumlar rahatlıkla birbirlerinden haberdar olmaya başlamışlardır. Ayrıca serbest piyasa ekonomisinin canlanması ile beraber liberal anlamda hareket etme imkânı bulan şirketler, sınırları ortadan kaldırmışlar ve yeni aktörler olarak sürece dâhil olmuşlardır.

Küreselleşme, finansal piyasaların ve bu piyasalardaki mallar ile hizmetlerin uluslararası hale gelmesi olarak ifade edilmektedir. Ekonomik küreselleşme, genellikle uluslararası ticaret ile yatırımın genişlemesi ve kuvvetlenmesi; politik küreselleşme, uluslararası hükümetler ve düzenli kurumların organizasyonları ile liberal politik ideolojiler ve kurumsal formların yayılması; kültürel küreselleşme ise her zaman olmamakla birlikte Batı fikirleri ile kültürel uygulamalarının yayılması olarak ifade edilmektedir.¹⁶ Yani, genel anlamıyla küreselleşmenin, ekonomik, politik ve kültürel boyutta faaliyetleri bulunmaktadır. Burada, ekonomik ve politik anlamdaki küreselleşmenin, karşılıklı bağımlılık ile bağlantıları bulunurken, kültürel küreselleşmenin daha çok kamu diplomasisi ile benzer faaliyetlerde keştiği gözlenmektedir.

Küreselleşme devamlı bir hareketlenme süreci yaşamakta olup günümüzde daha hızlı bir şekilde ilerlemesinin sebeplerinden birisi de internet teknolojisinde meydana gelen gelişmelerdir. İnternetin online hizmetleri ile birlikte toplumlar bilgiye rahatlıkla ulaşmakta, dünyanın bir yerinde

¹⁴ Gürkaynak ve Yalçınar, a.g.m., s. 74

¹⁵ "Globalization and International Trade", http://www.worldbank.org/depweb/beyond/beyondco/beg_12.pdf, Erişim tarihi: 06.07.2014

¹⁶ Sten Nilsson ve diğerleri, **Study of Effects of Globalization on the Economic Viability of EU Forestry**, International Institute for Applied Systems Analysis, Austria, 2006, p. 20

meydana gelen gelişmeden anında haberdar olmakta ve farklı ülkelerdeki toplumlar ile rahatlıkla iletişim kurabilmektedirler.

Tablo 3 – Ülkelerin İnternete Ulaşım Bilgileri¹⁷

	2000	2005	2010	2011
Avustralya	32.0	60.0	78.9	---
Avusturya	19.0	46.7	72.9	75.4
Belçika	---	50.2	72.7	76.5
Brezilya	---	13.6	27.1	37.8
Kanada	42.6	64.3	78.4	---
Şili	8.7	---	---	---
Çin	---	11.0	23.7	30.9
Çek Cumhuriyeti	---	19.1	60.5	66.6
Danimarka	46.0	74.9	86.1	90.1
Estonya	---	38.7	67.8	70.8
AB	---	48.4	70.1	73.2
Finlandiya	30.0	54.1	80.5	84.2
Fransa	11.9	---	73.6	75.9
Almanya	16.4	61.6	82.5	83.3
Yunanistan	---	21.7	46.4	50.2
Macaristan	---	22.1	60.5	65.2
İzlanda	---	84.4	92.0	92.6
Hindistan	---	1.6	4.2	6.0
Endonezya	---	1.0	4.6	7.0
İrlanda	20.4	47.2	71.7	78.1
İsrail	19.8	48.9	68.1	---
İtalya	18.8	38.6	59.0	61.6
Japonya	---	57.0	---	---
Kore	49.8	92.7	96.8	97.2
Lüksemburg	---	64.6	90.3	90.6
Meksika	---	9.0	22.3	23.3
Hollanda	41.0	78.3	90.9	93.6
Norveç	---	64.0	89.8	92.2
OECD – Toplam	26.7	48.5	71.6	74.9
Polonya	---	30.4	63.4	66.6
Portekiz	8.0	31.5	53.7	58.0
Rusya Fed.	---	7.0	41.3	46.0
Slovakya	---	23.0	67.5	70.8
Slovenya	---	48.2	68.1	72.6
Güney Afrika	---	3.0	10.1	9.8
İspanya	---	35.5	59.1	63.9
İsveç	48.2	72.5	88.3	90.6
İsviçre	---	---	85.0	---
Türkiye	6.9	7.7	41.6	---
İngiltere	19.0	60.2	79.6	82.7
ABD	41.5	---	71.1	---

¹⁷ Ülkelerin İnternete Ulaşım Bilgileri, <http://data.oecd.org/ict/internet-access.htm>, Erişim tarihi: 06.07.2014

Tabloda da görüldüğü gibi, internet teknolojilerini kullanma oranı yıllar geçtikçe ciddi manada artış göstermekte olup bu artışla birlikte küreselleşmenin sınırlarının da hızla geliştiği değerlendirilmektedir. Ayrıca internet teknolojileri alanında, sosyal paylaşım siteleri de toplumlar üzerinde konulara duyarlı olma hususunda farkındalık oluşturmakta ve küreselleşmenin yayılması anlamında etkileri olmaktadır. Örneğin, Haziran 2014 verilerine göre; Facebook 1,28 milyar, QZone 644 milyon, Google+ 343 milyon, LinkedIn 300 milyon, Twitter ise 255 milyon aktif kullanıcıya sahiptir.¹⁸

Dünya eskisi gibi belirli sınırların veya blokların olduğu, net doğruların yer aldığı bir görünüm sergilememektedir. Devletlerin güç potansiyelini oluşturan askeri ve ekonomik güç gibi alanlar, devletlerin tekelinden çıkmış ve yeni aktörler sürece dâhil olmaya başlamıştır. Devletler bir konu hakkında artık kapalı kapılar ardında karar alma özgürlüğüne sahip değillerdir. Bu şekilde alınan kararlar bilginin çok çabuk yayıldığı günümüzde, devletleri riskli konuma düşürebilmektedir. Küresel bir köy olarak tanımlanan dünyanın yeni hali ile birlikte algılar, yöntemler, tarzlar, ilişki biçimleri ve her şey değişkenlik göstermektedir.

Küreselleşme perspektifinden, konunun değerlendirmesi yapılacak olursa, değişen şartlarda “küreselleşme” yaklaşımının, “karşılıklı bağımlılık” yaklaşımının alternatifi olduğu bazı düşünürler tarafından ifade edilmektedir. Fakat alternatif olmaktan ziyade, bütünün tamamlayıcı unsurları olduğu düşünülmektedir.

Küreselleşme genellikle dört ana faktör ve bunların uluslararası alandaki istatistiksel sonuçları ile ele alınmaktadır. Bunlar;¹⁹

- Doğrudan yabancı yatırımlar
- İstihdamın da içerisinde yer aldığı ekonomik faaliyetler
- Ticaret
- Teknoloji/Teknik

Bu alanda ülkeler arasındaki istatistiksel veriler, küreselleşmenin boyutları ve zamanla ne aşamaya geldiğini ifade etmede sağlıklı analizler yapmayı sağlamaktadır. Bu alanlar, aynı zamanda karşılıklı bağımlılık kapsamında da değerlendirmeye tabi tutulan alanlardır. Örneğin, karşılıklı bağımlılık başlığı altında, Tablo 1 üzerinde de “doğrudan yabancı yatırımlar” ele alınmıştır. Küreselleşmenin alanını genişleten faktörler, aynı zamanda karşılıklı bağımlılığın da içerisinde yer aldığı alanlardır. Yatırımlar, ekonomik faaliyetler, ticaret ve teknolojinin artması ile birlikte devletlerin arasındaki sınırlar gittikçe şeffaflaşmakta ve sınırlar şeffaflaştıkça da bağımlılıklar artmaktadır.

1970’li yıllar itibariyle ön plana çıkmaya başlayan “karşılıklı bağımlılık” kavramının, o günün koşullarını açıklayan bir teori olması sebebiyle günümüz şartlarını açıklamakta yetersiz kaldığı belirtilmekte olup “küreselleşme” kavramının, Soğuk Savaş sonrasında bugün ki ortamı analiz etmede daha açıklayıcı olduğu ifade edilmektedir. Karşılıklı bağımlılık ile küreselleşme kavramsal olarak ele alındığında birbirinin yerini alan terimler değil daha ziyade birbirine uyumlu iki kavram olduğu

¹⁸ <http://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> Erişim tarihi: 06.07.2014

¹⁹ Nilsson ve diğerleri, a.g.e., p. 21

değerlendirilmektedir. Yani küreselleşme ile karşılıklı bağımlılık, uluslararası ortama aynı düzlemde etki eden, çeşitli yönleri ile değişiklikleri olan iki farklı kavramdır.²⁰

Küreselleşme ile karşılıklı bağımlılığın ulus devlet çerçevesinde bir farklılık yaşayabileceği ifade edilebilir. Karşılıklı bağımlılık ilişkileri, ulus devlet sistemi içerisinde rahat bir şekilde uygulanma imkânı bulurken, küreselleşme kavramı her ne kadar ulus devlet sistemi içerisinde uygulanabilse de yapısı itibarıyla küresel bir görünüm ifade etmekte ve ulus devletlerin sınırları ile çizgilerini ortadan kaldıracak şekilde hareket etmektedir.

Keohane ve Nye, karşılıklı bağımlılık sürecinin zamanla, 1930 bunalımında olduğu gibi etkisini yitirebildiği ve tekrar canlanmaya başladığı dönemlerden geçebildiğini fakat küreselleşmenin hızlı bir ivme ile duraksamadan etkisini devam ettirdiğini ifade etmektedirler.²¹ Karşılıklı bağımlılık ilişkileri genellikle ekonomik alanlarda gözlemlendiği için bu konularda zaman zaman duraksamalar yaşanması mümkündür. Yalnız küreselleşme, sadece ekonomik alanda değil, siyasi, güvenlik, kültürel vb. gibi birçok alanda faaliyet göstermesi sebebiyle etkinliğini devam ettirebilmektedir. Ekonomik anlamda durağan bir ilişki içerisinde olan aktörlerin, kültürel anlamda toplumsal düzeyde etkileşimlerini devam ettirdikleri gözlenmektedir. Küreselleşmenin bu yönü itibarıyla de kamu diplomasisi ve yumuşak güce yaklaştığı değerlendirilmektedir.

1.3. KARMAŞIK KARŞILIKLI BAĞIMLILIK

Uluslararası sistem devamlı bir hareketlilik içerisinde yer almakta olup bir şekilde kendisini tamamlamaktadır. İleriki bölümlerde de ele alınacağı gibi, geleneksel diplomasiyi yeni aktörlerin katılımı, iletişim kanallarının artışı vb. sebepler doğrultusunda kamu diplomasisine evrilmesi ve kamu diplomasisinin de aktörlerin sayısının artması, medyanın yeni alternatifler ile ortaya çıkması ve internet teknolojisinin sunduğu imkânlarla yeni kamu diplomasisine yönelmesi, uluslararası ortamın sağlıklı işleyebilmesi ve tıkanmaması için ihtiyaç duyulan bir durumdur. Aynı bu şekilde karşılıklı bağımlılık yaklaşımı da çıktığı dönemlerin ardından dünya gündeminde meydana gelen değişiklikler sebebiyle “karmaşık karşılıklı bağımlılık” yaklaşımı çerçevesinde kendisini güncelleme ihtiyacı hissetmiştir.

Keohane ve Nye’in tanımlamaları kapsamında, karmaşık karşılıklı bağımlılık, “devletlerin çok sayıda sosyal ve siyasal bağlarla birbirine bağlandığı” ayrıca “güvenlik ve şiddet kullanımının önemini kaybettiği” bir durumdur. Gücü etkin kılan, “pazarlık yöntemlerini” ve karmaşık karşılıklı bağımlılığın getirdiği durumları değerlendirmek gerekir. Karmaşık karşılıklı bağımlılıkta gücün oluşturulması kapsamında, “sorunlar arası bağlantı kurma (issue linkage)”, “gündem belirleme (agenda setting) stratejileri”, “uluslar-ötesi ve hükümetler-ötesi bağlantıların kullanılması” ve “uluslararası örgütlerin devreye sokulması” tarzında yöntemler değerlendirmeye alınmalıdır.²²

²⁰ Gürkaynak ve Yalçiner, a.g.m., s.89

²¹ Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, “Globalization: What’s New? What’s Not? (And So What?)”, **Foreign Policy**, No 118, 2000, s. 105.

²² Özdemir, a.g.m., s. 132-133

Uluslararası ilişkilerde, istisnaların dışında genel olarak getirilen teori ve yaklaşımların asıl amacının, “uluslararası ortamı yönetmek” olduğu kabul edilmektedir. Uluslararası ortamı yönetmek için konjonktürel şartların göz ardı edilerek yapılan çalışmaların ise akamete uğrayabileceği bir gerçektir. Geçmiş dönemlerde askeri güç kapasitesi uluslararası ortamda etkin güç olmak için yeterli iken, günümüz şartlarında askeri güç tek başına yeterli olmamaktadır. Baskıdan ziyade uluslararası toplum artık şeffaflığa dayalı, hesap veren bir yönetim tarzını tercih etmektedir.

Küreselleşmenin etkin olduğu uluslararası düzlemde karmaşık karşılıklı bağımlılık doğrultusunda, uluslararası örgütler ile şirketler, sivil toplum kuruluşları vb. gibi yapılar ile aktörler, “çatışma ve işbirliğinin bir arada bulunduğu bir pazarlık süreci vasıtası ile kendi çıkarlarını ilerletmeye ve kazançlarını maksimuma ulaştırma” yönünde gayret gösterirler. Toplumlar arasındaki ilişkiler ile etkileşimlerin gelişmesi durumunda, karmaşık karşılıklı bağımlılığın açıklamaya çalıştığı karmaşıklığın arttığı nispette, çatışmaların da azalacağı savunulmaktadır.²³

Karmaşık karşılıklı bağımlılık şartları altında, Keohane ve Nye, devlet-dışı aktörleri dünya politikalarına muhtemel doğrudan katılımcılar olarak görürler. Toplumlar arasında çok sayıda temas vasıtasının olması, transnasyonal aktörlerin, hükümetler arası ilişkilerin ve uluslararası kuruluşların dünya politikasında aktif bir rol oynadığını göstermektedir. Keohane ve Nye, çok uluslu şirketler, özel bankalar ve diğer kuruluşlar gibi transnasyonal aktörlerin iç ilişkilerin yanı sıra dış ilişkilerin de normal bir parçası haline geldiklerini öne sürmektedirler.²⁴

Keohane ve Nye, modern tarihin hemen her döneminde, uluslararası sistemde lider konumda bulunan devletlerin, bu konumlarının farklı boyutlarda gerçekleştiği üzerinde durmaktadırlar. Liderlik, yönetmek veya komuta etmek, öncülük etmek, son olarak da ikna veya teşvik etmek yoluyla gerçekleşmektedir.²⁵ Bu yönetim tarzlarında kamu diplomasisine en uygun olanın, ikna veya teşvik yöntemleri olduğu değerlendirilmektedir.

Keohane ve Nye’in öngördüğü üçüncü liderlik modeli olan teşvik edici liderlik, diğer devletleri uluslararası sistemin istikrarına katkı yapmaya teşvik eden bir siyasal davranışı temel almaktadır. Diğer bir deyişle, bu liderlik modeli, devletlerin uluslararası sistemin istikrarına bağlı olarak elde edecekleri uzun vadeli çıkarları için kısa vadeli kazançlarından feragat etme yönünde teşvik edilmeleri esasına dayanmaktadır. Büyük devletler, uluslararası sisteme ilişkin çok daha geniş kapsamlı çıkar tanımlamaları yapmaları ve girişimlerinin dünya siyasetine etki etmesine yönelik beklentileri olması nedeniyle, bu tür kısa vadeli çıkarlardan feragat etme konusunda sorun yaşamazlar. Ancak, hegemonik nitelik taşımayan uluslararası koşullarda sürdürülebilir olan bu liderlik modelinde gereğinden fazla sayıda devletin diğer devletlerden tamamen bağımsız politikalar izlemesi, lider konumdaki devletlerin bünyesindeki güçlü gruplar arasında hoşnutsuzluğun belirmesine ve dolayısıyla lider devletlerin kısa vadeli çıkarlarından feragat etme istekliliklerinin erozyona uğramasına neden olabilmektedir.²⁶

²³ Aydın, a.g.m., s. 84

²⁴ Geeraerts, a.g.m., s. 7-8

²⁵ Keohane ve Nye, a.g.e., s. 200 aktaran Gürkaynak ve Yalçiner, a.g.m., s. 86

²⁶ Keohane ve Nye, a.g.e., s. 201 aktaran Gürkaynak ve Yalçiner, a.g.m., s. 87

Karşılıklı bağımlılık kapsamında da orta yolda buluşmak için kırmızı çizgilerin ihlal edilmediği durumlarda, bir takım hususlardan feragat edilir veya bu hususların bir kısmı tehir edilirse, süreç faydalı bir şekilde yürüyecektir. Aynı durum kamu diplomasisi için de geçerlidir. Kamu diplomasisinde de yeri geldiğinde aktörün çıkarları, çok önem teşkil etmeyen durumlarda veya evrensel değerler kapsamında feda edilebilmekte ve karşılık beklenmeyen çalışmalar yapılabilir.

Kamu diplomasisi çalışmaları esnasında, çeşitli teorilerin yaklaşımlarından istifade edilebilen durumlar ile karşılaşılması mümkündür. Bu teorilerin içerisinde, “karşılıklı bağımlılık” ve gelişen hali ile “karmaşık karşılıklı bağımlılık” yaklaşımı, yöntem, uygulanma ve aktörler itibarıyla geleneksel ve yeni kamu diplomasisi ile daha fazla benzerlikler göstermektedir. Maliyet ve çıkar anlamında belirli çelişkilerin olduğu görülse de genel hatları ile birbirlerini tamamlayıcı yönlerin olduğu gözlemlenmektedir.

Uluslararası ortamın eski sürecinden farklı olarak, yeni dönemde, terörist örgütlenmelerin de içerisine dâhil edilebileceği birçok yeni aktörün bulunduğu ve bu süreçte, devlet merkezli yapının tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini ifade eden Keohane ve Nye, bu farklılığın oluşmasında kitle iletişim araçları ile teknolojik gelişmelerin de çok büyük etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Aktörlerin sayısının arttığı uluslararası ortamın bu yeni karmaşık yapısı içerisinde gelişmeleri “karmaşık karşılıklı bağımlılık” (complex interdependence) kavramının ayrıntılı bir şekilde ele alacağı ifade edilmiştir. Aktörlerin sayısının artması ile birlikte ilişkilerin de artması neticesinde, aktörlerin birbirlerine karşı daha savunmasız ve bağımlılık hususunda daha hassas olduklarını belirten karmaşık karşılıklı bağımlılık kuramı, üç başlık altında ele alınmıştır. Bunlar, uluslararası iletişim kanallarının çokluğu, uluslararası ilişkilerde eskisi gibi bir hiyerarşinin bulunmaması ve askeri gücün öneminin giderek azalmasıdır.²⁷

1.3.1. İletişim Kanallarının Çokluğu

Karşılıklı bağımlılığın varsayımları üzerinde genel bir değerlendirme yapılacak olursa bu üçlü sacayağından ilki “iletişim kanallarının çokluğudur”. Kamu diplomasisi ile yeni kamu diplomasisi arasındaki en önemli farklardan birisini de iletişim teknolojileri üzerinde meydana gelen gelişmeler oluşturmaktadır. Her ne kadar realist teori devleti tek aktör olarak kabul etse de günümüzde uluslararası ilişkiler bağlamında devletlerin başat aktör olduğu kabul edilmekle birlikte alternatif birçok aktörün de olduğu bir gerçektir.

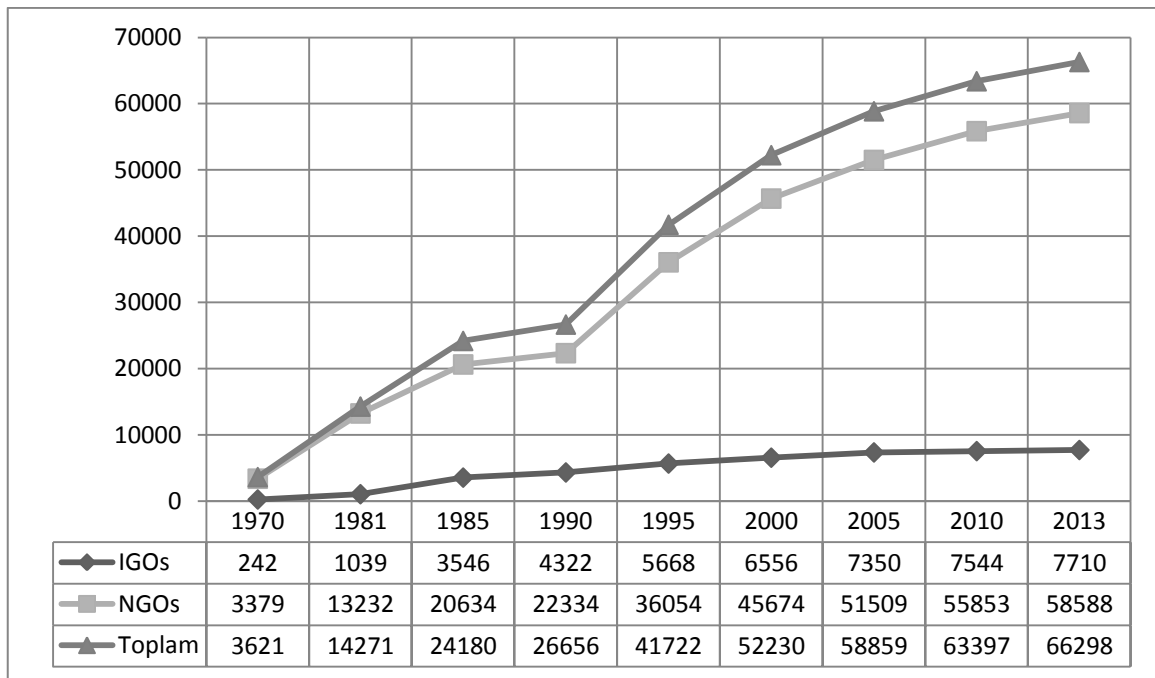
“Toplumları birbirine bağlayan, devletlerin resmi organlarının ve devlet adamlarının yer aldığı resmi iletişim kanallarının dışında çok uluslu bankalar ve şirketler gibi uluslararası örgütlenmeler veya hükümet olmayan elitler (yani uluslararası sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütleri üyeleri) arasında yüz yüze veya bir takım iletişim araçlarıyla kurulan ilişkiler gibi gayri resmi iletişim kanalları da bulunmaktadır. Uluslararası toplumsal ilişkileri öyleyse temelde uluslararası/devletlerarası ve uluslararası/hükümetlerarası ilişkiler olarak iki grupta toplamak mümkündür. Bunlardan uluslararası/devletlerarası ilişkiler, örneğin realist kuramcılarının da üzerinde durduğu gibi resmi

²⁷ Hüseyin İşksal, “To What Extent Complex Interdependence Theorists Challenge to Structural Realist School of International Relations?”, **Alternatives: Turkish Journal of International Relations**, Cilt 3, No 2-3, 2004, s. 139-140.

kanallar aracılığıyla kurulan ilişkilerdir. Bu tür ilişkilerde devlet tek aktör olarak alınmasa bile (aslında realist teori için tek aktör) en azından hala temel aktör olarak görülmektedir. Oysa uluslararası/hükümetlerarası ilişkilerde devletin tek veya temel aktör olma konumu ciddi biçimde sorgulanmaktadır”.²⁸

Aşağıda belirtilen grafikte de de yer aldığı şekliyle, uluslararası arenada başat aktör olan devletlere ilave olarak, dünyada meydana gelen ekonomik, teknolojik ve siyasi gelişmeler kapsamında, birçok yeni aktörün sürece dâhil olduğu görülmektedir. Hükümetlerarası organizasyonlar belirli bir seyirde ilerlerken, hükümet dışı organizasyonların hızlı bir ivme kazanarak artış gösterdiği ve başat aktör olan devletlere hem bir alternatif hem de bir baskı unsuru oluşturdukları görülmektedir.

Grafik 1 - Hükümetlerarası ve Hükümetdışı Organizasyonların Yıllara Göre Artış Grafiği²⁹

IGOs (<i>Intergovernmental Organisations</i>)	Hükümetlerarası Organizasyonlar
NGOs (<i>Nongovernmental Organisations</i>)	Hükümetdışı Organizasyonlar

Uluslararası organizasyonların farklı ülkelerde temsilcilikleri bulunması sebebiyle, devletler siyasi, ekonomik ve politik anlamda tepkiler verirken, geçmiş süreçte olduğu gibi bağımsız bir şekilde karar verememekte, yeni oluşan bu denge mekanizmaları ile buradan gelecek tepkileri de değerlendirmeleri gerekmektedir. Bu durum da karşılıklı bağımlılığı artıran bir unsur olmaktadır.

Aynı ölçüde kamu diplomasisi ve yumuşak güç kapsamında da hükümet dışı organizasyonlar etkili bir şekilde çalışmalara katılmaktadırlar. Kamu diplomasisi alanında devletin aktör olduğu durumlarda, toplumlar mesafeli bir şekilde tepki verirken, hükümet dışı organizasyonlar daha samimi bulunmakta ve aynı derecede olumlu sonuç alma olanakları da artmaktadır.

²⁸ Arı, a.g.e., s. 409-410

²⁹ Hükümetlerarası ve Hükümetdışı Organizasyonların Yıllara Göre Artış Grafiği, <http://www.uia.org/>, Erişim tarihi: 06.07.2014

1.3.2. Hiyerarşinin Bulunmaması

Yeni süreçteki aktörler artık devletlerin tek karar merci konumunda olmasını engellemektedir. Özellikle toplumların, bilgiye rahatlıkla ulaşabilmeleri ile birlikte devletler üzerinde ciddi bir toplumsal baskı oluşturduğu görülmektedir. Bu baskı doğrultusunda devletler, ulusal öncelik sıralamasında askeri/güvenlik temelli yaklaşımlardan ziyade diplomaside “kamunun” etkisi ile birlikte yeni önceliklere yer vermek zorunda kalmaktadırlar. Karşılıklı bağımlılığın diğer bir varsayımı olan “konular arasında önceliğin bulunmaması” bu çerçevede değerlendirilmektedir.

Arı, hiyerarşinin bu değişimini şu şekilde değerlendirmektedir; “Dış politikanın gündemi arasında (yani hükümetleri ilgilendiren dış politika konularındaki öncelik sırasında) hiyerarşinin yokluğuna gelince, artık devletler arası ilişkilerin gündeminin açık ve tutarlı bir hiyerarşi içinde düzenlenemeyecek kadar çok sayıda konuyu kapsaması konular arasında bir hiyerarşinin oluşturulamayacağı gerçeği, askeri ve güvenlik konularının (realistlerin yaptığı gibi) en başa temel gündem konusu olarak konmasını olanaksız hale getirmiştir. Birçok konu iç politika konusu olarak düşünülen konuların uzantısı olduğundan ve iç-dış politika (konuları) diye bir ayırım yapmak fazla bir anlam ifade etmediğinden konuların büyük bir kısmı dışişleri bakanlığının dışında çeşitli düzeylerde diğer bakanlıkların çalışma alanına girmektedir. Bu konular arasında bir politik eşgüdümün olmaması ise zaman zaman sorunlara yol açabilmektedir. Farklı konular aynı zamanda gerek hükümet içinde gerekse de hükümetler arasında farklı koalisyonlara ve sürtüşmelere yol açabilir”.³⁰

Geçmiş dönemlerde ilişkiler, çoğu zaman savaş stratejileri üzerine kurulu oldukları için çalışmalar genellikle savaş bakanlıkları veya propaganda bakanlıkları tarafından gerçekleştirilmiş ve temel konu askeri güce dayalı güç mücadelesi olmuştur. Fakat günümüz şartlarında, ilerleyen bölümlerde de ele alınacağı gibi, askeri güç birincil konu olmaktan çıkmaya başlamıştır. Devletler artık öncelikler hiyerarşisi içerisinde askeri konulara birincil derecede önem atfetmemekte, onun yerine teknolojik gelişmeler, yumuşak güç, kamu diplomasisi vb. alanlardaki çalışmalara daha fazla önem vermektedirler.

Askeri gücün ve propaganda gibi yöntemlerinin, öncelikler hiyerarşisinde ön sıralarda bulunduğu dönemlerde, meşruiyet unsurunun geri plana itildiği ve geçici çözümler üretildiği görülmektedir. Fakat uluslararası ortamı, kalıcı çözümler üreterek yönetebilmek için en önemli hususlardan birisi de meşruiyete dayalı ve herkes tarafından kabul edilebilir bir zemin hazırlamaktır. Bu durumun da askeri güce ağırlık verilen bir yönetim anlayışı içerisinde gerçekleştirilmesi zor görünmektedir. Gerekli olan öncelikler hiyerarşisi içerisinde askeri gücü geri plana iterek – ki çalışmaların bu yönde olduğu görülmektedir – bunun yerine hiyerarşide kamu diplomasisi, yumuşak güç, demokrasi, insan hakları vb. gibi evrensel değerleri ön plana almaktır. Son süreçte uluslararası ilişkiler içerisinde yer alan devletler ve aktörler göz önünde bulundurulduğunda, genel olarak bu kapsamda hareket ettikleri görülmektedir. Ayrıca günümüz şartlarında teknoloji ve iletişim alanında yapılan yatırımların da hiyerarşi sıralamasında ön plana çıktığı görülmektedir.

³⁰ Arı, a.g.e., s. 410-411

1.3.3. Askeri Gücün Öneminin Azalması

Toplumlar, Soğuk Savaş öncesi dönemdeki savaşlardan ve Soğuk Savaş döneminde de psikolojik harekât kapsamlı propaganda faaliyetlerinden artık rahatsızlık duymaya başlamış olup uluslararası ilişkilerde yaşanan sıkıntıların çözülmesinde “askeri güç” yönteminin terk edilerek daha çok yumuşak güç kapsamlı çalışmalar ile problemlerin çözülmesini tercih etmektedirler. Bunun yanı sıra günümüzde askeri güç temelli çözümler meşruiyete kavuşmaması sebebiyle, uzun vadede daha farklı sıkıntılara sebebiyet verebilmektedir.

Askeri gücün maliyetinin artması ile birlikte daha önceleri ekonomik gücü arttırmak için bir araç olarak kullanılan işgal veya askeri güç kullanımı, yerini karşılıklı bağımlılık sürecinde ülkelerin kendi rızaları ile kaba kuvvet kullanılmadan uygulanan etkilemeye katılması durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bu süreçte, güç daha az transfer edilebilir, daha az baskıcı ve daha çok maddi olmayan öğelere dayanan bir durum almakta ve devletleri etkileme araçları kültürel çekim, ideoloji, uluslararası kuruluşlar, çok uluslu şirketler olmaktadır. Nye, uluslararası arenada askeri ve ekonomik baskı yerine kullanılmakta olan devletleri etkileme yeteneğini ve kapasitesini yumuşak güç (soft power) ile açıklamaktadır.³¹

İlişki düzeyinde karmaşık karşılıklı bağımlılığa sahip olan ülkelerin askeri güç aracılığıyla problemlerini çözebilme ihtimalleri azalmıştır. Günümüzde askeri güç, daha çok karşılıklı bağımlılık ilişkisi bulunmayan devletler ve aktörler üzerinde uygulanmaktadır. Ayrıca ittifak oluşturan yapıların karşı taraflar ile olan siyasi ve askeri ilişkilerinde askeri güç önemli bir unsur olurken, müttefik grubun içerisinde ekonomik sıkıntılarının çözülmesi noktasında etkili bir unsur olamamaktadır. Bu tarz durumlarda da aktörler karşılıklı bağımlılıktan istifade ederek neticeler alabilmektedir.³²

Tablo 4 – Ülkelerin Yerel Para Birimlerine Göre Askeri Harcamalar³³

	1990	1995	2000	2005	2010	2013
<i>Almanya</i>	34.960.000.000	30.159.000.000	30.554.000.000	30.600.000.000	34.925.000.000	36.739.000.000
<i>Arjantin</i>	943.000.000	3.801.000.000	3.265.000.000	4.935.000.000	13.541.000.000	24.635.000.000
<i>Avustralya</i>	8.885.000.000	10.488.000.000	12.721.000.000	17.335.000.000	25.311.000.000	24.826.000.000
<i>ABD</i>	306.170.000.000	278.856.000.000	301.697.000.000	503.353.000.000	698.179.500.000	640.220.991.000
<i>İngiltere</i>	22.287.000.000	21.439.000.000	23.552.000.000	30.333.000.000	37.590.000.000	37.050.000.000
<i>Brezilya</i>	700.000	13.140.000.000	20.753.000.000	33.080.000.000	59.819.000.000	67.819.000.000
<i>Çin</i>	49.000.000.000	105.000.000.000	184.000.000.000	379.000.000.000	835.000.000.000	1.168.000.000.000
<i>Endonezya</i>	1.919.000.000.000	3.531.000.000.000	---	20.829.000.000.000	42.392.000.000.000	81.964.000.000.000
<i>Fransa</i>	35.355.000.000	36.349.000.000	36.702.000.000	42.545.000.000	46.648.000.000	46.105.000.000
<i>Gn. Afrika</i>	11.330.000.000	11.620.000.000	13.932.000.000	22.684.000.000	30.663.000.000	39.655.000.000
<i>Gü. Kore</i>	7.156.000.000.000	11.940.000.000.000	15.609.000.000.000	22.694.000.000.000	31.876.000.000.000	37.159.000.000.000

³¹ Joseph S. Nye, Foreign Policy is currently published by Carnegie Endowment for International Peace, **Foreign Policy**, No:80, y.y., 1990, ss. 153-171 aktaran Abdulkadir Baharççek, C. Emek İnan, “Dış Politikanın Belirlenmesinde Ulusal Güvenlik Algısının Rolü”, **Akademik Yaklaşımlar Dergisi**, C. IV, S. 1, İlbahar 2013, Malatya, 2013, s. 111

³² Ari, a.g.e., s. 412

³³ Dünya Bankası Dünya Kalkınma Verileri - Son Güncelleme: 07/01/2014, <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>, Erişim tarihi: 05.07.2014

Hindistan	188.000.000.000	327.000.000.000	647.000.000.000	1.017.000.000.000	2.108.000.000.000	2.777.000.000.000
İtalya	14.464.000.000	16.300.000.000	24.325.000.000	26.959.000.000	27.206.000.000	24.591.000.000
Japonya	3.670.000.000.000	4.602.000.000.000	4.956.000.000.000	4.926.000.000.000	4.722.000.000.000	4.744.000.000.000
Kanada	13.473.000.000	12.457.000.000	12.314.000.000	15.739.000.000	19.898.000.000	19.014.000.000
Meksika	3.733.000.000	10.996.000.000	31.422.000.000	39.467.000.000	74.517.000.000	100.102.000.000
Rusya Fd.	123.000.000	58.100.000.000	260.000.000.000	773.000.000.000	1.783.000.000.000	2.796.000.000.000
S. Arab.	61.333.000.000	49.501.000.000	74.866.000.000	95.146.000.000	169.667.000.000	251.235.000.000
Türkiye	13.900.000	303.000.000	6.248.000.000	16.232.000.000	26.674.000.000	36.338.000.000

Her ne kadar karmaşık karşılıklı bağımlılık kapsamında, problemleri çözmeye askeri güç geri plana itilse de G-20 ülkelerinin yerel para birimlerine göre askeri harcamalarının ele alındığı tabloda da görüldüğü gibi, AB içerisinde yer alan ülkelerin dışındaki G-20 ülkelerinin askeri güce başvurmasalar da zamanla savunma/güvenlik çekincesi ile askeri bütçelerini belirgin bir şekilde artırdıkları görülmektedir.

1.4. KARŞILIKLI BAĞIMLILIĞA YÖNELİK ELEŞTİRİLER

Uluslararası ilişkilerin değerlendirilmesi ve sürecin yönetilmesi hususunda birçok teori ortaya atılmakta ve her teörinin savunucuları, ideal yaklaşımın kendi ifade ettikleri söylemler olduklarını belirtmektedirler. Dolayısıyla da böyle bir durumda, ortaya çıkan her teorik yaklaşıma, farklı teoriler tarafından eleştirel yaklaşımlar getirilebilmektedir. Fakat uluslararası ilişkiler sürecinin ve ortamın değişmeyeceği gibi bir durum söz konusu olsaydı, tek bir teori üzerinden sürecin yönetilme imkânı olabilirdi. Özellikle son süreç göz önüne alındığında, teknolojik, ekonomik, siyasi, askeri vb. gibi uluslararası ilişkilerin ilgilendiği birçok alanda hızlı bir şekilde, gelişim ve değişimlerin olduğunu dikkate alacak olursak, uluslararası aktörlerin de bu değişim içerisinde hareket tarzlarını değiştirme zorunluluğu bir gerçektir. Karşılıklı bağımlılık teorisi bile kendi içerisinde, değişen şartları göz önünde bulundurarak karmaşık karşılıklı bağımlılık sürecine yönelmiştir. Bu bağlamda karşılıklı bağımlılığa yönelik olarak diğer teorilerin düşünürleri tarafından eleştirilerin yapıldığı görülmektedir.

Karşılıklı bağımlılık teorisi, devletlerin arasında serbest piyasa ekonomisinden kaynaklı bağımlılık derecelerinin artması ve yeni aktörlerin sürece dâhil olmaya başlamaları sebebiyle ulus devlet anlayışında esneklikler meydana getirmesi yönünden eleştirilmiştir.

Karşılıklı bağımlılık artarken ulus devletin politika seçeneklerinde kısıtlamalar yapması gerekmektedir. Hem öncelik verilen bazı politika seçenekleri daha az etkili ve daha maliyetli olacaktır ya da uygulanması olanaksız hale gelecektir. Bu durum bir nevi self determinasyon kaybı olarak görülebilir.³⁴

Self-determinasyon kaybının olduğu bir yaklaşım, ulus devlet mantığı içerisinde önemli bir yer teşkil eden “egemenlik haklarının” da müdahaleye maruz kalmasına kapı araladığı için bu yönden de eleştiriye tabi tutulmuştur.

³⁴ Fritz W. Scharpf, “Interdependence and Democratic Legitimation”, **ECONSTOR**, Working Paper, No:98/2, Max Planck Institute for the Study of Societies, The Open Access Publication Server of the ZBW, Leibniz Information Centre for Economics, 1998, p. 11

Karşılıklı bağımlılık, uluslararası ilişkiler teorileri alanında etkili bir yer edinmiştir çünkü Morgenthau ve Waltz gibi realistlerin savunduğu sıfır toplamlı güç analizinin merkeziliğini yerinden etmiştir. Realistler çatışmanın olabileceğini varsaydıkları için, kesin tercihleri, çıkarları ve inançları devam ettirerek devletlerin iç politika konularını olağanüstü olarak değerlendirmişlerdir. Tercihler, değişmez olduğu takdirde nispi güç, nihayetinde devlet davranışlarını şekillendirecektir ve bu durum da realist görüşün çekirdeğini belirlemektedir, “siyasi özerklik”. Keohane ve Nye, realist anlayışta olduğu gibi uluslararası politikalarının özerk bir yapıya sahip olmadığını aksine uluslararası sosyal gelişmelerden etkilendiğini ifade etmektedirler.³⁵ Realistlerin savunduğu siyasi özerklik anlayışı ise, egemenliğe müdahaleyi kabul etmemektedir. Fakat karşılıklı bağımlılık bu konularda esnek davrandığı için eleştiride bulunmaktadırlar.

Ekonomik karşılıklı bağımlılık ve sistemi, egemenlik kavramlarını değiştirmiştir. Çok az sayıda devlet kendi topraklarında yasal uygulamalar konusunda, dış otoriteden bağımsız şekilde hareket edebilmektedir. Birçok devlet, egemenlik otoritesini, başkalarının da genel kural ve uygulamalara uymasını sağlamak için bir pazarlık aracı olarak kullanmaktadır.³⁶ Ulus devletlerin bir kısmı tarafından karşılıklı bağımlılığa yönelik olarak eleştiriler getirilse de diğer bir taraftan uluslararası arenada cereyan eden liberal ekonomik sistemin etkileri kaçınılmaz bir hal almakta ve ulus devletin sınırlarını zorlamaktadır. Bu durumu değerlendiren gelişmiş ülkeler, ortaya çıkan bu yeni yaklaşımı pazarlık konusu yapmışlardır.

Mesela Kenneth Waltz’ın, “Theory of International Politics” isimli kitabındaki neorealist tanımlamaları güçlü ve önemli bir sentez olmasına rağmen, askeri konulara fazlasıyla odaklanması ve yeni ekonomik eğilimleri açıklamada zorluk çekmesi yönünden birçok eleştiri almıştır.³⁷

Geleneksel teorilerin eleştirdiği konulardan birisi de karmaşık karşılıklı bağımlılığın üçlü sacayağını oluşturan, uluslararası iletişim kanallarının çokluğu, uluslararası ilişkilerde eskisi gibi bir hiyerarşinin bulunmaması ve askeri gücün öneminin giderek azalması hususlarının geçerliliğidir.

Uluslararası politikadaki geleneksel teoriler, dolaylı olarak ve açıkça karmaşık karşılıklı bağımlılığın üç varsayımını inkâr etmektedir. Gelenekselciler aynı zamanda karmaşık karşılıklı bağımlılığın ideal düzenine dayalı eleştirilerin uygunluğunu da reddetmektedir. Halbuki karmaşık karşılıklı bağımlılığın üç boyutunun, ekonomik ve ekolojik karşılıklı bağımlılığın küresel konularına uyumlu olduğu ve ülkeler arasındaki tüm ilişkileri açıklamada yeterli olduğu değerlendirilmektedir.³⁸ Fakat geleneksel teoriyi savunanlar, karşılıklı bağımlılığın her ne kadar bu iddiaları ileri sürse de uluslararası alandaki pratikte tam olarak geçerli olmadığını, devletlerin hala uluslararası süreci yönlendiren tartışmasız tek aktör olduğunu, güvenlik konusuna hala birinci derecede önem verildiği için askeri güç kapasitesinin ve yatırımların artırılmaya çalışıldığını – ki bu konuda tablo 4’teki verilerde AB ülkeleri dışındaki diğer ülkelerin yatırımlarını hızla artırdıkları görülmektedir – ifade etmektedirler.

³⁵ Helen V. Milner and Andrew Moravcsik, **Power, Interdependence and Nonstate Actors in World Politics**, Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2009, p. 246-247

³⁶ Robert O. Keohane, “International Institutions: Can Interdependence Work?”, **Foreign Policy**, Issue: 110, Washington, Spring 1998, p. 5, www.columbia.edu/itc/sipa/S6800/courseworks/international_keohane.pdf, Erişim tarihi: 09.07.2014

³⁷ Milner and Moravcsik, a.g.e., p. 259

³⁸ Keohane and Nye, a.g.e., p. 21

Realistler uluslararası alandaki ilişkilerde, ulusal güvenliği genel olarak ön planda tutmakta ve devletlerin egemenlik haklarını savundukları bir ortamda çatışmaların da yaşanabileceğini ifade etmektedirler. Bu sebeple egemenliğin sağlanması açısından, askeri gücün önemli bir konumda olduğunu savunmaktadırlar. Geleneksel realistlerin genel ilgilendikleri konu, uluslararası alanda yaşanan çatışmaların çözümünde gücün nasıl kullanılacağıdır. Geleneksel-realistlerden olan Waltz, uluslararası ortamı üç yönden ele alarak, üçüncü yönüyle ortamın değerlendirilmesinin doğru olacağını ifade etmektedir. Bunlardan birincisi, insanın doğası, ikincisi ise toplumun yapısı olmakla birlikte bunların uluslararası ortamı yönetmede ve çatışmaları gidermede fazla etkin olmadığını asıl olarak üçüncü yön olan, devletlerin uluslararası sistem düzeyindeki konumlarının önem arz ettiğini belirtmektedir.³⁹ Karşılıklı bağımlılığın belirttiği yeni aktörlerin uluslararası sürece dâhil olmalarının, söz sahibi olma konusunda devletler üzerinde bir baskı oluşturma ihtimali olsa da devletlerin hala en etkin aktörler olarak süreci yönettiklerini savunmaktadırlar.

Keohane ve Nye'in 1971 yılında çıkardıkları, "Transnational Relations and World Politics" isimli eserde globalist paradigma, uluslararası ilişkilerde çözümün sağlanması ve düzenin oluşturulması açısından, devletler ile diğer aktörlerin içerisinde bulunduğu global yapıyı ele almaktadır. Devletlerin uluslararası düzeyde buldukları faaliyetlerinin zemininin oluşması sürecinde, sistem içerisindeki belirli aktörlerin devletler üzerinde oluşturduğu baskının, devletlerin davranışlarını etkilediğini belirtmektedirler. Ayrıca, uluslararası ilişkilerin değerlendirmeye tabi tutulurken, tarihsel geçmişleri yönüyle konuları ve aktörleri ele almanın bir gereklilik olduğunu ve bu şekilde uluslararası ortamın dinamiklerinin daha rahat anlaşılabilir çözüm üretilebileceğini savunmaktadırlar. Uluslararası düzlemde yer almakta olan aktörlerin hepsi, ehemmiyetli olmakla birlikte globalist paradigma bu aktörlerin, devletler arasında baskı unsuru olarak kullanıldığını da ifade etmektedir. Waltz, karşılıklı bağımlılığı tarihsel yönden eksik görmekte ve karşılıklı bağımlılığın artan derecesinin barış ortamını sağlamanın aksine çatışmayı daha da artıracakını öne sürmektedir. Northedge ve Bull ise, uluslararası ilişkilerde başat aktör olan devletlerin, ulusal ve uluslararası alanda geri plana çekilerek, farklı aktörlere alan açmalarının olumsuz sonuçlar doğurabileceğini belirtmişlerdir. Devletler her ne kadar geri plana çekilseler de "barış, açıklık, ekolojik denge" gibi "global meseleler" konusunda yine öncü konumda bulunmaktadır. Toplumlar hala devletin egemenliği çatısı altında hareket etmekte ve güvenlik, sağlık, sosyal destek, temsil edilme vb. gibi konularda hala devletten bir beklenti içerisine girmektedirler. Ayrıca, görüşleri Marksizme yakın olan düşünürler de karşılıklı bağımlılığın, Batı toplumlarının bir kısmında geçerli olabileceğini, bunun dışında uygulanma imkânının zor olacağını, uygulanabileceyse bile emperyalist bakış açısı içerisinde araç olarak kullanılabileceğini ifade etmişlerdir.⁴⁰

Karşılıklı bağımlılık, 1980'lere doğru, güç politikalarına dönüşten de etkilenmiştir. Küresel düzlemde askeri gücün önemini kaybettiği yönündeki görüşler desteğini kaybetmeye başlamıştır. Devletler bu süreçte tekrar uluslararası ilişkilerin asıl aktörü olarak varlığını hissettirmeye başlamışlardır. Ayrıca "devletin gücünü ve merkeziliğini kaybetmesinin de iç savaş durumlarında

³⁹ Aydın, a.g.e., s. 83

⁴⁰ Aydın, a.g.e., s. 98

(Lübnan, Sri Lanka) olsun, arzu edilmeyen transnasyonal süreçlerin (terörizm, çevre kirliliği gibi) büyümesinde olsun, pek çok durumda karşılıklı bağımlılık teorisini savunanların ima ettiği gibi olumlu değil, olumsuz bir yapıda ortaya çıktığı” tespit edilmiştir. Oxfam, Banaid ve Amnesty International gibi samimi olan uluslararası örgütlerin dışındaki bazı yapıların durumu suiistimal ederek radikal ve organize suç kapsamında faaliyetlere girdikleri görülmüştür.⁴¹

Yeni realistlerin bir kısmı karşılıklı bağımlılığı, marjinal bir teori olarak eleştirmiştir. Waltz, karşılıklı bağımlılığı bir efsane olarak değerlendirmiş ve devletlerin uluslararası ilişkilere bakışlarında güvenliğin hala en öncelikli hedef olduğunu ifade etmiştir. Waltz, askeri konuları “yüksek politika” (high politics) şeklinde değerlendirirken, karşılıklı bağımlılığın savunduğu “refah ve zenginliği arttırmaya yönelik” politikaları “düşük politika” (low politics) olarak ele almıştır. Karşılıklı bağımlılığa yönelik olarak ayrıca, uluslararası ilişkilerin tesisinde devletlere yeteri derecede önem vermemesi açısından ve hala devletlerin etkin bir konumda olduğunu görmemesi yönüyle eleştiriler yöneltmiştir.⁴²

Waltz’a göre, uluslararası toplumda devletler hala etkinliğini devam ettirmekte ve ne kadar yeni aktörlerin etkili bir şekilde çıktıkları iddia edilse de uluslararası ilişkilerin devletler tarafından belirlendiği bir gerçektir. Devletlerin yapısı birbirine benzediği için aralarında ileri derecede bir karşılıklı bağımlılık bulunmamaktadır. “Birbirine benzeyen homojen ögelerin arasında karşılıklı bağımlılığın düşük olması genel bir kuraldır. Waltz’a göre asıl karşılıklı bağımlılık, heterojen ögelerden oluşan iç politikada söz konusudur”. Karşılıklı bağımlılığa yöneltilen eleştirilerden birisi de ekonomik anlamda artan ilişkilerden gelişmiş ülkelerin çok etkilenmedikleri, az gelişmiş olan ve küçük devletlerin ise daha fazla etkiye maruz kaldıklarıdır. Bu durumda, uluslararası düzeyde barış ve refah ortamının tesis edilmesinden ziyade, gelişmiş ülkelerin diğer ülkelerde bir baskı unsuru oluşturdukları görülmektedir. Karşılıklı bağımlılık teorisinin savunduğu, bağımlılıkların barış ortamının sağlanmasında etkili olacağı düşüncesinin aksine, barışın istikrarsızlaşması hususunda etkisinin olacağı ifade edilmektedir.⁴³

Keohane ve Nye, teorinin çıkış noktası ve bir anlamda temel sorusu olan, karşılıklı bağımlılık koşullarında dünya siyasetinin temel karakteristiklerinin ne olduğu konusunda, karşılıklı bağımlılık ile uluslararası sistemin yapısı arasındaki ilişkiye dikkat çekmekte ve bu anlamda entegrasyon ve karşılıklı bağımlılık arasında doğrudan bir bağlantı olduğunu ifade etmektedirler. Uluslararası politikanın kural ve prosedürleri, iç siyasal sistemler gibi, sınırları belirli ve iyi tanımlanmış olmadıkları gibi, uluslararası kurumlar da, ne gördükleri kadar güçlü ne de otonom bir nitelik taşımaktadırlar. Bu anlamda, uluslararası örgütlerin yetersizliği ve uluslararası hukukun yaptırım sorunları, uluslararası sistemin ayrı

⁴¹ Aydın, a.g.e., s. 98-99

⁴² Kenneth N. Waltz, “The Myth of National Interdependence”, **The International Corporation: A Symposium**, Charles P. Kindleberger (der.), Cambridge, MIT Press, 1970, s. 212; Edward L. Morse, “Transnational Economic Processes”, Joseph S. Nye ve Robert O. Keohane (der.), **Transnational Relations and World Politics**, Massachusetts, Harvard University Press, 1972, s. 30-33. aktaran Gürkaynak ve Yalçınar, a.g.e., s. 78

⁴³ Arı, a.g.e., s. 426-427

bir yapı olarak ele alınmasını zorlaştırmakta, hatta bazen tamamen göz ardı edilmesine neden olmaktadır.⁴⁴

Bunun gibi durumlarda da realistlerin savundukları gibi devletler, uluslararası kurumlar arasındaki bu düzensiz yapının, devletler gibi kurumsallaşmış örgütlü bir yapıya sahip olmadıkları gerçeğinden hareketle süreci yönetmektedirler.

Genel olarak değerlendirildiğinde, uluslararası ilişkilerin hızla gelişen ve değişen ortamı içerisinde, karşılıklı bağımlılığın da, gelenekselcilerin de, realistlerin de savundukları görüşlerin tek başına uluslararası ortamı analiz etmede yetersiz kaldığını ve hepsinin belirli yönlerden eksikliklerinin olduğu değerlendirilmektedir.

2. KARŞILIKLI BAĞIMLILIK ÇERÇEVESİNDE DİPLOMASİDEKİ DÖNÜŞÜM

2.1. GELENEKSEL DİPLOMASİ

İnsanlığın var olduğu andan itibaren, insanlar arasındaki ilişkiler de zamanla, insanların sayısı artmaya başladıkça düzenlenme ihtiyacı hissetmiştir. Aile, aşiret, kabile, derebeylik, özerk bölgeler, şehir devletleri, imparatorluklar vb. gibi yapıların oluşması ve birbirlerine yakın bölgelerde yer alması ile birlikte etkileşim içerisine girmeye başlamışlardır. Bu etkileşim zemini içerisinde her yapının “kendi doğruları ve çıkarları” kapsamında hareket etmesi anlaşmazlıkları da beraberinde getirmiştir. Zaman içerisinde savaşların artarak devletlerin ekonomik ve askeri açıdan ayrıca toplumsal düzeyde yaşadıkları sıkıntılar, savaş mekanizmasının geri plana itilip daha az zararla atlatılacak yeni mekanizmalar oluşturulmasına kapı aralamıştır. Bu aşamada devreye giren ve devletlerin yönetici kademeleri arasında meydana gelen uluslararası iletişim süreci “diplomasi” olarak tanımlanmaktadır.

Diplomasi, uluslararası ortamın problemlerinin belirlenmesi ve savaş dışında yöntemler ile uygun bir şekilde amacı gerçekleştirmeyi ifade eder. Diplomatlar; “etkinlik”, “uygun taktiklerin saptanması”, “kamuoyunu etkileme” ve “bilgi toplama” özellikleri ile etkili olurlar. Diplomasi, barışı hedeflemesi ve devletlere maliyetinin savaşlara oranla daha az olması sebebiyle, uluslararası alanda sıkça kullanılan yöntemlerdir. Diplomatik ilişkilerde, “ikili”, “çok taraflı”, “gizli”, “açık” ya da “dolaylı” biçimleri görülen “müzakereler” öncelikli olarak yer almakta olup 2. Dünya Savaşı’ndan sonra diplomaside değişikliklerin olduğu görülmüştür.⁴⁵

Diplomasi, ortak noktalarda buluşmayı hedefleyen müzakere sanatı olarak ifade edilmektedir. Diplomasi, dış politikanın içeriği ve uygulanma biçimidir. Diplomaside başarının sağlanmasında, diplomatların becerisi de önem arz etmektedir. Diplomasi yazarı Sir Ernest Satow, “Diplomasi, bağımsız devletlerin hükümetleri arasındaki resmi ilişkilerin gerçekleştirilmesinde uygulanan zekâ ve zarafettir” şeklinde diplomasiyi tarif etmektedir.⁴⁶ Geleneksel diplomasi kapsamında diplomasinin uygulanması aşamasında başarının anahtarı diplomatların elindedir, bu konuda diplomatlar konularına ne kadar

⁴⁴ Keohane ve Nye, a.g.e., s.17 aktaran Gürkaynak ve Yalçiner, a.g.m., s.76-77

⁴⁵ Sait Yılmaz, “Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği’nde Kamu Diplomasisi ve Güç Projeksiyonu”, **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 190

⁴⁶ Hüner Tuncer, **Diplomasinin Evrimi, Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasiye**, İstanbul, Kaynak Yayınları, 2009, s. 15 aktaran Vedat Demir, **Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç**, Beta Yayınları, İstanbul, Kasım 2012, s. 7

vakıf olurlarsa ve ikna edicilik yönünden kendilerini geliştirirlerse neticede başarıya ulaşma aşamasında da o kadar mesafe kat etmiş olurlar.

Henry Kissenger diplomasiyi, “devletlerin arasındaki ilişkileri, orkestra şefi edasıyla hassas bir şekilde idare etme sanatıdır” şeklinde tanımlamaktadır. Diplomasinin uygulanmasında birçok araca ihtiyaç duyulmaktadır. Önemli olan bu araçları ahenkle çalıştırmaktır.⁴⁷

Diplomasi, uluslararası ortamı yönetmek amacıyla uluslararası aktör tarafından uygulanan, savaşın kısa mekanizmaları olarak tanımlanmaktadır. Bugün dünya üzerinde bu aktör, bir devlet, çok uluslu şirket, hükümet dışı organizasyon, uluslararası organizasyon, terörist organizasyon/vatansız yarı askeri organizasyon veya diğer aktörler olabilir. Geleneksel diplomasi, uluslararası aktörün uluslararası ortamı yönetmek için bir diğer uluslararası aktör ile sözleşme yapma teşebbüsüdür, kamu diplomasisi ise, bir uluslararası aktörün uluslararası ortamı yönetmek için yabancı halklar ile sözleşme yapma teşebbüsüdür.⁴⁸

Diplomasinin ilk olarak, vasallar, monark veya hükümdarlar arasında uygulandığı görülmüştür. Modern anlamda diplomasi, Kuzey İtalya’daki şehir devletlerinde, 17. ve 18. yüzyılda uygulanmaya başlanmıştır. Özellikle, Venedik Cumhuriyeti, ticari temaslar kapsamında, elçilik yapılarının oluşmasını sağlamıştır.⁴⁹ Modern anlamda elçilikler ise, 15. yüzyıl sonlarında yine İtalya’da oluşturulmuştur. 20. yüzyılda ise, açık diplomasi, ad hoc ve düzenli konferanslar gibi çalışmalar kapsamında, Fransız modeline geçilmiştir. İlk Dışişleri Bakanlığı örneği, Fransa’da Kardinal Richelieu’da görülmüştür. İngilizler, 1782 yılında Dışişleri Dairesi’ni kurmuş ve 1789’da da ABD onları takip etmiştir.⁵⁰

Uluslararası ilişkilerde diplomasinin terimsel anlamda kullanılması da 18. yy.’da olmuştur. İngiliz devlet adamı Edmund Burke, 1796 yılında, “diplomasi” terimini ilk kez kullanarak, uluslararası ilişkilerde müzakerelerin yapılmasındaki başarı ve taktik olarak ifade etmiş olup, “diplomatik heyet” tabirini de kullanmıştır. 20. yüzyıla kadar diplomasi faaliyetleri bu zeminin oluşmasında da öncülük eden Avrupa devletleri arasında gerçekleşmiş olup zamanla uluslararası ortamdan bir şekilde etkilenen diğer devletlere de yansımaya başlamıştır. “Asya, Afrika ve Amerika uluslararası sahada henüz seslerini duyurabilecek güce sahip değildi. Savaş, barış ve öteki mühim uluslararası meselelere dair bütün kararlar, yalnızca Avrupalı devletler tarafından alınırdı. Burada dikkate değer olan hususlardan birisi de diplomatik çalışmaların gizli bir şekilde yürütülmesidir. Hem sürecin ilerletilmesi hem de neticelerin uygulanması açısından diplomatik heyet tarafından bu konuda hassasiyet gözetilmiştir”.⁵¹

Nasıl ki zamanla insanların birbirleri ile olan ilişkileri diplomasi teriminin ve uygulamasının ortaya çıkması için gerekli olan şartları hazırladıysa, toplumların birbirleri ile olan ilişkileri, yönetim şekillerinde meydana gelen değişiklikler, küreselleşme ve gelişen iletişim teknolojileri de farklı diplomasi türlerinin ve yöntemlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

⁴⁷ Demir, a.g.e., s.7

⁴⁸ Nicholas J. Cull, **Public Diplomacy, Lessons From The Past**, Figueroa Press, Los Angeles, 2009, p. 12

⁴⁹ Faruk Sönmezoğlu, **Uluslararası İlişkiler Sözlüğü**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1992, s. 107

⁵⁰ Yılmaz, a.g.m., s. 189

⁵¹ Demir, a.g.e., s. 9-19

Leonard, günümüz şartlarında yeni diplomasi yöntemlerinin ortaya çıktığını ifade etmekte olup bunları “gizlice yapılan diplomasi” başlığı altında; özel şirketler, vakıflar, dernekler, uluslararası kuruluşlar vb. gibi yapıların desteğiyle yapılan “hükümet dışı organizasyon diplomasisi”, farklı etnik yapıların, kendi içlerinde köken itibarıyla bağlı oldukları ülkelerin çıkarlarını korumak amacıyla, bulunduğu ülkelerde gerçekleştirdikleri “diaspora diplomasisi”, farklı ülkelerin siyasi partileri arasında gelişen “politik parti diplomasisi” ve liberal ekonomik sistem ile ön plana çıkmaya başlayan markalaşmanın getirdiği “marka diplomasisi” şeklinde ele almaktadır.⁵²

Diplomasi yine yöntemleri yönünden farklı şekillerde de ifade edilmektedir. Diplomasi, uluslararası alandaki aktörleri istediklerimizi yaptırmaya razı etmektir. Saf diplomasi, başarı için birçok araç kullansa da istişare her zaman en önemli konumdur. Askeri, ekonomik ve bozucu fonksiyonlar kullanılarak yapılan diplomasi ise karma (mixed) diplomasi.⁵³ Zorlayıcı diplomasi ise, “demokratik müdahale” adı altında diğer aktörleri yönlendirmektir ve günümüzde yoğunlukla kullanılmaktadır. Zorlayıcı diplomasi, hedefe ulaşmak için propaganda ve istihbarat yöntemlerini de kullanmaktadır.⁵⁴ Ülkeler, kendi çıkarlarını muhafaza etmek amacıyla, “demokratik müdahale” ve “demokrasiyi inşa etme” adı altında bu tarz zorlayıcı diplomasi yöntemlerine başvurmakta olup netice itibarıyla gerçekten iddia ettikleri gerekçelerin şartlarını oluşturdukları hususu ise tartışmaya açıktır.

Geleneksel anlamdaki konvansiyonel diplomasi ile savaş diplomasisi yerine, değişen şartlara göre yeni diplomasi yöntemleri kullanılmaktadır. Deprem diplomasisi, sağlık diplomasisi, yangın diplomasisi, spor diplomasisi, futbol diplomasisi, sanat diplomasisi, kültür diplomasisi, dijital diplomasi, kamu diplomasisi gibi kavramlar örnek olarak verilebilir.⁵⁵

Uluslararası ortamın içerisinde yer aldığı günümüz şartlarında toplumsal bilincin, temel hak ve özgürlüklerin, teknoloji ile iletişim teknolojilerinin artması, küreselleşme ile birlikte toplumların dünya genelinde meydana gelen gelişmelere daha duyarlı hale gelmeye başlaması sonucunda, toplumlar uluslararası diplomatik ilişkilerde sadece belirli bir heyetin gizli bir şekilde kendileri adına karar almalarını ve bunları gizli bir şekilde yürütmelerini sorgulamaya başlamışlardır.

Yeni diplomasi mantığında kararlar alınırken, belirli hususi durumlar haricinde, sadece diplomatlar tarafından değil, kamuoyunun da fikri alınarak uygulanmalıdır. Buradaki asıl amaç, alınan kararlarda toplumsal mutabakat sağlandığı takdirde daha meşru bir hal alacağıdır. Bu görüş, ABD Başkanı Woodrow Wilson tarafından dillendirilmiş ve etkili olmuştur.⁵⁶ Diplomasi sadece resmi yapılar tarafından değil, uluslararası sivil toplum kuruluşları ve iş dünyası arasında da gerçekleştirilmektedir. Gelişen bu yeni yöntem, kamu diplomasisini ön plana çıkarmaktadır.⁵⁷

⁵² Mark Leonard with Catherine Stead and Conrad Smewing, **Public Diplomacy**, Foreign Policy Centre, London, 2002, p. 54-71

⁵³ John Baylis – Steve Smith, **Globalization of World Politics**, Oxford Press, 2005, s. 399

⁵⁴ Yılmaz, a.g.m., s. 191

⁵⁵ Ece İnan, “Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Eksenini”, **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 63

⁵⁶ Tuncer, a.g.e., s.78

⁵⁷ Meltem Ü. ERZEN, “Kamu Diplomasisinin Kapsamı ve Geleceği”, **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 47

Geleneksel diplomasinin sahip olduğu, kapalı, hiyerarşik olan ve belirli bir zümre tarafından yürütülen çalışmaların yerini, modern diplomasi ile birlikte daha şeffaf ve esnek bir yapı almıştır. Teknoloji, iletişim ve bilişim alanında meydana gelen gelişmeler ile birlikte, uluslararası ilişkilerde yer alan konular ve kararlar daha şeffaf bir hale dönmüştür. Ulaşım ile iletişim imkânları ve internet teknolojisinde meydana gelen gelişmeler ile birlikte, temaslar ve görüşmeler de sıklaşmaya başlamıştır. Telekonferans, internet programları vb. gibi fırsatlar sayesinde, diplomasi bir hız kazanmıştır. Eski dönemin imkânsızlıklar sebebiyle uzun sürede çözülen problemleri, yeni dönemde hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulabilmektedir.⁵⁸

Gelişen bu şartlar doğrultusunda, otoriter yönetim tarzlarının bulunduğu ülkelerin dışında – ki bu ülkelerde bile toplumsal refleksler yönetimleri bazı değişiklikler yapmaya mecbur kılmaktadır – demokratik yönetim sistemlerinin bulunduğu ülkelerde, uluslararası ilişkilerde toplumsal kamuoyunu dikkate almak politika uygulayıcılar açısından zorunlu hale gelmiştir.

2.2. KARŞILIKLI BAĞIMLILIĞIN ARTMASI VE KAMU DİPLOMASİSİNE DUYULAN İHTİYAÇ

Uluslararası ilişkiler bağlamında diplomasi, tarihsel süreçler içerisinde devletlerin ve milletlerin geçirdikleri değişimlere ve ortaya çıkan ihtiyaçlara göre farklı şekillerde yüzünü göstermektedir. Bu ihtiyaçlar nispetinde de kamu diplomasisi 21. yüzyılda hem toplumların hem de kamuoylarının ihtiyaç duyduğu bir sistem olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumsal değişimler, ülkeleri belirli konularda değişiklikler yapmaya yönlendirmekte olup günümüz şartlarında bu ihtiyaca en uygun cevabın “kamu diplomasisi” aracılığıyla verileceği değerlendirilmektedir.

“Eskiden savaşlar cephede kazanılır, tankla, tüfekle yapılırdı; ama günümüzde iletişim, etkileşim, imaj, ikna, algı savaşları yaşanıyor. Kendinizi anlatmanız, tanıtmanız, gücünüzü ortaya koyabilmeniz gerekiyor. İzlediğiniz politikaların doğruluğuna kamuoyunu ikna etmeniz, onların desteğini almanız da zorunlu...”⁵⁹

Aslında kamu diplomasisi ilişkiler kurma ile ilgilidir: diğer ülkelerin, kültürlerin ve toplumların ihtiyaçlarını anlama; bizim görüş biçimimiz ile iletişim kurma; yanlış anlaşılmalara düzeltme; ortak noktalarda buluşabileceğimiz alanlar arama. Kamu ve geleneksel diplomasi arasındaki fark; her iki toplumdaki daha geniş insan kitlesini kapsamaya ve o günün var olan hükümetlerinin ötesinde hareket ederek daha geniş anlamda çıkarlar tesis etmesidir. Kamu diplomasisi faaliyetlerine deniz aşırı ülkelerde geleneksel yaklaşım, kültürel festivaller, seminerler, ekonomik tanıtım, politika savunması gibi konuların hepsine değinilir ve elçilikler tarafından birkaç kelimedede olsa ifade edilmektedir.⁶⁰

Küreselleşmenin de etkisiyle yeni dönemde iç politika ile dış politika arasındaki ayrımın şeffaflaşması, medyanın etkinliği, devletler dışında hükümet dışı organizasyonlar vb. gibi yeni aktörlerin sürece dâhil olmaları, kamuoyu faktörünü etkili hale getirerek kamu diplomasisinin önemini

⁵⁸ Temel İSKİT, **Diplomasi, Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (3. Baskı), İstanbul, 2011, s. 348 aktaran DEMİR, a.g.e., s.11

⁵⁹ Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, **Kamu Diplomasisi**, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 10

⁶⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 8-54

artırmıştır. Kamuoyu, hem dışarıda hem de özellikle içerde önemli bir etki unsuru haline gelmiş olup politikaların meşruiyet kazanmasında önem arz etmektedir. Bu durumlar, geleneksel diplomasi anlayışından farklı yeni bir diplomasi tarzının oluşmasını mecburi hale getirmiştir.⁶¹

Günümüz şartlarında, ülke nüfuslarının sayılarının artması, konvansiyonel, kimyasal, nükleer silahların artık eski iki kutuplu sistemden ziyade dünya genelinde birçok ülke tarafından kullanılabilir hale gelmeye başlaması ile birlikte savaş şartlarının oluşması durumundaki maliyetin daha da artacağı gözlenmektedir. Ayrıca, merkezi yönetimin ön planda olduğu eski yönetim tarzının aksine uluslararası şirketlerin artmış olması sebebiyle ekonomik anlamda ülkelerin birbirlerine olan bağılıklarının artması ve barış ortamının tesis edilmesine duyulan ihtiyaç da kamu diplomasisinin oluşturulması anlamında gerekli olan şartları oluşturmayı mecbur kılmaktadır. En önemlisi de 1. ile 2. Dünya Savaşları ve ardından Soğuk Savaş ile birlikte uluslararası sistemde toplumların, savaş ortamından çıkarak daha huzurlu ve toplumlararası barışın hâkim olduğu bir dünya arzu etmeleri de (genel itibarıyla) kamu diplomasisine zemin hazırlamaktadır.

Gelişmiş sanayi toplumları, ekonomik kaynaklar, uluslararası yapılanmalar, medya, kültür, seyahat özgürlüğü vb. gibi unsurları tek merkezden idare etmenin oluşturduğu maliyetten dolayı süreci mevcut şart ve yöntemler ile yönetmekte sıkıntı çekmektedirler.⁶² Küreselleşme ile birlikte ekonomik alanda bağımlılıkların daha da artması, kültürel siyasal sistemi merkezi olarak yönetmekte yaşanan sıkıntılar, uluslararası alanda yer alan aktörleri etkilemesinden dolayı, yeni etkileşim şekillerinin oluşmasına kapı aralamaktadır. Özellikle 11 Eylül'den sonraki süreçte oluşan kaos, merkezin dışında yer alan güçlerin, merkezi güçler üzerindeki etkisinin artmasına sebep olmuştur. Uluslararası ilişkilerin Soğuk Savaş dönemindeki aktörleri olan ulus-devletlerin yanına, kamuoyu, medya, hükümet dışı organizasyonlar ve sivil toplum kuruluşları da eklenmiş olup bu durum uluslararası sistemi daha dinamik ve çok boyutlu hale getirmiş aynı zamanda da kontrol edilebilirlik zorlaşmaya başlamıştır.⁶³

Gelişen iletişim teknolojileri ile birlikte geçmiş dönemlerde haber yönetiminin genelinde devlet destekli sistemin hâkim olduğu bilinmekte olup bu tarz bir sistemde de haberlerin oluşum süreci devlet mekanizması içerisinde süzülerek yayınlanmakta ve öz eleştiri yapma durumu olmamaktadır. Fakat günümüz şartlarında devlet dışı özel sektör tarafından oluşturulan haber servisleri yeri geldiğinde eleştirel anlamda yayınlar yapabilmekte ayrıca internet sektörünün gelişmesi ile birlikte sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla toplumlar dünya genelindeki her tür gelişmelerden haberdar olabilmektedir. Bu şartların ortaya çıkması devletleri geleneksel diplomasi sürecinde olduğu tarzdaki gibi kapalı kapılar ardında yapılan diplomatik faaliyetlerden uzaklaştırmakta ve kamu diplomasisi yaklaşımı gibi yeni yöntemlere sevk etmektedir.

⁶¹ Demir, a.g.e., s. 12

⁶² İbrahim Kalın, "Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 145

⁶³ Kalın, a.g.m., s. 146

Haber yönetimi günlük konular üzerinden iletişim kurmaktır diğer bir deyişle haberlerin dolaşımı ile geleneksel diplomasiyi hizaya sokmaktır.⁶⁴ Haber yayınlarının küreselleşmesi görevleri karışık hale getirmektedir. Diplomatlar, haber yayınları yabancı muhabirler tarafından ele alınmaya başladığından beri şu anda ülkelerinde medya üzerinde kontrole sahip değildirler.⁶⁵ Bu sebeple, diplomatlar, uluslararası ilişkiler içerisinde faaliyetlerini sürdürürken gerek kendi toplumlarına gerekse de uluslararası topluma daha fazla hesap verilebilir bir tarzda çalışma yürütmeleri faydalı olacaktır.

Günümüz şartlarında, devletlerin sadece hükümetler ile uluslararası örgütleri değil, dış toplumların kamuoylarını da etkileyecek tarzda politikalar üretmesi gerekmektedir. Teknoloji ve iletişim çağında meydana gelen gelişmelerle birlikte kamuoyu etkisi ve kamu diplomasisi dış politikada etkili bir unsur haline gelmiştir.⁶⁶

Dış toplumları etkileme ve ikna etmeye dayalı bir iletişim çalışması olan kamu diplomasisi, modern bir tanım olsa da geçmiş dönemlerde de uygulamaları görülmektedir.⁶⁷ Avrupa-merkezci uluslararası bakış açısına alternatif olarak diğer toplumların da normatif temele dayalı vb. gibi alternatif tarzlarda bakış açıları mevcut olmakla birlikte Avrupa-merkezci belirlenen uluslararası düzlemde ifade edilme noktasında imkân bulamamışlardır.

Uluslararası ilişkilerde bilim dalının hatları genel itibariyle tarihsel süreç göz önünde bulundurulduğunda Avrupa merkezli olarak yürütülmektedir. Fakat "bu baş döndürücü gelişmelerin en önemli sonuçlarından biri, yeni bir jeo-politik muhayyilenin ortaya çıkması ve Avrupa-merkezci tarih ve toplum tasavvurunun aşılmasına yönelik çabaları güçlendirmesidir".⁶⁸ Böyle bir dönemin faydası, yeni bölgeler ile birlikte klasik diplomasi anlayışına farklı paradigmlar üzerinden yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına zemin hazırlamasıdır. Avrupa-merkezci uluslararası bakış açısında oyunun kuralları bahse konu bölge tarafından belirlenmekte ve toplumsal tasavvur bu bakış açısına göre şekillenmektedir. Fakat yeni süreç ile birlikte doğu ve batı toplumları, gelişen iletişim teknolojileri ile birlikte birbirlerini daha iyi tanıma ve anlama imkânı bulacak bu da yeni yaklaşımların çıkmasına vesile olarak bütünleştirici bir rol oynayacaktır.

Birçok uzman kamu diplomasisinin, dış politikanın hem planlanması hem de uygulanmasında büyük bir bütünleştirici rol oynadığını ifade etmektedir. Değişen başarı kıstaslarıyla birlikte dünya çapında ülkeler bir kamu diplomasisi kampanyası başlattılar ve dünya kamuoyunda daha iyi bir etki meydana getirmek için bunu yeni iletişim stratejilerine uyumlu hale getirdiler. Bu programlar, yardım projelerinden ve uluslararası yayınlanan prodüksiyonlara yerleştirilen reklâmlara ve Ortadoğu'ya

⁶⁴ Andrew Small, Mark Leonard and Martin Rose, **British Public Diplomacy in The 'Age of Schisms'**, Foreign Policy Centre, United Kingdom, 2005, s. 39

⁶⁵ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 40

⁶⁶ Emine Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 229

⁶⁷ Yusuf Devran, "Türk Tarihi Perspektifinden Kamu Diplomasisi Olgusuna Bakış ya da Tarihi Potansiyeli Yeniden Düşünmek", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 127

⁶⁸ Kalın, a.g.m., s. 146

yapılan dinleme turlarına kadar çeşitli sahalarda artmaya başladı.⁶⁹ Toplumların ve idarecilerin bu şekilde iletişim halinde bulunmaları birbirlerini daha iyi tanımaları ve samimi ilişkiler geliştirmelerine olanak sağlamıştır. Geleneksel diplomaside devlet-devlet arasındaki ilişki, sivil toplumun etkinliğini göstermesi ile birlikte devlet-hükümet dışı organizasyonlar şeklinde dönüşmeye başlamıştır.

Geoffrey Wiseman (2010), 20. yüzyıl diplomasi uygulamalarının gelişim süreci, uluslararası ilişkilerin idare edilmesinde üçüncü bir boyutta sonuçlanmıştır, samimi iki taraflı ve çok taraflı diplomasi. Çok taraflı diplomasi veya devlet-devlet dışı diplomasi, hükümetlerin uluslararası sivil toplum aktörleri ile diplomatik işbirliğine eş değerdir. Wiseman çok yönlülüğü, resmi kişiler (devlet, birlikte hareket eden birçok devlet veya devlet destekli bir uluslararası organizasyon) ile en azından bir tane gayriresmî, devlet dışı aktör arasındaki ilişkilerin yönetilmesi olarak ifade etmektedir, burada güçlü ve eş değer kişilerin karşılıklı tanıdığı değil, raporlama, iletişim, müzakere ile temsilin yer aldığı sistematik ilişkilerden makul bir beklenti vardır.⁷⁰

ABD diplomatı olan ve emekliliğinin ardından Müslüman dünya ile kamu diplomasisi ilişkilerini yönetmek için getirilen Christopher Ross, geleneksel diplomaside müttefikler ile olan ilişkiyi şu şekilde ifade etmektedir:

“Kamu diplomasisini geleneksel diplomasinin kamu yüzü olarak düşünüyorum. Geleneksel diplomasi yabancı hükümetler ile özel değişimler aracılığıyla ABD'nin çıkarlarını geliştirmeyi amaçlar. Kamu diplomasisi, hükümet dışı seyircilere ayrıca hem kitle olarak hem de elit olan hükümet seyircilerine hitap ederek geleneksel diplomasiyi desteklemeye çalışır. Geleneksel diplomatik çabaya hem paralel olarak hem de işbirliği içerisinde çok fazla çalışır”.⁷¹

Tarihsel süreç itibarıyla baktığımızda, ekonomik ve askeri güce dayanarak uygulamaya konulan diplomasinin, uygulandığı toplum nezdinde meşruiyet kazanmamasından dolayı belirli bir süreliğine geçerlilik sağlasa da zamanla tepkiselliklerin arttığı ve konunun bir yönden patlak verdiği görülmektedir. ABD'nin, Irak'ı işgalini ele alacak olursak, süper güç olan, ekonomik ve askeri gücünün zirvesinde olan ABD'nin, Irak topraklarını ele geçirmesi uzun sürmemiş fakat daha sonraki süreçte bölgede meşruiyet oluşturma açısından birçok zorluklar yaşamış ve yumuşak gücün önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Uluslararası ortamda eski dönemlerde savaşlar devlet-devlet arasında gerçekleşmekteydi fakat artık terör örgütleri gibi yapıların da silah elde edebilme durumları, onları da devlet karşısında potansiyel tehdit haline getirmekte olup müdahale edilen ülkelerde meşru bir gerekçe ve toplum desteği olmaması durumunda, bu yapılar rıza göstermeyen toplum kitlelerinden istifade etmektedirler.

⁶⁹ Joshua S. Fouts, **Public Diplomacy Practitioners, Policy Makers and Public Opinion**, A Report of The Public Diplomacy and World Public Opinion Forum, April 9-11, 2006, Washington DC, USC Center on Public Diplomacy & The Pew Research Center, USA, 2006, p. 8

⁷⁰ Geoffrey Wiseman, “ ‘Polylateralism’: Diplomacy’s Third Dimension”, **Public Diplomacy Magazine**, (1. Summer), 2010, p. 24 aktaran Jan Melissen, **Beyond The New Public Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations, Clingendael Papers:3, Netherlands, October 2011, p. 3

⁷¹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 12

Küresel bir tehdit halini alan terörizm, yasadışı iltica, doğal felaketler, fakirlik, organize suçlar ile mücadele, yalnız devletleri değil, devlet dışı aktörlerin de içerisinde yer aldığı tüm uluslararası kamuoyunu ilgilendirmektedir. Bu sebeple dış toplumlar ile idarecilerini etkileyerek “kendi istediklerini onların da istemesini sağlamak” önemli bir işlev görmektedir. Bunu sağlamak da kamu diplomasisi sayesinde gerçekleşecektir.⁷²

Kamu diplomasisi bir yerde ülkelerin, kültürlerini, değerlerini, dillerini, felsefesini, sanatını, ekonomisini vb. gibi yapısal özelliklerini hedef ülkelerin algı farklılıklarını doğru bir şekilde analiz ederek kabul ettirebilme yöntemi olarak ele alınabilir. Kamu diplomasisi, ülkelerin uluslararası camiada “algıları yönetme sanatı” olarak değerlendirilebilir. Hedef kitleyi ve hassas noktalarını ne kadar iyi tanır ve tespit edilen algılar üzerinden müdahale de bu çerçevede yapılacak olursa kamu diplomasisi bağlamında daha az bir maliyet ile etkili bir sonuç elde edilebilir.

2.3. MODERN ANLAMDA KAMU DİPLOMASİSİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Uluslararası ortamın içerisinde bulunduğu şartlar göz önünde bulundurulduğunda, kamu diplomasisinin, devletlerin diplomatik yöntemlerinin uygulanması açısından işlerini kolaylaştıracak ve sıkıntılı süreçleri atlatabilecekleri günümüz şartlarındaki en uygun sistem olabileceği değerlendirilmektedir. Devletlerin uygulamalarının sorgulanmaya müsait şeffaf bir hal alması, toplumların ve uluslararası alandaki devletlerin, devlet mekanizmaları tarafından uygulanan yöntemler karşısındaki cevap verilme beklentisini artırmaktadır. Kamu diplomasisi yöntemleri kullanılarak uygulanan bir uluslararası yaklaşım, devletleri hesap verme noktasında daha rahat hareket etme seviyesine getirmede yardımcı olacaktır.

Devletler, kamu diplomasisi yöntemleri ile birlikte geleneksel diplomasi yaklaşımından farklı olarak toplumları ikna etme, diyalog, diğer toplumların değerleri konusunda hassasiyet gösterme, ortak noktaları ön plana çıkarma vb. gibi argümanları kullanarak meşruiyet anlamında yeterli bir seviyeyi yakalama imkânı sağlayacaklardır.

Geleneksel diplomasi standart uygulama tarzlarından sonra, uluslararası toplum ve iletişim yapısının değişmesi ile birlikte, devletler kamu diplomasisi terimi üzerinde ortak bir isim üzerinde mutabakat sağlayana kadar farklı diplomasi tanımlamaları üzerinden bir gelişim süreci yaşamışlardır.

Sadece İngilizce’de; kamu diplomasisi, kültürel diplomasi, kültürel ilişkiler, yumuşak güç, politik iletişim, algı yönetimi, propaganda, kültürlerarası diyalog, medeniyetler diyalogu, kriz yönetimi, medya yönetimi, medya ilişkileri, kamu işleri, halkla ilişkiler, stratejik iletişim, küresel iletişim, stratejik etki, psikolojik harekât, bilgi operasyonu ve medya operasyonu şeklinde ifadeler yer almaktadır.⁷³

⁷² Akçadağ, “AB’nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye’ye Yansımaları”, a.g.m., s. 231

⁷³ Philip Fiske de Gouveia and Hester Plumridge, **European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy**, Foreign Policy Centre, London, England, November 2005, p. 8

Kamu diplomasisi terimini ilk kez, 1963 yılında Kennedy hükümeti sırasında, ABD Bilgi Servisi (USIA – United States Information Agency) Müdürü ve popüler bir radyo sunucusu olan Edward Murrow kullanmıştır.⁷⁴

Edward Murrow, 1963 yılında, USIA Yöneticisi olduğu dönemdeki konuşmasında kamu diplomasisini şu şekilde ifade etmiştir;

“Kamu diplomasisinin geleneksel diplomasiden farkı sadece hükümetler ile değil aynı zamanda hükümet dışı bireyler ve organizasyonlarla da etkileşim içerisinde olmasıdır. Ayrıca kamu diplomasisi faaliyetleri genellikle, özel Amerikalı bireyler ve organizasyonlar tarafından temsil edilen birçok farklı görüşü, ilave olarak da resmi hükümet görüşlerini sunar”.⁷⁵

Christopher Ross da, 16 Ocak 2002 tarihinde Brookings’deki Harvard Forumu’nda, kamu diplomasisi ile geleneksel diplomasi arasındaki ayrımı şu şekilde tarif etmiştir;

“Kamu diplomasisinin, geleneksel diplomasinin kamu yüzü olduğunu düşünüyorum. Geleneksel diplomasi, yabancı hükümetler ile özel değişimler aracılığıyla ABD’nin çıkarlarını geliştirmeye gayret gösterir. Geleneksel diplomatik çabaya paralel ve işbirliği içerisinde çok fazla çalışır”.⁷⁶

Avrupa Birliği’nin İngiltere eski Daimi Temsilcisi Sir Michael Butler de 2002 yılındaki ifadesinde kamu diplomasisinin amacını şöyle açıklamıştır;

“Kamu diplomasisinin amacı, İngiliz hükümeti, İngiliz şirketleri ve diğer İngiliz organizasyonlarının amaçlarını başarma çalışmalarını kolaylaştırmak için hedef ülkelerdeki kamuoyunu etkilemeye çalışmaktır”.⁷⁷

Kamu diplomasisi kavramı, ilk olarak 1965 yılında Boston yakınlarında Tuft Üniversitesi’ndeki Fletcher Diplomasi Okulu’nun dekanı, emekli Amerikalı Diplomat Edmund Gullion tarafından, uluslararası bilgi ve kültürel ilişkiler sürecinde kullanılmıştır.⁷⁸ Gullion, kamu diplomasisini, toplumların tepkilerinin, dış politikanın oluşturulması ve uygulanması noktasında oluşturduğu etki olarak ifade edilmiştir. Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerin geleneksel diplomasi dışında kalan alanlarını kapsamaktadır.⁷⁹

Tarihsel olarak kamu diplomasisi, bir devlet ile diğer bir devletin toplumu arasındaki bağlantı biçimi olmaktadır. Kamu diplomasisi her zaman doğrudan onun dinleyici kitlesini araştırmaz. Genellikle, geniş toplumlardaki hedef dinleyicilerin içindeki nüfuzu bulunan bireyleri kazanmaya çalışır. Ayrıca kamu diplomasisi her zaman yabancı toplumu etkilemek için acil bir deneme biçimi değildir. Yabancı toplumu dinlemek ve neticesinde sizin yaklaşımınızı hatta yüksek politika yaklaşımınızı değiştirmek de kamu diplomasisinin bölümüdür. Benzer şekilde bağlantının, uluslararası aktörün imajı ile ilgili olması gerekmez, aktörün yabancı toplumdaki önemli bir etken olarak düşündüğü bir fikrin (iklim değişikliği konusunda uluslararası işbirliği gibi) tanıtımı olabilir. Bütün

⁷⁴ İnan, a.g.m., s. 63

⁷⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 1

⁷⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 1

⁷⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 1

⁷⁸ Cull, a.g.e., p. 17

⁷⁹ <http://www.publicdiplomacy.org/100.htm>, Erişim Tarihi: 25.06.2014

durumlarda yöntem yabancı bir toplum ile sözleşme biçimindedir ve amaç aynıdır, uluslararası ortamın yönetilmesidir.⁸⁰ Geleneksel diplomasiden farklı olarak diğer devletin toplumu etkin bir aktör olarak sürece dâhil olmuştur. Diğer bir olumlu yönü ise, klasik yaklaşımın aksine, başta belirlenen politika konusunda ısrarcı davranılmaması, gerektiği takdirde belirlenen politikayı yeniden gözden geçirme konusunda tabiri caizse gurur yapmadan geri adım atılabilesidir.

Kamu diplomasisinin ana fikri, dış toplumlar ile hükümetlerini etkilemek amacıyla doğru bir iletişim kurmak ve ülkenin sahip olduğu politika, eylem ve ekonomi hakkında olumlu bir imaj oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, kamu diplomasisi, Amerikan Başkanı'nın Rusya gezisi sırasında Rus gazetecilere yaptığı basın toplantısından, ülkelerin üniversiteleri arasındaki öğretim görevlisi değişim programına kadar geniş bir alanı içine almaktadır.⁸¹

Hans Tuch, kamu diplomasisini, bir toplumun ideallerini, kurumsal yapısını, kültürünü, hedeflerini ve politikalarını, dış toplumlara anlatmaya yönelik iletişim süreci olarak tarif etmektedir.⁸² İletişim süreci esnasında, yumuşak gücün vasıtaları yayıncılık, film, eğitim ve kültür çalışmalarından da istifade edilmektedir.⁸³ Kamu diplomasisi, bir aktörün dış toplumlarda kendi hakkındaki algısını düzeltmek maksadıyla yapılan kültür, eğitim vb. alanlardaki faaliyetler olarak da tanımlanmaktadır.⁸⁴

Khanna kamu diplomasisini tanımlarken; "artık devletlerarasında sadece sert bir vals yok, onun yerine renkli koalisyonların göz alıcı dansı var ve bu yeni başlangıcın kalbinde (ortasında) kamu diplomasisi bulunmaktadır" şeklinde ifade etmektedir.⁸⁵

Kamu diplomasisi, devletler tarafından, başka devletler, devlet içerisinden ve devlet dışı bazı aktörler ile işbirliği içinde, kültürleri, davranışları ve tavırları anlamak, ilişki kurmak ve yönetmek, düşünceleri etkilemek ve çıkarları ile değerlerini iletirmek amacıyla seferber olurken kullanılan bir enstrümandır.⁸⁶

Devletlerin "çıkar, fırsat, tehdit ve potansiyel tehdit" kapsamında değerlendirdikleri ve diğer ülkelerin toplumlarını etkilemek amacıyla gerçekleştirdikleri faaliyetler kamu diplomasisi olarak ifade edilmektedir. Kamu diplomasisi, geleneksel diplomasi faaliyetlerine destek amacıyla yapılmaktadır. Devletler ile bağlı kurumlar ve aktörler tarafından yapılan kamu diplomasisi, geleneksel diplomasi haricinde diğer hükümetlere değil, hükümet dışı aktörler ve toplumlara hitaben yapılır.⁸⁷

⁸⁰ Cull, a.g.e., p. 12

⁸¹ Tuğçe Ersoy Öztürk, "Dış Politikada Etkin Unsurlar: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği", 2010, www.Users\ESCORT\Desktop\kamu diplomasisi\tugceersoyozturk.pdf, Erişim Tarihi: 20.01.2011, s. 2-3 aktaran Seda Ç. Mengü ve Gonca Yıldırım, "Halkla İlişkilerin Kamu Diplomasisinde Etkin Kullanımı", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 95

⁸² Hans Tuch, **Communicating with The World: U.S. Public Diplomacy Overseas**, Georgetown University, Institute for The Study of Diplomacy, Washington D. C. , 1990, p. 3

⁸³ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 77

⁸⁴ Emine Akçadağ, "Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi", 2010, <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>, Erişim Tarihi: 26 Haziran 2014

⁸⁵ Parag Khanna, **How to Run The World: Charting a Course to The Next Renaissance**, Random House, New York, 2011, p. 22

⁸⁶ Bruce Gregory, "American Public Diplomacy: Enduring Characteristics, Elusive Transformation", **The Hague Journal of Diplomacy**, (6:3/4), p. 353

⁸⁷ Erhan Doğan, "Kamu Diplomasisinin Sunduğu Fırsatlar ve Kısıtları Üzerine", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 13

Kamu diplomasisi hedeflerine ulaşmak için yayın faaliyetleri ve kültürel faaliyetler kullanılmaktadır.⁸⁸ Çalışmalar esnasında sadece hükümetlerin görüşleri değil ilgili devlet içerisinde kamuoyunda yer alan birey ve örgütlerin görüşleri de dış topluma iletilir. Bu faaliyetler esnasında sadece ilgili devletin çıkarları değil, genel kapsayıcı hususlar ele alınırsa daha başarılı olacaktır.⁸⁹

Leonard ve Small'ın dikkat çektiği üzere⁹⁰; geleneksel diplomasi ile kamu diplomasisi arasındaki en büyük farklardan biri, kamu diplomasisinin çok daha fazla grubu ve çok daha çeşitli çıkarları içermesidir.⁹¹ Modern kamu diplomasisi, klasik diplomasideki devletlerarası ilişki süreci yerine daha çok toplumlararası ilişki sürecini ifade etmektedir. Yani kamu diplomasisi, diğer devletlerin toplumlarına yönelik bir iletişim biçimi ve bir anlamda uluslararası düzeyde yapılan bir halkla ilişkiler faaliyetidir.⁹²

Potter kamu diplomasisini; "... başka bir ulusun halkını ve elitlerini, bu ulusun politikalarını kendi avantajına döndürmek amacıyla etkilemeye çalışmasıdır"⁹³ şeklinde, Tuch ise; "... bir devletin, kendi milletinin fikirlerinin ve ideallerinin, geleneklerinin ve kültürünün, aynı zamanda ulusal hedeflerinin ve mevcut politikasının anlaşılması amacıyla yabancı kamularla gerçekleştirdiği iletişim süreci"⁹⁴ şeklinde ifade etmektedir.

Tanımlar üzerinden değerlendirme yapılacak olursa, Potter kamu diplomasisine hedef ülkenin politikalarını olumlu yöne çevirme amacıyla yaklaşırken, Tuch ise kamu diplomasisi uygulayıcı devletin değer mekanizmalarını hedef ülkeye kabul ettirebilme ve ikna edebilme perspektifinden yaklaşmıştır. Aslında her iki tanım da birbirini tamamlayıcı bir durum oluşturmuştur. Potter direk netice üzerinden değerlendirme yapmış, Tuch ise neticeye ulaşacak yolların yapı taşlarını ortaya çıkarmıştır.

Michael McClellan (2004), Viyana Diplomasi Akademisi'nde yaptığı bir konuşmada kamu diplomasisini bir devletin ya da hükümetin kendi lehine iç ve dış kamuoyu oluşturabilmek amacıyla uyguladığı stratejik programlar olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, kamu diplomasisi kültür, eğitim ve bilgi işlem gibi araçları, aktif ve planlı olarak kullanarak bir hükümetin dış politika hedeflerini gerçekleştirmesidir. Bu bağlamda, kamu diplomasisi propaganda ve halkla ilişkilerin ötesinde bir kavramdır. Genel olarak, kamu diplomasisi bir devletin dış politika hedefleri ile sıkı sıkıya bağlıdır. Kamu diplomasisi stratejileri ve kampanyaları belli bir politik hedefe ulaşmak için dikkatlice hazırlanır ve uygulanır. Genelde bu stratejiler hedef odaklı ve politiktir.⁹⁵ Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus, ülke olarak gerçekleştirilmesi istenilen hedef, plan, strateji veyahut politikanın dış toplum nezdinde itibar görmesidir. Ülke olarak her ne kadar politika belirlenmiş olsa da

⁸⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 1 aktaran Doğan, a.g.m., s. 13

⁸⁹ Doğan, a.g.m., s. 13

⁹⁰ Mark Leonard and Andrew Small, **Norwegian Public Diplomacy**, The Foreign Policy Centre, London, 2003, p. 16

⁹¹ Jozef Batora, **Discussion Papers in Diplomacy: Public Diplomacy in Small and Medium Sized States, Norway and Canada**, Netherlands Institute of International Relations Clingendael, 2005, p. 3 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 78

⁹² İnan, a.g.m., s. 64

⁹³ Evan H. Potter, **Canada and The New Public Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations, Netherlands, ts., p. 3

⁹⁴ Tuch, a.g.e., p. 3

⁹⁵ Michael McClellan, Public Diplomacy in the Context of Traditional Diplomacy, Presented at Vienna Diplomacy Academy, 14 Ekim 2004 aktaran Bezen Balamir Coşkun, "Güvenlik Sorunları ve Kamu Diplomasisi", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 52

bu belirlenen politikanın ortak çıkarlar üzerine dayalı olması çalışmalarını daha muteber hale getirecektir. Bu noktada da başarının sağlanması için belirli unsurlara göre hareket edilmelidir.

Kamu Diplomasisi adlı kitabında Leonard, kamu diplomasisinin 3 temel unsurunu şu şekilde tanımlamaktadır.

- 1) Kamu diplomasisinde gerçekleştirilen iletişimin süreklilik arz etmesi esas olmalıdır ve bu süreç zarfında yabancı kamuoyu, söz konusu ülkenin iç ve dış politikaları ile bunların altında yatan sebepler konusunda bilgilendirilmelidir. Leonard, bu bağlamda hükümetlerin temel yanlışının sadece kendi vatandaşlarını bilgilendirmek olduğunu belirtmiştir.
- 2) Stratejik iletişim süreçlerini doğru bir şekilde yürüten ve yabancı kamuoylarının desteğini alan ülkelerin uluslararası arenadaki prestijleri olumlu yönde gelişecektir.
- 3) Kamu diplomasisi, uluslararası konferanslar, medya kuruluşları, öğrenci değişim programları gibi birçok farklı mecraları kullanarak uzun dönemli iyi ilişkilerin yaratılmasını sağlamaktadır. Bunu, sivillerin yaptığı günlük veya gündelik iletişim olarak tanımlamak da mümkündür.⁹⁶

Burada da ele alındığı gibi kamu diplomasisi anlık uygulamalardan ibaret değildir. Anlık uygulamalardan anlık cevaplar alınacaktır. Yapılan çalışmalar neticesinde verim elde etmek isteniyorsa istikrarlı ve devami olabilecek tarzda çalışmalar yapılması elzemdir. Uzun süreli ilişki kurma üzerine çalışmalar yürütülmelidir. Ayrıca sadece kendi toplumumuzu dikkate almak, kamu diplomasisinin ana çizgilerinden biri olan dış toplum ile irtibata geçerek onları ikna etme ve kendimizi onlara ifade etme mevzuunu göz ardı etmek olacaktır.

1970'lerde "kamuoyu diplomasisi" terimi "propaganda" kelimesinin kötü ünü nedeni ile Amerikan hükümetinin uluslararası bilgi, kültürel ilişkiler ve yayın (medya) faaliyetlerini tanımlamak (örtmek) için ortaya atılmıştır. Kamuoyu diplomasisi, 20. yüzyılda fikirler, savaşlar, siyasi baskılar ve profesyonel normlar etrafında oluşurken, 21. yüzyılda küreselleşme, ağ yapıları ve yeni teknolojiler tarafından yeniden şekillendirilmektedir. Bununla beraber kamuoyu diplomasisi artık örtülü propaganda vasıtası olmaktan çıkmış seçilen diğer ülke kamuoyu ya da halkı ile "iletişim" ve "toplum oluşturma (community building)" yöntemi olmuştur.⁹⁷ "Amerikan terminolojisi ile kamuoyu diplomasisi başka ülkelerdeki kamuoyunun etkilenmek üzere kendi ülkenizdeki liderlerin yaptığı açıklamaları ve hareketleri kapsamaktadır".⁹⁸ İlerideki bölümlerde de ele alınacağı gibi, kamu diplomasisi her ne kadar Soğuk Savaş süreci içerisinde etkin bir rol oynayan propagandanın etkisini yumuşatmak amacıyla kullanılmış olsa da son süreçte içerisinde yer aldığı yapısı yönünden propagandanan ciddi bir şekilde ayrılmaktadır. En önemlisi propaganda çıkarları gerçekleştirmek

⁹⁶ İnan, a.g.m., s. 66

⁹⁷ Dean Kruckeberg – Marina Vujnovic, "Public Relations, Not Propaganda, for US Public Diplomacy in a Post-9/11 World: Challenges and Opportunities", **Journal of Communication Management**, Vol. 9, No. 4, Emerald Publishing Limited, 2005, p. 296

⁹⁸ Yılmaz, a.g.m., s. 192

amacıyla her yolu meşru görebilirken, kamu diplomasisi daha normatif bir bakış açısıyla, etik değerlere dayalı, diyalog temelli bir yaklaşım sergilemektedir.

Kamu diplomasisi çalışmalarında ihtiyaç duyulan hususlardan birisi de yapılan çalışmaların ne gibi sonuçları olduğuna dair somut kıstasların bulunmaması ve değerlendirmesinin yapılamamasıdır. Genel kanaat olarak kamu diplomasisinin “iyi bir şey” olduğu kabul edilmekte fakat bunun somut değerlendirmelerine de ihtiyaç duyulmaktadır.

Maalesef, kamu diplomasisi faaliyetlerini değerlendirmek çok zordur. Belirli bir zamana kadar kamuoyundaki değişiklikleri ölçmek mümkünken hangi faktör veya faktörlerin birleşiminin bunu etkileyebildiğini belirlemek zordur. ABD Dışişleri Bakanlığı, düzenli olarak izlenen etkili bir çıktı belirteçleri seti geliştirmiştir. Hedef grupların her biri ile bağlantının miktarını takip etmek için çok yönlü iletişim yönetim sistemleri kullanmışlardır. (Yüz yüze görüşmeleri, seminerlere katılımı, film veya kültürel sunumlara katılımı, kütüphane kullanımını ve bağlantıları takip etmeyi de içeriyor.)⁹⁹ Bu tarz çalışmalar şüphesiz ki, bir takım somut veriler ortaya koyacaktır fakat malzemesi insan olan ve değişkenliği her duruma göre farklılık gösteren sosyolojik bir alanda kesin sonuçlara ulaşmak diğer bilimsel alanlarda olduğu kadar kolay olmayacaktır.

Kamu diplomasisine kendi içerisinde de sınıflandırma yapılmaktadır. Bunların arasında savunmacı ve proaktif/kurucu/inşa edici kamu diplomasisi yer almaktadır.¹⁰⁰ Kamu diplomasisinin uygulanması mevzuunda savunmacı kamu diplomasisi ve proaktif/kurucu/inşa edici kamu diplomasisi tarzında yaklaşımların olduğu görülmektedir. Ülkeler, uluslararası arenadaki ilişkilerinden kaynaklı bazı ülkeler ile girdiği çıkar çatışmaları sebebiyle birbirleri arasına setler çekebilme olup karşılıklı olarak gelebilecek saldırılara hazırlıklı olmaya çalışmaktadırlar. Bu tarz durumlarda, silahlanma konusunda girişimlerde bulunduğu kadar etkiyi hafifletecek unsurlardan birisi de “savunmacı kamu diplomasisi” yaklaşımıdır. Türkiye’nin ABD’de Ermeni lobisine karşı geliştirdiği yöntemler, Yahudi lobisi ile işbirliği gibi konular bu kapsamda ele alınabilir.

“Proaktif/kurucu/inşa edici kamu diplomasisi” yaklaşımında ise çıkar çatışmasından veya mevcut bir sorundan kaynaklı savunmacı yaklaşımdan ziyade ülkeler arası ilişkileri yeniden kurmayı hedefler mahiyette bir amaç güdülmektedir.

Ayrıca, Leonard’ın ele alış tarzıyla, “rekabete dayalı” ve “işbirliğine dayalı” kamu diplomasisi tarzında sınıflandırmalar da mevcuttur. Bunların “zorlayıcı” ve “inşa edici” kamu diplomasisi ile ortak yönleri bulunmakta olup asıl farklılık, bakış açısı ele alınırken, uluslararası toplumda devletlerarasındaki “rekabet” unsuru göz önünde bulundurulmaktadır. Kamu diplomasisi türlerinde, ülkeler arasındaki ilişkiler etkili olmaktadır. ABD ile Rusya gibi iki büyük güç arasında işbirliğine dayalı kamu diplomasisini beklemek yanlış olacaktır. Bu ülkeler uluslararası arenada etkinliklerini artırmak amacıyla rekabete devam edeceklerdir. Fakat AB gibi ortak bir çatı altında toplanan yapılarda da “işbirliğine dayalı” kamu diplomasisine başvurulmasının birçok faydaları olacağı değerlendirilmektedir.

⁹⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 90-92

¹⁰⁰ Doğan, a.g.m., s. 18-20

Kamu diplomasisi alanında bazı devletler, siyasi, ekonomik ve askeri güç gibi unsurları ön plana çıkararak, çekici yönlerini kullanıp kamu diplomasisi uygulamalarında daha etkin faaliyet gösterebilmektedirler. Bu açıdan bakıldığında, askeri ve ekonomik güç yönünden yeteri kadar kapasiteye sahip olmayan ülkelerin geleneksel diplomasi perspektifinde etkinliği sorgulanmaktadır. Fakat uluslararası bir hükümet dışı organizasyon veya şirketin bile etkisinin olabildiği kamu diplomasisinde, ekonomik ve askeri gücü olmayan devletlere de uluslararası düzlemde söz sahibi olabilme imkânı doğmaktadır.

Leonard ve Small'ın dikkat çektiği üzere, ABD, İngiltere ve Çin gibi büyük ölçekli ülkelerin kamu diplomasisi bir takım imajları değiştirmeye veya bir konuda yeni bir marka haline gelmeye odaklı iken, örneğin Norveç'in kamu diplomasisinin temel sorunu, tanınmamaktır.¹⁰¹ Norveç bu duruma, kamu diplomasisi perspektifi içerisinde çözüm üretme imkânı bulmuştur.

Belirli konular üzerine çalışmak ülkenin imajını besleyecek ve ona geri yansımaları olacaktır. ... Norveç'in uluslararası arabuluculuk çalışmalarındaki ünü, Sri Lanka'daki ayrılıkçı grupları ikna etmeye yardımcı olacaktır ve onların bu dürüst arabuluculukları barış konusunda ünlerine katkı sağlayacaktır. Norveç, mütevazı durumu ve umut vermeyen varlığı ile orantısız olarak uluslararası sahnede söz sahibi olunmasına ve varlık gösterilmesine iyi bir örnek olan ülkedir. Bu varlığını, izleyici kitlesine odaklanması ve tek bir mesaja -Dünyada barış için bir güç olarak Norveç- yoğunlaşması konusundaki değişmez öncelikleri sayesinde başarmıştır. Dünya barışına katkı sağlayan bir yapı olarak pozisyon alması, Norveç'in boyutundan daha çok görünürlük kazanmasına imkân sağlamaktadır aksi takdirde soyutlanma politikası iddialarına izin verecek ve bu iddiaları çürütemeyecektir. Norveç'in, Sri Lanka ve Kolombiya'daki geniş yardım bütçeleri ile Ortadoğu'da alandaki ana faaliyetler (Oslo uzlaşması), çatışmaların çözülmesi faaliyetidir. Norveç aynı zamanda seçimlerin izlenmesi ve çatışmanın önlenmesine destek vermede bir hazır kıta gücü olarak çalışmaktadır, - NORDEM (Norveç Demokrasi ve İnsan Hakları için Çözüm Bankası - The Norwegian Resource Bank for Democracy and Human Rights) – her yıl 20 ülkede çalışma yürütmektedir. NORDEM'in OSCE (AGİT – Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı – Organization for Security and Co-operation in Europe) ile işbirliği, Norveç'in önemli müttefikler ile barışa olan katkısını daha fazla vurgulamaktadır. Nobel Barış Ödülü'nün Oslo'da düzenlenmesi, Norveç'in iddiasına verilen desteğin onaylanması açısından memnuniyet verici bir tarihsel gerçektir.¹⁰²

Norveç'in uluslararası etkinliği nispeten küçüktür. 5 milyon kişinin altında küçük bir ülkedir. NATO'nun (North Atlantic Treaty Organization - Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü) bir üyesi olmasına rağmen, AB'nin üyesi değildir. Bu durum onu, doğrudan etki oluşturacak birçok konuda, Avrupa'nın karar alma mekanizmasının dışında bırakmaktadır. Ayrıca bu ilk karamsar durum, dünya sahnesinde belirli bir etkiye sahip olan diğer küçük ülkelere yardımcı olmadaki birçok özelliği kaybeder. Norveççe uluslararası bir dil değildir ve Norveç'in dışında herhangi bir yerde geniş nüfuslar tarafından konuşulmaz. Coğrafi olarak Norveç, Belçika ile Hollanda gibi 'merkez' bir ülke değildir ve seyahat ile

¹⁰¹ Leonard - Small, a.g.e., p. 1 ve Batora, a.g.e. p. 7 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m. s. 78

¹⁰² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 9-53

turizm aracılığıyla bir ilişki kurmak için fazla fırsatı yoktur. Norveç, iş dünyası üzerine dikkati çekecek güçlü bir marka veya uluslararası şirketlerden yoksundur. İhraç edebileceği güçlü bir popüler kültürü de yoktur. Leonard'ın değerlendirmelerine göre, Norveç bu varlığı Niche kamu diplomasisinin girişken uğraşısı ve hedef kitlesinin kayıtsız önceliklendirmesi sayesinde kazanmıştır. Norveç, bir tek mesaj üzerine - Norveç, dünyada barış için bir güç olacaktır. - ve iki negatif imajın etkisini ortadan kaldırmaya - Avrupa'da AB statüsü arasında olmama ve bütüne bağlılık etkisinin eksikliği - yoğunlaşmıştır. ... Aynı şekilde, kamu diplomasisi faaliyetlerinin çoğunda coğrafi olarak sadece 6 kilit ilişkiye yoğunlaşmaktadır: ABD, Rusya, Fransa, Almanya, İngiltere ve Japonya. Bu durum sadece 5 milyon sterlinin altında olan küçük bütçesi ile uluslararası etki oluşturmasını sağlamaktadır.¹⁰³

Genel olarak bakıldığında, Norveç kamu diplomasisinin kullanılması için gerekli olan askeri, ekonomik, dil, coğrafya ve turizm gibi araçların çoğundan yoksundur. Fakat Norveç, uluslararası ortamda kendisinin söz sahibi olabileceği ve diğer ülkelerin de ihtiyaç duyduğu iyi bir alan belirleyerek – barış gücü – bu alanda yaptığı istikrarlı çalışmaları sayesinde başarıya ulaşma imkânı bulmuştur.

Kamu diplomasisi, dünya genelinde yer alan ülkelerin çoğunun dâhil olmak istemeleri halinde istifade edebilecekleri bir alandır. Bu yönden de geleneksel diplomasi ile arasında bir farkının olduğu söylenebilir. Geleneksel diplomaside devletler, uluslararası ortamın gerekli kıldığı durumlarda mecburi bir şekilde diplomasi çemberine girmesi gerekirken, kamu diplomasi faaliyetlerinin sürdürülmesinde her ne kadar çıkar beklentisi söz konusu olsa da gönüllülük esasına göre dâhil olma söz konusudur. Ayrıca geleneksel diplomaside, askeri ve ekonomik yönlerden belirli bir güç kapasitesi bulunmayan ülkelerin, uluslararası ortamdaki etkileri bu orana nispetle değerlendirilirken, kamu diplomasisi dünya genelinde varlık gösteren her ülkeye etkinlik yapabilmeleri için imkânlar oluşturmaktadır.

Diplomasi, nasıl ki belirli bir süreçten geçerek farklı tanımlamalar ile kendisine yeni alanlar oluşturuyorsa, kamu diplomasisi de zamanla eksikliklerini değerlendirerek, daha olumlu neticeler alınması niyetiyle kendisini yenilemektedir. Başlangıç aşamasında ABD'li yetkililer tarafından gündeme getirilerek uluslararası literatüre kazandırılan kamu diplomasisi zamanla diğer devletler tarafından da tanınma imkânı bulmuştur. Kamu diplomasisi uygulamalarını kullanmaya başlayan devletler bir yönden kendi deneyimleri doğrultusunda farklı kamu diplomasisi metotları geliştirmişler diğer taraftan da genel kamu diplomasisi yaklaşımına katkıda bulunmuşlardır.

21. yüzyılın ilk on yılında, hükümetler fark edilir bir şekilde kendi deneyimleri ile ulusal kamu diplomasisi sistemini oluşturmuşlar ve en iyi uygulamalar aynı bölgedeki elçilikler arasında paylaşılmıştır, deneyim ve hata ile uzmanlık seviyesi artırılmıştır.¹⁰⁴

Belki de kamu diplomasisi perspektifinden yaklaşan uygulayıcılar ile 21. yüzyılın başlarındaki bilim insanları arasındaki en büyük uçurum, bilim insanları, uluslararası ilişkilerde güç ile kamu diplomasisi arasında tam olarak bir bağlantı olduğunu önemsememektedir. Bilim insanlarının “yeni kamu diplomasisi” ile ilgisi çekilmekte, kamu diplomasisi tekniklerine daha fazla yoğunlaşma eğilimi

¹⁰³ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 169

¹⁰⁴ Melissen, a.g.e., p. 12-13

göstermektedirler ve kamu diplomasisinin “iyi bir şey” olduğuna dair sessiz bir anlaşma olduğu görülmektedir.¹⁰⁵

Bilim insanları şu anda yeni kamu diplomasisini konuşmakta fakat kamu diplomasisi uygulamalarındaki kilit noktalara da dikkat çekmektedirler. Bunlar: 1) Uluslararası aktörler giderek gelenekselin dışına çıkıyor ve hükümet dışı organizasyonlar özellikle öne çıkıyor; 2) Aktörler tarafından dünya toplumları ile iletişim kurmak için kullanılan mekanizmalar, yeni, canlı ve global teknolojiler ile sağlanıyor (özellikle internet); 3) Bu yeni teknolojiler iç ve uluslararası haber alanındaki önceki keskin çizgileri bulanıklaştırıyor; 4) Kamu diplomasisi, propagandanın eski kavramlarının yerine diğer bir yandan açık bir şekilde pazarlamadan gelen kavramların -özellikle yer ve ulus markalaşması- kullanımını artırmaya çalışıyor, diğer bir yandan kavramlar ağ iletişim yöntemi ile büyüyor; böylece 5) Uluslararası imaj ve saygınlığın dili olarak kamu diplomasisinin yeni terminolojisi “yumuşak güç” ve “markalaşma” tabirlerini ortaya çıkarıyor; 6) Belki de en kayda değer olanı, yeni kamu diplomasisi, Soğuk Savaş döneminin aktörden topluma olan iletişiminin yerine, karşılıklı bilgilendirmeye dayalı uluslararası aktörün teşviğiyle toplumdan topluma olan yeni bir ilişki biçimi ortaya çıkarıyor; ve 7) Bu modelde, yukarıdan aşağıya mesajlaşma şeklindeki eski vurguların yerini yeni kamu diplomasisinin ‘ilişki kurma (inşası)’ olarak tabir edilen yapısı alıyor. İlişkilerin aktör ile yabancı dinleyici arasında olması gibi bir zorunluluk yoktur fakat pratik bir şekilde aktörün kolaylaştırmak istediği iletişim birbirine yabancı iki dinleyici arasında olabilir.¹⁰⁶

21. yüzyılın başlarında artan bir şekilde kamu diplomasisi, reklama dayalı düz bakış açısından uzaklaşmaya başlamıştır. Hükümetler, eşdeğer amaçlar ve faaliyetlerinin olduğu diğerleri ile çalışmak daha kolay olmasına rağmen, kamu diplomasisini daha fazla diplomatik uzlaşının bir çeşidi aynı zamanda da diğer aktörler ile daha geniş bir işbirliği çeşidi olarak algılamaktadır.¹⁰⁷

Tablo 5 - Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi Karşılaştırma Tablosu¹⁰⁸

Başlıca Özellikler	Eski Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
1) Uluslararası aktörün kimliği	Devlet	Devlet ve devlet dışı aktör
2) Teknolojik ortam	Kısa dalga radyo Gazeteler Karasal telefonlar	Uydu, İnternet, canlı haberler, cep telefonları
3) Medya ortamı	Yerel ve uluslararası haber alanında belirgin sınır	Yerel ve uluslararası haber alanında belirgin sınır yok
4) Yaklaşım kaynağı	Politik savunma ve propaganda teorisi aracılığıyla	Kurumsal marka ve ağ (network) teorisi aracılığıyla
5) Terminoloji	“Uluslararası İmaj”, “Prestij”	“Yumuşak Güç”, “Ulus Marka”
6) Davranış tarzı	Yukarıdan aşağıya, aktörden dış topluma	Yatay, aktörün kolaylaştırıcı rol oynadığı
7) Rolün doğası	Hedeflenmiş mesaj	İlişki kurma (inşası)
8) Asıl amaç	Uluslararası ortamın yönetimi	Uluslararası ortamın yönetimi

Cull’ın tablosunda da yer aldığı şekli ile “eski kamu diplomasisi” ile “yeni kamu diplomasisi” arasında bir takım farklılıklar söz konusudur. Uluslararası aktörün kimliği açısından eski kamu diplomasisinde, devletler etkin bir konumda iken, yeni kamu diplomasisinde devletlerin yanısıra

¹⁰⁵ Melissen, a.g.e., p. 21-22

¹⁰⁶ Cull, a.g.e., p. 12

¹⁰⁷ Melissen, a.g.e., p. 21

¹⁰⁸ Cull, a.g.e., p. 14

hükümet dışı organizasyonlar, kuruluşlar, şirketler ve sivil toplum örgütleri de etkin bir aktör konumuna gelmiş olup uluslararası ortamın rotasının belirlenmesinde etki etmektedirler.

Teknolojik imkânların gelişmesi de eski kamu diplomasisinin ezberinin bozulması yönünden önemli derecede yer alan belirleyici unsurlardan birisidir. İletişimin sadece dünyanın belirli bölgelerinde bulunan istasyonlar aracılığıyla, kısa dalga frekans üzerinden yayın yapan radyolar, yerel düzeyde basılan gazeteler ve karasal yayın yapan sabit hat telefonları üzerinden sağlandığı bir dönemden, dünyanın her bölgesinde uydu üzerinden yayın yapan televizyonlar, bire bir canlı iletişimin yapılmasını sağlayan, milyonlarca yazılı ile görsel kaynağa ulaşılabilen internet ve mobil cep telefonlarının kullanıldığı, bilgiye ulaşmanın çok kolay bir hale geldiği bir sürece geçiş yapılmıştır.

Eski dönem içerisinde yerel ve uluslararası haber yayını alanında, haberin yapılması yönünden belirgin bir sınır bulunmakta olup devletlerin kırmızı çizgilerine hassasiyet gösterilirken, yeni süreçte bilgiye ulaşmanın kolaylığının da bir neticesi olarak yerel ve uluslararası haber alanındaki sınırlar kalkmıştır.

Devletler, eski kamu diplomasisinde genellikle argümanlarını kendilerine isnat edilen ithamları çürütmeye yönelik politik savunma üzerine tesis ederek, ülkelerinin propagandasının yapılması yönünde faaliyetler içerisinde bulunup, bu propagandif söylemlerin oluşturduğu ortamdan istifade ederken, yeni kamu diplomasisinde ülkeler cazibelerini artıracak iknaya dayalı kurumsal bir marka olmak için çaba göstermekte ve bu ortamın oluşmasını sağlamak için gerekli mekanizmayı belirli ülkelerde iletişim kurdukları etki ajanları, şirketler, vakıflar vb. gibi unsurlardan oluşan ağları ile sağlamaktadırlar.

Geçmiş dönemde, uluslararası ortamda devletler kendilerini ifade etmede “uluslararası imaj” ve “prestij” kavramlarına önem verirken, yeni dönemde daha çok gönüllülük, ortak değerlerde birleşme, karşılıklı saygı vb. gibi değerlerin içerisinde yer aldığı “yumuşak güç” ve “ulus marka” ön plana çıkmaktadır.

Eski süreçte, politik kararlar aktörler tarafından alınıp diplomasi mekanizması aktörlerden dış topluma olacak şekilde işlerken, yeni süreçte devletler diplomasi uygulamasında etkin bir aktör olmanın yerine hükümet dışı organizasyonlara imkân tanımakta, uluslararası eğitim, ekonomi, ticaret vb. gibi alanlarda da destekleyici mahiyette bir görev üstlenmektedirler.

Eski kamu diplomasisi diğer toplumlara uygulayacağı kamu diplomasisi uygulamasında belirli bir mesaj belirleyerek, hedeflenen bu mesajın dış toplumlara ulaştırılması için gayret gösterir ve bu süreç kısa dönem çalışmalar aracılığıyla sağlanabilirdi. Yeni kamu diplomasisinde ise, kısa dönem geçici etki uyandıracak mesajlardan ziyade uzun dönemli birliktelik ve uzlaşma sağlayacak ilişki inşa etmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Fakat ilişki inşa etme sürecinde hemen netice alınması beklenmemekte, uzun süreli çalışmalar yapılmasını gerektirmektedir.

Eski ve yeni kamu diplomasisinin birleştikleri nokta ise, uluslararası ortamın yönetilmesi konusudur. Fakat burada da yeni kamu diplomasisinin ortak paydalarda buluşma konusunda daha duyarlı olduğu gözlenmektedir.

Yeni kamu diplomasisi algısının oluşmasında ileriki bölümlerde de ayrıntılı olarak ele alınacak olan 11 Eylül saldırısının büyük etkisi olmuştur. Bu sürecin ardından ABD'nin yeni kamu diplomasisine "teröre karşı savaş" bakış açısı ile diğer ülkelerin bakış açısı arasında belli farklılıklar bulunmaktadır.

Eylül 2011 sonrası, transatlantik dünyada yenilikçi ülkelerdeki gelişen uygulamaların ileriye dönük analizlerine dayalı 'yeni bir kamu diplomasisine' ihtiyaç duyulmuştur. Ama aynı zamanda da ulusal güvenlik düşüncesinin baskın olduğu ve 'terör ile savaş' olarak travmatize edilen ABD diplomasisi ve kamu diplomasisinin politik algısına bir cevap oldu. Kamu diplomasisi uygulamalarının güncellenmesi gerektiği yönündeki algı genel olarak uluslararası ilişkilerin liberal bakış açısına dayandırılmaktadır ayrıca güvenlikle ilgili ve kurumsal uygulamalar ile baskın olan ABD yaklaşımına bir tepkidir. Kuzey Amerika dışında, terörizm tehdidi bağlamında kamu diplomasisine bakış genel anlamda daha azdır. Birçok uygulayıcı kamu diplomasisinin yükselişini, uzmanlığı modernleştirmenin bir penceresi olarak görmektedir. Hükümet içerisinde, 'yeni kamu diplomasisi' savunucuları tüm tartışmayı görmüştür ve yeni yaklaşım, yöntem olarak bir ölçüde riskten kaçınmakta ve kamu ile anlaşma olduğu zaman içe dönük diplomatik kültürü değiştirmeye yardım etmektedir.¹⁰⁹

Yeni kamu diplomasisinin çözümlenemeyen konularından birisi devletin çıkarları ile yeni oyuncuların verimi arasındaki ilişkidir. Bazı ulusal hükümetler, deniz aşırı ülkelerdeki etkin yapıdaki hükümet dışı organizasyonları, uluslararası organizasyonlar ve şirketleri, devletin kamu diplomasisi gücünün ücretsiz temsilcileri olarak görmektedir. Bu kapsamda kaçırılan husus, yeni gelenlerin kendi hakları için uluslararası aktör olmasıdır; kamu diplomasisileri, tarihsel olarak bağlantılı oldukları devletlerin çıkarlarından ziyade kendi çıkarları için kamu yardımı vasıtasıyla uluslararası ortamı yönetmeyi ifade etmektedir. Devletler, yeni oyuncular ile ilişkileri, kendi kamu diplomasisi kurumları ile olan ilişkilerinden ziyade, daha çok ideolojik olarak ortak çıkarları olan fakat herhangi bir çatışma durumu olduğu zaman ayrışma ihtimali bulunan müttefik devletler ile ilişkiler gibi algılayabilir.¹¹⁰

Yeni kamu diplomasisinin önümüzdeki süreçlerde de uluslararası ortamın ihtiyaçları doğrultusunda bir takım değişikliklere yöneleceği değerlendirilmektedir. Teknolojinin, iletişim yöntemlerinin, bilgiye ulaşmadaki kolaylıkların ve "bolluk paradoksu" gibi unsurların bulunduğu bir ortamda bu kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Ayrıca devletlerin uyguladıkları kamu diplomasisileri arasında ortaya çıkan eksikliklerde zamanla ortaya çıkarak bu çalışmalar daha sağlıklı bir zemine oturtulacaktır.

2.4. KARŞILIKLI BAĞIMLILIK ÇERÇEVESİNDE GÜCÜN DEĞİŞEN DOĞASI

Diplomasinin kamu diplomasisine ihtiyaç duyması ve uluslararası ilişkilerde diplomatik ilişkilerin kamu diplomasisine dayalı olarak ön plana çıkması ile birlikte, güç kavramı da kendi içerisinde bir değişiklik yapma zorunluluğu hissederek yumuşak güç penceresinden olaylara yaklaşmak zorunda kalmaktadır. Hiç şüphesiz ki ekonomik ve askeri güç hala uluslararası ilişkilerde etkili bir unsur olup yeri geldiği zaman yumuşak gücün kullanılması konusunda etkili bir unsur olsa da tek başına

¹⁰⁹ Melissen, a.g.e., p. 9

¹¹⁰ Cull, a.g.e., p. 14

yeterli olmadığı görülmektedir. Toplumlar gelişen iletişim teknolojileri, küresel köy haline gelen dünyada bilgiye ulaşılabilirliğin eskisine oranla çok daha hızlı bir hale gelmesi ile birlikte, haritayı daha net olarak görebilmekte ve askeri, ekonomik güç gibi yöntemler tek başlarına yeterli olmamaktadır. Artık toplumların aradığı şeyin meşruiyet, ikna, çekicilik vb. gibi kavramlar olduğu görülmektedir. Devletlere bu meşruiyeti sağlayacak olan ise “yumuşak güç” olacaktır.

Diplomasinin, uluslararası ilişkilerde savaş zamanlarında, öncesinde, sonrasında veya savaş dışı zamanlarda ise devletlerarası ilişkilerin temel noktasını oluşturduğu kabul edilmektedir. Bu durumlarda yeri geldiğinde silahlar, yeri geldiğinde anlaşmalar, notalar vb. gibi araçlar etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Yeni bir diplomasi hareketi olarak değerlendirilebilecek olan kamu diplomasisine bu pencereden bakacak olursak onun da vazgeçilmez olan silahı şüphesiz ki yumuşak güçtür. Kamu diplomasisi alanında etkin olmak isteyen bir devletin yumuşak güç unsurlarını iyi bir şekilde kullanması başarıyı sağlayacaktır.

Yumuşak güç kavramı ile kamu diplomasisi kavramının zaman zaman birbirlerine karıştırılarak aynı anlamda kullanıldıkları gözlemlenmektedir. Her iki terimin arasındaki karışıklığı ortadan kaldırmak amacıyla tarihsel süreçleri ve ayrıca kavramsal yapıları itibarıyla incelenmesinde fayda görülmektedir.

Yeni kamu diplomasisinin ana özelliklerinden birisi, Soğuk Savaş'ın sonunda Joseph Nye tarafından tanımlanan “yumuşak güç” tabirinin ortaya çıkmış olmasıdır, ifade olarak bir aktörün uluslararası ortamda istediği şeyi, ekonomik ve askeri gücünden ziyade kültürel çekiciliği aracılığıyla elde etme yeteneğidir. Kamu diplomasisi, yumuşak gücü harekete geçiren mekanizma olabilir fakat - ordu ve sert gücün aynı şey olmadığı gibi- yumuşak güç ile aynı şey değildir. Kamu diplomasisi uygulayan bir uluslararası aktörün yumuşak güce sahip olmaması (Kuzey Kore gibi) veya yumuşak güce sahip olup az düzeyde kamu diplomasisi uygulaması (İrlanda gibi) mümkündür.¹¹¹

Amerikalı Akademisyen Joseph Nye, çekici gücün daha geleneksel olan, ekonomik ve askeri nüfuza dayalı gücün önemli bir tamamlayıcısı olduğunu ifade etmektedir. ‘Sert’ ve ‘yumuşak’ güç arasında bir sınır çizmektedir: “Yumuşak güç, istenilen davranışları gösteren normlar ile kurumlar aracılığıyla kendilerini takip etmeleri için diğerlerini ikna etmeye veya razı etmeye çalışır”.¹¹²

Güç ve hâkimiyet, tarihsel süreç ve ülkelerin yapısına göre ele alındığında farklı manalara gelebilmektedir. Güç, tarihsel anlamda, fetih ile askeri müdahalenin olduğu, sert güç olarak bilinirken, günümüzde ise sadece askeri sert güç anlamında değil, “ekonomik, kültürel ve teknolojik güç” veya hepsini içine alan “yumuşak güç” olarak da değerlendirilmektedir. Günümüzde devletler, güç potansiyellerini, hedefler ve dış politikaları ile uyumlu şekilde, uluslararası denge mekanizmasını gözetip, dış kamuoyunu hızlı ve doğru biçimde bilgilendirecek şekilde kullanmaları gerekmektedir.¹¹³

Küreselleşme, uluslararası ilişkileri halkın da kontrolüne vermiştir.¹¹⁴ Uluslararası ilişkilerde toplumlar arasında meydana gelen etkileşimler neticesinde artık toplumlar birbirlerini daha açık bir şekilde analiz etme ve değerlendirme imkânı bulmaktadırlar. Hiç şüphesiz bu hususta gelişen

¹¹¹ Cull, a.g.e., p. 15

¹¹² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 4

¹¹³ Erzen, a.g.m., s. 47

¹¹⁴ Mengü – Yıldırım, a.g.m. s. 73

teknolojik ve iletişim imkânlarının yaygınlaşmasının, toplumların bilgiye ulaşmadaki kolaylığının büyük etkisi olmuştur. Bilgiye rahat ulaşan, gerek sınır komşularında gerekse de dünyanın başka bir bölgesinde bulunan toplumların yaşam standartlarını analiz etme imkânı bulan toplumlar, kendileri de bu şartların oluşması için gayret göstermektedirler. Bir diğer taraftan da bir ülkenin kendi kamuoyları ile diğer ülkelerin kamuoylarına uyguladıkları yöntemler arasında farklılıkları görenler de politika uygulayıcı toplumun meşruiyetini sorgulamaktadır. Bu durum da devletlerin uluslararası ilişkiler bağlamında meşruiyetini göstermek amacıyla gayret etmesi gerektiği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Günümüzde uluslararası arenadaki gelişmeleri daha rahat bir şekilde fark eden toplumlar için kendi dışlarında yer alan toplumların uyguladığı politikalar, kültürel zenginlikler, askeri, ekonomik güçleri, medya, iletişim, teknoloji gücü vb. gibi özellikler o ülkeyi cazibe merkezi haline getirmektedir. Bir ülke ne kadar cazibesini artırırorsa o derece uluslararası arenada bölgesel, küresel güç olma ve daha rahat hareket edebilme özelliğini o ülkeye kazandırmaktadır. Bu da dünya üzerinde etkili olabilme gayesi güden toplumlar için önemli bir yöntem olarak görülmektedir.

Güç, artık gittikçe daha mukabele edilebilir, daha az zorlayıcı ve daha az somut hale gelmektedir. Politik meseleler ile ilgili modern yaklaşımlarla, değişimler, güç ve onu üreten kaynaklar üzerinde çok büyük tesirlere sahiptir. Günümüzde ortaya çıkan her sahadaki değişim ve gelişmeler yumuşak güç kaynaklarını daha da ehemmiyetli hale getirmektedir.¹¹⁵

Geçmiş tarihsel süreç değerlendirildiğinde, uluslararası ortamda ülkelerin güç unsurunu oluşturan hususların başında, askeri ve ekonomik güç olduğu görülmektedir. Bu güçlere hâkim olan ülkeler, dünyada söz sahibi olma kudretini elde etmektedirler. Günümüzde de askeri ve ekonomik gücün, devletlerin uluslararası ortamdaki önemini artırdığı yadsınamayacak bir gerçektir. Fakat burada görülmesi gereken nokta, askeri ve ekonomik gücün günümüz toplumlarında tek başına yeterli olmayacağı ve daimi olarak başarıyı sağlayamayacağıdır.

Gücü, başkalarının değişen davranışları açısından ölçtüğümüzde, ilk önce o insanların tercihlerini bilmek zorundayız. Aksi takdirde, güneşin, kendi ötüşüyle doğduğunu zanneden horoz misali, kendi gücümüz hakkında yanılıya düşebiliriz. Şartlar değiştiğinde, güç de yok olup gidebilir. Çocukların oyun alanında, diğer çocukları korkutan ve onlara emir vererek zıplamalarını sağlayan baskın çocuk, tenefüs bitip sınıf derse döndüğünde gücünü kaybeder. Zalim bir diktatör, karşıt görüşlü birini hapsedebilir veya idam edebilir; ancak eğer o kişi şehit olmayı istiyorsa, bu onun gücünün ispatı olmayabilir. Güç, her zaman ilişkilerin var olduğu duruma ve şartlara bağlıdır.¹¹⁶

Nye, yumuşak güç hakkındaki görüşlerinin şu şekilde ifade etmektedir¹¹⁷;

“ ‘Yumuşak güç’ kavramını ilk kez, 1990 yılında yayımlanan ve Amerika'nın düşüşte olduğu hakkındaki yaygın görüşü tartışan *Bound to Lead* adlı kitabımda geliştirmiştim. Amerika'nın sadece askerî ve ekonomik güç açısından değil, yumuşak güç adını verdiğim üçüncü bir boyutta da en güçlü millet olduğunu belirtmiştim. İlerleyen yıllarda, bu kavramın tüm dünyada günlük konuşmalara girdiğini, Amerika Dışişleri Bakanı, İngiltere Dışişleri Bakanı,

¹¹⁵ Joseph S. Nye, *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*, Basic Books, New York, 1990, p. 188

¹¹⁶ Joseph S. Nye, *Yumuşak Güç: Dünya Siyasetinde Başarının Yolu*, Çev. Rayhan İnan Aydın, Elips Kitap, Ankara, 2005, s. 12

¹¹⁷ Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 7

siyasi liderler, gazete yazarları ve akademisyenler tarafından kullanıldığını görmekten mutluluk duydum. Bununla birlikte bazıları bu kavramı yanlış anladı, yanlış kullandı ve sadece Coca Cola, Hollywood, Blue Jeans ve paranın etkisiymiş gibi kullanarak sıradanlaştırdı. Daha da rahatsız edici olan ise, yumuşak gücümüzün önemini göz ardı eden ve onu gereksiz yere çarçur ederek bedelini hepimize ödeten bazı politikacılarıdır”.

Askeri ve ekonomik anlamda küresel bir güç olan ABD'nin, Afganistan ve Irak işgalinde askeri gücü ile problemi çözeceği yönündeki yanılsaması ABD için pahalıya mal olmuş ve konunun özelleştirilmesini yapıp yeni yaklaşımlar üreterek konuyu çözebileceği gerçeğiyle karşılaşmıştır. Ayrıca artık devletlerarasındaki karşılıklı savaşların haricinde terörizm faaliyetleri de devreye girmiş ve asimetrik olarak güçlü bir devletin karşısında belirli bir silahlı potansiyeli olan terör örgütleri, ülke gündemlerini derinden sarsabilecek eylemler -örneğin 11 Eylül saldırısı- gerçekleştirebilmektedir.

Devletler için potansiyel tehlike halini oluşturan bu tarz durumlara mücadele kapsamında, bunun yanı sıra savaşın getirdiği maddi külfeti azaltma, savaş ile tesis edilen yönetimin kısa süreli meşruiyetinin önüne geçme, uluslararası ilişkilerde devletlerin cazibe merkezi olarak güç kullanmadan diğer devletler ile ilişkilerini tesis etme, toplumsal barışı sağlama vb. gibi uluslararası camiaya yeni bir diplomasi bakış açısı kazandırmaya yönelik olarak “kamu diplomasisi” yöntemi ortaya çıkmış olup, kamu diplomasisi uygulanırken “yumuşak güç” etkin bir araç olarak kullanılmaktadır.

Yumuşak güç nedir? Yumuşak güç, istediğini, zor kullanmak veya para vermek yerine kendine çekme yoluyla elde etme becerisidir. Bir ülkenin kültürünün, siyasi ideallerinin ve politikalarının cazibesinden gelir. Politikalarımız başkalarına meşru görüldüğü zaman, yumuşak gücümüz artar. Amerika, uzun zamandır yumuşak güce fazlasıyla sahiptir. II. Dünya Savaşı'nın sonunda Franklin Roosevelt'in “Dört Özgürlük”ünün Avrupa'daki etkisini, Demir Perde'nin arkasında Amerikan müziği ve Radio Free Europe'tan haberleri dinleyen genç insanları, Tiananmen'de protestolarını Özgürlük Anıtı'nın bir maketini yaparak sembolize eden Çinli öğrencileri, 2001 yılında Bill of Rights'ın örnek alınmasını isteyen özgürlüğüne yeni kavuşmuş Afganları, bugün evlerinin mahremiyetinde yasaklanmış Amerikan videolarını ve televizyon yayınlarını gizlice izleyen genç İranlıları düşünün. Bunlar tamamen Amerika'nın yumuşak gücüne örnektir. Diğerlerinin, sizin ideallerinize hayran olmasını ve sizin istediğinizi istemelerini sağladığınız zaman, onları kendi kontrolünüze almak için “sopa veya havuç” kullanmanıza gerek yoktur. Baştan çıkarmak her zaman zor kullanmaktan daha etkilidir ve demokrasi, insan hakları ve bireysel fırsatlar gibi değerler fazlasıyla baştan çıkarıcıdır.¹¹⁸

Buradan da anlaşıldığı gibi kamu diplomasisi yöntemlerinin uygulanmasında yumuşak güç unsurları araç olarak kullanılmaktadır. Uluslararası ilişkiler bakış açısıyla değerlendirildiğinde, yumuşak güç unsurlarının uluslararası arenada kullanılmaya başlanması ile birlikte “kamu diplomasisi” kalıbının içerisine girdiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Yumuşak güç, bir yönü itibarıyla sadece dış kamuoyunda kullanılmamaktadır. Yeri geldiğinde ülkelerin karar verici organları kendi iç kamuoyları ile ilişkilerinde de yumuşak güç yöntemlerine başvurumaktadırlar. Kamu diplomasisini kullanabilmek için yumuşak güç unsurlarının tamamının kullanılması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Yumuşak

¹¹⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s.5

gücün bünyesinde bulunan yöntemlerin birkaç tanesini kullanarak da kamu diplomasisinin rahat bir şekilde uygulandığı ülkeler görülmektedir.

Yumuşak güç önemli bir gerçekliktir. 1939'da yazan, büyük İngiliz realist E. H. Carr bile uluslararası gücü üç kategoriye ayırmıştır: Askerî, ekonomik ve fikirler üstündeki güç. Yumuşak gücün önemini inkâr edenler, baştan çıkarmanın gücünü anlamayan insanlar gibidirler.¹¹⁹

Nye, istenilen bir şeyi elde etmenin üç yolu olduğunu ifade etmektedir: “karşınızdakini kaba kuvvetle tehdit etmek ve gerekirse savaşmak, muhatabınızı çeşitli biçimlerde ‘satın almak’ ve ‘yumuşak güç’ kullanarak ikna etmek”. Yumuşak güç, ‘istenilen şeyi, kaba güç kullanmadan, diğerlerinin sizin hedeflerinizi kabul etmesini sağlayarak elde etmektir’. Bunu gerçekleştirmek için, muhatabı inandırmak ve meşruiyete dayalı politikalarla ikna etmek gerekmektedir. İnandırma ve ikna etme, yumuşak gücün en önemli unsurlarıdır.¹²⁰ Bir ülke dünya politikasında arzu ettiği neticeleri başka ülkeler onun peşinden gitmek istediği, onun değerlerine hayran olduğu, oluşturduğu yapıya hayranlıkla baktığı, onun refah ve şeffaflık seviyesine ulaşmayı arzuladığı için de alabilir. Bu güç biçimine, yani istediği şeyi başkalarının da arzu etmesini temin etmeye, yumuşak güç adı verilir. Yumuşak güç, insanları zorlamak yerine onlarla işbirliği yapar.¹²¹

Yumuşak güç başkalarının tercihlerini şekillendirme kabiliyetine dayanmaktadır. Aynı zamanda yumuşak güç, siyasi gündemi diğer insanların önceliklerini şekillendirecek tarzda belirleme kabiliyetine dayanır. Siyasi liderler ve Antonio Gramsci gibi düşünürler gündemi oluşturmak ve bir anlaşmanın sınırlarını tespit etmekle temin edilen gücün farkına uzun zaman önce varmışlardır. Tercihleri tayin etme gücü çekici bir kültür, ideoloji ve yapılar gibi soyut güç kaynaklarıyla irtibatlıdır.¹²²

Sert güçten farklı olarak yumuşak güç, askeri ve ekonomik göstergelerin haricinde, farklı güç ve çekim biçimlerini ifade etmektedir. Yumuşak güç, kültür, eğitim, sanat, yazılı ve görsel medya, film, şiir, edebiyat, mimari, yükseköğretim (üniversiteler, araştırma merkezleri vd.), sivil toplum kuruluşları, bilim ve teknoloji alt yapısı, inovasyon kapasitesi, turizm, ekonomi ve diplomasi gibi birçok alandan beslenmektedir. Bu unsurların bir araya gelmesi ile oluşan yumuşak güç, o ülkenin sosyal sermayesinin ne kadar etkili olduğunu da ortaya koymaktadır.¹²³

“Yumuşak güç” ve “nüfuz” aynı şeyler değildir. Her şeyden önce, nüfuz, tehditlerin ve paranın sert gücüne de dayanabilir. Yumuşak güç ise, ikna etmeden veya her ne kadar önemli bir kısmını oluştursa da insanları sözlerle değiştirme becerisinden ibaret değildir. Aynı zamanda kendine çekme becerisidir ve çekicilik razı etmek demektir. Davranışsal açıdan, yumuşak güç, çekici güçtür. Kaynaklar açısından, yumuşak güç kaynakları, böylesine bir cazibeyi oluşturan değerlerdir.¹²⁴

Devletlerin arasında değişen ilişkiler, devletlerin ulus-devlet yapısından uzaklaşmaları, yönetim şekillerinde meydana gelen değişiklikler, milletlerin gelişen iletişim teknolojileri ile birlikte

¹¹⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s.18

¹²⁰ Kalın, a.g.m., s. 147-148

¹²¹ Joseph S. Nye, **Amerikan Gücünün Paradoksu**, Gürol Koca (terc.), Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.10

¹²² Nye, **Amerikan Gücünün Paradoksu**, a.g.e., s. 11

¹²³ Kalın, a.g.m., s. 148

¹²⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 15-16

konjonktürel konulara daha vakıf olmaları, bilginin çabuk yayılması ve ulaşılabilir olması gibi sebepler çerçevesinde, diplomasi alanında zamanın gerekliliğine dayanılarak “diplomasi” tabirinin başına “kamu” ifadesinin konulması ihtiyacı hissedilip yeni bir diplomasi tarzı oluşturulmuştur.

Bu çerçeveden konu değerlendirildiğinde kamu diplomasisinin araçlarının da klasik diplomasinin araçlarından farklılık oluşturması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Klasik diplomasinin araçları arasında etkili bir unsur olan “güç” (*askeri-ekonomik güç*) kavramının, olduğu gibi kamu diplomasisi alanında uygulanması, işin meşruiyetine zarar verecektir. Bu amaçla “güç” kavramı da “yumuşak” ifadesi ile anılarak tabiri caizse sert yapısını yumuşatmış ve meşruiyet konusunda adım atmış olup yöntemlerini de değiştirmiştir.

2.4.1. Yumuşak Gücün Kaynakları

Yumuşak gücün uygulanması aşamasında bu güç yaklaşımını gösterecek belirli alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanları da değerlendirecek olursak, kesişim noktasının tespit edilerek uygulamaya geçilmesinde fayda görülmektedir. Küreselleşme ile birlikte devletlerin politik faaliyetlerinin ve görünümlerinin şeffaflık kazanması, icra ettiği çalışmaların farklı ülkeler nezdindeki yansımaları üzerinde etkili olmaktadır. Kesişim noktası olarak ifade edilen hususlar da kültür, siyasi değerler, hükümet politikaları ve dış politika unsurlarını kapsamaktadır. Uluslararası ilişkiler nezdinde etkileşim konusu bu yapılar üzerinden gerçekleşmektedir. Bir ülke kültürel faaliyetleri ve siyasi değerleri aracılığıyla cazip bir görünüm almakta, uyguladığı dış politika ve hükümet politikaları sayesinde de farklı ülkeler ile müspet veya menfi anlamda ilişki inşa ederek pozisyonunu belirlemektedir.

Yumuşak güç faaliyetlerinin sürdürülmesi mevzuunda bu alanlar üzerinde yapılan çalışmalarda, ülkeler ortak kapsayıcı bir payda etrafında her ne kadar koordineli şekilde hareket ederlerse aynı ölçüde başarıya ulaşmaları mümkün görünmektedir.

2.4.1.1 Kültür

Kamu diplomasisinin uygulanması konusunda genel tanımlamalarda “kültür” kavramının ve paralel nispette de “kültürel çekim” kavramının ön plana çıktığı görülmektedir. Kamu diplomasisi uygulayıcı ülke ile hedef ülkenin kültürel yapısı ve her iki yapı arasında kültür uzlaşısının sağlanması kamu diplomasisinin başarısının sağlanması hususunda önemli bir yapı taşıdır. Şüphesiz ki, uygulama esnasında elitler, aydınlar, akademisyenler, politikacılar, bürokratlar, kamuoyu ve medya üzerinden çalışmalar yapılacaktır fakat şurası bir gerçek ki, bu yapıların ikna edilebilirliği ve harekete geçirilmesinde kültürel çekim alanı önemli bir rol oynayacaktır.

Nye’a göre bir ülkenin yumuşak gücü her şeyden önce şu üç kaynağa dayanır: kültürüne (başkalarına çekici geldiği yerlerde), siyasi değerlerine (yurt içi ve yurt dışında onlara göre yaşadığında) ve dış politikalarına (meşru ve ahlaki olarak otoriter görüldüğünde).¹²⁵

¹²⁵ Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 20

Kültür konusunda ülkenin kültürel anlamda ne kadar kurumsallaşmış olduğunun da kültür ilişkileri üzerinden yumuşak güç faaliyetlerini kullanma konusunda etkili olacağı değerlendirilmektedir. Burada kurumsallaşmadan kasıt, ülkenin köklü bir medeniyete sahip olmasıdır. Tabi bu durumun olumsuz taraflarının olabileceği de muhtemeldir. Önemli olan köklü medeniyetin inşa edildiği süreçte, insanları ortak payda etrafında ne kadar birleştirdiği hususudur. Birleştirmeden ziyade, baskı ve zulme dayalı ayrıştırıcı bir medeniyet inşa edildi ise bu anlık olarak netice alıp, ileriye yönelik olarak daha fazla hasmın oluşmasına sebebiyet verecektir. Fakat hoşgörüyü ve ortak paydalara dayalı bir medeniyet, yumuşak gücün uygulanması noktasında ilgili devletin elini ciddi anlamda kolaylaştıracaktır.

Bir ülkenin kültürü, evrensel değerler içerdiğinde ve politikaları başkalarının da paylaştığı değerlere ve çıkarlara hizmet ettiğinde, yarattığı sorumluluk ve çekicilik ilişkileri sebebiyle, istediği sonuçları elde etme olasılığını artırır.¹²⁶

Köklü medeniyetin içerisinde kültür, dil, din, örf, adet vb. gibi değerlerin hepsi yer almaktadır. Bazen dil, bazen din, bazen de daha farklı bir ortak noktanın çalışmaların kolaylaşması hususunda etkili olacağı düşünülmektedir. “Türk askerleri Afganistan’da yürütülmekte olan uluslararası barış harekâtının halk tarafından en çok benimsenen askeri gücü olmuştur”.¹²⁷ Mesela burada din unsurunun bütünleştirici bir yönü olduğu ifade edilebilir. Bu noktada Türk askerlerini kendisine yakın gören Afgan halkı, farklı ülkelerin askerlerini “işgalci” gibi algılama durumları söz konusuysen Türk askerlerine karşı aynı algı oluşmamaktadır. Bosna Hersek ve Kosova gibi ülkelerde de benzer durum ile karşılaşmıştır.

Kültür, bir toplum için anlamı olan değerlerin ve uygulamaların bütünüdür. Kültürün birçok gösterme biçimi vardır. Yaygın olarak, seçkinlere hitap eden edebiyat, sanat ve eğitim gibi üst kültür ve eğlenceye dayalı popüler kültür olarak ikiye ayrılır.¹²⁸ Üst kültür biraz daha ayrıntılı çalışmalar yapmayı gerektirip belirli bir kitle üzerinde etkili olurken popüler kültürün hitap ettiği alan daha geniştir.

Popüler kültürün siyasi etkileri, tamamen yeni değildir. Hollandalı tarihçi Rob Kroes, yirminci yüzyılın tüketim devriminden çok önce, on dokuzuncu yüzyıl Avrupası’ndaki deniz taşımacılığı ve göç şirketleri için hazırlanan posterlerin, Amerikalı Batıyı, özgürlüğün simgesi olarak gösteren bir imaj yarattığını söylemektedir. Genç Avrupalılar “Amerika’ya ait olan şeylere ve simgelere uygun, anlamlı kelimeler türeterek” büyümüşlerdir. 1944’te, Amerika’nın ticari reklamları, Franklin Roosevelt’in dört özgürlüğünden bahsederek yayılmış, böylece resmî vatandaşlık bilgisi derslerini pekiştirmiştir. Demir Perde’nin batısında ve doğusunda, Avrupa’nın değişik yerlerinde yetişen genç nesillerin, kültürel alternatifleri vardır... Blue Jeans, Coca Cola veya bir sigara markası gibi unsurlar, bu genç nesillerin, tamamen kendilerine ait bir kimliği ifade etmelerine yardımcı olan bir katma değer kazandırmıştır.¹²⁹

¹²⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 20

¹²⁷ Coşkun, a.g.m., s. 59

¹²⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 20

¹²⁹ Rob Kroes, “American Empire and Cultural Imperialism: A View from the Receiving End”, **Diplomatic History** 29, Summer 1999, p. 468-474 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 53

Popüler kültür, iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve kanallarının artması ile birlikte daha etkin hale gelmeye başlamıştır. İletişim imkânlarının belirli bir zümrenin ihtiyaçlarını karşıladığı dönemde, popüler kültürün yayılması ve ulaştığı kitle sınırlı iken, günümüz şartlarında bir telefon mesajı veya sosyal paylaşım sitelerinden (Facebook, Twitter, Instagram vb. gibi) yayılan bir faaliyet anlık olarak çoğu kişinin aynı anda haberdar olmasını sağlamaktadır.

Avusturyalı tarihçi Reinhold Wagnleitner'e göre "İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Avrupalılar'ın, Amerikan popüler kültürüne çabucak uyum sağlaması, bu toplumların demokratikleşmesine olumlu şekilde katkıda bulunmuştur. 'Hürriyet, serbestiyet, hareketlilik, vizyon sahibi olma, modernlik ve gençlere özgürlük' gibi ilk çağrışımlarıyla Avrupa'nın savaş sonrası kültürünü gençleştirmiş ve canlandırmıştır". Marshall Planı'yla harcanan dolarlar kadar, Amerikan popüler kültürüyle iletilen fikirler de Avrupa'nın yeniden inşası sürecinde, Amerika'nın hedeflerine ulaşmasında mühim bir yere sahip olmuştur. Popüler kültürel çekiciliğin, ABD'nin Sovyetler Birliği karşısında Soğuk Savaş kazanmasında da önemli bir etkisi olmuştur. Televizyon ve sinema Berlin Duvarı'nı, 1989'da yıkılmasından çok daha önce delip geçmiştir.¹³⁰

New Perspectives Quarterly'nin editörü Nathan Gardels; "Amerika'nın dünya çapında varlığını, bir zamanlar esas olarak, komünizmin kuşatılması tanımlardı şimdi ise 'eğlendirme' tanımlıyor. MTV, CIA'nın (Central Intelligence Agency – Merkezi İstihbarat Teşkilatı) asla nüfuz edememiş olduğu yerlere ulaştı. Bir zamanların yeşil berelileri ile çirkin Amerikalıların yerini, şimdi Dreamworks yapımı olan küçük askerler ve göz alıcı yıldızlar aldı"¹³¹ sözleriyle kültürel çekimin gücünü vurgulamıştır. Burada dikkat çeken unsur, popüler kültürün neden dolayı daha hızlı etki gösterdiğidir. Öncelikli olarak toplumların belirli bir kesimine hitap eden kültürel faaliyetler, hitap ettiği kitlenin nispetinde itibar görmektedir. Ama daha geniş kesimleri ortak noktada buluşturan bir kültürel faaliyet, sayısı oranında daha popüler hale gelmektedir. Ayrıca bir diğer önemli nokta, toplumların büyük bir çoğunluğu için uluslararası ilişkiler alanında yaşanan faaliyetlerin, nasıl daha etkili bir hale getirileceği hususudur, ilgili gelişmeler belirli bir kitle arasında yaşanıyorsa toplumsal düzeyde çok bir anlam ifade etmemektedir. Toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan kesimini, kendi yaşam alanlarını ifade eden "küçük hikâyeleri" oluşturmakta ve kültürel çalışmalar yapılırken bu "küçük hikâyelere" ne kadar yaklaşılabilirse o oranda da başarının seviyesi artmaktadır. Bu durumda da popüler kültür avantajlı konumda bulunmaktadır.

Milton Cummings'in sık alıntılanan görüşüne göre kültür diplomasisi, "ülkeler ve onların halkları arasındaki fikir teatisine, bilgiye, sanata ve kültürün diğer öğelerine işaret eder ve karşılıklı anlayışı besler."¹³²

"Kültürün çeşitliliğini koruması, yabancılaşmaya ve çekişmeye ama aynı zamanda karşılıklı anlayışa ve öğrenmeye yöneltecek riskli diyaloglar aracılığıyla yeni küresel medeniyet bağlamını

¹³⁰ Nye, **Amerikan Gücünün Paradoksu**, a.g.e., s. 53-54 aktaran Demir, a.g.e., s. 61

¹³¹ Nathan Gardels, "Soğuk Kuşatmadan Eğlendirmeye, Medya Sanayi Kompleksinin Yükselişi", **NPQ Türkiye**, C. 1, S. 3, 1998, s. 6

¹³² Milton Cummings, **Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey**, Center for Arts and Culture, Washington D. C., 2003 aktaran Yudhishtir Raj Isar, "Kültür Diplomasisi, Şişirilmiş Bir İtibar Peşinde mi?", Çev. Tuğçe Ersoy Öztürk, **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 113

karşılması ve onunla birleşmesi”¹³³ gibi ikili iddialara yanıt vermek için kültürlerarası yetkinlikleri beslemek hayati önemdedir. Ya da, Jacques Delors’un da belirttiği gibi “sürekli büyüyen karşılıklı bağımlılığımızı ve gelecekteki riskler ile sorunları tanımaktan geçen bu yeni ruh halini öğrenmek insanları ortak projeler yürütmeye ya da kaçınılmaz çatışmaları daha akla yatkın ve barışçıl bir şekilde çözüme ulaştırmaya teşvik edecektir”.¹³⁴ Uluslararası toplumda yaşanan sıkıntıların başlıca sebepleri arasında, toplumların birbirlerini anlayamamasından kaynaklı durumlar gelmektedir. Bu sıkıntıların giderilmesi için de diyalog ve karşılıklı iletişim önemiyet arz etmektedir. Bu kapıyı aralayan unsurların başında da kültürel iletişim gelmektedir. Kültürel iletişimin neticesinde çatışmaların olabileceği durumunu göz önünde bulundurarak bu alana yaklaşmamak, devletleri ileriki süreçlerde daha büyük sıkıntılarla karşı karşıya getirebilir. Her ne kadar biz kafamızı kuma gömsek de dışarıda cereyan eden bir dünyanın olduğunu unutmamak gerekir.

Kültürel diplomasiyi değerlendirmek için girişimler, bir ormancının her sabah ağaçlarının ne kadar büyüdüğünü görmek için koşması gibi görünebilir.¹³⁵ Kültürel ilişkiler alanında yapılan çalışmalarda, hemen netice alınan faaliyetler (kültür sanat ve popüler kültür faaliyetleri gibi) olabileceği gibi, kültürel diplomasi konusunda uzun süreli ilişki inşa etmeye yönelik, meyvelerinin alınması için sabır gerektiren bir sürece girilmektedir.

Bu aşamada da devletler nezdinde kısa ve uzun vadeli olacak şekilde bir kültür politikası belirlenmesi icap etmektedir. “Kültür politikası, halkın kültürel yaşama katılabilmesi için elverişli koşulların yaratılmasıdır. Toplumda her kişiye yaratıcılığını ortaya koymasını ve geliştirmesi için alınan önlemler, kurulan örgütler, sağlanan ekonomik ve sosyal kolaylıklara kültür politikası denir. Maheu ‘insanlar ileride bir gün gerçek demokratik politikaların kültüre dayandığını ve kültürün gelişmedeki üstünlüğünü anlayacaklardır’ der”.¹³⁶

Siyasiler ve politika uygulayıcılar ekonomik büyüme, istihdam ya da sosyal uyum gibi amaçlarına ulaşmada sanatı ve kültür mirasını kaynak olarak kullanmaktadırlar.¹³⁷ Fakat kültür politikası uygulanırken, kültür alanında karşılaşılan sıkıntılardan birisi de “kültür/kültürel diplomasi” ile “kültürel ilişkiler” arasında yapılan mukayesedir.

Cull’a göre, “müdafaa roller ve aleni diplomatik amaçlarla yürütülmeye çalışılan kültürel etkinliklerden duyulan rahatsızlık bazı kültür diplomasisi organizasyonlarının kültür diplomasisi kavramına mesafeli yaklaşımlarına neden olmuştur”.¹³⁸

Kültürel diplomasi bir ülkenin hükümeti ile ve “diplomatik işlerin bir bütün olarak kolaylaştırılmasını temin eden olumlu bir imaj oluşturma hedefleri” ile yakından ilişkilidir. Kültür bu bağlamda dış politika hedeflerini gerçekleştirmenin bir unsuru olarak görev almakta ve bu sebeple

¹³³ Seyla Benhabib, **The Claims of Culture, Equality and Diversity in the Global Era**, Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2002, p. xii-xiv aktaran Isar, a.g.m., s. 113

¹³⁴ Jacques Delors et al., “International Commission on Education for 21st Century”, **Education: the Treasure within**, UNESCO Publishing, Paris, 1996, p. 23 aktaran Isar, a.g.m., s. 113

¹³⁵ Cull, a.g.e., p. 43

¹³⁶ Hıfzı Topuz, **Dünya’da ve Türkiye’de Kültür Politikaları**, Adam Yayınları, İstanbul, 1998, s. 8-10 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 102

¹³⁷ Isar, a.g.m., s. 115

¹³⁸ Cull, a.g.e., p. 19-20

siyasileşmektedir. Kültürel ilişkiler ise, yurt dışındaki dilin yanısıra edebiyat, film, TV, radyo programları, sanat, bilim ve müzik gibi kültürel “ürünlerin” desteklenmesi ile de ilişkilidir. Asıl amaç bir ülke hakkında, onun kültürü yoluyla olumlu bir imaj oluşturmak için yabancı halkları, ülke, ülkenin dili ve kültürüne aşina bir hâle getirmektir. Kültürel diplomasi tek taraflı bir hareket olma eğilimindeyken, kültürel ilişkiler “ortak faydalar için milletler arasındaki anlayış ve işbirliğini” gerçekleştirmeyi amaçlar. Kültürel ilişkiler daha derin etkiye sahip oldukları ve itibar yönetiminin diğer türlerinden daha fazla kabul edilebilirlik taşıdığı için, olumsuz ve yanlış anlamaları değiştirmek için en iyi metottur.¹³⁹ Kültürel ilişkilerin, yumuşak güç kapasitesini artırma yönünde toplumsal odaklı bir çalışma olarak, daha etkili olacağı değerlendirilmektedir. Fakat kamu diplomasisi alanında, devletlerarasındaki diplomatik faaliyetlerin de birincil hususlar arasında yer aldığı düşünülerek “kültür diplomasisine” yönelik alternatif çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Kültür diplomasisi alanında yapılan çalışmalarda, yumuşak gücün kaynakları kapsamında, kültür diplomasisine fazlasıyla önem verildiği şeklinde eleştiriler mevcuttur. Diğer bir yanlış anlama, hükümetlerin kültür sahasındaki faaliyet gücüne dair varsayımlar ile alakalıdır.

Kültür diplomasisine fazla önem verilmesi konusunda belirtilen üçüncü yanlış, sert ve ekonomik güce sahip olan ulus devletlerin olumsuz yönlerini tersine çevireceği düşüncesidir. Kültür alanında faaliyet gösterenler, akademisyenler ve siyasetçiler, kültürel güç ile desteklenen yumuşak gücün, sert gücün olumsuz yönlerini değiştireceğine inanmaktadırlar. Fakat örneğin, Amerikanın sert gücünü tasvip etmeyen birçok kişi, – PEW verilerine göre – Amerikanın kültürel faaliyetlerini beğenmektedirler. Amerika’nın gezici sergileri, caz müzisyenleri ve hip-hop dansçılarının, Amerika’nın yanlış dış politikası hakkındaki fikirleri değiştireceğini ifade etmek doğru olmayacaktır.¹⁴⁰ Bu kapsamda, toplumlar ve devletlerin algılarının değiştirilmesi konusunda çekici kültür tek başına yeterli bir unsur olmayacaktır. Toplumlar, bir ülke hakkındaki farklı olaylara farklı perspektiflerden yaklaşmaktadır. Soğuk Savaş dönemindeki gibi renkler siyah ve beyaz şeklinde net bir ayrıma tabi değildir. Günümüz şartlarında toplumlar arasındaki renk ayrımı bulanıklaşarak, gri bir bakış açısı ile olaylar değerlendirilebilmektedir. Toplumların, kültür alanında bir devletin politikasını desteklerken, ekonomi ve askeri alanda eleştiriye tabi tutmaları mümkündür.

2.4.1.2. Siyasi Değerler

Yumuşak gücün kaynaklarından birisi de “siyasi değerler”dir. Bir devletin toplumlar nezdinde itibar görmesi ve politikalarına karşılık bulabilmesi için siyasi değerlerini oturttuğu etik çerçeve etkili olmaktadır.

Küresel dünyada meşru kabul edilmeyen bir politikanın tutunması zor görünmektedir. Meşruiyet olmadığı müddetçe krizler yaşanmış ve maliyeti ağır kaotik bir düzen oluşmuştur.¹⁴¹

¹³⁹ Gyorgy Szondi, “Central and Eastern European Public Diplomacy-A Transitional Perspective of National Reputation Management”, **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009, p. 302

¹⁴⁰ Isar, a.g.m., s. 118

¹⁴¹ Kalın, a.g.m., s. 145

Bir hükümetin yurt içindeki (örneğin demokrasi), uluslararası kuruluşlardaki (diğerleriyle birlikte çalışan) ve dış politikadaki (barışın ve insan haklarının gelişmesine yardımcı olan) tavrıyla savunduğu değerler başkalarının tercihlerine oldukça tesir etmektedir. Hükümetler, icraatlarıyla insanları kendilerine çekebilme veya kendilerinden uzaklaştırabilmektedirler.¹⁴²

Siyasi değerlerin, hükümet politikaları ve dış politika ile kesiştiği birçok noktaları bulunmaktadır. Netice itibariyle, hükümet politikaları ve dış politika siyasi değerler üzerine inşa edilmekte olup ona göre karşılık bulmaktadır. Barış temelli, normativist tarzda bir siyasi yönetim tarzı belirleyen devletler, uluslararası politik faaliyetlerini bu doğrultuda sürdürmekte olup atacağı adımlarda temel noktasına bu algıyı koymaktadır.

Güç temelli realist bakış açısı ile olaylara yaklaşan, bu çerçevede devletin gücünü ispat etmesi ve etkileyici bir güç olması açısından tasvip edilmeyen bir takım yöntemleri meşru gören devletler, dış politika çizgisini bu kapsamdaki siyasi değerlere göre belirleyecektir.

Yumuşak gücün, diyalog ve karşılıklı anlayışa dayalı bir uluslararası sistem inşa etmesi gerçeğinden hareket ile bir devletin bu alanda yapmayı planladığı çalışmalarda siyasi değerler sistemini, toplumlararası mutabakata dayanan ve her toplum nezdinde itibar edilebilecek bir bakış açısıyla inşa etmesi faydalı olacaktır.

2.4.1.3. Hükümet Politikaları

Yumuşak güce kaynak olabilecek bir diğer alan ise hükümetlerin yurt dışında ve yurt içerisinde uygulamış oldukları politikalarıdır. Yumuşak güç perspektifinde bu alanda faydalı bir sonuç alınması için hem yurt içerisinde hem de yurt dışında benzer tarzda politikaların uygulanması olumlu sonuçlar verecektir. Bu şekilde hareket edilmesindeki temel mantık, bir devlet olarak – tabi burada önemli olan uluslararası normlara uygun olan, demokrasiye dayalı devlet yapısı – kendi toplumlarımıza uyguladığımız politik uygulamalar ile yabancı toplumlara uyguladığımız politik faaliyetlerin benzer olması durumunda, devletin olaylara yaklaşım tarzı, tarafsızlığını ve samimiyetini gösterecektir.

Örneğin, 1950'lerde ülkedeki ırk ayrımı, Amerika'nın Afrika'daki yumuşak gücünü azaltmıştır ve bugün de ölüm cezasının uygulanması ve silah kontrolü yasalarının yetersizliği, Amerika'nın Avrupa'daki yumuşak gücünü azaltmaktadır. Aynı şekilde, dış politikalar da yumuşak gücü oldukça etkilemektedir. Jimmy Carter'ın insan hakları politikaları, Reagan ve Clinton yönetimlerinde hükümetin demokrasiyi geliştirmek için çabalaması da buna örnektir. Arjantin'de, 1970'lerin askerî yönetimi tarafından reddedilen Amerikan insan hakları politikaları, yirmi yıl sonra, daha önce hapse atılan Peronistler sonradan iktidara gelince, ABD için önemli bir yumuşak güç oluşturmuştur. Politikaların, şartlara göre değişen, uzun vadeli ve kısa vadeli etkileri olabilir. 1990'ların başında, ABD'nin Arjantin'deki popülerliği, Carter'ın 1970'lerdeki politikalarının bir sonucudur ve Arjantin hükümetinin BM'de (Birleşmiş Milletler) ve Balkanlar'daki Amerikan politikalarını desteklemesini

¹⁴² Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 23

sağlamıştır. İnsanlar tarafından desteklenmeyen politikalar, genel imajın en değişken unsurudur, kültür ve değerlere dayanan olumlu görüşler ise, daha kalıcıdır.¹⁴³

Başarılı bir kamu diplomasisinin, rasyonel, ikna edici ve savunulabilir politikalar ürettiği görülmektedir. Evrensel hukuk kuralları ile insan haklarını hiçe sayan, despot, çatışmacı bir politikayı uluslararası kamuoyuna anlatmak mümkün görünmemektedir. Çin'in, Doğu Türkistan'daki, İsrail'in Filistin'deki politikaları, Bush döneminde Afganistan ile Irak'a yapılan müdahaleler, Guantanamo ile Ebu Gureyb Hapishanesi'nde yaşanan insan haklarına aykırı olaylar, bu ülkeleri başarılı bir kamu diplomasisi yapma konusunda zora sokmaktadır.¹⁴⁴

Hükümet politikalarının uygulanması başlığı altında değerlendirilecek konulardan birisi de son süreçte toplumlararası iletişimin artması ile birlikte gündeme gelen Leonard'ın da tespitleri içerisinde yer verdiği "politik parti diplomasisi" faaliyetleridir. Eski dönemlere nazaran artık devletlerarasındaki sınırların kalkması ve "şeffaflığın" artması neticesinde, politik partiler uluslararası zeminde alternatif çözüm yöntemleri oluşturmak amacıyla hem muhalefet hem de iktidar partileri olarak partiler arasında bir diplomasi kanalı oluşturmuşlardır.

Hükümet diplomasisine faydalı olabilecek hükümet dışı üçüncü alan, farklı ülkelerin politik partileri arasında ilişki kurulmasıdır. Hükümetler arasındaki, yüzeysel anlamda diplomatik gözükən birçok problemler ve kaçınılmaz olan zorluklar, algılanan politik farklılıklar çevresinde dönmektedir.¹⁴⁵ Bu tarz çalışmalar bazen iktidarlara muhalefet partileri aracılığıyla farklı bir çözüm yöntemi sunmakta, bazen ilişkilerin daha fazla geliştirilmesi konusunda öz eleştirel düşünmesine imkân sağlamakta, bazen de sıkıntıya düşülen dönemlerde can simidi olabilmektedir.

İlk olarak, farklı ülkelerin politikacıları arasında gelişen ilişkiler hem taraflara politik konumu belirlemede açık bir fikir vermekte hem de imkânlarını göstererek diplomasiyi daha kolay hale getirmektedir. İkinci olarak, politik değişim kanalları, politik partilerin entelektüel başkentlerini yenilemesi ve müzakere yapmada yeni fikirler getirilmesi için gerekli olan altyapının sunulmasını sağlamaktadır. Üçüncü olarak, hükümetler arasında sakinleştirici değişimlerde çok avantajlı olabilen, hükümetlerin olmadığı zamanlarda partiler arasında uluslararası bir bakışın oluşmasına yardım etmektedir.¹⁴⁶

Nye'a göre, yurt içi ve yurt dışındaki politikalar, demokrasi, insan hakları, açıklık ve başkalarının fikirlerine saygıyla uyumlu olduğu sürece, Amerika, bu küresel bilgi çağındaki eğilimlerden yararlanacaktır. Fakat şöyle bir tehlike var ki, ABD kendini beğenmişliği yüzünden değerlerinin derin mesajını örtebilir.¹⁴⁷ Bu doğrultuda başta da ele alındığı gibi hükümet politikalarının etkili olabilmesi için "samimiyet" çok önemlidir. Politik partiler arasındaki diplomatik faaliyetler, bu samimiyetin ortaya çıkarılması konusunda, hükümetlerin kendini beğenmişlik konusunda gözlerinin önündeki perdeyi aralaması hususunda tetikleyici bir unsur olacaktır.

¹⁴³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 22-43

¹⁴⁴ Kalın, a.g.m., s. 151

¹⁴⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 62

¹⁴⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 64

¹⁴⁷ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 38

2.4.1.4. Dış Politika

Hükümetlerin politikalarının bir ayağını da dış politika oluşturmaktadır. Yumuşak güç penceresinden konuyu değerlendirdiğimizde, yumuşak gücün varlık gerekçelerinin önemli bir bölümünü dış toplumlar ile olan ilişkiler oluşturmaktadır. Bu kapsamda da hükümet politikalarında, yumuşak güç ve kamu diplomasisi çerçevesinde dış politik faaliyetleri ayrı bir başlık altında değerlendirmek gerekmektedir.

Hükümetler ve devletler, uluslararası ortamda etkin ve cezbedici bir görünüm sergilemek, dış toplumların kamuoyu algısını kendi lehlerine çevirmek için kamu diplomasisi faaliyeti gerçekleştirmekte ve dış politikada bu çalışmaları, etkin bir unsur olarak aktif bir şekilde uygulamaktadırlar.¹⁴⁸

Sadece görülebilir güç kaynaklarına sahip olmak yetmez. Yumuşak güçte, asıl sorun, hangi mesajların yollandığı ve hangi şartlar altında kim tarafından alındığı ve istediğimiz sonuçları elde etmemize nasıl etki ettiğiidir. Mesajlar ve izlenimler, kısmen, yurt içinde ve yurt dışındaki hükümet politikalarıyla, kısmen de popüler ve üst kültürle taşınır. Fakat aynı mesajlar, farklı yerlerde ve farklı zamanlarda, farklı alıcılar tarafından, farklı etkilerle 'yüklenir' ve yorumlanır. Yumuşak güç, sabit ve devamlı bir şey değildir, zamana ve mekâna göre değişiklik gösterir.¹⁴⁹ Devletler, dış politika konusunda tarafsız ve samimiyete dayalı bir politika uygularken, içerisinde bulunan konjonktürel şartlar ve ilişkili olan devletlere göre yapacağı politik çalışmayı belirli bir süzgeçten geçirdikten sonra işlemektedir. Fakat bu da devletler ve toplumlar nezdinde bir samimiyet ölçüsü olacaktır. Burada önemli olan her ne kadar karşılaşılan konuya göre farklılık gösterse de devletlerin belirledikleri etik kriterler çerçevesinde hareket etmektir.

Gelişen kitle iletişim araçları ve internet sayesinde, toplumlar dünyadaki gelişmelerden anında haberdar olabilmektedirler. Ülkeler tarafından uygulanan politikalar haklarında müsbet veya menfi görüşlerin oluşmasında etkili olmaktadır. Toplumlar uluslararası alanda yaşanan gelişmelere eski dönemlere kıyasla artık daha duyarlı hale gelmişlerdir.¹⁵⁰

Nye ise dış politika değerlendirilmesinde dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde ifade etmektedir, "ABD'nin çekiciliği, dış politikamızın esası ve tarzıyla ifade ettiğimiz değerlere de fazlasıyla bağlıdır. Bütün ülkeler, dış politikada ulusal çıkarlarını gözetirler; fakat ulusal çıkarlarımızı ne kadar geniş veya ne kadar dar anlamıyla tanımlayacağımızı seçmek bizim elimizdedir. Unutulmamalıdır ki, yumuşak güç, başkalarıyla, tehdit veya para kullanmadan iş birliği yapmakla alakalıdır. Yumuşak güç, zorlama veya paradan çok çekiciliğe bağlı olduğu için, kısmen kendi hedeflerimizi nasıl ifade ettiğimize de bağlıdır".¹⁵¹

¹⁴⁸ Coşkun, a.g.m., s. 51

¹⁴⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 50

¹⁵⁰ Demir, a.g.e., s.63

¹⁵¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 65

2.4.2. Yumuşak Gücün Vasıtaları

Yumuşak gücün uygulanması hususunda ilk dönemler itibariyle devlet kurumları öncülük ederken zaman içerisinde alternatif vasıtalar da oluşmaya başlamıştır. Yumuşak gücün uluslararası arenada etkinliği hissedilmeye başladığında, zamanla devletler bu alternatif güç unsurunu tanımaya ve peyderpey kendi tecrübe ile değerlendirmelerini de hesaba katarak uygulamaya başlamışlardır. İlk süreçte genel olarak devletin kurumları ve desteğiyle devam ettirilen faaliyetlere, daha sonraları eğitim, kültür, sanat, spor vb. gibi alanlarda, hükümet dışı organizasyonlar da dâhil olmaya başlamışlar ve bir kısmı da devlet bütçesinden aldıkları destek ile faaliyetlerini sürdürmüştür.

Teknoloji ve iletişim alanında meydana gelen gelişmeler de hızla mesafe kat etmeye başlamış olup normal süreçte devlet imkânları ile gerçekleştirilebilecek faaliyetlerin, toplumun her kesimi tarafından uygulanabilmesine imkân sağlamıştır. Kamu diplomasisi bu şekilde toplumun her kesiminin desteğini çektiği zaman, meşruiyet kazanarak olumlu neticeler alacağı değerlendirilmektedir.

Yumuşak gücü uygulama vasıtaları genel olarak, devlet kurumları, hükümet dışı organizasyonlar (değişim faaliyetleri ve eğitim programları, spor faaliyetleri, sanat faaliyetleri, ekonomik faaliyetler), iletişim teknolojileri, medya, iletişim ve uluslararası yayıncılık altında ele alınmaktadır. Uygulama konusunda daha farklı alanlarda da çalışmalar yapılmakla birlikte genel çerçeve bu şekildedir.

2.4.2.1. Devlet Kurumları

Uluslararası ilişkilerin başat aktörü olan devletler, küreselleşme, serbest piyasa ekonomisi, bilgiye ulaşmadaki imkânların artması vb. gibi küresel hareketlenmeler sebebiyle kendisine yeni rakipler ve iş birliği yapabileceği ortaklarla karşılaşmıştır. Bu alternatif aktörler, yumuşak güç, kamu diplomasisi vb. gibi alanlarda da devlet tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere alternatif çalışmalar yapmaya başlamışlardır.

Cull, “kamu diplomasisi etkinliğinin, ‘çok uluslu şirketler, sivil toplum kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, terörist örgütler/paramiliter örgütler ya da dünya sahnesinde yer alan diğer aktörler’ tarafından yürütüldüğünü” ifade etmektedir.¹⁵² Fakat bu aktörlerin bulunduğu ortamda devletler de kurumsal faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Kamu diplomasisi alanında en etkin uygulayıcılar, hükümetler, başta dışişleri bakanlıkları olmak üzere birçok bakanlık, büyükelçilikler ve bunlar tarafından oluşturulan programlardır. En öncelikli amaçlardan birisi, dil ve kültürün yayılmasıdır. British Council, Alliance Française, Goethe Enstitüsü, American Culture gibi enstitüler ve çeşitli kültür merkezleri, bu alanda birçok ülkede çalışma yapmaktadırlar.¹⁵³ Bu tarz özerk, yarı özerk ve tamamen devlet destekli kurumlar bulunmaktadır. Devlet kurumlarının, ülkelerin çoğundaki faaliyetlerine bakıldığında çalışmalar dil ve kültür alanında sürdürülmektedir.

¹⁵² Cull, a.g.e., p. 12

¹⁵³ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 93

Kamu diplomasisi çalışmaları esnasında, Dışişleri Bakanlıkları, büyükelçilikler tarafından yapılan propaganda veya kamu diplomasisi çalışmalarına, politik süreçleri belirleyerek, hükümetin politikaları kapsamında destek vermektedir. Bu alanda çalışma yapan birimlere genellikle 'Enformasyon Dairesi' denilmektedir. Enformasyon daireleri, ülkede bulunan konuları dış toplumlara aktaran yabancı medya mensupları ile olan ilişkileri de düzenlemektedir. Bu yönü göz önünde tutularak, dışişleri bakanlıklarında bu birimlere, 'Basın ve Enformasyon Dairesi' de denilmektedir. Bu daireler, hususi olarak veya büyükelçilikler aracılığıyla, en kısa sürede, en doğru ve uygun şekilde bilgileri yabancı ve yerel medya birimlerine aktarmaktadır. Bu çalışmalar 'haber yönetimi' olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca bu birimler dışişleri bakanlıkları tarafından kullanılan internet sitelerini de hazırlamaktadır.¹⁵⁴ Devletlerin uluslararası seviyede sıkıntı yaşadıkları başlıca konulardan birisi de kendilerini tam manasıyla ifade edememeleridir. Bu konuda elçilikler gelişen şartlara göre ayak tutmakta ve buldukları ülkelerde bu tarz kurumlar oluşturma ihtiyacı hissetmektedirler.

Devletler arasında gerçekleştirilen eğitim ve kültür çalışmaları, uzun dönemli ilişki inşasında da yönlendirici olacaktır. Kısa vadeli ilişkilerden ziyade uzun vadeli ilişkiler, devletler arasındaki hoşgörü ortamını oluşturmada daha etkili olacaktır. Dışişleri bakanlıkları ve bağlı birimler aracılığıyla, değişim programları, uluslararası yayıncılık, dil ile kültür alanındaki çalışmalar ve güçlü ekonominin desteğiyle yapılan yardım çalışmaları neticesinde, devletlerin kamu diplomasisi gücü artacaktır.¹⁵⁵ Dışişleri bakanlıkları ve elçilikler, sadece basın ve enformasyon büroları tarzında değil devlet desteği de alarak bu tarz alternatif faaliyetlere aracılık edebilmektedirler.

Diplomatların kalifiye özelliklere sahip olmaları da önemli bir husustur. Yabancı dilleri rahatça konuşma ve gazeteciler ile televizyon programlarına çıkma kapasitesine sahip olmaları önemli hale gelmiştir. Think tank kuruluşları, medya patronları ve üniversiteleri etkileme, kampanyalar yürütme, değişim, eğitim programları, uluslararası yayıncılık alanında yapılacak çalışmalar, sivil toplum kuruluşları ile bağlantılar kurulması, kültürlerarası diyalog projeleri vb. gibi faaliyetler, hepsi bu alanda yapılacak önemli çalışmalar arasında yer almaktadır.¹⁵⁶ Hızla değişen teknolojik ortama uyum sağlayamayan diplomatlar zamanla işlevlerini kaybetmeme ve kalitelerini artırarak etkin bir yer edinebilmeleri için her türlü gelişme ve yeniliklere açık olmaları gerekmektedir.

2.4.2.2. Hükümet Dışı Organizasyonlar

Toplumların arasındaki sınırların günümüz şartlarında hızla ortadan kalkması ile birlikte insanlar her seviyede birbirleri ile karşılaşma imkânı bulabilmektedirler. Hükümet dışı organizasyonlar da ortaya çıkan bu durumdan istifade ederek, ekonomi, özel sektör, eğitim, sanat, spor, diaspora, sivil toplum örgütleri vb. gibi alanlar aracılığıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Ekonomi ve özel sektör gibi bazı alanlarda küresel düzeyde faaliyet gösterme gayreti içerisinde şirketler her ne kadar kendi çıkarlarını düşünerek bu gayret içerisinde yer almış olsalar da diğer bir taraftan ister istemez bağlı

¹⁵⁴ İskit, a.g.e., s. 217

¹⁵⁵ Erzen, a.g.m., s. 47

¹⁵⁶ Yılmaz, a.g.m., s. 203

oldukları ülkenin reklamını yapmaktadırlar. Burada önemli olan devletlerin bu tarz faaliyetleri ortak bir payda etrafına toplayabilmeleridir.

Aksi takdirde, “hiçbir hükümet tek başına kamu diplomasisini yürütme vazifesini üstlenemez. Kamu diplomasinin icrasında hükümet dışında, siyasî partilere, hükümet dışı organizasyonlara, vakıflara, sendikalara, okullara, akademik çevrelere, özel sektöre ve fertlere mühim roller düşmektedir. Kamu diplomasisinin icrasında hükümete düşen rol sadece hükümet dışı organizasyonlar arasındaki işbirliğini koordine etmek ve geliştirmek olmalıdır”.¹⁵⁷

Esnek sivil toplum örgütleri ve şebekeler, sınır tanımadan, özellikle de devletlere nüfuz etmede etkilidirler. Bu gibi yapılar, bazı ülkelerin yerel politikalarında yer etmiş insanları da içlerine aldıkları için, sorunları konusunda devletin ve medyanın ilgisini çekebilirler. Yeni bir uluslararası siyasi koalisyon oluşturabilirler. STÖ'ler (Sivil Toplum Örgütleri), örgütlenmelerine, bütçelerine, üyelerine karşı duydukları sorumluluğa ve iddialarının doğruluğuyla ilgili sorumluluklarına göre çeşitlilik gösterirler. STÖ'lerin yumuşak güçleri de bunlara göre değişir. Bazı STÖ'ler hükümetlerden daha inanılır ve güvenilirken, bazıları öyle değildir.¹⁵⁸

Öncelikle ülkelerin kamu diplomasisilerini daha inandırıcı hale getirebilmeleri açısından sivil toplum örgütlerine önem vermeleri gerekecektir. Eğer bir mesaj, sadece yabancı bir ülkeden geliyor algısıyla şüphe duyulursa, mesajın mümkün olduğu kadar yabancı bir ülkeden geldiğinin belli olmasını temin etmeye çaba harcanması gerekir. Sesini dışarıda duyurmak ve dışarıdaki hadiselerin kontrolünü elinde bulundurmaya isteyen bir ülke, devletten ayrı, müstakil ve devletle kültürel bağlantısı belirsiz kurum ve organizasyonlar aracılığıyla faaliyet icra etmelidir. Yabancı siyasî partilerle daha yakın çalışarak, markaların gücünü harekete geçirerek ve devam eden göçlerle birlikte tabii olarak tesiri artan diasporanın gücünü anlayarak da benzer faydalar temin edilebilir. Yalnız böyle bir potansiyeli iyi kullanmak için, hükümetler bu tarz ittifaklardan ortaya çıkabilecek özel durumlara hassasiyet göstermeli ve bunlardan doğabilecek gizli tuzakların da farkında olmalıdır.¹⁵⁹ “Yeni” kamu diplomasisi mantığına göre, hükümetlerin çok daha geniş bir kamuoyuna ulaşabilmesi için devlet dışı aktörlerle kuracağı ittifakların cazip olacağı düşünülmektedir.¹⁶⁰ Devletler dünyanın her yerine yayılan bu tarz hükümet dışı ağları iyi bir şekilde kullanabilmelidir. Yalnız bu yapıları kullanırken yumuşak gücün gerektirdiği etik çerçeve ve samimiyet duygusunu zedeleyebilecek ve kendisini zor durumda bırakabilecek hareketler içerisine girmemelidir.

Hükümetler, pazarlama, halkla ilişkiler ve markalaşma gibi alanlarda özel sektör uygulamalarından çok şey öğrenebilirler. Kamu diplomasisi kapsamında, uluslararası iş ilişkileri şu anda uygulayıcılardan daha fazla dikkati hak ediyor. Büyük şirketler, işçi organizasyonları ve uluslararası ticaret odaları, ulusal imaj ve ulusların ekonomik markalarının büyütülmesinin önemini daha iyi anlıyorlar. İmaj krizlerinden zarar gören batı ülkelerinin bir kısmı, iş dünyasının bu konudaki isteğinin arttığını görmektedirler. İkincisi, bağımsız vatandaşların uluslararası anlayışa katkısı

¹⁵⁷ Tuncer, a.g.e., s. 128

¹⁵⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 93-96

¹⁵⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., s. 55

¹⁶⁰ Cull a.g.e. aktaran Isar, a.g.m., s. 114

anlamındaki gönüllü kamu diplomasisinin iş dünyası tarafından yapılan destekten daha da uzaklaştığı görülmektedir. Hâlbuki her iki durum da kamu diplomasisinin sadece hükümet destekli değil özel sektörün katkısı ile de gelişebileceği inancını yansıtmaktadır ve netice olarak da daha etkilidir.¹⁶¹

İnsanların bir kısmının mecburi bir şekilde, bir kısmının da gönüllü olarak gidip yerleştikleri ülkelerde zaman içerisinde kendi alt kültürlerini oluşturmaya başladıkları ve diaspora yapısını ortaya çıkardıkları görülmektedir. Diaspora yapılarının, buldukları ülkelerde ekonomi alanında etkin faaliyetler gösterdikleri, bazılarının parlamentolarda yer aldıkları gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda, bu yapıların yumuşak güç olarak kullanılması anlamında önemli bir işlevleri olmaktadır.

Tarihsel anlamda mülteciler ve diasporalar, kamu diplomasisinde kişilerarası çalışmalar için kullanılmakta olan iki büyük gruptur. İkinci Dünya Savaşı süresince British Council, sığınaklarda daha fazla öğrenen mültecilere yardım etmek için ev bölümü yaptı. Polonyalılar ve Çekliler'in bir nesli anavatanlarına dönmeden önce British Council sınıfları sayesinde hem İngiliz dilini hem de İngiliz politik değerlerini öğrendi.¹⁶²

Kamu diplomasisi kanallarından birisi olarak diasporaya odaklanılmasının önemli ekonomik faydaları da vardır: turizm, ticaret, yatırım ve yetenekler. San Diego, Kaliforniya Üniversitesi'nden James Rauch, ABD'ye göçün zamanla % 10 artması ile hedef ülkeye ABD ihracatının % 4,7 artacağı ve hedef ülkeden ABD'ye ithalatın da % 8,3 oranında artacağını iddia etmektedir. Profesör Rauch aynı zamanda raporunda, belli bir ülkeden Kanada'ya göçün % 10 artması ile o ülkeye Kanada'nın ihracatının da % 1,3 ve ithalatın da % 3,3 arttığını belirtmektedir. Diaspora içerisinde yer alan şahıslar, devletler tarafından iyi bir şekilde koordine edilirlse hepsi birer gönüllü elçi olacaktırlar. İkinci önemli ve gözden kaçırılan nokta, aynı ülkenin farklı diasporaları arasındaki ilişkilerin karışıklığıdır. Delhi'de genç profesyonelleri yönlendiren bir odak grubu, ABD ve İngiltere'de, Hindistan diasporasına karşı çok farklı davranışlar sergilemiştir. İngiltere'deki Hintliler genellikle az yetenekli, düşük maaşlı ve isteksiz göçükürler. - bu görüntü aslında küçük dükkânlar ve ithalat-ihracat ticaretinde baskın olarak gözükmektedir. - Tam aksine ABD'deki Hintliler ise pozitif görünümü, yüksek yetenekli ve azimli olarak gözükmektedir. - bu görüntü Silikon Vadisi'ndeki bilgi teknolojisi endüstrisindeki Hintliler'in yaygın olması ile algıları güçlü şekilde etkilemektedir.¹⁶³ Bu durum biraz da diasporayı oluşturan bireylerin içerisinde yer aldıkları ülkeye ne şekilde kanalize oldukları bir de buldukları ülkenin kendilerini ne şekilde karşıladıkları ve ne tarz imkânlar sunduklarına göre değişmektedir.

Hükümet dışı organizasyonların en etkili olan yapıları arasında sivil toplum örgütleri gelmektedir. Sivil toplum örgütleri, bağımsız tarzları ile kendilerini ülke politikası ile bağlı hareket etmek zorunda görmemekte olup kendi prensipleri ve doğrularına göre hareket etmektedirler. Belirli bir devlet ciddiyeti ve prensibi içerisinde bağlı olmadan serbest bir tavır ile hareket etme durumu, sivil toplum örgütlerinin lehine olan bir pozisyon ortaya çıkarmaktadır.

¹⁶¹ Melissen, a.g.e., p. 19

¹⁶² Cull, a.g.e., p. 51

¹⁶³ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 60-61

Çoğu sivil toplum örgütü, bireysel devletlerin konusu dışında kalan, genel kamu yararını temsil ettiklerini ve "küresel vicdan" gibi hareket ettiklerini iddia eder. Devletlere ve önde gelen iş adamlarına, politikalarını değiştirmeleri için baskı yaparak doğrudan; devletlerin ve şirketlerin ne yapması gerektiği konusunda halkın görüşlerini değiştirerek de dolaylı yoldan yeni normlar geliştirirler. Güç kaynakları açısından, bu yeni grupların çok fazla sert gücü yoktur. (Yine de, 2001 yılında, Uluslararası Dünya Ticaret Örgütü'nün 90 milyon dolarlık bütçesiyle kıyaslandığında, Greenpeace'in bütçesinin 157 milyon dolar olduğunu da belirtmek gerekir). Her hâlükârda, bilgi devrimi STÖ'lerin yumuşak gücünü artırmıştır.¹⁶⁴ Yandaş toplayabildikleri için, devletlerin hem müttefik hem de rakip olarak STÖ'leri dikkate almaları gerekir. Amerika'ya göre, uluslararası sivil toplum örgütlerine ev sahipliği yapan şehirlerin arasında Brüksel, Londra ve Paris; Washington ve New York'un önündedir.¹⁶⁵

Hükümet dışı organizasyonlar gibi devlet dışı aktörlerle çalışma, diğer ülkelerdeki sivil toplumlarda etkili iletişimin merkezindedir (ve böylece hükümetlerini ikna etmenin de merkezinde yer alır) çünkü onların bir yabancı hükümetin kolaylıkla elde edemeyeceği üç önemli kaynağı vardır: güvenilirlik, uzmanlık ve kendine has bir bağlantı. İnsanlar genellikle bir devletin diplomatik söylemlerinin ve bir hükümet tarafından doğrudan ifade edilen şüpheli bilginin arkasından hızlı bir şekilde soru yöneltirken, Uluslararası Af Örgütü (Amnesty) ve Uluslararası Yardım Örgütü (OXFAM - Oxford Committee for Famine Relief – Oxford Fakirlere Yardım Komitesi) gibi uzun dönemdir bağımsız bir üne - ve böylelikle güvenilirliğe de - sahip olan hükümet dışı organizasyonlar bir hükümetin yapamayabileceği şeyleri gerçekleştirebilirler.¹⁶⁶

Soros Vakfı, Ford Vakfı ve Carnegie Vakfı gibi Amerikan vakıfları ve birçok STÖ, Soğuk Savaş'ın bitmesinden sonra, Doğu Avrupa'da demokrasinin sağlamlaşmasında önemli rol oynamışlardır. Bill ve Melinda Gates Vakfı, Afrika'da bulaşıcı hastalıklarla mücadele etmek için birçok devletten daha fazla çalışma yapmıştır.¹⁶⁷

"The Environics International Global Issues tarafından her G20 üyesi ülkede 1000 kişi ile yapılan anketlerde, hükümet dışı organizasyonların, toplumların ihtiyaçları için çalıştıklarına inandıklarını söyleyenlerin nispeti % 65 olurken, aynı işi yapan millî hükümetlere olan itimat % 45 olmuştur".¹⁶⁸

İkinci olarak bu organizasyonlar, onların özgürlük unvanlarını artıran çok fazla konuda uzmanlığa sahiptirler ve bu onlara bir otorite sağlar. Son olarak uzmanlık merkezleri gibi kampanyalı organizasyonlar sayesinde, aktivistler, uzmanlar ve yabancı politikacılar ağına ulaşırlar, bu ağlar belirli bir politika konusunda baskı yapmak için uzmandırlar.¹⁶⁹

¹⁶⁴ Michael Edwards, **NGO Rights and Responsibilities**, Dış Politika Merkezi, Londra, 2000 ve Jessica T. Mathews, "Power Shift", **Foreign Affairs**, Ocak/Şubat 1997, s. 50 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 93

¹⁶⁵ Marlies Glasius, Mary Kaldor ve Helmut Anheir eds., **Global Civil Society 2002**, Oxford University Press, New York, 2002, p. 6 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 93

¹⁶⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 55

¹⁶⁷ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 113

¹⁶⁸ Demir, a.g.e., s. 66

¹⁶⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 56

Alt bölümlerde ayrıntılı bir şekilde ele alınacak olan eğitim programları da bir kısmı devlet destekli bir kısmı da bağımsız olarak yumuşak gücün etkili bir aracı olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Yumuşak güç araçlarını kullanarak kamu diplomasisi faaliyeti sürdürmek isteyen her seviyedeki devletin bu alan adım atarken eğitim faaliyetleri öncelikli olarak yapılması gereken çalışmalar olarak algılanmaktadır.

“AB’nin Erasmus öğrenci değişim programı, İngiltere’nin Chevening, Fransa’nın Eiffel, Almanya’nın DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst – Alman Akademik Değişim Servisi) bursları ile her yıl binlerce öğrenci AB üyesi ülkelerde eğitim almakta ve Avrupa kültürünü yakından tanımaktadır”.¹⁷⁰

Ayrıca spor faaliyetleri ile organizasyonları ve özel sektörde yer alan uluslararası şirketler de ekonomi alanında hükümet dışı organizasyonlar olarak faaliyetlerini devam ettirmektedirler.

2.4.2.2.1. Değişim Faaliyetleri ve Eğitim Programları

Ülkelerin yumuşak güç aracı olarak ilk değerlendirmeye aldıkları ve en çok bilinen hususlar arasında yer alan değişim faaliyetleri ile eğitim programları şüphesiz ki etkili bir araçtır. Çünkü bu tarz faaliyetler, yumuşak gücün iskelet yapısını oluşturan dinleme, birebir görüşme, farklılıklara saygı gösterme vb. gibi özelliklerin hepsini bir araya toplayıp geniş çevrelerde uygulanma imkânı bulduğu nadir alanlardandır. Ayrıca yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramları her ne kadar 21. yüzyıl itibariyle uluslararası literatüre girmiş olsa da eğitim faaliyetleri tarihsel anlamda çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır.

“Eğitim, Hıristiyanlığı yaymak maksadıyla dünyanın dört bucağına yayılan misyonerlerin her zaman dört elle sarıldıkları bir nüfuz vasıtası olmuştur. Misyonerler buldukları yörelerin halklarına dinî gayelerle seslenirken, çoğu kez kendi ülkeleri tarafından anavatanlarının kanaat ve politikalarını benimseyen nesiller yetiştirmek, ülkelerine böylece uzak diyarlarda nüfuz sahaları oluşturabilmek için önce eğitimden faydalanmaya sevk edilmişlerdir. Misyonerler için hitap ettikleri toplumun ana lisanına tercüme ettikleri din kitaplarının herkes tarafından okunup anlaşılabilmesini temin etmek maksadıyla, okuryazarlığı yaygınlaştırmak, bunu okullaşma ile güçlendirmek en tabii fonksiyonken, kendi iddiaları ne olursa olsun, genellikle batılı ülkelerin ustaca kullandığı cihazlar olmuştur”.¹⁷¹

Misyonerlik faaliyetleri, eğitim faaliyetlerinin yanısıra, çalışmayı gerçekleştiren ülkenin, din, dil, kültür ve hayat tarzlarının yayılmasını da sağlamıştır. Yeri geldiğinde askeri güçten daha etkili olmuştur. İngiltere, Fransa, İspanya ve Portekiz’in, Amerika, Afrika ve Asya’daki sömürge ülkelerinin, kültür, dil ve yaşam tarzlarının belirlenmesinde misyonerlik faaliyetlerinin etkili olduğu söylenebilir.¹⁷² Günümüz şartları ile mukayese edildiğinde o dönemdeki eğitim faaliyetlerinin günümüze oranla daha

¹⁷⁰ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 93

¹⁷¹ S. Akgün, “Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi Amerikan Eğitim Kurumları”, **V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi Tebliğler**, İstanbul 21-25 Ağustos 1989, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1990, s. 591

¹⁷² Demir, a.g.e., s. 102

fazla çıkara dayalı ve din temelli dürtüler ile yapıldığı, günümüzde ise her ne kadar çıkar durumu söz konusu olsa da “ikna” unsurunun daha ön plana çıktığı görülmektedir.

“Öğrenci değişim programları, kültürel alışveriş için ciddi bir zemin teşkil etmektedir. Eğitim maksadıyla yabancı ülkelere öğrenci kabul etmek kadar, başka ülkelere öğrenci göndermek de kamu diplomasisinin gayelerine hizmet etmektedir. Devletlerin desteklediği eğitim müesseselerinin yanı sıra sivil toplum örgütlerinin tesis ettiği eğitim müesseseleri de kamu diplomasisinde faal bir şekilde kullanılmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin tesis ettiği eğitim müesseselerinin faaliyetleri kamu diplomasisinin maksatlarına daha çok hizmet edecektir”.¹⁷³

Nye’da eğitim faaliyetlerine kamu diplomasisinin üçüncü boyutu içerisinde yer vermekte ve şu şekilde yaklaşmaktadır; “burslar, değişim programları, staj, seminerler, konferanslar ve medya kanallarına ulaşım yoluyla, yıllar içerisinde önemli kişilerle uzun süreli ilişkiler geliştirmektir. Savaşın sonraki yıllarda, yaklaşık 700.000 insan, Amerika’nın kültürel ve akademik değişim programlarına katılmış ve bu değişimler Enver Sedat, Helmut Schmidt ve Margaret Thatcher gibi dünya liderlerine eğitim vermeye yardımcı olmuştur. Kamu diplomasisinden sorumlu eski Müsteşar Charlotte Beers, şimdiki ya da eski, 200’den fazla devlet başkanının bu değişimlere katıldığını ve teröristlere karşı kurulan koalisyondaki liderlerin yarısının, bir zamanlar değişim programlarına geldiklerini belirtmiş ve ‘Bu hükümetin satın aldığı en iyi şey olmalı’ demiştir”.¹⁷⁴

Değişim faaliyetlerine katılım sağlayan kesimdeki şahıslar genellikle hayata idealist bir bakış açısıyla yaklaşan şahıslardan oluştuğu için bu şahıslara verilen eğitim esnasında oluşturulan kültür ihracı ileriki süreçlerde çok olumlu yansımalar ile karşılaşılmasına vesile olacaktır.

Amerika’nın, her yıl Amerikan üniversitelerinde okuyan ve ülkelerine dönen yarım milyondan fazla yabancı öğrencinin ya da Silikon Vadisi’nde başarılı olduktan sonra ülkelere dönen Asyalı girişimcilerin zihinlerinde ihraç ettiği fikirler ve değerler, güç yoluyla seçkin sınıfa ulaşır. Çinli liderlerin çoğunun oğlu ya da kızı Amerika’da eğitim görmektedir ve bunlar, çoğu zaman resmî Çin propagandasındaki karikatürlerden farklı olarak, ABD’nin gerçekçi resmini çizebilirler.¹⁷⁵

Nye değişim programlarının önemini şu şekilde ifade etmektedir: “devletin, değişim programlarına verdiği desteğin önemli ve seçkin yabancılar arasında her zaman büyük etkileri olmuştur. Uzun vâdede ilişkileri geliştirmek, kısa vâdede her zaman kazanç temin etmez. Bu sebeple bunu piyasaya bırakma, yetersiz yatırıma sebep olur. Yükseköğrenim kendi masrafını karşılarken ve kâr gayesi gütmeyen örgütler buna yardımcı olurken, birçok değişim programı, devlet desteği olmazsa tesirini kaybedebilir. Bununla birlikte, postmodern toplumlar otoriteye genellikle şüpheli yaklaşırlar ve çoğu zaman hükümetlere itimat edilmez. Bu da hükümetlerin geri planda kalmasına ve özel aktörlerle çalışılmasına yol açar. Kültürel değişim programlarından daha fazla risk alabilmek icap eder. Devletler,

¹⁷³ Demir, a.g.e., s. 79

¹⁷⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 109

¹⁷⁵ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 21

çoğu zaman, dolaylı kamu diplomasisini kullanarak kontrollerini kaybetmek istemezken, özel şirketler ile ortak çalışarak kontrolde kaybettiikleri şeylerin daha fazlasını itimat ve itibarla kazanabilirler”.¹⁷⁶

Eğitim faaliyetleri, devletlerin çalışmalara direk müdahale etmesinden ziyade hükümet dışı organizasyonların aracılığıyla gerçekleştirebildikleri çalışmalardır. Devletlerin direk müdahil oldukları durumlar uluslararası toplum nezdinde genellikle şüphe ile karşılanırken özel teşebbüslerin devreye girmesi çalışmaların etkinliğini daha da artırarak kolaylaştırmaktadır.

Nye, ABD’deki değişim programlarını ele alırken, “1950’lerde, her ülkeden sadece 40-50 civarı yüksekokul öğrencisi ve üniversite mezunu, değişim programlarına katılmıştır, fakat zamanla, bu küçük sayıların bile güçlü siyasi etkileri olabilir. Kültür alışverişi, seçkin sınıfı etkilediği için, sadece bir ya da iki önemli ilişkinin bile, büyük bir siyasi etkisi olabilir. Örneğin, Aleksandr Yakovlev, 1958 yılında, Kolombiya Üniversitesi’nde, siyaset bilimci David Truman’la yaptığı çalışmalardan oldukça etkilenmiştir. Bunun sonucunda, Yakovlev önemli bir kuruluşun başkanı, bir Politbüro üyesi ve Sovyet lider Mikail Gorbaçov’u liberalizm konusunda etkileyen kişi olmuştur. KGB’de (Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti - Devlet Güvenlik Komitesi – SSCB) üst düzey görevli olan, Sovyet öğrenci Oleg Kalugin, 1997’den geçmişe bakarak, ‘değişim programları, Sovyetler Birliği için Truva Atıydı. Sovyet sisteminin çöküşünde çok büyük rol oynadı... Yıllarca giderek daha fazla insanla bulaşmaya devam etti’ demiştir. Seçkin sınıflar arasındaki kültürel ilişkilerden doğan çekicilik ve yumuşak güç, Amerika’nın politik hedeflerine, önemli katkılarda bulunmuştur” şeklinde değerlendirmeler yapmıştır.¹⁷⁷

Eğitim faaliyetlerinin avantajlı yönlerinden birisi de hitap ettiği kitlenin çok geniş seviyelerde olmasıdır. Hükümet dışı organizasyonlar içerisinde ekonomik faaliyetler, spor faaliyetleri gibi belirli bir alan ele alındığında etki açısından sınırlı bir kitleye hitap ettiği ve kısa süreli çalışmalar olduğu görülmektedir. Fakat eğitim faaliyetleri uzun soluklu bir ilişki inşa etme çalışmasıdır ve neticeleri yönünden ne kadar sabredilmesi gereken bir süreç olsa da zamanı geldiğinde çok randımanlı meyveler verecektir.

2.4.2.2.2. Spor Faaliyetleri

Kamu diplomasisinin yumuşak güç aracı olarak etki bakımından önemli vasıtalarından birisi de spor faaliyetleridir. Ülkenin yapısına göre, ilgili ülkeye uygulanacak spor faaliyetleri de farklılık gösterebilmektedir. Bu konuda tercih genellikle yumuşak gücü uygulayacak olan ülkenin inisiyatifindedir. Avrupa’nın Real Madrid, Barcelona, Manchester United, Bayern Münich gibi futbol takımları, ABD’nin NBA (National Basketball Association - Ulusal Basketbol Kuruluşu) basketbol takımları etkili olurken, İngiltere’de Hindistan’da kriket takımı ile etki uyandırabilmektedir.

Sporun ve sanatın propaganda vasıtası olarak aktif bir şekilde kullanıldığı dönem de Soğuk Savaş yıllarıdır. Bu dönemde iki blok askeri ve ekonomik alanın yanı sıra her alanda birbirlerine üstünlük kurma gayreti içerisinde girerek, her kesimin ilgileneceği bir alan olan spor faaliyetleri üzerinden çalışmalar yapmışlardır.

¹⁷⁶ Demir, a.g.e., s. 80

¹⁷⁷ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 51

“Soğuk Savaş yılları boyunca Batı ve Doğu Bloku ülkeleri her sahada olduğu gibi sporda da birbirlerine karşı üstünlük temin etmeye çalıştılar. Uluslararası spor müsabakalarında Amerikalı ve Sovyet sporcuların birbirleriyle rekabetleri, dünyaya ‘biz onlardan daha iyiyiz’ mesajı verilmesi için kullanılmaya çalışıldı. Zaman zaman da bu ideolojik mücadelenin gölgesi sporun üzerine düştü. Batılı ülkeler, 1980 Moskova Olimpiyatları’nı, Doğu Bloku ülkeler ise 1984 Los Angeles Olimpiyatları’nı boykot ettiler”.¹⁷⁸

“Sporun Soğuk Savaş döneminde bile bir diplomasi vasıtası olarak kullanıldığı da olmuştur. 1971’de ABD masa tenisi millî takımının Çin Halk Cumhuriyeti’ne davet edilmesiyle 1949’dan beri dağılmış olan ilişkiler ilk kez tesis edildi. Masa tenisi müsabakalarını, ABD Başkanı Richard Nixon’ın ABD-Çin ilişkilerinde bir dönüm noktası sayılabilecek Pekin ziyareti takip etti. Bir diğer örnek ise Türkiye-Ermenistan ilişkilerinden verilebilir. 2008’de iki ülke millî takımları arasında Erivan’da yapılan maça Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün de gitmesi, futbol diplomasisi olarak ifade edilmiştir”.¹⁷⁹

Bu tarz spor faaliyetlerinin gerçekleşmesiyle birlikte çalışmayı yapan ülkenin hakkındaki algının tamamen değişeceğini düşünmek yanılı olacaktır. Çalışmayı yapan ülke hakkındaki muhakkak ki olumlu bir intiba uyanacaktır fakat ABD’nin NBA takımlarını hayranlıkla takip eden bir kişi aynı zamanda ABD’nin uluslararası alanda yaptığı müdahaleleri de eleştirebilmektedir.

2.4.2.2.3 Sanat Faaliyetleri

Sanat faaliyetleri de yumuşak güç araçları arasında yer almakta olup etki bakımından hitap ettiği kitle, eğitim ve spor faaliyetlerine göre biraz daha sınırlıdır. Sanat alanında yapılan kampanyalar genellikle kısa süreli çalışmalar olup bu çalışmalar ile ilgilenen kesim genellikle bellidir. Ülkeler ile ilgili anlık sempatilerin oluşmasında etkilidir.

Sanat faaliyetleri sadece sergi açılması tarzında çalışmalar ile olmamaktadır. Bunun yanı sıra sanat kesiminde yer alan sanatçıların kanaatlerini olumlu yönde değiştirmek amacıyla ziyaret programları düzenlenmekte veya tanınmış sanatçılara yaptırılan konser vb. gibi faaliyetlerle de çalışmalar sürdürülmektedir. İngiltere tarafından sanatçı ziyaretlerine yönelik yapılan Visiting Arts programı veya British Council aracılığıyla sanatçılara destek anlamında yapılan çalışmalar örnek verilebilir.

Yukarıda da belirtildiği gibi Soğuk Savaş döneminde sanat faaliyetleri de propaganda vasıtası olarak kullanılmıştır. “ABD Bilgi Servisi (USIA), ABD’nin kültürünün en iyisi olduğunu dünyaya sunmak için çok çalışmıştır. Jazz müziğin ihracı ve özellikle karma gruplar ile turlar Amerika’nın ırkçılığa karşı olduğu imajını (utanç verici bir gerçek) oluşturmada yararlı olmuştur. USIA, 1955’de, kültürel diplomasiye yeni bir bakış açısı getirdi: New York’taki Modern Sanat Müzesi için orijinal bir şekilde geliştirilmiş The Family of Man (İnsanlık ailesi) olarak adlandırılan muhteşem bir fotoğraf sergisi açıldı. Efsanevi fotoğrafçı Edward Steichen tarafından oluşturulan The Family of Man, Sovyetler Birliği’nin de

¹⁷⁸ Demir, a.g.e., s.62

¹⁷⁹ Çağrı Erhan, “Spor ve Kamu Diplomasisi”, <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/prof-dr-cagri-erhan/453414.aspx>, 2010

içerisinde yer aldığı, 60 ülkeden profesyonel ve amatör 273 fotoğrafçı tarafından çekilen 503 fotoğraf ihtiva ediyordu”.¹⁸⁰

Uluslararası anlamda yumuşak güç aracı olarak kullanılan sanat faaliyetleri yine eğitim faaliyetleri gibi genellikle ülkelerin yumuşak güç alanında çalışmalarını belirlerken öncelikli olarak başvurdukları yöntemler arasındadır. Bu tarz çalışmaların genellikle demokrasi mantığının oturduğu ve gelişmiş olan ülkeler tarafından uygulandığı görülmektedir.

2.4.2.2.4 Ekonomik Faaliyetler

Hükümet dışı organizasyonlarda en önemli alanlardan birini de hiç şüphesiz ki ekonomik faaliyetlerde bulunan özel şirketler oluşturmaktadır. Serbest piyasa ekonomisine geçilmesi ile birlikte ekonomik faaliyetlerin devletin elinden çıkmaya başlaması ve zamanla özel sektör alanında faaliyet göstermeye başlayan şirketler, ekonomik anlamda hızlı bir şekilde güçlenmeye başlamışlar ve devletler dışında alternatif aktörler olarak uluslararası ortamın belirlenmesinde etkili olmaya başlamışlardır.

“Nye’in belirttiği üzere ‘ekonomi alanında büyük bir güç olan Avrupa’nın, çok uluslu şirketlerine ait markalar (Fin Nokia, İsveç Ericsson, İngiliz Unilever, Fransız Peugeot, Alman BMW, Almanya, Fransa, İspanya, İngiltere ve Hollanda ortaklığından oluşan Airbus ...) tüm dünyada tanınmaktadır’. İnsanlar, Avrupa’nın sosyal güvenlik ağı ve sendikaları hakkında Amerika ile karşılaştırıldığında daha olumlu görüşlere sahiptirler”.¹⁸¹ Fakat genel olarak değerlendirildiğinde, ABD’nin global şirketler sıralamasında yer alan şirketler düzeyinde, diğer ülkeler karşısında bariz bir üstünlüğü bulunmaktadır.

Çok uluslu şirketler her ne kadar kendi kar marjlarını düşünerek hareket etseler de ulus marka imajının gelişmesine dolaylı bir şekilde katkıda bulunmaktadır. Örneğin, BMW, Mercedes vb. gibi markaların kalitesinden bahsedilirken “Alman mühendisliği” şeklinde ifade edilmektedir.

Ayrıca deniz aşırı ülkelerde faaliyet gösteren çok uluslu şirketler, faaliyetlerini yürütmüş oldukları ülkelerde gerek iş imkânları gerekse de ülke yönetimleri ile ilişkilerindeki temsil yönü ile ulusal imaj ve prestij açısından katkıda bulunmaktadır.

2.4.2.3. İletişim Teknolojileri

Yumuşak gücün belki de devletler ve devlet dışı aktörler tarafından itibar görmesini sağlayan en önemli gelişmelerin başında iletişim teknolojileri alanında meydana gelen ilerlemeler oluşturmaktadır.

Kamu diplomasisi kavramının 20. yüzyılın ortalarında uluslararası literatüre girdiği dönemlerde, bu alandaki çalışmalar, devlet kurumları tarafından sürdürülmekteydi. Fakat 21. yüzyıla

¹⁸⁰ Cull, a.g.e., p. 34

¹⁸¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 83 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 93

yaklaşırken iletişim teknolojileri alanında meydana gelen muazzam gelişmeler, kamu diplomasisini devletlerden bireylere kadar herkesin kullanabileceği bir seviyeye getirmiştir.

Modern iletişim teknolojisinin, milliyetçilik akımını yükseltmesi ve yayması, imparatorlukların, sosyal bilinci uyanmış toplumlara hükmetmesini zorlaştırdı. On dokuzuncu yüzyılda, İngiltere, dünya nüfusunun küçücük bir bölümüyle, dünyanın dörtte birine hükmediyordu. Milliyetçilik akımı büyüyünce, sömürgeci yönetim çok pahalıya mal olmaya başladı ve İngiliz İmparatorluğu çöktü. Avrupa'nın on dokuzuncu ve yirminci yüzyılda yaptığı gibi doğrudan tebaasına hükmeden resmî imparatorluklar, yirmi birinci yüzyılda gerçekten masraflı hâle geldi.¹⁸²

“Küreselleşmenin ve gelişmiş iletişim teknolojilerinin dünyanın çehresini değiştirmesiyle uluslararası ilişkilerin devletlerarası ilişkiler ile tanımlı olduğu dönem sona ermiştir. Devlet dışı aktörlerin özellikle sivil toplum örgütleri ve çok uluslu şirketlerin de uluslararası sistemde etkin aktörler haline gelmesiyle sadece politik ve askeri alanda söz sahibi olmak yeterli olmamış, kamuoyu ve gündemi etkileyebilecek araçlara sahip olmak da önem kazanmıştır”.¹⁸³

Kamu diplomasisi mekanizması olarak değişimin gücü tartışmasızdır fakat uygulanması noktasında, bütçe, coğrafya, toplumun bütün üyelerinin katılımı hususundaki kültürel bariyerler sebebiyle sınırlanmaktadır. Yeni internet teknolojisi ve değişimin yararları ile ispatlanmış bir mekanizma, gerçek zamanda coğrafi olarak uzak olan ve birbirlerini etkileyen kullanıcıların desteği ile oluşturulan online (çevrimiçi) sanal ortamların sayesinde gerçekleştirilebilir.¹⁸⁴

“İletişim teknolojisindeki hızlı ilerleme ile her türlü bilginin kolay ulaşılabilir olması, sadece devletlerin değil aynı zamanda halkın da diplomasi açısından önemli aktörler olmalarını sağlamıştır. Bilgi çağı, kişilerarası iletişimi artırmış, farklı kültürlerin tanınmasını sağlamış ve kültürel değerler yeni diplomasi anlayışında merkezi bir rol üstlenmiştir”.¹⁸⁵

İletişim teknolojileri ile birlikte toplumların her an her yerde olan gelişmelerden haberdar olmaları bilginin kolayca yayılmasına vesile olmuş ve toplumlar ulaştıkları bilgiler neticesinde devlet politikalarını sorgulayabilir hale gelmeye başlamışlardır. Böyle bir ortam içerisinde de devletler, gizli diplomatik faaliyetlerden ziyade şeffaflık içerisinde sorgulanabilir bir bakış açısıyla iknaya yönelik politikalar gerçekleştirmeye çalışmışlardır.

Bilgi devrimi, devletleri daha geçirgen hâle getirmektedir. Bugün hükümetler, sahneyi, yumuşak güçlerini artırmak ve doğrudan ya da dolaylı yoldan halkı yönlendirerek hükümetlere baskı yapmak için bilgiyi kullanan aktörlerle paylaşmak zorundadır. İnternet çağında, var olan bilgi çığının önünü açabilecek fikir vericilerin ve güvenilir editörlerin gücüne bakıldığında, uluslararası örgütlerin giderek artan önemini anlamanın bir yolu da, bu örgütlerin medyada ne kadar fazla yer aldığına bakmaktır. Bu açıdan, en büyük STÖ'ler, etkili editörlerin dikkatini çekme mücadelesinin kadrolu oyuncularını hâline gelmiştir.¹⁸⁶

¹⁸² Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 27

¹⁸³ Coşkun, a.g.m., s. 51

¹⁸⁴ Cull, a.g.e., p. 53-54

¹⁸⁵ Erzen, a.g.m., s. 47

¹⁸⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 93-94

Bir fotoğraftan bir cep telefonundan dünyaya yayılan ve dikkatli bir şekilde planlanan, yoldan çıkarıcı bir medya olayı hızla kişiden kişiye bir SMS mesajı ile geçebilmekte ve vatandaşları protesto için toplayabilmektedir. SMS'in gücü Madrid bombalamalarının ardından İspanya hükümetince hissedildi. Hükümet saldırıdan dolayı Bask ayrılıkçıları suçladığında, vatandaşlar hemen bir protesto yürüyüşü ortaya koydular ve sonuç olarak karışıklık sadece birkaç gün sonraki İspanya seçimlerinde beklenen sonucun tersine dönmesine sebep oldu. Bu durum ve benzer durumlar teknoloji devriminin devlet yönetimleri üzerinde ne denli tesirli olduğunun bir göstergesidir. Son süreçte yayılan sosyal paylaşım siteleri Facebook, Twitter, Instagram ve Youtube gibi video siteleri her bireyi birer editör ve aktör haline getirmiştir. Dijital medyada Youtube ve kişiden kişiye (peer-to-peer) devrimi döneminde yayıncı ve izleyici arasındaki ilişki dönüştürüldü. Her bir izleyici üye, kendi içeriğini oluşturma ile dağıtma yeteneğine ve hem yayıncının orijinal mesajını reddetme hem de tamamen onaylamanın aksine içeriğini bozma hakkına sahiptir.¹⁸⁷

Bilgi devrimi, ulusal sınırları aşan sanal toplumlar ve ağlar yaratıyor. Uluslararası kuruluşlar ve sivil aktörler (teröristler de dâhil) daha büyük roller oynayacaktır. İnsanları, ulusal sınırları tanımayan koalisyonlara çektikleri için, bu organizasyonların çoğunun kendi başlarına yumuşak güçleri olacaktır. Böylece, politika, kısmi olarak çekicilik, meşruluk ve güvenilirlik kazanmak için bir yarış hâlini alacaktır. Bilgiyi paylaşma ve inanılır olma becerisi önemli bir çekicilik ve güç kaynağı hâline gelecektir.¹⁸⁸

"Günümüzde bilgiyi temin eden en güçlü mecra internettir. Hiçbir devlet, internet üzerinde mülkiyet hakkını iddia edemez. Küresel elektronik vasatın oluşturulması, enformasyonu, kanaatlerin, fikirlerin, hizmetlerin ve malların değişimine yoğunlaştırmış, ortak menfaatlerle birbirine bağlı farklı toplulukların meydana gelmesine yardımcı olmuştur. Elektronik vasat, ortak değerler ile ortak hedefleri esas alan topluluk ve grupların oluşmasını mümkün kılmıştır. İnsanların düşüncelerini, iletişim ve davranış biçimlerini değiştirmek suretiyle, yeni elektronik teknolojiler, yeni kültürel değerleri, kimlikleri ve aidiyetleri teşkil etmektedirler".¹⁸⁹

Bilgisayar programı ileriki dönemlerde, sadece sanal dünyanın kullanılışıyla değil MySpace ve Facebook gibi sosyal paylaşım sitelerinin de kullanılışıyla değişimlerin hızını daha da artıracak. Google ve Microsoft gelişen teknolojiyle çok mesafe kat etmektedir, önceki süreçte mevcut olan sistemlerden daha etkili bir şekilde gerçek zamanlı olarak konuşma ve yazma dillerinde tercüme yapabilmektedir.¹⁹⁰

Tabii ki iletişim teknolojilerinin gelişmesi sadece yumuşak gücü besleme anlamında bir etki göstermemiş aksine sert güce temel olan askeri gücün silah teknolojisinin gelişimi anlamındaki konulara da kapı aralamıştır. Ayrıca terörist organizasyonlar gibi yapılar içerisinde faaliyet gösteren şahıslar, video siteleri ile arama motorları aracılığıyla terörist faaliyetleri ne şekilde gerçekleştirebileceği (bomba yapımı vb. gibi) ve kitle temini amacıyla bu imkânları kullanabilmektedir.

Teknoloji, iki ucu keskin bir kılıç. Bir yandan, teknolojik ve sosyal değişiklikler, modern demokrasilerde savaşın bedelini ağırlaştırıyor. Fakat öte yandan, teknoloji, aşırı grupların ve kişilerin

¹⁸⁷ Cull, a.g.e., p. 46-56

¹⁸⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 38

¹⁸⁹ Tuncer, a.g.e., s. 144

¹⁹⁰ Cull, a.g.e., p. 55

eline yeni imha edici silahlar veriyor. Yirminci yüzyılda, bilim ve teknoloji, güç kaynaklarına yeni dramatik boyutlar katmıştır. Nükleer çağın gelmesiyle birlikte, ABD ve Sovyetler Birliği, sadece endüstriyel güce değil, nükleer silahlar ve kıtalararası füzelere de sahip olmuştur. Ancak yüzyılın sonuna doğru ABD'nin bilgi devrimindeki öncü rolü, askeri alanda da devrim yapmasını sağlamıştır. Bilgi teknolojisinin, hassas silahlar yaparak gerçek -zaman zekâsı- bölgesel savaş alanlarının sınırlarını gözetmek ve gelişmiş komuta kontrol için kullanması, ABD'nin, dünyanın tek askeri süper gücü olarak yükselmesini sağlamıştır.¹⁹¹

Devletler iletişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilirlerse yumuşak güç açısından faydalı sonuçlar elde edebilirler. Devletler toplumları ikna etme ve haklarındaki olumsuz algıları değiştirmek amacıyla teknolojik imkânlar, internet vb. gibi vasıtalar aracılığıyla toplumlara daha hızlı bir şekilde ulaşarak toplumlar üzerinde olumlu bir etki oluşturabilirler.

Bilgi çağında, önemli konuları ifade etmeye yardımcı olacak çeşitli iletişim kanalları olan, dominant kültüre sahip ve görüşleri süregelen küresel normlara (şimdiki liberalizm, çoğulculuk, otonomi) yakın olan, güvenilirliği yerel ve uluslararası değerler ile politikalarla güçlenen ülkeler, muhtemelen daha çekici hâle gelecek ve yumuşak güç kazanacaktır.¹⁹²

“Gelişebilmek için bilgiye ulaşmak, teknolojiye sahip olmak, nereye ait olduğunu bilmek, hak ve sorumlulukların bilincinde olmak ve kendini anlatabilmek için kamuoyu oluşturmak gereklidir. Her geçen gün değişen dünya koşulları, ilerleyen teknoloji, yeni pazarların ele geçirilmesi için geliştirilen teknikler, yeni olguların, yasaların kabul edilebilirliğini sağlamaya yönelik stratejiler, yeni imajlar vb. halkla ilişkilerin önemini arttırmaktadır”.¹⁹³

Teknolojik gelişmeler, bilgiyi işleme ve iletme masraflarının oldukça azalmasına neden olmuştur. Sonuçta, “bolluk paradoksu” oluşturan bir bilgi patlamasıdır. Bilginin çokluğu, ilginin azalmasına neden olmuştur. İnsanlar, karşılıklarına çıkan bilginin büyüklüğü altında ezilince, neye odaklanacaklarını ayırt etmekte zorlanırlar. Bilgiden ziyade ilgi nadir bulunan bir kaynak hâline gelir ve bu kargaşada değerli bilgileri ayırt edebilenler güç kazanırlar. Talep üzerine, editörler ve yorumcular artar ve dikkatimizi nereye odaklayacağımızı söyleyebilenler için bu bir güç kaynağıdır.¹⁹⁴

Devletler ve hükümet dışı organizasyonlar, “bolluk paradoksunun” bulunduğu bu ortam içerisinde ne kadar etkili mesajlar üretip, topluma ulaştırılacak mesajlarda uygun yolu bulabilirlerse süreçten kazançlı bir şekilde çıkabilirler.

Bir de haber iletişimi konusunda da teknolojik gelişmelerin devletlere pozitif anlamda katkılar sağladığı görülmektedir. Geçmiş dönemlerde uluslararası ortamda meydana gelen bir olay ile ilgili toplumlar öncelikli olarak kendi iç mekanizmaları aracılığıyla bilgi sahibi olup, devletin kendi doğruları çerçevesinde çizmiş olduğu paradigmadan olaylara yaklaşırken günümüz şartlarında anında, her açıdan gelişmelere şahit olabilmekte ve değerlendirmelerini yapmaktadırlar. Devletler de kendilerini

¹⁹¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 26-29

¹⁹² Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 38

¹⁹³ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 83

¹⁹⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 106

doğru bir şekilde ifade edip samimiyetlerine inandırabilirlerse kalıplaşmış düşünceleri yıkarak kazançlı çıkacaklardır.

Hızlı karşılık verme kabiliyeti, yanlış suçlamaların ve yanıltıcı bilgilerin anında cevaplandırılabilmesi demektir. Örneğin, 7 Ekim 2001'de, El Cezire, Usame Bin Ladin ile ilgili ilk video bandını yayınladığında, ABD yetkilileri ilk olarak hem El Cezire'nin hem de Amerika'daki ağların Bin Ladin'in mesajlarını yayınlamasını engellemeye çalışmıştır. Fakat modern bilgi çağında, bu, gelgiti durdurmak kadar yararsız olduğu gibi, Amerika'nın sembolize etmek istediği açıklık değerine de aykırı düşmektedir. El Cezire ve diğer Amerikan yayın istasyonlarının, Bin Ladin'in nefret dolu konuşmasına karşılık vermesini sağlamak daha iyi bir karşılık olurdu. Katar asıllı yayın kuruluşu El Cezire ve diğer yabancı yayın kuruluşları, çoğunlukla ön yargılıdır ve konuya ihtiyaçları vardır. Aslında, El Cezire'nin Washington Bürosu Başkanı, Amerikalıları davet etmiş, "Lütfen bizimle konuşmaya, bizden yararlanmaya gelin." demiştir.¹⁹⁵ Devletler, bu gibi durumlarda günümüz şartlarında artık teknolojik gelişmelerin önüne geçemeyecekleri gerçeği ile yüzleşerek alternatif çıkış yolları bulmalıdır. Aksi halde bu durum demokratik bir düzlem üzerinde ilgili ülkeleri 3. sınıf demokrasilerin olduğu ülke kategorisine sokacak ve ulusal imajı olumsuz anlamda etkileyecektir.

2.4.2.4. Medya, İletişim ve Uluslararası Yayıncılık

Teknolojik gelişmelerin artması ile birlikte yeni aktörler ortaya çıkmaya başlamış olup zaten uluslararası faaliyetlerin içerisinde etkin bir konumda bulunan medya ile uluslararası yayıncılık, teknolojik imkânlardan en etkili şekilde istifade eden gruplar arasında yer almaya başlamışlardır. Devletler bolluk paradoksunun bulunduğu bu dönemde süreci etkin bir şekilde yönlendirmek amacıyla devlet destekli olan yayın kuruluşlarının yanı sıra özerk bir şekilde hareket eden yayın kuruluşlarını da siyasi değerler konusundaki samimiyetlerini göstererek inandırmalı ve ortak bir payda etrafında toplamak için gayret göstermelidir.

Zaten 4. güç olarak adlandırılan medya, toplumların algı mekanizmalarını belirleyen ve toplumların çoğunluğunun araştırma ihtiyacı hissetmeden ulaşabildikleri bilgi kaynakları olması sebebiyle kolay bir şekilde yönlendirme yapabilmektedir. Toplumlar aşına oldukları belirli medya kuruluşlarına karşı sorgulama ihtiyacı hissetmeden itibar etmekte ve yanlış fikirlere yönlendirilebilmektedirler.

"Herman ve Chomsky, Amerikan haber medyasının 'propaganda modeli' adını verdikleri bir model geliştirirler ve güçlülerin söyleminin öncüllerini saptamanın, halkın neyi göreceğine, duyacağına, düşüneceğine karar verme ve kamuoyunu yönetme yetisine sahip olduklarını savunurlar. Bunun yanı sıra, büyük şirketler tarafından yönetilen ve bu şirketlerin çıkarları ile stratejileri doğrultusunda biçimlendirilen medya üretimi de artmaktadır".¹⁹⁶

¹⁹⁵ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 108

¹⁹⁶ Peter Golding ve Graham Murdock, **Kültür, İletişim ve Ekonomi Politik**, Çev. Beybin Kejanlıoğlu, Der. Süleyman İrvan, Alp Yayınevi, Ankara, 2002, s. 70 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 88

Medyanın toplumlara ulaşma kanalları Soğuk Savaş dönemi ve önceki süreçte, dönemin teknolojik imkânları göz önünde bulundurulduğunda klasik yöntemler ile sağlanmaya çalışılmıştır. Telefon ve ardından kısa dalga frekanslar üzerinden radyonun sürece dâhil olması ile birlikte bilgi iletimi, propaganda gibi konular etkili olmaya başladığında devletler bu yönde rekabet halinde çalışmalarını sürdürmeye başlamışlardır.

Bağımsız ve ulusal haber kaynakları, belirli gruplara ait radyo istasyonlarından gelen silahlanma çağrılarını bloke edemeyecek fakat devam eden gerilimi düşürmeye yönelik çağrılar ve kritik öneme haiz olabilen bilgileri paylaşması ile dengeleyici bir unsur olarak hareket edebileceklerdir.¹⁹⁷

Devam eden süreçte, görsel yayının ortaya çıkması, devlet kontrolünün dışında özel teşebbüsler tarafından yönetilen televizyon kanalları ve ardından internet teknolojileri ile birlikte uluslararası iletişim, uluslararası yayıncılık alanındaki gelişmeler çok farklı bir boyuta taşınmıştır. Bu süreç, uluslararası alanda yeni aktörlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

“Bilgiyi iletme ve olumlu imajı pazarlamak, kamu diplomasisinin bir parçasıdır ancak bunun yanında, kamu diplomasisi, devlet politikaları için müsait bir zemin hazırlayan uzun vadeli ilişkiler tesis etmeyi gerektirir. Bu da iletişim stratejilerini daha önemli bir hale getirmektedir”.¹⁹⁸ Kamu diplomasisi aktörleri sadece doğru mesajları dağıtmamalı aynı zamanda bu mesajların uluslararası ve iç rejimlerde uygun bir şekilde yükselmesi için uygun ortamı oluşturmak amacıyla çalışmalıdır.¹⁹⁹

Her uzmanlık için medya önemli bir mecradır, fakat medyanın fonksiyonları değişebilir. Mekân ve ülke markalama durumlarında yazılı ve elektronik medya, sponsorlu reklâmları ve bir ülke hakkındaki reklâmları yayınlar fakat medya iletişimin tek vasıta ve mecrası değildir. Yatırımcıların dikkatini çekmek veya bir ülkenin yerli ve uluslararası basındaki profilini güçlendirmek için yapılan hükümet destekli ülke reklâmları BBC World, Deutsche Welle veya CNN (Cable News Network – Kablo Haber Ağı) gibi elektronik medyadaki ülke reklâm spotları ile birlikte artmaktadır. Mesela Polonya Başbakanı Lach Kaczynski “Polonya'nın uluslararası profilini ve imajını yükseltmek için” 2007'de yüksek profilli bir reklâm kampanyasında yer almıştır. Avrupa'da önde gelen Financial Times veya The Economist gibi yayınlar sıklıkla ülkenin güncel iktisadi ve siyasi durumunu gözden geçiren ülke raporları veya özel ilaveler çıkarırlar. Belirli ülkelerin hükümetleri genellikle bu bölümlerdeki reklâmlara destek verirler.²⁰⁰ Medya kurumları reklam alma, bilgi temini vb. gibi alanlarda devletlerin desteğini almak isteyecektir. Devletler de bu kapsamda medya ile arasındaki karşılıklı çıkara dayalı olan ilişkiler doğrultusunda medyayı yönlendirebilme imkânı bulmaktadır. Fakat her ne ölçüde medya yönlendiriliyor olsa da ulaşmak istenilen kitle toplumdur. Toplumun değerler mekanizmasına aykırı bir şekilde tasarlanan ve medyaya sürülen devlet destekli haberler genel mutabakat anlamında karşılık bulamayacaktır.

¹⁹⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 3

¹⁹⁸ Demir, a.g.e., s. 52

¹⁹⁹ Cull, a.g.e., p. 56

²⁰⁰ Szondi, a.g.e., s. 298, 299

Seyircilerin etkilenmesinden ziyade seyircilerin çokluğu ile uluslararası yayını değerlendirmek de açık bir tehlikedir.²⁰¹ İzleyici kitlesi belirli bir seviyede olabilir fakat devletler için önemli olan başarı kistası nicelikten ziyade haberlerin niteliği ve toplumsal düzeyde ne dereceye kadar karşılık bulacağıdır.

Burada üzerinde durulması gereken bir husus da bilginin bolluk paradoksu içinde tesirli ve hedefe ulaşan doğru mesajların nasıl verileceğidir. PMB DDB Needham reklâm şirketinin başkanı Chris Powell bu mesajların basit olması gerektiğini iddia etmektedir. Çok az, tercihen tek bir mesajınız olsun. İnsanlar her gün binlerce mesajla karşılaşılıyorlar ve muhtemelen bu mesajların çok azını hatırlıyorlar. Yapılması gereken bu sis bulutunu hayal gücü ve tekrarlarla aşmaktır. Kamu diplomasinin mühim meselelerinden biri de reklâm hazırlamak için çok fazla hazırlık yapmasıdır. Fikirleri çok basit kavramlara indirgemek ve bu mesajı biz ondan tamamen bıkana kadar tekrarlamak tesirli bir taktiktir. Tam da sıkıldığınız ve bırakmaya karar verdiğiniz anda dinleyiciler mesajı almaya başlayabilir; bu sebeple devam edilmesi lâzım gelir.²⁰² Bütün kamu diplomasisi aktörlerini birleştiren tek bir mesaj üretebilmek önemlidir. Bunun gerçekleşebilmesi için öncelikle iyi bir koordinasyonun temin gerekir.²⁰³

Modern demokrasilerdeki devlet görevlileri, kararlarını verdikten sonra basına ne söyleyecekleri ve bunu nasıl yapacaklarına genellikle çok dikkat ederler. Ancak çoğunlukla yerel basına odaklanırlar, hâlbuki yabancı basın, kamu diplomasisinin ilk boyutu için en önemli hedef olmalıdır. Leonard, birçok devletin, ülkeleriyle ilgili kararları sadece ülkelerindeki izleyicilere açıklama hatasına düştüklerini, eylemlerinin ve eylemlerini açıklamanın, ülkelerinin uluslararası imajı üzerindeki etkilerinin farkına varamadıklarını söylüyor. Örneğin, bir dizi tren yolu kazasından sonra, İngiliz basını, İngiltere'yi küçümseyerek bir "üçüncü dünya ülkesi" olarak tanımlamıştır. Bazı dış basın organları da, durumu açıklamadan, haberlerde bu cümleleri tekrar etmişler ve bu durum İngiltere'nin gerilemekte olan bir ülke imajına katkıda bulunmuştur.²⁰⁴ Küreselleşme doğrultusunda artık sınırlar şeffaflaşmaya başlamış, bazı bölgelerde ortadan kalkmış, bazı devletler ise her ne kadar sınırları muhafaza etmek istese de karşılık bulamamaktadır. Böyle bir ortamda olumlu dönüşümler almak için etik çerçeveyi evrensel değerler üzerine tesis ederek çalışmalarını yürütmek gerekir.

Medyanın etkisi ile birlikte yumuşak güç ve kamu diplomasisinin harcı olan uluslararası iletişim unsuru ön plana çıkmaktadır. Teknolojik gelişmelerin de devreye girmesiyle, belirli aktörlerin yönlendirmesinde bulunan klasik yöntemler terk edilerek, birçok aktörün müdahil olmasına imkân sağlayan yeni bir iletişim sürecine girilmeye başlanmıştır. Yeni süreçle birlikte bireysel düzeyde olanlar da dâhil olmak üzere herkes uluslararası iletişime bir şekilde etki edebilmektedir.

Uluslararası iletişim, CNN veya deniz aşırı ülkelerdeki multi milyon dolarlık kültürel merkezler hakkında gerekli değildir. Sınırı geçen herhangi bir mesaj uluslararası iletişimdir. Denizaşırı ülkelerde çalışan bir aile üyesinin evine gönderdiği mektup veya geri dönüş yapan bir mülteci ile karşılaşmak uluslararası iletişimdir ve bu Londra veya Atlanta'dan gönderilen bir yayından daha fazla güvenilirliğe

²⁰¹ Cull, a.g.e., p. 43

²⁰² Leonard, a.g.e., s. 15-16

²⁰³ Demir, a.g.e., s. 54

²⁰⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 108

sahip olabilir. İnternet devrimi ve aynı zamanda eşi görülmemiş nüfus hareketliliğinin bir sonucu olarak, kişiler arasındaki uluslararası iletişimin gücü hızlı bir şekilde artmaktadır.²⁰⁵

Devletler ve hükümet dışı organizasyonlar tarafından gerçekleştirilen iletişim faaliyetleri ise bazı zamanlarda kampanya çalışmaları yapılarak oluşturulmaktadır. “Siyasi bir kampanyada veya bir reklam kampanyasında olduğu gibi, bir dizi basit temanın geliştirildiği stratejik iletişimler vardır. Kampanya, ana temaları markalamak veya özel bir devlet politikasını geliştirmek için, bir yıl içindeki sembolik olayları ve iletişimlerini planlar”.²⁰⁶

Stratejik iletişim ilişki tesis etmeden farklıdır. Daha çok politik kampanya gibi aktivitelerin bütünüdür: bir miktar stratejik mesaj oluşturuyor, bir yıldan fazla bir dizi etkinlik planlıyor ve böylece onları güçlendiriyor. Charlotte Beers bunu genişleterek şu şekilde ifade ediyor:

“Joel Meyerowitz’in Ground Zero’nun müthiş fotoğraflarını 20 ülkede açmak amacıyla yayınlanmak için düzenlemeye çalıştıkları zaman, ECA takımı tarafından dağıtılması etkileyici bir çalışmaydı... Bu program ile ilgili en fazla takdir ettiğim şey bize, hükümet memurları ve elitlerin haricinde bir izleyici kazandırmasıdır. - ülkelerin etrafındaki şehirlerde sergi seyahat ederken daha küçük kasabalardaki gençler ve insanlara ayrıca olumlu eleştiriler sayesinde de diğerlerine. Yani yalnız bir olaydan büyük sonuçlar elde ettiğimizi anlıyoruz”.²⁰⁷

“Halkın tüm toplumsal, politik ve kültürel olaylardan doğru, zamanında ve katılıma açık biçimde bilgilendirilmesini sağlayacak, kamusal iletişim stratejilerini gerçekleştirecek birim ya da birimlere gereksinim duyulmaktadır. Bu birim ya da birimler tarafsız ve özerk biçimde hükümetle, yurttaşlarla, sivil toplumla ve özel sektörle de bilgi paylaşımında bulunabilmelidirler. Bu işlevler, kamu diplomasisinin işlevleridirler. Kitle iletişim araçlarının işlevi demokratik bir toplumda tarafsız biçimde toplumu bilgilendirmektir. Dolayısıyla etkin bir kamu diplomasisi, etkin ve güçlü bir ulusal ve uluslararası medyaya gereksinim duyar”.²⁰⁸

Tarihi olarak uluslararası yayıncılığın en faal unsuru haberi kullanması olmuştur bilhassa da haberler objektif olduğunda. Bu, uluslararası bütün uygulamaları milli ve yaygın medyanın etik kültürüyle aynı çizgiye çekmiş ve uluslararası yayıncılığı bu kültürü yaymak için bir mekanizmaya yönlendirmiştir. ... Uluslararası yayıncılığın uygulamaları yalnızca 1920'lerin ortalarına doğru gitse de (Sovyetler Birliği ve Hollanda bu sahada lider), daha öncesine ait devlet destekli haberlere rastlamak mümkündür. ... BBC Dünya Servisi'nin başarıları sayesinde, uluslararası yayıncılık uzun bir süre İngiliz kamu diplomasisinde en çok bilinen unsur olmuştur.²⁰⁹

Yabancı ve iç kamuoyundaki farklı seyirciler için farklı haber hikâyelerini ayrıştırma işinin zorlaştığı gerçeği karıştırılıyor. Birçok TV, radyo ve yazılı medya hala zihinde ulusal ve yerel seyirciler ile oluşturulmasına rağmen, yabancı muhabirlerin ağırlık mesajların bir bölgeden başka bir bölgeye geçiş yapmasını sağlayacak. Dışişleri Bakanı Colin Powell bu durumu şu şekilde ifade etmektedir:

²⁰⁵ Cull, a.g.e., p. 47

²⁰⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 108

²⁰⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 15

²⁰⁸ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 89

²⁰⁹ Cull, a.g.e., s. 21-22

“Çöl fırtınası süresince olanları 7/24 görüyorduk, en azından benim fikrime göre ilk kez... Kadromdaki personelin hepsine şunu söyledim, ‘Dışarıdayken televizyonda da olacağımızı, dünyanın tümüyle iletişim halinde olduğumuzu unutmayın, beş izleyici ile konuşuyoruz.’ Bir, soru soran gazeteciler, bunlar önemli izleyiciler. İkinci izleyici, olanları izleyen Amerikan toplumu. Üçüncü izleyici, ne olduğunu merak eden 170 başkent. Dördüncüsü, düşmanınızla konuşuyorsunuz. Düşmanınızın televizyonda sizi izlerken aynı zamanda da mesaj veriyorken niyetinizin ne olduğunu açık bir şekilde anlaması için eşsiz bir durumdu. Ve beşincisi askeri birlikler ile konuşuyorduk. Onların yaşamları sınır hattındadır”.²¹⁰

Artık devletler her ne kadar sınırlarla ayrı gibi gözükseler de teknolojik imkânların gelişmesi sayesinde muhabirler her bölgeden anlık haber aktarımı sağlayabilmektedirler. Yerel düzeyde yapılan bir haber ile dış kamuoyuna yapılan haberlerdeki farklılığın dış kamuoyu tarafından fark edilmeyeceğini düşünmek büyük bir yanılgı olacaktır. Haberler dış toplum için planlanmaya başlamadan önce yabancı muhabirler tarafından zaten gerekli olan bilgi aktarılmış olmaktadır. Bu yüzden devletler evrensel temellere dayalı bir haber yönetim sistemi geliştirmeli ve diplomatlar ülkelerinin mesajlarının gerekçelerini doğru bir şekilde ifade edebilmek için yabancı medya temsilcileri ile ilişkilerini düzenleme yönünde çalışmalar yapmalıdır.

Çok sayıda Dışişleri Bakanı, kişisel bloglara sahiptir ve takipçileri için günlük tweetler yazmaktadırlar. Sosyal medyanın yayılmasının bir sonucu olarak kamuoyu ile diyaloglar daha yaygın hale gelmeye başlamaktadır.²¹¹

Medyanın yaygınlaşması ve hâkimiyetini insan hayatının bütün sahalarında artırması sebebiyle diplomatların ve politika uygulayıcıların medya ve diğer iletişim platformlarına daha çok yakınlaşmaları gerekmektedir. Popüler olan bölgesel programlar önemini muhafaza etmesine rağmen kamuoyunda faal olarak kullanılan, internet, cep telefonu gibi alternatif teknolojilerin kullanımına da önem verilmesi gerekmektedir.²¹²

Bugün hükümetler, sahneyi, yumuşak güçlerini artırmak ve doğrudan ya da dolaylı yoldan halkı yönlendirerek hükümete baskı yapmak için bilgiyi kullanan aktörlerle paylaşmak zorundadır. İnternet çağında var olan bilgi çığının önünü açabilecek kanaat önderleri ve saygın editörlerin gücüne bakıldığında, uluslararası organizasyonların giderek artan önemini anlamanın bir yolu da, bu yapıların medyada ne kadar fazla yer aldığına bakmaktır. Bu açıdan, günümüzde en büyük STK'lar, tesir gücü yüksek editörlerin dikkatini çekme mücadelesinin kadrolu oyuncularına haline gelmişlerdir.²¹³

Teknolojik gelişim sürecinde yapılan yazılım çalışmaları da iletişim imkânlarının artırılması konusunda yaptıkları çalışmalar ile yeni pencerelerin açılmasını sağlamıştır. “Yazılım ve çevrimiçi yararlanılan kaynakların çoğalması konusundaki uzmanlar (kısmen bloglar) İngilizcede gerçek zamanlı (canlı) olarak çevrimiçi, diğer kaynaklarda da gerçek zamanlamaya yakın bir şekilde medya

²¹⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 12

²¹¹ Melissen, a.g.e., p. 1

²¹² Fouts, a.g.m., s. 17

²¹³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 93-94

görüntülemesini başardılar. Kamu diplomasisi kaynakları, mantıklı bir şekilde stratejik öneme sahip olan dillerde görüntüleme yazılımlarının gelişmesini kolaylaştırabildi (Farsça açık bir aday)".²¹⁴

Kamu diplomasisinde yumuşak güç, insanlara ulaşmak için kullanılan vasıtaların bir bütünü olmakla birlikte en fazla yararlandığı kaynaklar medya ve dolayısıyla da iletişim teknolojileridir. Bu ortam içerisinde aktörler kendilerini fazla masrafa gerek kalmadan ifade edebilmenin kolaylığını avantaj olarak kullandıkları gibi medya üzerinden yaptığı her haberin kendisini bağlayarak hesap sorulabilirliği durumunu da dikkatinden kaçırmamalıdır. Ayrıca nasıl ki iletişim unsurları kendimizi ifade edebilme konusunda fırsatlar sunuyorsa, muhalif yapılar tarafından da aynı kolaylıkta kullanılabilirliği durumu değerlendirilerek, cevabının verilemeyeceği eylemlerden kaçınılmalı ve ilkeli hareket edilmelidir.

İletişim çalışmaları yapılırken verilen emeklerin ve yapılan masrafların boşa gitmesini engelleyerek objektif analizler yapılabilmesi için alternatif kontrol mekanizmalarının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu aşamada da anketler ve kamuoyu araştırmaları gibi çalışmalar etkili olmaktadır. Anket çalışmaları yapılırken netice alınması düşünülen konular belirlenerek buna göre geri dönüşümler alınmaktadır. EuroBarometre, GMF (German Marshal Fund – Alman Marshal Fonu), PEW Research Center, World Values Survey ve InterBrand gibi anket çalışmaları yapan kuruluşlar talep edilen konularda kamu diplomasisi aktörlerine verimli çalışmalar yapabilmeleri hususunda iyi birer yol gösterici olmaktadır.

İlerideki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde yer alacağı gibi yumuşak güç için başarının elde edilmesinde ilk başta gelen hususlardan birisi iyi birer dinleyici olmaktan geçmektedir. Dinleme faaliyetleri, değişim programları, eğitim faaliyetleri, politik parti diplomasisi gibi alanlarda bire bir görüşmeler ile sağlanabileceği gibi anket çalışmaları da bu alanda yardımcı unsurlar arasında yer almaktadır.

"Dinleme tekniğinin en önemli çalışma sahalarından biri hedef ülke halklarının kamu diplomasisi tatbik eden ülke hakkındaki düşünce ve kanaatlerinin düzenli, objektif bir şekilde takip edilmesidir. Bu da en doğru neticeleri, en iyi tekniklerle alabilecek kamuoyu ve kanaat araştırmalarıyla mümkün olabilir. Bu araştırmalar, hem doğru stratejileri tespit etme hem de tatbik edilen kamu diplomasisi politikalarının doğru olup olmadığının tespit edilmesi hususunda uygulayıcılara yol gösterecektir".²¹⁵

Eski süreçlere nazaran bilgiye ulaşmanın kolaylaştığı günümüz şartlarında anket faaliyetleri ve kamuoyu çalışmaları daha önemli bir unsur haline gelmiş olup ülkeler tarafından da daha fazla tercih edilmektedir.

Toplumlar içerisinde ve arasındaki uyumsuzlukların artan önemi çok açıktır. 1990'ların dış politika konularının çoğunda kamuoyu yoklamaları diğerlerine nazaran çok önemli değildi: şu anda ise öncelikli olarak çok önemli ve böylece hükümetlerin düşüncelerini on yıl öncekinden daha fazla şekillendiriyor ve bazen de sınırlıyor. ABD ve Avrupa arasında Irak konusundaki gerilimlerde,

²¹⁴ Cull, a.g.e., p. 48

²¹⁵ Demir, a.g.e., s. 72-73

hükümetler arasındaki herhangi bir basit diplomatik farklılıklar kadar Avrupa hükümetleri üzerinde popüler kitle kültürünün de baskısı olmuştur.²¹⁶

Stratejik iletişimde kamuoyunun eğilimlerini takip etmek çok önemlidir. Bu eğilimler bilinirse bununla ilgili iletişim stratejileri geliştirmek mümkün olabilir. Anketörler, kamu diplomasisi sürecinde rollerinin stratejik bir unsur olduğunu anlamışlardır. Kamuoyu yoklamaları sadece kitle kanaatini etkilemek için gerekli olan vasıtaları temin etmez, ayrıca kamuoyundaki değişen eğilimleri belirlemeye yardımcı olabildiği gibi halkın meselelerini de açıkça ortaya koyabilir. Bunun yanında belki de en mühimi politikadaki değişikliklerin insanların davranış ve alışkanlıklarına nasıl etki ettiği hakkında bilgi sağlar. Bu bilgi bilhassa politika tespit sürecinde uygulayıcılar açısından değişen politikanın içeriğine ve yeniden şekillenen iletişim stratejilerine hâkim olmayı temin eder. Anketörler günümüzdeki ortak pazar araştırmalarından çok şey öğrendiler, pazarlama ve iş dünyası uzun zaman önce davranışları değiştirmenin imkânsız değil, zor olduğunu anladılar ve yapılan saha araştırmalarında davranışlardaki en ufak bir değişikliğin önceden tespit edilmesinin ne kadar mühim olduğunu fark ettiler. Yani kamu diplomasisinde de kamu ve dış politikalarınızı değiştirebilirsiniz.²¹⁷

Maliyet artışının önüne geçilebilmesi için kurumsal kimlik kazanmış olan GMF (German Marshal Fund), PEW ve Eurobarometre gibi kuruluşların yaptığı bölgesel ve küresel analiz çalışmaları doğru hedefi belirlemede önemli yapı taşları olduğu gibi seçilen stratejik müttefikler de az maliyetle etkin kamu diplomasisinin uygulanması açısından önemli bir kapı aralayıcısı olacaktır.

Örneğin, günümüz toplumlarında toplumların çoğunluğu barışa yönelik girişimleri desteklemekte ve silah ile savunma sanayiine yönelik yapılan yatırımları fazlasıyla abartılı bulmaktadır. Avrupa ve ABD toplumunda buna yönelik bir kamuoyu yoklaması gerçekleştirilerek toplumların konu hakkındaki değerlendirmeleri alınmıştır.

Avrupa ülkelerinde anket katılımcılarının büyük çoğunluğu yüksek savunma harcamalarına gerek olmadığını düşünmektedir (Ortalama olarak Avrupalılar'ın %22'si – Polonyalılar'da ise %41 seviyesine çıkıyor). Diğer Avrupa ülkelerinin her birinde katılımcıların büyük çoğunluğu savunmaya çok fazla harcama yapıldığını düşünmektedir. Amerikalılar'ın %54'ü cevaplarında barışı sağlamanın en iyi yönteminin askeri güç sayesinde olduğunu kabul etmekte. Diğer bir anket, İngiltere, Fransa ve Almanya'daki büyük çoğunluğun, ABD'de de azınlık bir kesimin, güç kullanımından önce ülkelerin BM'nin onayını almaları gerektiğine inanmaktadır. Fakat görünüşe göre BM'nin onayı sadece kendisi için yeterli değil. Özel ele alınan figürlerin geniş bir çoğunluğunda, en azından %41'inde ve ABD'nin dışındaki diğer Avrupa ülkelerinin belirli özellikteki çoğunluğu, 'bazı şartlar altında savaşın adaleti sağlamak için gerekli olduğunu' reddediyor. ABD ve İngiltere'de %70'in üzerinde bir çoğunluk, BM Güvenlik Konseyi'nin İran'ı kitle imha silahlarının kullanımından güç kullanarak vazgeçirmeye karar verdiğinde hükümetlerinin askeri bir harekâta yer almasını desteklemektedir, aynı figürler Fransa (%56) hariç diğer ülkelerde %50'nin altındadır.²¹⁸ Avrupa ve ABD yönetimleri demokratik algı mekanizması içerisinde kırmızı çizgilere müdahale olmadığı müddetçe bu tarz durumlar ile ilgili

²¹⁶ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 11

²¹⁷ Fouts, a.g.e., s. 8-9

²¹⁸ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 14

konularda karar alırlarken kamuoyu araştırmalarından çıkan sonuçları göz önünde bulundurmaktadırlar.

“Politika uygulayıcılar çok fazla kamuoyu araştırma bilgisi içinde boğulabilir. Anket taramasının bilimsel cazibesi politika uygulayıcılarının, medya tahlilleri veya bilgi sahibi analizcilerin yorumları gibi kamuoyu hakkındaki başka enformasyon kaynaklarını yanlış biçimde göz ardı etmelerine de sebep olabilir. Sorulan sorular, halk için neyin aslında mühim olduğundan çok bizim için neyin önem taşıdığına ilişkin olduğundan, araştırma, hedef ülke halklarının hakiki endişelerinin yanlış anlaşılmasına da yol açabilir. Ve belki de en mühimi, anket araştırma neticelerinin mevcudiyeti ve elde bulunması kamu diplomasisi profesyonellerini hedef kitlelerle bizatihi diyaloga daha az ehemmiyet vermeye sevk edebilir”.²¹⁹

Son olarak, bazı şüpheciler de anketlerle ölçülen popülerliğin geçici olduğunu ve bu yüzden ciddiye alınmaması gerektiğini iddia etmektedirler. Tabii ki bu anketleri çok fazla yorumlamamak gerekir. Anketler yumuşak güç kaynaklarının ölçülmesi için gereklidir; ancak cevaplar, soruların nasıl sorulduğuna bağlı olarak değiştiğinden, kusursuz değildir; ayrıca belirli bir süre boyunca sürekli olarak aynı sorular sorulmazsa, devamlı bir tablo yerine şipşak fotoğraf görüntüsü verir. Fikirler değişebilir ve hiçbir anket böyle bir değişkenliği zapt edemez. Dahası, siyasi liderler çoğu zaman yapılması gereken olduğu için halkın desteklemediği kararlar verirler ve bu kararların sonradan doğru olduğu kanıtlanırsa, popüleritelerini yeniden kazanacaklarını umarlar. Popülarite, dış politikada bir amaç değildir. Yine de, anketler, özellikle uzun zamanlı ve diğer anketlerle uyumlu olursa, bir ülkenin ne kadar çekici olduğu, nasıl bir izlenim verdiği ve halkın desteklemediği politikaların bedelleri konusunda, iyi bir tahmin yoludur.²²⁰

2.4.3. Yumuşak Güç, Çekicilik ve Markalaşma

Yumuşak güç faaliyetlerinin gayelerinden birisi de yapılan çalışmalar neticesinde toplumlara kendimizi iyi bir şekilde ifade ederek aktör olarak ilgili toplum nezdinde çekiciliği sağlayabilmektir. Çekiciliğin sağlanmasında kültür sanat, eğitim, medya, özel sektör faaliyetleri etkili olmakla birlikte bu tarz çalışmaların olumlu yansımaları aktörün bir marka kimlik sahibi olmasında katkı sağlamaktadır.

“Kamu diplomasisi, ülkelerin sahip olduğu değerleri dünyaya daha iyi anlatabilmesi esasına dayanıyor. ‘Yumuşak güç’ diye tanımlanan bilim, sanat, spor, kültür, eğitim gibi unsurları ustalıkla kullanabilen ülkeler, dünyada cazibe merkezi haline geliyorlar. Toplumlar arasında etkileşime imkân sağlayan kamu diplomasisi araçları; ekonomik, siyasi, kültürel işbirliklerin ve dostlukların kapısını aralıyor”.²²¹

²¹⁹ Demir, a.g.e., s. 75

²²⁰ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 26

²²¹ Özkan ve Öztürk, a.g.e., s. 9

Jervis'in belirttiği gibi arzu edilen imaj ve itibar, 'askeri ya da ekonomik güçten daha müthiş bir silah olabilir.' Yumuşak güç, ülkenin kültürü, siyasal idealleri ve politikaların çekim kabiliyetinden gelir.²²²

Yumuşak güç başkalarının tercihlerini şekillendirme becerisine dayanır. Kişisel düzeyde, hepimiz çekiciliğin ve baştan çıkarmanın gücünü biliriz. Bir ilişkide ya da evlilikte güç, daha büyük olan eşte değil, cazibenin gizemli kimyasındadır. İş dünyasında da, zeki yöneticiler liderliğin, sadece emir vermekten ibaret olmadığını, örnek teşkil ederek diğerlerinin senin istediğini yapmalarını sağlamayı gerektirdiğini de bilirler. Büyük bir organizasyonu yalnızca emirlerle yönetmek zordur. Aynı zamanda başkalarının sizin değerlerinize ortak olmalarını sağlamanız gerekir. Benzer bir şekilde, çağdaş topluluk tabanlı polis örgütlerinin uygulamaları, polisi, arkadaş canlısı ve çekici hâle getirmeye dayanır; böylece, toplum, polisin ortak amaçlara ulaşmasına yardım etmek ister.²²³

Güdülenmiş davranışlar, amaçların peşinden koşmak, tamamlayıcı tepkiler, tümüyle rahatsızlıkların azaltılmasına yönelik yöntemlerdir. Güdülenmeyi, gereksinimlerin, gerilimin, dürtülerin ve kaygıların azaltılması olarak tanımlayan çok yaygın bir yaklaşım bu tutumu tüm açıklığıyla gözler önüne serer.²²⁴ Toplumların iyi bir şekilde analiz edilmesi durumunda güdülenmiş davranışlar aktörün lehine çevrilebildiği takdirde istenilen amaca daha rahat ulaşılacaktır.

Eğer bir ülkenin kültürü ve ideolojisi çekiciyse, diğerleri daha istekli bir biçimde onu izler. Eğer bir ülke, uluslararası kanunları, çıkarlarına ve değerlerine uygun biçimlendirirse, eylemlerinin, başkalarının gözünde meşru görünme olasılığı fazladır. Eğer kurumlarını kullanır ve diğer ülkelerin faaliyetlerini, kendi istediği yola yönlendirmelerine ya da sınırlandırmalarına teşvik eden kuralları takip ederse, havuçlara ya da sopalara ihtiyacı olmayacaktır.²²⁵

Çekiciliğin artmasını sağlayan hususlardan birisi de devletler veya hükümet dışı ilgili aktörlerin markalaşmayı sağlamış olmalarının yapacakları çalışmaları kolaylaştırmasıdır.

"Milli marka imajının tesirlerini görmek çok kolaydır. Olumlu itibar sahibi olma şansını yakalamış veya başarısını gösterebilmiş ülkelerin, şehirlerin veya bölgelerin vatandaşları, küresel vasatta istediklerini çok daha kolay elde edebilmektedirler. Marka imajları onların önünde kapıları açmakta, itimat ve itibar oluşturmada, kalite, bütünlük ve değer beklentisi meydana getirmektedir".²²⁶

Ülke markalaştırma ve kamu diplomasisi birbirlerini tamamlayan unsurlardır. Ülkelerin dış politikalarında mutlak hedefler vardır fakat bu hedefler yabancı toplumların dikkatini çekmek için yarışmazlar. Markalaştırma, pazarlama ve kamu diplomasisinin değerlendirmesine yer verilen, İngiltere'nin Mekân Markalaştırma dergisi, 2004 yılında çalışmalar yapmaya başlamıştır. Editör Simon

²²² Jian Wang, "Managing National Reputation an International Relations in the Global Era: Public Diplomacy Revisited", **Public Relations Review**, 32, 2006, p. 91 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 77

²²³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 15

²²⁴ Abraham Maslow, **İnsan Olmanın Psikolojisi**, Çev. Orhan Gündüz, Kuraldışı Yayınları, İstanbul, 2001, s. 33

²²⁵ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 19

²²⁶ Demir, a.g.e., s. 44

Anholt, diplomasiyi ülke markalaştırmasının alt kümesi olarak ele almıştır. Dergi kamu diplomasisinde markalaştırmanın önemine dikkat çeken ana kaynaklardan birisi olmuştur.²²⁷

Wang'a göre; "bireysel itibar ve kurumsal itibar ne kadar önemli ise, ulusal itibar da aynı önemi taşımaktadır. Ulusal itibar, bir güç malzemesidir. Ulusal itibar yönetimi ve deniz aşırı paydaşlarla ulus-devlet ilişkisi, dış politika ve kamu diplomasisinin önemli bir parçasıdır. Ulusal itibar, bütünüyle dünya milletleri üzerinde iyi bir isim bırakma işidir ve bir milletin kültür, siyaset ve ahlak yapılarının diğerlerinin üzerindeki etkisi ile ilgilidir. Yabancı milletler tarafından ulusal itibar, bir gösterge olarak kabul görür. Uluslararası ilişkilerde, askeri ve ekonomik kaynaklar kadar önemlidir ve 'yumuşak güç'tür. Uluslararası siyasal süreç ve sonuçlarda küresel ölçekteki hedefler üzerinde önem kazanmaktadır".²²⁸

Leonard da markalaşma konusunun önemine dikkat çekerek "marka diplomasisi" adı altında konuyu değerlendirmektedir. Leonard'a göre; "son yirmi yıldır markalar, uluslararası kimliğin tüketicilere aktarılmasını sağlayan en önemli kanallardan birisidir. Hâlbuki geçmiş dönemlerde, ülkelerin öncelikleri, tarihleri, politik kurumları veya yüksek kültürü sayesinde belirlenebilmekteydi, bugün markalar bazı ülkelerin uluslararası imajının önemli bir parçası olabilmektedir. Coca Cola veya Levi's gibi bazı markalar genellikle, Amerikan hayat tarzı, değerleri ve özgürlüğünün duygusal çekiciliklerinden daha fazla çoğalmaktadırlar". Wally Olins; "markalar, bireylerin sadakatlerinin önemli bir odak noktası olan tüketimin büyük ölçüde görünebilir nesnelere olmaktadır. Global markalar, Nike, Coca Cola, Burger King gibi bazı toptan pazarlar ve Prada, Gucci ile Hermes gibi diğer pahalı olanları, bireylerin kendi belirledikleri ihtiyaçları göstermektedir. Bu global markalar aynı zamanda sunulan bir fikrin memnuniyetini karşılar. - gençlik, enerji, güzel tat, para vb. gibi - Her ulustan bireyler bu fevkalade olgudan etkilenmiş görünür. Marka bağlılığı milliyetlerin yerini almaz iken kesinlikle tamamlayıcı olmaktadır" şeklinde markaların önemine dikkat çekmektedir.²²⁹

Markalaşma konusu şartlar ve teknolojik imkânlar değiştikçe alanlarını farklı sektörlere kaydırmaktadır. Geçmiş dönemlerde şirketlerin etkin olduğu markalaşma potasına son süreçte teknoloji alanında açılım yapan firmalar da girmeye başlamıştır.

Mesela en fazla tanınan İngiliz markalarının bazıları şirketler değildir. Örneğin BBC markası, dünyada en fazla kabul görenlerden birisidir ve küresel düzeyde Yahoo, Google, MSN ve AOL gibi aynı ligdeki markalar ile ticaret yapan bir internet markasıdır.²³⁰

Markalaştırma daha pozitif ülke imajları oluşturma hedefleri ile birlikte daha çok imaj merkezlidir. Markalaştırma, iletişimi sağlayanın basit ve öz olan mesaj üzerinde kontrol sağladığı ve diyaloglar ile karşılıklı etkileşime çok az yer bıraktığı, en ehemmiyetli tek yönlü iletişimdir. Ayrıca markalaştırma merkezli bir yaklaşım, diplomasi bileşeni yok olduğu için kamu diplomasisini etkisizleştirebilir. Markalaştırma, büyük oranda pasif olan ülkedeki kitleleri hedeflerken, kamu diplomasisi kültürel ve siyasi elitler, akademisyenler, lider ve dış haberler ile politikayla alakası olanlar

²²⁷ Demir, a.g.e., s. 50-51

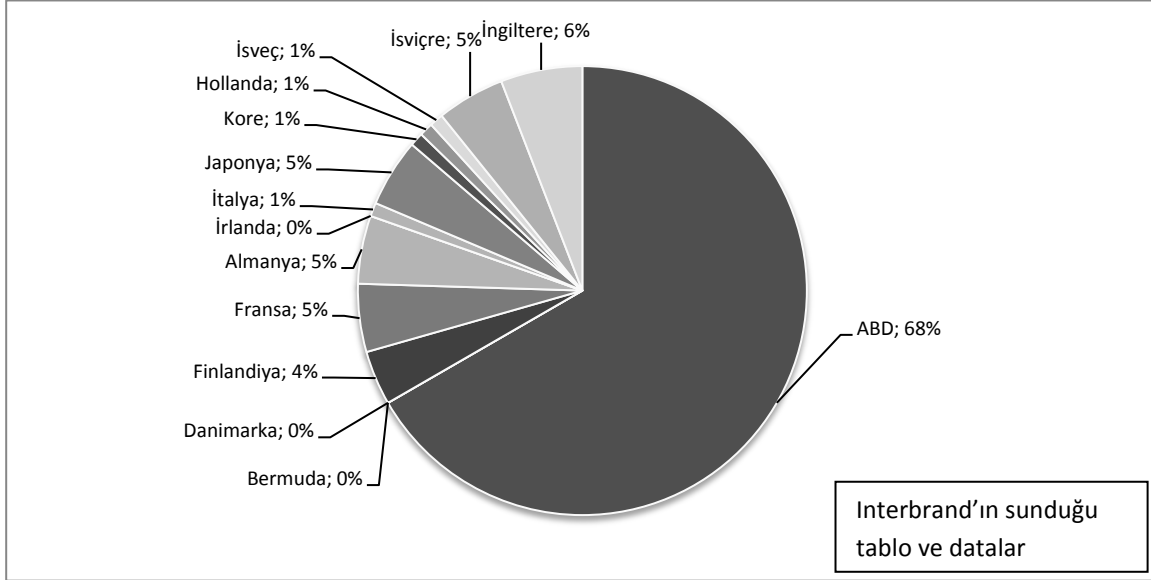
²²⁸ Wang, a.g.m., s. 91 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 76

²²⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 65-67

²³⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 68

gibi iyi tarif edilmiş halkı hedefler. “Kitleler, sebeplere değil neticelere; karmaşıklıklara değil sloganlara; fikirlere değil imajlara; uzmanlara ve entelektüellere değil hoş, cazip şahsiyetlere ve ikna etmeye dayalı gerçeklere değil, ikna etmek suretiyle oluşturulan gerçeklere reaksiyon gösterirler”.²³¹

Grafik 2 – Ülkelere göre marka değeri dağılımı²³²

Interbrand'ın sunduğu ülkelere göre marka değeri dağılımı verileri kapsamında, ABD'nin diğer ülkelerin hepsinin toplamına oranla bile açık ara önde olduğunu göstermektedir. Ardından Avrupa ülkeleri kısmi olarak etkinliğini hissettirmektedir. Marka değeri anlamında ABD'nin bariz üstünlüğü, yumuşak güç konusunda ne kadar avantajlı bir konumda olduğunu göstermekte olup bu durum birçok alanda ABD'nin işlerini kolaylaştırmaktadır.

2.4.4. Yumuşak Gücün Popüler Kültüre İndirgenmesi

Popüler kültür, yumuşak güç faaliyetleri içerisinde etkili bir unsur olup aktörlerin her alandaki çözümlerine tek başına yeterli değildir. Popüler kültür alanında yapılan çalışmalar genellikle kısa süreli yapılan faaliyetler olmaktadır. Yumuşak güçte ise kalıcı bir sonuç alınmak isteniyorsa uzun süreli ilişkiler inşa edilmesi gerekmektedir ve bu çalışmaların istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

Hiç şüphesiz ki, popüler kültür çalışmaları, yapıldıkları zamanlarda kamuoyunda gündem oluşturması sebebiyle yumuşak güç kaynakları arasında en fazla dikkat çeken unsurlardan birisidir. Aktörlerin, kamu diplomasisi faaliyetlerini sürdürmek için yumuşak güç anlamında ilk olarak yöneldikleri alanlar, popüler kültür alanında yapılan çalışmalar olup zamanla kamu diplomasisi mantığı oturtuldukça popüler kültür destekleyici bir araç olarak kullanılmaya devam etmekte fakat asıl anlamda uzun süreli ilişki inşa etmeye odaklanılmaktadır.

²³¹ Szondi, a.g.e., s. 301-302

²³² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 69

Bazı analistler, yumuşak gücü, popüler kültürel güç olarak basite indiriyorlar. Yumuşak güç davranışını, bazen bu gücün oluşmasına yardımcı olan kültürel kaynaklarla bir tutma hatasına düşüyorlar. Kültürel kaynakları, çekicilikle karıştırıyorlar. ... Tabii ki, Kola ve BigMac, İslam dünyasının ABD'yi sevmesini sağlamaz. Kuzey Koreli diktatör Kim Jong Il'nin pizza ve Amerikan filmlerini sevdiği iddia ediliyor, ancak bu onun nükleer programlarını etkilemiyor. Muhteşem şarapları ve peynirleri Fransa hayranlığını garantilemediği gibi, Pokemon oyunlarının popüleritesi de Japonya'nın istediği politik sonuçları elde etmesini sağlamaz.²³³ Bu doğrultuda sadece popüler kültür yönünden değil diğer etkili yumuşak güç kaynakları ve araçlarını da toplu olarak ele aldığımızda, bu alanda tüm araçlar kullanılarak alıcılara yönelik çalışmalar uygulansa da mesajı alan kitlenin farklı durumlara farklı tepkiler vermesi muhtemeldir. O yüzden yumuşak gücü popüler kültüre indirgeyerek yapılan çalışmalar kısa süreli olumlu dönüşümler sağlayacak olup uzun vadede yumuşak güç aracılığıyla ulaşılmak istenen hedefi yakalama imkânı sunmayacaktır.

2.4.5. Askeri Gücün Yumuşak Güce Etkisi

Yumuşak güç ile askeri gücü aynı denklem içerisinde ele almak tezat bir tablo ortaya çıkarsa da aslında askeri güç yumuşak gücün çekicilik sağlanması ve prestij konuları yönünden destekleyici bir unsur olmaktadır. İleriki bölümlerde de ele alınacağı şekliyle Nye'in gündeme getirdiği "Akıllı güç" kavramı kısmen de olsa bahsedilen durum ile benzerlikler göstermektedir.

Tabii ki, askeri gücün yumuşak gücü destekleyen bir yönü olduğu gibi bazı durumlarda da askeri gücün etkili olması, belirli gerekçelerin neticesinde ortaya çıktığı için bir kısım kamuoyu bu gereklilik durumlarını onaylamayarak menfi yönde görüş beyan edebilir. Örneğin; ABD'nin, askeri güç anlamında dünyanın en etkili devletlerinden biri olması, uluslararası ortamda kendisine bir çekicilik ve prestij kazandırmasının yanı sıra bazı kesimler tarafından da işgalci politikalarının bu güç imkânlarıyla devam ettirildiği yönü göz önünde bulundurularak eleştirilmektedir.

Yumuşak güç ve sert güç birbirleriyle ilişkilidir; çünkü birinin başkalarının davranışlarını etkileyerek amaçlarına ulaşması becerisinin her iki kolunu oluştururlar. Aralarındaki fark, hem davranışın türünde hem de kaynakların somutluğundadır. Emir gücü (yani başkalarının yaptığını değiştirebilme), zorlama ve ikna etme yoluna dayanabilir. Kendi yanına çekme gücü ise (yani başkalarının isteklerini şekillendirebilme) o kişinin kültürünün ve değerlerinin çekiciliğine ya da siyasi tercihler gündemini kendi amacına göre kullanabilme, böylelikle de gerçek dışı göründükleri için başkalarının tercihlerini ifade edememelerini sağlama becerisine dayanabilir.²³⁴

Bir devletin yabancı toplumlar tarafından nasıl görüldüğü, ülkelerin hükümetleri ile anlaşma, diplomatik ve askeri olarak operasyon yapabilme yeteneği üzerinde etkili olabilir.²³⁵

Sert gücü herkes bilir. Askerî ve ekonomik gücün çoğu zaman başkalarının pozisyonunu değiştirebildiğini biliyoruz. Sert güç kandırmalara (havuç) veya tehditlere (sopa) dayanabilir. Fakat

²³³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 20

²³⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 16-17

²³⁵ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 1

bazen istediğiniz sonuçları somut tehdit ya da para kullanmadan da elde edebilirsiniz. İstedığınızı elde etmenin dolaylı yoluna bazen “gücün ikinci yüzü” denir. Bir ülke, dünya siyasetinde istediği sonuçları elde edebilir; çünkü onun değerlerine hayran olan, onu örnek alan, refah seviyesine ve fırsatlarına özenen diğer ülkeler, onu izlemek isterler. Sadece askerî güç tehdidini ya da ekonomik yaptırımları kullanarak diğerlerini değiştirmeye zorlamak değil, dünya siyasetinde gündemi oluşturmak ve onları kendine çekmek de önemlidir. Bu yumuşak güç, yani diğerlerinin sizin istediğiniz sonuçları istemelerini sağlamak, insanları zorlamak yerine kendi yanına çeker. Güç kullanılması konusunda halkın manevi baskısının daha az olduğu demokratik olmayan ülkeler bile, bunun, ekonomik hedefleri üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurmalıdır. Savaş, küreselleşmiş ekonomide sermaye akışını kontrol eden yatırımcıları caydırabilir. Yüzyıl önce, başka bir ülkenin topraklarını güç kullanarak ele geçirmek, “alışverişten kâr sağlamak için sofistike ekonomik ve ticari araçlar geliştirmekten” daha kolay olmuş olabilir. Fakat bugün Japonya’nın komşularını sömürgeleştirmek için askeri güç kullanmaya çalıştığı ya da kullandığı gibi bir senaryo hayal etmek zor. İki RAND analistinin de söylediği gibi “Bilgi çağında, ‘işbirlikçi’ çıkarlar giderek önem kazanacak. Dahası, dostları ve müttefikleriyle iş birliği becerilerini geliştiren toplumlar rakiplerine karşı avantaj kazanabilirler”.²³⁶

Askeri gücün yumuşak güç üzerindeki etkisine getirilen diğer eleştirilerden birisi de askeri güce yatırılan muazzam miktarda bütçeler varken yumuşak güç araçlarına çok fazla kaynak aktarılmamasıdır. Aynı zamanda özü savaş olan bir faaliyete yüksek meblağlarda yatırım yapılırken, barış perspektifinden uluslararası ilişkilere bakan çalışmalara masrafları daha az olmasına rağmen yeterli imkânın sunulmamasıdır.

Kamu diplomasisi giderleri, diğer herhangi bir dışişleri bütçesi ile kıyaslandığında çok mütevazı kalmaktadır, savunma ve haber alma bütçelerini ise konuşmamak gerekir. ABD Dışişleri Bakanlığı’nın kamu diplomasisi harcamaları toplam bütçesinin %1’i kadardır ve bu durum hükümetlerin ne kadar zor para temin ettiklerini yansıtmaktadır. Fakat ABD’nin diğer ülkelere kıyasla oranı daha yüksektir.²³⁷

Joseph Nye şu noktaya dikkat çekmektedir; “Amerikan bütçesindeki giderlere bakarsanız, yabancı temsilcilikler, Dışişleri Bakanlığı bütçesi, Voice of America ve diğer bütün değişim programlarını da dâhil ettiğimizde hepsine harcadığımızdan 17 kez daha fazla askeri sert güce harcama yapıyoruz. Bu resimde bazı şeyler yanlış”. İngiltere’nin durumu da çok benzer, Savunma Bakanlığı, FCO’dan (Foreign and Commonwealth Office) – (Dışişleri Bakanlığı) 18 kez daha fazla bütçeden pay alıyor. (24,2 milyar sterlin diğeri ise 1,3 milyar sterlin)²³⁸

Silahlı kuvvetler de yumuşak gücün oluşturulmasında önemli bir rol oynayabilir. Sert güç yeteneğinin oluşturduğu güç aurasının yanı sıra, barış zamanlarında, silahlı kuvvetlerin, diğer ülkelerle çok sayıda değişim, ortak tatbikat ve yardım programları vardır. Pentagon’un uluslararası askerî eğitimle ilgili çalışma programları, askerî eğitimin yanı sıra, demokrasi ve insan hakları derslerini de içerir. Eski Savunma Bakanı William Perry’nin söylediğine göre, silahlı kuvvetler arasındaki bu tür ilişkiler, temaslar kurarak ve yabancı askerlerin bakış açısını, Amerika’nın tutumlarına göre

²³⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 14-28

²³⁷ Melissen, a.g.e., p. 13

²³⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 5

şekillendirerek “önleyici bir savunma” yöntemi olabilir. Değişik zamanlarda, bu tarz ilişkiler, sıradan diplomatik yollarla elde edilemeyen bir etki kanalı oluşturabilir.²³⁹

Tablo 6 - Yumuşak Güç ve Sert Güce Yapılan Yatırımların Karşılaştırması²⁴⁰

ÜLKELER	KAMU DİPLOMASİSİ	SAVUNMA YATIRIMI	YILI
ABD	1,23 milyar \$	347,9 milyar \$	2002
FRANSA	1,05 milyar \$	33,6 milyar \$	2001
İNGİLTERE	1,00 milyar \$	38,4 milyar \$	2002
ALMANYA	218 milyon \$	27,5 milyar \$	2001
JAPONYA	210 milyon \$	40,3 milyar \$	2001

Tabloda da yer aldığı gibi, devletlerin kasasından kamu diplomasisine ayrılan bütçe ile savunma yatırımlarına ayrılan bütçeler arasında çok ciddi miktarda fark bulunmaktadır. Devletler, uluslararası konuları güvenlik perspektifinden değerlendirdikleri için bu kapsamda yukarıdaki panonun oluşması çok doğal görülmektedir.

2.4.6. Ekonomik Gücün Yumuşak Güce Etkisi

Piyasaların yönetiminin devlet kontrolünden çıkarak özel sektöre kaymasıyla birlikte zamanla kendilerini güçlendiren şirketler alternatif aktörler olarak uluslararası ortamda etkinliğini hissettirmeye başlamıştır. Küreselleşmenin ortaya çıkması ve sınırların kalkması ile birlikte iç piyasalarda hareket etme mecburiyetinden kurtulan küçük şirketlerin dış ortamlara açılması sonucu deniz aşırı ticaret yapan çok uluslu şirketlerin sayısı artış göstermiştir. Yumuşak güç unsurlarının devreye girmesinden önce reel politik düzlemde güç ilişkilerinin belirlenmesi askeri ve ekonomik güç üzerinden sağlanmaktaydı.

“Kültür dışında kamu diplomasisinin önemli bir dayanağı da ekonomidir. Tüm dünyada tanınan markalara, yabancı ülkelerde istihdam imkânı temin eden küresel şirketlere sahip olmak, faal bir kamu diplomasisi icrasını da kolaylaştırmaktadır. Çünkü bir ülkenin refah seviyesine ve fırsatlarına gıpta eden diğer ülkeler, onu takip etmek isteyeceklerdir”.²⁴¹

Küreselleşme, “bir devletin kendi sınırları dışında yaşayan başka halklar üzerinde çok uluslu sermaye ile onların rızası olmaksızın denetim kurmayı amaçlayan politikalardan oluşan düşünsel ve eylemsel girişimlerdir. Emperyalizmin yayılmacılık amaçlarına, güçsüz ulusların bölünmesine ve ezilmesine araç olarak hizmet eder. Bu anlamda uluslar üstü kurumlaşmalar tüm ülkelerin tek elci egemenlik altına alınması ve güçsüz olanların planlanması amacını taşır.”²⁴²

²³⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 115

²⁴⁰ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 124

²⁴¹ Demir, a.g.e., s. 43

²⁴² **Ansiklopedik Kültür Sözlüğü**, Çev. Aziz Çalışlar, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1983 s. 267 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 86

“Kültürle birlikte ekonomi, kamu diplomasisinin temel dayanak noktalarından birisidir. Günümüz ekonomisini ise küresel şirket ve markalardan ayrı düşünmek olanaksızdır. Tüm dünyanın tanıdığı itibarı yüksek, saygın ve büyük markalara sahip olmak, ticaret ağının genişliği, küresel veya uluslararası şirketlerin varlığı etkin bir kamu diplomasi yürütülebilmesi için önemlidir. Yaratıldıkları ülkelerin imaj ve kültürleriyle özdeşleştirilen markalar, yurt dışında o ülkelerin temsilcilikleri gibi bir misyon yerine getirirler”.²⁴³ Deniz aşırı ülkelerde ne kadar şirket bulunuyorsa bunların hepsi yeni bir irtibat noktası oluşturmaktadır. Buldukları ülkelerin bürokratları, iş dünyası, işçi gücü ve toplumu üzerinde yaptığı çalışmalar neticesinde bir imaj oluşturmaktadır.

Uluslararası ilişkilerde ve kamu diplomasisinde iş dünyasının avantajları Reinhard'a göre şöyle sıralanmaktadır²⁴⁴:

- 1) İş dünyası, siyasi idarelere nazaran daha fazla ilgi çekmektedir. 2006 yılında Davos'ta sunulan Edelman Trust Barometreleri'ne göre Brezilya, İspanya, Almanya ve Güney Kore'de en az güvenilen kurum hükümetlerdir. Bu araştırmaya göre Amerika (% 38), İngiltere (% 33), Fransa (% 32) ve Kanada'da (% 36) hükümete güven alt seviyelerdedir.
- 2) İş dünyası çok rağbet gören ve muteber bir saha olmakla kalmamakta aynı zamanda pek çok açıdan da ulusal hükümetlerden daha faydalı işler görmektedir. Küresel şirketlerin insanları ve ürünleri üzerinden geniş küresel zenginliği, her gün dünya genelinde milyonlarca insanın hayatına tesir etmektedir.
- 3) Küresel şirketler kültürel olarak da hassastır. Mesela ABD haricinde Amerikan şirketleri tarafından istihdam ettirilen sekiz milyon insandan altı milyonu o ülkenin yerli insanlarıdır ve bu yüzden şirketler mahallî kültür ve sosyal değerlere mümkün olduğunca hassasiyet gösterirler.
- 4) İş dünyasında kabiliyet çoktur. Küresel şirketler, bugün pek çok hükümette eksik olan iyi niyet, emniyet ve sadakat gibi hususiyetlere sahip güçlü markalar oluşturmakla ihtisas sahibi olmuşlardır.
- 5) Genellikle küresel büyük şirketler başarılıdır. Büyük oranda yabancı pazarlarla ilgilenen şirketler, sınırlar ötesinde problemlerle nasıl başa çıkacaklarını ve başarılı olacaklarını öğrenmişlerdir, gerçekten hükümetlere bu hususta pek çok ders vermektedirler.
- 6) İş dünyası kamu diplomasisinde başka önemli sebepler dolayısıyla da anahtar bir rol oynar. Birbiriyle ticaret yapan insanlar, mümkün olduğunca çatışmamaya gayret eder, ihtilafli meselelerden uzak dururlar. Herkes büyük oranda şu hususta hemfikirdir: iş dünyası bütün hür ve serbest toplumlarda stratejik bir noktadadır. İnsanlara iş imkânı temin ederler ve bu insanlar kendileri ve aileleri için umut ettiklerini elde ederler.

²⁴³ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 76

²⁴⁴ Keith Reinhard, “American Business and Its Role in Public Diplomacy”, **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009, s. 198 aktaran Demir a.g.e., s. 67-68

- 7) Pek çok açıdan iş dünyası aslında kamu diplomasisi için siyasi yönetimlerden daha yeteneklidir. Yale Üniversitesi İşletme Bölümü'nde, siyasî bilimler profesörü Paul Bracken'in dediği gibi: "Bugün, küresel şirketler iktisadi gelişmede, sosyal değişimde ve teknolojide en önemli kurumlardır, haydi bunu dinamizm ve yeni fikirlerle buluşturalım."

"Küresel ekonomik sistemin giderek derinleşen bağımlılık ilişkileri üretmesi, küresel siyasal sistemin tek bir merkezden kontrol edilmesinin ağırlaşan maliyeti ve çoğul modernite tecrübesi, ulusal ve bölgesel dinamikleri doğrudan etkilemekte ve yeni ilişki biçimlerinin doğmasına imkân sağlamaktadır".²⁴⁵

Küreselleşmenin yumuşak güce yukarıdaki hususlarda belirtildiği şekilde katkıları bulunduğu gibi küreselleşmenin uluslararası ortamı içerisine düşürdüğü durumlar itibarıyla eleştirel gözle yaklaşanlar da mevcuttur.

Küreselleşme karşıtlarının tepkileri çeşitlilik göstermektedir. Açıkça yerli sanayii korumanın yanısıra, sömürülmüş ülkelerdeki toplumlar ile dayanışma içerisinde hareket edebilmekte veya şeffaflığın ardından gelen fikirler ve kültür yayılmasına aktif direnç gösterebilmektedir. Hâlbuki küreselleşme karşıtlarını, büyük bir nüfusun geniş kitlesi değil, ticaret sendikaları ve çiftçiler gibi daha küçük, iyi derecede harekete geçirilmiş ve değişimden doğrudan etkilenecek grupların oluşturdukları görülmektedir. Küreselleşme taraftarları sayı olarak daha fazladır fakat sözlerinde durmada zayıflık gösterebilirler.²⁴⁶

Ayrıca küreselleşme ile birlikte çok uluslu şirketlerin, kar prensibinden hareket ile çıkarları sağlamak kaydıyla yumuşak gücün üzerinde bulunduğu normatif temele dayalı zemine muhalif davranışlarda bulunmaları da eleştiri konusu olmaktadır.

2.5. AKILLI GÜÇ

Uluslararası ortamın yönetilmesi konusunda yumuşak güç veya sert gücün tek başına yeterli olmadığını değerlendiren analistler, yumuşak güç ile sert gücün harmanlandığı "akıllı güç" adı altında bir sistem ortaya koymuşlardır.

Yumuşak güç giderek eskiyen bir kavram olarak görülmektedir. Amerikalı analistler Ernest J. Wilson III ve Nye, politikacılara, sert güç ve yumuşak gücün dinamik bir birleşimi olarak adlandırılan "Akıllı Güç" kavramından bahsetmektedirler. Akıllı güç kavramı ile ilgili bir çalışma, 2008 yılının başında, Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi'nde Nye ve Richard Armitage tarafından yapılmıştır.²⁴⁷ Bu terim daha çok hem sert güç hem de yumuşak güç kaynakları açısından zirvede olan ABD'nin, dünyada bilhassa 2003'te Irak'ın işgali sonrası Bush politikalarıyla dibe vuran imaj ve itibarını tamir etmeyi ve yükseltmeyi hedefleyen bir arayışın neticesi olarak görünmektedir.²⁴⁸

²⁴⁵ Kalın, a.g.m., s. 146

²⁴⁶ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 25

²⁴⁷ Cull, a.g.e., p. 15

²⁴⁸ Demir, a.g.e., s. 24

Armitage ve Nye'a göre, akıllı güç hem sert hem de yumuşak güç üzerinde hareket eden, ABD'nin hedeflerine ulaşması için geliştirilmekte olan bütünleştirilmiş bir strateji, imkân zemini ve gerekli unsurlar anlamına gelmektedir. Bu terim güçlü bir askeri gücün yanında, aynı zamanda ittifaklar ve işbirliklerine yoğun bir yatırım yapma, her seviyedeki kurumları Amerikan nüfuzuna açma ve ABD'nin eylemlerini meşrulaştırmanın önemine vurgu yapan bir yaklaşıma sahiptir. Akıllı güç dünyanın çıkarlarının ve değerlerinin geri kalanı ile Amerika'nın ezici gücünü telif etmesine yardımcı olduğu için küresel faydanın temini açısından önemlidir.²⁴⁹

Genelde Avrupa Birliği'nin güttüğü dış politika ve güvenlik politikaları ile özdeşleşen yumuşak güç, karşısındakini güç kullanmadan ikna etme yöntemlerini kapsar. Bir ülkenin yumuşak güç kullanabilme yetisi o ülkenin kültürü, değerleri ve politikaları ile bağlantılıdır. Zekice planlanmış güç stratejileri, sert güç ile yumuşak gücü harmanlayabilmiş olanlardır. Aslında Soğuk Savaş döneminden beri kamu diplomasisi çeşitli devletlerin yumuşak güç kullanan araçlarından olmuştur. 11 Eylül sonrası sürdürülen teröre karşı savaşta da görülmüştür ki sadece sert güç kullanımı sorunu çözmekte yetersizdir. Özellikle teröre karşı savaşın sürdürüldüğü coğrafyalarda yaşayan insanların hem akıllarını çelebilmek hem de gönüllerini kazanabilmek gereklidir. Bunun için de kullanılması gereken tüm stratejik araçlar kamu diplomasisi kapsamında yer almaktadır.²⁵⁰

Akıllı güçte gerçekleştirilen sert güç ile yumuşak gücün harmanlanması konusunda uluslararası kamuoyu tarafından sert güç kaynakları açısından rüştünü ispat etmiş olan devletlerin, karşılaştıkları bir kriz durumunda kullanabilme ihtimali bulunan sert güç unsurları yerine yumuşak güç yöntemlerine başvurması uluslararası toplum nezdindeki meşruiyetini daha da pekiştirecektir. Şüphesiz ki, kırmızı çizgilerin ihlal edildiği durumlarda sert güç kaynakları iyi birer güvencedir fakat mümkün olduğunca yumuşak güç yöntemlerinin kullanılarak sorunların çözüme kavuşturulması gayreti kamu diplomasisi mantığına daha uygun olacaktır.

²⁴⁹ Richard Armitage and Joseph S. Nye, "CSIS Commission on Smart Power: A Smarter, More Secure America", **Center for Strategic and International Studies**, The CSIS Press, Washington, 2007, p. 7

²⁵⁰ Joseph S. Nye, "Public Diplomacy and Soft Power", **The Annals of The American Academy of Political and Social Science**, 616, 2008, ss. 94-109 aktaran Coşkun, a.g.m., s. 55

İKİNCİ BÖLÜM

KARŞILIKLI BAĞIMLILIK VE KÜRESELLEŞME BAĞLAMINDA KAMU DİPLOMASİSİNİN TEMEL DİNAMİKLERİ

1. TEORİDE KAMU DİPLOMASİSİ

1.1. KAMU DİPLOMASİSİNİN MUHATAPLARI – ÇİFT TARAFLI MEKANİZMA

Kamu diplomasisi alanında önem arz eden hususlardan birisi de kamu diplomasisinin uygulanacağı kitlenin belirlenmesi ve ikna edilebilirliğidir. Uluslararası alanda devletler kamu diplomasisi uygulamalarına girişirken ikna etmesi gereken hem kendi toplumu hem de hedef devletin toplumu bulunmaktadır. Öncelikli olarak kamu diplomasisine ayrılması gereken kaynağın karşılıksız olarak uygulanacağı dikkate alındığında, bu kaynağın altyapısını oluşturan, toplumdaki vergiler konusunda iç mekanizmanın rızasının alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında yatırım yapılacak alanlar iyi bir şekilde belirlenmelidir.

“Kamu diplomasisi faaliyetleri, ‘devletten halka’ ve ‘halktan halka’ iletişim olmak üzere iki ana çerçevede yapılmaktadır. Devlet-halk eksenindeki faaliyetler, devletin izlediği politikaları, yaptığı faaliyet ve açılımları, resmi araçları ve kanalları kullanarak kamuya anlatmasıdır. Halktan halka doğrudan iletişim faaliyetlerinde ise STK’lar, araştırma merkezleri, kamuoyu araştırma şirketleri, basın, kanaat önderleri, üniversiteler, değişim programları dernek ve vakıflar gibi devlet dışı sivil araçların kullanılması esastır. Bu manada kamu diplomasisi, kavramın orijinal anlamında mündemiç olan ‘diplomatlar’ ile ‘yabancı kamuoyları’ arasında cereyan eden iletişim faaliyetlerinin ötesine geçer. Kamu diplomasisi ‘diplomatik iletişimden’ daha geniş bir alanı kapsar”. Kamu diplomasisi ile geleneksel diplomasiyi ayıran noktalarından birisi de bu noktada görülmektedir. Diplomaside diplomatlar arasında bir kurallar sistemi bulunup bu çerçevede hareket etme gerekliliği varken kamu diplomasisinde muhatabınız hem iç hem de dış toplumdur ve toplum ile ilişkilerde ne zaman, nasıl bir tepki ile karşılaşabileceğiniz meçhuldür. Kamu diplomasisinin önemli araçlarından birisinin yumuşak güç olduğu gibi, diğer önemli aracı ise kamuoyu unsurudur. Uluslararası alanda ve yerel düzeyde gerçekleştirilen tüm politikalar, medya aracılığıyla kamuoyuna iletilmekte ve tepkileri ölçülmektedir.²⁵¹

Kamu yönetiminin bürokratik düzeni, toplumlara birbirinden uzaklaştırarak sorumluluk almalarını engellemektedir. Burada, yönetsel içreklik konusu önem arz etmektedir. Yönetsel içreklik, “belirli bilgi ve yöntemlerin halktan saklanması ve ancak çok küçük bir kümeye (örgütte çalışanlara) bu bilgilerin, yöntemlerin öğretilmesini savunan görüş ve eylem biçimi” olarak ifade edilmektedir.²⁵²

Kamuoyu dediğimiz zaman, teorik metinlere göre, dış politika konusunda ilgisiz olan “sokaktaki insandan” ziyade, “karar vericileri harekete geçirme becerisine ve etkileme gücüne sahip olan bir kesimden” bahsetmiş oluyoruz. Bu gruba dâhil olan kişileri şöyle sıralayabiliriz: siyasi parti temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, işadamları, akademisyenler, sanatçılar, düşünürler, çıkar grupları,

²⁵¹ Kalın, a.g.m., s. 150-151

²⁵² Metin Kazancı, **Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler**, Turhan Kitapevi, Ankara, 1995, s. 99 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 101

medya mensupları ve eğitimli, dış politikaya ilgi duyan kişiler.²⁵³ Fakat günümüz şartlarında internet teknolojisi ile birlikte, sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla herkesin kendisini ifade edebilme imkânının olabildiği bir ortamda bu kitleyi hesaplarken çemberi biraz daha geniş tutmakta fayda vardır.

Nye kamuoyunun önemini şu şekilde ele almaktadır; “her ne kadar yabancı liderler dost olsa da, eğer halkın ve meclisin ABD ve politikaları hakkında olumsuz bir izlenimi varsa, liderlerin yeri kısıtlanabilir. Bu gibi durumlarda, kamuoyunda hedeflenen diplomasi, sonuçlar açısından, liderler arasındaki geleneksel küçük diplomatik iletişimlerden daha önemli hâle gelebilir”.²⁵⁴

Birçok yeni devlet veya radikal politika ve ekonomik değişiklikler arasında hareket edenlerin karşılaştıkları mücadelede, bu devletlerin hükümetlerinin, yabancı kamuoyu ile anlaşmalarının görüldüğü kadar kolay olmadığıdır ve iç kamuoyunun bir dereceye kadar rızası gerekmektedir. Örneğin, Polonya ve Slovakya gibi merkez Avrupa devletlerinin deneyimleri, kamu diplomasisinin ön koşulunun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir, ulusal kimlik ile ilgili geniş bir dâhili uzlaşma sağlamak gereklidir. Bir ülkenin kendi sosyal ve politik tarihi ile ilgili bilinen farklı politik gerçekleri olduğu zaman, gelecek odaklı bir kamu diplomasisi çerçevesi çizmeye geçmiş engel olmaktadır.²⁵⁵

“Sonuçta, karar vericiler, dış politikayı planlarken, her iki yapıdaki aktörleri de ikna etmek zorundadır. Diğer bir ifadeyle, iç ve dış politika arasındaki karşılıklı etkileşimden ötürü, dış politika, hem yerel insanların hem de yabancı aktörlerin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bu durumda, karar verici, hem kendi iç siyasetinin aktörlerini (kamuoyu, medya, çıkar grupları, sivil toplum kuruluşları gibi), hem de uluslararası düzeyde ve/veya diğer devlet içerisinde hareket eden devlet dışı birimleri de etkilemek ve onların görüşlerini, kendi dış politika hedefleri doğrultusunda yönlendirmek zorundadır”.²⁵⁶ Kamu diplomasisinin tabiatı gereği yapılan bir kamu diplomasisi çalışmasında gönderilen mesaj, ilgili ülke haricinde uluslararası arenada yer alan farklı ülkelere de iletilerini göndermektedir.

Burada daha fazla, dolaylı veya kulak misafiri olunacak şekilde verilen mesajların güvenilirliğinin, direk verilenlerden daha fazla olduğu gösterilmeye çalışılmaktadır.²⁵⁷ Kamu diplomasisi bir anlamda açılım yapılacak toplumun kendisini, akademisyenlerini, medya ayağını ve yönetici elitlerini etkileyerek ikna edebilme yeterliliğidir. Yapılacak bu çalışma, bir taraftan o toplum içerisinde kamu diplomasisi uygulamasını destekleyen kişilerin işini kolaylaştırıp destek zeminini oluştururken, muhalif düşüncedeki kişilerin ise ileri sürdüğü argümanları zayıflatacaktır.

“Her ülkede bu elit tabakanın pastasından faydalanmak isteyen şirket sahipleri, işveren dernekleri, gazete ve TV sahipleri, akademisyenler, köşe yazarları gibi şöhret, kariyer ve maddi çıkar peşindeki pek çok kimse bu ağın içinde yer edinme gayreti içindedir. Devlet, parti, üniversite gibi çok farklı yapılar içinde güçlü bir bilgi, çıkar ve milliyetsizlik duygusuyla harekete geçmiş bu kişilerin

²⁵³ Ertan Efeğil, “Kamu Diplomasisine İlişkin Görüşler ve Türk Dış Politikasının Durumu: AK Parti ve MHP’nin Söylemlerinin Karşılaştırılması”, **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, s. 163

²⁵⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 106

²⁵⁵ Melissen, a.g.e., p. 12

²⁵⁶ Christopher Hill, **The Changing Politics of Foreign Policy**, Palgrave Macmillan, New York, 2003 aktaran Efeğil, a.g.m., s. 161-162

²⁵⁷ Cull, a.g.e., p. 41

tanınması ve takibi önemli bir güvenlik sorunu olarak yüzyıla damgasını vurmaktadır. Etki ajanları genellikle, gazeteci, devlet memuru, diplomatlar, milletvekilleri, sivil toplum örgütü lideri, ticaret odası başkanı, politikacılar veya gizli servis mensupları gibi çok çeşitli çevrelerden olabilir. Bir insanın ABD'ye etki ajanı olmasını sağlayan özelliklerin başında devlet, ordu, iş ya da medya içinde önemli bir kişi olması veya bağlantılarının iyi olması aranır".²⁵⁸

"Cull, 'kamu diplomasisinin seyirci kitlesine her zaman doğrudan ulaşmayı amaçlamadığını'²⁵⁹ yazdığında bunu açıkça belirtmiş olur. O daha çok, hedef kitle içindeki, daha geniş bir topluluk üzerinde etkisi olan kişileri kazanmaya çalışır".²⁶⁰

Kamu diplomasisinin uygulanacağı hedef kitleler evrensel değerler kapsamında geniş bir coğrafyayı kapsadığı gibi bölgesel mahiyette yer alan ülkeler de olabilmektedir. Bu durumun oluşmasında etkinlik, verimlilik ve özellikle de ayrılacak kaynak aktarımı önemli bir yer tutmaktadır. Amerikan liberalizmi, Sovyet sosyalizmi, İran Şiiliği, Vatikan'ın Katolikliği gibi evrensel mesajlar içeren yaklaşımların etkisinin fazla olduğu görülmektedir. Bu tarz yaklaşımlar zaten kendisine sempati ile bakan belirli kitleler olması açısından daha avantajlı olarak yola çıkmakta, maliyeti azaltmakta etkinliği ve verimliliği ise artırmaktadır.

Diğer bir taraftan da yukarıda bahsedildiği şekilde evrensel mesajlar içerecek bir argümanın elinizde bulunmadığı ortamlar ve bölgeler olabilmektedir. Bu tarz durumlarda ise alternatif kamu diplomasisi yöntemlerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulacaktır. Aksi takdirde maliyetin artabilmesi hususunu göze almanız gerekecektir.

Konuyu bir örnek üzerinden ele alacak olursak; "ABD kamu diplomasisinin son süreçte en büyük başarısızlıklarından birisi, -2001/02'deki paylaşılan değerler kampanyası- kusurlu dinlemeyi gözler önüne seriyor. Kamu Diplomasisi Müsteşarı'nın fikri, reklam endüstrisinin en yüksek seviyelerinde geri planda doğru bir araştırma ve istekli seyirciler olmadan hiçbir kampanyanın başarılı olamayacağını ona öğretti. Müslüman dünyaya hitaben, Amerikalılar'ın en içten inanç ile aile değerlerini paylaşan ve Amerikalı Araplar'ın hoşgörü ortamında zenginlik içerisinde yaşadıklarını gösteren TV ve gazete kampanyası başlattı".²⁶¹ Yalnız bu kampanya sadece medyaya yansıtılmak ile yeterli karşılığı bulamamaktadır. Hitap edilen kitle yapılan çalışmanın samimiyetine ve gerçekliğine inanmadığı müddetçe netice elde etmek zor görünmektedir.

Genel itibariyle değerlendirildiğinde kamu diplomasisinin uygulandığı ülkeler;

- Sınır komşusu olunan ülkeler
- Farklı bir bölgede yer alan fakat bölgesel çıkardan kaynaklı proaktif kamu diplomasisi kapsamında ihtiyaç duyulan ülkeler
- Savunma amaçlı kamu diplomasisi kapsamında bulunan ülkeler

²⁵⁸ Yılmaz, a.g.m., s. 203

²⁵⁹ Cull, a.g.e., p. 12

²⁶⁰ Isar, a.g.m., s. 116

²⁶¹ Cull, a.g.e., p. 43

- Herhangi bir çıkar kapsamında yer almayan fakat uluslararası arenada ihtiyaç duyulabilecek olan ülkeler (BM oylamaları örneği) şeklinde sıralanabilir.

Bu kapsamda dış toplumlara uygulanacak standart bir model bulunmamaktadır. İçerisinde bulunulan konjonktürel şartlara göre toplumdaki topluma uygulanması gereken kamu diplomasisi yöntemleri farklılık gösterebilmektedir.

En önemli gelişmiş ülkelerden ziyade daha ılımlı piyasalar üzerinde kamu diplomasisi kaynaklarını kullanma eğilimi mevcuttur, buralar etki yapmak için daha kolay yerlerdir. ... Hükümet, dış ve iç politikada etkisi giderek daha da artacak olan önemli bir araç olan kamu diplomasisine birçok kaynaklarını sunmalıdır. Kamu diplomasisi gücü, kolaylıkla ikna edilebilecek ülkelere ziyade çok önemli çıkarlarımızın olduğu ülkelere odaklanmalıdır. Bu kaynakların ilave harcamaları, tepki gösterme ve tartışmaya müsait kanıtlamalara değil önleyici mesajlara ve uzun dönemli ilişki kurmaya yoğunlaşmalıdır. Leonard, İngiltere'nin hangi ülkelere ne tarz çalışmalar yapması gerektiğini şu şekilde ifade etmektedir; "kurumlar, kısa dönem krizlere hızlı ve etkili cevap verebilmek için daha esnek hareket edebilmeye (bütçe, personel ve fiziki şartlar ile ilgili) ihtiyaç duymaktadır. İngiltere, kamu diplomasisi stratejilerini farklı ülkelere göre değiştirmeli, çıkarlarının rekabete mi yoksa işbirliğine mi dayalı olduğunu belirlemeli ve rekabetin önemine göre iki taraflı harcamaya önem vermelidir".²⁶²

Kamu diplomasisinin uygulanması aşamasında hedef ülkenin belirlenmesinin ardından asıl süreç ortaya çıkmakta olup bu da belirlenen ülkede uygulamanın ne şekilde hayata geçirileceğidir. Kamu diplomasisinin hedef ülkeye uygulanmasında, tarihsel olarak irtibatlı olunan gruplar ve bunların belirli araçlarla desteklenmeleri, medya, üniversiteler, öğrenci programları, eğitim sistemine nüfuz etme, kamu diplomasisi uygulayıcı ülkeye muhalif toplantılarda sivil unsurlar aracılığıyla yer alma vb. gibi yöntemlere başvurulmaktadır. Bu yöntemler de başlı başına ele alınacak konular olup uygulanma aşamasında bir takım olumlu ve olumsuz durumlar ile karşılaşılabilir.

" 'Kültürel görecelilik' kuramına göre, her toplumun kültürüne ve toplumsal şartlarına uygun bir halkla ilişkiler uygulanmalıdır. Farklı gereksinimlere farklı sunumlar, söylemin, dilin farklı kullanımı, tek bakış açısının ortadan kalkması, yeni gerçekliklerin ve değerlerin yaratılması söz konusudur. Petersen, Taylor ve Kent, gelişmekte olan ülkelerdeki halkla ilişkiler uygulamalarının, güçlü kamuları ya da toplumları odaklamaları gerektiğini belirtmişlerdir".²⁶³

Dış toplumlara yönelik olarak yapılan çalışmalarda, "amaç sadece ülkede kamuoyunu elde etmek için savaşı kazanmak olmayacaktır ama ülkelerin çoğunun halkının konulara bizim perspektifimizden bakmalarını ve ulusal hükümetlerine değişim için baskı uygulanmasını sağlamak olacaktır".²⁶⁴

Her toplumun cezbedileceği farklı kanallar illa ki bulunacaktır yalnız kamu diplomasisinde önem arz eden samimiyet unsurunu bu noktada dikkate almak gerekecektir. Farklı toplumlara uygulanan kamu diplomasisi çalışmalarında göze batır şekilde tezatlıklar söz konusu olursa bu aktörün

²⁶² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 96-97

²⁶³ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 92

²⁶⁴ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 93

samimiyetinin sorgulanmasına sebebiyet verecektir. Fakat ilkelere ve evrensel anlamda kabul edilen değerlere dayalı bir sistem tesis edildiği takdirde az bir hata ile daha faydalı sonuçlar alınabilecektir.

1.2. KAMU DİPLOMASİSİNDE BAŞARININ SAĞLANMASI

Kamu diplomasisi alanında çalışmalar yapılırken, aktörler alana ilk adım attıkları esnada evrensel anlamda uygulanan kamu diplomasisi faaliyetlerinden istifade etmekte fakat daha sonra devam eden süreçte kendi toplum, kültür yapıları vb. gibi hususları belirleyerek buna göre bir sistem oturtmaya çalışmaktadırlar.

Leonard kamu diplomasisinin başarılı olabilmesi için bir etki hiyerarşisinin olduğunu belirtmekte olup tasnifini şu şekilde yapmaktadır:

- Bir ülke ile insanların yakınlığını artırma (Toplumunu onun hakkında düşünmeye sevk etme, imajlarını yenileme, elverişsiz fikirler etrafında dönme)
- Bir ülkenin insanların takdirini artırma (Olumlu algılar oluşturma, küresel düzeydeki önemli konularla ilgili aynı perspektiften bakmak için çalışma)
- Ülke ile ilgili toplumu cezbetme (Bağları güçlendirme, eğitim reformundan bilimsel işbirliğine; turizm, çalışma, uzaktan öğrenim gibi çekici hedefler ile toplumların ülkeyi fark etmelerini sağlama; ürünlerimizi almalarını sağlama, değerlerimizi anlamalarını ve katkıda bulunmalarını sağlama)
- İnsanları etkileme (Yatırım için şirketler alma, kamunun pozisyonumuza destek vermesi veya politikacıların ayrıcalıklı bir ortak olarak bize geri dönmesi)²⁶⁵

Kamu diplomasisinde Leonard'ın da belirttiği şekilde başarıyı yakalayabilmek için diyalog, işbirliği, sivil toplum örgütlerinin yardımlaşma çalışmaları ve çıkar amacı gütmeyen dış politika ile meşruiyetin sağlanması gibi şartların oluşturulması gerekmektedir.

1.2.1. Diyalog

Kamu diplomasisini, geleneksel diplomatik faaliyetlerden bariz bir şekilde ayıran hususlardan birisi de yeni aktörler ile geliştirilen diyalog sürecidir. Diyalogun sağlanması ile birlikte uluslararası ilişkiler alanında yaşanan başlıca sıkıntılardan birisi olan birbirini anlayamama konusundaki çelişkiler daha az seviyeye indirilecektir.

“Genel olarak yabancı izleyicileri dinleyerek anlamak, onları bilgilendirmek ve etkilemek ve bu etkiyi geliştirmek; yanlış anlamaların ve kabullerin yol açtığı karmaşayı sınır ötesi iletişim ortamını şekillendirmek suretiyle gidermek kamu diplomasisinin amaçlarından bazılarıdır. Ülkelerin, yabancı ülke vatandaşları ile kendi vatandaşları ve kurumları arasında diyalogu yaygınlaştırmaya çalışması da bir başka kamu diplomasisi hedefidir”.²⁶⁶

²⁶⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 9

²⁶⁶ Doğan a.g.m. s. 13

Halkla ilişkilerin iki işlevi olan ayna ve pencere işlevlerini de bu noktada açmak gerekmektedir. Ayna işlevinde çevrede olanların izlenmesi ve bunların sonuçlarının örgüt politikaları üzerindeki sonuçlarını anlamaya yönelik bir rol üstlenilir. Pencere işlevinde ise halkla ilişkiler hizmet verdiği örgütün karşı tarafa iyi gözükmesini sağlamak için iletişim planlarının hazırlanması ve yürütülmesini üstlenir.²⁶⁷

Birisi kamu diplomasisi hakkında son çekişmeleri ve tartışmaları okuyorsa -özellikle ABD’de aynı zamanda da diğer ülkelerde- birçok politikacının tespit ettiği şey ana problemin bilgi eksikliği olmasıdır, şöyle ki: “keşke diğer insanlarda aynı bizim ulaştığımız şekilde bilgiye ulaşsalar ve aynı bakış açısına sahip olsalardı böylelikle bizimle aynı fikirde olacaklardı”²⁶⁸ şeklindeki şikâyetlerin çözümü diyalogun artırılmasından geçmektedir.

Etkili bir kamu diplomasisi, konuşmak kadar dinlemeyi de gerektiren iki yönlü bir yoldur. Yumuşak güç, bazı ortak değerlere dayanır. İşte bu yüzden değişim programları, sadece radyo ve televizyon yayını yapmaktan daha etkilidir. Tanım olarak yumuşak güç, senin istediğin sonuçların aynısını başkalarının da istemesini sağlamaktır ve bu da senin mesajını nasıl duyduklarını anlamayı ve buna uygun olarak ince ayar yapmayı gerektirir. Hedef dinleyicileri anlamak çok önemlidir.²⁶⁹

Diyalog konusundaki amaç, hem kendimizi iyi anlatabilmek hem de karşı tarafı iyi bir şekilde analiz etmektir bu vesile ile kamu diplomasisi planlaması bu değerlendirmelere göre yapılacaktır. Diyalog ile birlikte muhatapların zihninde yer alan soru işaretleri, karşılıklı etkileşim neticesinde giderilme imkânı bulacaktır. Kalıplaşmış düşüncelerin yıkılmasının da yeni kapılar aralayacağı değerlendirilmektedir.

1.2.2. İşbirliği

Kamu diplomasisi alanında tek yönlü yapılan çalışmalar genellikle kendi doğrularımıza göre şekillendirilen çalışmalar olmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalardan daha başarılı neticelerin elde edilmesi isteniyorsa, muhatabımızı çalışmalarımıza ortak ederek işbirliği içerisinde beraber hareket etmek, hem karşı tarafı samimiyetimize inandıracak hem derdimize ortak ederek beraber dertlenmemizi sağlayacak hem de ortak bir çizgiye getirecektir.

Nye işbirliği konusunu şöyle değerlendirmektedir; “küresel bilgi çağında, ABD’nin çekiciliği, istediğimiz sonuçları elde edebilmemiz açısından çok önemli olacaktır. Her yeni oyun için gönüllü koalisyonlar kurmak zorunda olmak yerine, diğerlerini kurumsal ittifaklara çekebilir ve kendi oluşturduklarımızı zayıflatmaktan kaçınırsak, bizim yararımıza olacaktır. Örneğin, NATO, gelişmiş ülkelerin güçlerini bir araya getirmekle kalmaz, bunun yanı sıra bitmez tükenmez komiteleri,

²⁶⁷ Serra Görpe, “Corporate Communication Toward a Sustainable Europe”, Ede, Hollanda, Değerleri Olan Avrupa: Kamusal İletişimde Şeffaflık, AB Destekli Yaz Okulu Konuşması, 2 Eylül 2005 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 103

²⁶⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 46

²⁶⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 111

prosedürleri ve uygulamaları, bu ülkelerin birlikte çalışmasına ve bir kriz ortaya çıktığında birlikte hareket etmelerine olanak verir”.²⁷⁰

“Kamu diplomasisinde işbirliği yöntemini en yaygın olarak kullanan devletler İskandinav ülkeleridir. Danimarka ve İsveç gibi ülkelerin kamu diplomasi aktiviteleri ilgili Dışişleri Bakanlığı tarafından organize edilmekte, Danimarka/İsveç Yardım Ajansları DANIDA (Danish International Development Agency – Danimarka Uluslararası Kalkınma Ajansı) ile SIDA (Swedish International Development Cooperation Agency - İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı) ve sivil toplum örgütleri aracılığıyla yürütülmektedir. Kamu diplomasisi çalışmaları Danimarka ve İsveç hükümetleri tarafından desteklenmektedir. Özellikle sivil toplum örgütleri aracılığıyla yürütülen çalışmalar yerel halkın da katkıları ile gerçekleştirilmektedir. Bu da İskandinav'lar tarafından verilmek istenen mesajların istenen hedefe ulaşmasını kolaylaştırmaktadır ve uluslararası kamuoyunu olumlu olarak etkilemelerine yardımcı olmaktadır”.²⁷¹

RAND Şirketi'nden John Arquilla ve David Ronfeldt'in de dediği gibi, bilgi çağında güç, sadece güçlü savunmalardan değil, güçlü ortaklıklardan da gelecektir. Geleneksel gerçekçi yaklaşımlar, başkalarıyla paylaşmayı zorlaştırır. Ancak bilgi çağında, böylesi bir paylaşım, başkalarının bizimle iş birliği yapmalarını artırmakla kalmaz, ayrıca yapma eğilimlerini de artırır.²⁷² Zekâyı ve becerileri başkalarıyla paylaştığımız zaman, ortak yaklaşımlar ve ortak bir bakış açısı geliştiririz ve bu da yeni tehditlerle başa çıkma gücümüzü artırır. Güç, çekicilikten ileri gelir. Çekiciliğin gücünü, sadece geçici bir popülerliğe indirgemek, bilgi çağının yeni gerçekleri kadar yeni liderlik teorilerinden de önemli kavrayışları gözden kaçırmak demektir. Bizim buna gücümüz yetmez.²⁷³

İşbirliği ile birlikte ortak olunan aktör, kendisini içerisinde bulunan çalışmayı sahiplenme ihtiyacı hissedecektir ve çalışmalarını bu bakış açısı ile sürdürecektir. Ayrıca ortaklık ve işbirliği ile birlikte avantajlı imkanların paylaşıldığı gibi riskler de paylaşılmaktadır. Bu doğrultuda aktörler yaptıkları çalışmalar kapsamında birlikteliklerini bir nevi zorunlu hale getirmektedir ve bu şartlar faaliyetlerin daha istikrarlı bir şekilde sürdürülmesini sağlamaktadır.

1.2.3. Sivil Toplum Örgütlerinin Yardımlaşma Çalışmaları

Kamu diplomasisi çalışmalarında etkili bir aktör olan sivil toplum örgütlerinin birbirleri arasında gerçekleştirdikleri yardımlaşma faaliyetleri, başarılı bir kamu diplomasisi sergilenmesinde etkili olmaktadır.

Sivil toplum örgütleri hepsi kendi başlarına birer aktör olarak faaliyet göstermektedir. Kurumsallaşma anlamında yeterli bir olgunluğa ulaşan sivil toplum örgütleri, uluslararası arenada tek başlarına etkin bir rol üstlenebilmektedirler.

²⁷⁰ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 131

²⁷¹ Coşkun, a.g.m., s. 59

²⁷² John Arquilla ve David Ronfeldt, *The Emergence of Neopolitik: Toward an American Information Strategy*, RAND Şirketi, Santa Monica, 1996, s. 52 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 131

²⁷³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 131

Yalnız bir de yerel düzeyde faaliyet gösterip uluslararası arenaya çıkabilme potansiyelinde olan sivil toplum örgütleri bulunmaktadır. Bu örgütlerin içerisinde bulunduğu ülkede aynı alanda çalışmalar yapan farklı yapıların da bulunduğu görülmektedir. Bu örgütler standart bir yapı içerisinde birleşerek farklı bir güç unsuru oluşturup uluslararası arenada etkinliklerini artırabilirler.

Rekabete ve işbirliğine dayalı kamu diplomasisi perspektifinden olayı ele aldığımızda, bu tarz sivil toplum örgütlerinin rekabete dayalı bir kamu diplomasisi algısı ile aynı gayeler ile farklı isimler altında faaliyet göstermeleri seslerinin cılız çıkmasına sebep olacaktır. Fakat işbirliğine dayalı bir kamu diplomasisi mantığı ile yaklaşıldığında güçlerini birleştiren bu örgütler, kar topunun yuvarlanmasında olduğu gibi bir anda çok etkili bir aktör haline gelebilirler. Belirli bir olgunluğa ulaşan uluslararası sivil toplum aktörlerinin, uluslararası arenada rakiplerinin bulunması durumunun ise denetim mekanizması sağlanması açısından faydalı yönleri de olabilecektir.

Bir de farklı ülkeler içerisinde aynı konular ile ilgilenen sivil toplum yapıları bulunmaktadır. Bu yapıların birleşmeleri halinde hem etkili bir aktör olabilmeleri gibi bir etkisi olacaktır hem de kamu diplomasisinin başarısının sağlanması konusunun etkili unsurlarından diyalog mekanizmasının devreye girmesine yardımcı olmaktadır.

1.2.4. Çıkar Amacı Gütmeyen Dış Politika ve Meşruiyet

Kamu diplomasisinde başarının sağlanmasında etkili olan unsurlardan birisi de çıkar amacı gütmeyen dış politika ve meşruiyettir. Son bölümde, “insan odaklı diplomasi” başlığı altında daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacak olan konunun kamu diplomasisine daha ilkesel bir boyut kazandıracığı değerlendirilmektedir.

“Bir ülkenin izlediği politikaların doğruluğu ve etkinliği kadar, sahip olduğu yumuşak güç potansiyeli de kamu diplomasisinin başarısını belirleyen unsurlar arasındadır. ‘Değer merkezli’ bir güç tanımına dayanan yumuşak güç, bir ülkenin başkaları tarafından ne kadar cazip ve örnek alınmaya değer görüldüğünü ifade eder. Kavramı formüle eden Joseph Nye’a göre yumuşak güç, ‘bir ülkenin kültürünün, siyasi fikirlerinin ve politikalarının çekiciliğini’ ifade eder. Bir ülkenin izlediği politikaların başkaları nezdinde meşru kabul edilmesi, o ülkenin yumuşak güç kapasitesini de artırır”.²⁷⁴

Kamu diplomasisi faaliyetlerinde farklı kurumların görüş ayrılıklarının olması, bu durumlarda negatif sonuçlar ortaya çıkarabilir çünkü her kurum kamu diplomasisi etkisinin gerçekleştirilebildiği önemli ülkelere yapılan faaliyetlerden ziyade kendi etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilebilmeyi düşündüğü şeyler açısından önceliklerini hesaba katar.²⁷⁵

Kamu diplomasisi konuları ele alınırken genellikle bir “çıkar” ifadesi yer almaktadır. Halbuki yumuşak gücün çekicilik ve cazibe unsuru çıkardan uzak bir etkileycilik içerisinde bulunmalıdır. Aktörler yaptıkları faaliyetlerde “çıkar” amacı gütmeyen çalışmalarını sürdürdüklerine diğer toplumları inandırmaları halinde başarıya ulaşacaklardır. Burada ulaşılan başarı A aktörünün veya B aktörünün

²⁷⁴ Kalın, a.g.m., s. 148

²⁷⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 29

istediğinin olması değil insanlığın kazanmış olmasıdır. Tabii burada aktörler de buna samimiyetle inanmaları gerekmektedir.

1.3. KAMU DİPLOMASİSİNİN BİLEŞENLERİ

Kamu diplomasisi faaliyetleri uygulanma konuları ve zamanlarına göre farklı boyutlarda ele alınmakta ve ayrıca uygulanma aşamasına göre de çeşitli bileşenlere tabi tutulmaktadır. Alt bölümlerde bu hususlar ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Kamu diplomasisinde ilk dönemlerde aktör devlet iken son süreçte yeni aktörler ve teknolojik imkânların ortaya çıkması ile birlikte faaliyetlerin uygulanması açısından farklılıklar oluşmaya başlamıştır. Artık toplumların bilgiye rahat bir şekilde ulaşmaları bazı durumlarda toplumlara ikna etme anlamında anlık refleksler ile karşılık vermeyi gerektirmekte bazı durumlarda ise reaksiyonlar uzun vadelere yayılabilmektedir.

“Geleneksel kamu diplomasisi tek yönlü iken, yeni kamu diplomasisi, diyalogu öngören iki yönlü iletişim üzerine kurulmuştur. Kamuoyunun bilimsel olarak ölçülebildiği ve ikna tekniklerinin kullanılabilirdiği stratejik iletişim, yeni kamu diplomasisinin baz aldığı iletişim yöntemidir. Kamu diplomasisini üç boyutta ele alan Nye’a²⁷⁶ göre de ilk boyut günlük iletişimdir. Yani, medyaya açık olmak anlamını taşımaktadır. Günlük iletişimde, hükümetler kararlarını ulusal medyada paylaştıkları gibi yabancı medyayı da unutmamalıdır. Kamu diplomasisinin ilk aşamalarından biri yabancı medyayı da hedeflemektir. Kamu diplomasisinin ikinci boyutu stratejik iletişimdir. Stratejik iletişimde önemli olan mesajın sürekli ve tutarlı olmasını sağlamaktır. Kamu diplomasisinin üçüncü boyutu ise, uzun süreli ilişkilerin geliştirilmesidir. En önemli boyut olan bu noktada bu ilişkiler anahtar rollerdeki aktörlerle uzun yıllar içerisinde burslar, değişim programları, eğitimler, seminerler, konferanslar ve medya aracılığı ile kurulmakta ve geliştirilmektedir. Amerika da dünyada bu tür programları kullanan baş aktördür”.²⁷⁷

Tablo 7 – Leonard’ın Kamu Diplomasisinin Üç Boyutu Tablosu

AMAÇ	REAKTİF (Saatler ve günler)	ÖNLEYİCİ (Haftalar ve aylar)	İLİŞKİ İNŞASI (Yıllar)
Politik/Askeri			
Ekonomik			
Sosyal/Kültürel			

Tablodaki alanlarda oynadıkları rol: politik/askeri, ekonomik, sosyal/kültürel. Farklı zamanlarda ve şartlarda, farklı öneme haiz olacaklardır. Örneğin; Singapur gibi gelişen bir ülkede ekonomik mesaj önemli olacaktır; Pakistan’da politik mesaj daha önemli olacaktır; Zimbabwe’de İngiliz farklılığı ile ilgili mesajlar ırkçı emperyalizm iddiasına karşı bir denge olarak hareket edecektir,

²⁷⁶ Nye, **Public Diplomacy and Soft Power**, a.g.e., p. 97-102

²⁷⁷ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 92-93

Fransa ve Almanya gibi Avrupa Birliği ülkeleri üç alanda da önemli olacaktır. 11 Eylül gibi olaylar açıkça farklı konuların önceliklerini değiştirebilir ve bütün ülkelerin ajandalarında politik/askeri alanı en üste çıkarabilir. Boyutların her biri farklı zaman ölçeklerine göre çalışır. Reaktif haberler saatler ve günler içerisinde meydana gelir, önleyici iletişim ve algı değiştirme faaliyetleri haftalar ve aylarca planlanır, ilişki inşa etme ise geri dönüşümünü almadan önce yıllar alabilir. Boyutlar aynı zamanda farklı beceriler ve organizasyonel kültürler gerektirir. Haber yönetimi, esneklik, reaktiflik ve hükümet mekanizmaları ile çalışmaya ihtiyaç duyar. Önleyici iletişim, önemli derecede gelişmiş iletişim becerileri, stratejik planlama ve bütçe, kaynaklar ve hayal edilenleri yakalayabilecek olayları yönlendirebilecek uzmanlığa ihtiyaç duyar. İlişki tesis etme, yüksek derecede güven kazanma, tarafsız ve güvenli bir ortam oluşturma ve hükümetlerden uzakta en iyi şekilde mutabık olmaya bağlıdır.²⁷⁸

Kamu diplomasisinin ikinci boyutu olan stratejik iletişimde hükümetler belirli konulardaki duruşlarını devam ettirmede maharetlidirler. (Çelik üzerine gümrük konusu veya Orta Doğu'da huzuru tesis etme) fakat resmi görevliler ülkelerindeki algıların tamamını yönetmede daha az etkilidir. Bu eksikliğin bir sebebi, politika, ticaret, turizm, yatırım ve kültürel ilişkiler ile ilgili konularda farklı kurumların sorumlu olmalarıdır. Belirli bir sayıda stratejik mesaj oluşturmak, bir yılda bir dizi etkinlikler planlamak veya onları güçlendirmek önemlidir. Bütün kamu diplomasisi organizasyonlarının mesajların tamamından çıkarı ve onu yükseltmek için nasıl işbirliği yapabilmeleri hissiyatı olmalıdır. Fakat kamu diplomasisi organizasyonlarının her biri farklı çıkarılara sahip olacaktır, mesaj dağıtımında görünür bir işbirliğinin faydaları ve olumsuz yönlerinin açık bir analizi yapılmalıdır.²⁷⁹

Kamu diplomasisinin üçüncü boyutu çok uzun sürelidir: burslar, değişimler, eğitim, seminerler, konferanslar, gerçek ve sanal ağlar oluşturma ve insanların medya kanallarına ulaşmalarını sağlayarak kilit bireyler ile kalıcı ilişkiler geliştirme. Bu genel diplomasideki bağlantı kurma uygulamalarından farklıdır, ilişkiler gruplar ile politikacılar, özel danışmanlar, iş dünyası, kültürel girişimciler veya akademisyenler arasında geliştirilmektedir. Bu kamu diplomasisinin üç alanı üzerinden de olabilir ve konuların genel analizini yapmak, topluma daha açık motivasyon fikri ve hareketlerini etkileyen faktörler sunmak amaçlanmaktadır, böylece onlar bireysel konularda tartışmaya geldikleri zaman zaten bir çok geri plan çalışması yapılmış olacaktır. Sadece ilişkileri geliştirmek değil ayrıca insanları pozitif yöne sevk edecek ve sonradan takip edecekleri deneyimleri sağlamak da önemlidir. İlişkileri inşa etmek mesajları iletmekten çok farklıdır çünkü samimi bir değişim gerektirir ve topluma ülkenin resminin açık açık sunulması anlamına gelir.²⁸⁰

Batı ve Doğu toplumları arasındaki ayrılıklar konusunda köprü kurmanın hayati önemde olduğu açık olup bunun geniş ölçüde uzun dönemli yöntemler ile gerçekleştirilebileceği kabul edilmektedir. Güven bir gecede yeniden inşa edilemeyecektir. Fakat daha esaslı bir şekilde, bunun yapılabilmesi için gerekli olan ifadenin 'yeniden inşa etme' olduğu net değildir: ilk başlarda çok fazla güven olmaması ve demokratikleşme/popülerleşmenin böyle bir ortamın eksikliğinde ortaya çıkması

²⁷⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 10-11

²⁷⁹ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 42

²⁸⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 18

tartışılabilir.²⁸¹ İlişki inşası geleneksel anlamda kişisel seviyede yüz yüze yönlendirilmesi gereken bir yöntem olarak görülmektedir. Sürekli ilişki inşası için en etkili yöntem, burslar, ziyaretler ve karışık planlama ile yönetim gerektiren, yüksek düzeyde maliyeti olan diğer değişim programlarıdır.²⁸²

Uzun süreli ilişki inşası, sabır göstermeyi gerektiren bir süreçtir. Bu alandaki çalışmalarda aktörler kısa vadede netice alamazlar da uzun vadede beklentilerinin karşılığı daha verimli bir şekilde dönmeye başlayacaktır. Önemli olan işin başlangıç aşamasını belirledikten sonra istikrarlı bir şekilde aynı faaliyeti her dönem devam ettirmektir. Belirli bir süre geçip olgunluk yakalandıktan sonra yapılan çalışmaların neticeleri peş peşe gelecek ve alttan da beslenmeye devam edecektir.

Kamu diplomasisi çalışmaları yürütülürken etkili bir sonuç almak için belirli bir planlama ve bütünlük içerisinde hareket etmesi gerekmekte ve bu faaliyetleri devam ettirecek olan aktörlerin hepsinin ortak prensipler çerçevesinde hareket etmeleri başarı kistasını artıracaktır.

Cull, kamu diplomasisi bileşenlerini: “1) Dinleme (Etkili bütün kamu diplomasisileri için esas) 2) Savunma 3) Kültürel Diplomasi 4) Mübadele (Değişim) 5) Uluslararası Yayın. Haber de aynı sayılır. 6) Kamu diplomasisinin bazı kilit özelliklerinde ortak kullanılan benzer bir faaliyet olarak Psikolojik Savaş”²⁸³ şeklinde sınıflandırmıştır.

Etkili bir kamu diplomasisinin en öncelikli hususları arasında dinleme gelmektedir. Dinleme yapılması, karşı tarafın ilgili aktör hakkındaki intibasını olumlu yönde değiştirmesinin yanı sıra aktör açısından da muhatabı anlayarak ona göre bir kamu diplomasisi stratejisi geliştirme imkânı sağlamaktadır.

Etkili bağlantı, dinleme ve geri besleme yapmayı gerektirir, bu yüzden kamu diplomasisi aygıtları özellikle de dinleme unsurları, dağıtmak için başvurulacak politikaları belirlemede ve şekillendirmede etkin bir role sahip olmalıdır.²⁸⁴

“Joseph Nye²⁸⁵, kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarısının, harcanan paranın miktarı ile değil, yabancı ülke vatandaşları üzerinde yaratılan olumlu izlenim ve değiştirilen fikirler ile ölçülebileceğini ifade etmektedir. Obama hükümetinin Dışişleri Bakanı Hillary Clinton²⁸⁶ ise kamu diplomasisi uygulayıcılarının insanlarla bağlantı kurmak için gerçek bir diyalog tesis etmeleri gerektiğini ve kamu diplomasisi uygulayıcılarının konuştukları kadar dinlemeyi de bilmesi gerektiğini vurgulamaktadır”.²⁸⁷

Başarılı kamu diplomasisilerinin hepsinde dinleme önce gelir. Dinleme, bir aktörün deniz aşırı ülkelerdeki toplumlar ve fikirleri ile ilgili bilgi toplayıp karşılaştırma yaparak uluslararası ortamı

²⁸¹ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 30

²⁸² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 19

²⁸³ Cull, a.g.e., p. 10

²⁸⁴ Cull, a.g.e., p. 16-17

²⁸⁵ Joseph Nye’in kamu diplomasisi faaliyetlerine dair sözleri <http://publicdiplomacymagazine.com/> web adresinden alınmıştır. Erişim Tarihi: 29.10.2010

²⁸⁶ Hillary Clinton’ın 01.05.2009 tarihli konuşmasından <http://www.state.gov/secretary/rm/2009a/05/122534.htm> internet adresinde alınmıştır. Erişim Tarihi: 01.01.2011

²⁸⁷ Doğan, a.g.m., s. 13

yönetme girişimi ve bu bilgileri kullanarak politikalarını ve geniş kamu diplomasisi yaklaşımlarını yeniden yönlendirmesidir.²⁸⁸

“Birbirinden farklı tarihsel, ekonomik, siyasi süreç geçiren toplumların kamu diplomasisi amaç, araç ve yöntemleri farklıdır. Kamu diplomasisi üzerine çalışan akademisyenler kültürler arası diyalog için bir ‘uluslararası kamusal alan’ oluşturulabileceğini bunun da insanlara kendilerini ifade etme ve duyulma fırsatı vererek, onları bir diyalog süreci içine sokarak, uluslararası bir kamusal alan meydana getirmek suretiyle mümkün olabileceğini belirtmektedirler. Diyalogda önemli olan ‘dinlemek’tir’.²⁸⁹ “Kamu diplomasisinde yabancı kamuoyunu dinlemeyi bilmek esastır. Dinleme, yabancı kamuoyu hakkında bilgi edinip veriler toplayarak dış politikadaki adımları bu bilgiler ışığında atmaktır. Yani önce yabancı kamuoyunu dinlemek (toplumların davranışları, tepkileri ve düşünce biçimleri onların kültürlerinden, değerlerinden, toplumsal yapılarından ve dünya görüşlerinden ayrı düşünülmeyle mümkün olduğundan etkin bir dinleme için o toplumu oluşturan tüm bu özelliklerin iyi bilinmesi gerekmektedir), anlamak ve buna göre politika geliştirmek gerekmektedir.”²⁹⁰ “Cull’a göre, kamu diplomasisi dinlemekle başlar. Ülke politikalarıyla paralel gitmek zorunda olan kamu diplomasisi, sadece ülke içindeki halka yönelik değil tüm halkla hitap etmelidir. Yaratıcılık gerektiren kamu diplomasisi, herkesin taşıması gereken bir sorumluluktur.”²⁹¹

Politika uygulayıcılara ve yapıcılara, kamu diplomasisinin bugün artan bir şekilde ‘diğerlerini’ dinlemeye dayalı, monologdan ziyade diyalog ile ilgili, sadece kısa dönemli ilişkileri değil aynı zamanda uzun süreli ilişki inşa etmeyi de amaçladığı hatırlatılmaktadır.²⁹²

Dinlemeye dayalı çalışmalar, diyaloga geçilen muhatap ile birbirini tanımaya yönelik bir süreç olup buna göre politikalar belirlenmektedir. Fakat bazen ani gelişen veya gelişecek olan olaylara yönelik olarak verilen tepkide de karşı tarafı ikna ve kendimizi olumlu bir şekilde ifade edecek savunma mekanizmalarının devreye sokulması gerekmektedir. Bu aşamada da savunma unsuru devreye girmektedir.

Kamu diplomasisinde savunma, yabancı kamuoyunun zihninde, belirli bir politika, fikir veya aktörün genel çıkarlarını aktif bir şekilde düzenlemek için uluslararası iletişim faaliyetinin üstlenilmesi ile uluslararası ortamı yönetmeye çalışması şeklinde ifade edilmektedir.²⁹³

Yumuşak gücün kaynaklarından kültür bölümünde ele alındığı gibi kültürel diplomasi, Cull’a göre de kamu diplomasisinin bileşenleri arasında yer almaktadır.

Kültürel diplomasi, bir aktörün deniz aşırı ülkelerde bilinen kültürel imkânları ile başarıları ve yurtdışına kültürel iletişimi kolaylaştırma sayesinde uluslararası ortamı yönetmeye çalışmasıdır. ... Tarihsel anlamda kültürel diplomasi, bir ülkenin kültür çalışmalarının ihracını kolaylaştırma politikası olarak ifade edilmektedir. ... Kültürel diplomasi anlamında en fazla harcama yapan Fransa’dır,

²⁸⁸ Cull, a.g.e., p. 18

²⁸⁹ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 92

²⁹⁰ Akçadağ, “Dünya’da ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi”, a.g.m., s.6

²⁹¹ Nicholas J. Cull, Public Diplomacy: Seven Lessons for Its Future From Its Past, Place Branding & Public Diplomacy, Vol.6, Issue.1, 2010, p. 11-17 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 92

²⁹² Melissen, a.g.e., p. 10

²⁹³ Cull, a.g.e., p. 18-19

Fransızca dilini desteklemek için uluslararası okul ağına ciddi derecede para desteği vermektedir, prestiji ve nüfuzunun devam etmesinin de francophonie'ye bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Kamu diplomasisi alanında aktörlerin en yoğun şekilde başvurduğu yöntemlerden biri de değişim diplomasisi faaliyetleridir. Değişim diplomasisi birebir anlamda yüz yüze etkileşimi sağlayan bir bileşen olması sebebiyle de önem arz etmektedir. Kamu diplomasisinde değişim diplomasisi, bir aktörün çalışma ve/veya kültürel etkileşim için vatandaşlarını deniz aşırı ülkelere göndermesi ve karşılık olarak deniz aşırı ülkelerden vatandaşları kabul etmesi ile uluslararası ortamı yönetmeye çalışması şeklinde ifade edilmektedir. ... ABD, Fulbright bursları ile değişime ciddi anlamda yatırım yaparken, bu kesinlikle onun kamu diplomasisinde, savunmanın merkezi konumunun yerini alamamıştır.²⁹⁴ Her ülkenin bu alana yönelik çalışmaları olmaktadır. Mesela İngiltere Chevening, Fransa Eiffel, Almanya'da DAAD bursları aracılığıyla bu alanda çalışmalarını sürdürmektedir.

İletişim teknolojisinin gelişmesi ile birlikte kamu diplomasisinin bileşenlerinden olan uluslararası yayıncılıkta da yeni bir çığır açılmıştır. Kısa dalga frekanslar üzerinden hizmet veren radyo istasyonlarının öncülüğünde yapılan çalışmalar TV ve internet teknolojisi ile daha etkili bir hal almaya başlamıştır.

Uluslararası yayıncılık bir aktörün, yabancı kamuoyunu çekmek için radyo, televizyon ve internet teknolojilerini kullanarak uluslararası ortamı yönetmeye çalışmasıdır. ... Uluslararası yayıncılık çalışması, devletler tarafından uygulanırken, izleme/izleyici kitlesi araştırma çalışmalarında dinleme, yazı işleri veya politika yayınlarında savunma/haber çalışması, diğer yayıncılar ile kültürel içerik ve personel ile program değişiminde kültürel diplomasi tarzında kamu diplomasisi unsurları ile çalışabilir. Uluslararası yayıncılık tam olarak 1920'lerin ortasında (Sovyetler Birliği ile Hollanda'nın alanında lider olduğu) çıkmışken, devlet destekli haberleri daha önceki tarihlerde bulmak mümkündür. ... Bu alanda özellikle BBC Dünya Servisi'nin başarısını takdir etmek gerekir, BBC araştırması, İngiltere'nin kırsalında bulunan dinleyicilerin çok küçük yüzdelik bir kısmının BBC ile bağlantı kuramadıklarını göstermesinin yanısıra İngiliz kamu diplomasisinde uluslararası yayıncılık en yaygın bilinen unsurdur.²⁹⁵

Çıkara dayalı bir anlayış üzerine tesis edilen psikolojik savaş da bazı düşünürler tarafından kamu diplomasisi alanında yöntemlerin benzerliği yönüyle bileşenlerin arasında yer verilmektedir. Yalnız kamu diplomasisi her ne kadar aktörün çıkarını düşünse de "evrensel insani değerlerin artırılması" anlayışına yakın bir duruşu vardır.

Psikolojik savaş, birçok kamu diplomasisi kavramlarının ve birçok kamu diplomasisi bürokrasilerinin de dışında tutulur. Kamu diplomasisi tartışmalarının bulunduğu bölgede yer almasına rağmen tartışmalıdır, hâlbuki kamu diplomasisinin bilinen alanlarının yanı sıra paralel bir etkinlik olarak düşünülecektir. Uluslararası haber bağlamında psikolojik savaş, genellikle düşmanın toplumu ile iletişim aracılığıyla bir aktörün savaş zamanlarında hedefini gerçekleştirmek için iletişimi kullanması olarak ifade edilmektedir. Düşmanın direncini kırarak veya teslim olmasını kolaylaştıracak veya düşman saflarında muhalif düşünceler oluşturacak tarzda kendine özgü amaçlar içermektedir. Yöntem

²⁹⁴ Cull, a.g.e., p. 19-20

²⁹⁵ Cull, a.g.e., p. 21-22

açıkça (bazen beyaz propaganda olarak adlandırılır) veya gizlice olabilir. Kara propaganda da haberin kaynağı saklanır ve iddia edilen kaynağın tam karşıtı olabilir. (İkinci Dünya Savaşı süresince İngiltere sahte Alman Ordu Radyo İstasyonları kurdu.) Gri propaganda da kaynak sadece belirsizdir. Kamu diplomasisinin alt bölümlerinde yabancı kamuoyundaki etkinin genel hedefleri paylaşılırken dört noktada ayrılmaktadırlar: kavramsal zaman çerçevesi, bilginin akış yönü, gerek duyulan alt yapının türü ve güvenilirlik kaynağı. Zamanın ara bağlantısı, akış ve alt yapı tabloda gösterilmektedir:²⁹⁶

Tablo 8 - Kamu Diplomasisi ve Psikolojik Savaş'ta, zaman, bilginin akışı ve altyapının sınıflandırılması

	KAMU DİPLOMASİSİ TÜRÜ	ZAMAN ÇERÇEVESİ	BİLGİNİN AKIŞI	KARAKTERİSTİK ALT YAPI
I	Dinleme	Kısa ve Uzun Dönem	Analistler ve politik sürece doğru	Görüntüleme teknolojisi ve dil eğitilmiş personel
II	Savunma	Kısa Dönem	Dışa doğru	Elçilik basın bürosu, Dışişleri Bakanlığı strateji bürosu
III	Kültürel Diplomasi	Uzun Dönem	Dışa doğru	Kültür merkezi ve/veya kütüphane
IV	Değişim Diplomasisi	Çok Uzun Dönem	İç ve dışa doğru	Değişim yöneticisi, eğitim bürosu
V	Uluslararası Yayıncılık	Orta Dönem	Haber bürokrasisinden dışa doğru	Haber büroları, yapım stüdyoları, yazı işleri büroları, verici tesisleri
	Psikolojik Savaş	Kısa Dönem	Dışa doğru	Basım tesisleri, gizli – Yayın tesisleri, gizli ağ

Dinleme faaliyeti, duruma göre kısa dönemli veya uzun dönemli olabilmektedir. Amaç karşıdaki muhatapın anlaşılabilmesi için yapılacak çalışmalardır. Süreç nihai hedefe ulaşır karşı tarafı anlayana kadar devam edecektir.

Analistler ve politika uygulayıcılar sürecin yönlendirilmesinde etkin rol oynayacaklardır. Aktör ve muhatap arasındaki ilişkinin şekillenmesinde yol gösterici olacaktır.

Bu tarz faaliyetlerde birbir görüşmelerin yapıldığı internet teknolojisi ve dil eğitilmiş personelden muhatapı daha kolay anlama ve kendimiz rahat bir şekilde ifade edebilme anlamında istifade edilebilir.

Savunma faaliyeti, süre açısından kısa dönemi içeren bir süreçtir. Uluslararası politik alanda meydana gelen olaylara karşı hızlı bir şekilde cevap verilerek aktörün kendisine doğru bir şekilde ifade etmesi gerekmektedir.

Aktör kendisini savunmaya yönelik bir refleks gösterdiği için bilginin akış yönü iç toplumdan dışarıya doğrudur.

Bu durumda faaliyetleri yürütecek olan kesimde elçilikler ve dışişleri bakanlıkları olacaktır.

Kültürel diplomasi faaliyetleri genel olarak uzun dönemli yapılan çalışmalardır. Sanat sergileri gibi çalışmalar anlık tepki almada faydalı olsa da geneli oluşturan dil faaliyetleri, kültür sanat

²⁹⁶ Cull, a.g.e., p. 22-24

faaliyetleri gibi çalışmalar hazır hale getirilerek netice alınması açısından uzun bir dönemi kapsayacaktır.

Bu çalışmalarda kültür merkezleri ve kütüphaneler gibi kurumlar kullanılmaktadır.

Değişim diplomasisi ise sürecin oluşturulabilmesi açısından çok uzun bir dönemi içermektedir. Burada bilginin akışı yönünden diğer kamu diplomasisi faaliyetlerinden farklı olarak çift taraflı bir etkileşim söz konusudur. Değişim kapsamında dışarıdan davet edilenler olduğu gibi, ilgili muhabata gönderilen aktörün temsilcileri de olacaktır.

Değişim yöneticileri ve eğitim büroları burada etkili bir şekilde çalışarak çalışmalarını yürüteceklerdir.

Uluslararası yayıncılık, orta dönemli çalışmaları içerisine almaktadır. Bilgi haber formatı üzerinden işlediği için dışa doğru bir akış olmaktadır. Haber büroları, stüdyolar, internet teknolojileri, yazı işleri büroları ve verici istasyonları gibi araçlar kullanılabilir.

Psikolojik savaş ise şeffaflıktan uzak bir şekilde kısa dönemli sürdürülen faaliyetlerdir. Burada çalışmalar kamu diplomasisi çalışmalarından farklı olarak asıl amaçları gizlemek maksadıyla gizli bir şekilde sürdürülmektedir.

Bilgi genellikle verilmek istenen mesajın durumuna göre işlenerek iç mekanizmalardan muhabatın olduğu dış ortama gönderilmektedir. Basım, yayın faaliyetleri psikolojik savaşın en önemli unsurudur. İstenilen amacı hissettirecek mesaj bir şekilde ilgili kişilere ulaştırılması gerekmektedir. Fakat burada da gizli bir yöntemle çalışmalar yapılmaktadır.

1.4. KAMU DİPLOMASİSİNİN UYGULANMASINDA ÜLKE REJİMİNİN VE LİDERLERİN ETKİSİ

Kamu diplomasisinde dikkat edilmesi gereken mevzulardan birisi de çalışmalarını yürütecek olan ülkenin yönetim sistemlerinin ve liderlerin nasıl bir rejim anlayışı içerisinde olduğudur. Bu durum kamu diplomasisinde iki yönü itibarıyla önemlidir. İlk olarak ülkenin yönetim sistemine göre politika uygulayıcıların kamu diplomasisi faaliyetlerini sürdürme niyetleri değişmektedir. Diğer yönü ise ülkenin uygulayıcı olmasından ziyade kamu diplomasisi uygulanacak ülke olması yönüyledir.

Kamu diplomasisi uygulanacak ülkeler seçilirken bazı aktörler, kendileri ile aynı bakış açısına sahip aktörler üzerine yatırım yapmayı gereksiz görmektedirler. Zaten ortak bir noktada buluşulmuştur. Bu ülkeler arasında işbirliğine dayalı kamu diplomasisi çalışmaları yapılması yönünden bir etkileşim olabilir.

Kamu diplomasisi ve yumuşak gücün amaçlarının başında uluslararası ortamı yönetmek geldiği gibi, bir diğer amaç ise aktörleri ortak bir noktada buluşturabilmektir. Bu yönden konu değerlendirilecek olursa, aktörler genellikle kendileri ile benzer değerlere sahip olmayan ülkelere yönelik olarak kamu diplomasisi gayreti göstermeye çabalamaktadırlar. Burada ilgili ülkelerin ideolojik yapıları da ön plana çıkmaktadır.

“İdeoloji, özneleri adlandırır ve çağırır; özneler bu ritüeller içerisindeki pratikler aracılığıyla adlandırma, karşılama, ibadet etme, oy verme, vatani savunma gibi eylemlerle kendi özne

konumlarının farkına varırlar. Ona göre bir öznenin fikirleri, bu öznenin fikirlerinin kaynaklandığı ideolojik aygıtı tanımlayan maddi ritüelin kurallarıyla düzenlenmiş maddi pratiklerde yer alan kendi maddi eylemleridir".²⁹⁷ Demokratik yönetim tarzında bir ideolojiye sahip olan ülkelerin ortak noktalarda buluşması, otoriter bir devlet anlayışını savunan ideoloji ile mutabakat sağlamak kadar zor olmayacaktır.

Bilinç, toplumsal pratiğin oluşturulması ve dönüşümü ile alakalıdır. Nesnel ve öznel belirlenme kapsamında, kişinin üretken güçleri, üretim ilişkilerinin koşullaması ve bilincin insan tarafından üretilmesi toplumsal bilinci oluşturmaktadır. 'İdeoloji sözcüğü genel bir tanımla siyasal, sosyo-ekonomik ve kültürel nitelikli tüm kurumlar hakkındaki çoğu somut toplumsal kuramları, uygulamalı biçime getiren öğretilerdir. İdeolojiler geçmişten esinlenerek çağcıl, biçimsel yorum kazanabilirler'.²⁹⁸ Kamu diplomasisi de toplumların kültürel ve tarihsel anlamda üzerine oturduğu bilinç sistemi konusunda değerler açısından farklılık yaşıyorsa iknaya dayalı olarak yeniden oluşturulması faaliyetini yürütür.

Siyasal sistem de, ülkelerin yumuşak güç kapasitesini belirleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Özgürlükçü, paylaşımcı, insan odaklı, adaletli, şeffaf ve demokrasiye dayalı bir siyasal düzen, ülkenin yumuşak güce sahip olmasını etkileyen unsurlardır.²⁹⁹ Örneğin; güçlü demokrasiler uluslararası sivil topluma (yarı) otoriter devletlerden daha fazla uyum sağlamaktadır. Düşük seviyedeki politikalarda uluslararasılaşma güvenlik gibi yüksek seviyedeki politikalardan daha muhtemeldir ve uzun dönem uluslararası ilişkiler diplomaside başarıya ulaşmada kısa dönem kampanyalardan daha başarılıdır.³⁰⁰

Nye bu durumu şöyle ifade etmektedir; "Siyasi liderler gücün cazibeden kaynaklandığını uzun zaman önce anladılar. Eğer sizin, benim istediğimi istemenizi sağlarsam, size bunu yaptırmak için sopa ya da havuç kullanmama gerek kalmaz. Otoriter ülkelerde liderler, zor kullanıp emirler verebilirken, demokrasilerdeki politikacılar, ikna etme ve kendine çekme üzerinde daha fazla durmak zorundadırlar. Yumuşak güç, günümüzün demokratik politikalarının en önemli kısmını oluşturur. Tercihlerini kabul ettirme becerisi, çekici bir karakter, kültür, siyasi değerler ile kurumlar ve meşru görülen ya da ahlaki otoritesi olan politikalar gibi soyut değerlerle ilgilidir. Eğer bir lider diğerlerinin de izlemek istediği değerleri temsil ederse, liderlik etmek daha kolay olacaktır".³⁰¹

Wolfgang Looss'a göre, vizyonları uygulayabilmek için yöneticinin itici güç olarak insanları inandırması gerekmektedir. İkna burada önemli bir unsurdur. Vizyon gelişiminde amaç, söz ve davranış arasında bir uyum kurmaktır.³⁰² Liderin vizyonunun kamu diplomasisi anlayışına yakın olması, muhatapları ikna etme açısından kolaylı sağlayacaktır.

²⁹⁷ Serpil Sancar Üşür, **İdeolojinin Serüveni**, İmge Kitapevi, Ankara, 1997, s. 45

²⁹⁸ Ertuğrul Kazancı, "İdeoloji Kavramı Üzerine", **Cumhuriyet**, 9 Aralık 2003, s. 2 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 80

²⁹⁹ Kalın, a.g.m., s. 148

³⁰⁰ Melissen, a.g.e., p. 3

³⁰¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 15

³⁰² Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 83

Zaten demokrasiler yapı itibariyle ikna, temsiliyet ve temel insani değerlere saygı gibi değerleri özümsemiş olması yönüyle birçok yönden kamu diplomasisi ve yumuşak güç ile benzerlik göstermektedir.

Farklı bir bakış açısıyla değerlendirilecek olursa, “nükleer teknoloji ve iletişim teknolojisinin yanı sıra, büyük demokrasilerdeki sosyal değişiklikler de askerî güç kullanımının maliyetini artırdı. Endüstri sonrası demokrasiler, şan şöhret yerine refaha odaklanıyor ve büyük kayıplardan hoşlanmıyor. Tabii bu, kayıplar verileceği bilinse bile, hiç güç kullanmayacakları anlamına gelmiyor, 1991 Körfez Savaşı’nda İngiltere, Fransa ve ABD’nin, 2003 Irak Savaşı’nda İngiltere ve ABD’nin yaptığı gibi... Ancak modern demokrasilerde savaşçı ahlak sisteminin olmayışından dolayı, eğer hayatın tehlikede değilse, popüler desteği sağlamak için güç kullanımının geçerli bir ahlaki gerekçesinin olması gerekiyor. Gelişmiş demokrasilerde, savaş olasıdır; fakat yüzyıl ya da yarım yüzyıl önce olduğu kadar kabul edilebilir değildir”.³⁰³ Bu yönüyle de demokrasinin, mantık açısından mecburi kalmadıkça savaştan ziyade barışı korumayı hedeflemesi açısından kamu diplomasisi ile yolları kesişmektedir.

Ülke rejimi ve liderlerin ideolojik bakış açıları olduğu kadar politika uygulayıcılar ve sahada kamu diplomasisi yöntemlerine başvuran diplomatların da perspektif itibariyle içerisinde bulunduğu yapı çalışmaları etkilemektedir.

Özellikle kamu diplomatları paylaşım becerisinin sınırlarının ve ilişki inşası konusunda ne kadar gerekli olduğunun farkına varırlarsa, paylaşım toplumunun ortaya çıkması kamu diplomasisini bitirmenin aksine daha fazla fırsatlar oluşturur.³⁰⁴

Kamu diplomasisi günümüz şartlarında özellikle demokratik yapıya dayalı devletlerin ilişkilerinin oluşturulmasında hızla üst sıralara doğru yükselmektedir. Bu ilişkilerin inşa edilmesi sürecinde kullanılan yöntemlere bakıldığında ise bunların yumuşak güç olarak tanımlandığını görmekteyiz. Nasıl ki uluslararası ilişkilerde, bilinen klasik diplomasi bakış açısıyla ekonomik güç ve askeri güç hala etkisini devam ettiriyorsa, yumuşak güç yöntemleri de kamu diplomasisinde ve daha çok demokrasiye dayalı yönetimlerde kullanılması gereken bir “güç” unsuru olarak ortaya çıkmaktadır.

1.5. KAMU DİPLOMASİSİ VE HALKLA İLİŞKİLER

Kamu diplomasisi faaliyetleri, kavramsal anlamda ifade edilmesinde yer alan “kamu” terimi itibariyle, diplomatik çalışmalara kamuyu yani halkları, toplumları katmasının sonucu olarak “kamu diplomasisi” tabirini uluslararası literatüre dahil etmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere kamu diplomasisinin tabiatı ve iletişim işlevinin gereği olarak muhatap olunan kesim, devlet dışı aktörlerin dışında yer alan toplumların yani halkların oluşturmuş olduğu yapılardır.

Bu sebeple etkili bir kamu diplomasisi faaliyetlerinde olmazsa olmaz çalışmaların başında “halkla ilişkiler” yöntemleri ve bunun sunmuş olduğu “iletişim” çalışmaları yer almaktadır. Kamu

³⁰³ John Mueller, **Retreat from Doomsday: The Obsolescence of Major War**, Basic Books, New York, 1989 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 27

³⁰⁴ Cull, a.g.e., p. 57

diplomasisi bir şekilde halkları değişime tabi tutarak aktörün savunmuş olduğu çizgiye getirmeye çalışmaktadır.

Değişimin bu yönü kamu diplomasisi aktörleri tarafından ne kadar iyi kavranır ve toplumun kodları ile birbirleri arasında olan ilişkileri keşfedilebilirse çalışmaların başarıya ulaşması da aynı ölçüde etkili olacaktır. “Bu ilişkiler, alt yapı ve üst yapı olarak ayrılırlar. İlişkilerin kalıpları, toplumsal olguları ya da kurumları belirlerler. Bu kurumlar, din, ahlak, kültür, ekonomi, siyaset, eğitim gibi çeşitli alanlardaki insan etkinliklerini düzenlerler. İnsan etkinlikleri genellikle gruplar ve örgütler aracılığıyla yapılır. İşte bir toplumu meydana getiren bütün bu birim ve öğeler, birbirleriyle devamlı bir etkileşim halindedirler”.³⁰⁵

“Halkla ilişkilerin tüm bu ilişkileri düzenleyici, etkileşimdeki çelişki ve uyumsuzlukları ortadan kaldıracı işlevi vardır. Halkla ilişkilerin amacı beklentileri karşılamak için gerekli etkileşim alanlarını hazırlamaktır. Çünkü uzlaşımı sağlayabilmek, kitleleri ikna ederek yönlendirebilmek için beklentilerin bilinmesi ve o doğrultuda yöntem belirlenmesi gerekmektedir. İnsanoğlunun yaşamdan ve gelecekte beklenenleri onun ideolojisinin önemli bir bölümünü oluşturur”.³⁰⁶ Beklentileri karşılayarak geri dönüşümleri olumlu yönde almak için mesajları iyi bir şekilde işleyerek istediğimiz neticeyi alabilecek seviyeye getirmek gereklidir.

Eski reklam yöneticileri olarak, Adam Lary ve Simon Gibson şunu ifade etmektedir: “Cevap daha fazla bilgi değildir fakat sözleşmenin farklı bir şeklidir.” Diğer bir ifadeyle ABD Kamu Diplomasisi Bakanlığı Müsteşarı Charlotte Beers, Amerikalı kamu ilişkileri memurlarına şunu tavsiye etmektedir: “Amacımız, söylediğimiz şey değil, arzu ettiğimiz cevabı almaktır”. Farklı bir şekilde ifade edecek olursak, kamu diplomasisi bir mesajı izleyicilere basit bir şekilde dağıtmak değil, netice almak ile ilgilidir. Ve bir sonuç almak için konuşmacının gönderdiği mesaj kadar dinleyicinin görüşlerini ve deneyimlerini dikkate almamız gerekir.³⁰⁷

Bir toplum kendi değerler sistemini oluşturan, kültür, politika vb. gibi unsurları dış toplumlara ifade etmek istemektedir. Bu anlamda da, kamu diplomasisi önemli bir işlev görmektedir.³⁰⁸ Bu bağlamda, kamu diplomasisinin işlevleri ve rollerinin, bütünsel bir halkla ilişkiler stratejisine gönderme yaptığı görülmektedir. Buna göre bütünsel halkla ilişkiler, yönetim iletişimi, pazarlama iletişimi ve örgütsel iletişim uygulamaları bağlamında, kurumun kimliğinin uygun stratejilerle hem iç hem de dış hedef kitlelere yönelik iletişime geçirilmesidir. Buna Van Riel’in deyimiyile bütünlük kurumsal iletişim de denilmektedir ve şu çalışmaları içermektedir:

Medya ile ilişkiler

Stratejik halkla ilişkiler

Kriz yönetimi

Gündem yönetimi

³⁰⁵ Emre Kongar, **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2000, s. 282 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 81

³⁰⁶ Kongar, a.g.e., s. 389 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 81

³⁰⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 47

³⁰⁸ www.kamudiplomasisi.org

Kurumsal itibar yönetimi
Kurumsal reklam
Kurumsal Kimlik Stratejileri
Sosyal Sorumluluk Projeleri
Marka / ürün halkla ilişkileri
Satış promosyonu
Online iletişim
Lobicilik
Doğrudan pazarlama
Ürün/ hizmet Reklamları
Etkinlik yönetimi
Sponsorluk
Hükümet ilişkileri
Çevreye yönelik iletişim
Algılama yönetimi
İletişim yönetimi
Yatırımcı ilişkileri
Kültürlerarası iletişim”³⁰⁹

Burada ifade edilen çalışmaların hepsi kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülürken kullanılan yöntemler ve kitleleri kapsamaktadır.

Halkla ilişkiler karmaşık bir alandır. İşletme, iletişim, sosyoloji ve psikoloji gibi birçok alanı içerisinde barındırmaktadır.³¹⁰ Kamu diplomasisi de toplumlar ile olan ilişkileri yönüyle yapısında ‘insan’ unsuruna yer verdiği için insanın etkileşim içerisinde olduğu her alana cevap verecek tarzda çalışmalar yürütmesi gerekmektedir.

Kamu diplomasisi ülke ve toplum kapsamında ulaşılmak istenen hedefleri gösterirken, halkla ilişkiler bu hedeflere ulaşmada bir araçtır. Bu yönden kamu diplomasisi ile halkla ilişkiler süreci önem arz etmektedir. “Halkla ilişkiler uygulamasının amacı, karşılıklı çıkar alanları arayışındaki çift yönlü iletişimde doğru ve tam bilgiye dayalı anlayışı geliştirmektir. Halkla ilişkiler, işlevsel ve kavramsal olarak ekonomik, politik, tarihsel, sosyolojik ve psikolojik süreçlerle ilgili algılanmalıdır. Halkla ilişkiler, kabullendirme, içselleştirme çabalarıdır. Bir rıza yaratımıdır. Halkla ilişkiler hedef aldığı kitleyle olumlu iletişimi sürdürmek adına ikna ve güveni kullanan uzun soluklu bir iletişim sürecidir”.³¹¹

Toplumların siyasi, ekonomik ve kültürel gelişim süreçlerinde, halkla ilişkilerin bilinç oluşturuvcu, dönüştürücü ve değıştirici özelliklerinden dolayı yer aldığı görülmektedir. Amaç, tespit

³⁰⁹ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 71

³¹⁰ Demir, a.g.e., s. 26

³¹¹ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 72-76

edilen mesajı, doğru, tutarlı ve sürekli biçimde hedefe ulaştırmaktır. Halkla ilişkilerin en alttan en üste doğru devlet ve özel kurumlar bazında yükselen bir yönetim fonksiyonu bulunmaktadır.³¹²

“Uluslararası ilişkilerde diplomasi her zaman halkla ilişkilerden faydalanmıştır. Bilhassa Birinci Dünya Savaşı sonrasında uluslararası ilişkilerde ve dış politikada kamuoyunun tesirinin giderek artması, diplomasi uygulamalarının halkla ilişkiler tekniklerinden faydalanmasını zaruri hale getirmiştir. Bu durum son dönemde daha da artmıştır. Demokrasi ve şeffaflığın revaçta olduğu günümüzde hükümetlerin en öncelikli gayreti, dış politika hususunda kendi kamuoylarını ikna etmek olmaktadır”.³¹³

Hükümetle toplum ve toplumla toplum arasındaki ilişkileri ifade eden kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde önemli bir yer edinmiştir. Sivilleşme, küreselleşme ve iletişim teknolojileri geliştikçe bu ivme de artış gösterecektir. Siyasal pazarlama yöntemi ve kamuoyunu etkileme amacı güden kamu diplomasisi, halkla ilişkiler yönetimi içerisinde hareket etmektedir.³¹⁴

“Halkla ilişkiler bağlamında kamu diplomasisinin uygulama alanları, kamu ve özel sektör bağlamında ele alınabilir ki bunlar; vakıflar, dernekler, çeşitli sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumları, hastaneler, bankalar vb. gibi çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşları kapsamaktadır. Tüm bu örgütler kendi ideolojilerini, fikirlerini iç ve dış hedeflerine yaymaya ve benimsetmeye çalışırlar. Kamu diplomasisi burada ideolojik bir araç işlevi gören, bir söylem oluşturma sürecidir. İdeolojiye uygun olan ideal söylemi hedef kitle için kurgular ve daha sonra da bunu tekrar tekrar kodlarla iletir. Böylelikle bir bilinç oluşumuna neden olur. Bilinci belirleyen yaşamdır. Maddi üretimlerini ve maddi ilişkilerini geliştirerek kendilerine özgü olan bu gerçekle birlikte hem düşüncelerini hem de düşüncelerinin ürünlerini değişikliğe uğratan insanların kendileridir”.³¹⁵

Berth ve Sjoberg'e göre halkla ilişkiler faaliyetlerinin uygulandığı alanlar şu şekilde ele alınmaktadır:³¹⁶

- Devlet yönetiminde (mahallî, ulusal ve uluslararası),
- Ticaret ve sanayide (küçük, orta ve uluslararası),
- Topluluklarla ilişkiler ve sosyal temaslarda,
- Eğitim kurumları, üniversiteler, kolejler ve benzeri yerlerde,
- Hastaneler ve sağlık hizmetlerinde,
- Hayır müesseselerinde ve hayır işlerinde,
- Uluslararası ilişkilerde

Berth ve Sjoberg'in belirtmiş oldukları bu alanlar kamu diplomasisinin de muhatap kitle olarak kabul etmiş olduğu alanlar ile benzerlik göstermektedir. Halkla ilişkiler bir yerde kamu diplomasisinin

³¹² Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 81

³¹³ Demir, a.g.e., s. 31

³¹⁴ İnan, a.g.m., s. 68-69

³¹⁵ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 79

³¹⁶ Kirten Berth ve Göran Sjöberg, **Halkla İlişkiler Eğitiminin Evrimi ve Küreselleşmenin Etkisi – Halkla İlişkilerde Kalite**, (terc. Ahmet Ünver), Rota Yayınevi, İstanbul, 1998, s. 29-30

yöntemsel aracı olarak kullanılmaktadır. Nihayetinde, kamu diplomasisinin de muhatabı, halkın ve toplumların oluşturduğu aktörlerdir.

“Bir kuruma yönelik algı, imaj ve düşüncelerin toplamı olan kurumsal itibarın korunması, geliştirilmesi ya da gerektiğinde yeniden inşası halkla ilişkilerin temel görevlerinden olduğu gibi, uluslararası arenada, ulusların itibarının korunması, geliştirilmesi, olumlu imaj sergilenmesi de kamu diplomasisinin bir görevidir”.³¹⁷ Ayrıca burada uluslararası arenadaki yapıları sadece uluslarla da sınırlı tutmamak gerekir, kamu diplomasisine bir şekilde müdahil olan tüm yapıların ve aktörlerin kurumsal bir temel tesis etmesi ve istikrarı sağlayabilmesi açısından kamu diplomasisi halkla ilişkiler yöntemlerine ihtiyaç duyacaktır.

Halkla ilişkiler de aynı kamu diplomasisinde olduğu gibi sadece iç topluma değil, itibar ve imaj yönetimi, kriz yönetimi, marka yönetimi, stratejik iletişim hatta pazarlama gibi hususlarda dış toplumlara yönelik de çalışma yürütmektedir. Halkla ilişkiler uzmanları, uluslararası ilişkiler ve diplomasi sahasında da bilgi, kabiliyet ve tecrübelerini kullanmaktadır. Çünkü küreselleşme ile birlikte, uluslararası ilişkiler ve diplomasi de yeni bir dönüşüme maruz kalmaktadır.³¹⁸ Küreselleşmenin getirdiği sınırların ortadan kalkması işlevi sebebiyle, geçmiş dönemlerde devletlerin ve özel şirketlerin kendi dâhili kamuoylarında yaptıkları halkla ilişkiler çalışmalarının, günümüz şartlarında sınırları aşmaya ve deniz aşırı ülkelere de yayılması ile birlikte, halkla ilişkiler faaliyetleri de gelişimini devam ettirmek için farklı bir düzlemde hareket etme mecburiyetinde kalmıştır.

Newt Gingrich, “ABD’nin yeni iletişim stratejisinin etkisi ve başarısı, daima ülkeler bazında ölçülmelidir. Bağımsız bir halkla ilişkiler şirketi, haftalık olarak, en azından dünyanın 50 büyük ülkesinde Amerika'nın mesajlarının nasıl algılandığını konusunda rapor vermelidir”³¹⁹ şeklinde bu küresel eğilim sürecinin kriterlerinin de değiştiğini ifade etmektedir. Artık başarı kriterleri iç topluma göre değil uluslararası toplumdaki çalışmalara göre değerlendirilmektedir.

Kamu diplomasisinde halkla ilişkiler alanında çalışma yapmak aşağıdaki hususların gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır:³²⁰

- Kamu diplomasisinin gelişen bilgi zeminine katkıda bulunabilir;
- Kamu diplomasisi faaliyetleri birçok ülkede taktiksel ve durumsal olduğu için kamu diplomasisini stratejik bir fonksiyon ve faaliyet olarak konumlandırabilir;
- Bir hükümet ve yabancı toplum arasında ilişkileri geliştirme ve sürdürmenin yanında, çift yönlü simetrik iletişim vasıtasıyla nasıl en iyi şekilde ahlaki kamu diplomasisinin uygulandığı hususunda rehberlik eder;
- Pozitif imaj oluşturma ve destekleme ile ilişki inşasının asıl halkla ilişkiler hedefi olduğunu vurgulayarak, bir hükümet ve yabancı toplumlar arasında karşılıklı faydalı ilişkiler geliştirmeye ve sürdürmeye destek verebilir;

³¹⁷ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 76

³¹⁸ Demir, a.g.e., s. 33

³¹⁹ Newt Gingrich, “Rogue State Department”, *Foreign Policy*, July 2003, p. 42

³²⁰ Szondi, a.g.e., s. 297

- Stratejik kamu diplomasisi kampanyalarının araştırılması, planlanması ve uygulanmasına yardım edebilir;
- Ulusal kamu diplomasisi hedefleri genellikle belirsiz ve kolay tespit edilemez olduğundan, mutlak ve ölçülebilir kamu diplomasisi hedeflerinin belirlenmesine ve oluşturulmasına katkıda bulunabilir;
- Hem halkla ilişkilerin hem de kamu diplomasisinin asli terimleri olan kamular ve paydaşların tespitine, öncelik verilmelerine ve parçalara ayrılmalarına katkı sunabilir;
- Kamu diplomasisi programlarının etki ve neticelerini değerlendirme, genellikle araştırma çalışmaları altında ve göz ardı edilmiş olduğundan, kamu diplomasisini değerlendirmek için kavramsal çerçeve ve teklifler sunabilir;
- Bir ülkenin itibarı üzerinde tesirleri olabilecek yurt içi ve uluslararası meseleleri tahmin ve tespit ederek inceleyebilir. Bu problemlerin içeriğine göre stratejik olarak bu problemleri ele almak için proaktif ve reaktif stratejiler geliştirilebilir.

Halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi birbirlerini besleyen bir rol üstlenmektedir, kamu diplomasisi halkla ilişkilerin uluslararası ortama çıkması konusunda imkânlar sunmakta, kamu diplomasisi ise halkla ilişkiler çalışmaları sayesinde uluslararası ortamda faaliyetlerinin daha profesyonel ve kurumsal bir çerçevede yürütülmesi hususunda halkla ilişkiler tecrübelerini kullanmaktadır.

“Halkla ilişkiler yönetimi ve kamu diplomasisinin kesiştiği alanlardan ya da bir diğer deyişle ikisinin de içerisinde faaliyet gösterdiği alanlardan birisi de şüphesiz uluslararası siyasal pazarlamadır. Pekin Üniversitesi’nden Sun’a göre³²¹, siyasal pazarlama 3 boyutta incelenebilmektedir ve bunlar siyasal pazarlamanın temelini oluşturan seçim zamanlarında yaşanan siyasal pazarlama çalışmaları; yönetim aracı olarak kısa süreli gerçekleştirilen pazarlama faaliyetleri ve uluslararası siyasal pazarlama çalışmalarıdır. Buradaki uluslararası siyasal pazarlama ise temelde, kamu diplomasisi faaliyetleri, ulusların pazarlanması konsepti ve uluslararası siyasal iletişim olarak 3 temel sahada ele alınabilir. Bu yaklaşıma göre ele aldığımız kamu diplomasisi hem bir uluslararası siyasal pazarlama aracı hem de halkla ilişkiler bakımından, kamuoyunu şekillendirici bir etmendir”.

Halkla ilişkilerin gelişmesinde, kullanılan araçların güncelliği, teknolojiyi takip etmesi, iletişim teknikleri, uyguladığı strateji ve taktikler de önemli bir rol oynamaktadır. Halkla ilişkiler, bu özellikler kapsamında, toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal alanda, etkili iletişimin “güvenilir ortam oluşturma” görevini yerine getirmelidir. İletişim, güvenilir bir ortamda başlamalı, alıcıya güven aşılmalıdır. İletişim, çevresel gerçeklerle desteklenmeli ve katılıma izin vermelidir. Mesajlar değerler kapsamında, kolay anlaşılır olmalıdır. Sürekli olmalı ve yinelenmelidir. İstenilen etkiyi yapmak için hedef kitlenin özellikleri iyi belirlenmelidir.³²²

³²¹ Henry H. Sun, “International Political Marketing: A Case Study of United States Soft Power and Public Diplomacy”, *Journal of Public Affairs* 8, 2008, s. 173 aktaran İnan, a.g.e., s. 66

³²² Filiz Balta Peltekoğlu, *Halkla İlişkiler Nedir?*, Beta Yayınları, İstanbul, 1998, s. 131 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 82

“Halkla ilişkiler; sosyal sorumluluk duygusu ve toplumsal bilinci geliştirmelidir. Özel sektör, kamu kurumları, bireyler ve sivil toplum kurumları arasında bir aracı olmalıdır. Toplumdaki tüm demografik ve psikografik niteliklere sahip bireylerin çıkarlarını da gözetmelidir. Serbest teşebbüsü koruyan ve destekleyen, güvenli bir ekonomi düzeni olmalıdır. Habermas’ın eleştirisinin aksine, kamusal alanların yaratılmasına katkıda bulunmalıdır. Burada şunu belirtmek gerekir ki, ülkede uygulanan kamu diplomasisinin niteliği, işlevleri ve rolleri, o ülkede benimsenmiş ve uygulanagelen halkla ilişkilerin niteliğini yansıtmaktadır”.³²³

Halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi faaliyetleri, yöntemleri ve muhatap oldukları kitle yönünden kesişim noktalarının olduğu içi içe geçmiş olan iki daire şeklinde düşünülebilir. Her ikisinin de farklı yönleri olsa da kesişim noktaları itibarıyla büyük bir ortaklıkları bulunmaktadır. Yukarıda da bahsedildiği gibi, birbirlerine alternatif yollar açmaları yönünden de gelişimlerinin devam etmesi için etkileşim halinde bulunmaları faydalı olacaktır.

1.6. KAMU DİPLOMASİSİ VE PROPAGANDANIN FARKLARI

Gönüllülük ve iknayı esas olarak değerler sıralamasında “çıkar” unsurunu biraz daha geri plana iten kamu diplomasisi ile “çıkar” temelli hareket eden propaganda zaman zaman birbirlerine karıştırılmaktadır. Kamu diplomasisini propagandadan ayıran yönlerinden birisi de uyguladıkları yöntemler, meşruiyet, doğruluk vb. gibi kavramlar konusunda normatif anlamda net bir çizgisinin olmasıdır. Bir yönü ile bakıldığında propaganda da yumuşak güç yöntemleri dediğimiz medya, istihbarat birimleri, eğitim programları, diplomatik ilişkiler vb. gibi hususlar kullanılmaktadır. Fakat medya üzerinden yayınlanan haberlerde, istihbarat birimleri tarafından kullanılan yöntemlerde ne olursa olsun karşı tarafı ikna etmek için gerçek dışı yayınlar yapıp farklı yöntemlere başvurulduğu görülmektedir. Bu aşamada da yumuşak gücün kamu diplomasisini tamamlayıcı yönü ortaya çıkmakta ve diplomasi alanında propagandadan ayrılmasını sağlayan meşruiyet gerekçelerinin kamu diplomasisinin ruhuna işlediği görülmektedir. Yumuşak güç araçları uygulanma yöntemlerine göre propagandaya da kamu diplomasisine de alet olabilmektedir. Burada da asıl ayırt edici noktayı oluşturan kullanılan yöntemin ikna edici, doğru, meşruiyet kazanmış ve normatif değerlere dayalı olmasıdır.

“Kamu diplomasisi, bazı kişi ya da grupların, yetersiz bilgiye ve temellere dayanmasına rağmen, kendi inandıklarına ya da inandırmak istediklerine, diğer insanları inandırmaya yönelik sistematik bir faaliyeti olan³²⁴; insanlarda çoğu zaman çok parlak izlenimler yaratan, sıklıkla duygu yüklü, kısmen ya da tamamen doğru, kafa karıştırıcı ya da yanlış bilgiler aktaran ve inanışlar oluşturmaya hedefleyen propaganda faaliyetlerinden³²⁵, anlatmak kadar dinleyip anlamaya da önem

³²³ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 87

³²⁴ Warren Taylor, “What is Propaganda?”, **College English**, Vol.3, No.6, (March 1942), pp.555-562, p. 556

³²⁵ Alfred McClung Lee, “The Analysis of Propaganda: A Clinical Summay”, **The American Journal of Sociology**, Vol.51, No.2, (Sep. 1945), pp. 126-135, p. 126

veren çift yönlü bir faaliyet olması ve sağlam ve doğru bilgiye ve bilgi aktarımını aşan yapılandırılmış süreçlere dayanması gibi özellikleri nedeniyle ayrılır”.³²⁶

Propagandanın en yoğun şekilde kullanıldığı dönemlerden birisi de Soğuk Savaş dönemidir. Bu dönemi propagandanın etkisi bakımından diğer tarihsel süreçlerden ayıran bir yönü ise iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle muhatap kitle yönünden daha geniş seviyelere ulaşılmasıdır.

Soğuk Savaş boyunca Sovyetler Birliği kültürel imajını tasarlamaya ciddi derecede yatırım yapmıştır. Sanat diplomasisi, spor diplomasisi, radyo yayını, film ihracı ve büyük bir uluslararası yayın çalışması, hepsi Sovyetler’in ifadeye değer veren, mükemmel kültürlü ve farklılıkları hoş karşılayan bir yer olarak resmedilmesi için kullanılmıştır. Neşeli ve canlı görünümlü Sovyet azınlıklar her zaman Sovyet kültürünün temsil edilmesinde ön plana çıkarılmıştır. Bu unsurların tamamının Sovyet kültürel ihracı olarak sunulması problemdir çünkü Sovyetler Birliği’ndeki standart hayat tarzı değildir. Moskova kendisini olduğu gibi değil, olmak istediği gibi yansıtmıştır. Yatırım orta vadede beğeni kazanmıştır, özellikle gelişmekte olan dünyada fakat 1980’ler süresince belirgin şekilde oluşan ekonomik daralma ve politik baskı gerçeğine karşı koyamamıştır.³²⁷

“Leonard’a göre kamu diplomasisi çoğu zaman propagandaya takılan daha kibar bir addir. Fakat enformasyonun açık toplumlarda (ve giderek kapalı toplumlarda da) yayılmasıyla devletlerin bilgiyi kontrol etmesi de zorlaştı. Gerçeği saptırmaya matuf çabalar eninde sonunda ortaya çıkacak ve devletlere karşı şüpheciliği iyice perçinleyecektir. Kaldı ki, insanların bir ülke hakkındaki fikirlerinin çoğu kitaplar, filmler, televizyon programları, internet ve milli çağrışımlara sahip markalar veya tüketici ürünleri gibi milli devletlerin kontrolü haricindeki mecralarla teşekkül eder. Bu sebeple, devletlerin belirli kesimlerin kanaatlerini bizatihi etkilemeye ve kitlelere ulaşmasını istedikleri en olumlu mesajların önünü açmaya çalışarak elde edecekleri tesir son derece sınırlıdır”.³²⁸

“Propaganda, bir ideoloji ya da doktrinin sistematik olarak söz konusu ideolojiyi savunanlar tarafından çeşitli enformasyon yöntemleriyle empoze edilmesidir. Propagandanın aksine kamu diplomasisi yoluyla aktarılan bilginin doğruluğu kesindir çünkü kaynağı bellidir”.³²⁹

Propaganda zaman zaman psikolojik mücadele şeklinde de ifade edilmektedir. “Psikolojik mücadele, ismindeki Soğuk Savaş dönemine dair olumsuz ifadeler sebebiyle kamu diplomasisinin terminolojilerinin ve bürokrasilerinin çoğunun dışında yer almaktadır. Bu sahayı kamu diplomasisi müzakerelerinin içine dâhil etmek bile münakaşa mevzuudur. Ancak burada kamu diplomasisinin kabul edilen alt sahalarıyla yan yana paralel bir aktivite olarak düşünülmelidir. Bir uluslararası istihbarat oluşturulmasında psikolojik mücadele, bir aktörün, savaş esnasında, genellikle düşman halkıyla iletişim vasıtasıyla, bir hedefe ulaşmak için iletişimi kullanması olarak tarif edilebilir”.³³⁰

³²⁶ Doğan, a.g.m., s. 14

³²⁷ Cull, a.g.e., p. 44

³²⁸ Mark Leonard, “Başka Araçlarla Diplomasi”, (terc. Ali SARIKAYA), **Foreign Policy Türkiye Baskısı**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, Eylül-Ekim 2002, s. 48 aktaran Demir a.g.e., s. 17

³²⁹ Coşkun, a.g.m., s. 52

³³⁰ Demir, a.g.e., s. 83

“Bu uygulama, kamu diplomasisi şemsiyesi altında öyle acemice durur ki, gizli/askeri birimler uygulanması için onlara destek olmaya çok arzulu olsa da, kamu diplomasisi bürokrasisinin büyük bir kısmı bunu dışlamaktadır. Tarihi olarak yaklaşımlar karışıktır. USIA, 1965'deki Dominik müdahalesinde ve Vietnam Savaşı'nda uyguladığı psikolojik mücadeleyle önemli bir rol oynamıştır. Soğuk Savaş'ta (Reagan'ın Başkanlığı esnasında) karşı dezenformasyonun bariz bir rolü vardı. Aynı şekilde, BBC'nin dış servislerine Dışişleri Bakanlığı ve gizli istihbarat birimlerinin psikolojik mücadele birimi tarafından materyal temin etmekteydi. Ama esas olarak psikolojik mücadele, Soğuk Savaş esnasında uluslararası istihbaratta Sovyetler Birliği'nin kullandığı temel bir teknik olmuştur”.³³¹

Psikolojik mücadele veya propaganda düşman olunan devletin toplumuna yönelik aldatmacaya dayalı bir çalışma iken kamu diplomasisinin böyle bir kitle tanımlaması bulunmamakta olup güven inşa etmeye ve etik değerlere yönelik bir çalışma tarzı bulunmaktadır.

Propagandaya ahlaki olarak anlam yüklendiğinde, cinayetin öldüreceği gibi bilgi vermesidir, kamu diplomasisi gayri ahlaki amaçlar için kullanıldığında propaganda olabilir. Ahlaki olarak tarafsız anlamda propaganda, basitçe kitlelerin ikna edilmesidir, açık bir üstünü örtme vardır. Propaganda nadiren yeni kamu diplomasisinin merkezinde olan, en karışık kamu diplomasisi politikaları veya ilişkisel ve bağlantı fikirlerinin bölümlerinde çift yönlü yol/karşılıklık olarak vurgulanırken üstünü örtme azaltılmaktadır.³³² Belki de en belirgin farklardan birisi propaganda veya psikolojik savaş kamu diplomasisinin bileşenleri kısmında da ele alındığı gibi “gizli” bir şekilde yapılırken, kamu diplomasisinde bunun aksine faaliyetler “şeffaf ve açık” bir şekilde sürdürülmektedir.

Kennedy yönetiminde USIA'nın Başkanı olan yayıncı Edward R. Murrow, 1963 yılında, kamu diplomasisini, sadece yabancı devletleri değil, öncelikle sivil toplum örgütlerini ve sivilleri de amaçlayan ve çoğu zaman devletin görüşlerinin yanı sıra çok çeşitli kişisel görüşler olarak da sunulan etkileşimler olarak tanımlamıştır. Kamu diplomasisi alanında uzman İngiliz Mark Leonard'ın söylediğine göre, “kamu diplomasisi” kavramını, sadece üstü kapalı bir propaganda olarak gören şüpheciler, sorunu kavrayamıyorlar. Basit propaganda çoğu zaman güvenilirlikten yoksundur ve bu yüzden de kamu diplomasisi olarak kullanıldığında ters teper. Kamu diplomasisi sadece halkla ilişkilerden de ibaret değildir. Bilgiyi iletmek ve olumlu imajı pazarlamak kamu diplomasisinin bir parçasıdır; ancak bunun yanında, kamu diplomasisi, devlet politikaları için uygun bir ortam hazırlayan uzun vadeli ilişkiler kurmayı da gerektirir.³³³

Gelenekselciler, kamu diplomasisini, beyaz propagandanın modern bir ismi olarak görmektedirler. Şöyle ki, propaganda onun kaynağı olarak kabul edilmektedir, özellikle yabancı kamuoyunu aynı zamanda da iç toplumu yönlendirmektedir. Çünkü bu ‘moda uygulama’ gerçekte onların bakışına göre diplomasi değildir, gelenekselciler kamu diplomasisini isim hatası ve haddinden fazla değer verilen, yanlış anlaşılabilir bir faaliyet olarak düşünmektedirler.³³⁴

³³¹ Demir, a.g.e., s. 83-84

³³² Cull, a.g.e., p. 23

³³³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 107

³³⁴ G. R. Berridge, **Diplomacy: Theory and Practice**, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2010, p. 179-183 aktaran Melissen, a.g.e., p. 7

Gün geçtikçe aktörlerin kamu diplomasisi çalışmalarını daha kavramsal bir çerçeveye oturarak standartlarını belirlemeleri ve bu alana uluslararası ilişkiler düzeyinde devletlerin de ilgilerinin artmasıyla, propaganda ile kamu diplomasisi arasındaki ilişki gelenekselcilerin iddia ettikleri çizgiden gittikçe uzaklaşmaya başlamıştır. Soğuk Savaş döneminin iki bloklu sisteminin rekabet ortamında, gücü ispat etme anlamında her yolun meşru görülerek uygulandığı propagandanın yerini, günümüz şartlarında demokratik sistemlerin yayılmaya başladığı, işbirliği ile barışı esas alan, bilgi bolluğunun yaşandığı ve iknanın ön plana çıktığı, hesap verilebilirliğin arttığı kamu diplomasisi modeli almıştır.

2. UYGULAMADA KAMU DİPLOMASİSİ

2.1. SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ VE ÖNCESİNDE KAMU DİPLOMASİSİ

Kamu diplomasisi faaliyetlerinde iletişim teknolojilerinin gelişmesi nasıl ki bir milat olarak değerlendiriliyorsa, tarihsel süreç itibarıyla de kamu diplomasisini Soğuk Savaş dönemi ve öncesinde ayrı bir şekilde değerlendirmek konunun genelini değerlendirme açısından faydalı olacaktır. Soğuk Savaş dönemi öncesini de 1. Dünya Savaşı döneminde ve 2. Dünya Savaşı dönemindeki kamu diplomasisi faaliyetleri şeklinde ele almak daha net bir çerçeve ortaya çıkaracaktır. Bu tarihsel süreçler değerlendirilirken, konumuzun ABD ve İngiltere’de kamu diplomasisi faaliyetleri olması sebebiyle genel olarak bu ülkelerin faaliyetleri üzerinden değerlendirmeler yapılacaktır.

2.1.1. Birinci Dünya Savaşı Döneminde Kamu Diplomasisi

Savaşların yoğun bir şekilde yaşandığı ve uluslararası ortamda gücün sağlanması için her yola başvurulabileceği prensibinin esas alındığı realist bir yaklaşımın olduğu bir dönemde kamu diplomasisinin yerine daha çok propagandanın revaçta olduğu görülmektedir. Fakat dolaylı da olsa ülkeler kendilerine destek bulabilmek amacıyla her ne kadar kavramsal anlamda tanımlanmış olmasa da yöntem itibarıyla yumuşak güç yöntemlerine başvurmuşlardır.

Birinci Dünya Savaşı’nın baş göstermesiyle, yumuşak güç oluşturma çabaları hızlanmış ve devletlerin birçoğu davalarının propagandasını yapmak için ofisler kurmuştur. ABD de, kendi ofisini kurmakla kalmamış; ayrıca savaşa girmeden önceki ilk yıllarda diğer ülkelerin çabalarının temel hedefi olmuştur; İngiltere ve Almanya, Amerikan kamuoyunda olumlu bir imaj yaratma konusunda birbirleriyle yarışmışlardır. Kitleselel propagandası ters tepen Almanya’ya nazaran, İngiltere, Amerikalı seçkin sınıfa odaklanarak ve yumuşak gücünü kullanarak daha başarılı olmuştur.³³⁵

ABD hükümetinin yabancı toplumlarla iletişim kurma çabaları tarihi olarak özellikle ulusal güvenlikle ilgili tehdit algısının büyüdüğü savaş yıllarında artmıştır. Birinci Dünya Savaşı boyunca Başkan Woodrow Wilson, Creel Komitesi de denilen ABD hükümetinin enformasyonunu, hem yerli hem de yabancı kamuoyuna yayma istikametinde ilk büyük seviyedeki çabalarını temsil eden Kamu Bilgilendirme Komitesi’ni (The Committee on Public Information) kurmuştur. Başkan Wilson, Komite’yi

³³⁵ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 101

başlangıçta Alman propagandası ile mücadele etmek için kurmuştur fakat organizasyon bir süre sonra hem Amerikan hem de yabancı kamuoyuna kendi çarpıtılmış gerçeklerini ve propagandasını yaymaya başlayınca Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesinin ardından Creel Komitesi bizzat Başkan tarafından kaldırılmıştır.³³⁶

Savaşların hızla arttığı uluslararası ortamda ekonomik anlamda yaşanan sıkıntılarda da kısmen de olsa halkla ilişkiler yöntemlerinden istifade edilerek uygulanan kamu diplomasisi yöntemleri görülmektedir.

“1929 Büyük Bunalımı'nın ardından ABD'deki özel kesim ve kamu yönetimi Büyük Bunalım'ın sonuçlarını en aza indirebilmek için ekonomik ağırlıklı Yeni Bölüşüm (New Deal) Programı'nı halkla ilişkiler çalışmaları ile birlikte gerçekleştirmiştir. Halkla ilişkiler çalışmaları liberal sistemin böyle bir krizle yeniden karşılaşmamasına yönelik bir misyonu amaçlamıştır”.³³⁷

Birinci Dünya Savaşı döneminde uluslararası camianın içerisinde bulunduğu gergin ortamdan dolayı kamu diplomasisi veya yumuşak güç faaliyetlerinden aktif bir şekilde istifade edildiği söylenemez. Zaten savaşın acısının her ülkede bir şekilde tazeliğini koruması sebebiyle, yumuşak gücün toplumların ruh halini yumuşatacak bir performans sergileyebileceğini söylemek gerçekçi olmayacaktır. Bu yumuşak güç faaliyetlerinin başlaması için acıların bir nebze de olsa küllenmesi gerekecektir.

Birinci Dünya Savaşı döneminde kamu diplomasisinin muhatapları ve aktörleri de propaganda faaliyetlerinin dışında devletlerin kendisi olmuştur.

2.1.2. İkinci Dünya Savaşı Döneminde Kamu Diplomasisi

İkinci Dünya Savaşı süreci, bazı ülkelerin savaş düzleminden çekilmeye ve toplumlar arasında artık savaşın getirdiği tahribatın rahatsızlıklar oluşturmaya başladığı bir dönem olmuştur. Bu dönemlerde de propaganda ağırlıklı çalışmalar sürdürülmeye devam etmiştir.

İletişim teknolojilerinin kısa dalga üzerinden frekans yapan radyolar, karasal hizmet veren telefonlar vb. gibi noktalarda, kısmen de olsa gelişme gösterdiği ve bu dönemde 1. Dünya Savaşı dönemine nazaran kamu diplomasisi faaliyetlerinde artışın olduğu görülmektedir. Ayrıca bu dönemde lobcilik faaliyetleri üzerinden de devletlerin etkinliklerini artırmaya çalıştıkları gözlenmiştir.

“Kamu diplomasisi ve lobcilik kavramlarının her ikisinin de ortaya çıktığı ve ilk örneklerinin görüldüğü ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir. Resmi kuruluş tarihi 4 Temmuz 1776 olan Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1800'lerden itibaren lobcilik faaliyetlerinin ilk örnekleri görülmeye başlanmıştır ve 1850 yılından sonra lobcilerin sayısında hızlı bir artış gözlenmiştir. 1930 ve 1940 yılları ise, lobciliğin gelişme dönemleri olmuştur. Sayıları hızla artan lobcileri ve faaliyetlerini düzenlemek

³³⁶ Kennon H. Nakamura and Matthew C. Weed, **U.S. Public Diplomacy: Background and Current Issues**, Congressional Research Service, Washington, December 18 2009, p. 9

³³⁷ Kazancı, a.g.e., s. 20-21 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 91

amacıyla 1946 yılında Ulusal Lobiciliği Düzenleme Kanunu çıkarılmış ve tüm lobicilerin kayıtlara geçmesi sağlanmıştır”.³³⁸

1920’lerde radyonun gelişi, birçok devletin yabancı dilde yayın yapmasına olanak vermiş ve 1930’larda, Sovyetler Birliği’ndeki komünistler, Almanya’daki ve İtalya’daki faşistler, yabancıların gözünde, ülkeleri ve ideolojileri hakkında olumlu bir izlenim oluşturmak için birbirleriyle yarışmışlardır. Nazi Almanyası, yabancı dilde yayın yapmanın yanı sıra, propaganda filmleri yapmıştır. 1937’de, İngiltere Dışişleri Bakanı Anthony Eden, yeni iletişim yolları hakkında “Elbette ki iyi bir kültürel propagandanın, kötü bir dış politikanın verdiği zararı telafi edemeyeceği doğrudur; fakat modern şartların empoze ettiği yorumlama ve ikna etme işini ihmal ettiği takdirde, en iyi diplomatik politikaların bile, başarısız olabileceğini söylemek abartı olmaz.” demiştir. 1922 yılında kurulan BBC, on yıl sonra bütün önemli Avrupa dillerinin yanı sıra Arapça da yayın yapmaya başlamıştır. 1930’ların sonunda Roosevelt yönetimi “Amerika’nın emniyetinin, diğer ülkelerdeki insanlarla konuşma ve onların desteğini kazanma becerisine bağlı olduğuna” ikna olmuştur. Başkan Roosevelt, özellikle de Latin Amerika’daki Alman propagandasından büyük endişe duymuştur. 1938 yılında Dışişleri Bakanlığı, Kültürel İlişkiler Bölümü’nü kurmuş, iki yıl sonra buna Nelson Rockefeller’in yönetiminde, Latin Amerika’da aktif olarak Amerikan enformasyon ve kültürünü tanıtan Amerikan Ülke İşleri Ofisi’ni (The Office of Inter-American Affairs-OIAA) ilave etmiştir. 1938 yılında, Almanya, Latin Amerika’da haftada 7 saat, Amerika’da haftada 12 saat program yapmaya başlamıştır. 1941’de ABD, 24 saat yayına başlamıştır.³³⁹

BBC, haberlerin mutlak güvenilirliğinin önemini vurgulamıştır. İngiltere hakkında olumlu bir yansıması olup olmadığına ve İngiltere’nin Büyük Savaş esnasında kazandığı ve propaganda nedeniyle kaybettiği ününe bakmaksızın konuları haberleştirmiştir. Bütün başarıya Amerikalılar’ın istekliliği yardımcı olmuştur. 1) Churchill’in gelişi İngiliz politikasında yeni bir dönem olarak görülmüştür. 2) İngiliz ve ABD medyası aracılığıyla, Dunkirk’in (Dunkirk Savaşı) İmparatorluk ve sınıf ayrımlarının olduğu eski İngiltere ile açık bir ayrım ortaya koyduğu fikri yayılmıştır. 3) Yeni bir savaş anında ‘Halkların İngiltere’si’ ortaya çıkarılmıştır. J. B. Priestly gibi radyo spikerleri hem bu fikri ifade etmiş hem de bölgesel sesler olarak onun temsilcisi olmuştur. Churchill’in yayınları ABD’ye naklen yayın yapılırken, genellikle Amerika’ya doğrudan desteği ifade etmemek için bilinçli bir şekilde üretilmiştir fakat tercihen bir liderin topluma hitabının görüntüsünü sunmuşlar, Amerika’nın İngiltere’nin yardımına geleceği konusundaki umudunu ifade etmişler ve Amerikalılar farkına vararak kararlarını vermişlerdir. Durumu fark etmenin düşüncesiyle, BBC, NBC ile Children Calling Home (Çocuklar vatanını arıyor) adı altında ortak bir yayın yapmıştır, bunun aracılığıyla Amerika’daki İngiliz mültecilere, hava taarruzunda yıkılan İngiltere’deki ailelerinin konuşmalarını duyurmuşlardır.³⁴⁰

“İkinci Dünya Savaşı sırasında, Başkan Franklin D. Roosevelt, Amerikan halkına ve dünyaya, Amerika’nın savaştaki politikaları ve amaçlarıyla ilgili bilgiler vermek için OWI’yi (Office of War Information - Savaşla İlgili Bilgilendirme Ofisi) oluşturmuştur. Devletin radyo hizmetlerinden en eski

³³⁸ Müjde Ker Dinçer, **Lobicilik**, Alfa Yayınları, İstanbul, 1999, s. 56

³³⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 102

³⁴⁰ Cull, a.g.e., p. 40

olanı Voice of America radyosu ise, OWI'nin çok önemli çalışmalarından biri olmuştur. 1948 yılında Başkan Harry Truman, OWI'yi kapatarak uluslararası bilgi fonksiyonlarını Dışişleri Bakanlığı'na aktarmıştır. Voice of America radyosu da Dışişleri Bakanlığı'na bağlanmış ve devletin denizaşırı ülkelere resmi yayın organı olarak işleyişini sürdürmüştür. Amerikan Savunma Bakanlığı da dış ülkelerle olan bağlantılarını artırmaya odaklanmıştır. Eylemlerinin ve mesajlarının etkilerini, Amerikan askeri operasyonlarının gerçekleştiği bölgelerde ölçüp değerlendirmektedir. Böylece askeri operasyonlar arasında daha çok nereye odaklanılması gerektiğine karar verebilmekte, geçmişten gelen ve şu anda durağan olanları veya stratejik iletişim kapsamında bilgi alışverişine dayanan askeri operasyonları seçebilmektedir".³⁴¹

Amerika savaşa girdikten sonra, hükümetin kültür saldırısı, tüm dünyaya yayılmıştır. 1942 yılında, istihbarat teşkilâtı Stratejik Hizmetler Ofisi'nin (The Office of Strategic Services-OSS) fonksiyonları arasında, yanlış bilgileri yaymak da vardı. Hatta OWI, filmlerden bazı kısımların silinmesini veya bazı kısımların ilave edilmesini tavsiye ederek ve filmlere lisans vermeyi reddederek, Hollywood yapımlarını tesirli propaganda vasıtaları hâline getirmeye dahi çalışmıştır. Vatanperverlik hissiyle ve şahsi menfaatlerle motive olan Hollywood yöneticileri de bu hususta hükümetle işbirliği yapmaktan memnun olmuşlardır. Richard Pells'e göre, Soğuk Savaş'tan çok daha önce, Hollywood stüdyolarının idarecileri kadar Amerika'nın şirket ve reklâm idarecileri de dünyanın geri kalanına sadece prodüksiyonlarını değil, Amerika'nın kültürünü, değerlerini ve başarılarının sırlarını da satmaktaydılar. Savaş zamanında yumuşak güç kaynakları, kısmen devlet tarafından kısmen de bağımsız olarak oluşturmuşlardır.³⁴²

"Kamu diplomasisi, İkinci Dünya Savaşı sırasında; savaşın cepheden, sivillere yönelmesi ve savaş sonrasında yorgun düşen ülkelerin, uluslararası güvenliğin sağlanması konusunda çeşitli anlaşmalara varmak istemeleri sebebi ile altı çizilen bir kavram olmuştur. İkinci Dünya Savaşı yıllarından sonra başta ABD olmak üzere, Çin ve İsrail'de; birçok araştırmacı ve akademisyen özellikle yumuşak güç kavramı üzerinde durmuş, bu konuda sayısız araştırma yapılmıştır".³⁴³

İkinci Dünya Savaşı dönemi, uluslararası ilişkilerde kamu diplomasisi faaliyetlerinin artış göstermeye başladığı bir süreç olmuştur, savaştan çıkan toplumlar artık ülkeler arasındaki sıkıntıların savaş dışındaki alternatif yöntemler ile çözüme kavuşturulmasını talep etmeye başlamışlar ve bu da kamu diplomasisinin uygulanması için daha fazla kapı aralamaya başlamıştır.

2.1.3. Soğuk Savaş Döneminde Kamu Diplomasisi

Soğuk Savaş dönemi, 1. ve 2. Dünya Savaşları'nda oluşan süreçten farklı olarak, cephe savaşının olmadığı fakat psikolojik savaşın had safhada uygulanmaya başladığı bir dönem olmuştur. Daha önceden de ele alındığı gibi, süreç tarafsızların dışında, siyah ve beyaz net çizgilerin olduğu bir

³⁴¹ Nakamura ve Weed, a.g.e., s. 9-28 aktaran Erzen, a.g.m., s. 105

³⁴² Nye, Yumuşak Güç, a.g.e., s. 102-103

³⁴³ Erzen, a.g.m., s. 36-37

süreç olmuştur. İki bloklu sistemde taraflar belli iken ilişkiler de propaganda araçları kullanılarak tesis edilmeye çalışılmıştır.

Bu dönemde kamu diplomasisi ve yumuşak güç faaliyetlerinin uygulanmasında artış gözlenmeye başlamış fakat bu durum, yöntemlerin gelişmesi aşamasıyla ilgili katkıda bulunulan bir dönem olmuştur. Soğuk Savaş döneminin, gerek ideolojik gerek konjonktürel gerekse de teknolojik şartları itibariyle günümüz şartları ile mukayese edildiğinde, kamu diplomasisinin kendisini tam anlamıyla ifade edemediği bir dönem olduğunu söylemek doğru olacaktır.

“İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte ülkeler, sert güç (askeri güç) ile birbirleri arasındaki sorunları çözemediklerini anladıktan sonra; dengeleri kendi lehlerine düzenlemek, uluslararası arenayı ilgilendiren sorunlara, yine uluslararası arenada çözüm bulmak amacı ile birçok uluslararası siyasi, ekonomik, askeri birlik kurmuş ve yabancı ülkelerde kendileri için lobi faaliyetleri yürütecek kişi ve/veya kurumlarla çalışmışlardır. Yine bu tarihlerde lobi faaliyetleri daha çok kamuda üst düzey yetkili olarak görev yapmış kongre üyeleri ve emekli ataşeler tarafından yürütülmüştür. 1980'li yıllara gelindiğinde, lobi faaliyetleri bağlamında halkı da kapsayacak şekilde düzenlenen faaliyetlere girişilmiştir. Bu yıllarda, gerçekleştirilecek lobi faaliyetleri için kamuoyu oluşturulmaya başlanmış ve halkın da desteği alınarak, yasama kademelerinde bulunan üst düzey yetkililere baskı yapılmıştır. Halk desteğinin gücünün farkında olan lobcilik uygulayıcıları çeşitli organizasyonlarla halkı harekete geçirerek öncelikle kamuoyunu hedef almaktadırlar”.³⁴⁴

Soğuk Savaş döneminde hükümet, ABD destekli gerillalarla mücadele ederken Nikaragua televizyonu Amerikan film ve dizilerini göstermekteydi. Sovyet gençleri blue jean giymekte ve Amerikan müziklerini dinlemekteydi. Çinli protestocu talebeler, 1989 isyanı boyunca Hürriyet Heykeli'ni andıran bir sembol kullanmışlardı. Çin vatandaşları Amerikan demokrasisi, Amerikan romanları ve hatta break dansla bile alakadar oluyorlardı. Hayatında hiç ABD'de bulunmamış genç Japonlar, Amerikan kolejlerinin isimlerini taşıyan spor ceketler giymekteydiler.³⁴⁵ Bu durumun ortaya çıkması güçlü devletlerin haricindeki diğer devletleri de kamu diplomasisine yönlendirmeye başlamıştır.

Bu popüler kültürel çekicilik, ABD'nin, dış politikada önemli hedeflere ulaşmasına yardımcı olmuştur. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'nın demokratik olarak yeniden yapılanması da buna bir örnektir. Marshall Planı ve NATO, bu sonucu elde etmeyi amaçlayan ekonomik ve askerî gücün çok önemli vasıtalarıydı.³⁴⁶

Soğuk Savaş döneminde kurulan siyasi ve askeri bölgesel ittifaklar ile ABD'nin resmi güç projeksiyonu, ABD'nin askeri gücünün temel çerçevesini oluşturmaktadır. ABD, kültür ve değerleri Hollywood sayesinde tüm dünyayı etkilemektedir. Amerikan popüler kültürü İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tüm Avrupa'ya yayılmış ve Avrupa'nın demokratikleşmesini hızlandırmıştır. İngilizce dünya dili ve Amerikan kültürü bir mıknatıs gibi herkesi çekmektedir. Amerika eğitimde ve idari becerilerde

³⁴⁴ Kadir Canöz, **Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobcilik**, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul, 2007, s. 124

³⁴⁵ Nye, *Bound to Lead*, a.g.e., s. 193

³⁴⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 53

olduğu kadar film, popüler müzik, internet, markaların bilinirliği, mutfak, dil ya da kısaca bilim adamlarının Amerikan hegemonyasının “acıtmayan gücü” dedikleri alanların tamamında dünyanın her yerinde egemen durumdadır. Amerika'nın geniş çaplı kültürel egemenliğinin ne benzeri ne tarihsel anlamda öncülü ne de ufukta bir rakibi vardır.³⁴⁷

Amerika'nın Sesi Radyosu (Voice of America-VOA), İkinci Dünya Savaşı sırasında hızla büyümüştür. BBC'nin yaklaşımını esas alan Amerika'nın Sesi'nin, 1943 yılında, 27 dilde haber aktaran 23 vericisi bulunmaktaydı. Savaşın sona, Soğuk Savaş'ın başlaması ve Sovyet tehdidinin artmasıyla, VOA genişlemeye devam etmiştir; fakat ne kadar devlet bilgisi satması ya da ne kadar Amerikan kültürünün bağımsız temsilcisi olması lâzım geldiği hususunda bir tartışma olmuştur. Bu esnada Doğu Bloku'na yayın yapmak için mültecileri kullanan, Radyo Liberty (Hür Radyo) ve Radyo Free Europe (Hür Avrupa Radyosu) gibi özel radyo istasyonları da kurulmuştur.³⁴⁸

Fransız ve Alman Belediye Başkanları, 1947'de UIM'de (Union Internationale de Maires – Uluslararası Belediye Başkanları Sendikası) bir araya geldiler ve büyüklük, tarih veya endüstride benzer boyutlarda olan Fransız ve Alman kasabaları arasında ‘twinning’ (birlik) ağı anlaşması yaptılar. ... Yeniden tanımlama konusunda ilk adım, yıllık bütçesi 40 milyon Alman Markı olan Fransız-Alman Gençlik Ofisi'ni, 1963'ün yazında oluşturmak oldu. Yıllık katılım 300.000 ile kapandı ve 1997'de %70'i lise çağındaki öğrencilerden olan 5 milyon öğrencinin değişimi yapıldı. ... Twinning merasimlerine düzenli bir şekilde, kilise hizmetlerinde, de Gaulle ve Adenauer ile beraber toplu halde devam edildi.³⁴⁹ Kamu diplomasisi burada da olduğu gibi 2. Dünya Savaşı'ndan çıkıp savaşın tahribatını yavaş yavaş atmaya başlayan ülkelerin de dikkatini çekerek çalışmalara sevk etmeye başlamıştır.

Soğuk Savaş dönemi boyunca iki süper güç arasında devam eden güç dengesinin nispetinde güvenlik konusu da aynı derecede önemini korumuştur. Güvenlik konusu genel olarak askeri strateji düzleminde ülkelerin karşılıklı olarak birbirlerine yönelik oluşturabilecekleri saldırı – savunma mekanizması içerisinde dar kapsamlı bir tanımlamaya tabi tutulmuştur.

ABD'nin hegemonyayı devraldığı 2. Dünya Savaşı'nın sonu ile birlikte Amerikan tipi özgürlükler, yaşam biçimi ve demokrasisi dünyanın herhangi bir yerine uygulanabilecek olgular olarak kabul edildi. Ancak Avrupa Birliği fikrinin ivme kazanması ile birlikte Amerikan modeli artık Avrupalılar'ın siyasi kontrol peşinde olduğu yeni bölgelerde Avrupalılaştırma projeleri ile karşılaşmaya başladı. Avrupalılar'ın bu bölgeleri bir dereceye kadar Avrupalılaştırma gayreti, Amerikalılar'ın kendi modellerini ihraç faaliyetleri ile iç içe girmektedir.³⁵⁰

“ABD, Sovyet Bloku ülkeleriyle Soğuk Savaş'a daha derin bir şekilde müdahil olurken, ABD ve Kongre, Sovyet nüfuzuna mukabil programlar icra ederek bir kere daha bir zihin ve kalpleri kazanma mücadelesine başladı. 1946 tarihli ilk Fulbright Kanunu 1948 senesinde Amerikan Kongresi tarafından ‘barış zamanı uluslararası değişim programları’ olarak yeniden düzenlendi. Hükümet, barış zamanı

³⁴⁷ Zbigniew Brzezinski, **Büyük Satranç Tahtası**, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 2005, s. 43

³⁴⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 103

³⁴⁹ Cull, a.g.e., p. 37-39

³⁵⁰ Vladislav Inozemtsev, “Two Faces of Globalization: Europeanization vs Americanization”, **Russia in Global Affairs**, Vol. 4, No. 1, (January-March 2006), p. 171

ülke harici enformasyon programları için hizmet verirken, bazıları bu kanunun, ABD'li diplomat ve Sovyet uzmanı George Kennan'ın ABD'nin ilân ettiği psikolojik mücadele ve ölümüne bir ideolojik savaş olarak tarif ettiği, ABD hükümetinin Sovyetler Birliği'yle giriştiği gayri askeri mücadele için nüfuz temin etme maksadı taşıdığı iddiasında bulundular. Sürekli barış zamanı enformasyon faaliyetleri, ABD kamu bilgilendirme politikasında çok mühim bir safhayı teşkil etmekteydi".³⁵¹

1948'deki hayati seçim kampanyaları süresince, ABD'de İtalyan diasporasının kullanımı, İtalyan toplumu ile iletişim mekanizması kullanılması gibi daha güzel bir duruma hizmet etti. ABD'de Dışişleri Bakanlığı ve İtalyanca basın, İtalyan Amerikalıları, kapitalizm altındaki hayat standartlarının kalitesi hakkında ülkelerine yazmaları için zorladı ve ABD posta ofisi mektupları ücretsiz taşıdı. ABD, 1950'li yılların başlarında, Sovyetler Birliği'nin uluslararası imajının önemli görünümünü izledi. Sovyetler, başarılı bir şekilde uluslararası komünizmi barış içerisinde birleştirmişti (Picasso'nun barış resmine verdiği maddi yardım ile markalaştı), bu sırada ABD, Kore'de Birleşmiş Milletler'in liderliğinde savaşa girmiş görünüyordu. Aynı şekilde, Moskova, uluslararası sınıf dayanışması, insani gelişim, devrim hareketleri ve özgürlüğün ifadesi gibi önemli değerler ile uyumlu haldeydi, Amerika ise politik ve ekonomik statüko ile ifade ediliyordu ve ideolojik cazibesi yokmuş gibi görünüyordu. Dwight Eisenhower 1952'de, Amerika'nın dünyaya haber verme yaklaşımının artırıldığı bir platformda başkanlık için adaydı ve aynı zamanda iktidara geldiğinde ABD Bilgi Servisi (USIA) ile bütünleşen ve deniz aşırı ülkelerdeki kültürel çalışmalara ödeme yapmak için kurumsallaşmış bir acil durum başkanlık fonu oluşturdu.³⁵²

1 Ağustos 1953'de pek çok komisyonun tavsiyelerinin ardından Başkan Dwight Eisenhower, ABD hükümetinin dış politikalarının desteğinde uluslararası enformasyon ve değişim programlarını organize etmesi ve geliştirmesi için ABD Bilgi Servisi'ni (United States Information Agency-USIA) kurmuştur. Kurulmasıyla birlikte USIA, ABD'nin çıkarlarının gelişmesi amacıyla yabancı toplumları, anlama, bilgilendirme, nüfuz etme ve Amerikalılar ile yabancı toplumlar arasında diyalogu yaygınlaştırma için yapılan kamu diplomasisi çabalarını uygulamaktan sorumlu ajans hâline geldi. USIA'nın hedefleri şöyledir:³⁵³

- Yabancı kültürlerle anlaşılabilir ve güven oluşturacak ifadelerle, ABD politikalarını açıklamak ve savunmak;
- Bu politikalara etki eden insanlar, değerler ve kurumlarla alakalı olarak ABD'nin resmi politikaları hakkında bilgi temin etmek;
- Denizaşırı ülkelerdeki muadilleriyle uzun süreli ilişki inşa etmek suretiyle Amerikan vatandaşları ile kurumlarının uluslararası irtibatlarına katkıda bulunmak;
- ABD politikalarının nüfuzu üzerinde bizzat etkiye sahip olacak dış politika uygulamalarıyla alakalı, Başkan ve ABD hükümetinin politika uygulayıcılarına tavsiyelerde bulunmak.

³⁵¹ Demir, a.g.e., s. 105-106

³⁵² Cull, a.g.e., p. 34-52

³⁵³ Nakamura and Weed, a.g.e., s. 9-10

1953'den sonra, 46 yıl boyunca kamu diplomasisinin merkez kuruluşu, ABD Bilgi Servisi (USIA) olmuştur. 1978 yılında, Voice of America (VOA) bu kuruluşun bünyesine katılmış ve 1980'lerde Reagan hükümeti, her iki kuruluşu da devletin öncelikli hedeflerine doğrudan cevap verecek hâle getirmeye çalışmıştır. 1999 yılında ise USIA feshedilmiş ve VOA ile diğer uzmanlaşmış istasyonlar yeni bir çift barajlı kuruluş olan Yayıncılık Yönetim Kurulu'nun (The Broadcasting Board of Governors-BBG) yönetimi altına geçerken, USIA'nın vazifeleri, politik merkezlere daha yakın olacağı Dışişleri Bakanlığı'na devredilmiştir.³⁵⁴

Soğuk Savaş döneminde kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında örnek bir çalışma olarak ABD ile SSCB arasındaki füze sistemlerinin kurulması konusunda, ABD'nin yaptığı çalışma neticesinde ulaştığı başarı gösterilebilir.

Sovyetler Birliği, 1975 yılında Doğu Avrupa'da SS20 türünde füzeler ile orta seviye nükleer güç çalışmalarına başladı. NATO aynı yerde eşit seviyede füzelere sahip olmadığı için Moskova, Soğuk Savaş'ta büyük bir stratejik avantaj sağladı. Caydırıcılık sağlamak ve ağır silahları azaltma konusunda uyararak amacıyla, ABD'nin karşı bir yayılmaya ihtiyacı vardı fakat Batı Avrupa'da nükleer silah karşılığının tırmandığı bir kamuoyu ile karşılaştı. NATO, 1979'da Avrupa'da kendi orta menzilli nükleer güçlerini (INF-Intermediate-Range Nuclear Forces) yayarken, iki taraflı silah azaltma anlaşması çalışması yapmaya karar verdi. Reagan yönetimi, 1983 yılında, zeminden fırlatılan güdümlü nükleer füzeleri (GLCMs – Ground-Launched Cruise Missiles) ve Pershing II balistik füzesinin kurulmasını sağlamayı başardı. Destekleyici mahiyette bir kamu diplomasisi kampanyası yapmak amacıyla Reagan, 1980 yılındaki seçimlerde reklam müdürü ve daha sonra İrlanda Büyükelçisi olan Peter H. Dailey'in başkanlığında, kurumlar arası küçük bir grubu Beyaz Saray'da topladı. Yönetim stratejisinin temelinde, ABD'nin desteğinde konunun yayılmasının zarar verici olacağı kabul edildi ve bu durum en iyi Avrupa politikasındaki ve medyasındaki yerel unsurlar tarafından yapıldı. Neticede ABD Bilgi Servisi (USIA), hem özel sektörün finansını artırmak hem de Avrupa basınına mesaj göndermek amacıyla, İngiliz finansçı Sir James Goldsmith ve iki medya patronu Rubert Murdoch ile Joachim Maitre'nin (Hamburg'da Alex Springer Yayıncılık) de aralarında yer aldığı özel vatandaşlarla küçük bir komite topladı. Komite Başkanı Reagan ile kahvaltı için buluştu ve Dailey tarafından bilgilendirildiler. Bu kampanya tam anlamıyla belirli hedeflerinden dolayı dikkate değerdir, (Reagan yönetimine sevgi beslemekten ziyade orta menzilli nükleer füze (INF) müsamaha), seyirci kitlenin dikkatli seçimi (kazanılamayacak kitle seyircilerinden ziyade Avrupa kanaat önderleri) ve aynı derecede zaten hedef kitle tarafından bilinen güvenilir habercilerin (Abshire) dikkatli seçimi³⁵⁵ durumları gözetilerek yapılması ve başarıya ulaşması yönüyle örnek bir faaliyet olmuştur.

“ABD, 1983 yılında geliştirdiği kurgu ile Varşova Paktı ve Sovyetler Birliği'ni silahsız bir şekilde devirdi. Artık Japonya ile başladığı 'ülke inşası' misyonuna 'rejim restorasyonu'nu ekledi. 2000'li yıllardaki kadife devrimler, bu kurgunun sonuçları idi. AB ise 'havaç ve sopa' modeli ile 'demokratik devlet inşası' görevini başarı ile yerine getirmektedir. Bu kurguların ortak hedefi kendilerine müzahir

³⁵⁴ Nye, Yumuşak Güç, a.g.e., s. 104

³⁵⁵ Cull, a.g.e., p. 31-33

(demokratik?) rejimler meydana getirmek, kontrol altında tutmak, isteklerine ikna etmek, uygulamalarına rıza gösterilmesini sağlamak ve eğer itiraz eden kesimler varsa rejim içinde yenileme yapmaktır. İşte bu ikna ve rıza düzeyinin oluşturulması, demokrasi, kalkınma ve iletişim projelerinin dâhilinde büyük ölçüde zorlayıcı ve kamuoyu diplomasisi ile yoluna konmaktadır”.³⁵⁶

Popüler kültürel çekicilik, Amerika'nın dış politikada bir diğer hedefine daha ulaşmasına katkıda bulunmuştur: Soğuk Savaş'ta zafer. Sovyetler Birliği'nin, Batı Avrupa için bir tehdit oluşturmaya hazır etkileyici askerî gücü vardı ve savaştan sonraki ilk dönemlerde, komünist ideolojiden ve Nazi Almanyası'na direnme rekorunun çekiciliğinden gelen önemli yumuşak güç kaynaklarına da sahipti. Bununla birlikte, ülkesinde ve Doğu Avrupa'da baskı kurması ve son yıllarındaki beceriksiz ekonomik performansı (askeri gücü artarken bile) nedeniyle bu yumuşak gücünün çoğunu boşa harcadı. Sovyet devlet propagandası ve kültür programları, esneklikte ve çekicilikte, Amerika'nın ticari popüler kültürüne ayak uyduramadı. Televizyon ve sinema, Berlin Duvarı'nı, 1989 yılında yıkılmasından çok daha önce, delip geçmişti. Duvarı yıkılmadan önce ihlal eden Batı'nın popüler kültürüne ait imgelerin uzun yıllar boyunca iletilmesinde, çekiçler ve buldozerler hiçbir işe yaramazdı.³⁵⁷

Bir tarihci durumu şöyle özetlemiştir: “Her ne kadar, Amerika'nın askeri gücü ve siyasi vaatleri, Avrupa'daki Soğuk Savaş'ta Amerika'nın başarısına temel oluşturması açısından önemli olsa da, Batı demokrasisi hakkında gençlerin çoğunluğunun kalplerini ve zihinlerini kazanan, Amerika'nın ekonomik ve kültürel çekiciliğidir... Gerçek tüketim ne zaman ringe çıksa, şansı o kadar yüksekti ki sosyalizm nakavt olmak zorundaydı.”³⁵⁸

Yumuşak gücün kaynakları ve kamu diplomasisinin bileşenleri arasında yer alan kültürel diplomasi bölümünde de ele alındığı gibi “popüler kültür” faaliyetleri her ne kadar kısa süreli yapılan çalışmalar olsa da neticesi itibariyle böyle etkili sonuçlar doğurabilmektedir. Diğer dikkate değer bir yönü ise film sektörü dışında ABD hükümetinin fazla müdahil olmadığı popüler kültür faaliyetleri devlet dışı bir aktör olarak uluslararası sürecin yönlendirilmesinde bir etki unsuru olduğunu hissettirmiş ve uluslararası ilişkiler sürecine yeni bir bakış açısının kazandırılmasında etkili olmuştur.

Soğuk Savaş, yumuşak ve sert gücün bileşimiyle kazanılmıştır. Sert güç, askerî çevrelemenin etkisini yitirmesine neden olmuş; fakat yumuşak güç, Sovyet sistemini içeriden yıpratmıştır. Bütün yumuşak güç kaynakları Amerika'ya ait değildir (BBC ve Beatles gibi). Fakat Amerikan popüler kültürünün çekiciliğinin, denklemin yumuşak kısmına katkıda bulunduğunu görmezden gelmek de yanlış olur.³⁵⁹

Soğuk Savaş döneminde yaşananlar, devletlerin çoğunun uluslararası ortamın yönetilmesinde etkili bir unsur olarak sert gücün tek belirleyici unsur olmadığını görmeleri açısından faydalı bir süreç olmuştur. Ayrıca uluslararası ilişkilerde devletin tek aktör olarak değerlendirildiği bir bakış açısından çıkılarak yeni aktörlerin de sürece dâhil olmaya başlamaları bir kazanım olmuştur.

³⁵⁶ Yılmaz, a.g.m., s. 200-201

³⁵⁷ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 54

³⁵⁸ Reinhold Wagnleitner, “The Empire of Fun, Soviet Union Blues: The Sound of Freedom and US Cultural Hegemony in Europe”, **Diplomatic History** 23, Summer 1999, p. 506

³⁵⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 55

2.2. SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEMDE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARI

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile birlikte devletler, kamu diplomasisi ve yumuşak güç yöntemlerinin faydasını görerek bu alanda çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Öncelikli olarak bu konuda etkin olan ülkelerin standartları ile alanda çalışmalar yürütülmeye başlanmış, daha sonraları ise her ülke kendi tarihi, coğrafi, politik potansiyeline göre yeni yaklaşımlar sergilemeye başlamışlardır.

Soğuk Savaş sonrası dönem, bir süre devletlerin iki bloklu sistemden yeni çıkmaları sebebiyle küllerin soğumasını bekledikleri ve kimliklerin oturup toparlanmaya başlanılan bir dönem olmuştur. Bu süreçte devletlerin haricinde toplumlar ve belirli yapılar da kendilerinin etkili birer aktör olabileceklerinin farkına varmışlardır.

İronik olarak Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile kamu diplomasisinin önemi arttı: demokrasinin yayılması, medya artışı, dünya çapında hükümet dışı organizasyonların ortaya çıkışı ile protesto hareketleri gücün doğasını değiştirdi ve ulusal hükümetler üzerinde özgürlük üzerine daha fazla baskı kurulmaya başlandı.³⁶⁰

Soğuk Savaş sonrasında değişen güvenlik anlayışı, insan hayatını, kişisel hak ve hürriyetlere merkeze almıştır. Bu durum da devletlerin askeri gücü olduğu kadar yumuşak güç ve kamu diplomasisini de dikkate almalarını sağlamıştır.³⁶¹ “Soğuk Savaş döneminin sona ermesi, uluslararası politikaya, temelde iki faktör eklemeli. Öncelikle iç ve dış politikalar arasındaki ayırım tümüyle ortadan kalktı. Soğuk Savaş döneminde, uluslararası siyaset ile iç politika arasında daha belirgin bir ayrılık mevcut idi. Dış politika; o dönemde daha çok ulusal güvenlik, askeri tedbirler, enerji kaynaklarına ulaşım, devletlerarası çatışmalar, ideolojik rekabet ve ekonomik kalkınma planları gibi yüksek politika konularından oluşuyordu. Bu nedenle, dış politika planlaması, devlet içinde aktif durumda olan, ama devlet dışı bir konuma sahip bulunan aktörlerin (medya, sivil toplum kuruluşları, kamuoyu, çıkar grupları gibi) etkisinden uzak bir şekilde gerçekleştiriliyordu”.³⁶²

Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından küreselleşme ve teknolojinin gelişmesiyle kamu diplomasisi yeni bir boyut kazanarak yeni aktörler sürece dahil olmaya başlamışlardır. Bu süreçte kamu diplomasisinin metod ve teknikleri de farklılık göstererek yeni kamu diplomasisi algısı oluşmaya başlamıştır.³⁶³

SSCB'nin dağılmasının ardından tek süper güç olan ABD, gücü elinde bulundurmakla birlikte aynı zamanda gücü yönlendirmiştir. ABD, dünyanın en büyük şirketleri ve en saygın üniversitelerine sahiptir. Askeri alanda olduğu gibi; bilim, teknoloji, eğitim ve ekonomi alanında da gücü elinde bulundurmaktadır. Hollywood, Mc Donald's, Coca Cola ve Microsoft gibi uluslararası şirketler vasıtasıyla Amerikan kültürünü dünyanın dört bir yanına yaymaktadır.³⁶⁴

³⁶⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 2

³⁶¹ Coşkun, a.g.m., s. 51

³⁶² Efeğil, a.g.m., s. 161

³⁶³ Demir, a.g.e., s. 108-109

³⁶⁴ Erzen, a.g.m., s. 39

Yalnız Soğuk Savaş döneminin sona ermesi ile birlikte uluslararası arenada ülkelerin güvenlik perspektifleri yeni bir boyut kazanmıştır. 11 Eylül saldırılarının ardından ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi'nde nükleer, konvansiyonel tehditlerle birlikte güvenlik perspektifine, kitle imha silahları ile bu silahları kullanan terör örgütleri, haydut olarak ifade ettiği devletler ve başarısız devletleri de katmasıyla uluslararası anlamda güvenlik kavramı yeni bir bakış açısıyla değerlendirilmeye başlanmıştır.

“Sovyetler'in çöküşünden sonra tek süper güç olarak kalan ABD, 1990'larla birlikte dışarıdan göçlere karşı çok sıcak bakmamaya başladı. Küresel ısınmayı önleme konusunda Kyoto Protokolü'nü onaylamaması, Uluslararası Ceza Mahkemesi kararlarını tanımaması gibi gelişmeler imajını olumsuz etkilemeye başladı. Küreselleşmenin, vahşi kapitalizm nedeni ile Amerikan sosyal modelinden kaynaklandığı düşüncesi de ABD imajını olumsuz etkilemeye devam etti. Ancak hepsinden öte Irak Savaşı, ABD'nin dünyadaki rolünün ve meşruluğunun küresel kabul oranını keskin bir şekilde düşürdü. ABD yönetimlerinin uluslararası forumlardaki girişimleri ABD'nin dünyayı düşünmekten çok kendi çıkarları peşinde olduğu imajına katkıda bulundu. Bu nedenle bu imajın yenilmesi ABD kamuoyu diplomasisi çalışanlarının önceliği oldu. Bugün Orta Doğu'da onlarca sivil toplum örgütü, TV ve radyo dolarla Arapların kalbini kazanmaya çalışmakta, cami bile yapmaktadır”³⁶⁵.

Soğuk Savaş dönemi kamu diplomasisi açısından bir dönüm noktası olmuş olup bu süre zarfında ABD, sert güç ve yumuşak güç faaliyetleri açısından örnek teşkil ettiği gibi bunun yanı sıra gerek bu dönemde gerekse daha sonraki dönemlerde 11 Eylül olayları ve Irak ile Afganistan müdahaleleri sebebiyle eleştiri ve düşmanlar da kazanmıştır. 11 Eylül olayları da ileriki bölümlerde de ayrıntılı bir şekilde ele alınacağı gibi ABD açısından diğer bir kırılma noktası olmuştur.

³⁶⁵ Yılmaz, a.g.m., s. 210

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ABD VE İNGİLTERE'DE KAMU DİPLOMASİSİ

Soğuk Savaş döneminde iki kutuplu dünyanın büyük güçleri olan ABD ve SSCB arasındaki rekabet, ABD'nin galibiyeti ile sonuçlanmıştır. Soğuk Savaş dönemine her alandaki faaliyetleri ile damga vuran ABD, kamu diplomasisi alanında yapmış olduğu çalışmalar ile diğer dünya devletlerine de bu alanda bir vizyon çizmiştir. Galibiyetlerin yanı sıra ABD, gerek Soğuk Savaş döneminde gerekse de sonraki süreçlerde gerçekleştirmiş olduğu çalışmalar ile müttefiklerinin yanında birçok da hasım ve rakip edinmiştir.

Soğuk Savaş dönemi ve önceki dönemlerdeki kamu diplomasisi faaliyetleri ele alınırken çerçeve genellikle bu dönemlerde aktif hâkim güç olan ABD üzerinden yapılan değerlendirmeler ile çizilmiştir. Önümüzdeki bölümlerde ABD ile birlikte “üzerinde güneş batmayan imparatorluk” şeklinde anılan İngiltere'nin genel kapsamlı olarak kamu diplomasisi faaliyetleri ayrı ayrı ele alınacaktır.

1. ABD'DE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARI

1.1. ABD'DE KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ

ABD, dünyada kamu diplomasisi ve yumuşak güç alanında yapılan faaliyetlere ilişkin çalışmaları ile uluslararası ortama örnek olmuş ve yön vermiş olan bir ülkedir. ABD'nin Soğuk Savaş ve önceki süreçlerdeki kamu diplomasisi faaliyetleri, geçmiş bölümlerde genel hatları ile ele alınmış olup, Soğuk Savaş sonrası dönemlerde bu faaliyetler değerlendirmeye tabi tutulurken 11 Eylül olayları, Irak ile Afganistan müdahalesi, Bush dönemi ve Obama dönemi, kamu diplomasisi perspektifindeki değişiklikler yönünden ayrı başlıklar altında değerlendirilmesi gerekmektedir.

“Kamu diplomasisi uygulamaları Birinci Dünya Savaşı ile sonrası dönemde kurumsallaşmaya başlamış ve diplomasinin en önemli faaliyet sahalarından biri hâline gelmiştir. Soğuk Savaş döneminde ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki mücadelenin önemli bir sahası hâline gelen kamu diplomasisi, bu süreçte kültürel ve değişim diplomasisi, kısa dalga radyolar üzerinden de uluslararası yayıncılık faaliyetlerine ağırlık vermiştir. Bu dönemde psikolojik mücadele de bilhassa Sovyetler Birliği tarafından kamu diplomasisinin önemli bir metodu olarak kullanılmıştır”.³⁶⁶

ABD, özellikle de ekonomik becerilerin sadece para kazanmaya değil aynı zamanda üne ve çekiciliğe de katkıda bulunduğu göz önünde bulundurulduğunda, potansiyel olarak yumuşak güç sağlayan birçok kaynağa sahiptir. Amerika sadece dünyanın en büyük ekonomisi olmakla kalmaz, ayrıca dünyadaki en iyi 500 şirketin neredeyse yarısı da Amerikan'dır ki bu rakam ikinci olan Japon şirketlerinin bile beş katıdır.³⁶⁷ En iyi 100 dünya markasının 62'si ve en iyi on meslek okulunun sekizi Amerikan'dır.

³⁶⁶ Demir, a.g.e., s. 108

³⁶⁷ Philip Coggan, “Uncle Sam Stands Above the Rest”, *Financial Times*, FT Raporu – FT 500, p. 3 aktaran Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 40

ABD, küresel gücün belirleyici dört alanında en üstün durumdadır. Askeri olarak eşi olmayan bir küresel erişime sahiptir. Ekonomik olarak, her ne kadar Japonya ve Almanya bazı bakımlardan rakip olsalar da küresel büyümenin lokomotifi olmaya devam etmektedir. Teknolojik olarak yeniliğin tüm ileri uçlarında önderliği elinde tutmaktadır ve kültürel olarak, bazı aşırılıklara karşın, özellikle dünya gençleri arasında rakipsiz bir cazibeye sahiptir. Tüm bunlar Amerika'ya başka hiçbir devletin yakınlarına bile yaklaşmadığı siyasi bir nüfuz sağlamaktadır.³⁶⁸

Amerikan popüler kültürüyle iletilen fikirler de Avrupa'nın yeniden yapılanması sürecinde, Amerika'nın hedeflerine ulaşmasında önemli yere sahip olmuştur.³⁶⁹

Küreselleşme de ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini sürdürmesi konusunda kendisine hareket alanı açmıştır. "Küreselleşme, uluslararası arenaya ABD hegemonyasına global düzeyde sürekliliği için gerekli manivelaları sağlayan üç yeni aktörü takdim etmektedir; küresel sermaye pazarları, uluslararası organizasyonlar ve küresel sivil toplum".³⁷⁰ Küreselleşmeyi, Amerikanlaşmayla eş tutmak oldukça basit olur. Diğer kültürler de, küresel ilişkilere güçlü bir biçimde katkıda bulunmaktadır. Modern ticaretin ortak dili İngilizce, aslında ABD değil, İngiltere tarafından yayılmıştır.³⁷¹

Demir, Amerikan kamu diplomasisinin dönüm noktalarını işleyiş yönü itibariyle üç döneme ayırmıştır ve bu dönemleri şu şekilde ifade etmektedir; "kamu diplomasisinin üç bariz gelişim veya oluşum safhasına sahip olduğu kabul edilmektedir. Birinci safha, kurumsal diplomasi, 'Murrow öncesi' kamu diplomasisidir; yani hükümetin teyidinden geçen politikaları basitçe 'satmakla' vazifeli olduğu dönem. İkinci safha kamu diplomasisi, 'Murrow sonrası' kamu diplomasisidir. Misyon temel manada hükümet politikalarını 'satmaktır' ama kamu diplomasisi yetkilileri aynı zamanda 'kalkışlardan' da haberdardır. Yani dış politikanın tarzını ve hattâ içeriğini şekillendirebilme kabiliyetine sahiptirler. Üçüncü safha ise yeni kamu diplomasisidir".³⁷²

Kamu diplomasisi kavramı, ilk olarak 1965 yılında Boston yakınlarında Tuft Üniversitesi'ndeki Fletcher Diplomasi Okulu'nun dekanı emekli Amerikalı Diplomat Edmund Gullion tarafından, uluslararası bilgi ve kültürel ilişkiler sürecinde kullanılmıştır. Üç sebepten dolayı ABD'de hemen yer almıştır. İlk olarak, Amerika'nın, Sovyetler Birliği tarafından takip edilen politikalar ile kendi demokratik bilgi uygulamaları arasında daha keskin bir sınır oluşturması için propaganda ve psikolojik savaş terimlerinin yerine iyi huylu tabirlere ihtiyacı vardı. İkincisi, Amerika'nın uluslararası bilgi bürokrasisi – ABD Bilgi Servisi (USIA) (1953-1999) – kendilerine diplomat statüsü veren bir terimi olumlu karşılamıştır. (Kelime ortaya çıktığında yurtdışı hizmet meslek memurluğundan hoşlanmadılar.) Üçüncüsü, terimin bir milletin uluslararası düşünce yaklaşımını tek bir kavram ile ifade etmesiydi, böylece dolaylı bir şekilde kamu diplomasisi mekanizmalarının merkezileştirilmesini de kapsadı.³⁷³

³⁶⁸ Brzezinski, a.g.e., s. 43

³⁶⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 54

³⁷⁰ Yılmaz, a.g.m., s. 197

³⁷¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 46

³⁷² Demir, a.g.e., s. 108

³⁷³ Cull, a.g.e., p. 17

Amerikan Dışişleri Bakanlığı resmi internet sitesinde Public Diplomacy ve Public Affairs başlığı altında kamu diplomasisinin amacı, “yabancı ülke ve halkları bilgilendirmek, cezbetmek ve etkilemek; aynı zamanda bir takım özel politikaların ve toplumsal konuların karşılıklı saygı ve anlayış bağlamında yöneltilebileceği bir güven ilişkisi kurmak”³⁷⁴ şeklinde ifade edilmektedir.³⁷⁵

“Amerikan Hükümeti’nin 1987’de kamu diplomasisi kavramına getirdiği resmi tanım ise şöyle olmuştur: diğer ülkelerde kamuoyu oluşturmak ve etkilemek amacıyla hükümetin desteğinde gerçekleştirilen basılı yayınlar, filmler, kültürel değişimler radyo ve televizyon faaliyetleri gibi oluşumlar kamu diplomasisidir. Başka bir ifadeyle, kamu diplomasisi, hükümetlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve bireylerin diğer ülkelerdeki kamuoylarını etkilemek ve onları belirli bir konuya ikna etmek için, sinema, müzik, fastfood, moda gibi kültür ve tüketim ürünlerini, gazete, radyo ve televizyon gibi medya kuruluşlarını, üniversiteler arası değişim programlarını, çokuluslu şirketleri ve ekonomik iş birlikteliklerini ve bunlara benzer unsurları kullanarak, kurmaya ve geliştirmeye çalıştıkları diyaloglar bütünü olarak tanımlanabilir. ‘Sınırları içerisinde McDonald’s olan iki ülke birbirine savaş açmaz’ miti de belki bu noktada, çeşitli formlarda kültür transferi ile yürütülen kamu diplomasisi kavramını açıklar niteliktedir. Daha sonraki tanımlamalarda ülke içindeki sosyal paydaşların ikna süreci de kamu diplomasisi kapsamına girmiştir. Bu yeni diplomasi çeşidi, her ne kadar konvansiyonel diplomasi anlayışını yıkmasa da, gücünü büyük oranda törpülemiştir”.³⁷⁶

Ayrıca insanların işlerinde yükselmesi de, Amerika’yı bir mıknaatıs hâline getirmektedir. Yabancılar, kendilerini Amerikalı olarak görmekte ve çoğu başarılı Amerikalı da onlara “benzemektedir”. Dahası, Hintliler ve Çinliler gibi, diasporadaki insanların kendi ülkeleriyle ilişkileri, ABD hakkında doğru ve olumlu bilgi aktarılmasına yardımcı olmaktadır.³⁷⁷

ABD, bir yandan modern jeopolitik kapsamında devlet aktörlü dünya düzeninde askeri üstünlüğü ile hegemonya kurgusunu sürdürürken diğer yandan AB ile post-modern jeopolitik kapsamında işbirliği yapmaktadır. Post-modern jeopolitik, ulus ötesi dinamikleri de içerecek şekilde devletten sivil topluma kayarak ve ekonomik küreselleşmeyi kullanarak insan hakları ve küresel demokrasi dayanakları üzerine bir post-modern dünya düzeni inşa etmeyi hedeflemektedir.³⁷⁸

ABD, modern ve post modern ilişkilerin tesis edilmesinin yanı sıra hegemonik güç olma anlamında da çalışmalarını sürdürmektedir. “Hegemonya, uluslararası sistemin kuralları ile normlarını, kendi motivasyon ve isteklerine göre değiştirme yeteneğine ve gücüne sahip olma konumudur. ... ABD hegemonyasının üç temel unsuru bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, ABD’nin askeri ve siyasi liderliğinin küresel kabul görmesidir. İkinci unsur ise, ABD’nin dünya ekonomisine ilişkin önerdiği ve genel kabul gören düzenleme sistemidir. Bunları, ABD’nin yumuşak gücünün temsil ettiği kültürel hegemonya sistemi tamamlamaktadır”.³⁷⁹

³⁷⁴ <http://www.state.gov>

³⁷⁵ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 78

³⁷⁶ İnan, a.g.e., s. 63

³⁷⁷ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 63

³⁷⁸ Richard Falk, **Dünya Düzeni Nereye: Amerikan Emperyal Jeopolitikası**, Metis Yayınları, İstanbul, 2005, s. 44

³⁷⁹ Yılmaz, a.g.m., s. 195

“Amerikan hegemonyası temel olarak iki yöntemle işlemektedir; yumuşak gücün kullanıldığı ‘rejim restorasyonu’ (Gürcistan, Ukrayna, Kırgızistan’daki renkli devrimler ve diğer içten içe kurgulamalar) ve Irak örneğinde olduğu gibi sert gücün kullanıldığı ‘ülke inşası’ (nation-building). Eğer hedef olarak seçilen ülkeler zaten Batılı olmaya meyilli ya da siyasi, ekonomik ve kültürel olarak içine sızılmaya ve ağ örülmeye müsait ise yumuşak güç unsurları vasıtası ile ülkedeki rejimin Batılı düzene uygun bir yönetime kavuşturulması için rejim restorasyonu metodu kullanılmaktadır”.³⁸⁰

Rejim restorasyonu tarzında çalışmalar bir dereceye kadar anlayışla karşılanırsa da ülke inşası tarzında yapılan çalışmalar sebebiyle ABD, uluslararası kamuoyundan ciddi manada eleştiriler almakta ve samimiyeti sorgulanmaktadır.

AB’nin İngiltere eski Daimi Temsilcisi olan Sir Michael Butler, bu durumu örnek olarak şu şekilde ifade etmektedir: “Uzun bir süreç boyunca daha olumlu bir kavram oluşturmak için çok daha fazla çalışma yapılmadığı sürece, bütün iletişim gayretleri daha da fazla şüpheyle karşılık görecektir. Beyaz Saray’dan bir görevlinin itiraf ettiği gibi, ‘Onları bombalamak ya da cezalandırmak dışında sıradan Araplarla hiç iletişim kurma girişiminde bulunmadık. Onların yerinde olsaydım ben de bizi sevmezdim’ şeklinde tepkisel süreçleri ifade etmektedir”.

Amerika, kamu diplomasisi çalışmalarından başarılı bir netice almayı bekliorsa dikkat etmesi gereken konulardan birisi de ‘enaniyet’ psikolojisinden kurtularak kendini beğenmişlikten kurtulması gerekmektedir.

Nye bu eksikliği şöyle değerlendirmektedir; “Amerikan kültürü, az ya da çok bilgi çağında yumuşak güç üretmeye hâlâ yardımcı oluyor fakat sadece Amerika’nın Sesi gibi programlar ya da Fulbright bursu yoluyla değil... Hükümetin icraatları da önemlidir, ama politikalar kendini beğenmişliği önlediğinde ve başkalarının hayran olduğu değerleri koruduğunda daha da önemlidir. Eğer ki en iyi mesajımızı çiğneyip geçmemeyi öğrenirsek, bilgi çağının en büyük eğilimleri Amerika’nın lehinedir”.³⁸¹

Yazar, Ben Wattenberg’in söylediğine göre, Amerikan kültürünün içinde, gösteriş, cinsellik, şiddet, ruhsuzluk ve materyalizm vardır; fakat Amerikan kültürü bütünüyle bundan ibaret değildir. Bunun yanı sıra, açık, hareketli, bireysel, kurum karşıtı, çoğulcu, iradeci, popülist ve özgür Amerikan değerlerini de yansıtır. “Olumlu ya da olumsuz yansıtılsın, insanları, gişelere getiren işte bu içeriktir. Bu içerik, politikadan veya ekonomiden daha güçlüdür. Politikayı ve ekonomiyi yönlendiren de budur.”³⁸² 1961 yılında, Şair Carl Sandburg da “Ne? Hollywood, Harvard’dan daha mı önemli? Yanıt, Harvard kadar temiz olmadığı, fakat bununla birlikte, ondan daha geniş kitlelere ulaştığıdır.”³⁸³ demiştir.

“ABD; sert, yumuşak ve ekonomik güç açısından en üst seviyede olmasına rağmen yapısı çatırdamaktadır. ABD gibi hegemon bir gücün uluslararası ilişkilerdeki gücünün artması ve politikalarını uygulamasının daha az maliyetli olması, yumuşak gücünü sert gücü kadar etkili kullanabilme yeteneğine bağlıdır. 1990’ların sonu ve 2000’lerin başında ABD, yumuşak gücünün

³⁸⁰ Yılmaz, a.g.m., s. 204

³⁸¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 39

³⁸² Ben Wattenberg, *The First Universal Nation*, Free Press, New York, 1991, p. 213 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 52

³⁸³ Reinhold Wagnleitner, **Coca-Colanization and The Cold War**, University of The North Caroline Press, Chapel Hill, 1994, p. 222 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 52

zirvesinde idi. Amerika'nın bilgi teknolojisindeki üstünlüğü ekonomisine güç vermiş, internet ve bilgi teknolojisi devriminin keskin uçlarındaki liderlik iş dünyasına yerleşmişti. Amerikan müzik, sinema ve televizyonları dünyanın her yerindeki yerel piyasalara hâkimdi. Amerikan sembolleri ve ABD liderlerinin karşılıklı biçimi tüm dünyada ABD'nin temsil ettiklerinin ve etkisini kabullenişin görülmemiş örnekleri idi. Yumuşak gücünün azalması Amerika'nın çirkin yüzünün ortaya çıkışı ile yakından ilgilidir".³⁸⁴ ABD'nin, uluslararası kamuoyunda her ne kadar gerekçesi "demokrasi getirmek" ve "insan haklarını tesis etmek" olsa da savaş ortamına girmesi popüler kültür anlamında beğeni toplasa da diğer yönlerden tepki çekmektedir.

ABD'nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç anlamında sosyal göstergelerini değerlendirecek olursak birçok yönden uluslararası kamuoyundaki üstünlüğü görülmektedir. Göstergeleri değerlendirecek olursak;

- ABD, ikinci sırada gelen Almanya'dan altı kat fazla yabancı göçmen akınına uğramaktadır.³⁸⁵
- Aslında Hindistan sineması Bollywood, bir yılda daha fazla film üretse de, ABD, açık ara farkla dünyanın bir numaralı film ve televizyon programı ihracatçısıdır.³⁸⁶
- Kendi ülkelerinin dışındaki üniversitelere kaydolan 1.6 milyon öğrencinin, yüzde 14'ü İngiltere'de, yüzde 28'i ABD'de okumaktadır.³⁸⁷
- 2002 yılında, 86.000'den fazla yabancı öğretim üyesi, Amerikan eğitim kurumlarına bağlı çalışmıştır.³⁸⁸

Diğer oranlar da, Amerika'nın;

- Tüm ülkelerden daha fazla kitap yayımladığını, müzik satışlarında kendinden sonra gelen Japonya'yı ikiye katladığını,
- İnternet sitelerinde, Japonya'dakinden on üç kat daha fazla ziyaretçisi olduğunu,
- Fizik, kimya ve ekonomi dalında Nobel ödüllerinde birinci olduğunu,
- Nobel edebiyat ödülünde Fransa'dan sonra çok az farkla ikinci olduğunu,
- Ardından gelen Japonya'dan neredeyse dört kat daha fazla bilimsel makaleler ve gazete makaleleri yayımladığını gösteriyor.³⁸⁹

³⁸⁴ Joshua Kurlantzick, The Decline of American Soft Power, **Current History**, Vol. 104, Iss. 686, Philadelphia, Dec 2005, p. 419-424 aktaran Yılmaz, a.g.m., s. 209-210

³⁸⁵ Veriler Dünya Bankası'nın "Dünya Kalkınma Göstergeleri" veri tabanından derlenmiştir. aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 40

³⁸⁶ Neal M. Rosendorf, "Social and Cultural Globalization: Concepts, History and America's Role", Joseph Nye and John Donahue eds., **Governance in a Globalizing World**, Brooking Institution Pres, Washington D. C., 2000, s.109-34 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 40

³⁸⁷ Alan Riding, "The New EU", New York Times, Eğitim Hayatı Bölümü, 12 Ocak 2003, S. 30 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 40

³⁸⁸ Hey-Kyung Koh, eds., **Open Doors 2002: Report of International Education Exchange**, Uluslararası Eğitim Enstitüsü, New York, 2002, s. 22 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 40

³⁸⁹ Economist Books İstatistikleri eds.. Pocket World in Figures 2003 Edition, Profile Books Ltd., Londra, 2003, s. 90-92 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 40

Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi uluslararası algıdaki dengeler gözetilirse popüler kültür tek başına ülkenin uluslararası prestij ve saygınlık kazanması açısından yeterli ölçüt değildir. Ki zaman zaman popüler kültüre yönelik olarak da eleştirilerin geldiği görülmektedir.

Popüler kültür, sadece, Amerika'nın, Batı Avrupa'daki siyasi amaçlarına ulaşmasıyla alakalı değildir, ayrıca, Güney Afrika'daki apartayd (ırk ayrımcı) rejimin baltalanması, Latin Amerika'da ve Doğu Asya'nın bazı bölümlerinde demokratik hükümetlerin sayısının artması, İran'da liberalleşme için baskı, uluslararası açık bir ekonomik sistemin konsolidasyonu gibi daha birçok siyasi amaç için de önemli olmuştur. Aslında, 1971 yılında Güney Afrika, televizyona izin verip vermeme konusunu tartışırken, muhafazakâr olan eski Posta ve Telgraf Bakanı Albert Hertzog, televizyonun, Batı'nın yozlaşmasının bir sembolü olduğu, "Güney Afrika toplumunu ahlaksızlaştıracağı ve ırk ayrımını yok edeceği" gerekçesiyle buna karşı çıkmıştı. Haklıydı.³⁹⁰

Soğuk Savaş'ın bitmesiyle Amerikalılar, yumuşak güce yatırım yapmaktansa, daha çok bütçe tasarruflarıyla ilgilenmişlerdir. 1963'ten 1993'e kadar, federal bütçe 15 kat artmış; fakat USIA'nın bütçesi sadece 6,5 kat artmıştır. 60'ların ortalarında, USIA zirvedeyken, çalışan sayısı 12.000'in üstündeyken, 1994'te sadece 9.000 ve Dışişleri Bakanlığı'na devrinin arifesinde 6.715'tir.³⁹¹ Yumuşak güç harcanabilir görülmüştür. 1989 ve 1999 yılları arasında, enflasyona göre ayarlanan USIA'nın bütçesi, %10 azalmıştır. Devlet fonlu radyo yayınları, Soğuk Savaş sırasında, her hafta Sovyet nüfusunun yarısına ve Doğu Avrupa nüfusunun %70 ile %80'ine ulaşırken, yeni yüzyılın başında, sadece Arapların %2'si, VOA'yı dinlemiştir.³⁹² USIA'nın, dünyanın en büyük Müslüman ülkesi olan Endonezya'daki kaynakları yarıya inmiştir. 1995'ten 2001'e kadar, akademik ve kültürel değişimler, her yıl 45.000'den 29.000'e düşmüş ve ulaşılabilir birçok kültür merkezi ve kütüphane de kapatılmıştır.³⁹³ 2003 yılında, BBC Dünya Servisi'nin dünya çapında haftada 150 milyon dinleyicisi varken, VOA'nınki 100 milyondan azdır.³⁹⁴

Bütçe desteği açısından değerlendirildiğinde de, ABD'nin ekonomik gücü ile mukayese edildiğinde diğer ülkelere nazaran bütçesinden daha az nispette bir miktarı kamu diplomasisi çalışmalarına ayırdığı görülmektedir. "Doğrudan kamu diplomasi faaliyetlerine, 2008 yılı Amerikan bütçesinde toplam 1,6 milyar dolar ayrıldığı tahmin edilmektedir. Bu rakam 2003 yılında 1,3 milyar dolar olarak belirlenmiştir.³⁹⁵ İslam ülkelerine yönelik faaliyetlere ayrılan ödeneğin 400 milyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu bütçeye Amerikan yumuşak gücünün ve kamu diplomasisinin diğer unsurları, örneğin Fulbright, üniversite ve araştırma bursları, değişim programları

³⁹⁰ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 56

³⁹¹ Leo Bogart, **Cool Words, Cold War**, American University Press, Washington D. C., 1995, p. xvii-xxix ve Leo Bogart, "History of the Department of State During The Clinton Presidency (1993-2001)", Tarih Ofisi, Kamu İşleri Bürosu, ABD Dışişleri Bakanlığı, <http://www.state.gov/r/pa/ho/pubs/8518.htm> aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 105

³⁹² Anthony J. Blinken, "Winning The War of Ideas" alındığı yer Alexander T. J. Lennon eds., **The Battle for Hearts and Minds: Using Soft Power to Undermine Terrorist Networks**, MIT Press, Cambridge, 2003, s. 287 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 105

³⁹³ Stephen Johnson ve Helle Dale, "How to Reinvigorate U.S. Public Diplomacy", **Heritage Foundation Backgrounder No:1645**, Heritage Foundation, Washington D. C., 2003 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 105

³⁹⁴ BBC World Service, 2002-2003 Yıllık Raporu, "Review of World Service and Global News", bkz. <http://www.bbc.co.uk/info/report2003/pdf/worldservice.pdf>, s. 4 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 105

³⁹⁵ Richard Armitage ve Joseph Nye, "A Smart Funding Strategy?", www.csis.org, 24 Nisan 2009

ve medya faaliyetleri dâhil değildir. Faaliyet alanları olarak televizyon ve radyo, uluslararası değişim programları, araştırma ve eğitim projeleri, dil eğitimi programları ve diplomatların görev yaptıkları ülkelerde yürüttüğü faaliyetler öne çıkmaktadır".³⁹⁶ ABD'nin, bütçe konusundaki engellerini aşması için bütçeye bu alanda vergileri ile destek veren kamuoyunu da ikna etmesi gerekmektedir.

"ABD kamuoyu, dört farklı gruptan oluşmaktadır: a) Kanaat önderleri (devlet birimleri, medya mensupları, öğretim üyeleri, STK temsilcileri, araştırma merkezleri, işverenler gibi), bu da, %1'lik dilime tekabül ediyor, b) dış politika ile ilgilenen eğitimli kişiler (%5), c) kendi şahsi menfaatleri dışında görüşü olmayan geniş halk kitlesi (%71) ve ç) herşeyden habersiz olan kesim (%20)".³⁹⁷ Burada devlet temsilcileri ve eğitimli kesim bu alanda yapılan çalışmalarını anlayışla karşılayacakken, toplumun diğer kesimlerinin aynı şekilde razı etmek kolay olmayacaktır.

ABD, dünyanın tek askerî süper gücüdür. Aynı zamanda, ekonomi ve yumuşak güç açısından da dünyanın en güçlü ülkesi olmayı sürdürmektedir; fakat Amerika, bu iki alana, askeri alana olduğu kadar hâkim değildir. Bilgi çağının trendlerinin ve demokratikleşmenin yayılmasının, gelecekte Amerika'nın yumuşak gücüne yararı dokunabilir; fakat bunlar, Avrupa'nın ve yeni koşullara adapte olabilen diğer ülkelerin de işine yarayacaktır. Daha da sorunsal, bilgi çağının trendleri, iyi ya da kötü devlet dışı aktörlerin de yumuşak gücünü artıracaktır. Ayrıca güç kaynaklarına sahip olmak, her zaman istediğin sonucu alacağının garantisi de değildir. Örneğin, ABD, kaynakları açısından Vietnam'dan çok daha güçlü olduğu hâlde, Vietnam Savaşı'nı kaybetti. 2001 yılında Amerika, dünyanın tek süper gücüydü ama 11 Eylül saldırısını önleyemedik. Aynı bu örnekte de görüldüğü gibi tek süper güç olmak kamu diplomasisinde başarıyı yakalamanın garantisi değildir. İletişim teknolojileri ve internet teknolojisinin de gelişmesi ile birlikte artık tek bir birey bile yaptığı etkili çalışma ile kamu diplomasisi faaliyeti yapabilmekte ve bunu rahatlıkla duyurabilmektedir. Burada önemli olan etki uyandıracak mesajı oluşturmak, süreci istikrarlı bir şekilde takip etmek ve davranışlar ile uluslararası kamuoyunu samimi olduğuna inandırmaktır. Ölüm cezası ve silah kontrolü yasalarının olmayışı gibi bazı yerel politikalar, diğer ülkelerde Amerika'nın çekiciliğini azaltmaktadır; ancak bu politikalar, bir süre devam edebilecek değer farklılıklarının sonuçlarıdır. Benzinle çalışan araçların üretiminin önlenmesinin reddedilmesi gibi diğer bazı politikalar, Amerika'nın itibarına zarar verir; çünkü bu politikalar, sadece kendi isteklerine düşkünmüş gibi görünür ve küresel iklim değişikliğini ve diğer ülkeler üzerindeki etkilerimizi göz ardı ettiğimizi gösterir. Aynı şekilde, biz fakir ülkeler için serbest pazarların avantajları konusunda vaaz verirken, zengin çiftçileri koruması planlanan yerel tarım sübvansiyonları, başkalarına ikiyüzlülük gibi gelmektedir.³⁹⁸

ABD, yatırım yaptığı kamu diplomasisi alanında etkili bir netice almayı planlıyorsa, iç ve dış toplumda yaptığı çalışmalarda yeknesaklığı sağlaması ve çizgileri net olan tasvip edilebilir bir profil çizmesi gerekmektedir yoksa samimiyeti devamlı bir şekilde sorgulanacaktır.

³⁹⁶ Kalın, a.g.m., s. 154

³⁹⁷ Jacquie L'Etang, "Public Relations and Diplomacy in a Globalized World: An Issue of Public Communication", **American Behavioral Scientist**, Cilt 53, Sayı 4, s. 607-626 aktaran Efeğil, a.g.m., s. 163

³⁹⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 99-140

1.2. ABD'NİN KAMU DİPLOMASİSİ KURUMLARI

ABD, kamu diplomasisi alanında, uluslararası camiaya önderlik ettiği gibi aynı nispette de gelişmiş olan kamu diplomasisi ile beraber bu alanda çalışma yapan kurumlar da alanında kurumsallaşma kapasitesini yakalamış olan en etkili kurumlardır. Bu bölümde genel hatları ile kamu diplomasisi alanında çalışma yapan ABD kurumları değerlendirilecektir.

Diplomatik amaçlar için bilgiyi ve kültürü kullanma konusunda, ABD, diğer ülkelere nazaran geç kalmıştır. 1917 yılında, Başkan Woodrow Wilson, gazeteci arkadaşı George Creel'in yönetiminde Kamu Bilgilendirme Komitesi'ni (Public Information Committee) kurmuştur. Wilson, Creel'in görevinin "satıcılık açısından büyük bir girişim, reklamcılık açısından da dünyanın en büyük macerası" olduğunu söylemiştir. Creel ise, ısrarla, ofisinin faaliyetlerinin propaganda yapmadığını ve sadece eğitici ve bilgilendirici olduğunu söylemiştir. Fakat olaylar, Creel'in söylediklerini yalanlamıştır. Creel, başka şeylerin de yanında, turlar düzenlemiş, "Amerikancılığın Temel İlkeleri" üzerine broşürler dağıtmış, devlet yönetiminde bir haber ajansı kurmuş, savaş zamanında film yapımcılarına, kıt kaynakların tahsis edilmesini sağlamış ve filmlerin Amerika'ya olumlu ışık altında göstermesiyle alakadar olmuştur.³⁹⁹ Kamu Bilgilendirme Komitesi, mecliste ve Amerikan halkında o kadar fazla şüphe uyandırmıştır ki, barış yapıldıktan kısa bir süre sonra kapatılmıştır. 1938 yılında Dışişleri Bakanlığı, Kültürel İlişkiler Bölümü'nü kurmuş, iki yıl sonra, buna, Nelson Rockefeller'in yönetiminde, Latin Amerika'da aktif olarak Amerikan bilgi ve kültürünü tanıtan, Amerikan Ülke İşleri Ofisi'ni (Office of Inter-American Affairs) de eklemiştir. 1939 yılında, Almanya, Latin Amerika'da haftada 7 saat, Amerika'da haftada 12 saat program yapmaya başlamıştır. 1941'de ABD, 24 saat yayına başlamıştır.⁴⁰⁰

Amerika savaşa girdikten sonra, hükümetin kültür saldırısı, tüm dünyaya yayılmıştır. 1942 yılında, istihbarat örgütü Stratejik Hizmetler Ofisi'nin (OSS) fonksiyonları arasında, yanlış bilgileri yaymak da vardır ve Roosevelt, tahminen doğru bilgileri elde etmek için, Savaş Enformasyon Ofisi'ni (OWI) kurmuştur. Hatta OWI, filmlerden bazı bölümlerin silinmesini veya bazı bölümlerin eklenmesini önererek ve başka filmlere lisans vermeyi reddederek, Hollywood yapımlarını etkili propaganda araçları hâline getirmeye dahi çalışmıştır.⁴⁰¹ Vatansızlık duygusuyla ve kişisel çıkarlarla motive olan Hollywood yöneticileri de iş birliği yapmaktan mutlu olmuşlardır. Richard Pells'e göre, Soğuk Savaş'tan çok daha önce, "Hollywood stüdyolarının yöneticileri kadar Amerika'nın şirket ve reklam yöneticileri de dünyanın geri kalanına, sadece ürünlerini değil, Amerika'nın kültürünü, değerlerini ve başarılarının sırlarını da satıyorlardı."⁴⁰² Savaş zamanında yumuşak güç kaynakları, kısmen devlet tarafından kısmen de bağımsız olarak oluşturulmuştur.⁴⁰³

1953 yılında bu faaliyetleri uygulamak ve organize etmek için ABD Bilgi Servisi (United States Information Agency) USIA kurulmuştur. ABD'nin kamu diplomasisinin uygulama faaliyetleri dört temel kanun üzerine oluşturulmuştur: 1956 Dışişleri Bakanlığı Temel Salahiyetler Kanunu; 1948 Amerika

³⁹⁹ Emily Rosenberg, **Spreading The American Dream**, Hill&Wang, New York, 1982, p. 179 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 101

⁴⁰⁰ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 101-102

⁴⁰¹ Rosenberg, a.g.e., s. 209-211 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 102

⁴⁰² Richard Pells, **Not Like Us**, Basic Books, New York, 1997, s. xiii aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 103

⁴⁰³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 102-103

Birleşik Devletleri Enformasyon ve Eğitim Değişimi Kanunu; 1961 Karşılıklı Eğitim ve Kültürel Değişim Kanunu ve 1994 Uluslararası Yayıncılık Kanunu.⁴⁰⁴

1953'ten sonra, 46 yıl boyunca, kamu diplomasisinin merkez kuruluşu, ABD Bilgi Servisi (USIA) olmuştur. 1978 yılında, Amerika'nın Sesi (VOA), bu kuruluşa katılmış ve 1980'lerde Reagan yönetimi, her iki kuruluşu da devletin öncelikli hedeflerine doğrudan cevap verecek hâle getirmeye çalışmıştır.⁴⁰⁵ 1999 yılında, USIA feshedilmiş ve VOA ile diğer uzmanlaşmış istasyonlar yeni bir çift taraflı kuruluş olan Yayıncılık Yönetim Kurulu (Broadcasting Board of Governors) yönetimi altına geçerken, USIA'nın görevleri, politik merkezlere daha yakın olacağı Dışişleri Bakanlığı'na devredilmiştir.⁴⁰⁶

Amerika kamu diplomasisi tarihinde ayrıcalıklı bir yere sahip olan USIA, faaliyetlerinde "evrenselleşmiş Amerikan kültürünü" etkin biçimde kullanmıştır. USIA'nın başlıca görevleri arasında, akademik ve kültürel alışverişin sağlanması, enformasyon, radyo yayınları ile dinleyicilere ulaşma ve kamu diplomasisini geliştirme amaçlı araştırma bulunmaktaydı.⁴⁰⁷

USIA tarafından yönetilen akademik değişim programlarından en çok bilineni 125 ülkeyi kapsayan Fulbright programıdır. USIA'nın gözetimindeki diğer program ise her yıl farklı ülkelere gelen 3000-5000 geleceğin lider adayına Amerikan kurumlarını yerinde görme fırsatı sunan International Visitors Program'dır (IVP - Uluslararası Ziyaretçi Programı).⁴⁰⁸

ABD'nin eski yöneticilerinden Büyükelçi Anthony Quainton; Dışişleri Bakanlığı'nın ilgisini çekmek amacıyla uzun dönem amaçlarından uzaklaşmasının USIA'nın etkinliğini nasıl azalttığını şöyle ifade etmektedir:

"USIA günlük politik ajandadan sorumlu görünmek istedi. Kolay bir şekilde kabul edildi çünkü hedefi ABD yönetiminin kısa dönem dış politika ajandasıydı. Ardından Dışişleri Bakanlığı'na dâhil edilmesi mantıklı görüldü çünkü günden güne Amerika ve dünyanın geri kalan ülkeleri arasında etkileşim halinde olmaya başladı. Fakat neredeyse tam bir kültürel görev erozyonu oluştu. Değişim ve sanatçıların çeşitli programlarının, 50'ler, 60'lar ve 70'lerde sıklıkla USIA'nın programlarının merkezinde yer alması, kamu diplomasisini Dışişleri'ne ve geleneksel diplomasiye dâhil etme sürecinde yapılması gerekenleri ikinci plana itti".⁴⁰⁹

Bu yönde yapılan değerlendirmeye paralel olarak da USIA feshedilme noktasına gelmiştir.

ABD Bilgi Servisi (USIA), 1965'deki Dominik müdahalesi ve Vietnam Savaşı'ndaki psikolojik savaşta büyük bir rol oynamış ve İkinci Dünya Savaşı'nda da (Reagan döneminde) karşı dezenformasyon görevinde ön plana çıkmıştır.⁴¹⁰

"ABD ulusal güvenlik sistemi dâhilinde ABD Başkanı, merkezi rolü oynamakta ve Başkana etki eden üç temel güç grubu bulunmaktadır. Birinci grubu Dışişleri Bakanı, Savunma Bakanı ve Başkan'ın

⁴⁰⁴ Nakamura and Weed, a.g.e., s. 3

⁴⁰⁵ Carnes Lord, "The Past and Future of Public Diplomacy", *Orbis*, Kış 1998, s. 49-72 aktaran Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 104

⁴⁰⁶ Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 104

⁴⁰⁷ Akçadağ, "Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi", a.g.m., s. 10

⁴⁰⁸ Stephen Johnson and Helle Dale, "How to Reinvigorate US Public Diplomacy", *Heritage Foundation*, April 2003, s. 2

⁴⁰⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 42

⁴¹⁰ Cull, a.g.e., p. 22-23

Uluslararası Güvenlik Danışmanı'nın oluşturduğu üçlü oluşturmaktadır. İkinci grubu ise Ulusal İstihbarat Direktörü (DNI - Director of National Intelligence) ve Genelkurmay Başkanı oluşturmaktadır. Üçüncü grupta ise Beyaz Saray Karargâhı Başkanı ve Başkan'ın Danışmanları bulunmaktadır. ABD ulusal güvenlik sistemi ulusal çıkar endekslidir ve küresel bir güç projeksiyonu (power projection) uygulamaktadır. Ulusal Güvenlik Konseyi (UGK), ulusal güvenlikten sorumlu en yüksek organdır. ABD hegemonya kurgusuna uygun olarak, siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel boyutlarda yapılanan yumuşak güç unsurları ile ilgili yaklaşık 25 yıldır geliştirilmektedir".⁴¹¹ Ulusal Güvenlik Konseyi'nin kamu diplomasisi alanında birçok çalışmalar yaptığı görülmektedir.

ABD, kamu diplomasisi faaliyetlerini, beş kurum vasıtasıyla devam ettirmektedir. Broadcasting Board of Governors (Amerika'nın Sesi gibi askeri olmayan bütün yayın faaliyetleri bu birim tarafından yürütülmektedir), Dışişleri Bakanlığı, Beyaz Saray, USAID (United States Agency for International Development - ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı) ve Savunma Bakanlığı'dır. Kurumlar arasında, İngiltere'de olduğu gibi koordinasyonu sağlayan herhangi bir birim yoktur. Fakat faaliyetlerin, belirli bir planlama, uygulama ve işbirliği içerisinde yapıldığı görülmektedir.⁴¹² Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı ise Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak etkili bir şekilde faaliyetlerini devam ettirmektedir.

"ABD büyükelçilik ve konsoloslukları, 1950 yılından beri kamu diplomasisinin en ehemmiyetli vasıtası olarak Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (International Visitor Leadership Program-IVLP) operasyon sistemini kullanmaktadır".⁴¹³ Bu program aracılığıyla, liderlik kademesindeki kişiler ile birebir irtibatlar kurabilmektedir.

Kamu diplomasisi çalışmaları ilk süreç itibarıyla kamu kurumlarının elinde iken Soğuk Savaş'tan sonra bu faaliyeti gösteren kurumlar da aktörler de artış göstermiş ve hükümet dışı organizasyonlar da sürece dâhil olmaya başlamışlardır. Kamu kurumları alanında ABD'de günümüzde kamu diplomasisi faaliyetlerini tek bir çatı altında sürdüren kurum Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olan Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı'dır (The Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs).

1.2.1. Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı (The Under Secretary For Public Diplomacy And Public Affairs)

"ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini icra eden resmi kurumu Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığıdır. (The Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs)".⁴¹⁴ 1999 yılında ABD yumuşak güç kurgusunu, Kamu Diplomasisi Müsteşarlığı'nı kurarak takviye etti. Böylece aynı yıl USIA ve onun dış servisi USIS (United States Information Agency - ABD Bilgi Servisi), Dışişleri Bakanlığı içinde yeni kurulan Kamu Diplomasisi Müsteşarlığı bünyesine katıldı.⁴¹⁵

⁴¹¹ Yılmaz, a.g.m., s. 201

⁴¹² Kalın, a.g.m., s. 154

⁴¹³ Demir, a.g.e., s. 79

⁴¹⁴ Demir, a.g.e., s. 111

⁴¹⁵ John Brady Kiesling, **Diplomacy Lessons**, Potomac Books Inc., Washington D.C., 2006, p.146

Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı, Amerikan kamu diplomasisinin misyonunu, yabancı toplumları bilgilendirerek ve etkileyerek, halk ile Amerikan hükümeti ayrıca dünyadaki diğer vatandaşlar arasındaki ilişkileri genişleterek ve güçlendirerek Amerikan dış politika hedef ve amaçlarının başarılmasına yardımcı olmak, milli menfaatleri (koruyarak) yükseltmek ve ulusal güvenliği pekiştirmektir şeklinde ifade etmektedir.⁴¹⁶

“Kamu diplomasi memurları bugün pek çok ülkede veya bölge ofislerinde çalışmaktadır. Görünüşte görev Amerikan politikalarının yürütülmesinde imaj problemini çözmek yani ikna etmek ve Amerika’nın çirkinleşen imajına makyaj yapmak, kamuoyuna verilecek mesajları belirlemektir. Diğer bir açıdan bakıldığında Amerikan dış politikasının propaganda ve psikolojik harekât programlarını yürütmek, daha geniş ölçekte ise kültürel diplomasıdır”.⁴¹⁷

Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı, Dışişleri Bakanlığı’na bağlı olarak genel anlamda üç ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerin dışında bağlı olan farklı birimler de olduğu gibi ana bölümler de alt bölümlere ayrılmaktadır.

Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı’nın ana bölümleri şunlardır:

- Kamu İşleri Bürosu (PA - The Bureau of Public Affairs)
- Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu (IIP - The Bureau of International Information Programs)
- Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (ECA - The Bureau of Educational and Cultural Affairs)

Ayrıca yardımcı birimler olarak;

- Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi (CSCC - The Center for Strategic Counterterrorism Communications)
- Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri için Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi - (R/PPR - The Office of Policy, Planning, and Resources for Public Diplomacy and Public Affairs) bulunmaktadır.

Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarı Richard Stengel, uluslararası gözlemcilerle iletişim, kültürel programların yapımı, akademik burs sağlama, eğitim değişim programları, uluslararası ziyaret programları ve Amerikan hükümetinin terörizme ideolojik destek sağlayanlarla mücadele çabalarını da içine alan Amerikan kamu diplomasisini yönetmektedir. Müsteşar, Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezinin yanısıra, Eğitim ve Kültürel İşleri, Kamu İşleri Büroları ve Uluslararası Bilgilendirme Programlarını yönetir ve dış politikanın gelişimine katılım sağlar.⁴¹⁸

1.2.1.1. Kamu İşleri Bürosu (PA - The Bureau Of Public Affairs)

Kamu İşleri Bürosu (PA – Bureau of Public Affairs) Amerikan değerlerinin anlaşılmasını yaygınlaştırmanın yanısıra Amerikan dış politikasını ve ulusal güvenlik çıkarlarını geliştirme hedefiyle,

⁴¹⁶ <http://www.state.gov/r/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴¹⁷ Yılmaz, a.g.m., s. 203

⁴¹⁸ <http://www.state.gov/r/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

yurtiçi ve uluslararası medya ile zamanında ve doğru bilgi akışı sağlamak amacıyla iletişim kurmaktadır. Bu misyonu yürütürken, KİB geniş katımlı medya platformları oluşturmakta, tarihi perspektif katmakta ve kamu sosyal yardımlarını sağlamaktadır. Büroya, Müsteşar Yardımcısı Douglas Frantz başkanlık etmektedir. KİB, Dışişleri Bakanlığı'nın, Amerikan halkını ve küresel dinleyicileri aşağıda sıralandığı şekilde birçok kanaldan bilgilendirme görevini çok yönlü olarak gerçekleştirmektedir:⁴¹⁹

- Amerikan dış politika çıkarlarını geliştirmek için stratejik ve taktik iletişim planlaması,
- Yurt içi ve yurtdışı medya organizasyonlarına yönelik basın bilgilendirmeleri düzenlemek,
- Medyanın gelişimini takip etmek, Amerikalılar'ın, yerel, bölgesel ve ulusal medya röportajlarını doğrudan Devlet yetkililerinden işitmesini sağlamak,
- Dışişleri Bakanlığı'nın state.gov isimli web sitesini yönetmek ve Amerikan dış politikası hakkında güncel bilgileri içeren web sayfaları geliştirmek,
- Toplum ile kurulacak bağlar için sosyal medya ve diğer modern teknolojileri kullanmak,
- İnternet, tv yayını ve yazılı medya vasıtasıyla yabancı gözlemcilere bağlanmak için denizaşırı platform vazifesi ifa eden, Dışişleri Bakanlığı'na bağlı altı Uluslararası Bölgesel Medya Merkezlerini denetlemek,
- Mevcut dış politika meseleleri hakkında, vatandaşların telefon, e-posta, mektup ve sosyal medya yoluyla yöneltecekleri sorulara cevap vermek,
- Kasaba toplantıları düzenlemek, bünyesindeki sözcüler marifetiyle; üniversiteler, ticaret odaları ve diğer STK'lara, Amerikan dış politikasını ve onun tüm Amerikalılar için neden önemli olduğunu tartışmak için ziyaret planlamaları yapmak,
- Toplum, medya, Dışişleri Bakanı, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarlık ve Genel Müdürlükleri için Amerika'da ve Amerika dışında sesli-görüntülü ürün ve hizmetleri üretmek ve koordine etmek,
- Amerikan diplomasisi ve dış politika meseleleri hakkında tarihi çalışmalar hazırlamak

1.2.1.2. Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu (IIP - The Bureau Of International Information Programs)

Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu (IIP - The Bureau of International Information Programs), Dışişleri Bakanlığı'nın kamu diplomasisi iletişim bürosunun dışa bakan yönüdür. Amerika'nın yurt dışındaki itibarını inşa etmek için yabancı gözlemcilerle sürdürülen görüşmeler için gerekli olan yer, içerik ve altyapı imkânlarını sağlar ve destekler. UBPB (IIP), Koordinatör Macon Phillips tarafından yürütülmektedir. UBPB, halen büyümekte olan 12 milyon takipçinin bulunduğu

⁴¹⁹ <http://www.state.gov/r/pa/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014

sosyal medya toplumunun yanısıra dünya çapında 700 Amerikan yerini de kapsayan fiziksel ve sanal yerleri desteklemektedir. Bahse konu içerik, yayımlar, videolar ayrıca kişisel ve gerçek programlarla yabancı dinleyicilerle temasa geçen Amerikalı uzman sözcülerini kapsamaktadır. UBPB, tüm elçilik ve konsolosluk web sitelerinin altyapısını ve kamu diplomasisi yerel görevlilerine hizmet sağlayan dâhili web sitelerini yönetmekte, Başkan ve Bakan tarafından yapılan kamuoyu açıklamalarının tercümelerini yapmaktadır.⁴²⁰

1.2.1.3. Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (ECA - The Bureau Of Educational and Cultural Affairs)

Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu'nun (ECA - The Bureau of Educational and Cultural Affairs) görevi, barışçıl ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olacak nitelikte eğitim ve kültürel değişim programları marifetiyle ABD halkı ile diğer ülkelerin halkları arasındaki karşılıklı anlayışı artırmaktır. Karşılıklı Eğitim ve Kültürel Değişim Yasası'nda (1961) zorunlu tutulduğu üzere, Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu, kamu-özel ortaklıklarının yanısıra akademik, kültürel, sportif ve mesleki değişim programları marifetiyle Amerika Birleşik Devletleri halkları ile diğer ülke halkları arasında barışçıl, dostane ilişkiler kurulması için çalışmaktadır. ABD'nin ve küresel toplumun çeşitliliğini yansıtmak amacıyla, ECA'nın fon sağlama ve diğer faaliyetleri, Amerikalı veya diğer uluslardan kadınlar, ırka dayalı veya etnik azınlıklar, özürli vatandaşlarında dâhil olduğu geleneksel olarak az temsil edilen gruplardaki katılımcıların katılımını teşvik etmektedir. Fırsatlar, ırk, renk, ulusal köken, cinsiyet, yaş, din, coğrafi konumu, sosyo-ekonomik durum, engellilik, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği bakılmaksızın herkese açıktır. Ofis, adalet eşitlik ve yönetime katılım odaklıdır. Sanatçılar, eğitimciler, sporcular, öğrenciler, gençler, ABD'de yetişen liderler ve dünya çapında 160 ülkeden daha fazlası, akademik, kültürel, spor ve mesleki değişim programlarına katılırlar.⁴²¹

Görev tanımlaması, barışçıl ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olacak nitelikte eğitim ve kültürel değişim programları yoluyla ABD halkı ve diğer ülkelere insanları arasında karşılıklı anlayışı arttırmak şeklinde ifade edilmektedir. Tarihi anlamda ele alındığında; 50 yıldan fazla süredir, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu, Karşılıklı Eğitim ve Kültürel Değişim Yasası'nda (1961) belirtildiği üzere ABD halkı ve diğer ülkelere insanları arasında karşılıklı anlayış ve barışçıl ilişkiler geliştirmek için çabalamaktadır. ECA değişim programı mezunları arasında, 50'den fazla Nobel ödülü kazanan kişi, 350'den fazla mevcut ve eski devlet başkanları da dâhil olmak üzere dünya çapında 1 milyondan fazla kişi bulunmaktadır. Ofisin kısa tarihçesi ve bu ofisin kurulmasına neden olan olayların kronolojisi şu şekildedir:⁴²²

1940 Amerikan Cumhuriyetleri Ticari ve Kültürel İşler Koordinatörü, Nelson Rockefeller, ABD'ye 130 Latin Amerikalı gazeteciyi davet ederek Latin Amerika ile kişilerin program alışverişini başlatmıştır.

1942 Savaş Bilgi Ofisi (OWI - Office of War Information), dağınık olan yerli ve yabancı bilgi ajanslarını

⁴²⁰ <http://www.state.gov/r/iip/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴²¹ <http://eca.state.gov/about-bureau> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴²² <http://eca.state.gov/about-bureau/history-and-mission-eca> - Erişim tarihi: 13.06.2014

pekiştirmek için kurulmuştur.

1946 Başkan Truman OWI'yi sonlandırmış; bunun bir bölümü, Uluslararası Bilgi ve Kültür İşleri Ofisi (OIC - The Office of International Information and Cultural Affairs) olarak Dışişleri Bakanlığı içinde yerleştirilmiştir. OIC dünya çapında 76 şube ağına sahiptir; 67 bilgi merkezi ve kitap stoklayan kütüphaneleri vardır, gösterim yapmakta ve film sergilemektedir.

1946 Fulbright Programı kurulmuştur.

1947 OIC'in adı Uluslararası Bilgi ve Eğitim Değişim Ofisi (The Office of International Information and Educational Exchange) olarak değiştirilmiştir.

1948 Cumhuriyetçi Karl Mundt ve Senatör H. Alexander Smith, diğer ülkelerde ABD'nin daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve karşılıklı anlayışı artırmak için Amerikalılar ve yabancılar arasındaki yasal bir bilgi servisi kuran Smith-Mundt Yasası'nı çıkarmışlardır.

1948 Uluslararası Ziyaretçi Programı (IVP - International Visitor Program), siyasi ve sosyal altyapı uzmanları, aydınlar ve kanaat önderlerini kabul etmek amacıyla resmen kurulmuştur.

1953 Başkan Eisenhower, Dışişleri Bakanlığı ve diğer kurumlar tarafından yönetilen bilgi işlevlerini birleştirmek için ABD Bilgi Servisi'ni (USIA - The United States Information Agency) kurmuştur. Eğitim ve kültürel değişim programları Dışişleri Bakanlığı içinde kalmıştır.

1959 Değişim fonksiyonu Dışişleri Bakanlığı'nın Kamu İşleri Bürosu'ndan (Bureau of Public Affairs) ayrılmış ve yeni oluşturulan Eğitim ve Kültürel İlişkiler Bürosu'na (CU - Bureau of Educational and Cultural Relations) dâhil edilmiştir.

1961 Kongre'den ABD halkı ve diğer ülkelerden insanlar arasında karşılıklı anlayışı artırmak için Fulbright-Hays Yasası geçmiştir. Yılın sonunda, Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (Bureau of Educational and Cultural Affairs) Dışişleri Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur.

1978 Başkan Carter, USIA'yı önemli bir oranda yeniden yapılanmasını sağlayacak nitelikte Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu bölümü ile birleştirerek, ABD Uluslararası İletişim Servisi'nin (USICA - United States International Communication Agency) kurulmasını sağlamıştır.

1978 Başkan Carter Hubert Humphrey Burs Programını başlatmıştır.

1982 Başkan Reagan USICA'nın adını USIA şeklinde geri değiştirmiştir.

1983 Kongre-Bundestag Gençlik Değişim Programı başlamıştır.

1984 Kongre, kültürel miras kaçakçılığının durdurulmasına yardımcı olmak için Kültürel Mülkiyet Danışma Komitesi'ni (CPAC - The Cultural Property Advisory Committee) oluşturmuştur. CPAC'ın sekreteryası ECA içinde yer almaktadır.

1992 Geleceğin Liderleri Değişim Programı (FLEX – Future Leaders Exchange Program) kurulmuştur.

1999 Değişim programları ve diğer USIA unsurlarının oluşturduğu ve Fulbright-Hays Yasası çerçevesinde yetkisini sürdüren yeni Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (Bureau of Educational and Cultural Affairs - ECA), Dışişleri Bakanlığı bünyesine geçmiştir.

2000 Kongre Kültürel Koruma için Büyükelçiler Fonu oluşturmuştur.

2001 ECA, Mezun İşleri Ofisi (The Office of Alumni Affairs) ve Alumni.State.Gov ağını kurmuştur.

2006 Bush yönetimi, ECA'nın Amerikan gençliğine odaklanan NSLI-Y girişimi de dâhil olmak üzere Ulusal Güvenlik Dil Girişimi'ni (The National Security Language Initiative) başlatmıştır.

2008 ExchangesConnect ABD hükümetinin ilk sosyal ağı olarak hizmete başlamıştır.

2010 Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (IVLP - The International Visitor Leadership Program) 70. yılını kutlamıştır.

Eğitim ve Kültürel İşler Ofisi'nin de kendi içerisinde büroları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları:⁴²³

- Akademik Değişim Programları Ofisi (Office of Academic Exchange Programs)
- Vatandaş Değişimleri Ofisi (Office of Citizen Exchanges)
- İngilizce Dil Programları Ofisi (Office of English Language Programs)
- Küresel Eğitim Programları Ofisi (Office of Global Educational Programs)
- Uluslararası Ziyaretçiler Ofisi (Office of International Visitors)
- Politika ve Değerlendirme Ofisi (Office of Policy and Evaluation)
- Özel Sektör Değişim Ofisi (Office of Private Sector Exchange)

Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu'nun mahiyetinde bulunan bürolar haricinde çeşitli konularda gerçekleştirilen program ve girişimleri de bulunmaktadır. Bu program ve girişimlerin belli başlı olanları şunlardır:⁴²⁴

- Fulbright Programı
- IVLP (Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı - The International Visitor Leadership Program)
- Kültürel Miras Merkezi
- EducationUSA
- Uluslararası Eğitim Haftası
- Engelliler için değişim
- Kültürel diplomasi
- Spor Diplomasisi
- Gençlik Programları
- Misafir Lise Öğrencisi
- 100.000 Güçlü
- Sınırsız Yaşamlar
- MOOC Kampı (Topluma açık birebir dersler – Massive Open Online Courses)
- İşbirliği

⁴²³ <http://eca.state.gov/about-bureau-0/organizational-structure> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴²⁴ <http://eca.state.gov/programs-initiatives> - Erişim tarihi: 13.06.2014

Bu çalışmalardan, Fulbright Programı, IVLP (Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı), EducationUSA, engelliler için değişim ve gençlik programları ayrıntılı olarak eğitim ve değişim programları başlığı altında ele alınacaktır. Diğer programlardan bazılarında bu bölümde değinilecektir.

Kültürel diplomasi alanında, Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu, sanatsal faaliyetler icra edip ABD'nin zengin kültürünü uluslararası gözlemciler ile paylaşarak ve Amerikalıları uluslararası sanatçılar ile aynı ortamda buluşturarak ABD ve diğer ülkeler arasında uzun süreli bağları oluşturmaktadır. Spor diplomasisi, ABD ve diğer ülkeler arasında giderek güçlenen ilişkileri oluşturmak için yürütülen çabaların bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Spor diplomasisi, dilsel ve sosyo-kültürel farklılıkları aşmak ve insanları bir araya getirmek için bir yol olarak evrensel spor tutkusundan istifade etmektedir. Sportif faaliyetlere katılım, gençlere hayatlarının her alanında başarılı olmalarına yardımcı olacak nitelikte takım çalışması, liderlik ve iletişim becerilerini öğretmektedir. ECA'nın bir bölümü olan ve spor diplomasisiyle bağlı olan SportsUnited, spor diplomasisinin dünyadaki insanlar arasındaki diyalog ve kültürel anlayışı artırma kabiliyetinden istifade etmektedir. Bir platform olarak spor bölümünün kullanımı, ABD'den profesyonel sporcular ve muadilleri ile ilişkiler kurma fırsatını sağlayarak yabancı katılımcıların ABD kültürü ile tanışmalarını sağlamaktadır. Buna karşılık, Amerikalılar, yabancı kültürler ve diğer ülkelerdeki gençlerin bugün karşılaştıkları zorluklar hakkında bilgi edinmektedirler. SportsUnited sadece bunu yapmak için 100'den fazla ülkeden gelen binlerce insanla irtibata geçmiştir.⁴²⁵

Antik ve tarihi anıtlar, nesnelere ve dünyadaki arkeolojik kazı alanları günümüz toplumlarını zenginleştirmekte, bilgilendirmekte ve kültürel köklerimize bağlanmamıza yardımcı olmaktadır. Bakanlığın Kültürel Miras Merkezi, diğer ülkelerin mirasını korumak için birçok cephede çalışarak yeri doldurulamaz kaynakların korunması ve muhafazası konusunda uzmanlaşmıştır.⁴²⁶

1.2.1.4. Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi (CSCC - The Center For Strategic Counterterrorism Communications)

Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi (STMİM) (CSCC - The Center for Strategic Counterterrorism Communications), ABD Başkanı'nın ve Dışişleri Bakanı'nın talimatıyla, özellikle El Kaide ve onun uzantıları/ilişkileri olmak üzere terörizm ve aşırı radikalliğe karşı devlet çapında yurt dışı iletişim faaliyetlerini koordine etmek, yönlendirmek ve bilgilendirmek amacıyla kurulmuştur. Başkan Obama tarafından 9 Eylül 2011 tarihinde imza altına alınan 13584 sayılı karar, bu amaca yönelik politika altyapısını sağlamakta ve STMİM'e kurumlararası yükümlülük vermektedir. STMİM, Ulusal Terörle Mücadele Stratejisi çerçevesinde ayrıca Beyaz Saray'ın politik yönetimi ve kurumlararası liderliği çatısı altında çalışmaktadır. Koordinatör, Kamu Diplomasisi Bakan Yardımcısı'na rapor vermekte ve Terörle Mücadele Koordinatörü, diğer devlet birimleri ve pek çok devlet ajansları ile yakın çalışmaktadır. STMİM, koordinasyonu sağlamak ve haberlerin tutarlılığını sağlamak amacıyla yurt içinde faal olan ajanslarla birlikte hareket etmektedir. Koordinatör Büyükelçi Alberto Fernandez,

⁴²⁵ <http://eca.state.gov/programs-initiatives/sports-diplomacy> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴²⁶ <http://eca.state.gov/cultural-heritage-center> - Erişim tarihi: 13.06.2014

devlet çapında bilgi, beceri ve kaynaklar üzerinde kurumlararası personel istihdamını yönlendirmektedir. STMİM üç etkileşimli bileşenden oluşmaktadır. Entegre Analiz Unsuru, STMİM iletişimcilerine mümkün olan en iyi bilgi ve analiz imkânını sağlamak amacıyla İstihbarat Topluluğu ve diğer uzmanlardan yararlanmaktadır. Terörizme karşı etkili yollar bulmak için plan ve operasyonları bu verilerle düzenlemektedir. Dijital Sosyal Yardım Ekibi, önceden aşırılıkçılara terk edilen etkileşimli dijital ortamlarda ABD hakkında olumsuz propagandaya karşı mücadele etmek için aleni ve faal olarak Arapça, Urduca, Pencap dili ve Somali dilinden istifade etmektedir.⁴²⁷

1.2.1.5. Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri İçin Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi - (R/PPR - The Office Of Policy, Planning And Resources For Public Diplomacy And Public Affairs)

Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri için Politika Planlama ve Kaynaklar Bürosu (R/PPR - Policy Planning and Resources for Public Diplomacy and Public Affairs), kamu diplomasisi ve kamu işleri programları için uzun vadeli stratejik planlama ve performans ölçüm kabiliyeti sağlamaktadır. Ayrıca Müsteşar'ın, kamu diplomasisi ve kamu işleri kaynaklarının tahsisinde danışmanlık yapması, bu kaynakların en acil ulusal güvenlik hedeflerine yoğunlaştırılmasını sağlaması ve kamu diplomasisi ve kamu işlerin etkinliğinin gerçekçi ölçümünü yapmasını sağlamaktadır.⁴²⁸

ABD'nin kamu diplomasisi faaliyeti yürüten devlet kurumları arasında nispeten istihbarat servislerine de yer verilebilir.

Sayıları on beş civarında olan ABD istihbarat servisleri yeni yüzleri ile Amerikan ağ stratejisinin tüm kilit noktalarındadır. Yeni istihbaratçılar kimi zaman CIA çalışanı, kimi zaman akademisyen, iş adamı, sivil toplum örgütü lideri veya bir şirketin uzmanı rolündedir. Öte yandan, bir diplomatın açık bilgi toplama faaliyetleri ile gizli istihbarat edinme gayretleri arasındaki makas gittikçe daralmaktadır.⁴²⁹

1.2.2. Hükümet Dışı Kurumlar

Son süreçte hükümet dışı organizasyonlar da aktif birer aktör olarak uluslararası faaliyetlere katılım göstermektedirler. Bu aktörlerin, ekonomi, iş dünyası, sivil toplum örgütleri, internet teknolojileri konusunda yatırım yapan şirketler, uluslararası yayıncılık şirketleri, think tank kuruluşları vb. gibi yapılar olduğu görülmektedir. Bu alanda yapılan yatırımlara devlet desteği olduğu gibi kendi özerk yapıları ile faaliyet gösterenlerin de olduğu bilinmektedir. ABD'de de bu alanda devlet desteği ile ve bağımsız çalışan yapılar bulunmaktadır.

Ulusal Demokrasi Vakfı (NED – National Endowment for Democracy), bağımsız ve özel bir organizasyon olarak tanımlanmakta ve hukuksal bakımdan hükümet dışı (non-governmental) statüde kabul edilmektedir. Bununla beraber yapısal ve fonksiyonel olarak ABD hükümetinin özel bir bölümü olarak faaliyet göstermektedir. NED'in bütçesi Savunma Bakanlığı'na bağlı USIA (ABD Bilgi Servisi) ve

⁴²⁷ <http://www.state.gov/r/csc/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴²⁸ <http://www.state.gov/r/ppr/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴²⁹ Kiesling, a.g.e., s. 241

AID (Uluslararası Kalkınma Ajansı) tarafından aktarılan fonlarla Kongre tarafından sağlanmaktadır. Dışişleri Bakanlığı ve diğer icracı kurumlar NED programlarına katılmak için personel tayin etmektedirler.⁴³⁰ “NED, demokrasinin geliştirilmesi faaliyetleri örtüsü altında Amerikan müdahale sisteminin bir vasıtası olarak Amerikan ulusal güvenlik hedeflerine hizmet etmektedir. Bu aynı zamanda Amerikan güvenlik politikalarına uluslararası alanda yasallık boyutu (meşruiyet) kazandıran bir örtülü sistemin işleyişini sağlamaktadır. Bu sistem, politika yapıcılara özel hedefleri için büyük esneklik ve çeşitli seçenekler imkânı tanımaktadır”. “ABD’de birçok çok uluslu şirket, diğer ülke hükümetleriyle, dışişleri bakanlıkları aracılığıyla doğrudan ilişkiye girebilmektedir. Bu alanda ün yapmış şirketlerin başında General Motors, General Electric, Microsoft, AT&T, Mobil Oil, Texaco, Shell, BP, Ford Motor gibi şirketler sayılabilir. Washington tarafından yürütülen hegemonik politikalar en büyük çok uluslu şirketlerin ABD ekonomisi içindeki güç ve merkeziliğinin doğrudan bir ürünüdür. Serbest ticaret anlaşmaları, IMF (International Monetary Fund - Uluslararası Para Fonu) ve Dünya Bankası politikaları, özelleştirmeler, gümrük duvarlarının indirilmesi, 130’dan fazla ülkede 180 askeri üssün kurulması ABD ekonomisinin ve daha özel olarak da dünya çapında faaliyet sürdüren ABD çok uluslu şirketlerinin yapısal dayatmalarıdır. Çok uluslu şirketler gibi yapısal ekonomik öğeler ABD siyasetinin genel çerçevesini çizerken, politikacılar çıkarlarını gerçekleştirmek üzere çeşitli politikalar üzerinde çalışırlar. Bu çalışmalar büyük ölçüde genel kamuoyundan saklı yürütülür ama bunlar çok uluslu şirketlere rağmen gerçekleşmezler”.⁴³¹

ABD’de akademik görünüşlü “Institute” ve ideolojik görünüşlü “Heritage Foundation” gibi tutucuların örgütlediği vakıflar ile CFR (Council on Foreign Relations - Dış İlişkiler Konseyi), Carnegie Endowment, Woodrow Wilson Centre gibi dış siyaseti tepeden yönlendirici seçkinler kulüpleri aslında birer think-tank kuruluşudur. Bunların yanı sıra, devlet tarafından kurulmuş CSIS (Center for Strategic and International Studies - Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi) gibi raporcu şirketler, IRFC gibi doğrudan Dışişleri Bakanlığı’na bağlı bürolar, Middle East Forum, Washington Institute, Freedom House, CMCU (Center for Muslim-Christian Understanding – Müslüman-Hristiyan Anlayış Merkezi), USIP (United States Institute of Peace-ABD Barış Enstitüsü) gibi yarı resmi merkezler de ‘think tank’ olarak nitelenmektedir.⁴³²

“ABD hegemonyası kurgusu içinde kendi nüfuzlarını devam ettirmek ve stratejik projelerini pratiğe dökülebilmek için dünya anlayışlarını temsil eden çok uluslu şirketler, özel eğitim kurumları, güçlü bir medya ağı, modern bir teknoloji ile donatılmış bir askeri güç, milyarlarca dolarlık bütçelerle beslenen istihbarat birimleri, dini tarikatlar-kiliseler işbirliği içerisinde. Kamuoyunu yönlendiren ve terbiye eden siyasi, iktisadi, kültürel ve sosyal temalarla uğraşan ve bünyesinde en etkili politikacıları, diplomatları, akademisyenleri ve gazetecileri barındıran think-tank merkezleri bu maksatla tesis edilmiştir”.⁴³³

⁴³⁰ Council on Hemispheric Affairs/Resource Center (CHA/RC):**National Endowment For Democracy**, Washington D.C., 1997, p. 23-29 aktaran Yılmaz, a.g.m., s. 206

⁴³¹ Yılmaz, a.g.m., s. 206-207

⁴³² James A. Smith, **Idea Brokers: Think-Tanks and The New Policy Elite**, The Free Press, New York, 1993, p. xiii-xiv aktaran Yılmaz, a.g.m., s. 208

⁴³³ Yılmaz, a.g.m., s. 208

ABD, uluslararası kamuoyu tarafından tasvip edilmeyen dış politika konularını bu tarz bağımsız kuruluşlar aracılığıyla yumuşak güç unsurlarını kullanarak rahat bir şekilde gerçekleştirebilmektedir. Burada önemli olan devlet dışı tüm kurumları ortak bir hedef doğrultusunda yönlendirmek olup ABD de bu çalışmalarda etkili bir görünüm sergilemektedir.

ABD'nin kamu diplomasisinin sivil ayağında çalışma yapan etkili kurumlardan birisi de vakıflardır. "ABD vakıfları, sadece yardım yapan, vergi muafiyeti cennetleri değillerdir. İstihbarat fonksiyonları dışında, kültür ve değişim politikalarının yönlendirildiği, formlaştırıldığı ve kültür devşirmelerinin gerçekleştirildiği merkezlerdir. CIA, vakıf faaliyetleri aracılığıyla Amerikan şirketleri ve mali kuruluşları için uluslararası casusluk yapmaktadır".⁴³⁴ "USAID (ABD Ulusal Kalkınma Ajansı) demokrasi ve yönetim programlarının baş kalkınma program stratejisi belirleyicisidir. NED'in işbirliği yaptığı onlarca Avrupalı ve Asyalı kuruluş ve vakıf arasında aşağıdakiler dikkati çekenlerdir; (1) Rusya ve diğer BDT/CIS (Bağımsız Devletler Topluluğu-Commonwealth of Independent States) devletleri için AB'nin kurduğu TACIS (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States - Bağımsız Devletler Topluluğu için Teknik Yardım), (2) Doğu Avrupa için AB'nin PHARE (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring Their Economies – Polonya ve Macaristan: Ekonomileri Yeniden Yapılandırma Yardımı) ve 'Institute For Democracy', (3) Almanya'da Parti Enstitüleri, (4) İngiltere'de 'The Westminster Foundation' ".⁴³⁵

Ayrıca ABD, kamu diplomasisi çalışmalarını etkili kılmak için sivil anlamda "etki ajanlarını" da kullanmaktadır. "Amerikan literatüründe etki ajanı (influence agent) temin edilmesi başta gelen örtülü faaliyet türlerinden biridir. Bir insanın ABD'ye etki ajanı olmasını sağlayan özelliklerin başında devlet, ordu, iş ya da medya içinde önemli bir kişi olması veya bağlantılarının iyi olması gelir. Bu kişi, bir gazeteci, editör, paralı asker, gümrük memuru, bankacı, işletmeci, başkan yardımcısı ya da bu tarz başka birisi olabilir. Toplum mühendisi olarak etki ajanlarının temel rolü propaganda operatörü olmaktır. Özellikle basın dünyasında dış bağlantıları ile güdümlü, görüş yayıcı ve görüş oluşturucu işlevi bulunan gazete ve televizyonlarda, ihaleci ve rant peşindeki holding sahiplerinin egemen olmasıyla seçkin köşe yazarları ve haber programı sunucuları; yükseltile ücretlerle, gazetecilik kimliğinden ayrılmadan etki ajanı olarak yönlendirici eleman konumuna getirilmişlerdir".⁴³⁶

Hükümet, topluma göndermek istediği mesajı doğrudan göndermek yerine dolaylı olarak etki ajanları vasıtasıyla da sağlayabilmektedir. Etki ajanları, topluma ilettikleri hususlar ile bir taraftan toplumun nabzının tutulması yönünde katkıda bulunup diğer bir taraftan da ilgili mesaja toplumu zihinsel anlamda hazırlamaktadır.

1.2.3. Eğitim Faaliyetleri ve Değişim Programları

Eğitim ve değişim programları da hükümet dışı organizasyonlar olarak çalışmalarını sürdürmektedirler. Bu grupta da tam bağımsız çalışanlar olduğu gibi devlet bütçesinden destek alanlar

⁴³⁴ Halid ÖZKUL, **Gizli Ordular-CIA**, Sorun Yayınları, İstanbul, 2001, s.142

⁴³⁵ Michael McFaul, "Democracy Promotion As A World Value", **The Washington Quarterly**, Winter 2004-2005, p. 156, aktaran Yılmaz, a.g.m., s. 208

⁴³⁶ Yılmaz, a.g.m., s.209

bulunmaktadır. Bu faaliyetler süreç yönünden, uzun dönemli kamu diplomasisi faaliyetlerine girmektedir ve netice alınması isteniyorsa istikrarlı bir şekilde devam ettirilmesi gereken faaliyetlerdir. ABD de öğrenci, akademisyen ve öğretici gibi her kesime hitap eden Fulbright gibi eğitim programları yönüyle etkin faaliyet gösteren ülkelerin başında gelmektedir.

1.2.3.1. Fulbright Programı

Fulbright Programı ABD vatandaşları için yurt dışına giderek, ABD vatandaşı olmayanlar içinse ABD'ye gelmelerini sağlayarak çalışma, öğretim ve araştırma amaçlı burs sağlamaktadır. Fulbright Programı, ABD hükümeti tarafından desteklenen uluslararası eğitim değişim programlarının amiral gemisidir ve ABD halkı ile diğer ülkelerden insanlar arasında karşılıklı anlayışı artırmak için tasarlanmıştır. Arkansas Senatörü J. William Fulbright tarafından tanıtılan program 1946'da yürürlüğe girerek kurulmuştur ve ABD Eğitim ve Kültür İşleri Devlet Bürosu (ECA) Bölümü tarafından desteklenmektedir. J. William Fulbright, değişim programlarına çok değer vermekte olup önemini şu şekilde ifade etmektedir (1983): "eğitim değişiminden başka hiçbir iletişim türü uluslararası ilişkileri insanileştirmeye yaramaz ve eğitim değişimi, ulusları halklara çevirebilir". ABD'den 122.800 ve diğer ülkelerden 202.600 kişi olmak üzere toplam yaklaşık 325.400 Fulbright'lı, 60 yıl önce kurulduğu günden bu yana Fulbright Programı'na katılmıştır. Fulbright Programı, yıllık yaklaşık 8.000 burs sağlamaktadır. Şu anda, Fulbright Programı, dünya çapında 155 ülkede faaliyet göstermektedir.⁴³⁷

Arkansas'ın birinci senatörü J. William Fulbright, Eylül 1945'te ABD Kongresi'nde eğitim kültür ve bilim alanlarında öğrenci değişimi ile uluslararası iyi niyet/sağduyu tanıtım fonu için savaş mülkiyet satış gelirlerinin kullanılması amacıyla bir yasa tasarısı sunmuştur. Bir yıl sonra Başkan Harry S. Truman, Fulbright Yasası'nı imzalayarak kanun haline getirmiştir. Bugün Fulbright, ABD Kongresi ve ortak ülke halklarının yıllık değerlendirmeleri üzerinden Amerikan halkı tarafından yarım yüzyıldan fazla süredir desteklenen dünyanın en tanınmış ve prestijli uluslararası değişim programıdır. Özel sektör, üniversiteler, okullar, iki uluslu Fulbright komisyonları, devlet kurumları ve sivil toplum örgütleri ile çalışan bu program kendi toplumlarının çeşitliliğini temsil eden ve liyakate dayalı açık yarışmalar aracılığıyla adaylarını seçmektedir.⁴³⁸

"Hâlihazırda, Fulbright programı ABD Kongresi'nden yıllık tahsisat vermek suretiyle Amerikan halkı tarafından ve ortak ülke halklarınca 60 yıldan fazla bir süredir desteklenen dünyanın en tanınmış ve prestijli uluslararası eğitim değişim programıdır. Program, üniversiteler, okullar, iki ülkeden insanlardan oluşan Fulbright komisyonu, devlet müesseseleri, sivil toplum örgütleri ve özel sektörle birlikte çalışıp aktif olarak kendi toplumlarının bütün farklılıklarını temsil eden başarılı kişileri araştırmakta, şeffaf ve liyakati esas alan müsabakalar vasıtasıyla destekleyeceği kişileri seçmektedir".⁴³⁹

⁴³⁷ <http://eca.state.gov/fulbright/about-fulbright> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴³⁸ <http://eca.state.gov/fulbright/about-fulbright/history> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴³⁹ Demir, a.g.e., s. 115

Bu vesileyle seçilen kişiler ile karşılıklı etkileşim içerisinde bulunularak hem karşı tarafı anlayabilme hem de ABD'nin değerlerini onlara anlatıp ifade edebilme fırsatı yakalanmaktadır. Bu alanda etkileşim halinde bulunan kişilerin zamanla etki ajanı olarak da kullanıldıkları değerlendirilmektedir.

Amerikan Kamu Diplomasisi Müsteşarı Charlotte Beers 200'den fazla eski ya da yeni devlet başkanı tarafından alınan Fulbright programının şaşırtıcı başarısına işaret eder:⁴⁴⁰

"Özel sektörden gelen biri olarak Fulbright ve Uluslararası Ziyaretçi Değişimi programlarımızın tam başarısı ile kıyaslanacak bir şey olmadığını söyleyebilirim. 2002'de 25 bin değişim için 237 milyon dolar harcanması planlanmıştı. Bu, Amerika'da 80 bin gönüllü ile büyütülürken, Almanya ve Japonya gibi ülkelerden de benzer desteği alan bir programdır. Uluslararası koalisyon liderlerinin yüzde 50'sinin bir zamanlar değişim ziyaretçileri olduğu düşünüldüğünde bu hükümette yapılacak en iyi 'ticaret' olarak düşünülmelidir."

Bu tarz yapılan değişim faaliyetlerinin, kısa vadede olmasa da uzun vadede olumlu anlamda yansımalarının olacağı düşünülmektedir ve en anlamlı kamu diplomasisi faaliyetlerinden biridir.

1.2.3.2. Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (IVLP - The International Visitor Leadership Program)

ABD'nin Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu kapsamında faaliyet gösteren diğer bir çalışma programı ise Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı'dır. (IVLP - The International Visitor Leadership Program)

Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (IVLP) Dışişleri Bakanlığı'nın en önde gelen profesyonel değişim programıdır. ABD'ye kısa süreli ziyaretler sayesinde, çeşitli alanlarda mevcut olan ve gelişmekte olan yabancı liderler, bu ülkeyi bizzat müşahede etmektedirler ve Amerikalı meslektaşları ile kalıcı ilişkiler geliştirmektedirler. Profesyonel toplantılar katılımcıların profesyonel çıkarlarını yansıtmaktadır ve ABD'nin dış politika hedeflerini desteklemektedir.⁴⁴¹

Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (IVLP) çerçevesinde, her yıl yaklaşık 5.000 değişim programı katılımcısı ABD'ye gelmektedir. Halen görevde olan ya da eski Devlet Başkanları/Başbakanlarından 335'inin de aralarında bulunduğu, 200.000 'den fazla uluslararası ziyaretçi IVLP sayesinde Amerikalılar ile tanışmıştır.⁴⁴²

1940 yılında başlatılan IVLP dünyadaki ülkeler ile ABD'nin tanışıklığını güçlendirmeye yardım etmektedir, mevcut ve yetişmekte olan yabancı liderleri ABD'ye kısa süreli ziyaretler vasıtasıyla Amerikalı meslektaşları ile tanıştırmak için kalıcı ilişkiler kurmalarına yardımcı olmaktadır. Projeler, büyükelçi istekleri, temalar ve diğer faktörlere göre değişiklik göstermesine rağmen, IVLP değişim programlarının çoğunluğu, asgari üç haftalık Amerika ziyaretlerini de içermektedir. Katılımcılar profesyonel meslektaşları ile buluşmaktadır, proje temasıyla alakalı ABD kamu ile özel sektör

⁴⁴⁰ Leonard, a.g.e., s. 19

⁴⁴¹ <http://eca.state.gov/ivlp> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴⁴² <http://eca.state.gov/ivlp/about-ivlp> - Erişim tarihi: 13.06.2014

kuruluşları ziyaret edilmektedir ve kültürel /sosyal etkinliklere katılım sağlanmaktadır. IVLP için başvuru söz konusu değildir. Katılımcılar dünyadaki ABD büyükelçiliklerince yıllık olarak aday gösterilir ve seçilirler. Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayanlar için, toplumsal düzeyde faal olmak için birçok fırsat sunulmaktadır.⁴⁴³

1.2.3.3. EducationUSA

ABD'nin eğitim alanındaki çalışmalarından birisi de yine ECA altında faaliyet gösteren EducationUSA programıdır.

170 ülkede bulunan EducationUSA merkezleri, milyonlarca öğrencinin, akredite olmuş ABD kolej ve üniversitelerine nasıl başvuracağı konusunda doğru, kapsamlı ve güncel bilgileri bulmasına yardımcı olmaktadır. Bunlar, başvuru prosedürleri, standart test gereksinimleri, öğrenci vizeleri, mali yardımlar ve akredite olmuş ABD yükseköğretim kurumlarının tam listesi hakkında bilgi içermektedir. EducationUSA ağı, ABD halkı ile diğer ülkelerden insanlar arasında karşılıklı anlayış geliştirmek için Dışişleri Bakanlığı Eğitim ve Kültür İşleri Bürosu (ECA) tarafından desteklenmektedir. EducationUSA danışman ve personeli, uluslararası öğrenci kayıtları için ABD yükseköğretim personeli ile birlikte çalışmaktadırlar ve ABD vatandaşları için yurt dışında eğitim alma imkânlarının geliştirilmesine yardım etmektedirler. Danışma merkezlerinin kadrosu, ABD yüksek eğitim sistemi ve başvuru süreçleri hakkında ABD Dışişleri Bakanlığı onaylı eğitimi olan ve birçoğu bu konuda ABD'de bizzat bu konuda tecrübe edinmiş olan EducationUSA danışmanları tarafından oluşturulmaktadır.⁴⁴⁴

EducationUSA merkezleri ve Danışma Merkezleri, ABD büyükelçilikleri ve konsoloslukları içerisinde veya Fulbright komisyonlarını da kapsayan ortak kurumlar, iki uluslu kültür merkezleri; AMIDEAST (America-Mideast Educational and Training Services – Amerika-Ortadoğu Eğitim ve Öğretim Hizmetleri) gibi ABD sivil toplum örgütleri ve Amerikan Konseyleri/ACCELS ve yabancı sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve kütüphanelerde bulunabilmektedir.⁴⁴⁵

1.2.3.4. Engelliler İçin Değişim Programı (Disabilities In Exchange)

ABD'nin sosyal devlet olma kapsamında engelli vatandaşlara yönelik de eğitim ve değişim programları bulunmaktadır. ECA web sayfasında Disabilities in Exchange adı altında bölüm oluşturulmuş olup burada çalışmalarını şu şekilde ifade etmektedirler;

Halklar ve ulusların arasındaki karşılıklı anlayışı inşa için engellilerin katılımı olmazsa olmazdır. Bu sayfa zorluklarla karşılaşan insanların hikâyelerini açıklamaktadır, bu hikâyeler ki aslında farklılığın güç kaynağı olduğunu ve herkesin çok önemli katkılar sağladığını ispat etmektedir. Dışişleri Bakanlığı Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (ECA), uluslararası değişim programlarına katılma noktasında mahrum olan ABD vatandaşları ve vatandaş olmayan şahısların bu katılımları açısından kendisini vazifeli görmektedir. ECA, ABD'de ve dışarıda mahrumiyet içerisindeki insanlara uluslararası değişim fırsatları

⁴⁴³ <http://eca.state.gov/ivlp/about-ivlp> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴⁴⁴ <http://eca.state.gov/educationusa> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴⁴⁵ <http://eca.state.gov/educationusa> - Erişim tarihi: 13.06.2014

sunmak amacıyla National Clearinghouse on Disability and Exchange kurulmasını sağlayan bursu oluşturmuş olup 1995 yılından itibaren geçerlidir. Bugün, ECA, vatandaşlara ve engellilere açık olarak akademik, mesleki, sanatsal ve sportif yelpazede değişim programları imkânları sunmaktadır. Bu değişimler, engellilerin ihtiyaç ve çıkarları hakkındaki duyarlılığı artırmakta ve programları zenginleştirmektedirler.⁴⁴⁶

1.2.3.5. Gençlik Programları

Ayrıca belirli zamanlarda yine ECA altında gençlik programları düzenlenerek karşılıklı etkileşim ve anlayışların artırılması amaçlanmaktadır.

Eğitim ve Kültürel İşleri Bürosu'nun gençlik programları yeni nesli güçlendirmekte ve ABD ile diğer ülkeler arasında uzun süreli ilişkiler kurmaktadır. Değişim programları öncelikli olarak ortaöğretim okullarına odaklanmakta, karşılıklı anlayış, liderlik gelişimi, eğitim dönüşümü ve demokratik idealleri teşvik etmektedir.⁴⁴⁷

Amerikan istihbarat servislerinin de eğitim alanında çalışmalar yaptıkları ve bu alanı bazen doğrudan bazen de karşıdaki kişilere fark ettirmeden yönlendirdikleri görülmektedir.

Örneğin; CIA, yüzden fazla Amerikan üniversitesi ve kolejinde, çok sayıda profesör ve yönetici ile rapor hazırlamaktan, eleman kazandırmaya kadar geniş bir alanda işbirliği yapmaktadır. Projelerde çalışan öğrencilerin -doğrudan ajanlaştırılmış olanlar dışında- genellikle bu ilişkilerden haberi yoktur. Projelerin dışındaki en önemli etkinlik, yabancı öğrencilerin elemanlaştırılmasıdır. ABD, ileride kendi ülkelerinde seçkin konumlar elde edecek olan bu kişilerden, iç politikanın yönlendirilmesinde ya da devletlerden iç bilgi sızdırılmasında yararlanmayı planlamıştır.⁴⁴⁸

1.2.4. Medya, İletişim ve Hollywood Faktörü

Kamu diplomasisi ve yumuşak güç doğrultusunda en etkili bir şekilde kullanılan ve günümüzde etkisi daha da artmaya başlayan alanlardan birisi de medya, iletişim ve film sektöründe yapılan çalışmalardır. ABD, özellikle Soğuk Savaş döneminde bu alanda yaptığı çalışmaların ciddi derecede kırılma noktaları oluşturacak şekilde faydalarını görmüştür.

Son süreçte internet teknolojilerinin hızla gelişmeye başlaması ve sosyal paylaşım sitelerinin alandaki etkinliğini gösterdiği konular ile ilgili ABD'nin yine öncü ülkeler arasında yer aldığı görülmektedir. Radyo ile başlayan gelişim süreci internet teknolojisi ile çok farklı bir alana taşınmıştır.

1920'lerde radyonun ortaya çıkması ile birlikte yeterli güce sahip olan devletler bu alanda yayın yapmaya başlamışlar ve aralarında rekabet başlamıştır. Radyo etkili bir propaganda aracı olarak kullanılmaya başlamıştır.

⁴⁴⁶ <http://eca.state.gov/programs-initiatives/disabilities-exchange-programs> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴⁴⁷ <http://eca.state.gov/programs-initiatives/youth-programs> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁴⁴⁸ William R. Corson, **Armies of Ignorance**, The Dial Press, New York, 1989, Robert Witanek, Students, Scholars and Spies: The CIA on Campus, Caq., p.27

Amerika'nın Sesi (VOA) radyosu, 2. Dünya Savaşı sırasında hızla büyümüştür. BBC'nin yaklaşımını örnek alan Amerika'nın Sesi'nin, 1943 yılında, 27 dilde haber aktaran 23 vericisi vardır. Savaştan sonra, Soğuk Savaş'ın başlaması ve Sovyet tehdidinin artmasıyla, VOA genişlemeye devam etmiş fakat ne kadar devlet bilgisi satması ya da ne kadar Amerikan kültürünün bağımsız temsilcisi olması gerektiği hakkında bir tartışma yaratmıştır. Doğu Bloku'na yayın yapmak için mültecileri kullanan, Radyo Liberty ve Radyo Free Europe gibi özel radyo istasyonları kurulmuştur.⁴⁴⁹

Soğuk Savaş döneminde ABD, Hollywood yapımı filmleri de etkili bir şekilde kullanmıştır. Hatta bu alan devletten bağımsız bir yapıya sahip olmasına rağmen devlet tarafından finanse edilerek yönlendirildiği dönemler de olmuştur.

"Hollywood yaptığı filmlerle bir 'Amerikan Rüyası' oluşturmaktadır. Filmlerle inşa edilen Amerikan rüyası, aynı zamanda 'güç ihtişam, hürriyet ve zenginlik' demektir. Hollywood filmlerinin tamamında 'Amerikan gücüne' övgü vardır. Bu filmlerde Amerika'nın ne kadar büyük ve nüfuzlu bir ülke olduğu açık veya örtülü bir şekilde devamlı suretle vurgulanmaktadır. Bu filmlerin, Amerikan dış politikasının yaygınlaştırılmasında, kabullenilmesinde ve güç sahasının artırılmasında çok mühim bir rolü vardır".⁴⁵⁰

Medya, iletişim ve film sektöründe, "faaliyet alanları olarak sinema filmleri (Hollywood filmlerinde yer alan görüntüler, Amerikan değerlerinin ve politikalarının iletiminde büyük pay sahibidir), televizyon (CNN, CNBC, SKY gibi kanallar) ve radyo (Voice of America, Marti Radio, Radio Free Europe, Radio Liberty ve Radio Asia gibi radyolar) ... öne çıkmaktadır".⁴⁵¹

CNN International, dünyanın en iyi şirketleşmiş haber servisi olması, 900 televizyon ile 1700 radyo istasyonundan daha fazla görsel ve sesli röportaj yapması ile övünmektedir. Şu anda, belirli dillerde olan web siteleri (Almanca ve Arapça sitelerin de içerisinde yer aldığı) ile BBC'nin etkili bir şekilde platformda yer aldığı 42 dildeki siteleri ile rekabet halindedir. - piyasadaki web sitelerinin %10'unda Arapça sitelere para harcanmaktadır.⁴⁵²

ABD'de ulusal medyanın görevi, ABD halkının, hükümetin ulusal çıkarlar kapsamındaki açık ve örtülü faaliyetlerine izin vermesini sağlamaktır.⁴⁵³ NPR, VOA, Radio Free Europe, Radio Liberty, Florida'dan Küba'ya yayın yapan Castro karşıtı Radio Marti gibi Amerikan Hükümeti'nin dünyanın her yerine yayılmış yayın ve propaganda birimleri mevcuttur. Amerikan yapımı filmler, film endüstrisinin yıllık cirosunun %80'ini kazandırmaktadır. Filmler gibi Amerikan TV dizileri de dünyada yüz milyonlarca kişiye kendilerine has (idealleştirilmiş ve çarpıtılmış) Amerikan hayat tarzını aşılacaktır.⁴⁵⁴ "Büyük ölçekte ABD kökenli popüler müzik, gençler için kendini ifade etmenin vazgeçilmez bir kaynağıdır. İlave olarak, dünya çapında otuz üç kanaldan yayın yapan MTV, Nickelodeon gibi uydu TV kanalları toplam bir milyar insana ulaşmaktadır. Dünyadaki bütün internet sitelerinin % 70'inin Amerika'da

⁴⁴⁹ Rosenberg, a.g.e., s. 215-217 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 103

⁴⁵⁰ Abdullah Özkan, **21. Yüzyılda ABD'nin Küresel Stratejileri**, TASAM Yayınları, İstanbul, 2006, s. 39

⁴⁵¹ Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 95-96

⁴⁵² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 80

⁴⁵³ Noam Chomsky, **Medya Gerçeği**, (Çev. A. Yılmaz), Tüm Zamanlar Yayıncılık, İstanbul, 1993, s. 151 aktaran Yılmaz, a.g.m., s.207

⁴⁵⁴ Zbigniew Brzezinski, **Tercih**, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 2004, s. 222 aktaran Yılmaz, a.g.m., s.207

bulunması ve İngilizce'nin hem eğlence hem de iş amaçlı iletişimde en çok kullanılan dil olması nedeniyle hızla yayılan küresel sohbet odaları büyük ölçüde Amerikan etkisine sahiptir".⁴⁵⁵

Eski bir Fransız Dışişleri Bakanı, "Amerika'nın film ve televizyon aracılığıyla küresel görüntülerin hâkimiyeti sayesinde başkalarının arzularına ve düşlerine ilham verdiğini ve aynı nedenlerden ötürü diğer ülkelerden çok sayıda öğrencinin eğitimlerini bitirmek üzere Amerika'ya geldiklerini", bu yüzden Amerikalılar'ın güçlü olduklarını" söylemiştir.⁴⁵⁶

Amerika, sosyolojik anlamda toplumların kültürel kodlarını iyi analiz etmektedir. Önceki bölümlerde de değinildiği gibi, toplumlar uluslararası meselelerden ziyade kendi "küçük hikâyeleri" ile ilgilenmektedir. Bu bakış açısına en çok hitap edip insanları mutlu eden alan ise medya ve iletişim alanıdır. Toplumlar ayrıca bu alanda, kendilerini temsil anlamında devletlerin elinde olan tekelden kurtulmaya başlayarak kendi kendilerini ifade etme imkânı bulmuşlar ve bu da işe ayrı bir çekicilik kazandırmıştır. Büyük devletler bu imkânları toplumların ellerinden almaktan ziyade nasıl bu alanı yönlendirebilecekleri yönünde kafa yormaktadırlar.

1.3. ABD'NİN 11 EYLÜL ÖNCESİ VE SONRASINDA KAMU DİPLOMASİSİ

Soğuk Savaş'ın öncesi ve sonrasında olduğu gibi, ABD kamu diplomasisinin şekillenmesinde 11 Eylül saldırıları da dönüm noktalarından birisi olmuştur. 11 Eylül saldırılarından sonra aşırıya kaçan uygulamalar o döneme kadar yaptığı kamu diplomasisi çalışmalarına samimiyet konusunda zarar vermiştir. 11 Eylül olaylarının ardından dış politika uygulamaları, uluslararası kamuoyu tarafından tepki almaya başlayınca, ABD öz eleştiri yaparak, kamu diplomasisi alanında yeniden inşa girişimlerinde bulunmaya başlamıştır.

1.3.1. Bush Dönemi ve Kamu Diplomasisine Yansımaları

Kamu diplomasisi faaliyetlerinin zarar görmesi, Başkan Bush döneminde yapılan dış politika konularından kaynaklanmaktadır. 11 Eylül saldırısı ve ardından uluslararası kamuoyu tatmin olmadan Irak ve Afganistan'a yapılan müdahaleler neticesinde kamu diplomasisi çalışmalarının samimiyeti sorgulanmaya başlamış ve yara almıştır.

ABD'de çıkarlarına çok daha düşkün olan oğul Bush, yeni muhafazakâr kadro ile birlikte 11 Eylül saldırıları sonrası büyük stratejisinin esaslarını yerine oturttu⁴⁵⁷; uluslararası terörizme karşı bitmeyen savaş, önleyici müdahale, saldırgan tek taraflılık (aggressive unilateralism) ve ABD askeri üstünlüğünün korunması. George W. Bush, ABD dış politikası için yeni bir kavram tanımladı; "Terörizmle Savaş Sırasında Küresel Hegemonya (War on Terror)".⁴⁵⁸ 2002 yılında ABD Ulusal Güvenlik

⁴⁵⁵ Yılmaz, a.g.m., s. 207

⁴⁵⁶ Hubert Vedrine ve Dominique Moisi, **Finance in an Age of Globalization**, Brooking Institution Pres, Washington D.C., 2001, s. 3 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 17

⁴⁵⁷ Tom Barry, "Toward A New Grand Strategy For U.S. Policy", **IRC Strategic Dialogue**, No. 3, 2004, p. 1 aktaran Yılmaz a.g.m., s. 197

⁴⁵⁸ John Ikenberry, "American Grand Strategy in the Age of Terror", **Survival**, Vol. 43, Iss. 4, February 4 th 2001, p. 21 aktaran Yılmaz a.g.m., s. 197

Konseyi tarafından açıklanan güvenlik politikası; hem Amerika'nın diğer bir güç üzerindeki askeri üstünlüğünü sürdürmekteki kararlılığını hem de askeri faaliyetler ile tehditleri ortadan kaldırma konusundaki özel hak iddiasını ifade etmekteydi. Bush döneminde ABD stratejisine hâkim olan paradigmanın adı "Demokratik Realizm (Democratic Realism)" olarak isimlendirildi.⁴⁵⁹ "Obama'nın, 'Yeni İdealizm'i ise Amerikan çıkarlarının korunmasında, dış dünyaya daha fazla kulak verme iddiasındadır. Bu nedenle, özellikle önceki Bush yönetiminin kötü mirası üzerinden kamuoyu diplomasisi onun döneminde daha önemli bir yöntem haline gelmiştir".⁴⁶⁰

2000 yılı seçim kampanyasında, George W. Bush, sık sık, ABD'nin karşılıksız vermemesi gerektiği konusunda geleneksel realist uyarılarda bulununca, önde gelen yeni muhafazakârlar, Amerika'nın dış politikası için insan hakları, inanç özgürlüğü ve demokrasiyle ilgili önceliklerden bahsetmesi ve "ABD'nin ulusal çıkarlarını içeren dar bir bakış açısını benimsememesi" konusunda onu sıkıştırmışlardır.⁴⁶¹ 11 Eylül'den sonra, Bush'un politikası değişmiş ve Orta Doğu'ya barış getirmek için Amerika'nın gücünü kullanması gerektiğinden söz etmeye başlamıştır. Lawrence Kaplan ve William Kristol, "Irak, İran ve Kuzey Kore gibi zorba rejimlerle baş etmeye çalışırken, ABD'nin dış politikadaki öncelikli amacı, birlikte yaşam değil, değişim olmalıdır. Bu da ABD'yi, dünya düzeninin iyi bir şekilde sürdürülmesi ve uygulanması görevinden sorumlu kılar"⁴⁶² demişlerdir.

ABD'nin "dünyayı düzeltme" ve "demokrasi getirme" konusundaki çalışmaları ve bu konudaki müdahaleler uluslararası kamuoyunda hızla itibar kaybetmesine sebep olmuştur.

Yapılan pek çok araştırma 2000'li yılların başından sonuna kadar on yıl boyunca devam eden süreçte ABD'ye karşı dünya halklarının tavırlarının hızla kötüleştiğini ortaya koymuştur. 2007'de BBC World tarafından gerçekleştirilen bir araştırma durumun ABD açısından gittikçe kötüleştiğini göstermekteydi:⁴⁶³

- 2003'deki işgal sürecinde Irak'taki karışıklığın derinleşmesiyle, ABD'nin küresel imajı ciddi anlamda kötüleşmiştir. Önceki anketlere katılan ülkelerin (18)'inde Amerika'nın itibarında düşüş vardır. Bu araştırma, diğer pek çok araştırmadan çıkan neticeleri teyit etmektedir. Şöyle ki, Amerikan karşıtlığı artmaktadır, Amerika sert gücünü göstermeye çalıştıkça, dışarıya daha çok askeri güç gönderip, ağır diplomatik konuşmalar yaptıkça, dünyadaki nüfuzu daha da zayıflıyor gibi görünmektedir.
- Bu durum net bir soru ortaya çıkarmaktadır. Hoşlanılmayan şey esas olarak Bush hükümetinin dış politikası mıdır, yoksa Amerika'nın bütün imajı mıdır? Karşılaştırmalı araştırmalar, Amerikan toplumunda kutsallaştırılmış değerler için hâlâ dünya çapında

⁴⁵⁹ The Progressive Policy Institute, Progressive Internationalism: A Democratic National Security Strategy, 2003, www.ndol.org/documents/ProgressiveInternationalism1003.pdf aktaran Yılmaz a.g.m., s. 197

⁴⁶⁰ Yılmaz a.g.m., s. 197

⁴⁶¹ Steven Mufson, "Bush Nudged By The Right Over Rights", **International Herald Tribune**, 27-28 Ocak 2001, s. 3 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 66-67

⁴⁶² Lawrence F. Kaplan ve William Kristol, "Neither a Realist nor a Liberal, W. is a Liberator", **Wall Street Journal Avrupa**, 30 Ocak 2003, s. A8 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 67

⁴⁶³ Reinhard, a.g.m., s. 195

güçlü bir destek olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak öyle görünüyor ki, Amerika'nın kendisi bu değerlerin icaplarına daha az riayet etmektedir.

- Netice olarak, Amerika'nın yumuşak gücü -örnek olma gücüyle ve uyguladığı meşru politikalarıyla, diğer ülkelerin insanlarına tesir etme kabiliyeti- zayıflamaktadır.
- Ve Amerika için -doğru veya yanlış- küreselleşmenin pek çok tahrip edici tesiriyle kuşatıldığı çalkantılı bir dünyada yumuşak güç her şeyden daha fazla ehemmiyet kazanmaktadır. Bu güç bir kere zayıf olduğunda tekrar inşa edilmesi çok zordur.

Bu süreçte iç kamuoyundan da müdahale ile ilgili tepkiler gelmiştir. "Son elli yılda BM'ye verilen desteğin inişleri ve çıkışları olmuştur; fakat Irak Savaşı'ndan sonra, Amerikalılar'ın üçte ikisi, yine de BM hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir. Savaştan önce, anketler devamlı olarak, eğer ABD, Güvenlik Konseyi'nin desteğiyle hareket etseydi, halkın askerî operasyona verdiği desteğin de çok daha güçlü olacağını göstermiştir. Tek yanlılığın, Amerikalıların büyük bir çoğunluğunu rahatsız ettiği de görülmektedir. Savaştan sonra, insanların üçte ikisi (%67), kendi başına hareket etme eğiliminin, gelecek on yılda ABD için önemli bir tehdit olduğunu söylemişlerdir". Nye, ABD'nin Bush döneminde aldığı zararı; "Uluslararası Af Örgütü, Guantanamo Körfezi'ndeki alıkoymalardan 'insan hakları açısından bir skandal' olarak bahsettiğinde ve İnsan Hakları İzleme Örgütü, ABD'yi, kendi politikalarını baltalayan ve 'Başkalarının rızasını almak için ısrar ederken kendini zayıf bir pozisyona' düşüren ikiyüzlülükle suçladığında, böyle bir durum önceden tahmin edilebilirdi. Belki de, böyle bir eleştirinin Amerikan yanlısı muhafazakâr kaynaklardan gelmesi daha da zarar vericidir. Financial Times, 'Amerikan demokrasinin birçok özelliği değiştirilmiştir. 11 Eylül'den beri, çoğu ülke, özgürlük ve güvenlik arasındaki dengeyi ayarlama yolunu seçmiştir. Fakat Amerika'da, bu ayarlama, sadece, temel değerlerin tehlikeye atılabileceği noktanın ötesine gitmiştir' diyerek endişesini belirtmiştir. Bunun yanı sıra, Economist, 'Başkan Bush, meclisin ve/veya Amerika'nın yargıçlarının ulaşamadığı ve sadece kendisine karşı sorumlu olan bir gölge mahkeme sistemi kurmaktadır. Sayın Bush, Amerikan ideallerinin dünyadaki diğer insanlar için bir umut feneri olduğunu söylemiştir ve bu doğrudur. Bu meselede, söz konusu idealleri tehlikeye atarken, Sayın Bush, sadece Amerika'nın dostlarını kaygılandırmakla kalmıyor, ayrıca Amerika'nın terörizme karşı en önemli silahlarından birini de köreltiyor' şeklinde ifade etmiştir. Böylesine bir zararın, Amerika'nın diğer ülkelerden istediği sonuçları elde edebilmesi açısından ne kadar gerçek veya ne kadar kalıcı olacağı zamanla görülecektir. En az zararla, insan hakları politikaları konusundaki vaazlarımız, bazı insanlara ikiyüzlülük gibi gelebilir"⁴⁶⁴ şeklinde açıklamıştır.

"Amerikan imajının özellikle Ortadoğu'daki kilit stratejik ortakları arasında bile olumsuz noktalara ulaşması ile Başkan Bush döneminde kamu diplomasisi konusu ön plana çıkmıştır. Bu doğrultuda 2001 - 2009 yılları arasında Kamu Diplomasisi Müsteşarlığı'na dört atama yapılmıştır. Yapılan atamalar çok parlak isimler olsa da bu görevde başarılı olamamışlardır. Bush yönetimi tarafından yürütülen ve bölgedeki 'Amerikan çıkarlarını bölge halklarının çıkarlarının önüne koyan politikalar değişmedikçe Amerikan markasının Ortadoğu'daki imajının düzelmesi konusunda kamu

⁴⁶⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 64-70

diplomasisi uzmanlarının hiç bir şansı yoktu. Nitekim öyle de oldu. Özellikle bir yandan, Irak Savaşı ve Afganistan'daki operasyonlar devam ederken, bir yandan da Abu Gharib ve diğer yerlerden gelen işkence ve hukuka aykırı gözaltı olayları ortaya çıktıkça Amerika'nın uluslararası arenada kamu diplomasisi çabaları ve Amerika'nın imajını düzeltmeye yönelik bu çabalar yetersiz kaldı".⁴⁶⁵

Bu süreçte ABD, kamu diplomasisinin geliştirilmesine yönelik olarak adım atma gayreti içerisine girse de çalışmalar yapılırken bu çalışmaların aksi yönünde uygulanan dış politika faaliyetleri ABD'nin imajına daha fazla zarar vermiştir.

"Nye, Amerika'nın Soğuk Savaş'ın ardından ve özellikle 11 Eylül'den sonra inandırıcılığını, ikna kabiliyetini ve cazibesini kaybettiğini, bunun maliyetinin ise hiçbir ekonomik gösterge ile ölçülemeyeceği görüşündedir. Ona göre Amerika'nın Soğuk Savaş dönemindeki başarısını devam ettirebilmesi, Afganistan ve Irak gibi ülkeleri işgal etmesine değil, kaybettiği yumuşak gücünü yeniden kazanmasına bağlıdır. Amerikan karşıtlığının küresel bir olgu haline geldiği bir dünyada Amerika'nın tercih edilen ve güvenilen bir siyasi güç ve cazibe merkezi olması giderek zorlaşmaktadır".⁴⁶⁶

Afganistan ve Irak'a müdahalelerde, ABD savaş esnasında dış kamuoyuna müdahale gerekçelerini ifade edebilmek ve haklılığını ispat etmek amacıyla Koalisyon Bilgi Merkezleri (CICs - Coalition Information Centers) adı altında bir takım faaliyetler sürdürmüştür. Bu faaliyetlerin topluları ikna etmiş olup olmadığı tartışmaya açıkken bu alanda yapılan ilk uygulamalardan biri olması sebebiyle dikkate değer bir husustur.

Bu zamana kadar olan savaşlarda, gelişim süreci radyo ve basılı medya üzerinden öğrenilirken, bu dönemde iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile iş farklı bir boyut kazanmış olup bu konuda aktörlerin kendilerini yeterli bir şekilde ifade etmemeleri uluslararası alanda daha fazla sıkıntıya sokacağı için Koalisyon Bilgi Merkezleri, ABD için başarılı bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Koalisyon Bilgi Merkezi, Afganistan'da etkili bir şekilde idareyi elde tutmak için iletişimi sağlamayı geliştirdi. Londra, Washington ve İslamabad'daki ofisler, zamanı düzenli takip etmek için ayarlandı ve koalisyon basın görevlileri hala yataklarında yatarlarken Taliban'ın haber ajandalarında baskın olmalarına izin vermeyecek şekilde zaman dilimlerindeki farklılığı sağladı. Washington Ofisi aslında çift taraflı ABD - İngiltere çalışmasıydı fakat Londra'daki ofis, Rusya ve Norveç gibi ülkelerin de içerisinde yer aldığı koalisyon karşıtı temsilcilere sahipti. Sıradan çalışmalar oldukça etkiliydi, günlük konferans çağrılarına, Beyaz Saray'da Karen Hughes, Downing Caddesi'nde Alastair Campbell başkanlık ediyordu, evraklı bir araştırma takımı kendilerine iletilebilen olayları planlamak ve stratejik mesajlar oluşturmak için intranet hattı ile günün konularını ele alıyordu, bildiriler ve konuların zamanlaması için yapılacak etkinliklerin elektronik bir şeması stratejik bir şekilde planlanmaktaydı.⁴⁶⁷

"Bush yönetimine kadar olan dönemde hükümet içinden ve dışından binlerce kişi ile hükümet kuruluşları, çok uluslu örgütler ve özel kuruluşlar bünyesinde ABD merkezli küresel ve çok uluslu bir ağ geliştirildi. Demokrasi projelerinin daha sempatik gözükmesi maksadı ile bu tür faaliyetler için

⁴⁶⁵ Coşkun, a.g.m., s. 55-56

⁴⁶⁶ Kalın, a.g.m., s. 148

⁴⁶⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 40

'demokrasi geliştirme (democracy promotion)' tanımı tercih edildi. Alt programlarına ise 'demokrasi ve yönetim', 'hukukun üstünlüğü', 'savunma reformu', 'partiler arası diyalog' gibi isimler verildi. Demokrasi geliştirme işlerinin başını NED, USAID ve Dışişleri Bakanlığı'nın DRL'si (The Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor - Demokrasi, İnsan Hakları ve Çalışma İşleri Bürosu) çekmekte idi. Bush ile birlikte bütün aktör ve programların daha etkili ve kontrollü kullanılması ile ilgili strateji arayışları başladı".⁴⁶⁸

Fakat 'demokrasi geliştirme' çalışmaları kapsamında dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi, demokrasinin zorla değil gönüllülük esasına göre ikna ile yapılmasıdır. Bush yönetiminin bu noktada gösterdiği tavır demokrasinin inşa edilmesi sürecinde sıkıntılara neden olmuştur. Nye'in demokrasinin inşası konusundaki görüşleri şöyledir; "demokrasi, zor kullanarak dayatılamaz. Başarının anahtarı, bölgesel ekonomileri açan, bürokratik kontrolleri azaltan, ekonomik büyümeyi hızlandıran, eğitim sistemlerini iyileştiren ve Bahreyn, Umman, Kuveyt ile Fas gibi küçük ülkelerde meydana gelen aşamalı siyasi değişimleri teşvik eden politikalarda yatmaktadır. Entelektüellerin, sosyal grupların ve son olarak da liberal demokrasinin yerel kültürlerle uyum içinde olabileceğini gösteren ülkelerin gelişiminin, (Japonya ve Kore'nin, demokrasinin, Asya'daki yerel değerlerle birleştirilebileceğini göstermesi gibi) faydalı etkileri olabilir".⁴⁶⁹

Mart 2005'de ABD Başkanı'nın demokrasi işlerine öncelik verilmesi ile ilgili konuşmalarından sonra UGK yapısı yeniden organize edilerek 'Küresel Demokrasi Stratejisi' için bir Ulusal Güvenlik Danışman Yardımcısı kadrosu yaratıldı. Böylece Clinton döneminde bakan yardımcısı seviyesinde yapılan bakanlıklar arası çalışmalar artık bakan düzeyine taşınmış oldu. Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki Küresel İşler Bakan Yardımcılığı da Temmuz 2005'de, ABD Başkanı'nın özgürlük ve demokrasi işleri gündemini belirleyecek olan 'Demokrasi ve Küresel İşler Bakan Yardımcılığı'na dönüştürüldü. USAID de yeniden organize olmaya başladı ve bir Demokrasi Geliştirme Başkan Yardımcısı tayin etti.⁴⁷⁰

ABD hükümeti daha sonraki süreçte, Irak'a müdahale ile ilgili, istihbarat düzeyinde ve müdahale anlamında yapılan çalışmalarda eksiklikten kaynaklı olarak o dönemde görev yapan devlet yetkililerinin nezdinde bir özelleştirme bulunmuştur. Fakat bu dönemde demokrasinin inşası anlamında müdahale edilen bölgeler dışında da olumlu yönde çalışmalar yapılmıştır.

Bush yönetimi, hem reform yapmak isteyen ülkelere yaptığı yardımı artıracığına söz veren Milenyum Meydan Okuması girişimiyle, ABD'yi, Afrika'daki ve diğer yerlerdeki fakir insanların uzun vadedeki isteklerine uydurma çabaları ve hem de AIDS ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele etmek için kaynakları artırma çabaları nedeniyle, politikanın esası konusunda övgüyü hak ediyor. Bu programların uygulanmasındaki başarı, Amerika'nın yumuşak gücüne büyük bir yatırım olacaktır. Orta Doğu'daki barış sürecinin geliştirilmesi de aynı sonucu verecektir. Ulusal Güvenlik Danışmanı Condoleezza Rice, "Amerika, kendini değerlere ve tüm dünyadaki insanların hayatlarını daha iyi hâle

⁴⁶⁸ Yılmaz, a.g.m., s. 205

⁴⁶⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 119

⁴⁷⁰ Thomas O. Melia, **The Democracy Bureaucracy, Infrastructure of American Democracy Promotion**, Georgetown University, 2005, p. 10-12 aktaran Yılmaz, a.g.m., s. 205

getirmeye adaması gereken bir ülkedir... Amerika sadece kılıç değil, bu niyetlerinden bahseden bir zeytin dalıdır.” demiştir.⁴⁷¹

Örneğin, Afganistan’daki en başarılı insani operasyonlardan birisi, UNICEF’in (United Nations International Children’s Emergency Fund - Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Acil Yardım Fonu) sadece 3 haftada 7 milyon çocuğu aşılmasıdır, BBC’nin Peştun Servisi’ndeki popüler bir dizi sayesinde aşılmanın önemi ve amacı hakkındaki bilgi oldukça etkili bir şekilde yayılmıştır. Önemli konuların bu şekilde abartılması, geniş topluluklar ile iletişim kurmada mükemmel bir yöntemdir ve aynı zamanda Vietnam’da HIV ve AIDS’e karşı mesaj verilmesini, Endonezya’da da çatışmanın önlenmesini sağlamıştır.⁴⁷²

ABD gibi büyük bir ülke, halkın çıkarlarını gözettiği zaman iki kat daha fazla kazanır; çıkarların kendisinden ve en büyük tedarikçi olmanın yumuşak gücünü meşrulaştırması ve artırmasından... Bu yüzden, Bush yönetimi, kalkınmaya yapacağı yardımı artıracaklarını ve HIV/AIDS ile mücadelede başı çekeceğini açıkladığında, sadece oluşabilecek pazarlardan ve istikrardan faydalanmakla kalmayıp aynı zamanda çekiciliğini veya yumuşak güç kaynaklarını artırabilirdi, uluslararası kalkınma da dünyada önemli bir kamu yararadır.⁴⁷³

Bu tarz, kamu yararına yapılacak olan kalkınma faaliyetleri, müdahalenin neticesinde oluşacak olumsuz havadaki – her ne kadar hızlı olsa da – demokrasi tesisindense, yavaş yavaş fakat kabullenilerek yapılan demokrasi inşası olması yönüyle daha makul görünmektedir.

Hangi taktikler kullanılırsa kullanılsın, üslup da önemlidir ve dış politika üslubunun önemli bir tarafı da tevazudur. 2000 yılı seçim kampanyasında, George W. Bush, “Şu anda, güç açısından bizim ülkemiz tektir. İşte bu yüzden, alçakgönüllü olmalı ve gücümüzü, özgürlüğünü geliştirmeye yöneltmeliyiz... Eğer kibirli bir ülke olursak, bize de aynı şekilde bakacaklardır; fakat alçak gönüllü bir ülke olursak, bize saygı duyacaklardır” diyerek Amerika’nın gücünü anlatmıştır. Konuşması zekicedir, ancak yine de anketler, yabancı milletlerin, Bush yönetimini kibirli bulduğunu göstermektedir. Bush’un konuşmasından birkaç ay sonra, Amerika’nın Avrupalı müttefikleri, ilk kez, ABD’nin, BM İnsan Hakları Komisyonu’na yeniden seçilmesine diğer ülkelerle birlikte itiraz etmiştir.⁴⁷⁴

2003 yılında BBC tarafından 11 ülkede yapılan bir kamuoyu araştırması, birçok insanın, ABD’yi, dünya barışı açısından Kuzey Kore’den daha çok tehlike arz eden kibirli bir süper güç olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Katılanların %65’i -ve ABD de dâhil her ülkede büyük bir çoğunluk- Amerika’nın kibirli olduğunu söylemiştir.⁴⁷⁵ İngiltere’de Financial Times’da yazan Philip Stephens, “insanların görüşlerindeki bu değişiklik, daha çok konuşma tarzı ve ses tonuyla ilgilidir. Colin Powell’in Dışişleri Bakanlığı’nın sessiz diplomasisi ve George W. Bush’un ihtiyatlı müzakereleri, Başkan Yardımcısı Dick

⁴⁷¹ Richard Stevenson, “New Threats and Oppurtunities Redefine U.S.: Interests in Africa”, **New York Times**, 7 Temmuz 2003 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 141

⁴⁷² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 51

⁴⁷³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 66

⁴⁷⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 70-71

⁴⁷⁵ Audrey Woods, “U.S. Is Arrogant, Poll in 11 Nations Says Bush Got Unfavourable Ratings Among 58 Percent of Those Questioned for the BBC”, **Philadelphia Inquirer**, 19 Haziran 2003, s. A8 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 71

Cheney'in ve Donald Rumsfeld'in kavgacı konuşmalarından defalarca zarar görmüştür. Yüksek sesle yapılan konuşmalar, çoğu zaman faydacı politik siyasetle çatışır."⁴⁷⁶ diye belirtmiştir.

Kamu diplomasisinin en önemli yönlerinden biri de dış toplum ile olan ilişkilerde savunulan fikirler ile uygulanan faaliyetlerin birbirini tutması ve samimi olduğunu göstermektir. ABD'li yöneticiler her ne kadar uluslararası ilişkiler yönünden bir takım olumlu gözükten söylemlerde bulunsalar da daha sonra kendilerinin de kabul ettikleri gibi uygulama noktasında bu samimiyeti gösterememişler ve bu durum da savundukları fikrin meşruiyetinin sorgulanmasına sebebiyet vermiştir. Bu yüzden karşı tarafı daha iyi anlamak ve bu anlayış çerçevesinde çizilen strateji ile daha güzel bir şekilde ifade etmek gerekmektedir.

Nye, bu konudaki fikirlerini şöyle beyan etmektedir; "Amerikalılar'ın, kültürel farklılıkların daha fazla farkında olması gerekecektir. Etkili olmak için, daha geniş görüşlü ve yabancıların düşünceleri hakkında daha duyarlı olmalıyız. 11 Ekim 2001'de, Başkan Bush'un Beyaz Saray'daki basın toplantısında söyledikleri, sorunumuzun ne olduğunu gösteriyor: 'Ülkemiz hakkında, insanların bizden nefret ettiklerine dair yanlış anlamalar beni hayrete düşürüyor... Çoğu Amerikalı gibi, ben de buna inanmıyorum. Çünkü ne kadar iyi olduğumuzu ve davamız için daha iyi bir iş çıkarmak zorunda olduğumuzu biliyorum'. Fakat daha iyi işler yapmak için atılması gereken ilk adım, politikalarımızın başkalarına nasıl görüldüğünü ve mesajımızı nasıl duyduklarını etkileyen kültürel filtreleri daha iyi anlamaktır".⁴⁷⁷

Toplumlar ve uluslararası ilişkiler içerisinde yer alan diğer aktörler, ABD'nin politikalarını değerlendirirken samimiyet kriterini dikkate almaktadır. ABD'nin politikaları ile uygulamaları arasındaki farklılık, istediği beklentileri almasını engellemektedir.

1.3.1.1. 11 Eylül Saldırıları Işığında Kamu Diplomasisi ve Güvenlik

11 Eylül saldırısı, ABD ve uluslararası ilişkilerin yakın dönem tarihinde ve dolayısıyla da konumuz itibarıyla kamu diplomasisi tarihinde kırılma noktası oluşturan anlardan birisidir. Dünyanın güvenlik bakış açısı konseptinde büyük değişikliklere neden olmuştur.

"Kalpler ve fikirler için savaş" olan 11 Eylül trajedisi meydana geldiğinde bir kez daha uluslararası politik ajandanın tepesine çıktı. Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından, ABD, değerlerini ve mesajlarını dünyanın dört bir köşesine yayma gücünü kaybetmişti ve Soğuk Savaş döneminde çok güçlü bir şekilde bel bağladığı birçok propaganda ve bilgiyi de azar azar kaybetmeye başladı. - USIA gücünü kaybetmeye başladı ve Voice of America (Amerika'nın Sesi) ile Radio Free Europe (Özgür Avrupa Radyosu) takip edilme oranlarını düşürdü.⁴⁷⁸

Nye, bu olayla ilgili, "11 Eylül, bir yaz akşamı, değişmiş manzarayı gösteren bir şimşegin ışığı gibiydi ve biz hâlâ, yolumuzu nasıl bulacağımızı merak ettiğimiz karanlıkta el yardımıyla yürümeye

⁴⁷⁶ Philip Stephens, "The World Need a Confident America, Not a Fearful One", *Financial Times*, 13 Aralık 2002, s. 21 aktaran Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 71

⁴⁷⁷ Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 123

⁴⁷⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 2

çalışıyoruz. George W. Bush, kendini, Çin ve Rusya gibi büyük güçlere odaklanacak ve az gelişmiş dünyanın başarısız ülkelerinde ulus kurmaktan kaçınacak, geleneksel, realist bir dış politikaya adanmış şekilde göreve gelmişti. Ancak Bush, 2002 Eylül'ünde, 'Filolar ve ordular, bizi, dünyadan nefret eden birkaç kişinin eline düşmüş yıkıcı teknolojiye daha az tehdit ediyor' demiş ve Bush yönetimi, tanınmaya dayalı yeni bir ulusal güvenlik stratejisi ilan etmiştir". Yeni strateji, önleyici askerî saldırılar ve Amerika'nın üstünlüğü üzerine yapılan aşırı konuşmalar nedeniyle, yurt içinde ve yurt dışında eleştiri toplamıştır. Eleştiriler, önleyici savaşın yeni olmadığına, fakat bunu bir öğretici hâline getirmenin, uluslararası normları zayıflattığına ve diğer ülkeleri de riskli eylemlere girişmeye teşvik ettiğine işaret etmiştir. Aynı şekilde, Amerika'nın üstünlüğü de bir gerçektir; fakat diğer insanları sinirlendiren konuşmalara gerek yoktur. Her ne kadar bu gibi eksiklikleri olsa da, yeni strateji, 11 Eylül 2001'deki derin eğilimlere bir cevap olmuştur.⁴⁷⁹

"2006 yılında yayınlanan Amerikan Ulusal Güvenlik Stratejisi güvenlik ile alakalı 8 hedef belirlemiştir. Bunlar, insan onurunu korumak; teröre karşı küresel ittifakı güçlendirmek; bölgesel çatışmaları önlemek; kitle imha silahlarının yaygınlaşmasını önlemek; küresel ekonomik büyümeye katkıda bulunmak; dünyadaki gelişmişlik düzeyini yükseltme çabalarına katkıda bulunmak; tüm bunları gerçekleştirirken diğer küresel güçlerle işbirliği yapmak ve ABD'nin ulusal güvenlik kurumlarını 21. yüzyılın değişen güvenlik ortamına ayak uydurabilir hale getirmektir. Tüm bu stratejilerin hayata geçirilmesinde ise bu raporda kamu diplomasisinin vazgeçilmez olduğu ifade edilmiştir. Buna göre kamu diplomasisi aktivitelerinin ABD'nin özgürlük, insan hakları ve insanların eşitliği gibi konulara verdiği önemin altının çizilmesi ve ABD kamu diplomasisi atağının özellikle özgürlük ve demokrasi savaşını verenleri destekleyecek biçimde inşa edilmesi gerektiği belirtilmiştir".⁴⁸⁰

Ulusal güvenlik stratejisine göre, Amerikan halkına karşı en büyük tehdit, uluslararası terörizm ve kitle imha silahları ve özellikle de bu ikisinin birleşimidir. Ancak, kitle imha silahlarını ele geçirebilecek uluslararası terör örgütlerinin oluşturduğu tehlikeye karşı koyabilmek için, diğer ülkelerin işbirliği gerekir ve işbirliğini güçlendiren de yumuşak güçtür. Aynı şekilde, Irak'ta veya başka bir yerde demokrasiyi geliştirmek için de başkalarının yardımı gerekir. Irak'ı yeniden yapılandırmak ve zayıf ülkelerde barışı korumak, başkalarıyla ortak yapıldığı zaman, hem Amerika'nın emperyalist işgali gibi görünmez hem de çok daha başarılı ve daha az masraflı olur.⁴⁸¹

ABD'nin bu yaklaşımına katılım, uluslararası camiada İngiltere gibi müttefiklerin haricinde çok fazla destek görmemiş aksine eleştirilerin de hedefi olmuştur. Önleyici güvenlik tarzında yapılan faaliyetler, uluslararası ortamı sakinleştirmek yerine art niyetli yaklaşımların olması halinde daha tehlikeli bir hale getirebilirdi. Bu eleştiriler uluslararası toplumun ABD'den uzaklaşarak örneğin AB gibi evrensel değerleri benimseyen yapılara yaklaşmalarına vesile olmuştur.

"ABD'nin 11 Eylül sonrasında yürüttüğü politikalar neticesinde artan Amerikan karşıtlığına karşılık, AB'nin uluslararası hukuka, insan haklarına ve çevre sorunlarına önem verdiğini göstermesi (Guantanamo'nun kapatılması, ölüm cezasının kaldırılması, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin kabul

⁴⁷⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 129

⁴⁸⁰ Coşkun, a.g.m., s. 57-58

⁴⁸¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 130

edilmesi, silah kontrolü antlaşmalarına ve Kyoto Antlaşması'na onay verilmesi için yapılan baskıların başta internet olmak üzere tüm medya araçları ile duyurulması) bunun yanında genel olarak askeri gücü tercih etmeyip barış gücü operasyonlarını desteklemesi ve bölgesel kalkınmayı teşvik edici fonlar sağlaması AB'ye güvenilirlik kazandırmakta ve dış dünyada olumlu bir imaj yaratmasına katkıda bulunmaktadır".⁴⁸²

"11 Eylül 2001 tarihinden itibaren ABD'nin kamu diplomasisine bakışı tamamen değişmiştir. Amerika nasıl böylesi bir kinin kurbanı olduğunu sorguluyor ve kamu diplomasisinin önemini yeniden keşfediyordu. 11 Eylül'den hemen sonra Dışişleri Bakanlığı tarafından 'Response to terrorism' ve 'Gateway to 9/11 Resources' adlı iki internet sitesi oluşturuldu. Bu siteler yabancı dillerde pek çok makale, konuşma metni, röportaj ve bildiri içermektedir. Terörizmin evrensel boyutuyla ele alınmasına önem verildi, 11 Eylül saldırılarında ölenlerin uyruklarının çeşitliliği üzerinde duruldu ve terörizmin tüm insanlığı tehdit eden yapısı özellikle vurgulandı. ... Ayrıca, ABD'de yaşayan Müslümanlara yönelik 'Islam in the US' ve 'Muslim Life in America' adlı internet sayfaları oluşturuldu".⁴⁸³

"Amaçları, İslam'a karşı olmadıklarını göstermek, tüm dünyanın kendini tehdit altında hissetmesi ve terörle savaşa destek vermesi, dolayısıyla hükümetlerini destek vermeye zorlamasıydı. Ayrıca, Müslüman kesimle ilişkileri güçlendirebilmek adına, Müslüman basın ve ülkelerle özel toplantılar ve imkânlar geliştirilerek Amerikan imajının iyileştirilmesi için önemli adımlar atılmıştır".⁴⁸⁴

11 Eylül'den kısa bir süre sonra, Amerikalılar'ın birçoğu, "Neden bizden nefret ediyorlar?" sorusuyla afallamıştır. Fakat cevap, Arapların birçoğunun, Amerikan politikalarından korktuğu, anlamadığı ve karşı çıktığı, fakat yine de Amerikan kültürünün bazı yönlerine de hayranlık duyduğudur. Dahası, aile, dini inanış ve demokrasi isteği gibi birçok değer ortaktır. Yumuşak güç için zemin hazırdır fakat dünyanın önde gelen iletişim ülkesi, şaşırtıcı bir biçimde, bu fırsatları kullanmayı becerememiştir. Örneğin, Amerika'da, Amerikalı Müslümanlara iyi davranıldığını gösteren televizyon reklamları yapma çabalarının çok az etkisi olmuştur. Eleştirmenlere göre, anketlerle ve odak gruplarla iyi bir zemin hazırlanamamış ve bölgedeki birçok insan, gördüklerinden, yani Amerika'daki şartlardan ziyade, Amerikan politikalarının eksikliklerinden etkilenmiştir. Ortaya çıkan sorunlu sonuç, "maddeye dayalı imajı vurgulayan bir kamu diplomasisi" olmuştur. Amerikan Girişim Enstitüsü'nden Danielle Pletka, "Bu berbat hükümetleri destekliyor gibi görünüyoruz. Kapalı toplumlardaki birçok gencin birlikte büyüdüğü Batı karşıtı öğretilere, Britney Spears bile, karşı koyamayacaktır" demiştir.⁴⁸⁵

ABD'nin en büyük yanılgılarından birisi de bu noktada yaşanmaktadır. ABD'nin gerçekleştirdiği popüler kültüre dayalı faaliyetler, İslami muhafazakâr yaşam tarzının ağırlıkta olduğu doğu toplumlarında belirli bir gençlik kitlesinin içerisinde yer aldığı toplulukları etkilese de dini değerlerine bağlı topluluklar nezdinde yozlaştırıcı anlamda kültürel faaliyetler olarak değerlendirilmekte ve

⁴⁸² Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", a.g.m., s. 230

⁴⁸³ Akçadağ, "Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi", a.g.m., s. 12

⁴⁸⁴ Akçadağ, "Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi", a.g.m., s. 12 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 96

⁴⁸⁵ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 120

tepkisel anlamda davranışlarla karşılaşmaktadır. ABD belki de dini perspektiften konuya yaklaşmaması sebebiyle tepkileri anlamakta zorlanıyordu,

Kamu diplomasisinin savunucuları sıklıkla bir yabancı için lâzım olan tek şeyin bir değişim programı ile ülkeye kabul edilmekmiş gibi olduğunu konuşmaktadırlar. Bu aslında gerçeği yansıtan bir durum değildir. Tecrübeye dayalı yapılan çalışmalar, bu değişim programları ile uluslararası anlayış arasında olumlu bir ilişki olduğunu ortaya koymasına rağmen, bazı önemli istisnai durumları vardır. Belki de, bunun en meşhuru Seyyid Kutub vakasıdır. Kutub, 1948 yılını Amerika'da Colorado kentinde bir değişim öğrencisi olarak, Amerikan eğitim sistemini tanıyarak geçirmiştir. Kendisi gördüklerinden şoka uğramıştı; “tüketicilik ve şehvet almış başını gitmişti” Mısır'a dönüşünde, Müslüman Kardeşler Teşkilâtı'nın bir kurucusu oldu ve Batı'da meydana gelen çöküş hususunda ikazlar yapan belli başlı seslerden biri oldu. Kutub'un tahlilleri, onun Amerika hakkında, değişim öğrencisi olarak ziyaretinden önce de sempatik olmayan bazı kanaatlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Fakat yaptığı bu Amerika ziyareti, onun bu konudaki fikirlerini daha da pekiştirmiş gibi görünmektedir. Onun Amerika'da bulunmuş olması gerçeği, aslında Amerika'da hiç bulunmamış olan bir köylü ile konuşurken, onun inandırıcılığını daha da artıran bir faktör olmuştur.⁴⁸⁶

Aynı şekilde New York'ta İkiz Kulelere 11 Eylül saldırılarını gerçekleştirdiği iddia edilen teröristlerin birçoğu da daha önce ABD'ye seyahat etmiş ve Avrupa'da yüksek eğitim görmüş kişilerdi ve Batı'yı çok iyi biliyorlardı. Onlar, geleneksel kamu diplomasisinin en önemli hedef kitesinden geliyorlardı ve bir gün kendi toplumlarına önyak olabilecek eğitimli elit insanlardı. TV programları ve sinema vasıtasıyla Batı değerleri hakkında her şeyi biliyorlardı ve cazip görünmesi bir yana, Batı toplumlarında uyuşturucu, boşanma, evlilik dışı gayrimeşru ilişkilerin ve eşcinselliğin müsamahayla karşılandığını gördüler. Dünyada süper bir güç olmakla alakalı Anglo-Amerikan düşüncesini alaya aldılar ve Bosna ile Kosova'da Müslümanlar lehine “insani yardım” teşebbüslerini görmezden geldiler. Bunun yerine, Çöl Fırtınası Operasyonu sırasında kutsal addedilen Mekke'ye “kâfir” orduları göndermek, Irak'a karşı müeyyide uygulamak veya Orta Doğu'da İsrail'i destekleme yoluyla İslam'ın aleyhine müdahaleler üzerine yoğunlaştılar. Ayrıca ABD, Soğuk Savaş zaferi sonrasında kamu diplomasisini ehemmiyetsiz bir hâle getirdi. Böylece terör, ilk kez, dünya çapına yayılması sayesinde küresel bir hâle geldi.⁴⁸⁷

ABD, 1990'ların ikinci yarısından itibaren, seçilmiş Arap ülkelerinde düzenli bir şekilde kamuoyu anketleri yaptırmaktadır. ABD hükümeti, her sene ne kadar bilgiler halktan gizlense de, mümkün olabildiğince kendi anketlerini sürdürmektedir. 11 Eylül'den sonra, PEW ve Gallup gibi uluslararası anket/araştırma şirketleri, bir veya daha fazla ülke üzerinde Amerikan dış politikası ile ilgili geniş bir soru yelpazesi içeren anketler yapmaya başlamıştır. Akademisyenler veya çok sayıda ABD resmi kurumu Dünya Değerler Anketi'nde (World Values Survey) Arap ülkeleri de dâhil olmak üzere, Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation) destekli tek ülke veya çoklu ülke anketleri yapmaya başlamışlardır. İşgalden sonra Irak kamuoyunu anlayabilmek bakımından da çok sayıda araştırma

⁴⁸⁶ Cull, a.g.e., s. 45

⁴⁸⁷ Philip M. Taylor, “Public Diplomacy and Strategic Communications”, **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009, p. 12

yapılmıştır.⁴⁸⁸ Yapılan araştırmaların olumlu neticeleri olduğu gibi genel anlamıyla Müslüman dünya ile samimi ilişkiler geliştirmede ve ifade etme konusunda yeterli olunmadığı görölmektedir. İslam dünyası bir taraftan Müslüman ölkelere “demokrasi getirme” gerekçesiyle yapılan müdahaleleri görürken, diğer bir taraftan da kamu diplomasisi ve yumuşak güç alanında yapılan çalışmaları samimiyetsiz görmektedir.

11 Eylül 2001 sonrası Amerika, uluslararası medyayı çok iyi kullanmış, insanların vicdanlarına hitap ederek yumuşak gücünü yönlendirmiş, tüm dünya ölkelerine İslami Terör korkusu salmıştır. Taliban'ı etkisiz hale getirebilmek, terörle mücadele edebilmek için ABD, Ekim 2001'de Afganistan topraklarına girmiştir. 11 Eylül'de yaşanan trajedi sonrası ABD'nin terörle mücadele kapsamında Afganistan'a girmesi uluslararası kamuoyu tarafından olası karşılanmış ve ciddi bir tepki görmemiştir.⁴⁸⁹ Fakat olayın sıcaklığı ile yapılan müdahale, uluslararası yapı tarafından bir savunma refleksi olarak görülüp anlayışla ve sükûnetle karşılanırken, ardından Irak'a yapılan müdahale ve insan haklarını ihlal seviyesinde çeşitli hapisanelerde yapılan muameleler vb. gibi hususlar meydana gelmeye başlayınca uluslararası toplum tepkisini göstermeye başlamıştır.

ABD'nin 11 Eylül saldırılarının ardından ulusal güvenliğini sağlama gayesiyle Afganistan ile Irak'a gerçekteşirdiği askeri müdahaleler esnasında müdahale edilen ölkelerin toplumlarının güvenliklerini ve uluslararası hukuk kapsamında tanınan evrensel insan haklarını ihlal ederek gerçekteşirdiği tavırlar bir taraftan uluslararası camiadan eleştiriler almış diğer taraftan ise bölgede durumdan olumsuz etkilenen toplumlar nezdinde anti-Amerikancı bir havanın oluşmasına sebep olmuştur.

ABD, ulusal güvenliği kapsamında uyguladığı müdahaleler ile birlikte güvenli bir toplum ve ortam oluşturduğunu düşünürken diğer yönüyle küresel güç olma niyetiyle uyguladığı stratejide zarar göreçeği durumların ortaya çıktığını fark ederek dış politika ve güvenlik politikasına “yumuşak güç” kavramını dâhil ederek bunu uygulama ihtiyacı hissetmiştir.

Cumhuriyetçi Nebraska Senatörü Charles Hagel, “11 Eylül'den sonra Washington'da birçok insan, birdenbire, ‘mesajımızı dışarıya iletme için’ yenilenmiş bir kamu diplomasisinin gerekliliğinden konuşmaya başladı...” şeklinde söylemlerde bulunmuştur.⁴⁹⁰

11 Eylül saldırılarının ardından ABD ve müttefikleri tarafından gösterilen refleksler de kamu diplomasisinin “haber yönetimi” çalışmalarına örnek olacak seviyededir. ABD, diğer savaş dönemlerinden ayrı olarak teknolojinin olayları ve cephe faaliyetlerini birebir yansıtması durumunun farklılığını göz önünde bulundurarak, çoğunluğunu kendisinin oluşturduğu teknolojik imkânlardan azami derecede faydalanmıştır.

ABD'nin kamu diplomasisi anlamındaki sistematik tepkisi genel bir değerlendirme altında Leonard tarafından şu şekilde ele alınmıştır:⁴⁹¹

⁴⁸⁸ Marc Lynch “Public Opinion Survey Research and Public Diplomacy”, Joshua S. Fouts (edi.) , **Public Diplomacy Practitioners, Policy Makers and Public Opinion**, A Report of The Public Diplomacy and World Public Opinion Forum, April 9-11, 2006, Washington DC, USC Center on Public Diplomacy & The Pew Research Center, USA, 2006, p. 31-31

⁴⁸⁹ Erzen, a.g.m., s. 39

⁴⁹⁰ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 110

ABD'nin 11 Eylül'e Kamu Diplomasisi Tepkisi

- Eylül'ün 12'sinden itibaren, bütün önemli hükümet demeçleri ile politika beyanları yayınlandığı gün 6 dile çevrildi ve birkaç gün içerisinde de 30 dile kadar çıktı.
- Arap medyasında çok sayıda, ABD'nin resmi görüşmeleri yer aldı.
- Dışişleri Bakanlığı, Beyaz Saray ve Savunma Bakanlığı ile birlikte, gündemde yer alan haberleri ele almak ve hızlı cevap verebilme olanağını sağlamak amacıyla özel medya merkezleri oluşturdular.
- 100.000 pilotun her birinin düzenlediği yaprak bombaları, Afganistan semalarına bırakıldı, örneğin; Taliban'ın dövdüğü bir grup kadına, Peştunca ve Darice, "Çocuklarınızın ve kadınlarınızın geleceğinin böyle olmasını ister misiniz?" içerikli mesajlar atıldı.
- Afganistan'da tek kanaldan yayın yapan radyolar kesildi. Amerika'nın Sesi (VOA), Peştunca ve Darice yayınlara başladı. C-130 E radyo frekansı kesme uçakları Afganistan semalarında uçtu.
- Hızlı bir şekilde yabancı gazeteciler özellikle de Müslüman gazeteciler için ABD'ye medya turları düzenlendi.
- Amerika'nın Sesi'nin (VOA) yeni ismi ile 'Radio Sawa' ('Radio Together') olarak adlandırılan Arapça servisi, arasına haber bültenlerinin eklendiği popüler müzik programları ile gençlik kesimini elde etmeyi amaçlayarak günde 24 saat yayın yaptı. Radio Sawa 30 milyon dolar bütçeye sahipti.
- 11 Eylül'ün etkisini görsel ve duygusal olarak yansıtmak için Uluslararası Bilgi Programları Bürosu tarafından, 6 Kasım'da Terörizm Ağı isimli 4 renkli kitapçık oluşturularak piyasaya sürüldü. Bu yayın şu ana kadar dağıtılan en geniş kapsamlı kamu diplomasisi dokümanıydı. Şu anda 36 dilde var. İtalya'nın Panorama ve Kuveyt'in Al-Watan gibi yayınlarında ilave ek olarak, Arapça yayımlanan Newsweek'te ise tam sayfa olarak dağıtıldı.
- Joel Meyerowitz'in Ground Zero fotoğraf sergisi 20 ülkede açıldı. 11 Eylül'ün 1. yıldönümünde sergi 60 ülkede açılmış olacaktı. Alakayı artırmak ve ilgiyi genişletmek için, yerel konular ile uyumlu hale getirildi, örneğin Londra'daki sergide, 2. Dünya Savaşı dönemindeki Blitz'in fotoğrafları gösterildi.

11 Eylül terör saldırılarının hemen ardından ABD hükümeti o güne kadar çok fazla önem verilmeyen bir kısım iletişim teorileri temelli kamu diplomasisi uygulamalarına ağırlık verdi. İlk olarak, devreye sokulan iletişim stratejileri kriz güdümlü ve kendini savunma istikametindeydi. Bunlar, Koalisyon Bilgi Merkezleri (The Coalition Information Centers - CICs), Küresel İletişim Ofisi (The Office of Global Communications - OGC) ile Savunma Bakanlığı'ndaki Stratejik Etki Ofisi (The Office of Strategic Influence - OSI) ve Toplam Bilgi Farkındalığı Ofisi'nden (The Total Information Awareness – TIA) oluşmaktaydı. Bazıları diğerlerine göre daha başarılı olan bu gayretler, daha fazla bilgi elde etmek ve 11 Eylül saldırılarına ABD'nin nasıl karşılık vereceği ile ilgili bilgilerin daha iyi koordinasyonunu yapmak için tasarlandı. Daha fazla bilginin daha iyi iletişime götüreceği düşüncesiyle hareket ettiler. Başka bir ifadeyle, "bizi anlamadıkları için 'onlar' bizden nefret ediyorlardı. Eğer 'onlar' hakkımızda daha fazla şey bilirlerse, hakkımızdaki bilgiyi artırmak suretiyle, eğer kendimizi ve pozisyonumuzu daha güçlü şekilde ortaya koyabilirsek her şey daha iyi olurdu. 'Onlar' bizi daha fazla severdi".⁴⁹² Burada getirilebilecek eleştirilerden birisi de yukarıda da bahsedildiği gibi, ABD, kendisinin yanlış anlaşıldığını düşünerek buna göre hamlelerini yapmaktadır. Hâlbuki kamu diplomasisinde ilişki inşa

⁴⁹¹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 35

⁴⁹² Nancy Snow, "Rethinking Public Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009, p. 7

sürecinde çift taraflı bir iletişim söz konusudur ve siz kendinizi ifade etmeden önce karşı tarafı, yazarın tabiri ile 'onları' dinledikten sonra elde ettiğiniz bilgiler neticesinde karşılık vermeniz gerekecektir.

11 Eylül gibi dramatik bir olay ile kurumlar üzerinde, uzun dönem planları kesmek için büyük bir baskı oluştu ve her şeyin haricinde krize yoğunlaşıldı. Yıllardır geliştirilen yapıların tamamıyla ortadan kaldırılması tehlikesi mevcuttu. Farklı bir komuta zinciri ile genellikle ABD ve İngiltere'nin Dışişleri Bakanlığı'ndan ziyade Beyaz Saray ve Downing Caddesi'nden onaylanan Koalisyon Bilgi Merkezi (CIC) gibi yeni yapılar oluşturuldu. ... Fakat ilk yapı kurulduğu zamanda kriz bittikten çok sonra bu alanlarda çalışıyor olacak insanlar ve organizasyonlar ile tesis edilen bağlar önemli olmaktadır. Aksi halde Kosova'dan sonra olduğu gibi bilginin elde edilememesi tehlikesi mevcuttur. Bu genelde meydana gelen şeyin karşıtı olmaktadır, örneğin, İslamabad'da USIA, İslamabad Koalisyon Bilgi Servisi oluşturulduğunda kapatılmıştı.⁴⁹³

Amerika'nın 11 Eylül sonrası düşüşe geçen marka imajını düzeltebilmek için yapılan atılımlardan biri de Amerika'da radyoculuğun duayeni olarak tanınan Norman Fattiz'e, Arap dünyasında yayın atağına geçerek Arap asıllı programcıların Amerika adına konuştuğu bir yayın anlayışının yaygınlaştırılmaya çalışılması olmuştur. Pattiz göreve başladığında, Arapça yayın yapan Amerika'nın Sesi Radyosu, Amerika'nın Ortadoğu'daki tek yayın organı idi. Amerikan hükümeti tarafından yapılan haber ağırlıklı programların çok kısıtlı bir dinleyici kitlesi vardı. Bunu değiştirmek için atağa geçen Pattiz, yüzde 75'i Arapça ve İngilizce pop müzik programlarının oluşturduğu Radio Sawa'yı kurarak hem Amerika'da yaşayan Arap kökenli gençlere hem de Ortadoğulu gençlere ulaşmayı hedeflemekteydi. Pattiz'in yayın atağı aynı amaca hizmet eden ve uydudan yayın yapan bir TV kanalının da yayına başlamasıyla devam etti. Adı Alhurra (Özgür) olan bu TV kanalı Amerikan Kongresi tarafından finanse edilmesine rağmen özel bir yayın organı olarak lanse edilmiştir.⁴⁹⁴ "Hem Radio Sawa hem de TV Alhurra'da ortaya çıkan hükümet destekli/özel yapı kısa süre içinde karmaşaya sebep olmuş, zaten yapılan yayınlar bölgede Amerikan propagandası olarak algılanmış ve fazla talep görmemiştir".⁴⁹⁵ Anlık kriz yönetimi refleksleri ile bu çalışmalara başvurulmuş fakat kamu diplomasisinin samimiyete inanma ve inandırma konusundaki hususları göz önünde bulundurulmaması yüzünden çalışmalar kadük kalmıştır. Bu durumda ABD'nin inandırıcı olması için savaş şartlarında hemen kendi yayın kuruluşunu değil de bölgede mevcut olan ve güvenilirlik kazanmış olan kuruluşlar ile irtibatlı olması durumunda daha olumlu neticeler alabileceği değerlendirilmektedir.

Arapça yayın yapan ve haberlerin arasına popüler müzik de katan Radyo Sawa gibi yeni yayın kuruluşları, doğru yönde bir adımdır; fakat Amerikalılar'ın, El Cezire ve El Arabiya gibi yerel medyayla daha etkili bir biçimde çalışması gerekecektir, ikinci boyut, yani birkaç stratejik temanın geliştirilmesi, Amerika'yı demokratik bir ülke olarak markalaştırmanın yanı sıra, Amerikan politikalarının daha iyi açıklanmasını gerektirecektir. Örneğin, Amerikan politikalarının Müslümanların yok edilmesine aldırmadığı suçlamasına, kalkınmayı hızlandırarak; Müslüman ülkelere, AIDS'le mücadele etmeleri için yardım ederek ve Amerika'nın, Kosova'da Müslümanların hayatını kurtaran müdahalesine işaret

⁴⁹³ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 41

⁴⁹⁴ Alex Soble, "The Business of Brand America", *Globalist*, 4 Nisan 2009 aktaran Coşkun, a.g.m., s. 57

⁴⁹⁵ Coşkun, a.g.m., s. 57

ederek karşılık verilebilir. Ortadoğu'dan sorumlu Dışişleri Bakanı Yardımcısı William Burns, "Irak'ı yeniden inşa ederek, Başkan'ın İsrail ve Filistin ile ilgili iki devlet görüşünü gerçekleştirerek ve Arap ekonomilerini modernleştirerek, demokratik değişimin, bölge için daha geniş çapta olumlu bir gündeme" yerleştirilmesi gerektiğini söylemiştir.⁴⁹⁶ Her zaman ABD'nin çıkarından ziyade, bölgedeki devletlerin çıkarının da gözetildiğini gösterecek hamleler yapılması, ABD için işi daha da kolaylaştıracaktır.

ABD, 11 Eylül saldırılarının ardından terörizm unsurunun da çıktığı bir ortamda daha etkili kamu diplomasisi çalışmaları yürütmek ve toplumlara ikna edebilmek amacıyla devlet bütçesinden kamu diplomasisinin payını artırmıştır ve bir planlama dâhilinde kamu diplomasisi çalışmalarına başlamıştır.

11 Eylül sonrasında ABD'nin Kamu Diplomasisi Giderleri ve Planları⁴⁹⁷

▪ 2003 mali yılı için ABD'nin kamu diplomasisi giderleri 595.711.000 dolar olarak planlandı ve bu 2002 mali yılı seviyesine göre %5,4 artış gösterdi. Bu meblağın, 247.063.000 doları eğitim ve kültürel değişimler için, 287.693.000 doları ise diplomatlık ve konsolosluk programlarındaki kamu diplomasisi aktiviteleri için kullanıldı.

Paranın kullanılması ile ilgili bazı planlamalar şu şekildeydi:

▪ 15 milyon doları, aktif bir mesaj verme kampanyasına fon desteği vermek için kullanılacaktı. Güvenilir Müslüman Amerikalılar'ın (öğretmenler, basketbol oyuncular, itfaiyeciler) yaşam tarzları, etkili 9 Müslüman ülkede yayınlanması hedeflenerek kısa video programları ile yayınlanacaktı. Mesajlarda, ABD'nin açık, hoşgörülü, bütün dinleri kabul eden ve özellikle Müslümanların İslam'ı istedikleri gibi yaşadıkları bir toplum olarak gösterilmesi niyetlendi.

▪ 17,5 milyon doları, Amerikan Corners gibi girişimciler için kullanılacaktı, buralarda hedef ülkelerdeki eşgüdümlü kurumlarda kurulacak olan multi-medya odaları sayesinde Amerikalıların ortamları ve yaşam tarzları özellikle genç neslin içerisinde bulunduğu önemli seyircilere sunulacaktı.

▪ Diğer bir plan, yabancılara kendi okullarında İngilizce öğretme işini yeniden harekete geçirmektir, bu durum Amerikan değerlerini onlara göstermenin ve modern dünyada üretken bir yaşama onları hazırlamanın etkili bir yolu olarak görülmektedir.

▪ ABD, günlük olayların üretimleri, dokümanları, dramatik yönlerini içeren mevcut programları özel sektörde yayınlamak amacıyla Müslüman çoğunluğun bulunduğu ülkelerde televizyon, film ve radyo kullanım haklarını kazanmayı planlıyordu.

▪ Müslüman gençlik, öğretmenler ve genç politika liderleri için ECA değişim programı, tekrar Müslüman dünyaya uygun modeller ve programlar oluşturdu.

▪ Yeni projeler yabancı kamuoyunu terörizme karşı savaş, ABD barış sözü, bütün uluslar karşısında refah konusunda eğitmek amacıyla düzenlendi.

▪ Global kamu diplomasisi kampanyasına destek sağlamak ve iletişimi geliştirmek için sosyal yardım programlarının genişlemesi amacıyla 5,3 milyon dolar ayrıldı.

▪ Seçilen kritik uluslararası liderler ve fikir insanlarının içerisinde yer alacağı hedef kullanıcılara, en son

⁴⁹⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 120

⁴⁹⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 36

teknoloji ile materyal dağıtımını web siteleri üzerinden sunma ve içerik geliştirmelerin yer aldığı Uluslararası Bilgi Programı faaliyetleri genişletildi.

- ABD'nin hukuk, yönetim, eğitim, toplum ve kültürünü açıklayan yazılı materyaller, CD-ROM'lar ve bileşik bir internet sayesinde InfoUSA'nın tercümelerini arttırdı. İnternet üzerinden günlük olarak güncellendi ve her altı ayda bir dünya çapındaki kullanıcılara 30.000 CD-ROM dağıtıldı. Alıcılar, yürütme organı ve hükümet bakanlarından, akademik kurumlar, hükümet dışı organizasyonlar ve medyaya kadar uzanıyordu.
- Müslüman ülkelerde, Haberalma ve Araştırma Büroları'nın anketleri arttı.
- Özel önemde olan uluslararası olaylar ile ilgili Haber Servisi Ofisleri'nin yayın süreleri uzatıldı, naklen yayın araçları, yardımcı destek ürünleri, diyaloglar ve Yabancı Basın Merkezi gazeteci turları arttı. Bu tarz faaliyetler, Amerikan hayatı, kültürü ve toplumunun güzel yönlerini belgesel olarak göstermek için yabancı haberciler ile birlikte çalışmayı kapsıyordu. Daha sonra dokümanlar yabancı ulusal televizyonlarda gösteriliyordu. Yabancı gazetecilerin turları, stratejik öneme haiz bölgelerde -Ortadoğu, Balkanlar ve Güney Asya- gazetecilerin turları rapor etmesini amaçlıyordu ve bu turlarda Amerikalı gazeteciler çok az sayıda bulunuyordu genellikle de hiç bulunmuyordu.
- 2002 yılında ilave kamu diplomasisi fonlarının bir kısmı, Fulbright ve Uluslararası Ziyaretçi değişimleri yardımlarını artırmak amacıyla kullanılacaktı, örneğin mezun öğrenci bilgi bankası kurularak. Uluslararası koalisyon liderlerinin %50'si bir kez ABD'ye ziyaretçi değişimlerinde yer almıştı. Programın fonları 237 milyon sterlin ile 25.000 değişim ve ziyaret sağlıyordu.
- Amerika'nın Sesi Radyosu (VOA), El Cezire ve diğerleri rekabet etmek için Ortadoğu'ya yaklaşık olarak 250 milyon dolar fon ile günün 24 saatinde uydu haber yayını yapmayı planlıyordu.

ABD, 11 Eylül 2001'den sonra kitle imha silahlarına ve terörizme odaklanmak üzere ulusal güvenlik stratejisini değiştirmekle doğru yapmıştır. Ancak Bush hükümetinin seçtiği yöntemler, sert güç üzerine çok fazla odaklanmış ve yumuşak gücü yeterince dikkate almamıştır. Bu da bir hatadır; çünkü teröristlerin halktan destek ve üye kazanmalarını sağlayan yumuşak güçtür.⁴⁹⁸

"Dünyanın en büyük kamu diplomasi faaliyetini yürütmesine rağmen 11 Eylül sonrasında ABD'nin imaj ve güvenilirlik sorunu var olmaya devam etmektedir. Bu noktaya dikkat çeken Amerikan Genel Kurmay Başkanı Mike Mullen, 'politikalarımızı değiştirmedığımız müddetçe yapacağımız hiçbir iletişim faaliyeti başarılı olmayacaktır' diyerek izlenen politikalar ile kamu diplomasisi arasındaki ilişkinin altını çizmektedir".⁴⁹⁹

Amerika'nın yumuşak gücü, daha çok ölüm cezası veya silah kontrolünün olmayışı gibi politikalar yüzünden zayıflamaktadır ve gelişmiş ülkelere göre bu durum normal değildir. Örneğin, Amerika'nın ölüm cezasına destek vermesi, Büyük Britanya, Fransa, Almanya ve İtalya'da, halkın üçte ikisi tarafından onaylanmamaktadır. Aynı şekilde, Amerika'nın, 11 Eylül'den sonra terörizme verdiği karşılık, yumuşak güç kaynaklarını azaltması açısından bazı riskler taşımaktadır. Göçe karşı alınan tavır sertleşmiş ve yeni vize prosedürleri, bazı yabancı öğrencilerin gözünü korkutmuştur. Dini açıdan, Müslümanlara karşı gösterilen hoşgörüdeki azalma, Arap dünyasında olduğu gibi, Pakistan ve Endonezya gibi Müslüman ülkelerde de ABD'nin imajını zedelemiştir. Açık bir sivil toplum geliştirmek

⁴⁹⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 32

⁴⁹⁹ Kalın, a.g.m., s. 154

için yapılan çalışmaların çoğu, hükümetler tarafından olduğu kadar, şirketler, vakıflar, üniversiteler ve kâr amacı gütmeyen diğer kuruluşlar tarafından da desteklenebilir. Şirketler ve vakıflar, Arap eğitim sistemini modernleştirmek ve ezberci eğitimin ötesine taşımak için gereken teknolojiyi sağlayabilir. Amerikan üniversiteleri, öğrenciler ve öğretim üyeleri için daha fazla değişim programı düzenleyebilir. Vakıflar, Arap ülkelerindeki Amerikan çalışma enstitülerinin veya gazetecilerin profesyonelliğini artıran programların gelişimini destekleyebilir.⁵⁰⁰

ABD, ulusal güvenliğin merkez alındığı terörizm paranoyası içerisinde aşırıya kaçarak uluslararası toplum tarafından tasvip edilmeyen davranışlarda bulunmuştur. Sert güç anlık yaşanan kriz durumlarında gerekli olup dış toplumlar tarafından içerisinde bulunulan kriz ortamı gözetilerek makul karşılanabilir. Fakat devletler bir süre sonra şeffaf yapı içerisinde ortaya çıkmaya başlayan bilgilerin ışığında konuyu tekrar değerlendirmeye alabilirler ve hesap verilebilirlik durumu ile karşı karşıya kalınabilir. Uluslararası arenada böyle bir pozisyona düşmemek için meşruiyete dayalı ve uzun süreli ilişki inşa etmenin hedeflendiği politikalar ile yöntemlere başvurmanın daha faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

1.3.1.2. Irak Savaşı'nın ABD'nin Kamu Diplomasisine Yansımaları

ABD'nin Irak Savaşı ile ilgili müdahale gerekçesi olarak ileri sürdüğü argümanların (Örneğin Irak rejiminin elindeki kitle imha silahların alınması, Irak'ın teröre destek vermesi vb. gibi) arkasının boş çıkması ve daha sonra da yalanlanması, ayrıca müdahale esnası ile sonrasında yaşanan insan hakları ihlalleri, ABD her ne kadar "demokrasi inşası" tezini ortaya atsa da samimiyetinin sorgulanmasına sebep olmuştur. Bu sonuca göre de ABD'nin kamu diplomasisinin güven inşası bölümü ciddi anlamda yara almıştır. ABD, uluslararası kamuoyunda ve özellikle de Ortadoğu toplumunda, emperyalist emellerini gerçekleştirmek amacıyla, "demokrasi", "insan hakları" gibi evrensel kavramları kullanarak toplumları kandırmaya çalışan bir devlet politikası uyguladığı yönünde eleştiriler ve tepkiler almıştır. Böylesi bir durumda da kamu diplomasisi ve yumuşak gücün araçları çaresiz kalmaktadır. Kamu diplomasisinin olmazsa olmazı "güven" bir kere yara aldı mı öncelikli olarak yumuşak güç araçlarını kullanıp bu güveni yeniden tesis etmeye yönelik kamu diplomasisi çalışmaları yapılmalı, daha sonra ise kamu diplomasisinin diğer unsurları yerine getirilmelidir.

Dünya siyasetinde itibar her zaman önemli olmuştur; fakat "bolluk paradoksu" yüzünden güvenirliliğin rolü, daha önemli bir güç kaynağı hâline gelmiştir. Propaganda gibi görünen bilgiler, sadece reddedilmekle kalmaz, bir ülkenin güvenirlilik konusundaki itibarına zarar verirse, ters de tepebilir. Saddam Hüseyin'in kitle imha silahları tehdidi ve El Kaide bağlantılarının gücüyle ilgili abartılı iddialar, Irak Savaşı'nda, yerel desteğin harekete geçmesine yardımcı olmuş olabilir; fakat sonradan iddiaların abartılı olduğunun ortaya çıkması, İngiltere'nin ve Amerika'nın güvenirliliğine, bedeli ağır bir darbe vurmuştur. Bilgi çağının alternatif haber kaynaklarıyla ilgili bu yeni koşulları altında, yumuşak satış, zorla satıştan gittikçe daha etkili hâle gelebilir.⁵⁰¹

⁵⁰⁰ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 63-121

⁵⁰¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 107

“ABD, uluslararası medyayı kullanarak, teröre destek verdiğine, kendisini ve diğer dünya ülkelerini tehdit ettiğine inandığı ülkelerin aleyhinde kamuoyu oluşturma çalışmalarının son örneğini Irak operasyonu öncesinde vermiştir. Irak'ı kimyasal ve biyolojik silahlanma konusunda uyarılmış ve ardından Irak topraklarına girmiştir. Irak, konu hakkında iddiaları reddeden açıklamalar yapmış ve kitle imha silahı üretimi ile alakalı bir çalışma yürütmediğini belirtmiş olsa da sonuç değişmemiştir. 2003'te işgal kararını veren dönemin ABD Başkanı George Bush, Decision Points (Karar Anları) adıyla yayımladığı ve anılarından oluşan kitap ile ilgili olarak NBC Televizyonu'na verdiği röportajda; 'Irak'ta, iddia edildiği gibi kitle imha silahı bulunmayışı en çok beni tiksindirdi ve çok öfkelenirdi' demiştir. Ayrıca, 'ülkesini Irak'a karşı savaşa soktuğu için ABD halkından özür dilemeyeceğini, çünkü kararının doğru olduğunu. Saddamsız bir dünyanın daha iyi bir dünya' (Milliyet Gazetesi, 2010) olduğunu belirtmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken, Irak'ın işgalinin sebeplerinin aslında var olmadığının anlaşılmasının ABD kamu diplomasisine verdiği zarardır”.⁵⁰² ABD, müdahale neticesinde kısa süreli olarak kazanmış gözükse de – ki bu durum da tartışmaya açıktır çünkü ekonomik anlamda ve askeri personel kaybı yönünden maddi ve manevi götürüleri olmuştur. – , uzun süreli olarak artıları ve eksileri ele alındığında ABD'nin tasarladığı anlamda bir getirisi olmamıştır ve kamu diplomasisi yönünden değerlendirildiğinde ise eksi yönde bir durum ortaya çıkmıştır.

Amerika'nın Körfez Savaşı'ndaki askerî zaferi, Ortadoğu barışında Oslo sürecinin oluşturulmasına yardımcı olmuştu ve 2003 yılında Irak'taki zaferin sonunda da benzer bir etki olabilirdi. Dahası, Suriye ve İran gibi ülkeler gelecekte teröriste destek vermekten cayabilirlerdi. Bunların hepsi savaşın, sert güçle alakalı nedenleridir. Fakat diğer nedenler, yumuşak güçle ilgilidir. Yeni muhafazakârlar, Amerikan gücünün, Irak'a demokrasi getirmek ve Ortadoğu politikalarını değiştirmek için kullanılabileceğine inanıyorlardı. Eğer başarılı olunursa, savaş kendi kendini meşru hâle getirecekti. Tartışmalı bir güvenlik politikasının, diğer ülkelerdeki Amerikan imajının çekiciliğini azaltması konusunda Irak Savaşı bir ilk değildir. ABD'nin Avrupa'daki çekiciliği, daha önce de dört kez azalmıştır: 1956 Süveyş Kanalı krizinden sonra; ellili yılların sonunda ve altmışların başındaki “bombalara hayır (ban the bomb)” hareketi süresince (Almanya'da ve İtalya'da değil, sadece İngiltere ve Fransa'da olmuş olsa da); altmışların sonunda yetmişlerin başında Vietnam Savaşı döneminde ve seksenli yılların başında Almanya'da orta menzilli nükleer silahların yayılması esnasında.⁵⁰³ Yani ABD her savaş döneminden, uluslararası çerçevede itibar anlamında zarar görerek çıkmıştır. Zaten bu durum da kamu diplomasisinin gerekçesi olan savaş dışı yöntemlere başvurularak daha az zararlı uluslararası sıkıntıların çözülmesi için yeni yöntemler geliştirilmesine kapı aralamıştır.

2003 Irak İşgali ABD'nin popüleritesini kaybettiren tek politik faaliyet değildir, kırk yıl önce, dünyada birçok İnsan Amerika'nın Vietnam'daki savaşına da karşı çıkmıştı. Bu vaziyet, ABD'nin politikalarının desteklenmediğini ortaya koymuştu. Politika değişip de savaş hatıraları unutulmaya başlayınca, ABD kaybettiği yumuşak gücünün büyük kısmını yeniden kazandı. Dış politikalar,

⁵⁰² Erzen, a.g.m., s. 40

⁵⁰³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 33-42

demokrasi ve insan hakları gibi ortak değerleri genel olarak desteklediği zaman büyük bir yumuşak güç oluşturabilir.⁵⁰⁴

Bu savaş dönemlerinde savunma amaçlı ve kamu diplomasisi anlamında devlet bütçesinden yüksek miktarda harcamalar yapılmaktadır. Fakat savaş psikolojisi içerisinde güven sağlama çalışmalarının ne kadar başarılı olabildiği tartışmalıdır.

ABD, Vietnam Savaşı süresince, savunmaya muazzam miktarda zaman ve para yatırdı. Washington'un, Vietnam halkının Saigon müşterilerine kendini beğendirmeye çalışırken gösterdiği çaba, ABD'nin kamu diplomasisine yaptığı tüm zamanların en yüksek harcaması olarak kayıtlara geçti ve dünyaya güneydoğu Asya'da gücünü gösterdi.⁵⁰⁵

Irak Savaşı'nı diğer savaş dönemlerinden farklı kılan konulardan birisi de iletişim teknolojileri aracılığıyla uluslararası toplumun gelişmelerden anında haberdar olması ve savaş esnası ile sonrasında bu şeffaflığın bilinci içerisinde hareket edilmesi zorunluluğudur.

Körfez Savaşı'nda, olayları aktarırken meydan CNN ve BBC'ye kalmıştır. Örneğin, 1991 Ağustos'unda Irak'ın Kuveyt'i işgali, Iraklılar'ın düşündüğü gibi, kaybedilmiş şehir olan Kuveyt'in geri alınması olarak değil (Hindistan'da, eski Goa şehrini işgal edişini aynı şekilde dile getirmiş ve çok az uluslararası tepki oluşmuştur.) Iraklılar'ın saldırısı olarak anlatılmıştır. Irak Savaşı sırasında, El Cezire ve diğer kanallar, olayları aktarma konusunda aktif rakipler hâline gelmiştir. Örneğin, ilerleyen birliklerle ilgili aynı görüntü, CNN tarafından, tam olarak, "koalisyon birlikleri ilerliyor", El Cezire tarafından ise "işgalci birlikler ilerliyor" diye dile getirilmiştir.⁵⁰⁶

Birinci Körfez Savaşı, CNN'in yayınları ile belirlenirken, ikincisi Fox News ve El-Cezire ile görüldü ve internet Ortadoğu ile ABD'de bilginin ana kaynağı oldu. Yeni medya, piyasalara, interaktifliğe ve kritik bir şekilde kamera sahibi olan herkes veya blog yazılımı bulunan şahıslar ile her zaman her yerde bulunmaya cevap vermektedir.⁵⁰⁷ Cep telefonu kamerasından alınıp, sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla yayınlanan bir görüntü, uluslararası sürecin yönünü değiştirecek bir etkiye sahip olabilmektedir.

Gerek bu görüntülerin oluşturduğu uluslararası algı, gerekse de ABD'nin müdahale gerekçelerinin tam olarak doğrulanmamış olması uluslararası toplum nezdinde ABD'yi geri plana iterken AB gibi alternatif yapıların yukarıya doğru bir ivme kazanmasına yardımcı olmuştur.

"Simon Anholt tarafından her yıl yapılan Ulus Marka İndeksi (Nation Brand Index) çalışmasında da ortaya çıkmış ve 2008 yılında bir marka olarak ABD yedinci sıraya kadar gerilemiştir. Anholt'un Ulus Marka indeksi dünyaca ünlü kamu diplomasisi danışmanı Simon Anholt tarafından ulusların marka imajlarını ölçen bir indekstir ve Anholt'a göre ilk 10 sırada yer alan ülkelere bakıldığında bir ulusun marka imajı ile o ülkenin siyasi ve ekonomik statüsü arasında güçlü bir bağlantı olduğu görülmektedir. (Anholt's Nation Brand Index 2008) Bu da 11 Eylül sonrası Amerika'nın izlediği güvenlik politikaları ve

⁵⁰⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s.23 aktaran Demir, a.g.e., s. 64

⁵⁰⁵ Cull, a.g.e., p. 44

⁵⁰⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 58-59

⁵⁰⁷ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 42

dış politika eksenine dikkate alındığında Amerikan markasının bu dönemde uluslararası arenada popülaritesini yitirmesini, buna karşılık Almanya ve Fransa gibi Amerika'nın Irak'ta işgaline ve terörle savaş adı altında yapılan uluslararası hukuka aykırı uygulamalarına yüksek sesle karşı çıkan Avrupalı ülkelerin bu indekste üst sıralara tırmanmasını net bir şekilde açıklamaktadır. 2008 indeksinde ortaya çıkan çarpıcı rakamlardan biri de bir ulusun, uluslararası alanda sorumlu davranıp davranmadığını ölçen 'yönetişim' bölümünde ABD'nin ancak 22. sırada yer almasıdır".⁵⁰⁸

2003 yılındaki Irak Savaşı'ndan sonra yapılan anketlere göre, ABD'nin çekiciliğinin hızla azaldığı gözlemlendi ve çoğunlukla olumsuz görüş bildiren insanlar, tepkilerinin genel olarak ABD'ye karşı değil, Bush yönetimine karşı olduğunu söylediler. Şimdiye kadar, Amerikan halkını ve kültürünü, Amerikan politikalarından ayrı tutmuşlardı. Birçok ülke halkı, Amerika'nın teknolojisine, müziğine, sinemasına ve televizyonuna hayranlık duymayı sürdürdü. Fakat çoğu ülkede halkın büyük bir bölümü, Amerika'nın ülkeleri üzerinde artan nüfuzunu sevmediklerini söylediler. Irak Savaşı'ndan önce yapılan anketler, ABD'nin, çoğu Avrupa ülkesinden aldığı desteğin yaklaşık %30'unu kaybettiğini göstermiştir. Destek oranları, İslam ülkelerinde daha da düşüktür. Savaştan sonra, anket yapılan 19 ülkenin yaklaşık üçte ikisinde, insanların çoğunluğu, ABD hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bunların çoğu da, genel olarak Amerika'yı değil, Bush yönetiminin politikalarını suçlamışlardır.⁵⁰⁹

"Mayıs 2006'da Government Accountability Office tarafından yayımlanan bir rapor, Müslümanları hedef alan kamu diplomasisinin başarısızlığını ve güçlü bir iletişim stratejisine sahip olmadığını gösterdi: asıl mesajların yerine ulaştırılamaması, çalışmaların halkın bütününe kucaklayamaması, gerekli araştırma ve analizlerin yapılmamış olması, kamu diplomasisini yürütenlerin halkın dilini bilmemesi"⁵¹⁰ gibi noktalarda yetersiz kalınması ABD'nin imaj ve güvenilirliğini sekteye uğratmıştır.

Nye, ABD'nin Irak Savaşı ile ilgili müdahalesinde uluslararası mutabakat aramamasına ve neticesinde yumuşak güç konusunda alınan zarara yönelik şöyle bir eleştiri getirmektedir; "Babasının geniş bir koalisyon kurduğu 1991 Körfez Savaşı'ndan farklı olarak, George W. Bush 2003 yılında ikinci bir Birleşmiş Milletler kararı olmaksızın ve sadece destekçi ülkelerin küçük koalisyonuyla Irak'a saldırmaya karar vermiştir. Böyle yaparak yönetimindeki birçok kişiyi rahatsız eden kurumların ve müttefiklerinin baskılarından kurtulmuş fakat bunun yanı sıra eylemlerimizin meşruluğu hakkında şüphe ve Amerika'nın üstün gücünü nasıl kullanacağı konusunda yaygın bir endişe yaratmıştır. Dünya çapında Amerika hayranlığındaki ani düşüş, Irak'ın işgali ve yeniden yapılanması konusunda destek toplanmasını da zorlaştırmıştır. Barışı sağlamak, savaşı kazanmaktan daha zordur ve barışı sağlamak için yumuşak güç şarttır. Irak'ta savaşma mı? Sert gücümüz açısından büyük bir zafer olduğu gibi, yumuşak gücümüz açısından pahalıya mal olmuştur".⁵¹¹

"Amerikalılar dünyayı siyah ve beyaz, iyi ve şeytanın merkezleri olarak ayırma, dünyayı çok basite alma alışkanlığındadır. Dünyayı daha iyi yapma sloganı ile önerdiği özgürlükler ve insan hakları

⁵⁰⁸ Coşkun, a.g.m., s. 57

⁵⁰⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 22-41

⁵¹⁰ Akçadağ, Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi, a.g.m., s. 13 aktaran Mengü – Yıldırım, a.g.m., s. 96

⁵¹¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 7-8

kültürel ve ideolojik olarak farklı diğer halkların sosyal düzenlerine yansımamaktadır. Afganistan ve Irak'ta gerekli olan kültürel toleransı sağlamak yerine resmi demokrasi formatının peşine düştükleri için başarısız oldular. Kültürel iletişim beslenmeden ve güven telkin etmeden demokrasi projelerinin başarısız olmaya mahkûm olduğu görüldü. Üstelik dünyanın seçilmiş enerji bölgelerine demokrasi anlayışını dayatırken farklı amaçlar peşinde oldukları ortaya çıktı".⁵¹²

Nasıl ki; Soğuk Savaş'ın ardından uluslararası toplum kamu diplomasisine yeni aktörlerin dâhil olduğunu müşahede ettiyse, Irak Savaşı ile 11 Eylül saldırılarının da özelde ABD'ye genelde de uluslararası topluma öğrettiği bir diğer husus ise savaşların sadece devletlerin arasında olmadığı, konvansiyonel silahlara sahip terör örgütlerinin gerek bire bir çatışmalarda gerekse de terörist faaliyetlerde bir aktör olarak ortaya çıktığıdır. Her ne kadar güç karşılaştırması asimetrik bir görünüm sergilese de medya, internet gibi kanalların etkin kullanımı ile devletlerin etkinliğinin arttığı gibi terör örgütleri de daha rahat bir şekilde seslerini duyurma ve sansasyon oluşturma gücüne ulaşmışlardır. ABD'nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç alanında ivme kaybederek kaybettiği taraftarlar, terör örgütlerinin propagandası altında bu tarafa yaklaşmaktadırlar.

Mısırlı bir parlamenter "Bağdat ve diğer şehirlerdeki askerî saldırıların insanları her gece nasıl kışkırttığını tasavvur edemezsiniz." demişti. Pakistan'da da eski bir diplomat "ABD'nin Irak'a saldırması İslamcı partiler için tam bir hediyedir. Diğer türlü onlara burun çevirecek insanlar şimdi bayrakları altında toplanıyorlar." diye belirtmişti. Amerikalı istihbaratçılar ve polisler El Kaide ve diğer terörist grupların, "Irak'ta savaş yanlısı Amerikan kampanyasına karşı artan öfkeyi kullanarak" üç kıtada da üye sayılarını artırdıklarını bildirdi. Savaştan sonra yapılan anketler Endonezya ve Japonya gibi dost ülkelerde bile, ABD'nin popülaritesinin düştüğünü ve Bin Ladin'e desteğin arttığını gösterdi. Bu arada, Avrupa'daki anketler de ABD'nin Irak Savaşı'nda izlediği yolun, 11 Eylül sonrasında oluşan sempati ve iyi niyet duygularını yok ettiğini gösterdi. Savaşta kazanılan sert gücün uzun vadede yumuşak güç kayıplarını aşip aşamayacağını ya da yumuşak güç kayıplarının ne kadar kalıcı olacağını söylemek için hâlâ çok erken; ancak savaş, bu iki çeşit güç arasındaki etkileşim hakkında etkileyici bir durum çalışması yapmaya olanak verdi.⁵¹³

Aşırı İslamcılar⁵¹⁴, daha önce de, Amerika'nın, Afganistan'da Taliban'a karşı yürüttüğü kampanyaya karşı çıkmışlardı ve Irak Savaşı, insanların nefretini kamçılamaları için onlara fırsat yarattı. Fakat daha önce birbirlerinin yerini saptamak konusunda büyük zorluklar yaşayan küçük grupların, yandaşlarını bulmak, çalıştırmak ve harekete geçirmek için interneti kullanabildiği bir dünyada, böylesine bir nefret, giderek önem kazanmaktadır. Yazar Robert Wright'ın da dediği gibi, Usume Bin Ladin'in üye toplamak için hazırlattığı videoları çok etkilidir ve geniş bant yoluyla hedef kitlelerine çok daha hızlı ulaşacaktır.⁵¹⁵

Nye, Irak Savaşı sonrası oluşan haritayı şu şekilde ifade etmektedir; "2003 baharında Irak'taki dört haftalık savaş Amerika'nın bir zorbayı deviren sert askerî gücünün göz kamaştırıcı gösterisiydi fa-

⁵¹² Yılmaz, a.g.m., s. 200

⁵¹³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 36

⁵¹⁴ Burada "dini istismar eden yapılar" şeklinde ifade edilmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

⁵¹⁵ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 49

kat terörizme karşı korunmasızlığımızı değiştirmedir. Ayrıca, diğerlerini kendi tarafımıza çekme gücümüz olan yumuşak güç açısından da pahalıya mal oldu. Savaştan sonra, Pew Araştırma Merkezi (Pew Research Center) tarafından yapılan bir anket, hükümetlerinin savaşı desteklediği İspanya ve İtalya gibi ülkelerde bile Amerika'nın popülaritesinin geçen yıla oranla fazlasıyla azaldığını ve Fas'tan Türkiye'ye, Güneydoğu Asya'ya kadar tüm Müslüman ülkelerde Amerika hayranlığının aniden azaldığını göstermiştir".⁵¹⁶

ABD, şu açıdan objektif bir değerlendirme yapması gerekmektedir, bazı toplumlarda özellikle de İslami bakış açısı ile yetişen topluluklarda, dini yakınlık ve birliktelikler her şeyin ötesinde gelmekte ve toplumlar uluslararası olaylara bu pencereden bakmayı tercih etmektedirler. ABD'nin "demokrasiyi getirme" idealizmi hele ki kan dökerek oluyorsa bu bakış açısını benimseyen toplumlar için hiçbir anlam ifade etmemektedir. İstisnai olarak bulunduğu ülkenin devlet yöneticileri tarafından zulüm ile karşılaşıyorsa, bu belki durumu biraz daha anlayışlı hale getirebilir. Fakat aksi durumlarda hiçbir kamu diplomasisi faaliyeti bu toplumları ikna edecek şekilde gözükmemektedir.

1.3.2. Obama Dönemi Kamu Diplomasisi Uygulamaları

ABD'nin Ortadoğu coğrafyasında yaptığı savaşlar ve bölge ülkeleri ile yaşadığı gergin ortamda kamu diplomasisi kapsamındaki faaliyetlerin neticesinin alınabilmesi için yüksek miktarda bir kaynak aktarımına ihtiyaç duyacağı gerçektir. Bu alanda yatırım yapılsa da ortam itibarıyla meşruiyet kazanma hususunda uzun bir zaman dilimine ihtiyaç duyulacaktır. ABD bu hususta savaş yöntemlerine başvurmadan kısa vadede sonuçlar alabilmek için bölgesel güce dönüşen müttefikleri veya devlet dışı aktörler ile ilişkileri geliştirerek netice alabilir.

Obama dönemi, Bush döneminden kalan ve uluslararası kamuoyu nezdinde sert gücün temsilcisi, emperyalist çıkarlarını gerçekleştirmek amacıyla yapılan savaşların müsebbibi, İslam düşmanı ve kamu diplomasisi ile yumuşak güç açısından ciddi derecede zarar görmüş bir ABD resmi devralmıştır. Bu dönem, kamu diplomasisi penceresinden değerlendirilecek olursa, Obama oluşan bu olumsuz uluslararası bakış açısını düzeltme yönünde girişimlerde bulunmuştur. Ortadoğu toplumunun acılarının taze olduğu bir dönemde, kamu diplomasisi ile yumuşak güç çalışmalarına olumlu bir tepki verilmeyeceği gerçeğinde olduğu gibi aynı şekilde acılar küllendikten sonra tepkiler de eskisi gibi olmayacak ve yumuşak güç mekanizmalarını kullanarak etkili bir kamu diplomasisi faaliyeti sürdürülürse ne kadar zor gözükse de eski tepkiye oranla yumuşamaların olacağı değerlendirilmektedir. Obama döneminin, tepkinin yumuşaması açısından da böyle avantajlı bir konumu bulunmaktadır.

Amerikan markasının kötü gidişatı 2009 yılında Barack Obama'nın Başkan seçilmesi ile tersine dönmüştür. Kendisi başlı başına bir süper marka olarak lanse edilen Obama'nın, Başkanlığı'nın neredeyse birinci yılı dolmadan Nobel Barış Ödülü alması, Amerika'nın uluslararası alandaki marka değerini ve imajını yeniden eski parlak günlerine getirir gibi olmuştur. Amerika, Obama yönetiminin

⁵¹⁶ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 6

başa geçmesinden sonra yapılan ilk Ulus Marka İndeksi'nde hızla birinci sıraya yerleşmiştir. (Country Brand Index 2009) Andrew Hammond'un, PR Week UK dergisindeki yazısında referans verdiği kamuoyu araştırmaları da Amerikan karşıtı kamuoyunun -özellikle Batı Avrupa'da- düşüşte olduğu, pek çok ülkede Amerikan taraftarı görüşlerin yüzde otuzlara kadar yükseldiği bilinmektedir. PEW Research Centre'in yaptığı araştırmaya göre, Amerika ile ilgili algılardaki olumlu değişimin en önemli sebebi dünya kamuoyunda, Obama'nın uluslararası arenada doğru şeyleri yapacağına dair inançtır.⁵¹⁷ "Amerika'nın marka değerinin algılanmasındaki bu sıçrama, Barack Obama'nın sadece Amerika'da değil neredeyse tüm dünyada Amerika'yı Amerika yapan özgürlük, fırsat eşitliği, etnik çeşitliliğe ve dinsel inanışlara algı gibi değerleri en iyi şekilde temsil ettiğine dair inanç olmuştur. Amerikan markasının yükselişinin kalıcı ve sürdürülebilir olması için Obama'nın politikalarının da bu inancı desteklemesi şarttır".⁵¹⁸

"ABD, özellikle son yıllarda çevre (Kyoto Protokolü) vb. alanlarda yürüttüğü politik tavırları sebebi ile dünya kamuoyundan tepki almış, birçok sivil toplum örgütü ABD aleyhine gösteriler düzenlemiştir. Barack Obama'nın Başkan seçilmesinden sonra kurulan hükümet, kamu diplomasisi alanında kaybedilen ivmenin yeniden kazanılması amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, 'Irak'tan İran'a, Afganistan'dan Çin'e kadar birçok ülke ile ilgili ABD'nin dış politika hedeflerini ortaya koymuş, dünyada ABD liderliğinin eksikliğini yaşadığını, anti-Amerikan tutumun yükseldiğini' belirtmiş, 'ancak aldıkları hasarın ve bu durumun, dirseğindeki problem gibi geçici' olduğu (state, 2009) şeklindeki açıklamasıyla yeni anlayışlarını ortaya koymuştur".⁵¹⁹

ABD Başkanı Barack Obama Kahire konuşmasında kamu diplomasisi ile ilgili şunları ifade etmiştir: "Paylaşılan değerleri bulmaktansa, farklılıklar üzerine yoğunlaşmak her zaman kolay kaçış olmuştur. Kamu diplomasisi bu bağlamda önemlidir çünkü global vatandaşlar arasındaki paylaşılan değerleri, umutları ve hayalleri konu almaktadır. Kamu diplomasisi belki dünyamızı kurtarmayacak ama bazı şeyleri değiştirmek için bizlere güzel bir imkân yaratacaktır".⁵²⁰ şeklinde beyanlarda bulunarak izleyeceği stratejinin ortak değerlere dayalı bir sistem olduğunun yansımalarını göstermiştir.

Amerikan yönetimi, çok yanlı ve ortak değerlerde mutabakat sağlanan bir politika izlediği takdirde, ABD ile uluslararası kamuoyu tarafından daha fazla desteklenecek ve küresel barışın yakalanması açısından imkân sağlayacaktır. Nye da bu konuda; "Amerikan egemenliğinin çok yanlılığı, uzun ömrünün anahtarıdır; çünkü çok yanlılık, karşı ittifaklar kurma isteğini azaltır".⁵²¹ şeklinde açıklamada bulunmaktadır.

ABD'de Obama yönetimi günümüze kadar uygulanan politikalar göz önüne alındığında zorunlu olmadığı müddetçe müdahale karşıtı bir politika izlemektedir ve uluslararası kamuoyu tarafından

⁵¹⁷ Andrew Hammond, "Impact of Barack Obama's First Year in Office on the Wider Brand America", **PRWeek UK**, 3 Şubat 2010 aktaran Coşkun, a.g.m., s. 57

⁵¹⁸ Coşkun, a.g.m., s. 57

⁵¹⁹ Erzen, a.g.m., s. 41

⁵²⁰ Philip Seib, **Public Diplomacy and The Obama Moment**, Chatham House, London, 2010, s. 337

⁵²¹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 69

izlediği bu müdahale karşıtı politika kapsamında olumlu neticelerinin olduğu görülmektedir. Bu alanda yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri ise ABD'nin kamu diplomasisi kurumları bölümünde ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

2. İNGİLTERE'DE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARI

“Güneş batmayan imparatorluk” ünvanı ile anılan İngiltere, tarihsel dokusu itibariyle uzun dönem sömürge faaliyetlerinde bulunması, güneş batmayan imparatorluk adını kazanmasına sebep olan çok geniş bir coğrafyada etkili olması ve yakın tarihinde son dönemlerde AB ile olan münasebetleri itibariyle tarih sahnesinde yer alan önemli ülkelerden birisidir.

Sömürgelerinin bulunmasının, İngiltere'ye kültürel bağlılıklar oluşturması yönünden olumlu anlamda katkıları olduğu gibi, sömürülen ülkelerin yeni nesilleri tarafından “sömürgeleştirme” mantığına karşı tepkisel durumlarda söz konusu olmuştur.

AB ile birlikte hareket ettiği döneme kadar, İngiltere'nin faaliyetleri kendi dinamikleri içerisinde değerlendirilirken, bu dönemden itibaren her ne kadar para birimi ve vize politikaları farklı olsa da AB ile ilişkiler nezdinde kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkilendiği ve kendi başına hareket etme serbestiyetinin eskisi gibi olmadığı görülmektedir.

Önümüzdeki bölümlerde genel itibariyle, İngiltere'nin genel kamu diplomasisi faaliyetleri, AB üyesi olmasının kamu diplomasisine ne gibi etkileri olduğu, 11 Eylül'e kamu diplomasisi penceresinden tepkisi ve kamu diplomasisi kurumları ele alınacaktır.

2.1. İNGİLTERE'NİN KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ

İngiltere, hem AB'nin etkili bir üyesi olması, hem ABD'nin yakın müttefiki konumunda bulunması, hem de uluslararası arenada etkili bir aktör olması sebebiyle uluslararası ilişkilerde birçok faaliyetin içerisinde yer almaktadır. Tarihsel anlamda değerlendirildiğinde, İngiltere'nin birçok bölgede sömürge faaliyetleri içerisinde yer almış olmasının, kendisine avantaj sağlayan yönleri olduğu gibi bu durumun olumsuz tarafları ile de karşılaşabilmektedir. İngiltere'nin geçmişe yönelik bu kırılğan noktaları inşa etmesi ve kuvvetli ilişkileri pekiştirmesinin en önemli kapılarından birisi kamu diplomasisine açılmaktadır.

Toplumlar, savaşlar, uluslararası hukuk, evrensel insan hakları, özgürlük vb. gibi konularda eskisinden daha fazla hassasiyete sahiplerdir ve bilgiye ulaşmanın toplumlara sunduğu imkânlar uluslararası ortam ile bu alanda yapılan faaliyetleri daha fazla sorgulanabilir bir hale getirmektedir. İngiltere gibi geniş tarihsel bağları olan bir ülkenin, bu durumları göz önünde bulundurarak yapacağı çalışmalar için kamu diplomasisi önemli bir anahtar işlev görecektir.

“Bir zamanlar “üzerinde güneşin batmadığı imparatorluk” olarak bilinen İngiltere'nin kamu diplomasisi ve stratejik iletişim alanındaki çalışmaları, İngiltere'nin görece azalan gücüne rağmen yoğun ve etkin bir şekilde devam etmektedir. İngiliz kamu diplomasisi, siyaset, dış politika, ticaret, kültür, dil, eğitim, turizm ve 'markalaşma' gibi unsurları başarılı ve dengeli bir şekilde mezceden bir

örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. İngilizce'nin dünyanın en fazla rağbet edilen lingua franca'sı haline gelmesi, İngiliz kamu diplomasisi faaliyetlerine muazzam bir avantaj sağlamakta ve dil öğretimi üzerinden kültürel diplomasi ve sosyal empati yapılmaktadır".⁵²²

İngiltere'nin yönettiği kamu diplomasisi ortamı, 1990'lardan bu yana önemli ölçüde değişmiştir. Şöyle ki; İngiltere'nin algıları realitelerin arkasında kalmıştır ve günü geçmiş imajlar onu küresel piyasalarda dezavantajlı konuma getirmiştir: öncelik ülke için daha modern ve farklı imajlar oluşturmak olmuştur. Bu ortam zaten 1990'larda değişmiş ve Irak Savaşı değişimi büyük ölçüde hızlandırmıştı: anahtar bir politik araç olarak kamu diplomasisinin evrimi hızla devam etmektedir. 1990'larda ABD'nin kamu diplomasisindeki değişimi gerekliydi fakat ülkenin daha kapsamlı politik amaçları için yeterli değildi. Olayları çözmede, güven inşa etmeksizin imaj inşası her zaman riskler oluşturmaktadır. 'Terörle savaş' ve Körfez Savaşı'nın sonucu ile yansıması olarak büyük jeopolitik değişimler olmuştur. Hem İngiltere ile Avrupa'da hem de daha uzak bölgelerdeki kamuoyunda büyük gerilimler ortaya çıkmıştır. İngiltere'nin kendisini nasıl gördüğü ve diğerlerinin onu nasıl gördüğü arasındaki büyüyen uçurumun kökleri tartışmakta olduğumuz çatlaklardan kaynaklanmaktadır: Bu uçurum, önemli müttefikler ile gerilimler oluşturmakta ve güveni sistemli bir şekilde aşındırılmaktadır.⁵²³

Müslüman dünya ile ilişkiler, Haçlı Seferleri döneminden sömürge zamanlarına kadar farklı ölçülerde kurulmuştur. Körfez Savaşı'nda İsrail'in ortaya çıkışı ayrıca Dünya Ticaret Merkezi'ne ani saldırı, ilişkilerde güç dinamiklerini tekrar belirlemiştir. Dünya kapsamında İngiltere'nin imajı, on yıllardır ihtişam gösterileri, zenginlik ve İngiliz monarşisinin serin duruşu ile belirlenmektedir fakat Prenses Diana'nın ölümüne toplumun tepkisi bir anda soğukkanlılığını korumakla beraber İngiltere'nin ortaklıklarını ortadan kaldırmıştır. Aynı şekilde Heysel Stadyumu'ndaki bir tek şiddet gecesi, birçok Avrupa toplumunun zihnindeki İngiliz centilmenliği fikrinin yerine tam zıttı olan holiganlığı yerleştirmiştir.⁵²⁴

Tabii ki oluşan algıların bir anda bozulması mümkün gözükmemektedir. Kısa dönem kamu diplomasisi faaliyetlerinin, uzun dönemli ilişki inşa etmeye dayalı kamu diplomasisi faaliyetleri ile karşılaştırıldığındaki etkisi nasılsa; bir aktör hakkında uzun süreli meydana gelen algıyı da anlık olumsuz algıların yıkacağını belirtmek yanlış olacaktır. An itibariyle, o ülkenin hakkında olumsuz bir kamuoyu oluşması söz konusudur fakat bu algının oluştuğu andaki kriz yönetimi ve daha sonraki süreçte bu tarz olayların devam etmesini engelleyici mahiyetteki girişimler, riskin boyutunu azaltmaktadır.

Aktörlerin ve özellikle de devletlerin, oluşan olumsuz algıları engellemek amacıyla kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında kampanya çalışmaları planlamaları ve bu minvalde faaliyetlerini sürdürmelerinin olumlu neticelerinin olacağı değerlendirilmektedir.

⁵²² Kalın, a.g.m., s. 152

⁵²³ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 30-31

⁵²⁴ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 31

Hükümetlerin, geleneksel tarzdaki kısa dönem kamu diplomasisi kampanyaları ile başarılı bir yönetim sağlamaları mümkün olmayacaktır ve gelecekteki kampanyaları oluşturmak için belirli tarzda prensipler ve ana hatları ile planlar ortaya konulmalıdır. İngiltere için, algıları değiştirmede 3 öncelikli alan ve ayrılan konular üzerinde diğerlerini kazanmak için de 3 öncelikli alan vardır. İdealist/Liberal enternasyonalist olunduğunu, liberal veya Hıristiyan haçlı seferine katılmadığını ve güçsüz devletler ile ilişkiler de şüphe uyandıran durumları ortadan kaldırmak gerektiğini. Bu mantık ile durum, İngiltere'nin durumunu ifade eden liberal enternasyonalizm, kurallara dayalı düzen ve küreselleşmeyi artırma ile ilgilidir. Etkili olması muhtemel bu yaklaşım, kamu diplomasisi ve Ortadoğu'da bir model oluşturmaya daha yakın olacaktır. 'Kampanya sadece bir kampanya değildir' aynı zamanda ileriki süreçte hükümetlerin 'Reform için Ortaklık' sürecini geliştirmektedir.⁵²⁵

Gerçekleştirilen bu kampanya ile İngiltere, dış kamuoyuna oyunu hangi kurallara göre oynayacağını hissettirecek ve samimiyetini ortaya koyacaktır. Fakat bunun için çalışmalarında, teminat verdiği bu hususlara ilişkin girişimlerde bulunması gerekecektir.

Toplumlar üzerinde kamu diplomasisi çalışmaları yapılması için olumsuz algıların yıkılması birinci öncelikler arasında gelmektedir. Güven ortamı tesis edildikten sonra faaliyetlerin daha rahat şekilde sürdürüleceği bir ortam oluşacaktır.

2001 belki alışılmamış bir durumdur, fakat İngiltere için kamu diplomasisi krizlerinin şekillendirildiği bir yıl olmuştur: Foot and Mouth hastalığının ortaya çıkması, tren yolu sisteminin çökmesi, Bradford'daki ayaklanmalar, Burnley ve Oldham bunun yanı sıra da 11 Eylül. Her krize cevap odaklanmayı, iyi beceriyi ve diplomatik güçten ziyade politik kampanya gibi çalışmayı gerektirmektedir. Önemli zorluklar:⁵²⁶

- ✓ Hızlı hareket: Politika, kaynaklar ve iletişimin yayılmasındaki değişiklikleri de kapsayacak birleşik bir cevap
- ✓ Dâhili düzenleme
- ✓ Uluslararası düzenleme
- ✓ Uzun dönem amaçları koruyabilme becerisi

İngiltere'nin yaşadığı bu gibi durumlarda, haber yönetiminin profesyonel olması ve kriz anlarında hazırlıklı olmak için yapılan kampanya faaliyetleri süreçten daha hızlı ve az zararla çıkılmasına vesile olacaktır. Leonard'ın da bahsettiği gibi hızlı hareket etmenin yanı sıra ikna edilmesi gereken iki muhatap bulunmaktadır: iç toplum ve dış toplum. Gerisi ise kamu diplomasisi kampanyasının istikrarlı bir şekilde sürdürülmesinden geçmektedir.

İngiliz Hükümeti, 1997'den beri Avrupalı ortakları ve gelişmekte olan dünya ile güvene dayalı yeni bir atmosfer oluşturmak için çok çalışmaktadır. Politik açıdan, Tony Blair, merkez solun değerlerini yansıtmak ve uluslararası toplumun dikkatini çekmek için yeni bir bakış açısı oluşturmaktadır. İlk ifadesinde canlandırıcı bir şekilde, uluslararası toplumun bakış açısına başvurarak, Margaret Thatcher'dan kalan dış politika anılarını yeniden değiştirmiştir. Avrupa ile güç savaşları

⁵²⁵ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 40

⁵²⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 32

avroya destek vermesi için bir imkân sunmuştur, ırk ayrımcılığını destekleyen anılar Mandela'nın Lordlar Kamarası'na davet edilmesi ile ortadan kalkmıştır, Bosna ve Ruanda'da hareketsiz kalma durumu, Kosova ve Sierra Leone'deki hızlı insani müdahaleler ile dağıtılmıştır. Genellikle bu jestler hoş karşılanmış ve ortaklar tarafından kabul edilmiştir. (Bazı merkezlerde şüphe ile diğerlerinde ise heyecan ile yaklaşmıştır.)⁵²⁷

Kamu diplomasisinde yeniden inşaya yönelik çalışmalarda, kalıpların yıkılması için aktörlerin geçmişlerinden kaynaklı hatırlamak istemediği hususları gündeme alarak belirli jestlerle yumuşak güç girişimlerinde bulunmalarının ve ardından inşaya devam edilmesinin İngiltere örneğinde olduğu gibi faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Kültürel açıdan, Tony Blair, İngiltere'yi bir 'genç ülkeye' dönüştüreceğine söz vermiştir, kararlılık sergileyerek ulusal kimliğimizi yenilemiştir ve 20. yüzyılın sonunda İngiltere'nin gerçekliğini yansıtan milliyet hissini sağlamıştır. Perde arkasında bu, yurtdışında genellikle günü geçmiş ve politik, ekonomik amaçlara zarar veren İngiliz imajı fikriydi. Araştırma İngiltere için en büyük problemin günü geçmiş ortaklıklar ile daha da arttığını göstermiştir: azalan, sıkıcı, geleneksel, beyaz ırkçılığın olduğu, emperyalist bir ülke olarak görünmek. British Council'in çalışması ve İngiliz Turist Otoritesi'nin (BTA-British Tourist Authority) yeniden markalaştırması ile Panel 2000'in ortaya çıkması İngiltere'nin çehresinde tamamen farklı bir etki oluşturmuştur. Çoğu kimsenin 'soğukkanlı İngiltere' şeklinde dalga geçmesine rağmen anketler, bu uyarlanmış faaliyetlerin etki oluşturmaya başladığını göstermiştir. Açıkçası bu tarz kimlik ve imaj mühendisliği sadece toplumda sağlam bir değişim oluşturduğu zaman çalışabilirdi: bu dönüşüm en iyi böyle yenilenmeler ile yapılmakta, bir noktaya ve düzenli olarak zaten gelen, tanınmamış ve var olmaya başlayan bir gerçeklik yoluna dikkat çekilmektedir.⁵²⁸

Ülke rejiminin ve liderlerin kamu diplomasisi üzerindeki etkisi, geçen bölümlerde ele alınmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak kamu diplomasisinin başarıya ulaşması için ülkeyi idare eden iradenin, kamu diplomasisinin etkisine inanması ve arkasında durması gerekmektedir. Tony Blair hükümetinin bu konudaki girişimleri ve gayreti İngiltere'nin kabuk değiştirmesinde etkili olmuştur.

2005 yılı Aralık ayında, Lord Carter of Coles'un İngiliz kamu diplomasisinin araçları konusunda ortaya koyduğu çalışma, İngiltere'de yeni radikal bir yaklaşımın öncülüğünü yapmıştır. İngiliz kamu diplomasisi ulusal marka üzerine kurulu esnek vurgulamalardan, dış politika ile ilişkili olan az sayıda stratejik amaçlar üzerine dar bir odaklanma çerçevesinde hareket etti. İngiliz kamu diplomasisi organları şu anda İngiliz Bayrağı etiketi ve İngiltere'nin herhangi bir kredisi ile seyahat etme fikrine sahip olmadan endişe etmeksizin, İngiltere'nin gelecekteki güvenliği ve zenginliğine bağlı fikirleri -iklim güvenliği öncelikli- desteklemeye çalışmaktadır.⁵²⁹

Lord Cole'un, 2005 yılındaki İngiliz Kamu Diplomasisi çalışmasında; kamu diplomasisi, hükümetin orta ve uzun vadeli amaçları ile uyumlu bir şekilde İngiltere'nin nüfuzunu artırmak ve

⁵²⁷ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 1

⁵²⁸ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 2

⁵²⁹ Cull, a.g.e., p. 6

anlayışını geliştirmek amacıyla deniz aşırı ülkelerdeki bireyler ve organizasyonları cezbetmek ve bilgi verme amacıyla çalışmak olarak tanımlanmaktadır.⁵³⁰

Geniş manada, İngiltere iki büyük kamu diplomasisi hedefi ile karşılaşmaktadır: savunma ile İngiltere ve politikalarının tanıtımındaki yöntemlerde, esasen uluslararası dinleyicileri ikna ederek çekme; güven inşası ile de karşılıklı saygı, anlayış ve güven oluşturarak olanak sağlama ve anlaşmazlıkları ortadan kaldırma.⁵³¹

Avrupa Birliği'nin eski İngiliz Daimi Temsilcisi Michael Butler İngiltere'nin kamu diplomasisinin amacını şu şekilde ifade etmektedir;⁵³²

"Kamu diplomasisinin amacı, İngiliz hükümetinin, İngiliz şirketlerinin veya diğer İngiliz kurumlarının amaçlarını gerçekleştirmesini daha kolaylaştırması için hedef ülkelerdeki düşünceleri etkilemektir. İlgili ülkedeki genel İngiltere imajı çok önemlidir ama bu tek faktör olduğu manasına gelmez. En önemli faktör, genellikle İngiliz Hükümeti'nin gerçek politikaları ve bakanlık tarafından tayin edilen ve açıklanan şartları olacaktır. Çoğu ülkelerde uluslararası geniş bir tavır pozitif olacaktır. Diğer menfaatlerin kaybolup gitmesi pahasına milli menfaatlerin dar ve açık bir takibinin olumsuz yansımaları olacaktır. Örneğin; hükümetin 1996 yazındaki sığırtı krizini idare etmesi sadece İngiltere'nin diğer AB meseleleri üzerine yol alma kabiliyetini değil aynı zamanda AB üyesi olmayan ülkelerdeki, İngiltere imajı üzerinde de olumsuz bir algı meydana getirmiştir".

Hükümet kendisini bölgenin rolü ile ilgili politikalarda, idealist, enternasyonalist, iyimser olarak tanımlayabilir ve güçsüzler ile daha adil ilişkiler kurmaya çalışabilir fakat İngiltere yurtiçinde ve dışında çoğu tarafından, realist, militarist, İslam'a karşı savaşta pay sahibi olan ve sınırlanmayan gücün hizmetçisi olarak görülmektedir. İngiltere'nin imajı onlara yeni bir şekilde yansıtılmak isteniyorsa, kamu diplomasisi en azından büyük bir değişime ihtiyaç duyacaktır.⁵³³

Tablo 9 - İngiltere ile ilgili ana bilgi kaynakları yanda belirtilen tabloda yer aldığı şekildedir.⁵³⁴

Sözlü açıklamalar	Geçmiş dönemlerde, İngiltere hakkında intiba oluşturacak bilgi kaynakları sınırlı iken günümüzde bilgiye ulaşmanın birçok yolu oluşmuştur. İngiltere'de bu alanda uluslararası arenada yöntemleri etkili kullanan ülkelerden birisidir. Tabloda Leonard, İngiltere tarafından kullanılan bilgi kaynaklarını vermiştir. Bu kaynaklar aracılığıyla İngiltere birçok farklı kanaldan muhataplarına ulaşmakta ve kendisini anlatma imkanı bulabilmektedir.
Yerel basın	
Ulusal TV haberleri	
Kitaplar	
BBC World (TV)	Leonard, İngiltere'nin başarılı bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütmesi için belirli aşamalar ortaya koymuştur. Bunlar aşağıdaki başlıklar altında gruplandırılmaktadır; ⁵³⁵
İngiliz basını	
İngiltere ziyaretleri	
İnternet	
Uluslararası basın	
Filmler	

⁵³⁰ Cull, a.g.e., p. 16

⁵³¹ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 36

⁵³² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., s. 1

⁵³³ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 36

⁵³⁴ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 78

⁵³⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 97

- Strateji ve koordinasyon
- Ülkeye göre kamu diplomasisini farklılaştırma
- Üç boyutu kapsama (Haber yönetimi, stratejik iletişim, uzun dönemli ilişki inşası)
- Kriz Diplomasisi
- Diğerleri ile birlikte çalışma
- Propaganda ötesinde hareket
- Profesyonellik ve kamu diplomasisinin yönetilmesi

İngiltere'nin AB içerisindeki kamu diplomasisi faaliyetlerinde de ele alındığı gibi nasıl ki rekabetten ziyade işbirliğine dayalı kamu diplomasisi faaliyetleri daha faydalı neticeler alınmasına yardımcı olacaksa aynı durum İngiltere içerisindeki kurumların birlikte çalışma yürütmesi için de geçerlidir. İngiltere için önemli olan aynı alanda yapılan bir faaliyet hususunda farklı farklı kurumların çalışmalar yaparak efor sarf etmelerini ve her kuruma bu konuda ayrı ayrı bütçe desteği sağlanmasını engellemek amacıyla bir strateji belirlemek ve bu strateji doğrultusunda kurumları koordine etmektir.

Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Uluslararası Kalkınma Bakanlığı ve iç bakanlıklar ile istişare yaparak dünyada İngiltere için açık bir strateji geliştirmelidir. Ondan sonra, diğer organizasyonlar ile planları doğrultusunda hareket edebilir. Kamu diplomasisi stratejisi;⁵³⁶

- Öncelikli ülkelerin listesi (Kamu diplomasisinin rekabete dayalı mı işbirliğine dayalı mı yönetilmesi gerektiğini içermeli)
- Bir veya iki açık stratejik mesaj
- Hedeflenmiş dinleyiciler
- Farklı organizasyonların görevlerini açıklama amaçlı bir sistem
- Hükümetlerin haricinde diğerleri ile çalışmak için bir strateji şeklinde sınıflandırılabilir.

İngiltere, bu strateji kapsamında, AB'de yer alan ülkeler ile işbirliğine dayalı bir kamu diplomasisi belirlerken yerine göre de diğer ülkeler ile rekabete dayalı bir kamu diplomasisi çalışması yürütebilir. Bu konudaki strateji net olarak belirlenmeli ve kurumlar buna göre yönlendirilmelidir.

İngiltere'nin çıkarlarının rekabete dayalı olduğu gelişmekte olan ülkelerde, örneğin Güney Afrika ve Hindistan gibi ortaya çıkan bölgesel güçlerde, İngiltere bu ülkeler ile artan ticaret ile yatırım bağlantıları ve küreselleşme arasında yeni sömürgecilik hayaliyle öncelikli olarak negatif ortaklıkları azaltma amacıyla hareket etmelidir. Bu nedenle İngiltere'nin bu ülkelerdeki ana görevlerinden birisi, küresel tartışmalarda karar vericileri ve etkin kimseleri çekip iyi niyet göstererek karşılıklı çıkarlara göre hareket edip yeni sömürge anlayışını dağıtmaktır. Böyle ilişkilerin iki taraflı yapısını göstermenin tek yolu, gelişmekte olan dünyadaki etkilere batının anlayışlı olduğunu göstermek için İngiltere'nin kültürel çoğulculuğunu vurgulama ve Visiting Arts gibi programları büyütme ile olur.⁵³⁷

⁵³⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 98

⁵³⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 89-90

İngiltere'nin kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında AB ülkeleri, ABD, Hindistan, Güney Afrika vb. mahiyette ilişkisinin yoğun bir şekilde bulunduğu bölgelerde belirlenmiş bir hedef kitlesi yer almakla birlikte bir de bunların haricinde uluslararası kamuoyunun gündemini işgal eden bazı konular ile ilgili farklı yerlerde hedef kitleleri ortaya çıkabilmektedir. Bu konuda hükümete düşen, kitlelere yönelik çalışmalar ile ilgili kurumlar arasında koordinasyonu sağlayarak iletilmesi planlanan mesajları belirlemesidir. Bu mesajlar belirlenirken, bilginin "bolluk paradoksunun" doğuracağı olumsuz neticeleri engellemek amacıyla, mesajların kısa, öz ve açık bir şekilde belirlenmesi faydalı olacaktır.

Diğer dikkat edilmesi gereken hususlar ise kurumlar arasındaki anlaşmazlıkların önüne geçmek amacıyla kurumların görev tanımlamalarının net bir şekilde belirlenmesi ve hükümet dışı organizasyonlar ile yapılacak olan çalışmaların da standartlarının oluşturulmasıdır.

Small ve Rose da İngiliz kamu diplomasisini 5 önemli konuda değerlendirmektedir⁵³⁸:

- Kamu diplomasisi, diplomatik stratejinin kalbinde yer almalı, 1990'ların soğukkanlı İngiltere'si tarzında değil, İngiltere'nin uluslararası hukuk, küresel kalkınma ve Avrupa Birliği'ne inanan prensipleri olan bir İngiltere ortaya koymaya yönelik strateji belirlenmelidir. Kamu diplomasisi günümüzde; doğruluğu yansıtan ve gerçek dışı olmamaya bağlıdır böylece başarı gerçekliliğe bağlı olacaktır. Kamu diplomasisi, geçmişte ekonomi üzerine olduğu kadar gelecekte de daha fazla politika ve kültürel uyumsuzluklara odaklanmalıdır.
- Kamu diplomasisi, kamu diplomasisi ve politikanın daha yakın entegrasyonunu gerektirir, hareketin tutarlılığın en önemli tarafı gerçekten ideallerde uzlaşmanın sağlanmasıdır ve ikiyüzlü görevlere yönelilmemesidir. Kendi politikalarının önemli sonuçları kadar sadece İngiltere'nin çıkarları üzerinde etkili olması da muhtemel olduğu için bu olası erken dönemler, belirli politikaların aktarılmasında kamu diplomasisinin sıkı değerlendirilmesini gerektirir.
- İngiliz kamu diplomasisi sadece eşik/gelişmekte olan ülkelere değil geleneksel müttefikler ve endüstrileşen ülkelere de daha güçlü bir şekilde odaklanmalıdır. Eşik ülkelerden gelişmiş dünyaya kaynakların transferi konusunda düşünmeye hazırlanmak gerekir, bu, paylaşılan değerler hususunda benzer düşünen ülkeler ile çalışmak için birlikte yapılan bir girişimdir ve uygundur.
- Hükümetler zayıf sözcülerdir. 'Resmi kamu diplomasisi çalışması' devamlılık ile paralel olmalıdır, hükümet dışı organizasyonlar, diasporalar, siyasi partiler ve diğer hükümet dışı alanlar aracılığıyla birlikte çalışmalar ile 'toplumdan topluma' gelişme için katılımcı teşebbüsler olmalıdır.

İngiliz kamu diplomasisi, basit bir şekilde mesaj dağıtımından ziyade güven ve karşılıklılığa odaklanması için üslubunda ve karakterinde değişikliğe ihtiyaç duymaktadır.

⁵³⁸ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 7-8

Hükümet, belirli bir ülkede gerçekleştireceği kamu diplomasisini, basit bir şekilde 'her bedene uyacak' tarzda bir kamu diplomasisi modelinden ziyade ülke için uygun olabilecek şekilde devam ettirmelidir. Kopenhag'daki Avrupa Birliği zirvesinde, müşterek çıkar faaliyetlerinde AB işbirliği için rekabete dayalı olmayan ülkelerde, demokrasinin artırılması, insan hakları, demokratik kapasite inşası, sivil toplum ile medya altyapısına desteğin içerisinde yer aldığı bir plan önerilmiştir.⁵³⁹

Ülkeye göre kamu diplomasisi faaliyeti değiştirilirken bu politikanın değiştirilmesi anlamında anlaşılmalıdır. Her ne kadar farklı ülkelerde farklı kamu diplomasisi yöntemi uygulanırsa da ilkeli politikaların her ülkede aynı olmasına hassasiyet gösterilmelidir.

Örneğin; Irak'a müdahale ve daha sonra Darfur'da muhtemel bir soykırımı durdurmak için müdahale etmeme, İngiltere'nin önemli bir şekilde liberal enternasyonalizm ile hareket ettiği yönündeki pozisyonunu devam ettirmesini zorlaştırmaktadır ve ayrıca gelecekteki herhangi bir askeri müdahale için nedenler ile ilgili şüpheliğin derecesini daha da artıracaktır.⁵⁴⁰

İngiltere, kamu diplomasisi çalışmalarında kısa, orta ve uzun vadeli yapacağı çalışmalar ile ilgili planlama yaparak bu planlamayı hassasiyet ile devam ettirmelidir. Bu üç boyutu, haber yönetimi, stratejik iletişim ve uzun dönemli ilişki inşası şeklinde ifade etmek de doğru olacaktır.

İlk boyut olan haber yönetiminde karşılaşılan ani olaylar ve kriz durumlarında yapılacak çalışmalar ile ilgili ne tarz bir yöntem uygulanacağı, kriz anının karmaşıklığı içerisinde hareket serbestisinin azalacağı düşünülerek önceden belirlenmeli ve görevlendirmeler yapılmalıdır.

Dışişleri Bakanlığı Daimi Müsteşarı olarak Sir Michael Jay haber yönetiminde hızlı hareket etmenin önemini şu şekilde ifade etmektedir;⁵⁴¹

"Dalgalar ile nasıl başa çıkılır? Dışişleri Bakanlığı varlığı süresince genelde dalgalar ile mücadele ediyor. Fakat MOD (Ministry of Overseas Development) ve DFID (Department for International Development) bir krizin nasıl oluşturulduğunu biliyor. Bizim Kabil'de saatler içerisinde bir görevi oluşturmaya izin verecek hızlı bir tepki diplomasisine ihtiyacımız var".

Medya ile ilgilenen yapıların 24 saatlik haber yayınında günceli yansımaları ve haberlerin yayılmasında yabancı muhabirlerin önemini artırması önemlidir. Uzun dönemde, hem dış hem de iç politikayı kapsayan bir Hükümet Bilgi ve İletişim Servisi oluşturmak için çalışma yapılmalıdır. Dışişleri Bakanlığı, CNN ve El-Cezire gibi büyük medya organizasyonlarına, uluslararası seviyede bir sözcü atamalıdır. İzleyiciler, İngiltere ile ilgili kişileri gidermek için çalışan devamlı bir sözcüye alıştırsa, bu İngiltere'nin olaylarında yardımcı olacaktır. Örneğin, ABD, Dışişleri Bakanlığı, Ortadoğu'daki kamu yüzü olarak hareket etmesi için emekliliğinin ardından diplomat Christopher Ross'u geri getirmiştir.⁵⁴²

Açık toplumlarda bilginin üremesi (artan bir şekilde kapalı olanlarda da) hükümetlerin bilgiyi kontrol etmesini daha da zorlaştırmaktadır. Neticesinde gerçekleri saptırma girişimlerine maruz kalınacaktır ve bu nedenle daha fazla hükümetler üzerinde şüphe oluşacaktır.⁵⁴³ Bolluk paradoksunun

⁵³⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 99-100

⁵⁴⁰ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 44

⁵⁴¹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 33

⁵⁴² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 103

⁵⁴³ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 6

bulunduğu bir ortamda doğru haberin ulaştırılması ve yanlış algılamaların önüne geçilmesi için güvene dayalı temelleri atılarak devam ettirilen bir haber yönetimi stratejisi elzem hale gelmektedir.

İngiliz kamu diplomasisi yeteri kadar orta vadeli önemli stratejik mesajların dağıtımına yoğunlaşmamış fakat onun yerine daha fazla tepkili hareket etme ve iddiaları çürütmeye odaklanmıştır. Deniz aşırı ülkelerdeki bütün elçiliklerde ve British Council ofislerinde, önleyici iletişim kampanyaları yapmasını ve önemli mesajları dağıtmak için haber hikâyeleri ortaya koymalıdır. Diğer ülkelerdeki faaliyetlerde, farklı kurumsal logoları (Dışişleri Bakanlığı, British Council, TPUK vb.) değil 'İngiltere' markasını artırmalıdır. – tamamıyla İngiltere'den ziyade kuruma öncelik verilmesinin gerektiği durumlar istisna – Resmi hükümet konuları ve olaylarında açık bir ayırım olmalıdır ve diğer bütün faaliyetler tek bir logo ve marka altında gruplandırılmalıdır.⁵⁴⁴

2004 ve 2005 yılında, başlıca İngiliz kamu diplomasisi çalışmaları; İngiltere'de bilim ve teknoloji, Doğu Avrupa'da tasarım, moda, iş ve teknoloji, Japonya'da da fuar üzerine odaklanmıştır.⁵⁴⁵ Bu tarz stratejik iletişim çalışmalarının yapılması, İngiltere'ye farklı ülkelerde farklı alanlardaki kapıların açılmasını sağlayacaktır.

Uzun dönemli ilişki inşası çalışmaları kapsamında, sanat, eğitim, öğrenci değişimi, politika vb. alanların hepsinde yapılmaktadır.

Sanat ve eğitim alanındaki program türleri başarılı olmaktadır fakat dışarıdaki çalışmalar daha fazla politika, politika değişimi ve bilim üzerine yapılmalıdır.⁵⁴⁶

1990'ların hedeflerinde sıklıkla PR gibi kampanyalara olanak sağlanmaktaydı, yeni öncelikler, kesinlikle daha uzun stratejik mesajlar ile iletişim kurmayı gerektirmesine rağmen genellikle uzun dönem ilişkiler çevresinde inşa edilmekteydi ve güçlü ilişkilerin inşası sadece aktarımdan ziyade diyalogu gerektirmektedir. Diyalog gibi olmalı ve samimi olduğu gözükmelidir. Uzun süreli ilişki inşasına yönelik olarak yapılması planlanan kampanyalar ile ilgili başarıya ulaşılması için gerekli olan hususları, Small ve Rose şu şekilde ifade etmektedirler;⁵⁴⁷

- Açık bir şekilde 'PR' tarzında bir kampanyanın başarılı olamayacağı hatta zarar verebileceği kabul edilmektedir.
- 'Kalpleri ve zihinleri kazanma' beklentisi olmaksızın yanlış etkileri düzeltmeyi amaçlayan kısa dönem hedefler sınırlı olmaktadır. Gösterişsiz bu hedef, insanları 'haklı sebepler için bizden nefret ettirmektedir'. Güvenin sadece uzun dönem ilişki inşası ile sağlanacağı kabul edilmektedir.
- Bir üye olarak bölgedeki insanlar ile daha uzun dönemli hedefler oluşturmak için, dar İngiliz çıkarları kadar, onların çıkarları, istekleri, korkuları ve hassasiyetlerine de daha fazla odaklanmak gerekir. UNDP (The United Nations Development Programme - Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) için bölgedeki yazarlar tarafından kaleme

⁵⁴⁴ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 104

⁵⁴⁵ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 38

⁵⁴⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 105

⁵⁴⁷ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 41-44

alınan Arap Halkı Kalkınma Raporu'nda başlangıç olarak, ekonomik modernizasyon ve siyasi reformun paylaşılan ajandaya doğru yönetildiği yer almaktadır aynı zamanda yöntemler, İngiltere ve diğer ülkeler tarafından desteklenebilir. İlişki kurmaya yönelik iş dünyasına sert, uygulanabilir bir omurga kazandırmaktadır.

- Bölge dışına yansıtılan mesajlarda ülke toplumunun önemi kabul edilmektedir. Ülkedeki İslam karşıtı ön yargı önemlidir, hem kendi hakları hem de İngiltere güvenilir bir muhatap olarak görülmek istiyorsa zaaf ve önyargılar ile yüzleşmelidir.

Bunlar kısa dönemli ikna etmeler sayesinde kazanılabilecek amaçlar değildir. İngiltere'nin dünya görüşü anlayışı (ve diğer dünya görüşlerinin İngiliz anlayışı) sadece devam ettirilen bağlantı ve bilgi inşası sayesinde oluşabilir.

Orta ve uzun vadeli çalışmalar yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi de bu çalışmaların hangi gereklilikler çerçevesinde yapıldıklarıdır.

İngiltere'nin orta ve uzun vadeli hedeflerinin gereklilikleri şu şekilde ele alınabilir;

Orta ve uzun vadeli hedeflerin gereklilikleri,⁵⁴⁸

- Fransa, Almanya ve ABD gibi ülkeleri, İngiltere'nin çok taraflılık konusunda prensip sahibi olduğuna inandırmak gerekir.
- Müslüman ülkeleri, İslam'a karşı düşmanlığın olmadığını inandırmak gerekir.
- Gelişmekte olan ülkeleri, zengin adamlar kulübünün pişmanlık duymayan bir üyesi olmadığına inandırmak gerekir.

Uzun vadeli hedeflerin gereklilikleri;

- Amerika gibi ülkeleri, 'Kurala dayalı düzen' konusu üzerinden kazanmak gerekir.
- Çin gibi ülkeleri, liberal enternasyonalizm konusu üzerinden kazanmak gerekir.
- Daha geniş gruptakileri de küreselleşme konusu üzerinden kazanmak gerekir.

Fakat bu tarz çalışmalar yapılırken önceden de bahsedildiği gibi ülkelere göre farklı yöntemler uygulanırsa da arkasında her zaman durulabilecek ilkel politikalar ile hareket edilmelidir.

Kriz diplomasisine yönelik yapılan çalışmalarda da kamu diplomasisinin faydaları ön plana çıkmaktadır. Kamu diplomasisi yöntemleri kullanılarak kriz öncesi gerçekleştirilen yapıcı çalışmalar kriz anında faydasını göstermektedir.

Kamu diplomasisinin krizlerdeki merkezi rolü, anlama ve planlamayla, stratejik mesajlı amaçlarımızın altını çizmekten ziyade, anlık olaylar karşısında hızlı cevap verebilmeyi geliştirme üzerine de kuruludur.⁵⁴⁹

İngiltere tarihsel süreçte yaptığı hatalara ilişkin tekrar karşılaşılan durumlarda, kriz anında kamu diplomasisi yöntemlerini kullanarak kriz sürecini lehte olacak bir netice ile sonuçlandırmıştır.

⁵⁴⁸ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 37

⁵⁴⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 106

Soğuk Savaş sonrası dönemde, Bosna ve Ruanda'daki etnik temizlik ile soykırımı müdahaledeki hareketsizlik ile sözünde durmamış olarak gözükmesinden, Kosova ve Sierra Leone'deki hızlı müdahaleye, farklı çatlaklar meydana gelmesi konusunda İngiltere'nin pozisyonunda hem gerçek hem de sembolik değişiklikler oluşmuştur. İngiltere, Pergau Barajı'na ABD'nin desteği aracılığıyla silahlı mücadeleyi yumuşatmak için yardım bütçelerinin açık kullanımından, fakirler lehinde yardım politikaları ile ilgili Uluslararası Kalkınma Bakanlığı'nın oluşturulması, gelişmekte olan ülkelerin borçlarının hafifletilmesi ve yeni HIV/AIDS stratejisini desteklemiştir. Bu alanlarda yapılan faaliyetler, İngiltere'nin gerçekleştirdiği kamu diplomasisi çalışmalarını propagandanın ötesine geçirdiğine ve samimi olduğunu göstermesine dair önemli işaretlerdir. Yeni güvenlik mücadeleleri ile ilgili etkili politikalar, Soğuk Savaş döneminden oldukça farklıdır, toplumun desteklemesi isteniyorsa, daha aktif ikna, daha fazla açıklık ve tam bir bilgi gereklidir.⁵⁵⁰

Kamu diplomasisinin başarıya ulaşması için önemli yöntemlerden birisi de diyalog kurarak ilişkileri geliştirip diğer aktörler ile birlikte çalışmaktır. Bu tarz çalışmalar belirlenen hedef doğrultusunda diğer aktörleri de sorumluluk altına sokacak ve çalışmanın istikrarlı bir şekilde sürdürülmesini sağlayacaktır.

Kamu diplomasisi kurumları, İngiltere'nin kamu diplomasisi mesajının merkezi konumundaki çoğulculuğun bir yöntemi olarak diğerlerinin kültürlerine daha fazla yatırım yapma konusuna yoğunlaşmalıdır. 'Hükümet bilgisinden' şüphe duyan vatandaşlar ile iletişim kurmak için hükümet kamu diplomasisinin önemli bir parçası olan hükümet dışı organizasyonlar ile çalışma yapmalıdır.⁵⁵¹ Hükümet dışı organizasyonlar ve kamu diplomasisinin günümüz şartlarında müdahil olan diğer aktörleri ile birlikte çalışmak, aynı zamanda aktörlerin birbirlerinin penceresinden olaylara bakabilme tecrübesini kazandırarak çoğulculuğu artıracaktır.

Diğerleri ile birlikte çalışma kapsamında, İngiltere'nin kampanyalı çalışmalar yürüttüğü de görülmektedir.

Bu tarz kampanya örneklerine;⁵⁵²

- Fransa ve Almanya ile Solana belgelerinde, 'etkili çok kültürlülüğünün' iskelet yapısını ete büründürme anlamında yüksek seviyede çalışma yaparak uluslararası hukuk ile Avrupa Birliği'ne bağlılığını gösterme,
- 2005'deki AB ile G-8'in çifte başkanlığı süresince, 8. Milenyum Kalkınma Hedefi'ni gerçekleştirmede merkezi bir rol alarak 'güçsüzlerle' paylaşılan çıkarları gösterme,
- Deniz aşırı ülkelerde ticaret (offshoring) gibi küreselleşme lehinde konular üzerinden kalkınmakta olan ülkeler ile beraber kampanyaya katılma,
- Brezilya, Hindistan, Güney Afrika ve Almanya gibi ülkelerin BM Güvenlik Konseyi'nde koltuk sahibi olabilmeleri için büyük bir kampanyaya öncülük etme ve esaslı olmayan kararlar ile ilgili İngiltere'nin veto etmeyeceği sözünü verme veya diğer ülkeler de

⁵⁵⁰ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 11-31

⁵⁵¹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 107-108

⁵⁵² Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 43

yapacak olursa çifte çoğunluk sistemini harekete geçirmek için vetodan vazgeçme konularını dâhil edebiliriz.

Diğerleri ile birlikte çalışma yöntemlerine İngiltere'nin diaspora toplulukları ile yaptığı çalışmalar da örnek verilebilir.

İngiltere'nin diaspora topluluklarının üyelerini köken anlamında bağlı buldukları ülkelerde elçilikler olarak kullanmak, İngiltere ile ilgili hoşgörülü ve birçok etnik kültüre dayalı olduğu tarzında pozitif imajı yansıtacaktır.⁵⁵³ İngiltere'deki diaspora nüfusu, ilişki inşası ve ağ (network) tabanlı kamu diplomasisindeki girişimler için ideal bir etkidir.⁵⁵⁴

İngiltere'nin kamu diplomasisi yöntemlerinin en önemli etkenlerinden birisi de profesyonellik ve kamu diplomasisinin yönetilmesidir. Bu alanda profesyonelliğin yakalanması için kamu diplomasisi araçları ile faaliyetlerinin kurumsallaştırılması, hükümetler değiştikçe değişmemesi ve bir devlet politikası haline getirilmesi gerekmektedir.

İngiltere'nin kurumları tarafından kamu diplomasisinin yönetilmesi, profesyonel iletişim kabiliyetlerinin birleştirilmesini sağlayacak şekilde yenilenmelidir. İngiltere'nin baskısının tam olduğu önemli etkiye sahip olan fakat şu anda ihmal edilen alanlar aktif şekilde takip edilmelidir. Özellikle konuşulan dillerde, kamu diplomasisinin bütün literatürünün dağıtılması için imkânlar sağlanmalıdır.⁵⁵⁵

İngiltere kamu diplomasisi faaliyetlerini devam ettirirken gerek kendi çalışmalarında gerekse de AB ile ortak yaptığı çalışmalarda yumuşak gücünü de etkili bir şekilde kullanmaktadır.

İngiltere sahip olduğu yumuşak güç unsurları ve tecrübesiyle dünyada güçlü bir kamu diplomasisi faaliyeti ifa eden ülkelerden biridir. Bunda bu sahaya tahsis ettiği büyük miktardaki paranın da katkısı vardır. İngiltere, ABD ile neredeyse eşit yıllık harcamasıyla kamu diplomasisinde oldukça faal bir ülkedir.⁵⁵⁶

Yumuşak gücü artıran sivil kaynakları yayma konusunda, Avrupa, birçok açıdan, Amerika'dan daha becerikli ve rahattır. İngiltere Dışişleri Bakanı Jack Straw, "Irak'ın yeniden yapılandırılması için, Avrupa'nın, yumuşak güç sanatını zekice uygulamadaki deneyimi gereklidir. AB, ticaret ve yardım yoluyla demokrasi ve kalkınmayı destekleyerek denizaşırı ülkelerde etkisini kullanmaktadır. Merkez ve Doğu Avrupa'da sonuçlar etkileyicidir"⁵⁵⁷ demiştir. AB'nin uluslararası alandaki anlaşmazlıklarda uluslararası hukuk kapsamında hareket etmesi ve birçok devletin mutabakatı sonucu hamlelerde bulunması yumuşak güç yönünden etkili sonuçlar almasını sağlamaktadır.

İngiltere, AB ile yaptığı çalışmalarda avantajlı sonuçlar elde ederken zaman zaman da AB bölümünde ele alındığı gibi tepkilere maruz kalmaktadır.

⁵⁵³ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 108

⁵⁵⁴ Cull, a.g.e., p. 52

⁵⁵⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 110

⁵⁵⁶ Gouveia ve Plumridge, a.g.e., s. 54-55

⁵⁵⁷ Jack Straw, "Don't Write Off Europe's Global Role: Beyond the Broken Crockery", *International Herald Tribune*, 27 Mart 2003, s. 10 aktaran Nye, *Yumuşak Güç*, a.g.e., s. 84

Örneğin, 2003 yılında, İngiltere, Irak Savaşı'nda ABD'yi desteklemek konusunda Fransa ve Almanya'dan ayrılınca, birkaç yıl boyunca, İngiltere'nin Avrupa Birliği'nin sadık bir üyesi olduğu teması bozulmuştur. Bu durum, birçok ülkede kamuoyunun gözünde, İngiltere'nin Amerika'nın hizmetkârı olduğuna dair istenmeyen bir imaj yaratmıştır.⁵⁵⁸

İngiltere, kamu diplomasisi çalışmalarını sürdürürken bunun haricinde de bir takım sıkıntılar ile karşılaşabilmektedir. Örneğin İngiltere'nin vize politikalarının farklı olması AB ülkeleri ve diğer ülkeler ile problemler yaşanmasına, yumuşak gücünü zayıflatıcı durumlara sebep olmaktadır.

İngiltere'nin yurtdışındaki ulusal kimliğinin görüntüsü ile ilgili tecrübeler ve sınır kapılarındaki imaj konusuna dikkat edilmelidir. Vize takip işlemleri, işlemler ve binalar aracılığıyla İngiltere ile ilgili pozitif mesajların iletilmesi için fırsat olarak kullanılmalıdır. Kamu diplomasisinin tetikleyici unsurlarından birisi olan bütçe yardımı ile ilgili de sıkıntıların yaşandığı da görülmektedir. İlk sınırlama bütçe ile ilgili esneklikteki eksikliklerdir. Çünkü Dışişleri Bakanlığı'nın (FCO) bütçesi maliyet etkinliği çıkarları doğrultusunda yıllardan beri kısılmaktadır, kaynaklarının çoğunun personele ve binalara bağlanması, bir kriz durumunda gereken parayı temin etmeyi zorlaştırmaktadır. Farklı ülkelerde, aynı seviyedeki politik partiler arasındaki ilişkiler, dış ilişkilerin tüm boyutlarında hayati önemde olabilir ve İngiltere devlet temelli diplomasi yapısına önem vermesinden dolayı bu alandaki çalışmalarında eksik kalmaktadır. İngiltere, karışık politikalar ve diplomasiden endişe duymaktadır. Diplomasi vizyonu, 19. yy.'ın ortalarındaki Palmerstonianci bakış açısından uzun bir süre önemli derecede etkilenmiştir: uluslararası ilişkilerde bilim adamları bunu 'realizm' olarak adlandırmaktadır. Bu yaklaşımda, hayal edin ki politik fikirler ve politikacılar gelir ve gidebilirler fakat İngiltere'nin çıkarları baki kalır, bu birbirine bağlı olan bir dünyada ilelebet gözden düşmüştür.⁵⁵⁹

İngiltere günümüzde özellikle de Tony Blair hükümeti ile birlikte kamu diplomasisinin gerekliliklerini yerine getirecek tarzda çalışmalar gerçekleştirmiştir ve bunun daha fazla geliştirilmeye ihtiyacı vardır. Toplumların ve uluslararası ilişkilere yeni dâhil olmaya başlayan aktörlerin devamlı etkileşim halinde olduğu bir ortamda, tutucu politikalar ile hareket eden devletler uluslararası sürecin hızına ayak uydurmakta zorlanacaklar ve süreçten kopacaklardır.

2.2. İNGİLTERE'NİN KAMU DİPLOMASİSİ KURUMLARI

İngiltere kamu diplomasisi alanında BBC Dünya Servisi, British Council gibi en köklü kurumlara sahip olan ülkelere birisidir ve bu kurumlar uluslararası arenada en fazla bilinen kurumlardır. Kamu diplomasisi alanında kurumların tarihsel geçmişi ne kadar eskiye dayanıyorsa genellikle kurumsallaşma anlamında da o kadar profesyonel oldukları görülmektedir. Kurumların kurulmasından günümüz şartlarına kadar geçen süre zarfında yapılan hataların hepsi tecrübe olarak geri dönmekte aynı alanda benzer mahiyette hatalara tekrar düşülmemesine gayret gösterilmektedir. Bu durum da beraberinde profesyonelleşmeyi getirmektedir. İngiltere'nin kamu diplomasisi kurumları bu kapsamda ele alındığında çok köklü kurumlar oldukları görülmektedir.

⁵⁵⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 109

⁵⁵⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 32-110

İngiltere, dünya çapında en etkili ve imrenilecek bazı kamu diplomasisi kurumlarına sahiptir. BBC Dünya Servisi şu döneme kadar etki ve ün bakımından rakiplerinden daha fazla istikrarlı bir şekilde ön plana çıkmaktadır. British Council, son yıllarda gerçekleştirdiği geniş ölçüdeki reformlar ile güçlü kimliğini inşa etmektedir, son kültürel ilişkiler çalışmalarında Fransa, Almanya ve Norveç hükümetleri tarafından bir model olarak görülmektedir. Invest UK, sürekli herhangi bir AB ülkesinden ziyade daha fazla içe yatırım seviyelerini gözetmektedir. Ve TPUK (İngiltere Ticaret Ortakları) - (Trade Partners United Kingdom) ile İngiliz Turist Otoriteleri'nden, Demokrasi için Westminster ile DfID'a (The Department for International Development - Uluslararası Kalkınma Bakanlığı) kadar dünya çapında İngiltere'ye fırsat oluşturmak için çalışan diğer kurumların bir sıralaması mevcuttur.⁵⁶⁰

2002'de İngiltere Hükümeti, İngiltere kamu diplomasisi üzerine çalışan organizasyonlarını (British Council, BBC Dünya Servisi, İngiltere Ticaret ve Yatırımı, Dışişleri Bakanlığı, İngiltere Gezi Servisi'nin içerisinde yer aldığı) temsilcilerini biraraya getirmek için Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu'nu oluşturmuştur. Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu İngiltere'nin farklılaşan kamu diplomasisi faaliyetlerinin genişliğini birleştirmek için adımlar atmıştır, içerisinde ticaret, kalkınma ve eğitim bakanlıkları temsilcileri, turizm, kültürel ilişkiler birimleri ve diğer etkili figürler yer almaktadır. Heyet üç ayda bir buluşmaktadır. Hem 'prensipli ve profesyonel' hem de 'dinamik olarak geleneklerine dayalı' bir ülke imajı vermek için 2003 yılında hükümet tarafından Strateji Belgesi geliştirilmiştir.⁵⁶¹

Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu, 2006 yılında kaldırılarak yerine Kamu Diplomasisi Kurulu (Public Diplomacy Board) oluşturulmuştur.⁵⁶²

"Strateji Belgesi ile İngiliz kamu diplomasisinin ana hatlarını çizmiş ve beş ülke grubunu İngiliz kamu diplomasisi çalışmalarının temel sahası olarak belirlemiştir: Yükselen güçler (Brezilya, Çin, Güney Afrika, Hindistan, Rusya), AB'ye aday ülkeler, öne çıkan İslam devletleri (Endonezya, İran, Mısır, Pakistan, Suudi Arabistan), önde gelen gelişmiş ülkeler (Almanya, Fransa, Japonya) ve Amerika".⁵⁶³

İngiltere'nin kamu diplomasisi faaliyetleri, başlıca üç kurum tarafından yürütülmektedir: İngiliz Dışişleri Bakanlığı, British Council ve BBC Dünya Servisi. Son iki kurum resmi hüviyet taşımasına ve kamu kaynaklarını kullanmasına rağmen, özerk bir niteliğe sahiptir ve hükümetin propaganda amaçlı kontrolüne tabi değildir. Bu kurumlar arasında etkili bir iş bölümü vardır: Dışişleri diplomatik iletişimi, British Council kültürel iletişimi, BBC medya iletişimini sağlamaktadır. Bu üç kurumun dışında İngiliz kamu diplomasisine katkı veren pek çok kurum daha bulunmaktadır. Bu kurumların etkin kullanımı, İngiliz kamu diplomasisinin başarısında önemli rol oynamaktadır.⁵⁶⁴

Ekonomi, sağlık, kültür, eğitim, turizm vb. gibi alanlarda faaliyet gösteren hükümet dışı kurumlar da dolaylı veya doğrudan kamu diplomasisi çalışmalarına destek vermektedirler.

⁵⁶⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 72

⁵⁶¹ Gouveia – Plumridge, a.g.e., s. 23-54

⁵⁶² https://wikispooks.com/wiki/Public_Diplomacy_Strategy_Board, Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁶³ Public Diplomacy Review 2004, Foreign and Commonwealth Office, 2005, collections.europarchive.org/tna/20080205132101/fco.gov.uk/files/kfile/annex%20c%20public%20diplomacy%20strategy%20(may%202003).pdf (Erişim Tarihi: 25 Haziran 2014)

⁵⁶⁴ Kalin, a.g.m., s. 152

İngiltere sahip olduğu imkânlar yönünden ve stratejik konumu itibariyle devletler ve devlet dışı aktörlerin dikkatini çekerek bir cazibe merkezi konumunda bulunmaktadır. İngiltere stratejik planlama ve koordinasyon konusunda işlevlerini tam manasıyla yerine getirdiği takdirde, gerek kamu diplomasisi gerekse de diplomatik ilişkiler yönünden üstünlük sağlayabilecek bir konuma geleceği değerlendirilmektedir.

2.2.1. Devlet Kurumları

İngiltere'nin direk olarak devlet koordinesinde hareket eden Dışişleri Bakanlığı ve buna bağlı elçilikler, konsolosluklar vb. gibi kurumları olduğu gibi yarı özerk olan BBC ve British Council gibi yapıları da mevcuttur. Kamu diplomasisinde ana aktör Dışişleri Bakanlığı olmakla birlikte, hükümetin diğer bakanlıkları da kamu diplomasisi faaliyetlerine katılmaktadır.

Lord Carter kamu diplomasisi raporunda, İngiltere'de kamu diplomasisi faaliyeti sürdüren yapıları, kamu diplomasisi kurumları ve diğer kamu diplomasisi ortakları şeklinde ayırmaktadır. Bu kurumlar şunlardır:⁵⁶⁵

Kamu diplomasisi kurumları;

- Dışişleri Bakanlığı (Foreign and Commonwealth Office)
- The British Council
- BBC Dünya Servisi (BBC World Service)

Diğer kamu diplomasisi ortakları;

- Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı – DCMS (Department for Culture, Media and Sport)
- VisitBritain
- Uluslararası Kalkınma Bakanlığı – DfID (Department for International Development)
- İngiltere Ticaret ve Yatırımı – UKTI (UK Trade and Investment)
- İskoç Yönetimi, Galler Meclisi ve Kuzey İrlanda – (The Scottish Executive, Welsh Assembly and Northern Ireland)
- Savunma Bakanlığı – MoD (Ministry of Defence)
- Özel sektör (The private sector)

Burada yer alan kurumların bir kısmı devlet kurumu olarak faaliyet gösterirken bir kısmı hükümet dışı kurumlar olarak çalışmaktadır. İlerleyen bölümlerde ilgili kısımlar altında değerlendirilecektir. British Council ile BBC Dünya Servisi, kamu diplomasisi kurumları olarak eğitim faaliyetleri ve değişim programları ile medya ve iletişim kanalları bölümleri altında değerlendirilecektir.

⁵⁶⁵ Lord Carter of Coles, **Public Diplomacy Review**, December 2005, p. 17-36, <http://www.britishcouncil.org/home-carter-report> - Erişim tarihi: 13.06.2014

2.2.1.1. Dışişleri Bakanlığı (Foreign and Commonwealth Office)

Kamu diplomasisi faaliyetleri, diplomasi misyonu bulunması sebebiyle genellikle birçok ülkede ağırlıklı olarak dışişleri bakanlıkları bünyesinde sürdürülmektedir. İngiltere’de de bu çalışmalar aktif olarak Dışişleri Bakanlığı (FCO – Foreign and Commonwealth Office) tarafından takip edilmektedir.

“Dünya çapında 153 büyükelçilik ve Yüksek Komiserlik, uluslararası örgütler bünyesinde 10 delegasyon ve 70 konsolosluktan oluşan Dışişleri Bakanlığı, İngiliz dış politikasının uygulanması ve koordinasyonundan, ulusal çıkarlar çerçevesinde, İngiltere’nin etki alanının güçlendirilmesinden sorumludur. Büro bünyesinde kamu diplomasisi faaliyetlerinden sorumlu olan birim, Strateji ve Enformasyon Müdürlüğü’dür. Müdürlük bünyesinde 2000 yılında kurulan, Ticaret, Kalkınma ve Eğitim Bakanlıkları temsilcileri ile turizm ve kültürel ilişkiler alanındaki uzmanlardan oluşan Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu, İngiltere’nin kamu diplomasisi çalışmalarına yön vermektedir”.⁵⁶⁶

Dışişleri Bakanlığı’nın kamu diplomasisi alanında kendisine bağlı olan veya kamusal destek verdiği kurumlar aracılığıyla çok başarılı çalışmaları olduğu gibi bunun yanı sıra Leonard bazı konularda Dışişleri Bakanlığı’nın bir takım reflekslerine eleştiri getirmektedir. “Dışişleri Bakanlığı’nın (FCO) birçok yayını ve konuşmalarında, dinleyicilerin fikirlerini değiştirmeye ikna etmekten ziyade tartışmaları kazanma ve haklılığı ispat etme amaçlanmaktadır”.⁵⁶⁷ Bundan ziyade savunma mekanizmalarını devreye sokmanın yerine toplumlar ile aktörlere İngiltere’yi doğru bir şekilde ifade etmek, onların sıkıntılarına kulak vermek ve bu nispette objektif bir şekilde çıkar amacı gütmekten uzak bir tarzda hareket etmenin getirisi daha fazla olacaktır.

Dışişleri Bakanlığı’nın yapılanmasında alt bölümlerinde;⁵⁶⁸

- Bakanlık dışı bölüm olarak,
 - ✓ İngiltere Ticaret ve Yatırımı (UK Trade & Investment)
- Yürütme ajansı olarak,
 - ✓ Dışişleri Servisleri (FCO Services)
 - ✓ Wilton Park
- Bakanlık dışı kamu yürütme organı olarak,
 - ✓ British Council
 - ✓ Büyük Britanya ve Çin Merkezi (Great Britain-China Centre)
 - ✓ Marshall Yardımı Anma Komisyonu (Marshall Aid Commemoration Commission)
 - ✓ Westminster Demokrasi Vakfı (Westminster Foundation for Democracy)
- Kamu şirketi olarak,
 - ✓ BBC Dünya Servisi (BBC World Service)
- Diğer kurumlar olarak da,

⁵⁶⁶ Akçadağ, “AB’nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye’ye Yansımaları”, a.g.m., s. 234-235

⁵⁶⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 46

⁵⁶⁸ <https://www.gov.uk/government/organisations>, Erişim tarihi: 13.06.2014

- ✓ Chevening Burs Programı (Chevening Scholarship Programme)
- ✓ Hükümet İletişim Merkezi (Government Communications Headquarters)
- ✓ Gizli İstihbarat Servisi (Secret Intelligence Service) yer almaktadır.

Dışişleri Bakanlığı altında yer alan birimler, kendi iç yapılarında da bölümlere ayrılmakta olup bu birimlerden bazıları aktif bir şekilde bazıları da kısmi olarak kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedirler.

İngiltere kurumlar düzeyinde etkili bir kamu diplomasisi yapısına sahip olmasının yanı sıra bazı konularda aksaklıkların olduğu da görülmektedir.

Medya ile ilişkili yerlerdeki resmi hükümet binaları, küreselleşme dönemi ve 24 saat global haber yayını döneminden önce tasarlanmıştır. Ülke seviyesinde ortaya çıkan konulara cevap vermede birçok elçilik iyi iş çıkarmaktadır fakat yanlış yerde bulunmaları sebebiyle de birçok konu ile ilgilenememektedirler. Ayrıca Dışişleri Bakanlığı'nın en büyük güçlerinden birisi mesajlarını yayabildiği dünya genelindeki olağanüstü ofisler ağıdır. Fakat genellikle Londra'dan yayılması gereken önemli mesajlardan bağlantı kopmaktadır.⁵⁶⁹

Bu yüzden, teknolojinin ve iletişim yöntemlerinin değiştiği günümüz şartlarında kamu diplomasisi faaliyetlerini daha etkin bir şekilde devam ettirebilmek için devlet kurumlarının bulunduğu bölgelerin yeniden planlanması ve gerek yurtiçinde gerekse de yurtdışında bulunan devlet kurumlarında, medya ve diğer kurumlar ile yapılacak haber yönetimi faaliyetlerini yönlendirecek personel ve ofis sayısının artırılmasının fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Yapılan araştırmada, İngiliz elçiliklerinin çoğundaki basın ve kamu işleri memurlarının ilgili ülkenin bakanlıklarından net bilgi almakta zorluk çektiği görülmektedir. ... Ayrıca hükümet kaynaklarına ulaşımın zor olması sebebiyle birçok yabancı muhabir, takip ettikleri konulara kaynak olarak ilgili ülkedeki medyaya güvenecektir.⁵⁷⁰

Medya, iletişim ve haber yönetiminin, etkili kamu diplomasisi faaliyetlerinin yönetilmesi noktasında çok önemli bir yer teşkil ettiği günümüz şartlarında başarılı sonuçlar elde edilmesi isteniyorsa öncelikli olarak bu alanda yaşanan sıkıntıların giderilmesi, kamu diplomasisinin akıbeti açısından fayda sağlayacaktır.

İngiltere'nin Downing Caddesi'ndeki temsilcisi Alastair Campbell İngiltere'nin medya ile ilişkilerindeki öneme dikkat çekerek şu şekilde ifade etmektedir;

"Yabancı medya ile ilişkilerde iyi bir bağlantımız yok. Olması gerektiği gibi iyi değil. Asıl konu zaman ve onun eksikliğidir. Buna rağmen insanlar benim kamuoyunu belirleyen büyük ordum ve onların haricindekiler hakkında konuşuyorlar, biz yeteri kadar aktüel kaynaklara sahip değiliz. Gelecek hafta bütün Amerikalı gazeteciler ile kısa bir toplantı yapıyorum, şu anda da Arap medyası ile düzenli toplantılar yapıyoruz. Fakat açık sözlü olursak,

⁵⁶⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 38-73

⁵⁷⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 74

Ortadoğu biraz sakin olursa atlatmamız muhtemel görünüyor. Ve bir diğer nokta da, aniden çok daha fazla Avrupa Birliği-Londra temelli medya ile ilgili olduğumuzu fark etmemizdir”.⁵⁷¹

Görüldüğü gibi uluslararası kamuoyu da ilgili ülke hakkındaki notunu genellikle en kolay ulaşılabildiği bilgi kaynağı medya üzerinden vermektedir. Bu sebeple devletler bilginin ve yanlış yönlendirmenin yoğun bir şekilde bulunduğu günümüzde hızlı reaksiyon gösterecek yapılar oluşturmaları ve haber yönetimini ele almalıdır.

2.2.1.1.1. Demokrasi için Westminster Vakfı (WFD - The Westminster Foundation for democracy)

Demokrasi için Westminster Vakfı (WFD - The Westminster Foundation for Democracy) 1992 yılında gelişmekte olan demokrasilerdeki uygulamaları ve kurumları desteklemek amacıyla kurulmuştur. WFD parlamento güçlendirmelerinde ve siyasi parti gelişmelerinde uzmanlaşmıştır. Ulusal, bölgesel ve yerel seviyelerde çalışmaktadır. Örneğine rastlanmayan bir şekilde, Westminster’ın siyasi partilerine direkt uzmanlık yapmak ve dâhil olmak için yerleştirilmiştir. Dışişleri Bakanlığı (FCO) WFD’ye destek vermektedir ayrıca WFD’nin harcamaları parlamento tarafından geçerli kabul edilmektedir. WFD, Dışişleri Bakanlığı’nın, “İngiltere’deki sürdürülebilir gelişme için küreselleşme çalışması ve uluslararası alandaki, demokrasiyi, hukukun egemenliğini, iyi bir ekonomik ve çevresel yönetimi, uzun dönemli enerji arzının sağlanmasını ve ölçülen belirli temel hedefleri teşvik etmesine” katkı sağlamaktadır. Fakat önceliklerini ve programlarını belirlemede hükümetten bağımsız hareket etmektedir.⁵⁷²

2.2.1.1.2. Marshall Bursları (Marshall Scholarships)

Marshall Bursları (Marshall Scholarships), 1953 yılında meclis kararı ile kurulmuştur ve ABD Dışişleri Bakanı George C Marshall onuruna isimlendirilmiştir. Burslar, Marshall Planı’nın hümanist ideallerini anmaktadır. İngilizler’in Amerikalı mevkidaşlarına karşı devam eden minnettarlıklarını ifade etmektedir. Marshall bursları temel olarak Dışişleri Bakanlığı tarafından finanse edilmektedir ve Marshall Yardımı Anma Komisyonu tarafından denetlenmektedir. Sekreterlik, Milletler Topluluğu Üniversiteler Birliği tarafından sağlanmaktadır. ABD’de, seçim süreci Atlanta, Boston, Chicago, Houston, Los Angeles, New York ve San Francisco Başkonsoloslukları ile Washington DC’deki İngiliz Elçiliği tarafından yönetilmektedir. Marshall Bursu, İngiltere’de çalışabilecek yüksek yeterliliğe (yeteneklere) sahip genç Amerikalıları finanse etmektedir. Her yıl 40 kişiye kadar, İngiltere kurumlarında her hangi bir alanda lisansüstü seviyede çalışacak (akademik) bursiyerler seçilmektedir.⁵⁷³

İngiliz toplumunun kalıcı anlayışı ile geleceğin liderleri olarak Marshall bursiyerleri, Amerikalı ve İngiliz insanlar, hükümetler ve kurumlar arasındaki dayanıklı bağı güçlendirmektedirler. Marshall

⁵⁷¹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 75

⁵⁷² <http://www.wfd.org/who-we-are.aspx> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁷³ <http://www.marshallscholarship.org/about/generalinfo> - Erişim tarihi: 13.06.2014

bursiyerleri, yetenekli, bağımsız ve çok yönlüdürler. Bursiyer olarak geçirdikleri zaman onların entelektüel ve kişisel gelişimlerine fayda sağlamaktadır. Bursiyerlerin, İngiltere'nin en iyi akademik programları ile olan doğrudan bağları kişisel başarılarına en üst düzeyde katkı sağlamaktadır. Programın hedefleri şu şekildedir:⁵⁷⁴

- Entelektüel olarak seçkin genç Amerikalılar'a olanak sağlamak ve ülkelerinin gelecekteki liderlerine, İngiltere'de çalışma imkânı sunmak
- Bursiyerlere çağdaş İngiliz anlayışı ve takdirini kazanmaları konusunda yardım etmek
- İngiltere'nin akademik mükemmeliyet merkezlerinde, bilim, teknoloji, insanlık, sosyal bilimler ve yaratıcı sanatlar alanındaki bilgi gelişimlerine katkı sağlamak
- Bursiyerleri hayatları boyunca Amerika ve İngiltere arasında karşılıklı elçi gibi davranmaya motive etmek ve böylelikle İngiliz Amerikan anlayışı güçlendirmek
- Her bursiyerin, kendisini kişisel ve akademik tamamlamasını teşvik etmek

2.2.1.1.3 Wilton Park

Wilton Park, İngiltere'den ve deniz aşırı ülkelere, dünya siyasilerinin, diplomasinin, akademi dünyasının, iş dünyasının, sivil toplumun, askeriyenin ve medyanın ileri gelen temsilcilerini bir araya getirerek bir yılda 50'den fazla aktivite organize etmektedir. Uluslararası güvenlik, refah ve adalet konularına odaklanmaktadır. Toplantılar, çatışan görüşlerin açıklanabildiği, açıkça ve sakinçe tartışılabildiği, kabul edilebilir anlaşmaların sağlanmasına izin verilen, çözümlerin ulaşılabildiği tarafsız bir ortam sağlamaktadır. Öncelikleri şu şekildedir:⁵⁷⁵

- Çatışma çözümü ve barışma (arabuluculuk)
- Terörle mücadele, iç işleri ve hukukun egemenliği
- Savunma ve güvenlik
- Küresel refah
- İnsan hakları, demokrasi, inanç
- Sürdürülebilir gelişme, enerji ve çevre

2.2.1.2. Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı – (DCMS - Department For Culture, Media And Sport)

Kamu diplomasisinin en etkili olduğu alanların, kültürel faaliyetler, medya ile iletişim sahasındaki çalışmalar ve spor diplomasisi olduğu göz önüne alındığında doğal olarak bu alandaki etkin görevlerden birisi de Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı'na (DCMS – Department for Culture, Media and Sport) düşmektedir.

⁵⁷⁴ <http://www.marshallscholarship.org/about/generalinfo> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁷⁵ <https://www.wiltonpark.org.uk/about-us/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

Bakanlık, kültür, sanat, müze, galeri, spor, olimpiyat oyunları, film, tarihi eser, bilim, kütüphane, piyango, ziyaret programları, televizyon yayınları vb. gibi alanlarda faaliyetlerini sürdürmektedir.⁵⁷⁶ Bu alanların hepsi de kamu diplomasisinin çeşitli araçları olarak kullanılmaktadır.

2.2.1.3. Uluslararası Kalkınma Bakanlığı – (DfID - Department for International Development)

Uluslararası Kalkınma Bakanlığı (DfID - Department for International Development) aşırı yoksulluğu sonlandırmak amacıyla yapılan çalışmalara öncülük etmektedir. İş imkânları oluşturarak yardım ihtiyacını bitirmekte, kızların ve kadınların potansiyelini ortaya çıkarmakta ve insani acil yardım çalışmalarında yer almaktadır. Öncelikleri arasında, eğitim, sağlık, ekonomik büyüme ile özel sektör, yönetim ile çatışma, iklim ile çevre ve su ile temizlik önlemleri alanında yapılması planlanan çalışmalar yer almaktadır. Afrika, Asya ve Ortadoğu'da yer alan 28 ülkede doğrudan çalışma yapmaktadır.⁵⁷⁷

DfID, Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu'nun üyesidir ve uzun yıllar birçok ülkede yerel anlamda faaliyet gösteren kamu diplomasisi komiteleri ile beraber çalışmıştır. Geçmişte, İngiltere'nin uluslararası kalkınma programlarında kamu diplomasisine vurgu azdı fakat son süreçte Kalkınma Bakanı ve Bakanlık görevlileri, programlar ve çalışmalar ile kamu diplomasisi gücünü ne şekilde destekleyebilecekleri yönünde değerlendirme yapmaktadırlar.⁵⁷⁸

Bakanlık dışı kuruluş olarak İngiltere Milletler Topluluğu Burs Komisyonu (The Commonwealth Scholarship Commission in the United Kingdom) ile çalışmaktadır.⁵⁷⁹

İngiltere Milletler Topluluğu Burs Komisyonu (CSC - The Commonwealth Scholarship Commission in the United Kingdom) İngiltere'nin Milletler Topluluğu Burs ve Arkadaşlık Planı'na (CSFP - Commonwealth Scholarship and Fellowship Plan) katkısını yönetmekle sorumludur ve bu alanda çalışmalar yapmaktadır. CSC her yıl 900 den fazla bursiyer ile arkadaşlık programlarını, yüksek eğitim çalışmaları ve profesyonel gelişim için desteklemektedir. Burslar, Uluslararası Kalkınma Bakanlığı (Gelişmekte olan Milletler Topluluğu Ülkeleri için), İş, Yenilik ve Beceriler Bakanlığı, İskoçya Hükümeti (Gelişmiş olan Milletler Topluluğu Devletleri için) tarafından İngiltere üniversiteleri ile bağlantılı olarak finanse edilmektedir. CSC ayrıca İngiltere vatandaşlarını CSFP altında başka bir Milletler Topluluğu ülkesinde çalışmak için bursiyer olarak gösterebilmektedir.⁵⁸⁰

2.2.1.4. İngiltere Ticaret ve Yatırımı (UKTI – UK Trade and Investment)

İngiltere Ticaret Ve Yatırımı (UKTI – UK Trade And Investment), uluslararası pazarda, ihracat alanında İngiltere tabanlı şirketlerin başarılarını sağlamak için çalışmaktadır. İşini kurmak için ya da genişletmek için İngiltere'nin en iyi yer olduğunu düşünen deniz aşırı şirketleri desteklemekte ve

⁵⁷⁶ <https://www.gov.uk/government/organisations>, Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁷⁷ <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-international-development/about>, Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁷⁸ Carter, a.g.e., p. 32

⁵⁷⁹ <https://www.gov.uk/government/organisations>, Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁸⁰ <http://cscuk.dfid.gov.uk/about-us/roles-and-functions/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

teşvik etmektedir. İngiltere’de profesyonel danışmanları ve 100’den fazla ülkede çalışan personeli bulunmaktadır. Merkez ofisi Londra’dadır. Sorumluluk alanlarını;⁵⁸¹

- Uluslararası Ticaret ve Yatırımlar
- İngiltere şirketlerine yardım ederek ihracatla deniz aşırı potansiyellerine ulaşmalarını sağlama
- Denizaşırı işletmelerin İngiltere’de yatırım yapmalarını teşvik etme

2014’den 2015’e önceliklerini de,⁵⁸²

- Orta ölçekli işletmelere daha fazla destek verme
- İhracat yapmak isteyen küçük şirketlere daha iyi destek verme
- Yüksek artışlı pazarlarda aktiviteleri güçlendirme
- Serbest ticaret anlaşması yapılan yerlerde İngiltere’nin ihracat potansiyelini artırma
- İhracata yönelik doğrudan yabancı yatırımının güvenliğini sağlama
- Ekonomik gelişme için hükümetin uzun dönemli stratejilerini devreye sokmasına yardım etme
- Daha fazla ortakla yakın çalışarak ulaşımı (temas potansiyelini) artırma şeklinde ifade etmektedir.

2.2.1.5. İskoç Yönetimi, Galler Meclisi Ve Kuzey İrlanda – (The Scottish Executive, Welsh Assembly And Northern Ireland)

Kamu diplomasisi her ne kadar dış toplumlar ile karşılıklı anlayışı tesis ediyorsa da devlet yapısı İngiltere gibi olan ülkelerde iç huzurun sağlanması açısından da etkili bir şekilde kullanılmaktadır.

İskoç Yönetimi, Galler Meclisi ve Kuzey İrlanda (The Scottish Executive, Welsh Assembly and Northern Ireland) bu alanda çalışmalar yürütmektedir. Hükümette bakanlık düzeyinde, İskoç Ofisi (Scotland Office), Galler Ofisi (Wales Office) ve Kuzey İrlanda Ofisi (Northern Ireland Office) şeklinde faaliyet göstermektedirler ve Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu’nda yer almaktadırlar.

Görev tanımlamalarında, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda’da devretme anlaşmasının rahat çalışmasını ve yine buralarda ABD hükümetinin temsilini sağladıklarını ifade etmektedirler. Ayrıca İngiltere’de de İskoçlar’ın, Galliler’in ve Kuzey İrlandalıların çıkarlarını temsil ettiklerini belirtmektedirler.⁵⁸³

⁵⁸¹ <https://www.gov.uk/government/organisations/uk-trade-investment/about> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁸² <https://www.gov.uk/government/organisations/uk-trade-investment/about> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁸³ <https://www.gov.uk/government/organisations/scotland-office> - <https://www.gov.uk/government/organisations/wales-office> - <https://www.gov.uk/government/organisations/northern-ireland-office> - Erişim tarihi: 13.06.2014

2.2.1.6. Savunma Bakanlığı – (MoD - Ministry of Defence)

Savunma Bakanlığı (MoD - Ministry of Defence), kamu diplomasisini “savunma diplomasisi” çerçevesinden değerlendirmektedir. Silahların kontrolü, yayılmasının önlenmesi, terörle mücadele, uluslararası barış, huzur ve güvenliğin sağlanması, insani yardım ile kurtarma görevleri gibi çatışmanın yer almadığı savunma odaklı çalışmalar ile uluslararası toplumun desteğini alacak çalışmalar yapmaktadır.

Özel askeri faaliyetler kapsamında da gemiler, uçaklar ve diğer askeri birimlere ziyaretler, MoD eğitim ve öğretim programları ve uluslararası krizlere yardımcı olma gibi çalışmalar yer almaktadır.⁵⁸⁴

2.2.2. Hükümet Dışı Kurumlar

İngiltere’de, kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında, sanat, eğitim, özel sektör alanında faaliyet gösteren birçok kurum bulunmaktadır. Fakat bu bölümde hepsine ayrıntısı ile yer verilmeyecek olup genel bir değerlendirme yapılacak ve ön plana çıkan Visiting Arts VisitBritain gibi kurumlar ele alınacaktır.

Hükümet dışı organizasyonlar ile avantajlı ilişkilerin fırsatları çok fazladır ve dünyaca ünlü çok sayıda hükümet dışı organizasyonun merkezi bürolarının İngiltere’de yer almasından dolayı İngiltere için bu avantajları elde etmek de çok kolaydır. Örneğin; OXFAM, Amnesty International, Save the Children ve Action Aid. Hükümet aldığı kararlara hükümet dışı organizasyonları dâhil etmeye çaba göstermek için onlarla daha geniş bağlar kurmaktadır. Hükümet dışı organizasyonların bazılarında temsilciler göndererek ilişkilere resmiyet kazandırmakta böylelikle bağlantıda bir devamlılık ve ihtiyacı olan hızlı hareket edebilme yeteneğini sağlamaktadır.⁵⁸⁵

İngiltere, özel şirketlerin bir kısmını ortak hedefler etrafında birleştirirken, şirketlerin bir kısmı ise bağımsız hareket ederek bu sorumlulukların altına girmek istememektedirler. Bu durumun şirketler için riskli pozisyonların olduğu anlarda sıkıntılar doğuracağı değerlendirilmektedir. Bazı şirketler ise İngiliz markası altında hareket etmeyi tercih etmektedirler.

Dünyanın birçok yerinde İngiltere’nin yüzünün önemli bir bölümü iş dünyası ve markalar olmasına rağmen, İngiltere’nin çıkarlarını değiştirmesi için kaynak sağlaması zor görünmektedir. Birçok şirket İngiltere’nin tanıtılmasını onların sorumluluğu olarak görmemektedir çünkü İngiliz şirketleri gibi görünmeyi istememekte ve bunu onların işi olarak görmemektedirler.⁵⁸⁶

Durum tersine dönerse, yeni girişimlerin hükümetlerin yerine kendi iş önceliklerini gözetmeleri gerekecek ve bu durumda iş çevreleri sürücü koltuğunda olmak isteyeceklerdir. Uzun süreli olarak modern bir grup için faydalı olacaktır, modern dinamik İngiltere görüntüsünü vermek için reklam kampanyaları yapan Virgin, Psion, Dyson veya Channel 4 gibi istekli şirketler, aynı şekilde Walpole Group da İngiliz mirası markasını yansıtmaktadırlar. Sonuç, Japonya’daki duruma benzer

⁵⁸⁴ Carter, a.g.e., p. 35

⁵⁸⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 58

⁵⁸⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 70

olabilir, yüksek kalitede tüketici eşya üreticisi olarak ünü, geleneksel doğal imajlarının yerini almamaktadır, daha modern imajların yanısıra geyşa kızlar ve kiraz ağacı çiçeği hala Japon Turist ofisleri tarafından kullanılmaktadır. Hâlbuki gaye, insanların zihninin tepesinde Japon resmini yer edindirmektir ve bu İngiltere'nin genel olarak geleneksel olan durumuyla karşılaştırıldığında çoğunlukla moderndir. Amaç, genç insanların zihinlerinin tepesinde yer alan imaj dengesini değiştirerek, İngiltere'nin modern imajlarını güçlendirmektir.⁵⁸⁷

İngiltere hükümetinin, şirketler için avantajlı pozisyonların oluşacağı kampanyalar üretmesi durumunda, şirketlerin ortak hedefler etrafında bir çatı altında toplanması ihtimali daha da artacaktır. Şirketler genel olarak çalışmalarında kazanç getirecek alanlara girmeyi tercih etmektedirler. Devlet bu konuda şirketleri tatmin edecek projeler üretebilirse ibrenin yönü değişecektir.

Kısa vadede, İngiltere'deki bütün büyük şirketlerin çıkarlarını açıkça yönetebilen bir proje ile başlamak daha mantıklıdır. Yönetim danışmanları, McKinseys tarafından teklif edilen tek çözüm, yetenekli kişileri İngiltere'ye çekmek için bir kampanya gerçekleştirilmesi fikridir. Göç kısıtlamalarına rağmen yetenekli kişiler artan bir şekilde hareketlidir. - en iyi fırsatları araştırmakta ve yaşam tarzlarını dünyada bulabilmektedir. - Silikon Vadisi'ndeki başarılı girişimcilerin tahminen % 15'i, birinci nesil Hint göçmenleridir. Zaten Londra, politik özgürlük, cinsiyet eşitliği, eğitim, vergi ve kanuni sistemler ile ilgili gerçekçi hikâyelere sahiptir, bu daha ılımlı ve kültürel toplumlarda yetenekli kişiler için mücadele anlamına gelmektedir. Bulunduğu bölgede (Avrupa), dilde (İngilizce), zaman diliminde (New York ve Tokyo arasında yarı yarıya), sosyal altyapıda ve akademik/icatçı üstünlük konusunda büyük güçlere sahip çıkmaktadır. Bu durum Avrupalı şirketlerin merkez büroları için zaten en popüler yer olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. (Paris'te 37, Brüksel'de 14 ve Frankfurt'ta 10 tanesiyle karşılaştırıldığında 107 tane) Bu şirketleri desteklemek için tepe şirketlere, dünya çapındaki girişimci ve bilimsel kurumlara ödülleri kapsayan iddialı bir kampanya hedeflenmelidir. İçişleri Bakanı David Blunkett'in yüksek yetenekli işçiler için çalışma izninin iki kat yapılması ile alakalı son bildirisini bununla bağlantılıdır, bu durum alanda iş liderliği kampanyası için açık ve hukuki fırsatlar sunmaktadır. Ekonomik alanda hem TPUK hem de Invest UK, deniz aşırı ülkelerdeki ağırları sayesinde ve İngiltere ile deniz aşırı ülkelerdeki iş adamları ile bağlantı kurarak ilişkilerini güçlendirmektedir. Aynı zamanda ticaret odası ağı, bir dizi özel sektör ile farklı ülkelerde değişik neticeli devam eden etkinlikler tertip etmektedir.⁵⁸⁸

İngiltere, özel sektörde faaliyet gösteren yapıları, şirketlerin kendi çıkarlarını da artıracak şekilde organize edip ortak bir değer etrafında toplayabilirse olumlu sonuçlar elde edebileceği değerlendirilmektedir.

2.2.2.1. Visiting Arts

1977 yılında British Council'in bir bölümü olarak kurulan Visiting Arts, İngiltere toplumuna, uluslararası ve deniz aşırı ülkelerdeki farklı kültürel çalışmaları getirmektedir. 2001 yılında bağımsız bir

⁵⁸⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 70

⁵⁸⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 70-82

organizasyon olmuştur ve o zamandan beri organizasyonun görevi, sanatçılar ile kültürel anlamda profesyonel olan kişilerin arasındaki yüksek kalitedeki uluslararası ilişkileri kolaylaştırmaya çalışmaktır. 2012'nin Nisan ayına kadar çalışmasının üç ana direği; bilgi ve deneyimleri paylaşma, sanatçılar ile kültürel anlamda profesyonel olan kişiler arasında yeni bağlantılar oluşturma ve eğitim ile profesyonel gelişmeyi sağlamaktır.⁵⁸⁹

İngiltere'ye uzak diğer ülkelerden artistleri ve sanatçıları getirerek yeni fikirlere açık İngiliz kültürünün pozitif imajı sunulmaktadır, bu çalışma örnek alınan ülkeyi gururlandırmakta ve İngiltere'den üçüncü dünya ülkelerine karşı kültürel hegemonya ve baskıcı davranış ile ilgili algıların dağılmasına vesile olmaktadır. Visiting Arts'ın bütçesi, British Council aracılığıyla İngiliz kültürel çalışmalarına dağıtılan paranın miktarı ile karşılaştırıldığında azdır. Sanat bölümünün bütçesi 21 milyon sterline yakındır ve Visiting Arts projelerine ise 1 milyon sterlin harcanmaktadır.⁵⁹⁰

2.2.2.2. VisitBritain

VisitBritain, İngiliz Turist Otoritesi (British Tourist Authority) ile İngiliz Turist Meclisi'nin birleşmesi neticesinde, 1 Nisan 2003'de turizmin öncü kuruluşu olarak oluşturulmuştur.⁵⁹¹

VisitBritain, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı tarafından desteklenip hükümet dışı bir kurum olan ulusal turizm ajansıdır. İngiltere'nin dünya genelinde tanıtımından ve turizm gelirini geliştirmekten sorumludur. Misyonu, İngiltere'nin turizm gelirini artırmak ve hem İngiltere'de hem de deniz aşırı ülkelerde oluşturulan ortaklarla çalışmaktır. Küresel amaçları arasında, İngiltere'nin tüm sahalarında ziyaretçi yatırımını ve İngiltere'nin uluslararası ziyaretçilerin gözündeki değerini artırmak yer almaktadır.⁵⁹²

2.2.3. Eğitim Faaliyetleri ve Değişim Programları

İngiltere'nin eğitim faaliyetleri kapsamında ve değişim programları alanında British Council, Chevening bursu, Connect Youth, Connecting Future vb. gibi projeleri bulunmaktadır. Bu projelerden en fazla tanınmış olanı British Council faaliyetleridir.

British Council ve BBC gibi kurumların yarı özerk bir yapıya sahip olmaları, İngiltere hükümeti açısından avantajlı pozisyonların oluşmasında etkili olmaktadır.

Her ikisi de 'içeride ve dışarıda' olabilmektedir, kapsayıcı hedeflerini anlayıp paylaşırken kamu diplomasisine yaklaşımları hükümet dışı olmaktadır.⁵⁹³ British Council ve BBC, yaptıkları kamu diplomasisi faaliyetleri esnasında her ne kadar kısmi devlet desteği alsalar da politik vizyonları itibarıyla tarafsız oldukları ölçüde uluslararası arenada güvenilirlik ve meşruiyet kazanacaklardır. Yeri geldiğinde İngiliz hükümetinin politikalarını da eleştirmek objektif bir tutumun yansıması olacaktır.

⁵⁸⁹ <http://www.visitingarts.org.uk/about>, Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁹⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 49

⁵⁹¹ Carter, a.g.e., p. 31

⁵⁹² <http://www.visitbritain.org/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁹³ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 45

2.2.3.1. British Council

1934 yılında İngiliz Konseyi kurulduğunda, Avrupa değişim sürecindeydi ve İngiliz kurumlarının kararı, zamanın önünde bulunan, kültürel ilişkiler üzerindeki etkiyi güçlendirmek ve yaymak olmuştur. Kurucu Royal Charter'da (Kraliyet Fermanı) belirtildiği gibi misyonu, İngiltere ve başka bir yer arasındaki, kültürel, eğitici ve diğer değişimleri destekleyerek, yurtdışında İngiliz kültür ve uygarlığının takdirini daha geniş bir şekilde teşvik etmektir. Misyonu, 1934 yılındakiyle bağlantılı olarak bugün de aynıdır. İletişim hiçbir zaman kolaylaşmamıştır bunun yanı sıra insanlar ve kültürler arasındaki anlayış her zamankinden daha da hassas bir hale gelmiştir. Bugünlerde birçok ülkenin de bu şekilde çalışmalar yapması hoş karşılanmaktadır. The British Council dünya çapında, 100'den fazla ülkede, 200'den fazla olan ofislerinin sayısını artırmaktadır.⁵⁹⁴

The British Council, İngiltere ve diğer ülkelerin insanları için uluslararası fırsatlar oluşturmakta ve onlar arasında dünya çapında güven inşa etmektedirler. Bu işi kültürel ilişkiler olarak yorumlamaktadırlar. Yeryüzünde 6 kıtada, 100'den fazla ülkede her gün uluslararası fırsatlar oluşturmaktadır. Her yıl milyonlarca insanla çalışmakta, onları İngiltere ile tanıştırmakta, İngiltere'nin kültürünü ve en çekici değerleri olan; İngilizce, sanat, eğitim, yaşam şekilleri ile toplumsal organizasyonları paylaşmaktadır ve bu çalışmalarını 80 yıldır devam ettirmektedir. Royal Charter (Kraliyet Fermanı) doğrultusunda, dünya çapında (İngilizce) öğrenen ve öğreten herkese istediklerinde yüksek kaliteli İngilizce materyalleri getirmeyi amaçlamaktadır. Fırsatları ve istihdamı artırmak amacıyla tüm eğitim sistemini İngilizce'ye dönüştürmek için hükümetlerle çalışmaktadır. Gelişen ülkelerde ve çatışma sonrası ülkelerde radyo, web ve yayınlarla İngilizce eğitim ve eğitilmiş öğretmen hizmeti de sağlamaktadır.⁵⁹⁵

Sanat alanında, dünya çapında binlerce artist, organizasyon ve seyircilerle bağlantılı aktiviteler ile iş birliklerini geliştirmek için İngilizler'in artistik ve yenilikçi yetenekleriyle, uluslararası camianın artistik ve yenilikçi yeteneklerinin en iyileriyle çalışmaktadır. Sahne gösterilerine ve sergilere ek olarak, ortak sanat projelerindeki diğer insanlara, dünya çapında, yenilikçi liderlik, profesyonel ağlar ve kültürel eğitimi geliştirme konusunda yardım etmek için eşlik etmektedir. Tüm dünyada, insanlar hayatlarını ve çalışma beklentilerini artırmak için daha çok eğitim fırsatı istemektedir. Küresel bir dünyada yaşanmakta ve bu yüzden odağını, okullardaki, teknik kolejlerdeki ve üniversitelerdeki eğitime uluslararası bir boyut getirmek, İngiltere'nin uzmanlığını paylaşarak, eğitim standartlarını yükseltmek ve en iyi uluslararası öğrencileri İngiltere'de çalışmaya teşvik etmek için gayret göstermektedir.⁵⁹⁶

The British Council'in İngilizce, sanat, eğitim ve toplum alanındaki yüksek çalışma profili, dünya çapında yüz milyonlarca insana İngiltere'den yenilikçilik ile mükemmellik öğrenmede ve tecrübe anlamında yardımcı olmaktadır. Her yaşta milyonlarca yetenekli insan, -ama özellikle genç

⁵⁹⁴ <http://www.britishcouncil.org/organisation/history> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁹⁵ <http://www.britishcouncil.org/organisation> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁹⁶ <http://www.britishcouncil.org/organisation> - Erişim tarihi: 13.06.2014

insanlar-, İngilizce öğrenerek, yeni yetenekler geliştirip İngiltere’de yaşama, çalışma tecrübesi elde ederek, İngiltere’nin niteliklerini kazanmakta yüz yüze ve online olarak sıkı bağlar kurmaktadır.⁵⁹⁷

Sonuç olarak, politika ve profesyonel standartlar geliştirmekle birlikte, İngilizce, sanat, eğitim ve sivil topluma katılımı geliştirmek için binlerce politikacı, akademisyen, araştırmacı, artist, sporcu, bilim adamı, idareci, yenilikçi girişimci, müdür ve sınıf öğretmeni, İngiltere’deki mevkidaşlarıyla birlikte British Council aracılığıyla çalışmaktadır. Bu süreçte onlar kendi ülkeleri ve İngiltere için yeni imkânlar ve fırsatlar oluşturmaktadır. İngilizce öğretmek, sanat ile toplumların birbirine bakış şeklimizi değiştirip, uluslararası eğitim fırsatları sunmakta, İngiltere’nin yaşam şekillerini paylaşmakta, toplumu organize etmekte, dünya genelinde çalıştığı diğer ülkeler ve İngiltere toplumu için fırsat, güven, maddi rahatlık (refah) ve güvenlik oluşturmaktadır.⁵⁹⁸

British Council, aylık 100.000 üzerinde ziyaretçi çeken LearnEnglish sitesi ve 70.000 kişi çeken FootballCulture sitelerini de içerisine alan popüler siteleri ortaya çıkarmaktadır. Belli başlı kamu sektörü ortaklarına bağlı olan i-UK portal projesi (2002’nin ikinci yarısından bu yana canlı devam etmektedir.) İngiltere organizasyonlarının web sitelerine daha fazla kullanıcı katkısı sağlamaktadır.⁵⁹⁹

British Council, İngiltere'nin eğitim ve kültürel ilişkiler aktörü olarak 2004 yılında 10 milyon insana ulaşarak yurtdışında oldukça faal olmuştur. British Council İngilizceyi, İngiliz sanatını, eğitimini, bilimini ve iyi yönetişimi yaymak için çalışmaktadır. 2004 yılında hükümetten yıllık yaklaşık olarak 274 milyon Euro almış ve diğer kaynaklarla bu rakamı ikiye katlamıştır. British Council’ın think tank raporu, İngiltere'nin diplomatik gündemini takip ederek uluslararası diyalogları desteklemenin yolunu aramak olan ‘kültürel ilişkiler’ işinin ne kadar ehemmiyetli olduğuna vurgu yapmaktadır.⁶⁰⁰

British Council, sanat yönetmenleri, bilim insanları, devlet memurları, akademisyenler, öğretmenler, gazeteciler, politik danışmanlar ve hatta dil eğitim ile öğretimi aracılığıyla askeri personelle, yetenek inşası, sanat projeleri, okul değişimleri ve Dışişleri Bakanlığı namına Chevening bursunu koordine ederek ilişkileri geliştirmektedir. British Council bürolarında her yıl İngilizce öğretilen 350.000 kişi ile ilişki kurma konusunda daha fazlası yapılmaktadır ve aynı zamanda her yıl British Council tarafından yapılan sınavlara katılan 800.000 kişinin açık profilini çizmek için bir öncelik olmaktadır. Anekdot delil gösteriyor ki iyi derecede eğitilmiş ve yetenekli bireyler, kamu diplomasisi faaliyetleri için iyi birer hedeftirler ve yetenekli çalışanları İngiltere’ye çekme amaçlı her hangi bir kampanya kapsamında doğal hedef grubu olacaklardır.⁶⁰¹

British Council çalışmaları kapsamında, stratejik öneme sahip olan ülkelere yönelik özel planlamalar yaparak uygulamalar geliştirmektedir. Bunlardan birisi de Hindistan’dır.

British Council Hindistan’da, 20 ve 35 yaş arasında, 25 şehirde yaşayan kişilerin yaklaşık %90’ını oluşturan, farklı eğitim seviyelerinde olan, British Council’in bilgi ve eğitim amaçlı hizmetlerini çabuk kavrayacak yaşam süren, 7 milyon kişiden başarılı hedef izleyici kitlesi belirlemiştir. British

⁵⁹⁷ <http://www.britishcouncil.org/organisation> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁹⁸ <http://www.britishcouncil.org/organisation> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁵⁹⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 79

⁶⁰⁰ Gouveia ve Plumridge, a.g.e., s. 55

⁶⁰¹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 81

Council şu anda, 11 şehirde çalışmakta ve herhangi bir zamanda kütüphaneleri ve bilgi merkezlerinde yaklaşık 120.000 üye ve ziyaretçiye hizmet sunmaktadır. British Council gelişen teknolojik imkânlardan istifade ederek daha geniş alıcıya ulaşmayı da hedeflemektedir ve bu alanda başarılı çalışmalar gerçekleştirdiği de görülmektedir. British Council şu anda daha fazla seviyede alıcıya hizmetini ulaştırmak için online ve uzaktan eğitim ayrıca özellikle geliştirilmiş online kütüphane tarzında girişimler yapmayı planlamaktadır. Daha geniş seviyede seyirci ile buluşmanın kalitesi, Hindistan'da önemli bir rol oynamaya devam edecek olan daha geleneksel ve masraflı yüz yüze programların başardığı kadar düzenli olmayacaktır. Ancak, üç yıllık bir periyotta British Council ile hem yüz yüze hem de online olarak irtibatlı insanların sayısının en az 300.000 artışıyla, British Council, önemli şehirlerde daha geniş hedef grupları arasından seçilen ve davranışları etkileyen ihtiyaç duyulan kritik kitleyi kazanacağına inanmaktadır.⁶⁰²

2.2.3.2. Chevening Bursları (Chevening Scholarships)

İngiltere'nin British Council kapsamında gerçekleştirilen eğitim programı ise Chevening burs projesidir. İngiltere, bu burs projesi sayesinde de uzun süreli ilişkiler inşa etmekte ve geleceğe yönelik olarak olumlu yansımaları görülmektedir.

Chevening bursları, İngiltere Hükümeti'nin küresel burs programıdır, Dışişleri Bakanlığı ve ortak organizasyonlar tarafından finanse edilmektedir. Program, tüm dünyadan seçkin bilim adamlarını liderlik potansiyellerine göre İngiltere'deki üniversitelerde lisansüstü eğitim yapma imkânıyla ödüllendirmektedir. Chevening programı, 1983 yılında kurulmuştur ve uluslararası alanda saygın bir hale gelmiştir. Chevening bursiyerleri dünya çapında, 118 ülkeden (ABD ve AB hariç) gelmektedirler ve bu yıl burslar 600'den fazla kişiye verilecektir. Dünya üzerinde 42.000'den fazla Chevening mezunu birleşerek etkili ve oldukça saygıdeğer bir ağ oluşturmaktadır. Program, lisansüstü eğitim seviyesindeki tam zamanlı dersler için tam ya da kısmi fon sağlamaktadır, normalde herhangi bir konuda İngiltere'deki herhangi bir üniversitede bir yıllık yüksek lisans derecesindedir.⁶⁰³

Chevening programının amacı şu şekilde ifade edilmektedir;

"Burslar, İngiltere'nin kamu diplomasisi çabası için önemli bir elementtir ve daha önce seçkin liderlik yetenekleri gösteren genç profesyonelleri İngiltere'de çalışmaya getirmektedir. Chevening Programı'nın amacı, dış politika önceliklerini desteklemek ve geleceğin liderleri, etkileyicileri ve karar mercileriyle kalıcı pozitif ilişkiler kurarak Dışişleri Bakanlığı'nın amaçlarına ulaşmaktır".⁶⁰⁴ İngiltere'ye gelen bu bilinçli nesil ile geliştirilen ilişkiler neticesinde, İngiltere'yi daha iyi tanıtmaya imkânı bulunmakta ve gelen şahısların akıllarında yer alan İngiltere imajı yeniden şekillenmektedir.

⁶⁰² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 20

⁶⁰³ <http://www.chevening.org/> – Erişim tarihi: 13.06.2014

⁶⁰⁴ http://www.chevening.org/about_us/ – Erişim tarihi: 13.06.2014

İngiliz Turist otoritesinin araştırması, İngiltere'ye sürekli gelen insanların ülkeden ayrıldıkları zaman gittikleri yerlerde ülkeden çok olumlu anlamda etkilendiklerini bildirdiklerini yansıtmaktadır. Joseph Nye bu durumu anlaşılır bir şekilde ifade etmektedir:⁶⁰⁵

“Öğrencinin geri değişerek değil ayrıca gücümüz ve güçsüzlüğümüzün çok fazla bilgisine sahip olarak gitmesidir. Düşüncesini karmaşıktırın. Böylece geri gidecekler ve Amerika'nın İsrail politikasını eleştirecekler veya geri gidecekler ve Amerika'nın ölüm cezası politikasını eleştirecekler. Fakat Amerikalılar'ın, Avrupalılardan niçin silah kontrolünde farklı şekilde davrandıklarını etkili bir şekilde anlıyor olamayacaklar. Bu benim İngiltere'de kolejin dışında bir öğrenci olarak iki yıl harcamış olmam durumundan kaynaklanabilir. Bazı şeylerin farkına varmam yaklaşık bir ayımı aldı, 'Tanrım bu insanlar yabancı!', iki yılın sonunda İngiltere'nin hataları ile İngiltere'nin büyüklüğünü fark edebildiğimi düşündüm ve hepsi birbirine karıştı. Bence hem bir İngiliz hayranlığı hem de bir İngiliz düşmanlığı nitelemesinden ziyade İngiltere hakkındaki çok az derecede değişen görüşlerimi geliştirecek olmam İngiltere'nin çıkarlarına uygundu. Ve bence yumuşak güç görüntüsü muhtemelen çok etkileyiciydi.”

2.2.3.3. Connect Youth

British Council kapsamında yapılan çalışmalar sadece eğitim üzerinde değil, her tür kültürel değişim faaliyetlerini de kapsamaktadır. Genel maksat ilişki inşa etmektir. Bu amaçla her türlü eğitim ve kültür çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Chevening burs projesi dışında diğer bir değişim programı faaliyeti de Connect Youth isimli çalışmadır.

2001 yılında yaklaşık 40.000 İngiltere vatandaşı British Council tarafından organize edilen değişim programına dâhil olmuştur. (Katılımcılar arasında yaklaşık 20.000 genç, Connect Youth değişim programı kapsamında dünya çevresine dağılmış ve 1800 modern dil öğrencisi yardımcı öğretici olarak deniz aşırı ülkelere gitmiştir.) 20 ülkeden 2500 yabancı öğrenci yardımcı öğretici olarak İngiltere okullarında görevlendirilmiştir. Belirleme, izleme ve bu yardımcı öğreticilerin organizasyonu, okul değişimleri ile burslar incelemek için önemli örneklerdir. British Council'in Chevening planı üzerindeki araştırması, insanların İngiltere'deki öncelikli izlenimlerinin her zaman olumlu olmadığını göstermektedir. Şurası açık ki, İngiliz programları, Japon JET programı veya Fulbright bursu gibi bazı rakip planlar ile aynı prestije sahip değildir.⁶⁰⁶

2.2.3.4. Connecting Futures

British Council kapsamında yapılan faydalı çalışmalardan birisi de İslami yapıya haiz toplumları daha iyi anlama ve analiz etmeye yönelik gerçekleştirilen Connecting Futures programıdır.

⁶⁰⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 19

⁶⁰⁶ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 82

Farklı toplumlardaki insan hakları ve cinsiyet haklarından, sağlık, güvenlik ve çevrenin korunmasına kadar en temel inançlarımızın meşruluğunu kontrol etmeye hazır olmak gerekmektedir. İnsanların yapmak istedikleriyle, ne hissettiklerini araştırmak lazımdır. Sistemik olarak bunun yapılmasına en iyi örnek British Council'in Connecting Futures (Gelecekleri Birleştiriyoruz) programıdır, girişimin ilk 5 yılında, ABD ve deniz aşırı ülkelerdeki çeşitli topluluklar içerisindeki farklı kültürel yapılardan genç insanlar arasında, yeni ve daha farklı yöntemler aracılığıyla, samimi bir şekilde karşılıklı anlayış, öğrenme ve saygıyı kurmayı amaçlamaktadır. Ülkeler öncelikli olarak, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Suudi Arabistan, İran, Mısır, Türkiye, Nijerya, Filistin toprakları ve İngiltere'yi kapsamaktadır. Connecting Future çalışması, 15-24 yaş arasındaki 5.000 genç insanın, İngiltere ile diğer ülkeler ve geleceklerindeki arzuları hakkındaki görüşlerini öğrenmeyi başarmıştır. Bu proje ile 11 Eylül'ün ardından Nijerya'dan Mısır ile Endonezya'ya, Müslüman ülkelerden genç insanlarla, İngiltere'deki etnik azınlık gruplardan genç insanlar bir araya getirilmiştir ve karşılıklı anlayışlar geliştirilmeye çalışılmıştır. Bir diğer örnek Dışişleri Bakanlığı'nın yüksek seviyedeki konsolosluk görevlilerini Müslümanlar'ın haccına göndermesidir böylelikle hacca gitmek isteyen 20.000 Müslüman'a destek sağlamış hem de kültürel ilişkilerde bir girişim sağlanması niyetlenmiştir. British Council Hindistan'da da İngiltere kültür ve iş faaliyetlerine diasporanın desteğini sunan çalışmalar ile faaliyetlerin yenilikçi bir programını kurmuştur.⁶⁰⁷ Böylelikle birçok kıtada kamu diplomasisi faaliyeti yürütmektedir.

Bu tarz yapılan çalışmalar İngiltere'nin önyargılarını kırdığını göstermesi ve samimiyetini ifade etmesi açısından anlamlı faaliyetlerdir. İlişki inşa etme faaliyetleri toplumlar ve aktörler arasındaki uçurumlar arasında köprü kurulması gibidir. Gelip gitmeler sıklaşıp karşılıklı anlayış arttıkça uçurumun büyüklüğü insanlar için bir engel oluşturmayacaktır. Yapılan çalışmalar neticesinde de güven ilişkisi günden güne artacaktır.

2.2.3.5. Arkadaşlık Programları

İngiltere'nin değişim programları kapsamında dikkat çeken çalışmaları arasında arkadaşlık programları yer almaktadır. Bunların başlıcaları Atlantic, City ve Greenwich Fellowships programlarıdır. Bu programlar çeşitli alanlarda, kamu diplomasisi bağlamında ilişki inşa etmeye yönelik faaliyetler yapmaktadırlar.

D-Day'in 50. yıldönümünü anmak ve ABD'nin Avrupa'nın serbest kalmasına katkı sağlamak amacıyla 1994 yılında kurulan Atlantik arkadaşlık programı (Atlantic Fellowships) kamu politikasında dikkat çeken orta kariyerdeki ABD profesyonellerini zamanlarını geçirmeleri için İngiltere'ye çekmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda 1994 yılında kurulan City arkadaşlık programı (City Fellowships Programme) Amerikan finans servislerindeki genç profesyonelleri etnik azınlıklardan Londra şehrine çalışmaları için getirmektedir. Programa fon desteği, bankalar ve NatWest, Bank of Scotland, J. P. Morgan ve Goldman Sachs firmaları gibi finans servislerinden sağlanmaktadır. Arkadaşlık programına günümüze kadar verilen toplam miktar yaklaşık olarak 6 milyon dolardır. Uluslararası gazetecilikte

⁶⁰⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 47-59

Greenwich arkadaşlık programı (Greenwich Fellowships) 1999 yılında kurulmuştur ve bu kez de gazetecilik alanında etnik azınlıkları amaçlamaktadır. Deneyimli Amerikalı etnik azınlık olan gazetecilere, bir yıl kadar genç İngiliz azınlık gazetecilere akıl hocalığı yaparken İngiliz haber organizasyonlarında çalışmalarını için fırsat tanınmıştır. Greenwich arkadaşlık programının bilinen amaçları, İngiltere ile ABD'nin etnik azınlıkları arasında bağları kuvvetlendirmeyi ve İngiliz ile Amerikalı gazeteciler arasında profesyonel ilişkiler kurmayı içermektedir.⁶⁰⁸

Bu yönde yapılan çalışmaların hepsi maddi kaynak kapasitesi ve işleyiş aşamasında da netice alınması için sabredilmesini gerektiren uzun süreli ilişki inşa faaliyetleridir. İngiltere uzun süreli ilişki inşası yönünde çalışmalarını sürdürürken, medya, ekonomi, eğitim, iletişim gibi kamu diplomasinin kapsamı altına girecek her alanda çalışma yapmış olup faaliyetlerini profesyonel şekilde sürdürmektedir.

2.2.4. Medya ve İletişim Kanalları (BBC, BBC World News ve BBC Radio)

Kamu diplomasisi faaliyetlerinde ayrı bir önemi olan ve günümüz şartlarında önemi ayrıca artmış olan medya ve iletişim çalışmalarında İngiltere'nin kapsamlı çalışmaları mevcuttur. Bu alanda tarihsel anlamda en tecrübeli olan ve uluslararası ortam tarafından da üstünlüğü kabul edilen uluslararası yayın kuruluşu BBC Dünya Servisi'dir. Geçmiş dönemlerde radyoculuk alanında etkinliğini sürdürürken, günümüzde görsel yayıncılığın da ön plana çıkmasıyla televizyonculuk alanında da başarısını devam ettirmektedir.

BBC, dünyanın önde gelen kamu yayıncısıdır ve misyonu insanların hayatını eğitici, bilgilendirici ve eğlendirici programlarla zenginleştirmektir. Royal Charter (Kraliyet Fermanı) ile kurulmuştur. BBC İngiliz toplumunun ödediği lisans ücreti ile finanse edilen bir kamu yayın servisidir. 10 ulusal TV kanalı artı bölgesel programlar, 10 ulusal radyo istasyonu, 40 yerel radyo istasyonu ve kapsamlı bir web sitesi servislerini sağlamak için lisans ücretlerinden gelen geliri kullanmaktadır. BBC Dünya Servisi, dünyaya radyo, TV ve internet üzerinden 27 dilin yanında İngilizce olarak haber ve bilgi sağlamaktadır. BBC Worldwide birkaç ticari girişimlerden biri olan ticari bir koldur. Bu aktivitelerden gelen karlar BBC'nin yeni program ve hizmetleri için yatırım olarak geri dönmektedir. BBC'nin televizyon, radyo ve internet üzerindeki hizmetleri:⁶⁰⁹

İngiltere'deki çoğu BBC hizmetleri lisans ücretlerinden gelen gelirlere finanse edilmektedir:

- 10 ulusal televizyon kanalı (BBC One, BBC Two, BBC Three, BBC Four, CBBC, CBeebies, BBC News, BBC Parliament, BBC Alba, BBC HD)
- BBC Red Button interaktif TV
- 10 ulusal radyo istasyonu (Radio 1, 1Xtra, Radio 2, Radio 3, Radio 4, Radio 4 Extra, Radio 5 Live, 5 Live Sports Extra, 6 Music, BBC Asian Network)

⁶⁰⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 83

⁶⁰⁹ <http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/whoweare/ataglance/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

- İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda'daki ulusal TV ve radyo hizmetleri ayrıca İngiltere için 40'ın üzerinde yerel radyo istasyonu
- BBC İnternet
- BBC Dünya Servisi

Ayrıca dünya genelinde BBC Worldwide ve BBC World News, BBC kamu hizmetlerini, karları ile finanse etmeye çalışan farklı ticari girişimlerdir.⁶¹⁰

BBC misyonunun, “insanların hayatını eğitici, bilgilendirici ve eğlendirici programlarla zenginleştirmek”; vizyonunun ise, “dünyadaki en yenilikçi organizasyon olmak olduğunu” ifade etmektedir. Değerlerini de şu şekilde sıralamaktadır:⁶¹¹

- Güven, BBC'nin temelidir: bağımsız, tarafsız ve dürüstüz.
- İzleyicilerimiz, yaptığımız her şeyin merkezindedir.
- Para için kalite ve değer sunmaktan gurur duyarız.
- Yenilikçilik, bizim işimizin can suyudur.
- Birbirimize saygı duyarız ve farklılıklarımızı takdir ederiz böylelikle herkes kendi için en iyiyi ortaya koyabilir.
- BBC olarak biz biriz: büyük işler birlikte çalışıldığında olur.

Ayrıca, Kraliyet Beyannamesi ve Anlaşması (The Royal Charter and Agreement) BBC için altı tane kamusal amaç belirlemiştir. Bunlar;⁶¹²

- Yurttaşlığın ve Uygur Toplumun Sürdürülmesi

BBC, önemli güncel ve siyasi meselelerde izleyicilerine, dinleyicilerine ve kullanıcılarına dokunabilmek için yüksek kaliteli haberler, güncel gelişmeler ve gerçeklere dayalı programlar sağlamaktadır.

- Eğitim ve Öğrenimi Destekleme

Resmi olarak okullarda ve kolejlerde eğitim desteği ve gayri resmi olarak bilgi ve yetenek geliştirme desteği sunmaktadır.

- Yenilikçiliği ve Kültürel Mükemmeliyeti Teşvik Etme

İngiltere boyunca kültürel, yenilikçi ve sportif faaliyetlere olan merakı, bağlılığı ve katılımı desteklemek.

- İngiltere'nin Uluslarını, Bölgelerini ve Camialarını Temsil Etmek

BBC izleyicileri, dinleyicileri ve kullanıcıları, BBC'ye İngiltere'de bulunan birçok topluluğu yansıttığı konusunda güvenebilir.

- İngiltere'yi Dünya'ya, Dünya'yı İngiltere'ye Getirmek

⁶¹⁰ <http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/whoweare/ataglance/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁶¹¹ http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/whoweare/mission_and_values/ - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁶¹² <http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/whoweare/publicpurposes/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

BBC, uluslararası meselelere küresel bir anlayış getirerek, İngiltere'nin farklı kültürlerle karşı olan tecrübelerini artıracaktır.

▪ Yeni Geliştirilen İletişim Teknolojilerinin ve Hizmetlerinin Faydalarını Halka Sunmak

İngiltere sakinlerine, şu anda ve gelecekte medya teknolojilerinde oluşan ve oluşacak en iyi gelişmeleri sağlamak.

BBC'nin altı kamusal amacı değerlendirildiğinde hepsinin de kamu diplomasisi stratejisi üzerine oturtulduğu görülmektedir. BBC Dünya Haberleri ile BBC Radyo Servisi de kendi alanlarında benzer mahiyette ve amaçlar doğrultusunda çalışmalar yapmaktadırlar.

BBC Dünya Haberleri, BBC'nin küresel çapta 200'den fazla ülkede ve bölgede, İngilizce, 24 saat uluslararası haber ve bilgi yayını yapan kanalıdır. BBC'nin ulaştığı 295 milyondan fazla hane, 1.7 milyon otel odası, 81 yolcu gemisi (cruise), 46 hava yolu ve 35 cep telefonu platformu; tahmini haftalık 74 milyon izleyicisiyle BBC'yi en büyük televizyon hizmeti olarak konumlandırmaktadır. BBC Dünya Haberleri, güvenilir uluslararası haberler, spor programları, hava durumu programları, iş dünyasına yönelik programlar, gündeme dair konular ve belgesel programlarının farklı bir karışımını yayınlamaktadır. BBC Dünya Haberleri, BBC'nin küresel yayıncılık vaadinin merkezindedir. BBC Küresel Haberler'in bütünüleyici bir parçası olarak, BBC Dünya Servisi radyosunun yanında bulunan BBC Dünya Haberleri sadece ne olup bittiğine bakmayıp, 'niçin' diye sorarak, haberlerin sadece görünen yüzüne değil arkasındaki hikâyeleri araştırabildiği kadar araştırarak, sıcak gelişmeleri tarafsızca, derinlemesine sunmaktadır. BBC Dünya Haberleri, BBC Küresel Haberler Şirketi'ne aittir ve bu şirket tarafından işletilmektedir. BBC Dünya Haberleri, BBC ticari şirketler grubunun bir üyesidir ve abonelik ve reklam gelirleriyle finanse edilmektedir.⁶¹³

BBC Radyo'yu değerlendirecek olursak, her hafta yaklaşık 35 milyon insan BBC Radyo'yu dinlemektedir. BBC, dinleyicilerine ilgi alanlarına ve ruh hallerine göre yüksek kaliteli programlardan oluşan bir paket sunmayı amaçlamaktadır. BBC Radio'nun içeriği:⁶¹⁴

- Radio 1, Radio 1Xtra, Radio 2, 6 Müzik ve Asya ağı üzerinden müzik yayını,
- Radio 4 üzerinde konuşma, tiyatro, analiz ve sanat programları,
- Radio 3 üzerinde klasik müzik ve Jazz programları,
- '5 live' ve '5 live sports extra' üzerinde haber ve spor yayını,
- İngiltere'de 40 istasyondan yerel programlar,
- Çeşitli uluslara 6 özel radyo hizmeti (Radio Scotland, Radio nan Gàidheal, Radio Ulster, Radio Foyle, Radio Wales, Radio Cymru)
- Radio 4 Extra üzerinde komedi, tiyatro ve çocuk programları
- İngiltere'de analog (AM, FM & LW), DAB dijital radyo, dijital televizyon (DTV) üzerinden ve online yayın yapmaktadır.

⁶¹³ <http://www.bbc.com/news/world-radio-and-tv-12957296> - Erişim tarihi: 13.06.2014

⁶¹⁴ <http://www.bbc.co.uk/radio/info/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

BBC Dünya Haberleri televizyon üzerinden, daha çok haber, ekonomi, belgesel tarzında haberler sunarken, BBC Radyo üzerinde yapılan yayınlarda ise sanatsal faaliyetlerin daha fazla yer aldığı görülmektedir.

BBC Dünya Servisi neredeyse tamamen hükümet destekli olmasına rağmen tam editoryal özgürlüğe sahiptir – ne yazık ki Voice of America sahip değildir. – Neredeyse her ülkede yayınlar ile ilgili kabul edilen gerçek, sonuçta medya kaynağı olarak Voice of America'dan daha fazla güvenilir olmasıdır. British Council hükümet dışı bir yapı olarak bazı ülkelerde elçiliklerden daha fazla esnek hareket edebilme yeteneğine sahiptir böylece hükümet ile hükümet bağlantılarını sağlamaktadır. Güney Afrika'da Apartheid (ırk ayrımı) döneminde, British Council tamamen hükümet dışı organizasyonlar ile çalışmış ve bağlar kurarak şimdiki hükümetin saygısını kazanmıştır. İngiltere'nin BBC ve British Council gibi yapılarda uyguladığı bu davranış, kurumların uluslararası arenada daha fazla itibar, saygınlık ve güvenilirlik kazanmasına vesile olmaktadır. BBC Dünya Servisi'nin radyo ve internet platformlarını desteklemek amacıyla aldığı fonda televizyonculuk bir istisnadır ve ticari amaçlı global televizyon kanalı çalışmaktadır. Bunun sebepleri ile alakalı olarak birçok açıklama mevcuttur. Birincisi, televizyon, radyo ve onlinedan daha pahalı ve bu platformların her birine harcanacak her poundu elde etmek vergi mükellefleri için daha fazla olabilmektedir. İkinci olarak, - BBC Dünya'nın başlangıcının kanıtı olarak – ticari amaçlı devamlılığı olan bir televizyon yayını ortaya çıkarmak internet ve radyodan daha kolaydır. BBC Dünya, bazı piyasalarda güçlü bir pozisyon sağlamayı başarmıştır ve şu anda günlük 24 saatte 91 milyon dinleyicisi mevcuttur. Örnek olayları ele alınan ülkelerin bilgileri, Hindistan'da CNN izleyicilerinin üç katına ulaştığını göstermektedir (fakat Star News'in yarısı kadar), Polonya'da CNN ile eşit ve ABD'de her gün 630.000 izleyici her hafta da 2.9 milyon kişiye ulaşmaktadır. Üçüncü olarak, hükümet alanda, BBC Dünya için kamu fonlarını aktarmada isteksiz görünmektedir, bu piyasayı bozacak ve BBC Dünya'ya ticari işleyişte Sky News gibi haksız avantaj sağlayacaktır.⁶¹⁵

Son gelişmelerin en ümit verici olanlarından birisi, uluslararası yayıncılıkta interaktif programın ortaya çıkmasıdır. BBC Dünya Servisi hem izleyicilerin diyaloglara katılım sağladığı hem de gelecek tartışmaları için konuları ele aldıkları Africa Have Your Say gibi yenilikçi programlara öncülük etmektedir.⁶¹⁶ İngiltere, uluslararası alanda karşılaştığı birçok konuda, BBC'nin tarihi geçmişi olan kurumsallaşmış bir yapıya sahip olmasının faydalarını görmüştür.

Farklı kurumlara, farklı zaman süreçlerine göre yönetmesi için ihtiyaç duyulmaktadır. Uzun dönem ilişkilerini oluşturmak için yoğunlaştığında birkaç yıl sonrası için stratejiler geliştirmek gerekmektedir. BBC Dünya Servisi'nin Afganistan'daki krize rakiplerinden daha etkili bir şekilde cevap verebilmesinin sebebi, Peştunca'da 20 yılın üzerinde, Farsça'da da 60 yıldır yayın yapıyor olması, güven tesis etmiş olması, kriz anında gösterdiği iyi niyettir. (Editoryal bağımsızlığını koruması). 1938'den beri Arapça'da sunulmaktadır ve şu anda Ortadoğu'daki kriz ortamında etkinliğini sürdürmesini sağlayan kaliteli gazetecilik ünvanını kazanmıştır. Ortadoğu'da haftalık olarak, %16'sı

⁶¹⁵ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 85-79

⁶¹⁶ Cull, a.g.e., p. 55-56

Suudi Arabistan, %18'i Ürdün, %12'si Suriye'den oluşan 10 milyon dinleyiciyi çekmektedir ve BBCarabic.com, aylık 8 milyon sayfa baskısı veren güçlü bir web sunumuna sahiptir. Kurumların oluşturulmasının önemini gösteren durumlardan birisi de bir dereceye kadar kısa dönem politik ihtiyaçlardan arındırılmış olmasıdır. Aksi takdirde uzun dönem süreçleri kısa dönemli politik ihtiyaçlara feda edildiğinde gerçekleştirilemez. Dünyanın birçok bölgesinde İngiltere'nin algılarının değişmesi ve değerlerin destek kazanması, herhangi bir sene veya herhangi bir yönetim ile kazanılacak şeyler değildir, bu yüzden uzun dönemli düşünce ve plan yeteneklerine sahip olmak gerekmektedir. Ne yazık ki; Dışişleri Bakanlığı'nın (FCO) kısa dönemli bakış açısı ile bazı şeylerin gerçekleşmesi mümkün gözükmemektedir.⁶¹⁷

Teknolojinin gelişmesi ve uluslararası alanda yayın yapan birçok kurumun ortaya çıkması ile birlikte, BBC rakiplerinin artması ve toplumların farklı bilgi kaynaklarına ulaşma konusunda daha fazla alternatifinin olması sebebiyle bazı durumlarda risklerle karşılaşmaktadır.

BBC Dünya Servisi, geçen yıl Hindistan'da 12 milyon dinleyici düşüşü olduğunu rapor etmiştir. Bu düşüşte, bir taraftan kablolu ve uydu televizyon yayınının ortaya çıkması diğer bir taraftan kaliteli yerel ve bölgesel radyo servislerinin -politik liberalleşmeden avantaj sağlayan- rekabetinin artması arasında uluslararası radyo istasyonları olarak bir kısıp hareketine yakalanılmasıdır. Son birkaç yıldır bu değişimin kapsamı, BBC'nin FM yayını oluşturma amaçlı öngörölü kararı neticesinde kısmen karartılmıştır ve bu durum kayıtlı dinleyici sayısını 150 milyona ulaştırmıştır. Gerçekte BBC'nin bu fırsatı yakalayan ilk uluslararası yayıncı olması ona 'ilk hamle avantajı' sağlamıştır fakat medya tüketim modellerinin değişimi ve rekabetin artmasıyla yakında alan genişleyecek ve BBC radyo dinleyicilerinin azalması riski ile yüzleşecektir. BBC ayrıca bu riskleri hafifletebilmesi için AB üyesi olmanın avantajlarını kullanarak AB içerisinde bu tarz yayın yapan kuruluşlar ile gücünü birleştirebilir. BBC Dünya Servisi, benzer Avrupa Birliği organizasyonları ile daha derin ilişkiler tesis etmelidir. Özellikle BBC, RFI ve Deutsche Welle gibi yayın servisleri hem servis sağlama hem medya yeterliliği tesis etme hem de rekabete dayalı çıkarlardan ziyade işbirliğinin olduğu ülkelerde eğitim programlarında birlikte çalışmalıdır.⁶¹⁸

Medya ve iletişim günümüz kamu diplomasisi faaliyetlerinin sürdürülmesinde merkezi noktada yer alan bir konumdur. Ayrıca her geçen gün biraz daha gelişerek alandaki çalışmaların üstüne bir şeyler katmaktadır. İngiltere, BBC gibi alanında öncü olan bir uluslararası yayıncılık kuruluşunun çalışmalarının, günümüze kadar çok olumlu tesirlerini görmüş olup devam eden süreçte de meydana gelen teknolojik gelişmelere ayak uydurarak çalışmalarını güncellediği takdirde kamu diplomasisi alanında etkin bir konuma geleceği değerlendirilmektedir.

2.3. AB ÜYESİ OLMANIN İNGİLTERE'NİN KAMU DİPLOMASİSİNE ETKİLERİ

AB, kamu diplomasisi unsurlarının nitelikli olarak bir araya getirildiği ve yumuşak gücün etkisinin başarıya ulaşabileceğini gösterecek en güzel örneklerden birisidir. İngiltere de bu yapının

⁶¹⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 42

⁶¹⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 79-100

öncü devletleri arasında yer almakta olup her ne kadar üye devletler nezdinde ABD ile yakınlığının daha fazla olduğu iddiası ve kendisinin AB'li gibi hissedilmediği şeklindeki tepkiler ile karşılaşsa da kamu diplomasisi faaliyetlerinde, belirli konularda münferit hareket etmekte bazı konularda ise birlikte hareket etme çerçevesinden olaya yaklaşmaktadır.

“Avrupa Birliği (AB), felsefesi, siyasi, iktisadi ve sosyal yapısıyla yumuşak gücün belki de en başarılı numunelerinden biridir. Sahip olduğu kültürel değerleri, demokratik siyasi yapısı, ekonomisi, sosyal hukuk devleti uygulamaları, AB'nin temelini teşkil eden anlaşmaların zemini olan insan hakları ve hukukun üstünlüğüne yapılan atıflar ve uygulamadaki başarıları bu birliğin muazzam yumuşak güç unsurlarına sahip olmasını temin etmektedir. Bu vasıflarıyla AB emsalsiz bir kamu diplomasisi potansiyeline sahiptir”.⁶¹⁹

Bir yazar tarafından, ‘Avrupa Birliği projesi muhtemelen şu ana kadar var olan en başarılı yumuşak güç çalışmasıdır.’ şeklinde ifade edilmektedir. Günümüze kadar, Sovyet sonrası dönemde, Avrupa'nın Doğu Avrupa'yı güçle değil özendirme ve ikna ile değiştirme kabiliyeti etkileyici olmuştur.⁶²⁰

AB'yi bütün olarak ele aldığımızda, aktif kamu diplomasisi çalışmaları ve iletişim politikalarının çok eskiye dayanmadığı görülmektedir.⁶²¹ Kamu diplomasisi terimi, 1960'larda ortaya çıktı ve diğer ülkeler arasında genel olarak İngiltere ile ABD hükümetleri tarafından kullanıldı ve kamu diplomasisi daha çok Avrupa Komisyonu'nun bölümleri tarafından ‘bilgi ve iletişimler’ olarak ifade edilmesine rağmen şu anda Avrupa Komisyonu tarafından benimsenen işaretleri görmektedir.⁶²² AB, kuruluşunun ilk yıllarında özellikle eski sömürgelerle olan ilişkilerinde propaganda yapmakla ve içişlerine karışmakla itham edilmemek için kamu diplomasisine gereken önemi verememiştir. Dolayısıyla uzun vadeli bir kamu diplomasisi stratejisi belirlenememiştir.⁶²³

Hiçbir Avrupa ülkesi tek başına, büyüklük açısından ABD ile yarışamaz; fakat bütün olarak ele alındığında, Avrupa da aynı büyüklükte bir pazara ve biraz daha büyük bir nüfusa sahiptir, üstelik Avrupa'yı birleştiren bir sembol olan Avrupa Birliği, kendi başına oldukça fazla yumuşak güce sahiptir.⁶²⁴

Avrupa Birliği dünya meselelerinde daha büyük rol alma konusunda ciddi ise kamu diplomasisi yeteneğini birleştirmesi gerekecektir. Kamu diplomasisi örneğin AB-ABD veya AB-Çin ilişkilerinin yönetiminde önemli bir rol oynamaktadır. Günümüze kadar AB'nin dışa yönelik hareket tarzı, hem aktif olarak yabancı toplumları çekmedeki gönülsüzlüğü hem de yabancı elitlere ulaştırılacak mesajları iletmede başarısız olması sebebiyle riske atılmaktadır.⁶²⁵

AB, yeni bir zeminde işbirliğine dayalı bazı kamu diplomasisi girişimleri geliştirmiştir: birisi EUNIC (The European Union National Institutes for Culture – Avrupa Birliği Ulusal Kültür Enstitüleri)

⁶¹⁹ Demir, a.g.e., s. 122

⁶²⁰ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 7

⁶²¹ Akçadağ, “AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları”, a.g.m., s. 236

⁶²² Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 6

⁶²³ Akçadağ, “AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları”, a.g.m., s. 236

⁶²⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 80

⁶²⁵ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. VI-VII

tasarıdır, benzer uluslararası programların azalan getirisi ile başa çıkmayı ve Avrupa'nın birçok ülkesinin Alliance Française, the Instituto Cervantes ve British Council gibi kültürel kurumları arasındaki işbirliğini amaçlamaktadır; diğer bir iddialı kurum ise Avrupa Dış Eylem Servisi'dir (EEAS – European External Action Service), dış delegasyonlar olarak adlandırılan elçiliklerin geniş bağlantıları sayesinde Birlik'in etkisini yaymaya çalışan AB'nin kendi diplomatik servisi. Bu uluslar üstü işbirliğine dayalı kamu diplomasinin ilk örneklerinden biridir ve 21. yüzyıl boyunca üye devletlerin ulusal profilini aşındırmadan daha fazla etkinlik gösterdiği sürece kademeli olarak gelişmesi muhtemeldir.⁶²⁶

Avrupa, dünyanın en büyük kamu diplomasisi tecrübesi ve kapasitesi kaynağına sahiptir. Avrupa Birliği'nin 25 üye devleti⁶²⁷, kamu diplomasisi ve kültürel ilişkiler yönetiminde dünyanın en tecrübelileri arasındadır. Uluslararası yayın alanında - önemli bir stratejik kamu diplomasisi aracı - BBC Dünya Servisi, Deutsche Welle (Alman Radyosu) ve Uluslararası Radyo Fransa dünya liderleridir. Goethe Enstitüsü ve British Council gibi kültürel organizasyonlar on yıllardır, kendi ülkeleri ve diğerleri arasında toplumdan topluma olan gayri resmi ilişkileri geliştirmek ve kolaylaştırmak için çalışmaktadır. Bu organizasyonların bilgi tabanı çok geniştir. 25 üye devlet tarafından yönetilen faaliyetlerin tamamı, Avrupa Birliği'ni kolay bir biçimde dünyada en aktif ve iyi desteklenen kamu diplomasisi aktörü yapmaktadır. Fransa resmi olarak tek başına kamu diplomasisi faaliyetlerinin bileşimine yıllık 1 milyar dolardan fazla harcamaktadır veya kişi başına 17 dolar, ABD ile karşılaştırıldığında ise kişi başına ortalama tam 0,65 dolar harcanmaktadır. Kültürlerarası Diyalog Komisyonu faaliyetleri, Erasmus Mundus (yüksek eğitim alanında değişimde işbirliği ve değişim programı, Avrupa Birliği ile üçüncü ülkeler arasında değişimi artırma) girişimi ve Netd@ays (özellikle gençlik arasında eğitim ve kültür alanında yeni medya kullanımını artırmaya çalışmaktadır.) girişimini kapsamaktadır.⁶²⁸

“Öte yandan bir bütün olarak ele alındığında Birlik, oldukça geniş bir pazara ve nüfusa sahiptir. Dolayısıyla ekonomi alanında da büyük bir güç olan Avrupa'nın, çok uluslu şirketlerine ait markalar tüm dünyada tanınmaktadır (Fin Nokia, İsveç Ericsson, İngiliz Unilever, Fransız Peugeot, Alman BMW, Almanya, Fransa, İspanya, İngiltere ve Hollanda ortaklığından oluşan Airbus...)”.⁶²⁹

Bir yazar tarafından, 'kamu diplomasisi şu anda AB'nin küresel sözleşmesinin sindirellasıdır' şeklinde ifade edilmektedir, politika yapıcılar fakir hizmetçiyi prensese dönüştürüp dönüştürmeyeceklerine karar vermelidirler.⁶³⁰ AB, içerisinde buldukları ve hasarsız giden mutabakat durumunu da dikkate alarak kamu diplomasisi yöntemlerini iş birliğine dayalı kamu diplomasisi perspektifinde değerlendirebilecek olursa ilk etapta ABD'nin bu alandaki gücüne ulaşmasa da etkili ve yönlendirici unsuru olacağı kesindir.

“Şüphesiz gerek ekonomik, gerek politik, gerekse kültürel olarak AB, etkin bir kamu diplomasisi yürütecek yumuşak güç araçlarına sahiptir. Her şeyden öte, bugün AB'nin dünyaya

⁶²⁶ Melissen, a.g.e., p. 15-16

⁶²⁷ Avrupa Birliği'nin günümüzde 28 üyesi bulunmaktadır.

⁶²⁸ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 10-20

⁶²⁹ Akçadağ, “AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları”, a.g.m., s. 230

⁶³⁰ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 10

anlatacağı hayranlık uyandıracak çağdaş bir hikâyesi bulunmaktadır. Bir zamanlar birbirleri ile kanlı savaşlar yapmış, sürekli sınırları değişmiş, ataları can düşmanı olmuş ülkeler bugün 'birlik' halinde, barış, refah ve istikrar içinde yaşamaktadır. Avrupa kıtasının en önemli revolüsyonu ve hikâyesi olan Avrupa Birliği, sadece bu emsalsiz özelliği ile uluslararası kamuoyunun takdir ve hayranlığını kazanmaktadır".⁶³¹

Avrupalı üye devletler, yabancı dinleyiciler ile iletişimin stratejik önemini önemli ölçüde kabul ettikleri için Avrupa Birliği politika yapıcılarını, üçüncü ülke toplumları ile nasıl konuşulması ve dinlenilmesinin daha iyi olduğunu düşünmelidirler. Birleşmiş Milletler'in bütçesinin %40'ını, küresel gayri safi yurtiçi hasılanın %25'ini oluşturan 450 milyondan daha fazla ikamet sahibini kapsadığı için Avrupa Birliği, iletişim kurma koşullarında gücünün altında hareket etmektedir. Avrupalı politika yapıcılar şu anda ciddi bir şekilde stratejik öncelik olarak genişleme süreci için gerekenlerin ötesinde daha geniş bir dünyada toplumlar ile anlaşmaya varılıp varılmayacağını değerlendirmelidir.⁶³²

AB üyesi devletlerin geneli düşünüldüğünde, hepsinin kendi tarihsel geçmişlerine yönelik olarak yakın çevrelerinde veya uzak bölgelerde, müttefikleri oldukları ve komşuluk ilişkilerini geliştirdikleri yapılarla irtibatlarını kamu diplomasisi yöntemleri için kullanmaları AB'yi avantajlı bir konuma getirecektir. ABD ile mukayese edildiğinde, AB'nin üye devletlerinin tarihsel geçmişleri ile ilgili irtibatları daha fazladır ve AB'yi tanıtım yönünden kullanılabilirse çok geniş bir yelpazeye sahiptirler.

Avrupa ve Avrupa'nın dışı arasındaki iletişim hemen hemen sonsuz sayıda yöntem ile ortaya çıkmaktadır: ulusal liderlerin televizyon konuşmaları, Mozart Operası'nın performansı, Avrupa filmlerinin yayınlanması, bir Avrupa etiketinin parlak ışığı, Picasso veya Da Vinci resimlerinin sergisi, Avrupa Bayrağı'nın dalgalandırılması, UEFA Şampiyonlar Ligi futbolcularının kutlamaları, Avrupalı iş adamlarının el sıkışması, geçen bir AB arabulucunun yükünün gürültüsü, Fransız peynirinin tadı, İtalyan pastası veya İspanya zeytinleri ve BBC Dünya Servisi ile Deutsche Welle haber spikerinin güven verici sesi.⁶³³

Ayrıca Nye da diğer bir yönden, AB'nin potansiyel yumuşak güç kaynaklarının bir kısmını şu şekilde ele almaktadır;⁶³⁴

- Fransa, Nobel Edebiyat Ödülleri'nde birinci; İngiltere, Almanya ve İspanya da üçüncü, dördüncü ve beşinci sıradadır.
- İngiltere, Almanya ve Fransa, Nobel Fizik ve Kimya Ödülleri'nde sırasıyla ikinci, üçüncü ve dördüncü sıradadır.
- İngiltere, Almanya ve Fransa, müzik satışlarında (ABD ve Japonya'dan sonra) sırasıyla üçüncü, dördüncü ve beşinci sıradadır.
- Almanya ve İngiltere, kitap satışlarında üçüncü ve dördüncü, internet sitelerini ziyaret edenlerin sayısında dördüncü ve beşinci sırada gelmektedir.

⁶³¹ Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", a.g.m., s. 229

⁶³² Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 1-2

⁶³³ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 2

⁶³⁴ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 80

- Fransa, turist çekme açısından ABD'nin önündedir. (Gerçi Avrupa'daki diğer komşularından da bir hayli öndedir.)
- İngiltere, politik sığınma için başvurular açısından birinci, Almanya da ikincidir.
- Fransa'da, Almanya'da ve İtalya'da, doğumda yaşam süresi umudu, ABD'dekinden fazladır.
- Neredeyse bütün Avrupa ülkeleri, gayrisafi yurt içi hâsıla (GSYİH) yüzdesiyle, denizaşırı kalkınmaya yapılan yardım açısından ABD'nin önündedir.
- Avrupa'nın en önemli sporu olan futbol, dünya çapında Amerikan futbolundan veya beyzboldan çok daha popülerdir.
- Avrupa popüler müziğinin, tüm dünyada dinleyicisi vardır.
- Avrupa'nın çok uluslu şirketlerine ait markalar, tüm dünyada tanınmaktadır.
- ABD'den çok daha küçük olmalarına rağmen, İngiltere ve Fransa'nın kamu diplomasisine harcadığı miktar, ABD'ninkiyle aynıdır.

Burada yapılan analizden de görüldüğü kadarıyla AB ciddi bir yumuşak güç potansiyeline sahiptir. Bu potansiyelin etkin bir şekilde ve ortak çalışmalar yapılarak kullanılması halinde büyük bir yumuşak güç oluşacağı ve AB'nin sıkıntılı konularının çoğunun yumuşak güç yöntemleri ile çözülebileceği değerlendirilmektedir.

AB, şu zamana kadar geçen süre zarfında zaman zaman ufak aksaklıklar haricinde genel itibarıyla başarılı bir şekilde çalışmalarını sürdürmektedir. Aksaklıklar yönünden bakıldığında, AB her ne kadar bir birlik çatısı altında hareket ediyor olsa da netice de devletlerin kendi iç meseleleri de bulunmaktadır ve bu konuda bazı durumlarda problem yaşanabilmektedir.

Bazen dünyadaki teori ve uygulama, kamu diplomasisinin dünyasından farklıdır. Her zaman, hatta elçiliklerin hareketleri, ev sahibi ülkenin iç işlerine müdahale olduğu zaman en yakın çift taraflı ilişkiler de bile açık değildir, bundan dolayı devletlerin toplumu desteklediği Westphalia prensibi de ihlal edilmektedir. Demokratik dünyanın dışında böyle sınırların genel değerlendirmesini bulmak kolaydır, örneğin Avrupa'da. Avrupa Birliği, kamu diplomasisi deneyimi için iyi bir laboratuvar olmaktadır, şu anda diplomatik davranışın kabul edildiği sınırlara baskı yapmaktadırlar. AB üye devletlerin içerisinde, kabul edilme edilmeme arasında, iyi giden, görünmez ve belirsiz bir çizgi yine de problem çıkarabilir, hükümetler olarak elçilikler buldukları ülkelerde kamu tartışmalarına teşvik edilmektedirler. Örneğin; elçiliklerin çoğu toplumdan saklı kalan birçok olayda olmasına rağmen kendi dışişleri bakanlığı ile sorunlar yaşamaktadır.⁶³⁵

AB'ye üye devletlerin yaşadıkları problemler iç mekanizmalar içerisinde çözüme kavuşturulduğu müddetçe dışarıya daha bütüncül bir AB portresi yansıyacaktır.

⁶³⁵ Melissen, a.g.e., p. 6

2004 yılında Brüksel'deki 'Avrupa'nın Hayalleri' Konferansı'nda, çok sayıda yüksek seviyedeki konuşmacı, ülkelerinde Avrupa'nın nasıl görüldüğünün altını çizmiştir ve Çin'deki Tsinghua Üniversitesi'nden Yan Xuetong bu durumu kendi değerlendirmesine göre şöyle ifade etmektedir;⁶³⁶

"Bana, Avrupalılar'ın kendi gözünde, genel bir Avrupalı kimliği yokmuş gibi geliyor. Fakat Çinliler'in gözünden bakıldığında hepiniz aynı görünüyorsunuz. Biz, Fransızları Belçikalılardan veya İngilizleri Almanlardan ayırt edemeyiz. Bizim gözümüzde hepsi Avrupalıdır".

AB'ye üye devletlerin birliğin imkânlarından işbirliğine dayalı kamu diplomasisi yönünden istifade etmeleri durumunda hem birlik içerisindeki yakınlaşmayı daha fazla artıracaklar hem ekonomik anlamda istifade edecekler hem de daha etkili kurumların oluşmasında faydası olacaktır.

Gelişen dünyada, Amerika'nın Sesi, BBC Dünya Servisi, Deutsche Welle (Alman Radyosu) ve RFI (Radio France Internationale - Uluslararası Fransız Radyosu), milletlerin ilgilenmeleri için ufak faydalar sağlamaya başladığı zaman, dinleyici, frekans ve nüfuz için mücadele ettiler. (ABD, İngiltere, Fransa veya Almanya). VOA (Amerika'nın Sesi Radyosu) -11 Eylül'ün ardından Kongre tarafından geniş bir oy ile desteklenen- Arap dünyasında FM frekanslar için geniş miktarlarda ödeme yapmaları yüzünden enflasyona sebep olma tehlikesi içerisinde Somali'de BBC Dünya Servisi'ne karşı FM frekans üzerinden sunum yapmak amacıyla teklif vermektedir. BBC Dünya Servisi'nin, VOA'dan çok farklı editoryal değerlere sahip olduğu açıkça ortada olmasına rağmen, eğer yapım ile ilgili birlikte hareket etmiş olsalardı onun editoryal bağımsızlık şöhretine zarar vermiş olacaktı, iki servis arasında her zaman uğraşmaya değer bir rekabetin olması önemlidir ve frekanslar için fiyat verme savaşında değerli kaynakların israf edilmesi basit bir sonuç değildir. Ancak bunlar diğer Avrupa servislerinde başvurulmayan editoryal değerler ile ilgilidir. Fransa ve İngiltere için yerli topluluklara iyi hizmet sunabilen ve mütevazı tasarruflar sağlayan bir Avrupa Servisi oluşturmak amacıyla güç birliği yapma yerine, BBC için Fransız dilinin hâkim olduğu Afrika bölgesinde RFI ile rekabet halinde olmak olumsuz görünmektedir. AB üyesi devletler, kendileri arasında bir kurum oluşturabilecekleri gibi, BBC veya RFI gibi ön plana çıkmış olan kurumları da destekleyebilirler. Sonuç itibarıyla bireysel hareket eden batı hükümetleri ile önemli çift taraflı ilişkilere sahip olmayan ülkelerin büyük çoğunluğunda rekabete dayalı kamu diplomasisi programları uygulamanın yerine, batı kaynaklarını birleştirmeli ve bu tarz uygulamalarda birlikte hareket etmelidir. Eğer BBC Dünya Servisi'nin ve birçok yerdeki British Council'in çalışmaları -batı toplumunda oldukça az bir miktardaki- batının bütün hükümetlerinin katkı sağlamalarını teşvik eden bir mekanizma olarak kullanılmalıdırlar.⁶³⁷

Bu alanda yapılan çalışmalar, ülkelerin daha az miktarda bütçe ile daha kaliteli kurumların oluşmasına yardımcı olacaktır. Örneğin; "uluslararası kültürel ilişkilerde, Avrupa daha eski bir geleneğe sahiptir ve bu konuda daha çok harcama yapılmaktadır; en çok harcama yapan AB ülkesi Fransa'dır,

⁶³⁶ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 4

⁶³⁷ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 26

ikinci İngiltere, üçüncü ise Almanya'dır".⁶³⁸ Bu ülkelerin hepsi bakıldığında aynı alandaki çalışmalara farklı bütçelerden harcama yapmaktadırlar ve bu durum birlik bütçesi yönünden de etki etmektedir.

AB mekanizması, ABD ile karşılaştırıldığında özellikle 11 Eylül saldırısının ardından ABD'nin uluslararası hukuk kurallarına aykırı davranışlarından sonra çekicilik yönünden olumlu anlamda hızlı bir ivme kazanmışlardır.

Çekici kültürünün ve yerel politikalarının yanısıra, Avrupa, çoğu zaman tüm dünyada kamu yararına katkıda bulunan dış politikalarından da yumuşak güç elde etmektedir. Tabii ki, bütün Avrupa politikaları ileri görüşlü değildir -örneğin fakir ülkelerdeki çiftçilere zarar veren ortak korumacı tarım politikası- fakat Avrupa, küresel iklim değişikliği, uluslararası hukuk ve insan hakları anlaşmalarındaki yeri dolayısıyla güvenilirlik kazanmaktadır. Dahası, yoksul ülkelere yapılan denizaşırı kalkınma yardımının %70'ini Avrupalılar yapmaktadır ki bu da Amerika'nın yaptığından dört katıdır. Ayrıca, Avrupa'nın, BM ve NATO gibi çok yanlı kuruluşlar altında barışı koruma operasyonlarına katılan birliklerinin sayısı, ABD'den on kat daha fazladır.⁶³⁹

Bu tarz istatistikler AB'nin etkinliğini göstermesinde etkili olup uluslararası kamuoyundan olumlu tepkiler almasını sağlamaktadır. AB kendi iç mekanizmasında da anket çalışmaları yaparak neticelerine göre birlik politikalarını yön vermektedir.

AB 'EuroBarometre', birlik ve önemli komşularındaki kamuoyunu değerlendirmek için çok değerli bir araçtır. Kamuoyu yoklamaları ve anketler politikacılar için çok değerlidir. Üçüncü ülkelerde düzenli olarak yapılacak bu tarz verileri toplama çabaları – EuroBarometre'nin genişletilmesi ile – devam ettirilmeli ve komisyon da uygun akademik araştırmaları devam ettirmelidir.⁶⁴⁰

İngiltere'nin, tek başına gerçekleştirdiği kamu diplomasisi faaliyetlerinin yerine birlik faaliyetlerine katılması yönünde atacağı adımlar, AB içerisinde İngiltere'ye karşı oluşan ön yargının yıkılması açısından faydalı olacaktır. Fakat İngiltere'nin bu yönde samimi adımlar atarak kendisini inandırması, AB'yi kendisine bir yük olarak görmemesi gerekmektedir.

AB ile İngiltere arasındaki sıkıntıların giderilmesinin, her ne kadar İngiltere'ye bazı sorumluluklar getireceği değerlendirilse de diğer bir taraftan İngiltere, AB'nin potansiyelini kullanabilme yönünde faaliyetler geliştirebilirse mevcut kamu diplomasisi potansiyeli ile yumuşak gücünü daha etkin bir hale getirebilir. Bu alanda İngiltere'nin bir takım girişimlerde bulunduğu görülmektedir.

Tony Blair, Avrupa Birliği üyeleri ile çıkarları konusunda farklılığı olmayan fakat acil toplumsal ihtiyacın olduğu dünya ülkelerinin önemli bir çoğunluğunda kamu diplomasisinin uygulanması ve birlikte oluşturulan bir fon dâhilinde bir plan geliştirilmesini önermek için çalışmalar yapmıştır. Aynı zamanda batı hükümetleri ile çok resmi olmayan bir yük paylaşımı sisteminin oluşturulması mantıklı görünmektedir. Buraya İngilizlerin katkısı, gelişen ülkelerdeki mevcut BBC Dünya Servisi ve British

⁶³⁸ Margaret Wyszomirski, Christopher Burgess, and Catherina Peila, "International Cultural Relations; A Multi-Country Comparison", **Ohio State University**, Nisan 2003, s. 19

⁶³⁹ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 84

⁶⁴⁰ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 26

Council'in 'iyi yönetim' faaliyetleri ile olacaktı, böylelikle diğer ülkeler aynı yardım veya peşin fonlar sağlayarak tamamlayıcı etkinlikler ile katılım sağlamayı kabul edeceklerdi.⁶⁴¹

AB'ye üye ülkeler tarafından İngiltere'ye getirilen eleştirilerden birisi, İngiltere'nin 'İngilizlilik' konusunu ön planda tutma gayretidir.

İngiltere, diğer ülkelerde ve ülke düzeyinde danıştığı müttefiklerindeki faaliyetlerinde, 'İngilizliliği' kasıtlı bir şekilde geri planda tutarak liderlik yapmalıdır. Bu Dünya Servisi'ni ve de daha fazla British Council faaliyetlerini, bağışçı olmaktan ziyade, ev sahibi ülkelerde programın önemini vurgulayan bir kültüre getirecektir. Bu en azından, çıkarların büyük bir oyun modeli olduğu gelişen dünyada, kamu diplomasisi etkinliklerinden ayrılmaya karşı bir yol oluşturacaktı, bu İngiliz Dışişleri Bakanlığı tarafından takip edilecek ve uygulanacak bir görev olarak kabul edilmiştir.⁶⁴² Getirilen bir diğer eleştiri ise İngiltere'nin AB'den uzak kalması ve ABD ile olan yakın ilişkileridir.

İngiltere'nin Avrupa Birliği eski Daimi temsilcisi Sir Michael Butler, sonsuza dek ihtiyatlı olunması gereken şeyi şu şekilde ifade etmektedir:

"ABD ile ilişki halindeyken Başbakan ve Dışişleri Bakanı, diğer devletlerin tepkilerinin sonuçlarını düşünmelidir. Diğer ülkelerden daha fazla uysal durumdayken, ABD'ye bizim etkimizin daha fazla olabileceğini düşünmek muhtemelen bir yanılsama olur -azalan bir verim var- fakat bu diğer ülkeler ile ilişkilerimize zarar verebilir. Tarihimizde isteksiz bir Avrupalı olduğumuz vurgulandığı halde diğer AB ülkeleri kendilerinin hepsinin Avrupa ile özel ilişkilerle sahip olduklarını düşünürken ilişkileri daha fazla uzaklaştırmamak amacıyla ABD ile daha çok 'köprü olma' veya 'özel ilişki kurma' konuları hakkında konuşmalıyız. Bir konu üzerinde karar alırken sadece dâhili kamuoyunu değil Avrupa, Amerika ve dünyanın geri kalanında nasıl bir görüntü vereceğinizi hesaba katmanız gerekir. Bir ülkede söylenen şey diğer ülkelerin medyasını ve aksini ayağa kaldırmaktadır. Bir kriz olduğu zaman, Başbakan kaçınılmaz bir şekilde dâhil olur ve toplumun küçük gruplarını elde edecek mesajlar verir. Planlanmış bir şey değildir fakat istenmeden ortaya çıkan sonuçlarından birisi, dünyanın bazı bölgelerine ulaştığında kötü neticeler verebileceğidir".⁶⁴³

Genel anlamda, İngiltere çift taraflı olarak ABD'de kamu diplomasisini gerçekleştirmedi kayda değer bir avantaja sahiptir fakat bu durumda AB ve diğer ülkelerin, ABD ile ilişkilerindeki eksiklikler İngiltere'ye zararlı etki etmektedir.⁶⁴⁴ İngiltere'nin bu zararlı algıdan daha fazla etkilenmemesi için bir tercih yapması gerekmektedir. Çift taraflı karamsarlığa sebebiyet veren yaklaşım tarzının hem kendisine hem de AB'ye zararlarının dokunduğu ve AB'nin birlik mantığını zedelediği görülmektedir.

2.4. AB KAMU DİPLOMASİSİ KURUMLARI

AB, kendi iç yapılanması içerisinde üye devletlerin sahip olduğu kamu diplomasisi kurumları haricinde, hem bu kurumlar arasındaki birliktelikleri artırmak hem de birliği temsil eden kamu

⁶⁴¹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 27

⁶⁴² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 27

⁶⁴³ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 44

⁶⁴⁴ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 121

diplomasisi çalışmaları yapmak amacıyla üye devletlerin temsilcilerinin katılımları ile yeni mekanizmalar oluşturmuşlardır.

AB, üye ülkelerin kamu diplomasisi organizasyonları arasında daha büyük işbirliklerini kolaylaştırmayı hedefleyen CICEB'i (Consociato Institutorum Culturalium Europaeorum Inter Belgas) kurmuştur. 12 üyeden oluşan, 25 üye devletin hepsine genişletmek için planlama yapılan CICEB, çeşitli Avrupa kültürel ilişkiler enstitüleri tarafından yönetilen faaliyetleri düzenlemek amacıyla girişimde bulunmaktadır. CICEB'in neticesi tipik olarak, dil eğitimlerinin farklılığına duyarlı olma, gazeteciler arasında bağlantı oluşturma girişimleri ve Avrupa 'aktif vatandaşlık' programını kapsamaktadır.⁶⁴⁵ "1997 yılında kurulan CICEB (Consortium of the National Cultural Institutes of the European Countries in Belgium) ... 2006 yılında AB Ulusal Kültür Enstitüleri (European Council National Institutions of Culture) adını almıştır".⁶⁴⁶

AB kurumları içinde Parlamento ve Konsey, kamu diplomasisi çalışmalarında sembolik role sahip olmakla birlikte bu konudaki esas aktör Komisyon'dur. Komisyon, 2006 yılında yayımladığı bildiri ile doğrudan kamu diplomasisi terimini kullanmasa da yabancı ülkelere yönelik etkin bir iletişim politikası uygulanması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bildiriye doğru ve güvenilir bilginin AB politikalarının etkinliğini ve görünürlüğünü arttıracığı belirtilmektedir.⁶⁴⁷ Öte yandan yine komisyon tarafından hazırlanan 2006-2009 dönemini kapsayan AB Dış Politikası için İletişim Stratejisi (Communication Strategy for the European Union's External Policy) AB dış politikasının önceliklerini, hedeflerini, karşılaştığı güçlükleri ve ana mesajlarını yabancı ülkelere gerektiği gibi duyurmak amacıyla yapılacak çalışmaların ana hatlarını belirlemektedir.⁶⁴⁸ Ayrıca iletişimde kullanılacak araçları da listelemiştir: delegasyonlar, sosyal ağlar, internet, halka yönelik etkinlikler, medya bağlantıları, yayınlar...⁶⁴⁹ Bir diğer önemli belge de Komisyon'un Avrupa Yardım ve İşbirliği Ofisi İletişim Birimi tarafından kaleme alınan "Görünürlük Rehberi"dir. Bu rehber, AB yardımlarının medya konferansları, broşürler, web sayfalarında ne şekilde ifade edilmesi ve duyurulması gerektiği konusunu ele almaktadır.⁶⁵⁰

Üçüncü ülkelerde AB kamu diplomasisinde önemli aktörler, ülke dışında bulunan çeşitli genel müdürlükler – RELEX (The Directorate-General for External Relations - Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü), ECFIN (The Directorate-General for Economic and Financial Affairs - Ticaret, Genişleme, Kalkınma, Ekonomik ve Finansal İşler Genel Müdürlüğü) ve ECHO (The European Community Humanitarian Aid Office - İnsani Yardım ve Sivilleri Koruma Genel Müdürlüğü) – ve onların belirlediği 'bilgi ve iletişim' birimleridir. Bu Genel Müdürlükler, birbirlerinden bağımsız olmakla birlikte Dış İlişkiler Genel

⁶⁴⁵ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 11-12

⁶⁴⁶ Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", a.g.m., s. 236

⁶⁴⁷ Europe in The World Some Practical Proposals for Great Coherence, Effectiveness and Visibility, Brussels, 2006 aktaran Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", a.g.m., s. 237

⁶⁴⁸ "The EU in The World", Towards a Communication Strategy for The European Union's External Policy 2006-2009, C (2006) 329, Brussels, 2006 aktaran Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", a.g.m., s. 237

⁶⁴⁹ Ibid.

⁶⁵⁰ "European Commission: EU Visibility Guidelines for External Action", Brussels, 2005, www.cfcu.gov.tr/files/Visibility_Guidelines.pdf (Erişim tarihi: 10 Eylül 2010) aktaran Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", a.g.m., s. 237

Müdürlüğü, Enformasyon ve İletişim Birimi tarafından aylık olarak düzenlenen toplantılar aracılığıyla biraraya gelmektedirler. RELEX Genel Müdürlüğü'nün Bilgi ve İletişim Birimi'nin başkanı, Brüksel'de aylık olarak yapılan diğer dış Genel Müdürlükler Bilgi ve İletişim Birimleri'nin başkanlarının katıldığı toplantıya başkanlık etmektedir. Örneğin; Kültürlerarası Diyalog Programı'nın bir bölümü olarak Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü (DG EAC – The Directorate General for Education and Culture) tarafından yapılan faaliyetlerin çoğu da kamu diplomasisi olarak ifade edilebilir.⁶⁵¹

“RELEX'e bağlı olarak kurulan ilk delegasyonlar daha çok enformasyon sağlama amacını taşımaktaydı. Ancak, 1977'de Komisyon tarafından Konsey'e sunulan bildiriye bu delegasyonların amacının Avrupa Topluluğu kurumları ile iletişime geçmek isteyenler için irtibat noktası oluşturmak, AT'nin (Avrupa Topluluğu) amaç ve hedeflerini duyurmak, kuruldukları ülkenin AT'nin politikalarından haberdar olmasını sağlamak şeklinde ifade etmiştir”.⁶⁵²

“Günümüzde delegasyonlar, yerel dillerdeki internet sitelerinin hazırlanması, organizasyonlar (9 Mayıs Avrupa Günü gibi), ev sahibi ülkelerdeki ziyaretler, üniversiteler bünyesinde düzenlenen faaliyetler, AB'yi tanıtıcı broşür ve gazetelerin çıkarılması, gazeteci eğitim programları, AB bilgi merkezleri açılması ve sivil toplum diyalogunun desteklenmesi gibi çalışmalarda bulunmaktadır.”⁶⁵³

Genişleme Genel Müdürlüğü, birçok kaynağı kaçınılmaz bir şekilde üçüncü ülkelerden ziyade üye devletler ve aday üyelerde hedeflenmesine rağmen tarihsel anlamda en geniş iletişim bütçesine ve kendi belirlediği iletişim stratejisine sahiptir. Stratejinin amacı, toplumun bilgi talebine karşılık vermek, kamuoyunun geniş bir kesimi ile diyalog kurmak ve genişleme süreci ile ilgili yanlış anlamaları gidermektir. Kalkınma Genel Müdürlüğü, gelişmekte olan dünyadaki Komisyon faaliyetlerinden sorumludur, geniş ölçüde 3. ülke iletişimleri için AB Delegasyonu'na bağlıdır. Son süreçte AB Delegasyonu gelişmekte olan ülkelerdeki, seminerler, ticaret fuarları, televizyon dokümanlarının üretilmesi ve bilgi merkezlerinin oluşturulması gibi faaliyetleri desteklemek için 400.000 Euro ayırmıştır. ECHO Genel Müdürlüğü'nün iletişim görevi, AB insani yardım ve desteğinin, alıcı ülkeler ile diğerlerinde uygun bir şekilde görünürlüğünün devam etmesini sağlamaktır. ECFIN Genel Müdürlüğü, Washington, Tokyo, Singapur, New York ve Kuala Lumpur gibi finansal merkezlerde sınırlı iletişim kaynaklarına yoğunlaşmaya çalışmaktadır. Yerel ECFIN sorumlularının iletişim faaliyeti genel olarak Euro'ya ilişkin konularda konferanslar organize etmektir. Aynı zamanda yakın bir şekilde Avrupa Merkez Bankası ile çalışmaktadır.⁶⁵⁴

AB, üye devletler ve üçüncü ülkeler ile yapılması planlanan kamu diplomasisi faaliyetlerini sürdürmesi için kurduğu genel müdürlüklere ilave olarak yurtdışında, AB için önem arz eden Moskova ve Washington gibi şehirlerde, daha etkin kamu diplomasisi faaliyetleri sürdürmek için özel delegasyonlar oluşturmuştur.

⁶⁵¹ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 7-38

⁶⁵² “European Commission: Taking Europe to the World-50 years of the European Commission's External Service”, Luxemburg, 2004, eeas.europa.eu/delegations/docs/50_years_brochure_en.pdf (Erişim tarihi: 15 Eylül 2010) aktaran Akçadağ, “AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları”, a.g.m., s. 237

⁶⁵³ Ibid.

⁶⁵⁴ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 16-18

Örneğin; Moskova Delegasyonu Bilgi Ünitesi iyi bir şekilde desteklenmektedir ve 9 daimi üye personeli vardır. Oradaki resmi bir memura göre zamanının yarısını medya ilişkilerine ayırmaktadır – yerel medya ve yerli muhabirler ile birlikte hareket etmekte, basın konferansları düzenlemekte, AB destekli projeler ile medya gezileri organize etmektedir. – ve zamanının diğer yarısında delegasyon web sitesi ve yerel medya gözlemi ile geleneksel iletişim çalışmaları yapmaktadır. Moskova Delegasyonu aynı zamanda son 8 yıldır her yıl AB Film Festivali organize etmektedir. Karşılaştırma yapıldığında, Ankara Delegasyonu İletişim Takımı sadece 4 daimi üye personel bulundurmaktadır. Yukarıda belirtilen standart etkinliklerin yanısıra, birim aynı zamanda AB'nin 'Takım Avrupa' olarak adlandırdığı aynı duyguları paylaşan bir grup akademik konuşmacıyı koordine etmekte ve belirli bir sayıdaki şehir ve kasaba ticaret odasını küçük AB bilgi merkezlerine ev sahipliği yapması için zorlamaktadır.⁶⁵⁵

Washington'daki delegasyon, AB kamu diplomasisi için yerel kamu diplomasisi ihtiyaçlarının ciddi bir şekilde sağlandığı doğal bir anahtar hedeftir. Delegasyondaki yeni bir Basın ve Kamu Diplomasisi Bölümü, delegasyonun kamu diplomasisi stratejisini sadece değerlendirip güçlendirmeyecek aynı zamanda Washington'daki çalışmalarda 'kamu diplomasisi' ifadesini destekleyen ilk AB delegasyonlarından biri olacaktır. Oradaki resmi bir görevliye göre, delegasyon kamu diplomasisi etkinliklerini 4 farklı alanda belirlemektedir: genel algı merkezli kamu diplomasisi (Örneğin, Amerikan toplumunun modern Avrupa ile ilgili yanlış algılamalarını düzeltmektedir.), özellikli konularda kamu diplomasisi (Örneğin; AB'nin 25 üye devletine ABD'nin vize muafiyeti sağlaması için yapılan lobicilik faaliyetleri), AB-ABD kamu diplomasisi işbirliği (ABD hükümeti ile örneğin Ortadoğu'daki kamu diplomasisi stratejileri üzerine çalışmak için yöntemler belirleme), rekabete dayalı ve anlaşmazlığa düşülen konularda kamu diplomasisi (AB ve ABD arasındaki Airbus-Boeing rekabeti veya AB-Çin silah yasağının kaldırılması gibi konularla ilgili). Washington Delegasyonu aynı zamanda 25 üye devletin temsilcilerinin yer aldığı gayriresmî bir çalışma grubu da kurmaktadır.⁶⁵⁶

"Ayrıca 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nın getirdiği yeni hükümler kamu diplomasisi alanını da etkileyecektir. Lizbon Antlaşması ile kurumsal yapıya getirilen en önemli düzenlemelerden biri, AB Başkanlığı'nın oluşturulmasıdır. Üye ülkeler tarafından 2,5 yıllığına ve en fazla iki dönem için seçilecek Başkan'ın görevi, 'AB Komisyonu Başkanlığı ile işbirliği içinde AB Konseyi'nin çalışmalarının sürekliliğini sağlamak' ve 'Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'nin görevi ile çelişmeyecek ve ona bağlı kalacak şekilde AB'yi ortak dış ve güvenlik politikası alanında temsil etmektir' ".⁶⁵⁷ Bu tarz görevlendirmeler ile üye devletlerin hepsine sorumluluk yüklenmekte ve Birlik'in çıkarları tüm ülkelerin çıkarları haline getirilerek ortak bir hedef etrafında toplanılmaktadır.

⁶⁵⁵ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 14-15

⁶⁵⁶ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 14-15

⁶⁵⁷ Lizbon Antlaşması, C306(10), Brussels, 17 December 2007 eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0041:EN:PDF (Erişim Tarihi: 15 Eylül 2010) aktaran Akçadağ, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", a.g.m., s. 238

“Lizbon Antlaşmasıyla kurulan ve Yüksek Temsilci’ye bağlı Avrupa Dış İlişkiler Servisi (European External Action Service), AB kordiplomatiği unsurlarının bir araya getirilmesi ve entegre hale dönüştürülmesi neticesinde kamu diplomasisi faaliyetlerine daha etkin şekilde katılabilecektir”.⁶⁵⁸ “AB Yüksek Temsilcisi’ne bağlı ve AB’nin o bölgedeki delegasyonu ile işbirliği içinde çalışan Özel Temsilciler de AB kamu diplomasisi çalışmalarında aktif görev alabilecek şahıslardır. Zira 2010 itibarıyla sayıları 11 olan Özel Temsilciler, ‘belli bölge ve ülkelerde, AB politikalarının ve çıkarlarının savunulması; barış, istikrar ve hukukun üstünlüğünün sağlanması için aktif rol oynamak amacıyla’ atanmaktadırlar”.⁶⁵⁹

AB’de her ülkenin kendi iç yapılarında bulunan siyasi parti faaliyetleri de kamu diplomasisinin etkin bir hale getirilmesi açısından politik parti diplomasisi kapsamında kullanılabilir.

Özellikle İngiltere geniş uluslararası politik ittifaklar oluşturmak için Avrupa Birliği ülkelerindeki politik partiler arasındaki bağların güçlendirilmesini ve oluşturulmasını amaçlamalıdır böylece hem Avrupa Birliği seviyesindeki konularda işbirliği sağlayabilir hem de politika değişimi sayesinde bireysel olarak ülkelere kazanç getirebilir. Ayrıca farklı Avrupa ülkelerinde, İngiltere’nin çıkarlarının yer aldığı böyle birçok önemli AB konularında kamuoyu oluştururken, etki oluşturmak ve konular üzerine baskı yapmak için yabancı nüfusların önemli kesimleri hedeflenerek önleyici kamu diplomasisi kampanyaları teşvik edilmelidir. Leonard ayrıca konu ile ilgili şöyle bir değerlendirme ve eleştiride bulunmaktadır; “Politik partiler arasındaki gelişen ilişkiler, özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde, tarihsel düzlemde anlaşmak için yeni bir yol sunuyor ve İngiltere’nin modası geçen politik bağımsız diplomasi anlayışı, şu yeni ortamda bizleri sadece zayıflatıyor”.⁶⁶⁰

“AB’nin en önemli kamu diplomasisi inisiyatiflerinden biri Avrupa-Akdeniz Ortaklığı’dır. Bu ortaklık sadece bölge ülkelerinin değil, toplumlar, kültürler ve uygarlıkların diyalogu için oluşturulmuş tek bölgesel etkinliktir. Ortaklığı kuran Barselona Süreci’nin amacı, Akdeniz’in iki yakasını yakınlaştırmak, karşılıklı anlayış ve algıyı sağlamaktır. Avrupa-Akdeniz Ortaklığı bünyesinde bölge kalkınmasına destek için oluşturulan 10 milyon dolarlık bütçe; araştırma-geliştirme alanındaki değişim programı EuroMed Heritage; gençlerin diğer ülke kültürlerini tanıması için oluşturulan EuroMed Youth, AB’nin önemli kamu diplomasisi çalışmaları arasındadır”.⁶⁶¹

Avrupa Komisyonu’nun kamu diplomasisini (hatta belirli bir amacı olmadığı zaman da) yönlendirmesinde Euro-Akdeniz Ortaklığı büyük bir girişim olarak ortaya çıkmaktadır. Avrupa eski Dış İlişkiler Komiseri olarak Chris Patten, 2002 yılında şunu ifade etmiştir:⁶⁶²

“Euro-Med Ortaklığı, diyalog için tek bölgesel yapı olmuştur. Sadece ülkeler arasında değil toplumlar, kültürler ve medeniyetler arasında da... Barcelona sürecinin Sosyal, Kültürel ve İnsani Bölümü, Akdeniz’in her iki tarafından toplumları, karşılıklı bilgi ve anlayışı artırmak, birbirlerine olan algılarını geliştirmek için daha yakın bir araya getirmeyi amaçlamaktadır”.

⁶⁵⁸ Akçadağ, “AB’nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye’ye Yansımaları”, a.g.m., s. 238

⁶⁵⁹ “EU Council Secretariat Factsheet: EU Special Representatives”, EUSR/8, Brussels, December 2009, www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/091203%20EUSR%20FACTSHEET%20December%202009.pdf (Erişim Tarihi: 18 Eylül 2010) aktaran Akçadağ, “AB’nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye’ye Yansımaları”, a.g.m., s. 238

⁶⁶⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 64-89

⁶⁶¹ Akçadağ, “AB’nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye’ye Yansımaları”, a.g.m., s. 238

⁶⁶² Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 18

Euro-Med Ortaklığı'nın ana özelliği, bölgeye kalkınma yardımlarında 10 milyar dolardan daha fazla dağıtım yapmaktır.

Gerçekte Euro-Med Ortaklığı – 25 AB üye devleti, 10 Akdenizli ortak ve gözlemci statüsünde 2 ortaktan oluşmaktadır. – tartışmasız şu ana kadar ortaya çıkan en büyük kamu diplomasisi girişimidir. Tamamlayıcı bölümleri, EuroMed Miras (Akdeniz mirasını vurgulama, know-how değişim programı ve bilgiyi artırma), EuroMed gençlik (gençlerin diğer ülkeler ve kültürlerdeki akranları ile buluşmalarına imkân sağlama), EuroMed görsel işitsel (Avrupa ve Akdeniz'in yeni filmlerinin vizyona girmesi ve izleyici kitlesi oluşturulmasına yardım etme), Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Girişimi (bağımsız gazeteciliği sağlama ve yerel hükümet dışı organizasyonları destekleme) ve Netd@ys ile eSchola programlarının EuroMed sürümleri gibi girişimleri kapsamaktadır (yeni teknolojilerin daha fazla kullanılmasını teşvik etme ve kardeş okul, projelere katılım, öğretmen değişimleri gibi faaliyetleri artırma). AB kamu diplomasisi ile ilgili tasarlanacak bir diğer girişim, – EuroMed Ortaklığı'nda olduğu gibi – Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen Kültürlerarası Diyalog Programıdır. (Diğerlerinin içinde)⁶⁶³ AB, sınırlarının genişlemesi ile birlikte sorumlu olduğu bölgenin artmasından dolayı sınır güvenliği vb. gibi hususlarda da bu alandaki çalışmaları kolaylaştırmak için kamu diplomasi yöntemlerini kullanmayı tercih etmiştir. Bu yönde yapılan çalışmalardan birisi Avrupa Komşuluk Politikası'dır.

“2004 yılındaki on ülkeyi (Güney Kıbrıs, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya, Çek Cumhuriyeti ve Slovenya) kapsayan büyük genişlemeden sonra Avrupa Birliği'nin sınırlarının ve dolayısıyla da komşularının değişmesi, Birliği sınırlarının güvenliğini sağlayacak ve komşularıyla ilişkilerini geliştirecek yeni bir politika arayışına itmişti. Bu arayış, 2004 yılında AB'nin doğuya genişlemesinin neticesinde ortaya çıkacak yeni komşuluk ilişkilerini olumlu bir biçimde yönlendirmek amacını taşıyan Avrupa Komşuluk Politikası'nın yürürlüğe konmasının temel nedenidir”.⁶⁶⁴

AB, kendi üye devletleri arasında ve diğer ülkelerdeki toplumların birbirleri ile olan bağlantılarını güçlendirmek ve uzun süreli ilişki inşa etme çalışmaları kapsamında, eğitim programlarına ağırlık vermiştir.

“Eşleştirme (Twinning) ve Teknik İşbirliği ile Bilgi Değişimi (TAIEX - Technical Assistance and Information Exchange) gibi programlar komşu ülkelerin kullanımı için hazırlanmakta ve bu politika, geliştirilen mali ve teknik yardımlarla desteklenmektedir”.⁶⁶⁵ “Erasmus programı, AB üyesi olmayan ülkelerde yüksek lisans eğitimi almakta olan öğrencilerin eğitimlerinin bir kısmını burslu olarak AB ülkelerinde devam edebilmelerini ve üniversiteler arası işbirliğinin geliştirilmesini sağlamaktadır. Avrupa Ziyaretçi Programı kapsamında AB üyesi olmayan ülkelerdeki hükümet yetkililerinin,

⁶⁶³ Gouveia – Plumridge, a.g.e., p. 18-19

⁶⁶⁴ Akçadağ, “AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları”, a.g.m., s. 239

⁶⁶⁵ “European Commission, European Cooperation Programmes” ec.europa.eu/europeaid/where/ neighbourhood/overview/taix_en.htm (Erişim Tarihi: 10 Eylül 2010) aktaran Akçadağ, “AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları”, a.g.m., s. 239

gazetecilerin ve STK liderlerinin AB kurumlarını tanıyıp anlayabilmesi için 5-8 günlük tanıtım gezileri düzenlenmektedir”.⁶⁶⁶

2.5. KAMU DİPLOMASİSİ PERSPEKTİFİNDEN IRAK SAVAŞI VE 11 EYLÜL SALDIRILARI

11 Eylül saldırıları ve Irak Savaşı'nın ardından, ABD'nin uluslararası yapının mutabakatını almadan müdahalelerde bulunması diğer devletler tarafından ciddi anlamda eleştiri almıştır. Bu süreçte ABD'nin en yakın müttefiklerinden birisi İngiltere olmuştur. İngiltere'nin 11 Eylül saldırılarından sonra kamu diplomasisi kapsamında olaya hızlı bir şekilde tepki gösterdiği görülmektedir. AB'den İngiltere'nin 11 Eylül saldırılarına yönelik yaptığı girişimler anlayışla karşılanırken, Afganistan ve Irak müdahalelerinde ise İngiltere'nin bir AB üyesi olarak münferit hareket edip Birlik'ten bağımsız ve desteklenmeyen kararlar alması eleştirilerin odağı olmuştur.

Avrupa'da, anti-terörist temalarda ABD'den daha az etkilenilmiştir, kamu diplomasisinde genellikle göç ve entegrasyon, etik konular, sınır dışı ortam ile halk sağlığı hususlarının içerisinde yer aldığı çeşitli sosyal konular üzerine odaklanılmıştır.⁶⁶⁷ AB, uluslararası toplumun genelini ilgilendiren konularda genel olarak uluslararası hukuk ve evrensel insan haklarına saygı penceresinden olaylara yaklaşmakta olup İngiltere'nin bu perspektifin dışında hareket etmesini eleştirmektedir.

11 Eylül saldırılarının hemen akabinde İngiltere'nin verdiği tepkiler, AB tarafından da paylaşılmış, İngiltere bu süreçte ABD'ye samimiyetini daha iyi ifade etmek için yumuşak güç unsurlarını devreye sokarak jestlerde bulunmuştur.

Washington İngiliz Büyükelçisi Sir Christopher Meyer, 11 Eylül'ün ardından Washington'da sembolizmin önemini şöyle açıklamıştır:⁶⁶⁸

“İngilizler'in ABD'deki desteği asla daha fazla olamaz. O, üç olay dâhilinde kelimeler ile sembollerin birleşmesidir. Birincisi, Blair'in 'Bu hepimize karşı yapılan bir saldırdır' şeklindeki sözleridir. Diğeri, 13 Eylül'de Buckingham Palas'ta ABD Ulusal Marşı'nın muhafızların değişimi esnasında çalınmasıdır. Ve üçüncüsü, Başkan Kongre'ye konuşma yaptığı esnada, Blair'in balkonda ona desteğini göstermesidir. Bu üç olayın birleşimi İngiltere'nin sevgisinin artmasını sağlamıştır. Bizim gerçekte Amerikalılara söylemek istediğimiz şey, bizler işler güçleştğinde bütün evrende güvenebileceğiniz tek toplumuz”.

Sembolizme dayalı çalışmaların aynı zamanda kamu diplomasisi faaliyetlerinde de belirli jestlerin yapılmasında etkili bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Leonard, İngiltere'nin 11 Eylül saldırılarının ardından kamu diplomasisi kapsamında yaptığı çalışmaları şu şekilde ele almıştır.⁶⁶⁹

İngiltere'nin 11 Eylül'e Kamu Diplomasisi Tepkisi

11 Eylül olaylarının hemen ardından, No 10 krizin kontrolünü gün gün yönetmek için bir olay odası

⁶⁶⁶ Akçadağ, “AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları”, a.g.m., s. 240

⁶⁶⁷ Melissen, a.g.e., p. 10

⁶⁶⁸ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 50

⁶⁶⁹ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 34

oluşturarak Dışişleri Bakanlığı ile çalışması amacıyla hemen haber yönetiminin kontrolünü ele almıştır. Zamanı gelince, mesajları düzenlemek ve Araplara direk bilgi vermek amacıyla, Koalisyon Bilgi Merkezleri (CIC) ve İslami Medya Birimi oluşturulmuştur. Dışişleri Bakanlığı'nın Kamu Diplomasisi Dairesi bir yayın çıkarmıştır, Never Again, benzer amaçlı bir Amerikan sitesini yansıtmaktadır, Yayın ve Müttefik Medya Birimi, radyo ve İngiliz Uydu Haber ağları ile düzenli güncel haberler yayınlamaya başlamıştır. Ayrıca makale haberleri ve basın bültenlerini yayınlamayı hedefleyen bir programın çalışmasına başlanmıştır.

Tepkilerin zaman çizelgesi aşağıdaki gibiydi:

- Saatler içinde BBC şu zamana kadarki en uzun olan 45 saatlik haber programına başladı.
- Haftalar içerisinde No 10 ve FCO, büyük koalisyon ortakları ile işbirliği içerisinde Washington, Londra ve İslamabad'da Koalisyon Bilgi Merkezleri'ni (CICs) kurdu.
- Sadece bir ay içerisinde, İngiltere ve New York, inceledikleri mesajları yeniden uyumlu hale getirerek tekrar işlemek için New York'ta önceden planlanan büyük olayı açtılar.
- Üç ay içerisinde British Council, iki milyon sterlin tasarruf belirledi ve özellikle Müslüman ve Hristiyan dünyalar arasında bağlantı kurmayı amaçlayan önceden düşünülen bir program olan Connecting Futures'ı (o zamanlarda adı Open Minds'dı) geliştirdi.
- Üç ay içerisinde BBC Dünya Servisi, %18 ve % 104 arasında, Urduca, Arapça, Peştuca, Farsça ve Özbekçe yayın saatlerini artırdı.
- Devam eden üç ay boyunca, British Council, Pakistan'da çalışmalarına devam etti ve her zamanki gibi 20.000 sınav adayı ile 5000 Chevening burs başvurusunu yönlendirdi. Aksi olarak, İslamabad'da USIS kapandı ve onun yerine CIC geçti.
- Dört ay içerisinde İngiliz Turist otoritesi, insanları tekrar İngiltere'ye turizme çekmek amacıyla UKOK'u piyasaya sürdü.

Koalisyon Bilgi Merkezi, etkileyici bir yeniliktir ve dış politikada dâhili politikanın haricinde bir stratejik iletişim becerisi olmuştur. Yayımlanan tutarlı konularla ve Afganistan'da İngiliz askerlerinin katıldığı futbol maçları ile Hamid Karzai ve Dick Cheney tarafından 11 Eylül'ün 6. ay yıldönümünde Londra'ya ziyaretleri gibi olumlu haber hikâyeleri oluşturma amaçlı girişimler ile sonuçlar mükemmel olmuştur. Bu tarz ileriye yönelik planlamalar ve fikirler, yurtdışındaki İngiliz misyonlarının daha çok belirleyici iletişim davranışları olmuştur.⁶⁷⁰

Irak'a yönelik yapılan müdahaleye İngiltere'nin de müdahil olması, AB'den tepki aldığı kadar, İngiltere'nin Müslüman dünyadaki imajını da ciddi anlamda olumsuz yönde etkilemiştir.

İngiltere'nin Irak Savaşı'na katılımı ve ABD'nin ulusal ajandası ile olan bağları, birçokları tarafından İslam'a karşı 'son haçlı seferi', 'medeniyetler çatışmasının' Hristiyan tarafında yer alma veya saldırgan sekülerist mantık çerçevesinde olup olmadığı yönünde sorgulanmıştır. Pakistan gibi ülkelerdeki olumlu algı ciddi şekilde düşmüştür, şu anda %40'ın üzerinde bir kısım, İngiltere'yi uluslararası konularda güvenli bir ortak olarak değerlendirmede isteksizdirler, Mısır gibi ülkelerde İngiltere'nin modernliği 'olumlu davranıştan ziyade tehdit olarak görülmektedir'. İngiltere hakkındaki,

⁶⁷⁰ Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., p. 76

bir taraftan ABD, diğer taraftan da Fransa gibi ülkelerden ayrı, ılımlı, hoşgörülü güvenli ülke algısının diğerleri tarafından geniş bir şekilde paylaşıldığı düşünülemez.⁶⁷¹

İngiltere'nin, Irak'taki gibi müdahaleler ile ilgili duyarlılık seviyesi yüksektir ve bu durum makul bir şekilde enerji güvenliği, sözleşmelerin yenilenmesi veya silah ticareti gibi konulara bağlanabilmektedir. Örneğin; Hindistan'daki anketlerin yarısından çoğu İngiltere'yi uluslararası konularda güvenilmeye değer olarak görmemektedir.⁶⁷²

Bu durumlarda yapılan çalışmalar ve müdahaleler ülkelerin samimiyetlerinin gösterilmesi açısından önemli işaretlerdir. Böyle anlardaki çalışmalar ülkelerin uluslararası arenadaki meşruiyetini olumlu veya olumsuz manada etkileyecektir. Örneğin, İngiltere'nin Irak'a müdahalesinde gerçekten evrensel insan hakları çerçevesinde mi hareket ettiği yoksa ülkenin ekonomik bir takım çıkarları için bu hakların feda mı edildiği hususu sorgulanmaktadır. Kamu diplomasisinin odağında "insan" unsuru yer almaktadır ve kamu diplomasisi her ne kadar bu perspektiften uzaklaşıp çıkara dayalı bir anlayışa kayarsa asıl işlevini ve amacını yitireceği değerlendirilmektedir.

3. ABD VE İNGİLTERE'NİN KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Kamu diplomasisi faaliyetleri, uluslararası ilişkilerin günümüz şartları göz önüne alındığında ülkelerin aktif olarak uygulamaya çalıştıkları yöntemler arasında yer almaktadır. Uluslararası arenada yer alan süper güç olan ABD ile gelişmiş ülkelerden İngiltere de bu alanda çalışmalar yürütmektedir.

Kamu diplomasisinin geçmiş dönemlerde çeşitli adlar altında dağınık tarzda olan uygulamaları mevcutken, yakın tarihsel süreçte 20. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle uluslararası ilişkiler içerisinde sistemli olarak kullanılmaya başlandığı görülmektedir.

1950'li yılların ardından Soğuk Savaş'ın sona erdiği döneme kadar, dünyada iki kutuplu bir sistemin bulunması sebebiyle uluslararası ilişkilerdeki faaliyetler bu iki kutuplu sistemin faaliyetleri ölçüsünde şekillenmiştir. Bu süreçte İngiltere büyük güç olan ABD'nin belirlediği politikalar çerçevesinde, SSCB karşısında çalışmalarını devam ettirmiştir. İngiltere daha çok Amerikan kamuoyunda olumlu bir imaj oluşturma konusunda gayret göstermiş olup bunda da başarılı olmuştur. Soğuk Savaş döneminin sona ermesine kadar geçen süre zarfında kamu diplomasisi faaliyetleri ABD ve İngiltere tarafından kısmen uygulansa da asıl politika belirleyici unsur ABD ile SSCB olmuştur. Bu döneme kadar uluslararası düzlemde yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, daha çok "propaganda" kapsamında, kamu diplomasisinin tabiatından ayrı, "algı operasyonuna" yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca "lobicilik" alanında yapılan çalışmalar da kamu diplomasisine yakın bir görünüm sergilemektedir.

İngiltere'nin, ABD'den farklı olarak sömürge devletlerinin bulunması yönünden, sömürge devletlere yönelik çalışmalar yürüttüğü görülmekle birlikte bu alandaki çalışmaların da mantık olarak farklılıklar taşısa da kamu diplomasisine yakın faaliyetler olduğu gözlenmektedir.

⁶⁷¹ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 34

⁶⁷² Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 35

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, Soğuk Savaş'a kadar geçen süre zarfında, kamu diplomasisi ve yumuşak gücün kaynakları arasında yer alan unsurlardan kültür alanında çalışmaların yapıldığı, bu alanda da İngiltere'den ziyade daha çok ABD'nin "popüler kültür" araçlarının (müzik, Amerikan yaşam tarzı, blue jean vb. gibi) etkili bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Sovyet devlet propagandası ve kültür programları, esneklikte ve çekicilikte, Amerika'nın ticari popüler kültürüne ayak uyduramadı. Televizyon ve sinema, Berlin Duvarı'nı, 1989 yılında yıkılmasından çok daha önce, delip geçmişti. Duvarı yıkılmadan önce ihlal eden Batı'nın popüler kültürüne ait imgelerin uzun yıllar boyunca iletilmesinde, çekiçler ve buldozerler hiçbir işe yaramazdı.⁶⁷³

Yine yumuşak güç ile kamu diplomasisinin vasıtalarından olan, uluslararası yayıncılık alanında ABD'nin VOA ile CNN, İngiltere'nin ise BBC News ve BBC Radio üzerinden çalışmaları olmuştur. Her ne kadar Soğuk Savaş şartları içerisinde propagandif mahiyette yayınlar gerçekleştirilse de BBC'nin editoryal bağımsızlığına dikkat etmesi dinleyici ve izleyici kapasitesini artırmada etkili olmuştur.

Soğuk Savaş öncesi dönemde uluslararası alanda oluşan "Amerikan hegemonyası", ABD'ye muhalif kesimlerin oluşmasına sebebiyet verdiyse de daha büyük oranda ABD'nin işlerini kolaylaştırarak İngiltere'ye nazaran üstün bir konumda hareket etmesine kapı aralamıştır ki İngiltere bile ABD hegemonyasının etkisi altında kalmıştır.

3.1. KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARINDA KIRILMA NOKTALARI

Soğuk Savaş'ın bitimine kadar geçen süre zarfında ABD, İngiltere ve diğer devletler, savaşın psikolojik ortamı içerisinde genellikle "güvenlik" temelli ve "çıkar" odaklı bir şekilde çalışmalarını sürdürmüş olup Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile dünya üzerinde iki bloklu sistemin sona ermesi ile birlikte, uluslararası ilişkilerin tabiatı da değişim geçirmiştir.

İki bloklu sistemin sona ermesi sadece askeri ve güvenlik anlamında değil ekonomik, siyasi, politik vb. gibi birçok alanda ezberleri bozmuştur. Dolayısıyla kamu diplomasisi de bu süreçten nasibini alarak hem kendisini geliştirme hem de daha geniş aktörler üzerinden uygulanma alanı bulmuştur. ABD ve İngiltere açısından kamu diplomasisi konusunda kırılma anlarından birisi, "Soğuk Savaş döneminin sona ermesi" olarak ifade edilebilir. Bu döneme kadar genellikle "psikolojik savaş/propaganda" üzerinden götürülen uluslararası ilişkiler sisteminde artık bu tarz yöntemler itibar görmemeye başlamış ve toplumlar sorgulamacı bir yaklaşımla, samimiyete, doğruluğa ve meşruiyete dayalı politika beklentisi içerisinde olduklarını aktörlere hissettirmişlerdir.

Soğuk Savaş döneminin sona ermesinin gerek ABD ile İngiltere, gerekse de diğer aktörler olan devletler için kamu diplomasisi kapsamında kırılma noktası olmasına gerekçe oluşturan konulardan birisi de toplumsal kamuoyu düzeyinde sert güce dayalı yöntemlerin toplumları ikna etmemesidir. Sert gücün uygulanması kısa vadede çözüm getirirse de uzun süreli olarak daha büyük sıkıntılara kapı aralamıştır. Böyle bir anlayışın olduğu uluslararası ortamda da kamu diplomasisi daha rahat bir şekilde uygulanma imkânı bulmuş hatta aktörler tarafından öncelikli tercih edilen hususlar arasına girmiştir.

⁶⁷³ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 54

ABD ve İngiltere'nin kamu diplomasisi noktasında kırılma noktalarından birisi de "teknoloji, iletişim ve yayıncılık alanında meydana gelen gelişmeler" olmuştur. Bu alanlardaki gelişmeler, toplumların bilgiye daha rahat ve hızlı bir şekilde ulaşip sorgulama yapmalarına olanak sağlamış ve devletler gizli politikalardan ziyade daha şeffaf politik kararlar alma zorunluluğu hissetmişlerdir. Soğuk Savaş döneminin yöntemlerinin bu dönemde uygulanması devletleri ciddi derecede sıkıntıya sokacak sonuçlar doğuracağı için kamu diplomasisinin şeffaf, güvene dayalı, ikna edici yapısı daha fazla itibar görecektir.

Teknoloji, iletişim ve yayıncılık alanında meydana gelen gelişmelerin ülkelerin kamu diplomasisi açısından şöyle de bir faydası olmuştur. Örneğin, Fulbright, Chevening, British Council, Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı vb. gibi kamu diplomasisi ile yumuşak gücün birçok alanındaki çalışmaların geçmişi, Soğuk Savaş dönemi öncesine uzanmasına rağmen, o dönemlerde belirli bir kitleye ulaşırken yeni süreçte teknoloji ve iletişim alanındaki gelişmelerden istifade ederek daha geniş bir muhatap kitleye ulaşılmıştır.

Bir diğer kırılma noktası hatta kamu diplomasisi uygulanırken yaşanan ve kamu diplomasisi yöntemlerinin tekrar sorgulanmasına sebep olan kırılma noktası ise "11 Eylül saldırıları ve sonrasında gerçekleştirilen müdahaleler" olmuştur. Bu dönemde en etkili olan aktörler yine ABD ve birinci müttefiki İngiltere olmuştur. 11 Eylül saldırılarının akabinde İngiltere hızlı bir şekilde, her konuda ABD'nin destekçisi olacağını belirtmiş ve uygulamada da bu desteğini göstermiştir. 11 Eylül saldırılarının her ne kadar tasvip edilebilir hiçbir yanı olmasa da Batı'nın yaşam tarzı ve politikalarına bir tepkinin ifadesidir. ABD ve İngiltere birinci derecede bu yönü ile neden böyle bir saldırıya uğradıklarını sorgulayarak, politikalarını gözden geçirme ve kamu diplomasisine ağırlık vererek kendilerini muhataplarına doğru bir şekilde ifade edip, ikna etme yöntemini değerlendirmeye almışlardır.

11 Eylül saldırılarının ardından kamu diplomasisinin uygulandığı esnadaki diğer bir sorgulama noktası ise Afganistan ve Irak işgali esnasında yapılan hatalar olmuştur. ABD ve İngiltere, bu bölgelerde sert güç kullanarak "demokrasiyi inşa etme" konusundaki çalışmalarından istedikleri neticeyi alamamış aksine bölge halkının terörist yapılanmalara yaklaşmasını daha da hızlandırmıştır. Ayrıca Guantanamo, Ebu Garib'de yaşanan insan hakları ihlalleri, savaşın gerekçesini oluşturan hususlarda uluslararası kamuoyuna tatmin edici bir cevap verilemeyerek somut delillerin gösterilememesi, ABD ile İngiltere'nin cazibesini yitirmesine sebep olmuştur. Bu dönemin akabinde sert gücün tek başına, istenilen hedeflere ulaşmada yeterli bir unsur olamayacağını ve toplumlar, aktörler ile uluslararası kamuoyunu ikna edebilmek için meşruiyete dayalı, gerçekçi kamu diplomasisi uygulamalarının artırılmasının gerekliliğinin bir kez daha farkına varılmıştır.

Devlet yöneticileri seviyesinde kamu diplomasisilerinin etkilendikleri süreçler değerlendirildiğinde ise ABD'de Bush dönemi ile ardından gelen Obama dönemini farklı değerlendirmek, İngiltere'de ise Tony Blair dönemini ele almak faydalı olacaktır.

Bush döneminde ABD stratejisine hâkim olan paradigmanın adı “Demokratik Realizm (Democratic Realism)” olarak isimlendirilmiştir.⁶⁷⁴ “Obama’nın, ‘Yeni İdealizm’i ise Amerikan çıkarlarının korunmasında, dış dünyaya daha fazla kulak verme iddiasındadır. Bu nedenle, özellikle önceki Bush yönetiminin kötü mirası üzerinden kamuoyu diplomasisi onun döneminde daha önemli bir yöntem haline gelmiştir”.⁶⁷⁵

11 Eylül’den sonra, Bush’un politikası değişmiş ve Orta Doğu’ya barış getirmek için Amerika’nın gücünü kullanması gerektiğinden söz etmeye başlamıştır. Lawrence Kaplan ve William Kristol, “Irak, İran ve Kuzey Kore gibi zorba rejimlerle baş etmeye çalışırken, ABD’nin dış politikadaki öncelikli amacı, birlikte yaşam değil, değişim olmalıdır. Bu da ABD’yi, dünya düzeninin iyi bir şekilde sürdürülmesi ve uygulanması görevinden sorumlu kılar”⁶⁷⁶ şeklinde ABD’nin yeni dönem politikasını ifade etmişlerdir.

Bush Dönemi’nde gerçekleştirilen Irak ve Afganistan müdahalelerinin ABD ile İngiltere’nin imajlarına olumsuz yansımaları olmuştur.

2007’de BBC World tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, durumun ABD açısından gittikçe kötüleştiğini göstermekteydi: 2003’deki işgal sürecinde Irak’taki karışıklığın derinleşmesiyle, ABD’nin küresel imajı ciddi anlamda kötüleşmiştir. Önceki anketlere katılan ülkelerin (18)’inde Amerika’nın itibarında düşüş vardır.⁶⁷⁷

Bush döneminin ardından Obama döneminde, “yeni idealizm” kapsamında kamu diplomasisi ile yumuşak güç çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmiş ve ABD’nin imajının olumluya çevrildiği gözlenmiştir.

Demir ise, Amerikan kamu diplomasisinin dönüm noktalarının işleyiş yönü itibarıyla üç döneme ayrıldığını ifade etmektedir; “kamu diplomasisinin üç bariz gelişim veya oluşum safhasına sahip olduğu kabul edilmektedir. Birinci safha, kurumsal diplomasi, ‘Murrow öncesi’ kamu diplomasisidir; yani hükümetin teyidinden geçen politikaları basitçe ‘satmakla’ vazifeli olduğu dönem. İkinci safha kamu diplomasisi, ‘Murrow sonrası’ kamu diplomasisidir. Misyon temel manada hükümet politikalarını ‘satmaktır’ ama kamu diplomasisi yetkilileri aynı zamanda ‘kalkışlardan’ da haberdardır. Yani dış politikanın tarzını ve hattâ içeriğini şekillendirebilme kabiliyetine sahiptirler. Üçüncü safha ise yeni kamu diplomasisidir”.⁶⁷⁸ Yeni kamu diplomasisinde ise uluslararası sürece dâhil olan yeni aktörler ve vasıtalar ile birçok yönden kamu diplomasisi faaliyeti yürütülmektedir.

İngiltere’nin kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında da Tony Blair döneminde farklı bir vizyon ile hareket edilerek kamu diplomasisi faaliyetleri ön plana çıkarılmıştır.

Kültürel açıdan, Tony Blair, İngiltere’yi bir ‘genç ülkeye’ dönüştüreceğine söz vermiştir, kararlılık sergileyerek ulusal kimliği yenilemiştir ve 20. yüzyılın sonunda İngiltere’nin gerçekliğini

⁶⁷⁴ The Progressive Policy Institute, Progressive Internationalism: A Democratic National Security Strategy, 2003, www.ndol.org/documents/ProgressiveInternationalism1003.pdf aktaran Yılmaz a.g.m., s. 197

⁶⁷⁵ Yılmaz a.g.m., s. 197

⁶⁷⁶ Lawrence F. Kaplan ve William Kristol, “Neither a Realist nor a Liberal, W. is a Liberator”, **Wall Street Journal Avrupa**, 30 Ocak 2003, s. A8 aktaran Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 67

⁶⁷⁷ Reinhard, a.g.m., s. 195

⁶⁷⁸ Demir, a.g.e., s. 108

yansıtan milliyet hissini sağlamıştır. Perde arkasında bu, yurtdışında genellikle günü geçmiş ve politik, ekonomik amaçlara zarar veren İngiliz imajı fikridir. Araştırma, İngiltere için en büyük problemin günü geçmiş ortaklıklar ile daha da arttığını göstermiştir: azalan, sıkıcı, geleneksel, beyaz ırkçılığın olduğu, emperyalist bir ülke olarak görünmek. British Council'in çalışması ve İngiliz Turist Otoritesi'nin (BTA-British Tourist Authority) yeniden markalaştırması ile Panel 2000'in ortaya çıkması, İngiltere'nin çehresinde tamamen farklı bir etki oluşturmuştur. Çoğu kimsenin 'soğukkanlı İngiltere' şeklinde dalga geçmesine rağmen anketler, bu uyarlanmış faaliyetlerin etki oluşturmaya başladığını göstermiştir.⁶⁷⁹

ABD ve İngiltere gerek tarihsel anlamda yaşanan konjonktürel konular gerekse de ülke yöneticilerinin davranışları yönünden belirli kırılma anları yaşamışlardır. Son sürecin genel değerlendirmesi yapıldığında, eskiye oranla kamu diplomasisi faaliyetlerine daha fazla ağırlık verildiği, ayrıca ABD'nin ise sert güç ile yumuşak gücü birlikte kullanarak akıllı güç perspektifinden süreci yönlendirdiği görülmektedir.

3.2. KAMU DİPLOMASİSİ HEDEFLERİ VE BAŞARILARI

Kamu diplomasisi çalışmaları, geleneksel diplomasinin aktörleri olan devletlerin ve modern diplomasi mantığı ile ortaya çıkan yeni aktörlerin, uluslararası ortamı barış ortamı içerisinde yönetmek amacıyla, muhataplarını dinleme ve ikna etmeye yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Soğuk Savaş'ın sona ermesine kadar geçen süre zarfında, belirli bir güce sahip olan devletlerin uyguladıkları kamu diplomasisi faaliyetleri, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile birlikte birçok devlet tarafından uluslararası ortamda uygulanması gereken hususlar arasına alınmıştır. Devletler, kamu diplomasisi çalışmalarını gerçekleştirmeden önce belirli bir hedef planlaması yapmaktadırlar. ABD ile İngiltere'de bu konuda hedefleri ve amaçlarına ilişkin değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

ABD'nin kamu diplomasisi hedeflerinin belirlenmesinde öncelikli olarak bu alandaki resmi kurum olan Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı, Amerikan kamu diplomasisinin misyonunu, yabancı toplumları bilgilendirerek ve etkileyerek, halk ile Amerikan hükümeti ayrıca dünyadaki diğer vatandaşlar arasındaki ilişkileri genişleterek ve güçlendirerek Amerikan dış politika hedef ve amaçlarının başarılmasına yardımcı olmak, milli menfaatleri (koruyarak) yükseltmek ve ulusal güvenliği pekiştirmek şeklinde ifade etmektedir.⁶⁸⁰

Ayrıca, Amerikan Hükümeti'nin 1987'de kamu diplomasisi kavramına getirdiği resmi tanım ise şöyle olmuştur: "diğer ülkelerde kamuoyu oluşturmak ve etkilemek amacıyla hükümetin desteğinde gerçekleştirilen basılı yayınlar, filmler, kültürel değişimler radyo ve televizyon faaliyetleri gibi oluşumlar kamu diplomasisidir. Başka bir ifadeyle, kamu diplomasisi, hükümetlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve bireylerin diğer ülkelerdeki kamuoylarını etkilemek ve onları belirli bir konuya ikna etmek için, sinema, müzik, fastfood, moda gibi kültür ve tüketim ürünlerini, gazete, radyo ve televizyon gibi medya kuruluşlarını, üniversiteler arası değişim programlarını, çokuluslu şirketleri ve ekonomik iş birlikteliklerini ve bunlara benzer unsurları kullanarak, kurmaya ve geliştirmeye çalıştıkları

⁶⁷⁹ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 2

⁶⁸⁰ <http://www.state.gov/r/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

diyaloglar bütünü olarak tanımlanabilir. Daha sonraki tanımlamalarda ülke içindeki sosyal paydaşların ikna süreci de kamu diplomasisi kapsamına girmiştir".⁶⁸¹

ABD'nin belirlediği hedefler kapsamında çalışmaları, başarı yönünden değerlendirilecek olursa, her ne kadar bazı dönemler de (Irak, Afganistan müdahalesi, Kyoto Protokolü vb. gibi) eksi yönde ivme kaybetse de genel itibarıyla uluslararası alandaki en başarılı çalışmaları yapan başlıca ülkeler arasında yer almaktadır. Zaten başarıya ulaşması konusunda ABD'yi farklı kılan taraflardan birisi de kamu diplomasisinin ve yumuşak gücün uluslararası ilişkilere kazandırılmasında öncü olmasından kaynaklanmaktadır.

ABD'nin kamu diplomasisinin başarısında popüler kültür alanındaki faaliyetler de etkili olmuştur. Müzik kanalları, Amerikan yaşam tarzı, fast food kültürü, Hollywood film sektöründe yapılan çalışmalar vb. gibi faaliyetler birçok dinleyici cezbederek ABD'yi bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Ayrıca medya sektörü, bilimsel çalışmalar, eğitim ile değişim programları, teknolojik faaliyetler, internet teknolojisi ile sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla yapılan çalışmalar, ABD'yi kamu diplomasisi ve yumuşak güç konusunda ön plana çıkarmıştır.

ABD yaptığı faaliyetler ile toplumsal düzeyde genel anlamıyla başarı elde ederken, hegemonik ve dış toplumlara müdahale tavrı konusunda eleştirilere de maruz kalmıştır. ABD'nin kamu diplomasisinin başarı değerlendirmesinde, muhatap kitle, popüler kültür, teknolojik gelişmişlik vb. gibi konularda destekçi olurken aynı muhatap kitle uluslararası ilişkiler alanındaki politikaları ile ABD'yi eleştirebilmektedir.

Nihayetinde ABD, uluslararası alanda güç standartlarının belirlenmesi noktasında esas alınan askeri, ekonomik, kültürel ve teknolojik güç alanında en üstün durumda bulunmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmaların olumlu mahiyetteki destekleyicileri olduğu gibi eleştiren kesiminin olması da kaçınılmaz gözükmektedir.

İngiltere'nin kamu diplomasisi hedefleri konusunda, Avrupa Birliği'nin eski İngiliz Daimi Temsilcisi Michael Butler, İngiltere'nin kamu diplomasisinin amacını şu şekilde ifade etmektedir; "kamu diplomasisinin amacı, İngiliz hükümetinin, İngiliz şirketlerinin veya diğer İngiliz kurumlarının amaçlarını gerçekleştirmesini daha kolaylaştırması için hedef ülkelerdeki düşüncüyü etkilemektir. İlgili ülkedeki genel İngiltere imajı çok önemlidir ama bu tek faktör olduğu manasına gelmez. En önemli faktör, genellikle İngiliz Hükümeti'nin gerçek politikaları ve bakanlık tarafından tayin edilen ve açıklanan şartları olacaktır. Çoğu ülkelerde uluslararası geniş bir tavır pozitif olacaktır. Diğer menfaatlerin kaybolup gitmesi pahasına milli menfaatlerin dar ve açık bir takibinin olumsuz yansımaları olacaktır".⁶⁸²

İngiltere ile ABD'nin kamu diplomasisi amaçları mukayese edildiğinde, genel itibarıyla aynı amaçlar üzerine kuruldukları görülmektedir. Bunlar; ülkelerin cazibesini artırmak, yurtdışındaki politikaları uygulamak için kendilerini doğru şekilde ifade etmek ve uluslararası ortamı yönetmek. İngiltere ayrıca ülkelerin dar kapsamlı menfaatleri uğruna genel anlamdaki menfaatlerin feda

⁶⁸¹ İnan, a.g.e., s. 63

⁶⁸² Leonard – Stead – Smewing, a.g.e., s. 1

edilmesinin yanlışığına dikkat çekerek daha geniş kapsamlı toplumsal çıkar vizyonundan konuyu ele almaktadır.

İngiltere'nin orta ve uzun vadeli hedefleri;⁶⁸³

- Fransa, Almanya ve ABD gibi ülkeleri, İngiltere'nin çok taraflılık konusunda prensip sahibi olduğuna inandırmak,
- Müslüman ülkeleri, İslam'a karşı düşmanlığın olmadığını inandırmak,
- Gelişmekte olan ülkeleri, zengin adamlar kulübünün pişmanlık duymayan bir üyesi olmadığına inandırmak,
- Amerika gibi ülkeleri, 'Kurala dayalı düzen' konusu üzerinden kazanmak,
- Çin gibi ülkeleri, liberal enternasyonalizm konusu üzerinden kazanmak,
- Daha geniş gruptakileri de küreselleşme konusu üzerinden kazanmak şeklinde tanımlanmaktadır.

İngiltere, ABD'den sonra kamu diplomasisi açısından dünyanın en etkili ülkeleri arasında yer almaktadır. British Council, BBC, Chevening bursları, Connecting Futures, Connect Youth, Marshall bursları, Visiting Arts ve VisitBritain gibi örnek çalışmaları bulunmaktadır. Hatta BBC'nin yayıncılık alanında rakiplerine göre daha ön planda olduğu görülmektedir. Ayrıca İngiltere ile Fransa kişi başına düşen kamu diplomasisi giderleri konusunda ABD'den daha fazla yatırım yapmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde kamu diplomasisi hedefleri konusunda, ABD ile İngiltere aynı amaçlar ile hareket etmekte, başarı konusunda ise ABD'nin sadece İngiltere değil tüm ülkeler karşısında bariz bir üstünlüğü bulunmaktadır.

3.3. İKİ ÜLKENİN KAMU DİPLOMASİSİ KURUMLARININ KARŞILAŞTIRMASI

Kamu diplomasisi çalışmaları, devletler ve uluslararası alanda faaliyet gösteren diğer aktörler tarafından farklı alanlarda yapılmaktadır. Kamu diplomasisi çalışmaları, bizzat ağırlıklı olarak devlet kurumları tarafından yapıldığı gibi bunun haricinde özerk veya yarı özerk olup devlet desteği alan kurumlar tarafından da gerçekleştirilmektedir. Kamu diplomasisi alanında çok yönlü bir çalışma yapıldığı görülmektedir.

ABD ve İngiltere de, devlet kurumları, hükümet dışı kurumlar, değişim ile eğitim faaliyetleri, medya, iletişim alanı gibi alanlarda her ikisi de çalışmalarını sürdürmektedir. Aşağıda belirtilen şemada genel olarak ABD ile İngiltere'nin kamu diplomasisinin genel kapsamında yer alan kurumlar düzeyinde karşılaştırılması yer almaktadır.

Kamu diplomasisi faaliyetleri genel olarak kamu kurumları, hükümet dışı organizasyonlar, eğitim faaliyetleri ile değişim programları, medya, iletişim ve film sektörü üzerinden değerlendirildiği için bu alanlar genel başlık altında ele alınmıştır. Bu alanların haricinde de farklı alanlarda kamu diplomasisi faaliyetlerinin sürdürüldüğü görülmektedir. Örneğin, spor diplomasisi kapsamında,

⁶⁸³ Small – Leonard – Rose, a.g.e., s. 37

İngiltere’de Manchester United önemli bir marka haline gelmişken, ABD’de de NBA liginin dünya genelinde birçok takipçileri bulunmaktadır.

Aşağıdaki şemada belirtilen alanlarda hem ABD’de hem de İngiltere’de büyüklü küçüklü daha birçok kurum bulunmasına rağmen, şemada daha çok ön plana çıkan yapılara yer verilmiştir. Örneğin, İngiltere’nin de film alanında bilinen çalışmaları mevcut iken Hollywood’da olduğu kadar kamu diplomasisini etkileyecek kadar bir görünürlüğü bulunmamaktadır. Ayrıca eğitim faaliyetleri ve değişim programları kapsamında yer alan British Council, Fulbright bursu vb. gibi yapıların bir kısmı devlet destekli kurumlar olmakla birlikte bu başlık altında ele alınmışlardır. Daha açık bir tablo olması açısından bu yönde bir sınıflandırmanın oluşturulmasının faydalı olacağı değerlendirilerek çalışma yapılmıştır.

ABD VE İNGİLTERE KAMU DİPLOMASİSİ KURUMLARI KARŞILAŞTIRMASI	
KAMU KURUMLARI	
ABD	İNGİLTERE
<p>Dışişleri Bakanlığı (<i>190’dan fazla ülkede, 307 elçilik, konsolosluk ve misyon görevi bulunmaktadır.</i>)⁶⁸⁴</p> <p>Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı (<i>Dışişleri Bakanlığı’na bağlı</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamu İşleri Bürosu (PA) ▪ Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu (IIP) ▪ Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (ECA) ▪ Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi (CSCC) ▪ Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri İçin Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi (R/PPR) <p>*Diğer Bakanlıklar da kendi konuları ile ilgili destek vermektedir.</p>	<p>Dışişleri Bakanlığı (<i>227 elçilik, konsolosluk ve misyon temsilciliği, 8 uluslararası delegasyonu bulunmaktadır.</i>)⁶⁸⁵</p> <p>Kamu Diplomasisi Kurulu (<i>Eski adıyla Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dışişleri Bakanlığı <ul style="list-style-type: none"> ✓ Demokrasi İçin Westminster Vakfı ✓ Marshall Bursları ✓ Wilton Park ▪ British Council ▪ İngiltere Ticaret ve Yatırımı (UKTI) ▪ BBC Dünya Servisi ▪ VisitBritain ▪ Uluslararası Kalkınma Bakanlığı (DfID) <ul style="list-style-type: none"> ✓ İngiltere Milletler Topluluğu Burs Komis. ▪ Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı (DCMS) ▪ İskoç, Galler ve Kuzey İrlanda Temsilcileri <p>*Kamu Diplomasisi Kurulu, yukarıda adı geçen kurumlardan gelen temsilcilerden oluşmaktadır.</p>
HÜKÜMET DIŞI KURUMLAR	
ABD	İNGİLTERE
<p>Çok uluslu şirketler (<i>General Motors, General Electric, Microsoft, Shell, Ford, Google, Apple, Coca-Cola, Mc Donald’s vb. gibi</i>)</p>	<p>Çok uluslu şirketler (<i>HSBC, Burberry, Johnnie Walker, Smirnoff, BP, Jaguar, Land Rover vb. gibi</i>)</p> <p>Hükümet dışı organizasyonlar</p>

⁶⁸⁴ <http://edition.cnn.com/2013/05/09/politics/btn-diplomatic-presence/>, Erişim tarihi: 12.07.2014

⁶⁸⁵ <https://www.gov.uk/government/world>, Erişim tarihi: 12.07.2014

Hükümet dışı organizasyonlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ulusal Demokrasi Vakfı (NED) ▪ Heritage Foundation ▪ Think-tank Kuruluşları (<i>CFR, Carnegie Endowment, Woodrow Wilson Centre, Middle East Forum, Washington Institute, Freedom House, CMCU, USIP vb. gibi</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visiting Arts ▪ Visit Britain ▪ Think-tank Kuruluşları (<i>Adam Smith Institute, Foreign Policy Centre, Policy Studies Institute vb. gibi</i>)
EĞİTİM FAALİYETLERİ VE DEĞİŞİM PROGRAMLARI		
ABD	İNGİLTERE	
Fulbright Programı	British Council	
Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (IVLP)	Chevening Bursları	
EducationUSA	Connect Youth	
Engelliler için Değişim Programı	Connecting Futures	
Gençlik Programları	Arkadaşlık Programları	
MEDYA, İLETİŞİM VE FİLM SEKTÖRÜ		
ABD	İNGİLTERE	
BBG (<i>Broadcasting Board of Governors</i>)	BBC, BBC World News ve BBC Radio	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ VOA (Voice of America – Amerika'nın Sesi) ▪ Radio Free Europe/Radio Liberty ▪ Radio Free Asia ▪ Radio Sawa ▪ Alhurra ▪ Radio /TV Marti 		
Televizyon Kanalları		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CNN ▪ MTV ▪ Discovery Channel ▪ Disney Channel 		
Hollywood film sektörü		

3.4. İSTATİSTİKLER BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMA

ABD ve İngiltere'nin kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında birçok çalışması bulunup, bu alanda uluslararası ortamda en önde gelen ülkeler olmaları ile birlikte, ABD'nin gerek İngiltere karşısında gerekse de diğer ülkelere göre bu alanda önemli bir üstünlük sağladığı görülmektedir. Kamu diplomasisi çalışmalarının verimliliğinin ölçülmesi konusunda somut kriterler olmamasına rağmen marka değeri dağılımı, ulus marka indeksindeki sıralama, askeri, ekonomik, teknolojik ile kültürel güç, kamu diplomasisi yatırımı vb. gibi alanlarda yapılan istatistiksel çalışmaların sonuçları üzerinden kısmi de olsa değerlendirme yapılabilmektedir.

3.4.1. Marka Değeri Dağılımı

Marka değeri dağılımı her yıl düzenli olarak belirli araştırma şirketleri tarafından yapılmakta olup, ülke kaynaklı tanınmış olan çok uluslu şirketlerin analizini yansıtmaktadır. Her ne kadar bu şirketlerin bazıları kamu diplomasisi amacı gütmeyen özerk bir şekilde hareket etseler de dolaylı olarak ilgili ülkenin reklamını yapmaktadırlar.

Uluslararası global markalar yaptıkları çalışmalarda genel olarak çıkar odaklı hareket etmektedirler. Devlet ile ortak çalışma yürüten markalarda bulunmakla birlikte, bu markaların aksi bir durum ile karşılaştıkları zaman ulusal çıkarlardan ziyade firma çıkarlarının göz önünde bulundurulmaları değerlendirilmektedir.

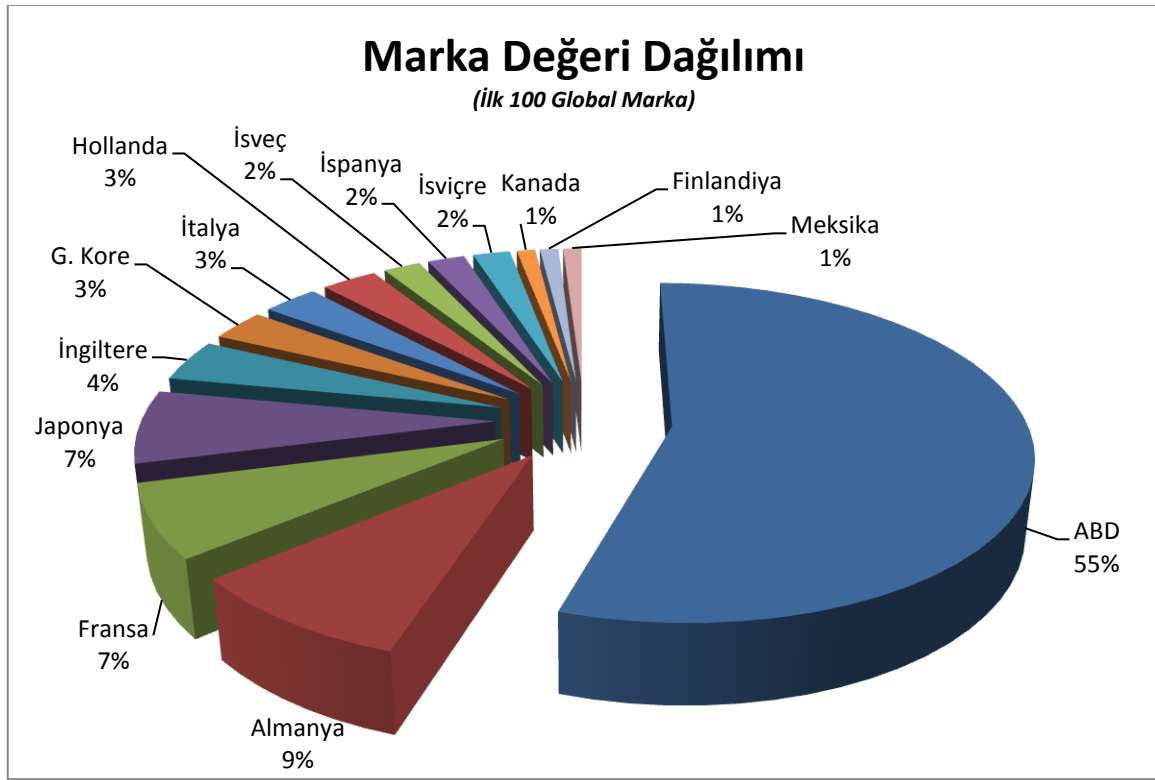
Tablo 10 - Interbrand'ın 2013 Yılı En İyi Küresel Markalar Top 100 Listesi⁶⁸⁶

Sıra	Marka	Ülke	Sıra	Marka	Ülke	Sıra	Marka	Ülke
1	Apple	ABD	34	Volkswagen	Almanya	67	Nintendo	Japonya
2	Google	ABD	35	Canon	Japonya	68	Panasonic	Japonya
3	Coca-Cola	ABD	36	Zara	İspanya	69	Sprite	ABD
4	IBM	ABD	37	Nescafé	İsviçre	70	Discovery	ABD
5	Microsoft	ABD	38	Gucci	İtalya	71	Morgan Stanley	ABD
6	GE	ABD	39	L'Oréal	Fransa	72	Prada	İtalya
7	McDonald's	ABD	40	Philips	Hollanda	73	Shell	Hollanda
8	Samsung	G. Kore	41	Accenture	ABD	74	Visa	ABD
9	Intel	ABD	42	Ford	ABD	75	Tiffany & Co.	ABD
10	Toyota	Japonya	43	Hyundai	G. Kore	76	3M	ABD
11	Mercedes-Benz	Almanya	44	Goldman Sachs	ABD	77	Burberry	İngiltere
12	BMW	Almanya	45	Siemens	Almanya	78	MTV	ABD
13	Cisco	ABD	46	Sony	Japonya	79	Adobe	ABD
14	Disney	ABD	47	Thomson Reuters	Kanada	80	John Deere	ABD
15	HP	ABD	48	Citi	ABD	81	Johnson & Johnson	ABD
16	Gillette	ABD	49	Danone	Fransa	82	Johnnie Walker	İngiltere
17	Louis Vuitton	Fransa	50	Colgate	ABD	83	Kia	G. Kore
18	Oracle	ABD	51	Audi	Almanya	84	Santander	İspanya
19	Amazon	ABD	52	Facebook	ABD	85	Duracell	ABD
20	Honda	Japonya	53	Heinz	ABD	86	Jack Daniel's	ABD
21	H&M	İsveç	54	Hermès	Fransa	87	Avon	ABD
22	Pepsi	ABD	55	Adidas	Almanya	88	Ralph Lauren	ABD
23	American Express	ABD	56	Nestlé	İsviçre	89	Chevrolet	ABD
24	Nike	ABD	57	Nokia	Finlandiya	90	Kleenex	ABD
25	SAP	Almanya	58	Caterpillar	ABD	91	Starbucks	ABD

⁶⁸⁶ <http://www.interbrand.com/en/best-global-brands/2013/top-100-list-view.aspx>, Erişim tarihi: 12.07.2014

26	IKEA	İsveç	59	AXA	Fransa	92	Heineken	Hollanda
27	UPS	ABD	60	Cartier	Fransa	93	Corona	Meksika
28	eBay	ABD	61	Dell	ABD	94	Pizza Hut	ABD
29	Pampers	ABD	62	Xerox	ABD	95	Smirnoff	İngiltere
30	Kellogg's	ABD	63	Allianz	Almanya	96	Harley-Davidson	ABD
31	Budweiser	ABD	64	Porsche	Almanya	97	MasterCard	ABD
32	HSBC	İngiltere	65	Nissan	Japonya	98	Ferrari	İtalya
33	J.P. Morgan	ABD	66	KFC	ABD	99	Moët & Chandon	Fransa
						100	Gap	ABD

Grafik 3 - 2013 Yılı Marka Değeri Dağılımı (Tablo 10'da yer alan verilere göre hazırlanmıştır)

Tablo ve grafikte de gözüktüğü gibi ABD küresel anlamda, ilk 100 içerisinde yer alan markalar arasında diğer devletlerin hepsinin toplamından fazla bir şekilde % 55 oranla üstünlüğe sahiptir. İngiltere ise % 4'lük bir potansiyele sahiptir.

3.4.2. Ulus Marka İndeksi

Ulus marka indeksi de her yıl düzenli olarak, ülkelerin kendilerinin marka değerinin tespitine yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu konuda Anholt-GfK Ulus Marka İndeksi araştırmasında 6 bölgeden 50 ülke üzerinde, turizm, ihracat, toplum, kültür ile miras, yatırım ile göç ve yönetimin içerisinde yer aldığı "ulus marka altıgeni" kapsamında değerlendirmeler yapılarak buradan çıkan istatistiklere göre ülkelerin ulus marka seviyeleri belirlenmektedir. Bu alanlar genel olarak kamu diplomasisi kriterlerinin

de içerisinde yer aldığı alanlar olması bakımından, kamu diplomasisi ölçümünün değerlendirilmesinde de faydalı olmaktadır.

Aşağıda belirtilen Anholt-GfK'nin ulus marka indeksi sıralamasında, 2012-2013 yıllarındaki ilk 10 sırası içerisinde yer alan ülkelere göre; ABD birinciliğini korurken, İngiltere de üçüncü sıradaki yerini muhafaza etmektedir. ABD'nin sıralaması her sene yapılan çalışmalarda genellikle yerini korumaktadır.

Tablo 11 – 2012 - 2013 Yılı Ulus Marka İndeksi Sıralaması⁶⁸⁷

2013 Yılı Ulus Marka İndeksi Sırası	Ülke	2012 Yılı Ulus Marka İndeksi Sırası
1	ABD	1
2	Almanya	2
3	İngiltere	3
4	Fransa	4
5	Kanada	5
6	Japonya	6
7	İtalya	7
8	İsviçre	8
9	Avustralya	9
10	İsveç	10

3.4.3. Kamu Diplomasisi Yatırımları

Soğuk Savaş döneminden sonra uluslararası alanda, kamu diplomasisine olan ilgi günümüze kadar geçen süre zarfında giderek artış göstermiştir. Bu alanda en fazla yatırım yapan ülkelerin ABD, Fransa ve İngiltere olduğu bilinmektedir.

Tablo 12 – Kamu Diplomasisi Yatırımları⁶⁸⁸

ÜLKELER	KAMU DİPLOMASİSİ	SAVUNMA YATIRIMI	YILI
ABD	1,23 milyar \$	347,9 milyar \$	2002
FRANSA	1,05 milyar \$	33,6 milyar \$	2001
İNGİLTERE	1,00 milyar \$	38,4 milyar \$	2002
ALMANYA	218 milyon \$	27,5 milyar \$	2001
JAPONYA	210 milyon \$	40,3 milyar \$	2001

Kamu diplomasisi alanında en fazla yatırım yapan ülke ABD'dir. Fakat kişi başına düşen kamu diplomasisi gideri bakımından karşılaştırıldığında en fazla kamu diplomasisi yatırımı yapan ülkeler, İngiltere ve Fransa'dır.

⁶⁸⁷ <http://www.gfk.com/news-and-events/press-room/press-releases/pages/nation-brand-index-2013-latest-findings.aspx>, Erişim tarihi: 12.07.2014

⁶⁸⁸ Nye, **Yumuşak Güç**, a.g.e., s. 124

2006 yılında ABD'nin kamu diplomasisi gideri 740 milyon \$⁶⁸⁹, İngiltere'nin 2005-2006 kamu diplomasisi gideri ise 617 milyon sterlin⁶⁹⁰ olarak tespit edilmiştir.

Ayrıca ABD, kamu diplomasisi yönetimi için 2012 yılında 583 milyon \$, 2013 yılında 608 milyon \$, 2014 yılında ise 572 milyon \$ kaynak ayırmıştır.⁶⁹¹

3.4.4. Ekonomik Göstergeler ve Askeri Yatırımlar

Ekonomik göstergeler ve askeri yatırımlar kamu diplomasisini etkileyen başlıca unsurlar arasında yer almaktadır. Gayrisafi milli hâsıla, yabancı yatırımlar, ihracat ile ithalat rakamları ve askeri yatırımların oranı ülkeleri cazibe merkezi haline getiren göstergeler arasında yer almaktadır.

Tablo 13 - Gayrisafi Milli Hâsıla Ortalama Büyüklük Oranları⁶⁹²

	1990	1995	2000	2005	2010	2012
ABD	1.92	2.72	4.11	3.32	2.49	2.76
İngiltere	0.78	3.53	4.36	3.23	1.66	0.12

Tablo 14 - Doğrudan Yabancı Yatırım Miktarı (BoP - Ödemeler Dengesi - ABD \$)⁶⁹³

	1980	1990	2000	2010	2013
ABD	16.930.000.000	48.490.000.000	321.274.000.000	259.344.000.000	235.867.000.000
İngiltere	10.122.844.316	33.503.670.308	122.156.843.234	61.325.946.152	35.131.581.103

Tablo 15 - Mal ve Hizmetlerin İhracat ve İthalat Rakamları (Milyon \$)⁶⁹⁴

	1990	1995	2000	2005	2010	2013
ABD	147.832	219.185	289.141	377.489	557.632	684.677(Tahmini)
İngiltere	56.422	76.441	120.150	207.672	267.350	293.510(Tahmini)

Tablo 16 – Yerel Para Birimlerine Göre Askeri Harcamalar⁶⁹⁵

	1990	1995	2000	2005	2010	2013
ABD	306.170.000.000	278.856.000.000	301.697.000.000	503.353.000.000	698.179.500.000	640.220.991.000
İngiltere	22.287.000.000	21.439.000.000	23.552.000.000	30.333.000.000	37.590.000.000	37.050.000.000

⁶⁸⁹ House of Commons, Foreign Affairs Committee, Public Diplomacy, Third Report of Session, 2005-06, London, p. 87

⁶⁹⁰ House of Commons, p. 12

⁶⁹¹ Department of State and Other International Programs, p. 795, <http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2014/assets/sta.pdf>, Erişim tarihi: 12.07.2014

⁶⁹² Gayrisafi Milli Hâsıla Ortalama Büyüklük Oranları, <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>, Erişim tarihi: 05.07.2014

⁶⁹³ Dünya Bankası Dünya Kalkınma Verileri - Son Güncelleme: 07/01/2014, <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>, Erişim tarihi: 05.07.2014

⁶⁹⁴ Mal ve Hizmetlerin İhracat ve İthalat Rakamları, <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=25116>, Erişim tarihi: 05.07.2014

⁶⁹⁵ Dünya Bankası Dünya Kalkınma Verileri - Son Güncelleme: 07/01/2014, <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>, Erişim tarihi: 05.07.2014

ABD'nin birçok alanda İngiltere'den üstün olduğu görülmektedir. Fakat İngiltere'nin yatırımları noktasında nüfusu ve ekonomik kapasitesi göz önünde bulundurulduğunda, kişi başı üzerinden mukayese yapıldığında ilgili alanlarda ABD'den daha büyük oranlara sahip olduğu tespit edilmiştir.

3.4.5. İletişim Teknolojileri ve Bilimsel Çalışmalar

Son süreçte dünyada meydana gelen teknolojik gelişmeler, bilgiyi daha ulaşılır hale getirerek toplumsal bilinç ve farkındalık oluşturmuştur. Teknoloji ve özel olarak da internet teknolojisi alanında yatırım yapan ülkeler kamu diplomasisi başarısı anlamında da olumlu sonuçlar almaktadır.

Tablo 17 - Toplam Mal Ticaretinde Bilgi ve İletişim Ürünlerinin Oranları⁶⁹⁶

	2000	2005	2010	2012
ABD	20.08	14.26	10.54	9.02
İngiltere	17.82	14.02	5.97	4.24

Tablo 18 – İnternete Ulaşım Bilgileri⁶⁹⁷

	2000	2005	2010	2011
ABD	41.5	---	71.1	---
İngiltere	19.0	60.2	79.6	82.7

Tablo 19 – İnternet Kullanıcı Bilgileri (100 kişiye oranla)⁶⁹⁸

	2009	2010	2011	2012	2013
ABD	71.0	71.7	69.7	79.3	84.2
İngiltere	83.6	85.0	85.4	87.5	89.8

Tablo 20 – İnternet Sitesi Sayısı⁶⁹⁹

Toplam İnternet Sitesi Sayısı	903.909.315
ABD	505.000.000
İngiltere	8.107.000

Tablo 21 – İleri Teknoloji İhracat Rakamları (\$) ⁷⁰⁰

⁶⁹⁶ Toplam Mal Ticaretinde Bilgi ve İletişim Ürünlerinin Oranı, <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx>, Erişim tarihi: 05.07.2014

⁶⁹⁷ Ülkelerin İnternete Ulaşım Bilgileri, <http://data.oecd.org/ict/internet-access.htm>, Erişim tarihi: 06.07.2014

⁶⁹⁸ İnternet Kullanıcı Bilgileri, <http://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.P2/countries?display=default>, Erişim tarihi: 12.07.2014

⁶⁹⁹ ABD ve İngiltere İnternet Sitesi Sayıları, http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_number_of_Internet_hosts, Erişim tarihi: 12.07.2014

⁷⁰⁰ İleri Teknoloji İhracat Rakamları, <http://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD>, Erişim tarihi: 12.07.2014

	2009	2010	2011	2012
ABD	132.406.674.889	145.497.804.512	145.273.374.428	148.772.488.404
İngiltere	55.135.187.343	59.785.472.494	69.314.833.643	67.786969.582

ABD, teknoloji alanına yatırım ve internet piyasasına hâkim olma anlamında sadece İngiltere değil diğer dünya devletleri ile de mukayese edildiğinde çok ciddi bir potansiyele sahiptir.

Bu potansiyel ABD'yi önemli bir cazibe merkezi haline getirmektedir. Özellikle internet toplumların birincil haber ve araştırma kaynağı haline geldiği için bu alana hâkimiyet uluslararası süreci yönlendirmede büyük katkı sağlayacaktır.

Bilimsel çalışmalar konusunda mukayese yapılabilecek birçok alan bulunmakla birlikte burada bilimsel makaleler ve Nobel Barış Ödülleri üzerinden nispi bir değerlendirme yapılmıştır.

Tablo 22 – Bilimsel ve Teknik Dergi Makaleleri⁷⁰¹

	2009
ABD	208.601
İngiltere	45.689

Tablo 23 – Nobel Ödülü Sayıları⁷⁰²

ABD	349
İngiltere	116

⁷⁰¹ Bilimsel ve Teknik Dergi Makaleleri, <http://data.worldbank.org/indicator/IP.JRN.ARTC.SC>, Erişim tarihi: 12.07.2014

⁷⁰² Nobel Ödülü Sayıları, http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Nobel_laureates_by_country, Erişim tarihi: 12.07.2014

SONUÇ

İnsanın var olduğu ve etkileşim içerisinde bulunduğu her yerde, ihtiyaçlardan doğan çatışmalar ve anlaşmazlıklar olmaktadır. İnsanlar, toplumlar ve devletler, karşılıklı olan bağımlılıkları nispetinde birbirlerini idare etmekte fakat bazı durumlarda kırılma noktalarının yaşandığı gözlenmektedir. Yaşanan kırılma anları, ciddi mahiyette maddi ve manevi anlamda zarar verici hususlar değilse insanın olduğu bir ortamda anlayışla karşılanabilir. Fakat uluslararası ilişkiler perspektifinden olay değerlendirildiğinde, yaşanan bu kırılma anları savaflara, ambargolara ve uluslararası ortamı kilitleyen olaylara sebep olup neticesinde birçok insan da hayatını kaybedebilmektedir.

Nye ve Keohane'in karşılıklı bağımlılık teorisi ve özellikle de karmaşık karşılıklı bağımlılık teorisinin yaklaşımları, genel hatları ile kamu diplomasisi ile uyumaktadır. Bağımlılıkların teknolojik imkânların gelişmesi ile daha fazla artması, askeri gücün tek başına günümüzde yeterli olmayacağı ve uluslararası ilişkilerde öncelik hiyerarşisinin değişmesi gibi üçlü sütun kamu diplomasisi temellerine uyumludur. Fakat düşünürlerin, karşılıklı bağımlılığın bozulması durumunda her iki tarafın da zarara uğraması sonucunun, teorisin asli yönlerinden biri olduğu iddiası, kamu diplomasisi ile farklılık oluşturmaktadır. Kamu diplomasisinde de ilişkinin bozulması neticesinde her iki taraf için zarar söz konusu olacaktır yalnız bu karşılıklı bağımlılığın değerlendirdiği ölçüde büyük bir zarar değildir. Ayrıca kamu diplomasisindeki ilişki, aktörler tarafından gönüllü olarak yapılan genelde tek taraflı girişimlerdir ve her iki tarafı da bağlayan bir durum söz konusu değildir. Bu açıdan da karşılıklı bağımlılık teorisi ile kamu diplomasisi açısından bir fark oluşmaktadır. Ancak her iki yaklaşımda da devletlerin, toplumların ve aktörlerin küreselleşen dünyada karşılıklı bağımlılık teorisinin gündemde olduğu 1970'li yıllardan daha fazla birbirlerine bağımlı oldukları bir gerçektir.

Bunun yanı sıra kamu diplomasisinin yöntem ve ilişkiler itibarıyla karşılıklı bağımlılık teorisi ile örtüşmesinin haricinde uygulama alanında da normativist yaklaşımlar ile belirli değerler manzumesi içerisinde hareket etmesinin, meşruiyet açısından kamu diplomasisini uluslararası arenada daha farklı bir konuma getireceği değerlendirilmektedir. Devlet ile toplum arasındaki sözleşmenin gerekliliklerini, devlet tarafının tam manasıyla yerine getirdiği söylenemez. Uluslararası ilişkilerde geçmiş dönemlerde tek aktör olan devletlerin, birbirleri arasındaki ilişkileri düzenlemek için kullandıkları yöntem olan diplomasi çalışmaları esnasında olayın boyutu ciddi oranda değişmiş ve devleti temsil eden yöneticiler, ipleri tamamen ellerine alarak kapalı kapılar ardında toplumdan bağımsız hareket etmişlerdir. Diplomasi de bir anlamda karşılıklı bağımlılıktan doğan bir ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

Tarihsel süreçte yer alan savaflar özellikle de yakın siyasi tarihte şahit olunan Dünya Savafları ile sonrasında Soğuk Savaş dönemindeki uygulamalar, toplumların savaş ortamından rahatsızlıklarını had safhaya çıkararak barış toplumu oluşturulmasına yönelik arayışlara sevk etmiş ve devlet ile toplum arasındaki sözleşme tekrar sorgulanmaya başlamıştır. Yalnız bu sorgulamanın en büyük etkileyici unsurlarından birisi de teknolojik imkânların artması, medya, iletişim ve internet teknolojileri alanında yaşanan gelişmelerdir. Bu alanda yaşanan gelişmeler kendi iç dinamikleri ile hareket eden toplumları, dış toplumlar ile irtibatlandırmış ve bağımlılıkların derecesini artırmıştır. Karmaşık karşılıklı

bağımlılık da bu ihtiyacın bir neticesi olarak ortaya çıkmıştır. Gelişen teknoloji ve yeni aktörler, toplumlar arasındaki ilişkiyi daha da karmaşıklaştırmıştır.

Toplumlar geçmiş dönemlerde, devlet yöneticilerinin uluslararası alanda aldıkları kararlardan, devletin yayım ile yayın organlarının duyurduğu ölçüde ve onların belirlediği “doğrulara” göre haberdar olup “itaat” gösterirken, günümüz şartlarında uluslararası ilişkiler alanı da dâhil olmak üzere her kulvarda bilgi yönünden “bolluk paradoksunun” yaşandığı görülmektedir. Artık devletlerin aldığı kararlardan, toplumlar anında haberdar olabilmekte, bir cep mesajından veya Facebook, Twitter, Youtube vb. gibi sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla politikaların belirlenmesi konusunda kamuoyu baskısı oluşturup yeni bir aktör olarak müdahil olabilmektedir. Böyle bir ortam içerisinde de geleneksel diplomasi yöntemleri yetersiz kalacağı için devletler toplumsal infial uyandırmak istemiyorsa, ister gönüllü olarak istemezse de zorunlu bir şekilde kamu diplomasisi faaliyetlerinde bulunmak mecburiyetinde kalmaktadırlar. Bazen bir sms mesajı kampanyası ve sosyal paylaşım sitelerinden yapılan girişimler seçimlerin kaderini değiştirebilmekte veya devrimlerin olmasına sebebiyet verebilmektedir. Günümüzde en kapalı toplumlar bile, yönetim tarzları ne olursa olsun internet teknolojisinin sunduğu imkânların önüne geçememektedir. İnternet bağlantısının bulunduğu küçük bir oda, mağara veya mevzi bütün dünyayı ayaklarınızın altına getirmektedir.

Bu aşamada devletler için önemli olan bolluk paradoksunun bulunduğu bu ortamda, muhatap olacağı aktörlere doğru mesajlar ile bilgileri ulaştırması, aktörlerin bilgi kaynağına ulaşmak istemeleri durumunda ise akla gelecek ve kapısı çalınacak ilk muhatabın kendisi olması için gerekli şartları oluşturmasıdır. Bu şartları oluşturmak konuşulduğu kadar kolay olmamakla birlikte, çözüm noktası “kamu diplomasisi” ve “yumuşak güç” alanında yapılacak başarılı çalışmalardan geçmektedir. Geleneksel diplomasi problemleri, karşılıklı bağımlılık seviyesinde çözülme imkanı bulurken, modern diplomasi girift ilişkiler ağına, Nye ve Keohane’in belirttiği gibi karmaşık karşılıklı bağımlılık daha iyi cevap vermektedir.

Toplumlar artık devletlerinin uyguladıkları veya uygulayacak oldukları politikalarda ikna edilmek istemektedirler ve bu sadece devletin kendi toplumu için geçerli bir durum değildir aynı şekilde bir devlet veya aktör, yabancı bir topluma yönelik politikalarını uygularken de ilgili toplumu ikna etmesi ve kendisini doğru bir şekilde anlatabilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde gerçekleştirilen uygulama meşruiyet zeminine oturmayacak olup kısa süreli başarılı gibi gözükse de uzun dönemde akamete uğrayacaktır. Uluslararası ilişkilerde, klasik anlamda devletler arasında olan bağımlılık süreci, muhataplarını artırarak yeni dönemde, iç toplum, dış toplum, uluslararası organizasyonlar vb. gibi yapılarla arasında da karmaşık bir bağımlılık ilişkisi kurmuştur.

Nye, ABD’nin uluslararası ortamı yönetebilmesi için yumuşak gücün tek başına yeterli olmayacağını ifade edip, yumuşak güç ile sert gücün terkiinden oluşan “akıllı güç” tabirini ön plana çıkarmaktadır. Yumuşak gücün tek başına yeterli olmayacağı ve sert gücün varlığının yumuşak güç uygulanırken kapıların daha rahat açılabilmesi için etkili olacağı görülmektedir. Fakat uluslararası alanda daimi bir barış arzulanıyorsa bu mümkün olduğu müddetçe yumuşak güç yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmelidir. Bir aktör yumuşak gücünü kullanırken, sert gücünün Demokles’in

kılıcı nispetince bulunması, rahatsızlıkların da oluşmasına sebebiyet verecektir. Bu durum savunulan fikrin meşruiyetinin sorgulanmasına sebebiyet verecek ve istenilen, algıları olumlu yöne çevirme düşüncesini zedeleyecektir. Uluslararası anlamda barışın sağlanması açısından sert gücün sadece savunma amaçlı uygulanması ve uygulanırken de sivil toplumun zarar görmemesi konusunda çaba gösterilmesi daha doğru olacaktır. Bu durum da karmaşık karşılıklı bağımlılığın, askeri gücün artık tek başına yeterli olmayacağı görüşünü desteklemektedir. Kamu diplomasisinin de zamanla ihtiyaçlara cevap vermede yetersiz kalabileceği fikri desteklenmektedir. Teknolojik imkânların gelişmesi, medyanın rolünün artması, iletişim teknolojilerinde uydu üzerinden verilen hizmetlere geçilmesi ve yeni aktörlerin sürece dâhil olması gibi unsurlar “yeni kamu diplomasisi” anlayışının oluşmasında etkili olmuştur.

Gücün değişen doğası ile birlikte yumuşak güç etkili bir güç unsuru haline gelmiştir. Askeri ve ekonomik gücün etkisi her daim hissedilse de kalıcı bir çözüm elde etmek için yumuşak gücü kullanmak gereklidir. Yumuşak güç kullanılırken de, kültürel faaliyetler, siyasi değerler, hükümet politikaları ve dış politika alanında yapılacak çalışmalarda bu kaynaklar belirli bir değerler sistemi içerisinde hareket etmelidir. Bir devlet siyasi değerler açısından belirli bir çizgiyi yakalayıp, dış toplum da yaptığı uygulamalarda bunun aksi bir tutum sergiliyorsa meşruiyeti sorgulanmaya başlayacaktır. Uluslararası ilişkilerde artık karmaşık karşılıklı bağımlılıkta da belirtildiği gibi hiyerarşideki öncelikler değişmeye başlamıştır. Sadece sert güç kullanılması, meşruiyet konusunda problemler oluşturmaktadır. Ayrıca yumuşak güç kullanılırken de vasıtaları olan, devlet kurumları, hükümet dışı organizasyonlar, değişim, eğitim, kültür-sanat, spor ve ekonomi alanındaki faaliyetler, iletişim teknolojileri, medya ile uluslararası yayıncılık sahasındaki çalışmalar, ne kadar ortak bir hedef etrafında birleşip, değerler sistemine göre hareket ederse başarı aşamasında da o kadar etkili olacaktır.

Yumuşak gücün etkin bir şekilde uygulanmasında, aktörün çekiciliği, marka değeri gibi unsurlar da farkındalık oluşturarak, çalışmaların gerçekleştirilmesi aşamasında işlerin daha rahat bir şekilde çözümlenmesine yardımcı olacaktır. Bunların yanı sıra bir aktörün sahip olduğu popüler kültür potansiyeli de kısa vadeli çalışmalar olmasına rağmen istikrar arz ettiği şekilde uzun vadeli kalıcı olumlu intibalar oluşturacaktır. Kamu diplomasisini normal diplomatik faaliyetlerden ayrı tutan en önemli taraflarından birisi de muhatabını dinleyerek “diyalog” kurma ve yapılan çalışmalara muhatabı da ortak edip, işbirliği içerisinde hareket etme ve sorumluluğu paylaşmadır. Böyle bir durumda her iki taraf da olayın aktörü olacağı için yapılan çalışmanın samimiyeti ortaya konulmuş olacak ve meşruiyet açısından daha sağlam bir zemine oturacaktır. Bir anlamda, olaylar karşısındaki sorumluluk ne kadar artarsa bağımlılık da o derecede artacaktır.

Kamu diplomasisi faaliyetlerinde yapılacak olan uygulamalar, konusuna ve konuya verilecek olan tepkilerin zaman dilimine göre farklılık göstermektedir. Leonard ve Nye’in ele aldığı gibi; konular, “politik/askeri”, “ekonomik” ile “sosyal/kültürel”; uygulama zaman dilimleri ise, “reaktif (günlük iletişim)”, “önleyici (stratejik iletişim)” ile “ilişki inşası (uzun süreli)” şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Devletlerin mevcut olduğu yapılarda her ne kadar istenmese de savaşlar olabilmekte ve savaşların eşğine gelebilecek problemler yaşanabilmektedir. Ayrıca, 20. ve 21. yüzyıllarda askeri refleksin harekete geçirilmesinde asimetrik bir güç olan terör örgütleri de tetikleyici unsur olabilmektedir. Bu tarz ani refleks gösterilmesi gereken durumlarda, kamu diplomasisinin uzun süreli ilişki inşa çalışmalarının faydası olacağı gibi asıl önemli faktör, reaktif tarzda yapılan çalışmalardır. Bir taraftan çatışma ortamının sıcaklığı hissedilirken diğer taraftan da bu sıcaklığın içerisinde yer alan ve durumu tasvip etmeyen kişilerin zarar görmemesi için kamu diplomasisi çalışmasının yapılması elzemdir. Bu çalışma ile karşı tarafın içerisinde yer alan topluma kendimizi ne kadar doğru bir şekilde ifade edebilirsek en az zararla süreç atlatılacaktır. Aksi takdirde, mağdur ve tarafsızları gözetmeksizin toptan bir mantık ile sadece askeri güç ve ambargo gibi yöntemlere başvurulursa, bu sefer bu kitleyi karşı tarafın yanında yer almaya mecbur bırakmış oluruz. Böyle anlarda da muhatapların kendi içerisinde negatif mahiyette bir bağımlılık oluşturulmaktadır.

Kamu diplomasisinin üçüncü ve en uzun süreli boyutu olan, neticelerinin alınması için sabır gerektiren ilişki inşa süreci, başarıya ulaştığı takdirde kurulan bağların ve bağımlılıkların gücü de o derecede sağlam olacaktır. Örneğin Fulbright, British Council, Chevening Burs, Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı vb. gibi çalışmalar zahmetli bir süreç neticesinde işlemesine rağmen, bu programlar sayesinde kamu diplomasisinin özü olan “birbirini anlama” özelliği yerini getirilmektedir. Muhataplar ile birebir-yüz yüze görüşülme imkânı hem muhatabın düşünce yapısını analiz ederek kamu diplomasisi politikasını buna göre değiştirme hem de uygulanan kamu diplomasisi faaliyetinin hangi mantığa dayalı olduğunu muhataba anlatabilme açısından olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Toplumlar birbirlerini anladıkları ve diyalog kurdukları sürece, karşılıklı olan bu ilişki inşasında bağımlılıklar da artacaktır. Cull da kamu diplomasisinin üç boyutuna yönelik yapılan çalışmalarda, “dinleme”, “savunma”, “kültürel diplomasi”, “değişim diplomasisi” ve “uluslararası yayıncılık” yöntemlerinin etkin bir şekilde kullanılmasının başarıyı getireceğini ifade etmektedir. Bir aktör, bu alanların hepsinde etkili bir şekilde çalışma yürütebildiği takdirde başarılı bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olacaktır.

Kamu diplomasisinin uygulanması, günümüz şartlarında devletlerin diplomasiyi başarılı bir şekilde yürütebilmesi için zorunluluk haline gelmiştir. Genele bakıldığında demokratik yönetimlerin olduğu devletlerin, kamu diplomasisi uygulamalarına daha açık konumda olduğu görülmektedir. İçeride kapalı, baskıcı, despot veya totaliter tarzda yönetimler, bu alanda yapılacak çalışmalara fazla yaklaşmamaktadır. Kamu diplomasisi, toplumların birbirlerini daha iyi tanımaları, farklı toplumlar ile kendilerini mukayese ederek yanlışlıkları fark etmeleri ve bu yanlışlıklar anlamında sorgulama yapmalarına olanak sağlamaktadır. Fakat içeride kapalı toplumlar, her ne kadar bu şekilde hareket etmeyi arzu etseler de teknoloji, internet ve medya alanındaki gelişmeler bu kabuğu kırmıştır ve yönetimleri esnek davranmaya sevk etmektedir. Karmaşık karşılıklı bağımlılık sürecinde, kapalı toplumlarda artık şeffaf veya esnek davranmak zorunda kalmaktadırlar.

Kamu diplomasisinin muhatabı hem içeride hem de dışarıda, “kamu” yani halk olduğu için bu perspektiften konuyu ele aldığımızda, başarılı bir kamu diplomasisinin halkla ilişkileri iyi tanzim etmekten geçtiği anlaşılmaktadır. Bu aşamada da kamu diplomasisi ile “halkla ilişkiler” arasındaki

ilişkinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kamu diplomasisi sadece devlet düzeyinde yapılan bir uygulama değildir. Bunun yanı sıra medya, iletişim, internet, ekonomi, eğitim, spor, kültür vb. gibi her alanda kamu diplomasisi faaliyeti yürütülmektedir. Bu alanların hepsi toplumla ilişkili olan alanlardır. Bu yüzden halkla ilişkiler yöntemlerinin başarılı bir şekilde kavranarak uygulanması kamu diplomasisinin işlevselliğini olumlu yönde etkileyecektir.

Tarihsel süreç yönünden kamu diplomasisi değerlendirmeye tutulduğunda, geçmiş dönemlerde kamu diplomasisine benzer tarzda uygulamaların olduğu görülmektedir. Fakat sistemli bir şekilde uluslararası ilişkilere dâhil olması 20. yüzyılın ikinci yarısında başlamıştır. Yakın tarihte, 1. Dünya Savaşı, 2. Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş'ın olduğu süreçte devamlı bir savaş atmosferi olduğu için o dönemdeki şartlar göz önüne alındığında genel anlamda kamu diplomasisinin uygulandığı söylenemez. Çalışmalar daha çok, hedefe ulaşmak için her yolun meşru görüldüğü, samimiyet ve meşruiyetten uzak, “psikolojik savaş” ve “propaganda” yöntemleri üzerinden yapılmıştır. ABD Bilgi Servisi veya BBC'nin çalışmaları bu dönemlerde bulunmaktadır fakat teknolojik imkânlar bu denli gelişmediği için günümüzde olduğu kadar etkili olduğu söylenemeyecektir. Zaten toplumların savaş ortamından rahatsızlık duyarak evrensel barışı tesis edecek yöntemler aramaları “kamu diplomasisi” gibi faaliyetlerin uluslararası literatürde yer edinmesinde etkili olmuştur. Uluslararası barış konusunda da toplumların birbirlerini iyi anlamaları ve bağımlılıklarını artırmaları gerekmektedir. Karşılıklı bağımlılıklar arttığı müddetçe, insanlar da savaşa yönelmekten o derecede kaçınacaklardır.

ABD ve İngiltere kamu diplomasisi alanında – her ne kadar ABD'nin açık ara üstünlüğü kabul edilse de – en başarılı çalışmalar gösteren ülkelerdir. ABD ve İngiltere kamu diplomasisi alanındaki etkinliklerine rağmen, özellikle 11 Eylül saldırıları bir kırılma noktası olmuştur. Bu terörist saldırıların ardından, ABD'nin Afganistan müdahalesi, uluslararası zeminde meşru müdafaa olarak algılansa da devamında en etkili müttefiki olan İngiltere ile Irak'a, “kimyasal silahların yok edilmesi” ve “demokrasiyi inşa” anlamında yapılan müdahale, uluslararası kamuoyundan ciddi anlamda tepki toplamıştır. Bu tepkinin ana ekseninde daha çok iddia edilen gerekçelere dair somut bilgilerin elde edilememesi, müdahale edilen ülkeler ve Guantanamo ile Abu Ghraib cezaevi gibi yerlerdeki uluslararası hukuk kuralları ve insan haklarına aykırı uygulamalar yatmaktadır. Bu durum ABD ile İngiltere'nin kamu diplomasisi alanındaki meşruiyet ile samimiyetlerinin de sorgulanmasına sebep olmuştur.

11 Eylül saldırıları ve bu müdahalelerin ardından yaşanan olaylar da ABD ile İngiltere'yi bir öz eleştiri yapmaya sevk etmiştir. Kriz anlarında verilen aşırı tepkiler ile İslamofobi tarzındaki uygulamalar yüzünden, sıradan vatandaşlar terör örgütlerinin yörüngesine girmeye başlamışlar ve bu ABD ile İngiltere yönünden içinden çıkılmaz bir hal almaya başlamıştır. Bush döneminde ulusal güvenlik stratejisi kapsamında yapılan hatalı uygulamalar, Barack Obama döneminde yumuşatılarak, uluslararası alanda oluşan olumsuz algı düzeltilmeye çalışılmıştır. Karşılıklı bağımlılık kapsamında, askeri gücün artık tek başına yeterli olmayacağı bu örnek olay üzerinden de müşahade edilmiştir.

ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini, Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı altında oluşan çeşitli bürolar ile devlet kurumları düzeyinde yönettiği görülmektedir. Burada yer alan bürolar,

Kamu İşleri Bürosu, Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu, Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu, Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi ile Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri İçin Politika, Planlama ve Kaynaklar Ofisi olup kamu diplomasisinin her alanında çalışmalar yapmaktadırlar. Hükümet dışı kurumlarla, özel sektör, eğitim, kültür-sanat, spor vb. gibi alanlarda beraber çalışmalar yürütmekte ve bir kısmına da finansal destek sağlamaktadır. Eğitim faaliyetleri ve değişim programları kapsamında, dünyaca bilinen Fulbright programının yanı sıra Uluslararası Ziyaretçi Liderlik Programı (IVLP), EducationUSA, Engelliler için Değişim Programı ve Gençlik Programları adı altında çalışma yapmaktadır. ABD, popüler kültür alanında da etkili bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütmekte olup, Hollywood film sektörü ile medya ve iletişim sektöründen de etkin bir şekilde istifade etmektedir.

İngiltere’de kamu diplomasisi çalışmalarını, AB üyesi olması sebebiyle çift taraflı olarak, hem kendi iç mekanizmasında hem de AB içerisindeki kurumlarda sürdürmektedir. Genellikle AB içerisinde, AB’li gibi olmayıp ABD’ye daha yakın şekilde hareket ettiği ve farklı para ile vize politikalarına sahip olması sebebiyle eleştirilse de kurumsal anlamda faaliyetlere katılım sağlamaktadır. İngiltere’de kamu diplomasisi faaliyetleri Lord Cole’un raporunda da yer aldığı gibi, devlet kurumu anlamında, Dışişleri Bakanlığı’na bağlı elçilikler, konsolosluklar, Demokrasi için Westminster Vakfı, Marshall Bursları, Wilton Park vb. gibi bağlı kuruluşlar, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı, Uluslararası Kalkınma Bakanlığı ile buna bağlı İngiltere Milletler Topluluğu Burs Komisyonu, İngiltere Ticaret ve Yatırımı, İskoç Yönetimi, Galler Meclisi ve Kuzey İrlanda Ofisleri ve Savunma Bakanlığı aracılığıyla yürütülmektedir.

Hükümet dışı kurumlarda özel sektörden istifade edildiği gibi, devletin finansman desteği sağladığı Visiting Arts ve Visit Britain gibi turizm ajansları da yer almaktadır. Eğitim faaliyetleri ve değişim programları kapsamında da İngiltere’nin dünyaca bilinen British Council kurumunun yanı sıra Chevening Bursları, Connect Youth, Connecting Futures ve Arkadaşlık Programları bulunmaktadır. Medya ve iletişim alanında ise yine dünyaca tanınan BBC gibi bir kuruluş aracılığıyla çalışmalarını sürdürmektedir. İngiltere kamu diplomasisi faaliyetlerini ortak bir hedef etrafında birleştirmek amacıyla Kamu Diplomasisi Strateji Kurulu’nu kurmuş olup ilgili bakanlıklar ile hükümet dışı kuruluşlardan temsilciler bulunmakta ve kamu diplomasisi alanında ortak kararlar alınmaktadır. Bu kurul da 2006 yılında kaldırılarak yerine Kamu Diplomasisi Kurulu oluşturulmuştur. Devletler artık geçmiş dönemlerde olduğu gibi sadece askeri güce ve bunu destekleyen propaganda yöntemlerine başvurmamakta, karmaşık karşılıklı bağımlılık ilişkileri içerisinde, eğitim, kültür, spor, özel sektör vb. gibi birçok alanı da askeri gücün haricinde öncelikleri arasına dâhil etmişlerdir.

Kamu diplomasisi alanında yapılan çalışmalar genel itibarıyla değerlendirildiğinde, aktörlerin “çıkar” odaklı bir anlayış ile faaliyetlerini sürdürdükleri görülmektedir. Buradaki çıkarın ana gerekçeleri ise, ya uluslararası ortamı yönetmek, ya muhataptan bir takım beklentiler içerisinde olduğu için kendisine yönelik önyargıları yıkmak ya da muhatapı içerisinde belirli yapıları kendisinin uydusu haline getirebilmek vb. gibi amaçlar içermektedir. Bu anlayış üzerine oturtulan bir kamu diplomasisi mantığı ise çıkarın ortadan kalktığı ve iplerin kopma aşamasına geldiği durumlarda tüm meşruiyet ve samimiyetini kaybetmektedir.

Sonuç olarak, ABD ve İngiltere'nin kamu diplomasisi çalışmaları, günümüzde meydana gelen teknoloji, iletişim, medya, yayıncılık vb. gibi gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi belirli kalıplar içerisinde olan statik görünümünden çıkmış ve karmaşık karşılıklı bağımlılık çerçevesinde dinamik bir hal almıştır. Günümüzde sert güç tek başına yeterli olmamakta ve askeri güç devletlerin birinci öncelikleri arasında yer almamaktadır. Uluslararası toplumun öncelikler hiyerarşisi, meydana gelen gelişmeler neticesinde ciddi oranda değişmiştir. Sosyal medya ve paylaşım siteleri; Facebook, Twitter, Instagram, Youtube vb. gibi siteler, uluslararası ilişkilere de yeni bir soluk getirmiştir. Artık devletler, geleneksel diplomasi devletler arasında cereyan eden ilişkiler ağından çıkarak, modern diplomasi kapsamında, daha karmaşık bağımlılıkların neticesinde, yeni aktörlerin de dâhil olmasıyla, dinamik bir ortam içerisinde hareket etmekte ve bu yönde çözümler üretmek zorunda kalmaktadırlar. Örneğin ABD'nin, yeni konsept kapsamında, sosyal paylaşım sitelerinin revaçta olmasından istifade ederek, Küba'ya yönelik olarak, "ZunZuneo" adı altında kendi kontrolünde olan bir Twitter uygulaması oluşturduğu iddia edilmektedir.

Uluslararası toplumda öncelikle tüm toplumların niyetinin, kişisel çıkarlardan arındırılarak uluslararası barışı inşa etmek olduğunun idrak edilmesi gerekmektedir. Böyle bir düzenin tesis edilmesi için de tüm çıkarları bir kenara bırakarak "insanı temeline alan" bir diplomasi anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tarz bir yaklaşım, uluslararası toplumun şartları içerisinde değerlendirildiğinde çok "idealist" bir yaklaşım olarak görülebilir. Fakat her ne kadar gerçekleşme imkânı düşük oranlarda olsa da insanların içerisinde savaşı tercih edenlerden daha çok barışı arzu edenlerin olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Bu hissiyat ve fikriyat ile hareket eden devletler her zaman yanlarına çekecek iyimser insanları bulacaklardır.

KAYNAKLAR

- AKÇADAĞ Emine, "AB'nin Kamu Diplomasisi ve Türkiye'ye Yansımaları", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 229-248
- AKÇADAĞ Emine, "Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi", 2010, <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>, Erişim Tarihi: 26 Haziran 2014
- AKGÜN S., "Türkiye'de Cumhuriyet Öncesi Amerikan Eğitim Kurumları", **V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi Tebliğler**, İstanbul 21-25 Ağustos 1989, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1990
- Ansiklopedik Kültür Sözlüğü**, Çev. Aziz Çalışlar, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1983
- ARI Tayyar, **Uluslararası İlişkiler Teorileri: Çatışma, Hegemonya, İşbirliği**, MKM Kitabevi (6. Baskı), Bursa, 2010
- ARMITAGE Richard and Joseph S. Nye, "CSIS Commission on Smart Power: A Smarter, More Secure America", **Center for Strategic and International Studies**, The CSIS Press, Washington, 2007
- ARMITAGE Richard ve Joseph Nye, "A Smart Funding Strategy?", www.csis.org, 24 Nisan 2009
- ARQUILLA John ve David Ronfeldt, **The Emergence of Neopolitik: Toward an American Information Strategy**, RAND Şirketi, Santa Monica, 1996
- AYDIN Mustafa, "Uluslararası İlişkilerde Yaklaşım, Teori ve Analiz", **A.Ü.S.B.F. Dergisi**, C. 51, S. 1, 1996, ss. 71-114
- BAHARÇİÇEK Abdulkadir, **The Impact of Recent Major Changes in International Politics for Turkey's Security Interests**, Thesis submitted to the University of Nottingham for the Degree of Doctor of Philosophy in International Relations, United Kingdom, 1993
- BAHARÇİÇEK Abdulkadir ve C. Emek İNAN, "Dış Politikanın Belirlenmesinde Ulusal Güvenlik Algısının Rolü", **Akademik Yaklaşımlar Dergisi**, C. IV, S. 1, İlkbahar 2013, Malatya, 2013
- BARRY Tom, "Toward A New Grand Strategy For U.S. Policy", **IRC Strategic Dialogue**, No. 3, 2004
- BATORA Jozef, **Discussion Papers in Diplomacy: Public Diplomacy in Small and Medium Sized States, Norway and Canada**, Netherlands Institute of International Relations Clingendael, 2005
- BAYLIS John– Steve Smith, **Globalization of World Politics**, Oxford Press, 2005
- BBC World Service, 2002-2003 Yıllık Raporu, "Review of World Service and Global News", bkz. <http://www.bbc.co.uk/info/report2003/pdf/worldservice.pdf>
- BENHABIB Seyla, **The Claims of Culture, Equality and Diversity in the Global Era**, Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2002
- BERRIDGE G. R., **Diplomacy: Theory and Practice**, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2010
- BERTH Kirten ve Göran Sjöberg, **Halkla İlişkiler Eğitiminin Evrimi ve Küreselleşmenin Etkisi – Halkla İlişkilerde Kalite**, (terc. Ahmet Ünver), Rota Yayınevi, İstanbul, 1998
- BOGART Leo, **Cool Words, Cold War**, American University Press, Washington D. C., 1995
- BOGART Leo, "History of the Department of State During The Clinton Presidency (1993-2001)", Tarih Ofisi, Kamu İşleri Bürosu, ABD Dışişleri Bakanlığı, <http://www.state.gov/r/pa/ho/pubs/8518.htm>
- BRZEZINSKI Zbigniew, **Tercih**, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 2004
- BRZEZINSKI Zbigniew, **Büyük Satranç Tahtası**, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 2005
- CANÖZ Kadir, **Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobcilik**, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul, 2007

- CARR E. H., **The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations**, Harper&Row, New York, 1964
- CARTER Lord of Coles, **Public Diplomacy Review**, December 2005, <http://www.britishcouncil.org/home-carter-report> - Erişim tarihi: 13.06.2014
- CHOMSKY Noam, **Medya Gerçeği**, (Çev. A. Yılmaz), Tüm Zamanlar Yayıncılık, İstanbul, 1993
- COGGAN Philip, "Uncle Sam Stands Above the Rest", **Financial Times**, FT Raporu – FT 500
- Council on Hemispheric Affairs/Resource Center (CHA/RC): **National Endowment For Democracy**, Washington D.C., 1997
- CORSON William R., **Armies of Ignorance**, The Dial Press, New York, 1989
- COŞKUN Bezen Balamir, "Güvenlik Sorunları ve Kamu Diplomasisi", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 51-62
- CULL Nicholas J., **Public Diplomacy, Lessons From The Past**, Figueroa Press, Los Angeles, 2009
- CULL Nicholas J., **Public Diplomacy: Seven Lessons for Its Future From Its Past**, Place Branding & Public Diplomacy, Vol.6, Issue.1, 2010, p. 11-17
- CUMMINGS Milton, **Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey**, Center for Arts and Culture, Washington D. C., 2003
- ÇAKMAK Cenap, "Yeni Diplomasi, Kompleks Küresel Yönetişim ve Süpergüçle Dans: ABD Sivil Toplumun Artan Rolü ve Uluslar arası Ceza Mahkemesi", **Bilge Strateji**, C. 3, S. 5, Güz 2011, s. 1-23
- DELORS Jacques et al., "International Commission on Education for 21st Century", **Education: the Treasure within**, UNESCO Publishing, Paris, 1996
- DEMİR Vedat, **Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç**, Beta Yayınları, İstanbul, Kasım 2012
- Department of State and Other International Programs, p. 795, <http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2014/assets/sta.pdf>, Erişim tarihi: 12.07.2014
- DEVİRAN Yusuf, "Türk Tarihi Perspektifinden Kamu Diplomasisi Olgusuna Bakış ya da Tarihi Potansiyeli Yeniden Düşünmek", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 127-144
- DİNÇER Müjde Ker, **Lobicilik**, Alfa Yayınları, İstanbul, 1999
- DOĞAN Erhan, "Kamu Diplomasisinin Sunduğu Fırsatlar ve Kısıtları Üzerine", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 13-33
- Dünya Bankası Dünya Kalkınma Verileri - Son Güncelleme: 07/01/2014, <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>, Erişim Tarihi: 05.07.2014
- Economist Books İstatistikleri eds.. **Pocket World in Figures 2003 Edition**, Profile Books Ltd., Londra, 2003
- EDWARDS Michael, **NGO Rights and Responsibilities**, Dış Politika Merkezi, Londra, 2000
- EFEGİL Ertan, "Kamu Diplomasisine İlişkin Görüşler ve Türk Dış Politikasının Durumu: AK Parti ve MHP'nin Söylemlerinin Karşılaştırılması", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 161-175
- ERHAN Çağrı, "Spor ve Kamu Diplomasisi", <http://www.turkiyegazetesi.com.tr/prof-dr-cagri-erhan/453414.aspx>, 2010
- ERZEN Meltem Ü., "Kamu Diplomasisinin Kapsamı ve Geleceği", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 35-49

- "EU Council Secretariat Factsheet: EU Special Representatives", EUSR/8, Brussels, December 2009, www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/091203%20EUSR%20FACTSHEET%20December%202009.pdf (Erişim Tarihi: 18 Eylül 2010)
- "European Commission: EU Visibility Guidelines for External Action", Brussels, 2005, www.cfcu.gov.tr/files/Visibility_Guidelines.pdf (Erişim tarihi: 10 Eylül 2010)
- "European Commission: Taking Europe to the World-50 years of the European Commission's External Service", Luxemburg, 2004, eeas.europa.eu/delegations/docs/50_years_brochure_en.pdf (Erişim tarihi: 15 Eylül 2010)
- "European Commission, European Cooperation Programmes" ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/overview/taiaex_en.htm -Erişim Tarihi: 10 Eylül 2010
- Europe in The World Some Practical Proposals for Great Coherence, Effectiveness and Visibility, Brussels, 2006
- FALK Richard, **Dünya Düzeni Nereye: Amerikan Emperyal Jeopolitikası**, Metis Yayınları, İstanbul, 2005
- FOUTS Joshua. S., **Public Diplomacy Practitioners, Policy Makers and Public Opinion**, A Report of The Public Diplomacy and World Public Opinion Forum, April 9-11, 2006, Washington DC, USC Center on Public Diplomacy & The Pew Research Center, USA, 2006
- FRANKEL Joseph, **International Relations in a Changing World**, Oxford University Press, New York, 1988
- GARDELS Nathan, "Soğuk Kuşatmadan Eğlendirmeye, Medya Sanayi Kompleksinin Yükselişi", **NPQ Türkiye**, C. 1, S. 3, 1998
- GEERAERTS Gustaaf, "Analyzing Non-State Actors in World Politics", **Pole Paper Series**, Cilt 1, Sayı 4, Ekim 1995
- GINGRICH Newt, "Rogue State Department", **Foreign Policy**, July 2003
- GLASIUS Marlies, Mary Kaldor ve Helmut Anheir eds., **Global Civil Society 2002**, Oxford University Press, New York, 2002
- "Globalization and International Trade", http://www.worldbank.org/depweb/beyond/beyondco/beg_12.pdf, Erişim tarihi: 06.07.2014
- GOLDING Peter ve Graham Murdock, **Kültür, İletişim ve Ekonomi Politik**, Çev. Beybin Kejanlıoğlu, Der. Süleyman İrvan, Alp Yayınevi, Ankara, 2002
- GOUVEIA Philip Fiske de and Hester Plumridge, **European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy**, Foreign Policy Centre, London, England, November 2005
- GÖRPE Serra, "Corporate Communication Toward a Sustainable Europe", Ede, Hollanda, Değerleri Olan Avrupa: Kamusal İletişimde Şeffaflık, AB Destekli Yaz Okulu Konuşması, 2 Eylül 2005
- GREGORY Bruce, "American Public Diplomacy: Enduring Characteristics, Elusive Transformation", **The Hague Journal of Diplomacy**, (6:3/4)
- GÜRKAYNAK Muharrem ve Serhan YALÇINER, "Uluslararası Politikada Karşılıklı Bağımlılık ve Küreselleşme Üzerine Bir İnceleme", **Uluslararası İlişkiler**, Cilt 6, Sayı 23 (Güz 2009), ss. 73-92
- HAMMOND Andrew, "Impact of Barack Obama's First Year in Office on the Wider Brand America", **PRWeek UK**, 3 Şubat 2010
- HILL Christopher, **The Changing Politics of Foreign Policy**, Palgrave Macmillan, New York, 2003
- House of Commons, Foreign Affairs Committee, Public Diplomacy, Third Report of Session, 2005-06, London
- Hükümetlerarası ve Hükümetdışı Organizasyonların Yıllara Göre Artış Grafiği, <http://www.uia.org/>, Erişim tarihi: 06.07.2014

- IKENBERRY John, "American Grand Strategy in the Age of Terror", **Survival**, Vol. 43, Iss. 4, February 4th 2001
- INOZEMTSEV Vladislav, "Two Faces of Globalization: Europeanization vs Americanization", **Russia in Global Affairs**, Vol. 4, No. 1, (January-March 2006)
- ISAR Yudhishthir Raj, "Kültür Diplomasisi, Şişirilmiş Bir İtibar Peşinde mi?", Çev. Tuğçe Ersoy Öztürk, **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 111-126
- İŞIKSAL Hüseyin, "To What Extent Complex Interdependence Theorists Challenge to Structural Realist School of International Relations?", **Alternatives: Turkish Journal of International Relations**, Cilt 3, No 2-3, 2004, ss. 130-156
- İNAN Ece, "Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Eksenini", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 63-70
- İSKİT Temel, **Diplomasi, Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (3. Baskı), İstanbul, 2011
- JOHNSON Stephen and Helle Dale, "How to Reinvigorate US Public Diplomacy", **Heritage Foundation**, April 2003
- KALIN İbrahim, "Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 145 – 161
- KAPLAN Lawrence F. ve William Kristol, "Neither a Realist nor a Liberal, W. is a Liberator", **Wall Street Journal Avrupa**, 30 Ocak 2003
- KAZANCI Ertuğrul, "İdeoloji Kavramı Üzerine", **Cumhuriyet**, 9 Aralık 2003, s. 2
- KAZANCI Metin, **Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler**, Turhan Kitapevi, Ankara, 1995
- KEOHANE Robert O., "International Institutions: Can Interdependence Work?", **Foreign Policy**, Issue: 110, Washington, Spring 1998, pp. 82-96, www.columbia.edu/itc/sipa/S6800/courseworks/international_keohane.pdf
- KEOHANE Robert O. ve Joseph S. NYE, **Power and Interdependence: World Politics in Transition**, Little, Brown Company, Boston, 1977
- KEOHANE Robert O. ve Joseph S. Nye, "Globalization: What's New? What's Not? (And So What?)", **Foreign Policy**, No 118, 2000
- KEOHANE Robert O. ve Joseph S. NYE, **Power and Interdependence**, 3. baskı, Addison Wesley Longman, New York, 2001
- KHANNA Parag, **How to Run The World: Charting a Course to The Next Renaissance**, Random House, New York, 2011
- KIESLING John Brady, **Diplomacy Lessons**, Potomac Books Inc., Washington D.C., 2006
- KOH Hey-Kyung, eds., **Open Doors 2002: Report of International Education Exchange**, Uluslararası Eğitim Enstitüsü, New York, 2002
- KONGAR Emre, **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2000
- KROES Rob, "American Empire and Cultural Imperialism: A View from the Receiving End", **Diplomatic History** 29, Summer 1999, p. 468-474
- KRUCKEBERG Dean– Marina Vujnovic, "Public Relations, Not Propaganda, for US Public Diplomacy in a Post-9/11 World: Challenges and Opportunities", **Journal of Communication Management**, Vol. 9, No. 4, Emerald Publishing Limited, 2005
- KURLANTZİCK Joshua, The Decline of American Soft Power, **Current History**, Vol. 104, Iss. 686, Philadelphia, Dec 2005
- LEE Alfred McClung, "The Analysis of Propaganda: A Clinical Summary", **The American Journal of Sociology**, Vol.51, No.2, (Sep. 1945), pp. 126-135

- LENNON Alexander T. J. eds., **The Battle for Hearts and Minds: Using Soft Power to Undermine Terrorist Networks**, MIT Press, Cambridge, 2003
- LEONARD Mark with Catherine Stead and Conrad Smewing, **Public Diplomacy**, Foreign Policy Centre, London, 2002
- LEONARD Mark, **Başka Araçlarla Diplomasi**, (terc. Ali SARIKAYA), Foreign Policy Türkiye Baskısı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, Eylül-Ekim 2002
- LEONARD Mark and Andrew Small, **Norwegian Public Diplomacy**, The Foreign Policy Centre, London, 2003
- L'ETANG Jacquie, "Public Relations and Diplomacy in a Globalized World: An Issue of Public Communication", **American Behavioral Scientist**, Cilt 53, Sayı 4, s. 607-626
- Lizbon Antlaşması, C306(10), Brussels, 17 December 2007 eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0041:EN:PDF (Erişim Tarihi: 15 Eylül 2010)
- LORD Carnes, "The Past and Future of Public Diplomacy", **Orbis**, Kış 1998
- LYNCH Marc "Public Opinion Survey Research and Public Diplomacy", Joshua S. Fouts (edi.) , **Public Diplomacy Practitioners, Policy Makers and Public Opinion**, A Report of The Public Diplomacy and World Public Opinion Forum, April 9-11, 2006, Washington DC, USC Center on Public Diplomacy & The Pew Research Center, USA, 2006
- Mal ve Hizmetlerin İhracat ve İthalat Rakamları, <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=25116>, Erişim tarihi: 05.07.2014
- MASLOW Abraham, **İnsan Olmanın Psikolojisi**, Çev. Orhan Gündüz, Kuraldışı Yayınları, İstanbul, 2001
- MATHEWS Jessica T., "Power Shift", **Foreign Affairs**, Ocak/Şubat 1997
- MCCLELLAN Michael, Public Diplomacy in the Context of Traditional Diplomacy, Presented at Vienna Diplomacy Academy, 14 Ekim 2004
- MCFAUL Michael, "Democracy Promotion As A World Value", **The Washington Quarterly**, Winter 2004-2005
- MELIA Thomas O., **The Democracy Bureaucracy, Infrastructure of American Democracy Promotion**, Georgetown University, 2005
- MELISSEN Jan, **Beyond The New Public Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations, Clingendael Papers:3, Netherlands, October 2011
- MENGÜ Seda Ç. ve Gonca Yıldırım, "Halkla İlişkilerin Kamu Diplomasisinde Etkin Kullanımı", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 71-110
- MEULLER John, **Retreat from Doomsday: The Obsolescence of Major War**, Basic Books, New York, 1989
- MILNER Helen V. and Andrew Moravcsik, **Power, Interdependence and Nonstate Actors in World Politics**, Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2009
- MORSE Edward L., "Transnational Economic Processes", Joseph S. Nye ve Robert O. Keohane (der.), **Transnational Relations and World Politics**, Massachusetts, Harvard University Press, 1972
- MUFSON Steven, "Bush Nudged By The Right Over Rights", **International Herald Tribune**, 27-28 Ocak 2001
- NAKAMURA Kennon H. and Matthew C. Weed, **U.S. Public Diplomacy: Background and Current Issues**, Congressional Research Service, Washington, December 18 2009
- NILSSON Sten ve diğerleri, **Study of Effects of Globalization on the Economic Viability of EU Forestry**, International Institute for Applied Systems Analysis, Austria, 2006

- NYE Joseph S., Foreign Policy is currently published by Carnegie Endowment for International Peace, **Foreign Policy**, No:80, y.y., 1990
- NYE Joseph S., **Bound to Lead: The Changing Nature of American Power**, Basic Books, New York, 1990
- NYE Joseph S., **Amerikan Gücünün Paradoksu**, Gürol Koca (terc.), Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2003
- NYE Joseph S., **Yumuşak Güç: Dünya Siyasetinde Başarının Yolu**, Çev. Rayhan İnan Aydın, Elips Kitap, Ankara, 2005
- NYE Joseph S., "Public Diplomacy and Soft Power", **The Annals of American Academy of Political and Social Science**, 616, 2008, ss. 94-109
- ÖZDEMİR Haluk, "Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme", **A.Ü.S.B.F. Dergisi**, C. 63, S. 3, 2008, ss. 113-144
- ÖZKAN Abdullah, **21. Yüzyılda ABD'nin Küresel Stratejileri**, TASAM Yayınları, İstanbul, 2006
- ÖZKAN Abdullah– Tuğçe Ersoy Öztürk, **Kamu Diplomasisi**, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012
- ÖZKUL Halid, **Gizli Ordular-CIA**, Sorun Yayınları, İstanbul, 2001
- ÖZTÜRK Tuğçe Ersoy, "Dış Politikada Etkin Unsur: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği", 2010, [www\Users\ESCORT\Desktop\kamu diplomasisi\tugceersoyozturk.pdf](http://www.Users\ESCORT\Desktop\kamu_diplomasisi\tugceersoyozturk.pdf), Erişim Tarihi: 20.01.2011
- PELLS Richard, **Not Like Us**, Basic Books, New York, 1997
- PELTEKOĞLU Filiz Balta, **Halkla İlişkiler Nedir?**, Beta Yayınları, İstanbul, 1998
- POTTER Evan H., **Canada and The New Public Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations, Netherlands, ts.
- Public Diplomacy Review 2004, Foreign and Commonwealth Office, 2005, [collections.europarchive.org/tna/20080205132101/fco.gov.uk/files/kfile/annex%20c%20public%20diplomacy%20strategy%20\(may%202003\).pdf](http://collections.europarchive.org/tna/20080205132101/fco.gov.uk/files/kfile/annex%20c%20public%20diplomacy%20strategy%20(may%202003).pdf) - Erişim tarihi: 25 Haziran 2014
- REINHARD Keith, "American Business and Its Role in Public Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009
- RIDING Alan, "The New EU", New York Times, Eğitim Hayatı Bölümü, 12 Ocak 2003
- ROSENBERG Emily, **Spreading The American Dream**, Hill&Wang, New York, 1982
- ROSENDORF Neal M., "Social and Cultural Globalization: Concepts, History and America's Role", Joseph Nye and John Donahue eds., **Governance in a Globalizing World**, Brooking Institution Pres, Washington D. C., 2000
- SCHARPF Fritz W., "Interdependence and Democratic Legitimation", **ECONSTOR**, Working Paper, No:98/2, Max Planck Institute for the Study of Societies, The Open Access Publication Server of the ZBW, Leibniz Information Centre for Economics, 1998
- SEIB Philip, **Public Diplomacy and The Obama Moment**, Chatham House, London, 2010
- SMALL Andrew, Mark Leonard and Martin Rose, **British Public Diplomacy in The 'Age of Schisms'**, Foreign Policy Centre, United Kingdom, 2005
- SMITH James A., **Idea Brokers: Think-Tanks and The New Policy Elite**, The Free Press, New York, 1993
- SNOW Nancy, "Rethinking Public Diplomacy", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009
- SOBLE Alex, "The Business of Brand America", **Globalist**, 4 Nisan 2009
- SÖNMEZOĞLU Faruk, **Uluslararası İlişkiler Sözlüğü**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1992
- STEPHENS Philip, "The World Need a Confident America, Not a Fearful One", **Financial Times**, 13 Aralık 2002

- STEVENSON Richard, "New Threats and Oppurtunities Redefine U.S.: Interests in Africa", **New York Times**, 7 Temmuz 2003
- STRAW Jack, "Don't Write Off Europe's Global Role: Beyond the Broken Crockery", **International Herald Tribune**, 27 Mart 2003
- SUN, Henry H., "International Political Marketing: A Case Study of United States Soft Power and Public Diplomacy", **Journal of Public Affairs** 8, 2008, ss. 165-183
- SZONDİ Gyorgy, "Central and Eastern European Public Diplomacy-A Transitional Perspective of National Reputation Management", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009
- TAYLOR Philip M., "Public Diplomacy and Strategic Communications", **Routledge Handbook of Public Diplomacy**, Snow N., Taylor P. M. (ed.), New York: Routledge, 2009
- TAYLOR Warren, "What is Propaganda?", **College English**, Vol.3, No.6, (March 1942), pp.555-562
- "The EU in The World", Towards a Communication Strategy for The European Union's External Policy 2006-2009, C (2006) 329, Brussels
- The Progressive Policy Institute, Progressive Internationalism: A Democratic National Security Strategy, 2003, www.ndol.org/documents/ProgressiveInternationalism1003.pdf
- TOPÇU Ferhunde Hayırsever, **Küreselleşme ve Uluslararası Çevre Politikaları: Yönetimden Yönetişime Geçiş Sorunu**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007
- TOPUZ Hıfzı, **Dünya'da ve Türkiye'de Kültür Politikaları**, Adam Yayınları, İstanbul, 1998
- TUCH Hans, **Communicating with The World: U.S. Public Diplomacy Overseas**, Georgetown University, Institute for The Study of Diplomacy, Washington D. C. , 1990
- TUNCER Hüner, **Diplomasinin Evrimi, Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasıye**, İstanbul, Kaynak Yayınları, 2009
- Ülkelerin İnternete Ulaşım Bilgileri, <http://data.oecd.org/ict/internet-access.htm>, Erişim tarihi: 06.07.2014
- ÜŞÜR Serpil Sancar, **İdeolojinin Serüveni**, İmge Kitapevi, Ankara, 1997
- VEDRINE Hubert ve Dominique Moisi, **Finance in an Age of Globalization**, Brooking Institution Pres, Washington D.C., 2001
- WAGNER R. Harrison, "Economic Interdependence, Bargaining Power, and Political Influence", **International Organization**, Cilt 42, No 3, y.y., 1988
- WAGNLEITNER Reinhold, **Coca-Colanization and The Cold War**, University of The North Caroline Press, Chapel Hill, 1994
- WAGNLEITNER Reinhold, "The Empire of Fun, Soviet Union Blues: The Sound of Freedom and US Cultural Hegemony in Europe", **Diplomatic History** 23, Summer 1999
- WALTZ Kenneth N., "The Myth of National Interdependence", **The International Corporation: A Symposium**, Charles P. Kindelberger (der.), Cambridge, MIT Press, 1970
- WANG Jian, "Managing National Reputation an International Relations in the Global Era: Public Diplomacy Revisited", **Public Relations Review**, 32, 2006, pp. 91-96
- WATTENBERG Ben, **The First Universal Nation**, Free Press, New York, 1991
- WISEMAN Geoffrey, " 'Polylateralism': Diplomacy's Third Dimension", **Public Diplomacy Magazine**, (1. Summer), 2010, pp. 24-39
- WOODS Audrey, "U.S. Is Arrogant, Poll in 11 Nations Says Bush Got Unfavourable Ratings Among 58 Percent of Those Questioned for the BBC", **Philadelphia Inquirer**, 19 Haziran 2003
- WYSZOMIRSKI Margaret, Christopher Burgess, and Catherina Peila, "International Cultural Relations; A Multi-Country Comparison", **Ohio State University**, Nisan 2003

YILMAZ Sait, "Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nde Kamu Diplomasisi ve Güç Projeksiyonu", **Kamu Diplomasisi**, ed. Abdullah Özkan – Tuğçe Ersoy Öztürk, TASAM Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 189-228

İnternet Siteleri

[collections.europarchive.org/tna/20080205132101/fco.gov.uk/files/kfile/annex%20c%20public%20diplomacy%20strategy%20\(may%202003\).pdf](http://collections.europarchive.org/tna/20080205132101/fco.gov.uk/files/kfile/annex%20c%20public%20diplomacy%20strategy%20(may%202003).pdf) - Erişim tarihi: 25.06.2014

ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/overview/taix_en.htm - Erişim tarihi: 10.09.2010

eeas.europa.eu/delegations/docs/50_years_brochure_en.pdf - Erişim tarihi: 15.09.2010

eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:0010:0041:EN:PDF - Erişim tarihi: 15.09.2010

www\Users\ESCORT\Desktop\kamu diplomasisi\tugceersoyozturk.pdf - Erişim tarihi: 20.01.2011

<http://cscuk.dfid.gov.uk/about-us/roles-and-functions/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>, Erişim tarihi: 05.07.2014

<http://data.worldbank.org/indicator/IP.JRN.ARTC.SC>, Erişim tarihi: 12.07.2014

<http://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.P2/countries?display=default>, Erişim tarihi: 12.07.2014

<http://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.TOTL>, Erişim tarihi: 12.07.2014

<http://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD>, Erişim tarihi: 12.07.2014

<http://data.oecd.org/ict/internet-access.htm>, Erişim tarihi: 06.07.2014

<http://eca.state.gov/about-bureau> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/about-bureau/history-and-mission-eca> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/about-bureau-0/organizational-structure> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/cultural-heritage-center> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/educationusa> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/fulbright/about-fulbright> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/fulbright/about-fulbright/history> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/programs-initiatives> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/programs-initiatives/cultural-diplomacy> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/programs-initiatives/disabilities-exchange-programs> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/programs-initiatives/sports-diplomacy> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/programs-initiatives/youth-programs> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/ivlp> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://eca.state.gov/ivlp/about-ivlp> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://edition.cnn.com/2013/05/09/politics/btn-diplomatic-presence/>, Erişim tarihi: 12.07.2014

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_number_of_Internet_hosts, Erişim tarihi: 12.07.2014

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Nobel_laureates_by_country, Erişim tarihi: 12.07.2014

<http://publicdiplomacymagazine.com> - Erişim tarihi: 29.10.2010

https://wikispooks.com/wiki/Public_Diplomacy_Strategy_Board, Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/whoweare/ataglance/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/whoweare/mission_and_values/ - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/whoweare/publicpurposes/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.bbc.co.uk/info/report2003/pdf/worldservice.pdf>

<http://www.bbc.co.uk/radio/info/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.bbc.com/news/world-radio-and-tv-12957296> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.britishcouncil.org/home-carter-report> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.britishcouncil.org/organisation> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.britishcouncil.org/organisation/history> - Erişim tarihi: 13.06.2014

http://www.cfcu.gov.tr/files/Visibility_Guidelines.pdf - Erişim tarihi: 10.09.2010

<http://www.chevening.org/> – Erişim tarihi: 13.06.2014

http://www.chevening.org/about_us/ – Erişim tarihi: 13.06.2014

http://www.columbia.edu/itc/sipa/S6800/courseworks/international_keohane.pdf, Erişim tarihi: 09.07.2014

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/091203%20EUR%20FACTSHEET%20December%2009.pdf> - Erişim tarihi: 18.09.2010

<http://www.dfaitmaeci.gc.ca>

<http://www.gfk.com/news-and-events/press-room/press-releases/pages/nation-brand-index-2013-latest-findings.aspx>, Erişim tarihi: 12.07.2014

<https://www.gov.uk/government/organisations>, Erişim tarihi: 13.06.2014

<https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-international-development/about>, Erişim tarihi: 13.06.2014

<https://www.gov.uk/government/organisations/uk-trade-investment/about> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<https://www.gov.uk/government/organisations/northern-ireland-office> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<https://www.gov.uk/government/organisations/scotland-office>, Erişim tarihi: 13.06.2014

<https://www.gov.uk/government/organisations/wales-office>, Erişim tarihi: 13.06.2014

<https://www.gov.uk/government/world>, Erişim tarihi: 12.07.2014

<http://www.interbrand.com/en/best-global-brands/2013/top-100-list-view.aspx>, Erişim tarihi: 12.07.2014

<http://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> Erişim tarihi: 06.07.2014

<http://www.kamudiplomasisi.org>

<http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>

<http://www.marshallscholarship.org/about/generalinfo> - Erişim tarihi: 13.06.2014

http://www.marshallscholarship.org/about/who_we_are - Erişim tarihi: 13.06.2014

http://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakani-sayin-ahmetdavutoglu-nun-v-buyukelciler-konferansinda-yaptigi-konusma_-2-ocak-2013_-ankara.tr.mfa

<http://www.ndol.org/documents/ProgressiveInternationalism1003.pdf>

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalHaberDetay&Date=&ArticleID=972801> - Erişim tarihi: 05.01.2010

<http://www.state.gov>

<http://www.state.gov/r/> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.state.gov/r/csc/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014

<http://www.state.gov/r/iip/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014
<http://www.state.gov/r/pa/ho/pubs/8518.htm>
<http://www.state.gov/r/pa/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014
<http://www.state.gov/r/ppr/index.htm> - Erişim tarihi: 13.06.2014
<http://www.state.gov/secretary/rm/2009a/05/122534.htm> - Erişim tarihi: 01.01.2011
<http://www.turkiyegazetesi.com.tr/prof-dr-cagri-erhan/453414.aspx>
<http://www.uia.org/>, Erişim tarihi: 06.07.2014
<http://www.visitbritain.org/> - Erişim tarihi: 13.06.2014
<http://www.visitingarts.org.uk/about>, Erişim tarihi: 13.06.2014
<http://www.wfd.org/who-we-are.aspx> - Erişim tarihi: 13.06.2014
<http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2014/assets/sta.pdf>, Erişim tarihi: 12.07.2014
<https://www.wiltonpark.org.uk/about-us/> - Erişim tarihi: 13.06.2014
http://www.worldbank.org/depweb/beyond/beyondco/beg_12.pdf, Erişim tarihi: 06.07.2014
<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=25116>, Erişim tarihi: 05.07.2014

ÖZGEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Yusuf ARSLAN		
Doğum Yeri ve Yılı	Trabzon - 1984		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
ve Düzeyi	Orta Seviye		
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lise	1999	2002	Polis Koleji (Ankara)
Lisans	2002	2006	Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi
Yüksek Lisans	2011	2013	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Doktora			
Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama - Ayrılma Yılı		Çalışılan Kurumun Adı
1.	2006	2010	Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü
2.	2010	2014	Bursa İl Emniyet Müdürlüğü
3.			
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar	---		
Katıldığı Proje ve Toplantılar	---		
Yayınlar:	---		
Diğer:	---		
İletişim (e-posta):	y_arслан98@hotmail.com		
	Tarih		
	İmza		
	Adı Soyadı		

